(2

ANTIQUITATES

CELTO-SCANDICAE,

SIVE

SERIES RERUM GESTARUM

INTER

NATIONES BRITANNICARUM INSULARUM

ET

GENTES SEPTENTRIONALES.

EX

Snorrone; Land-nama-boc; Egilli Scallagrimi-saga; Niála-saga; O. Tryggvasonar-saga; Orkneyinga-saga; Hriggiar-stikki; Knytlinga-saga; Speculo regali etc.

COMPILAVIT

JACOBUS JOHNSTONE, A. M.

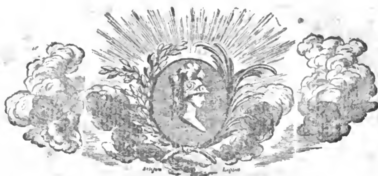
Ecclesiæ Magheræ-crucis Rector; Legationes Britannicæ apud serenissimam aulam Danicam secretarius; Academiarum regiarum Edinæ et Havniæ socius.

EDITIO NOVA.

HAVNIÆ.

Sumptibus Gerhardi Bonnieri.

MDCCCXV.

ANTIQVITATES CELTO-SCANDICAE.

HARALLDR KONUNGR VERDR EINVALLDR AT NOREGI, OC UM EYDI-LANDA BYGGING.

Eptir orrostona í *Hafursfirdi* feck Halldr konungr enga mótstödo í Noregi; voro þá fallnir allir mótstödomenn oc hinir mesto fiandmenn hans; enn sumir flýdo or landi; oc var þat allmikill mannfiölldi: þvíat þá bygdoz stór eydilönd: þá bygdız Jamtaland oc Helsingialand, oc var þó ádr hvarttveggia nockot bygt af Nordmönnum. I þeim úfridi, er Haralldr konunger geck

A til

FIT HARALLDUS REX NORVEGIÆ MONARCHA, ET DE DESERTARUM REGIONUM HABITATIONE. A. D. 885.

Post prælium in Sinu Hafurensi, *Haralldo Regi obstitit nemo in Norvegia. Cæsi tunc erant adversariorum atque hostium ejus potentissimi omnes; quidam etiam in exilium iere, quorum maxima erat multitudo, cum maximæ hactenus desertæ regiones tunc coeptæ sunt habitari. Habitata tunc est* Jamtia *&* Helsingia, *quæ regiones antea tamen à Normannis, pro parte quadam, fuerant cultæ. Bello sæviente, quo*

Nor-

A. D. til lands í Noregi, þá funnuz oc bygduz útlönd, Færeyar oc Island: þá var oc mikil ferd af Nordmönnum til Hialltlands, oc margir ríkismenn af Noregi flýdo útlaga fyrir Haralldi konungi, oc fóro í vestrvíking: voru í Orkneyum eda Sudreyum á vetrom, enn á sumrom heriado þeir í Noregi, oc gerdo þar mikin landzskada. Margir voru þeir oc ríkismenn, er gengu til handa Haralldi konungi, oc gerdoz hans menn, oc bygdo lönd med hanom.

Norvegiam armis sibi vindicavit Rex Haralldus, inventæ sunt & habitatæ longius ab aliis dissitæ terræ, Insulæ Færöenses *&* Islandia. *Plurima etiam in* Hialtlandiam *facta est migratio, Nordmannorum multis præcipuæ dignitatis viris, ut vim Haralldi Regis fugerent, patriam exilio mutantibus, & ad piraticam in mari Occidentali conversis, qui hyemes Orcadibus in insulis & Hæbudibus transegere, sed per æstates Norvegiam prædabundi infestabant, maxima ibi clade & hominum cæde incolas multantes. Haud exigua tamen maxime honoratorum & principum virorum fuit multitudo, qui fidem & obseqvium Regi Haralldo obstringentes, ejusqve facti vasalli, una cum eo patriam coluere terram.*

FRA BÖRNUM HARALLDS KONUNGS OC KVANFÖNGUM.

Haralldr konungr var nú einvalldi ordinn als Noregs, þá minntiz hann þess er mærin mikilláta hafdi mælt til hans: hann sendi þá menn eptir henni, oc let hana hafa til sín, oc lagdi hana hiá ser; þersi voro börn þeirra: Alof var ellzt, þá var Hrærekr, þá Sigtryggr, Fródi oc Þórgills. Haralldr konungr átti margar konur oc mörg börn: hann feck þeirrar kono er Ragnhilldr het, dóttir Eiríks konungs af Jotlandi; hun var köllot Ragnhilldr hin Ríka: þeirra son var Eiríkr Blódöx. Enn átti hann Svan-

DE LIBERIS HARALLDI REGIS ET EJUS CONJUGIIS.

Factus jam erat Rex Haralldus totius Norvegiæ Monarcha. Redeunt tunc ei in memoriam prius dictæ magnanimæ virginis verba, qvam missis igitur nuntiis ad se accessitam thori sibi junxit sociam. Eorum hi erant liberi. Maxima natu fuit Alofa; *ei proximus* Hrörekus; *hinc* Sigtryggus, Frodius *&* Thorgilsus. *Multæ erant Haralldo Regi conjuges, multi etiam liberi. Conjugem duxit foeminam,* Ragnhilldam *dictam,* Eiriki *Jotlandiæ Regis filiam, qvæ Ragnhillda cognominata est* Potens, *peperitqve Haralldo filium* Eirikum Blodöxe. *Habuit*

Svanhilldi dóttur Eysteins Jarls; þessir voru synir þeirra: Olafr Geirstada-Alfr, Biörn oc Ragnarr Ryckill. Enn átti Haralldr konungr Ashilldi, dóttur Hríngs Dags sonar ofan af Hríngaríki; þeirra börn voro: Dagr oc Hringr, Gudrödr Skiria oc Ingigerdr. Sva segia menn, at þá er Haralldr konungr feck Ragnhilldr Ríko, at hann leti þá af IX konum sínum. Þess getr Hornklofi.

Hafnadl Holmrygiom
Oc Hörda meyom
Hverri hinni Heinversku
Oc Hölga ættar
Konungr hinn kynstóri
Er tók konunga Dönsko.

Börn Haralds konungs voru þar hver uppfædd, sem móderni áttu. Guthormr hertogi hafdi vatni ausit hinn ellzta son Harallds konungs, oc gaf nafn sitt; hann knesetti þann svein oc fóstradi, oc hafdi med ser í Vík austr: fæddiz hann þar upp med Guthormi hertoga. Guthormr hertogi hafdi alla stiórn landsins um Víkina, oc um Upplönd, þá er Haralldr konungr var eigi nær.

VESTRFERD HARALLDS KONUNGS,

Haralldr konungr spurdi at vída um mitt-landit heriado víkingar, þeir er á vetrum voru fyrir vestan haf; hann hafdi þá leidangr úti hvert sumar, oc kannadi

 eyar

buit praeterea uxorem Svanhilldam, Eystenii Jarli *filiam, ex qua genuit filios,* Olafum *Geirstadensium Genium* Biornum *&* Ragnarum Rykkill. *Alia etiam (praeter has) erat Haralldo Regi conjux,* Alfhillda Hringi Dagi *filia, & ex ea liberi* Dagus *&* Hringus, Gudraudus Skerja *&* Ingigerda. *Fertur Haralldus, Ragnhillda ducta uxore, conjuges novem dimisisse. Sic dixit* Hornklofius: A. D.

Repudiavit Holmrygenses.
Atque Hordenses virgines,
Quamlibet indigenarum,
Atque generis Halogalensis,
Rex ille, summo loco natus,
Uxorem ducens Danam.

Apud cognatos maternos educati sunt Haralldi liberorum singuli. Maximum natu Regis Haralldi filium, lustrali aqua sparsum, suo nomine vocaverat Dux Guttormus. *Hunc puerum, quem genu suo imposuit educandum, secum orientem versus in Vikiam duxit, ubi apud Ducem Guttormum adolevit. Penes Guttormum Ducem totum erat, per Vikiam perque Uplandiam, imperium Rege ipso non praesente.*

HARALLDI REGIS IN OCCIDENTEM EXPEDITIO. 888.

Certior factus est Rex Haralldus, piratas, in occidentalibus insulis per hyemes qui latebant, medias regni regiones latè vastare. Parata igitur, quavis aestate, ad expeditionem bellicam

A. D. eyar oc útsker. Enn hvar sem víkingar
urdu varir vid her hans, þá flýdo allir,
oc flestir á haf út. Enn er konungi
leiddiz þetta starf, þá var þat á einu
sumri, at Haralldr konungr sigldi med
her sinn vestr um haf; kom hann fyrst
vid Hialltland, oc drap þar alla víkinga
895. þá er eigi flýdo undan. Sídan siglir
Haralldr konungr sudr til Orkneya, oc
reinsadi þar allt af víkingom. Eptir þat
fer hann allt í Sudreyiar, oc heriar þar:
hann drap þar marga víkinga, þá er fy-
rir lidi redo ádr. Hann átti þar margar
orrostur, oc hafdi iafnan sigr. Þá her-
iadi hann á Skotland, oc átti þar orro-
stur. Enn er hann kom vestr í Mön,
þá höfdo þeir ádr spurt hvern hernad
hann hafdi giört fyrrum þar í landi, þá
flýdi allt folk inn á Skotland, oc var þar
aleyda af mönnum: braut var oc flutt
allt fe þat er mátti. Enn er þeir Har-
alldr konungr gengu á land, þá fengu
þeir ecki herfang. Sva segir Horn-
klofi:

bellicam classe, insulas scopulosque longius à continenti remotos lustravit. Animadvertentes autem ejus classem piratæ, mox in fugam vertuntur omnes, altumque petunt plerique. Hujus rei pertæsus Rex, æstate quadam, trans Oceanum, occidentem versus, classe vectus, ad Hialltlandiam primum appulit, ubi piratas omnes, quotquot effugere non poterant, occidit. Hinc longius versus austrum ad Orcadas vectus, insulas omnes ab ista colluvie purgavit. Porro in Hæbudas usque insulas progressus, late eas populatur, piratarumque multos occidit, qui militum agmina antea ducebant. Multis hic congressus præliis, victoriam sæpius reportabat. Hic Scotiam prædabundus infestat, manumque (haud raro) conseruit. Ubi longius occidentem versus in Mænaviam ventum est, perlata ad incolas, de vastatis ab eo finitimis regionibus, fama omnes in Scotiam fugaverat; deserta igitur tota erat regio, omniaque, quæ poterant auferri, inde translata bona. Exscensionem ergo cum suis fecit (quidem) Haralldus, sed nullam reportavit prædam, teste Hornklofio:

Mensergir bar margar
Margspakr nidar varga
Lundr vann sókn á sandi
Sandmenns í by randir;
Adr fyrir ælian fródum
Allr herr Scota þverri
Lögdis æids af lâdi
Læbrautar vard flæia.

Monilium largitor tulit multa
Multiscius (navium dominus
Fecit impetum in arenam)
Maritimam in urbem scuta,
Antequam coram laborit perito,
Totus exercitus Scotorum, consumtore
Scuti, ex regione via
Fraudulentæ cogebatur fugere.

I þessom *Durante*

I þessom orrostom fell Ivar son Rögnvallds Mæra Jarls; enn í bætur þess gaf Haralldr konungr Rögnvalldi Jarli, er hann sigldi vestan, Orkneiar oc Hiallt-land; enn Rögnvalldr gaf þegar Sigurdi brodur sinum bædi löndin, oc var hann vestr eptir. Haralldr konungr gaf Sigurdi Jarldom, ádr konungr sigldi austr. Þá kom til lags vid hann Þórstein Raudi, sonr Olafs Hvíta oc Audar hinnar Diúpaudgu; þeir heriado á Skotland, oc eignuduz Katanes, oc Sudrland allt til Eckjalsbacka. Sigurdr Jarl drap Melbrigda Tönn, Jarl skotskan, oc batt höfut hans vid slagálar ser, oc laust kyeqva vödva sínom á tönnina, er skagdi or höfdino; kom þar blástr í fótinn, oc feck hann af því bana, oc er hann heygdr á Eckialsbacka; þá red löndom Guthormr sonr hans einn vetr, oc dó hann barnlaus. Sídan settuz í löndin víkingar margir Danir oc Nordmenn.

Durante hac expeditione, cecidit Ivarus, A. D. *filius* Rognvalldi, *Möriarum Jarli; quod ut resarciret damnum, Rognvalldo Jarlo Orcadas & Hialtlandiam dedit Haralldus Rex, ab occidente domum reversurus.* Sigurdo *autem fratri suo utramque mox provinciam Rognvalldus. In occidente igitur remansit Sigurdus, redeunte in orientem Rege, qui ante reditum, titulo & dignitate Jarli Sigurdum ornavit. Hoc facto, societatem cum eo (Sigurdo) iniit* Thorstenius Rufus, Olafi Álbi *&* Audurae *profunde prudentis, (vel praedivitis.) filius; qui (socii) Scotiam bello adhorti,* Katanesiam, *&* Sudurlandiam *totam, ad* Ekkjalsbakkam *(montes* Ochellenses) *usque, suae fecerunt ditionis. Sigurdus Jarlus occidit* Melbrigidum *dictum* Tönn, *Jarlum Scoticum, cujus caput suo ephippio fecit alligari. In dentem è capite prominentem, impegit (Sigurdus) suram, ubi est carnosior, saucium membrum occupat inflammatio, haec mortem ei accelerat, mortuusque tumulatur ad Ekkjalsbakkam. Unum per annum provinciis postea praefuit filius ejus* Guttormus, *decessitque, prole non relicta. Posthac sedes ibi occupant piratae plurimi, Dani aeque ac Normanni.*

GAUNGU-ROLFR UTLÆGR GIORR.

HROLFUS PEDES IN EXILIUM ACTUS. 895.

Rögnvalldr Mæra Jarl var hinn mesti ástvin Haralldz konungs, oc konungr virdi hann mikils. Rögnvalldr Jarl átti Hilldi, dóttur Rólfs Nefiu; synir þeirra varo

Erat Rognvalldus *Möriarum Jarlus Haralldo Regi omnium amicorum maxime carus, cui Rex impensum habuit honorem. Conjugem habuit Rognvalldus* Hilldam, *filiam*

A. D. varo þeir Rolfr oc Þorir. Rögnvalldr Jarl átti oc frillosyni þriá, het einn Halladr, annar Einarr, hinn þridi Hrollaugr; þeir voro rosknir, þá er hinir skírborno brædur þeirra voro börn. Rolfr var víkingr mikill: hann var sva mikill madr vexti, at engi hestr mátti bera hann, oc geck hann hvargi sem hann fór: hann var kalladr Gangu-Rolfr. Hann heriadi miöc í Austrvegu. A eino sumri, er hann kom or víking austan í víkina, þá hió hann þar strandhögg. Haralldr var þá í víkinni; hann var miöc reidr, þá er hann spurdi þetta, þvíat hann hafdi mikit bann álagt, at ræna innanlandz. Konungr lýsti því á þíngi, at hann gerdi Rolf útlaga of allan Noreg. Enn er þat spurdi Hilldr módir Rolfs, þá fór hún á fund konungs, oc bad fridar Hrolfi; konungr var sva reidr, at henni týdi ecki at bidia. Þá kvad Hilldr þetta:

Hafnit Nefiu nafna
Nú rækit gand or landi
Horscan höllda barma,
Hví bellit því stillir?
Illt er vid úlf at ylfaz
Yggs val-bríkar flikar
Munna vid hilmis hiardir
Hógr ef hann rennr til scógar.

Gangu-

filiam Hrolfi, *dicti* Nefja (*bene nasuti*). *Filii illorum erant* Hrolfus & Thorerus. *Etiam ex concubinis filios tres susceperat Rognvalldus Jarlus, quorum uni nomen erat* Hallado, *secundo* Einaro, *tertio* Hrollaugo; *hi adultam attigerant ætatem, cum infantes erant ex legitimo thoro procreati eorum fratres. Erat* Hrolfus *pirata insignis & statura corporis adeo prægrandi, ut ei portando nullus par esset equus, quare cum pedes incedere cogeretur, ubicunqve proficiscebatur, vocatus est* Hrolfus Pedes. *Piraticam in mare Orientali* (*Balthico*) *freqvens exercuit. Qvadam æstate, cum à piratica expeditione redux, in Vikiam appellebat, rapta qvæ ad littus offendebat. In Vikia tunc commorabatur Haralldus Rex, qui hujus rei nuntio vehementer commotus, utpote qui severo sanxerat edicto, ne quis intra patriæ limites prædas ageret, publicis in comitiis Hrolfum tota Norvegia exulare jussit. Hoc audito, mater Rrolfi* Hillda, *Regem adiens, supplex Hrolfo pacem petiit. Cum tanta erat Regis ira, ut irritæ ejus essent preces,* (*abiens*) *hæc cecinit Hillda,*

Exulare jubes Nefiæ *cognominem,*
Jam abigis, ut lupum, (eum) è terra,
Insignem insigni loco natum virum.
Qvare illa violentia sævis, Rex?
Non expedit in lupum sævire,
Viro heroi, istiusmodi.
In Regis greges futurus est sævus,
In sylvam si se proripuerit.

Post-

Gangu-Rolfr fór ſídan um haf i Sudreyar, oc þadan fór hann veſtr í Valland, oc heriadi þar, oc eignadiz þar Jarls ríki mikit, oc bygdi þar miöc Nordmönnum, oc er er þar ſídan kallat Nordmandi. Sonr Gangu-Rolfs var Viljalmr, fadir Ríkardar, födur annars Ríkardar, födur Rodberts Laungu-ſpada, födur Vilialms Baſtardar Engla konungs; frá hönom ero ſídan komnir Engla konungar allir. Af Rolfs ætt ero oc komnir Jarlar í Nordmandi.

Poſthac occidentem verſus oceanum transgreſſus in Hæbudas, indeqve in Vallandiam Rolfus, late ibi prædas egit, potitusqve ibi Jarli imperio, iſtam à Normannis late habitari fecit provinciam, qvæ poſtea Nordmannia *eſt dicta. Rolfi Peditis filius erat* Wilhelmus, *hic vero pater* Richardi, *qui genuit* Richardum ſecundum, *patrem* Rolfi Langeſpade, *cujus filius erat* Wilhelmus Nothus, *à quo ortum trahunt Angliæ Reges univerſi.* A. D. 896.

UPPHAF TORF-EINARS JARLS I ORKNEYUM.

Rögnvalldr Jarl á Mæri ſpurdi fall Sigurdar bródur ſins, oc þat at þá ſáto í löndonom víkingar; þá ſendi hann veſtr Hallad ſon ſinn, oc tók hann ádr Jarls nafn, oc hafdi lid mikit. Enn er hann kom til Orkneya, þá ſettiz hann í löndin, enn bædi á hauſt oc um vetr, oc um vár, fóro víkingar um eyiarnar, oc námo nesnám oc hioggo ſtrandhögg. Þá leiddiz Halladi Jarli at ſitia í eyonom, velltiz hann þá or Jarldóminom, oc tók hölls rett, fór hann ſídan í Noreg. Enn er Rögnvalldr Jarl ſpurdi þetta, let hann illa yfir ferd Halladar, ſegir at ſynir hans mundi verda úlíkir forellri ſíno. Þá ſvarar Einar: Ek hefi litin

ORTUS ET INCREMENTA TORF-EINARI, ORCADUM JARLI.

Mortis Sigurdi, *fratris ſui, certior factus* Rognvalldus *Möriæ Jarlus, piratasqve iſtis in provinciis ſedes fixiſſe, filium ſuum* Halladum *occidentem verſus miſit, qui Jarli titulo auctus & ingenti ſtipatus exercitu illuc proficiſcebatur. Ad Orcadas delatus, ibi domicilium fixit: autumno autem, & hyeme, & vere circa inſulas navibus vecti piratæ, promontoria omniq latrociniis infeſtabant, & abacta pecora mactabant. Hinc ulterioris in inſulis moræ pertæſus Halladus Jarlus, ex ſede (à dignitate) Jarli devolvebatur, ad conditionem nobilium ordinis ejus, quos* Haulldos *vocant; quo facto, orientem verſus in Norvegiam eſt profectus. Rognvalldus autem, hoc audito, Halladi (hanc) expeditionem ſummopere carpebat, dictitans; filios ſuos ſuis majoribus futuros admodum diſſimiles.*

A. D. lítin metnad af þer; á ec vid litla áſt her at ſkiliaz: mun ec fara veſtr til eyia, ef þú villt fá mer ſtyrk nockurn; mun ec því heita þer, er þer mun allmikill fagnadr á vera, at ec mun eigi aptr koma til Noregs. Rögnvalldr Jarl ſvarar, at þat líkadi hönom vel, at hann qvæmi eigi aptr; þvíat mer er lítils ván, at frændom þínom ſe ſæmd at þer; þvíat módurætt þín öll er þrælborin. Rögnvalldr Jarl feck Einari eitt lángſcip alſcipat. Sigldi Einar um hauſtir veſtr um haf. Enn er hann kom til Orkneyia, þá lágu þar fyrir víkingar tueim ſkipum. Þórir Treſkegg oc Kalfr Skurfa. Einar lagdi þegar til orroſto vid þá, oc ſigradiz, enn þeir fello bádir. Þá var þetta qvedit:

Þá gaf hann Treſkegg tröllom
Torf-Einarr drap Scurſo.

Hann var fyrir því kalladr Torf-Einarr, at hann let ſkera torf, oc hafdi þat fyrir elldi-vid, þvíat engi var ſkógr í Orkneyom. Sídan gerdiz Einarr Jarl yfir Eyonom, oc var hann ríkr madr: hann var liótr madr oc einſýnn, oc þó manna ſkygnaſtr.

les. "Parum honoris, reſpondit Einarus, "mihi à te datum fuit, nec amore multo me "privabit meus hinc abitus quare occiden- "tem verſus ad inſulas tranſibo, ſi qvid opum, "ad hoc neceſſariarum, mihi dederis; ego "viciſſim tibi pollicebor; qvod tibi admodum "erit gratum, me nunqvam in Norvegiam "eſſe rediturum." Reſpondit Rognvalldus, gratum ſibi eſſe, qvód non erat rediturus: "exigua enim, inqvit, mihi datur ſpes, te "tuis conſangvineis honori futurum, cum "genus tuum maternum totum ſit ſervi- "le." Einaro navem longam dedit Rognvalldus, ad ejus uſus armis & viris probe inſtructam. Circa autumnum, trans mare occidentem verſus, Einarus, cum ad Orcadas venit, offendit ibi piratas, duarum navium rectores, Thorerum Treſkiegg *&* Kalfum Skurfa. *Hos prælio mox aggreſſus Einarus, victoriaque potitus, ambos proſtravit. Qvo facto, hæc cecinit vates qvidam:*

Treſkieggum dæmonibus dedit;
Skurfum occidit Torf-Einarus.

Dictus autem eſt Torf-Einarus, *qvod exſcindi & foco, lignorum loco, adhiberi fecit ceſpites (Torf) cum in Orcadibus non erant ſilvæ. Poſthoc inſularum Jarlis factus Einarus, potentia & divitiis crevit. Facie erat deformis, atqve altero captus oculo, ſed viſus tamen omnium acutiſſimi.*

DAUDI *MORS*

DAUDI HALFDANAR HALEGGS.

Hálfdan Háleggr kom veſtr til Orkneya, oc miöc á úvart; oc flýdi Einarr Jarl þegar or eyonom, oc kom aptr þegar um hauſtit, oc kom þá á úvart Hálfdani. Þeir hittuz, oc vard ſkömm orroſta, oc flýdi Hálfdan, oc var þat vid nótt ſiálfa, lágu þeir Einar tialldalauſir um nóttina. Enn um morguninn er lýſa tók, fóro þeir at leita flóttamanna um eyarnar, oc var hverr drepinn þar er ſtadinn vard.. Þá mællti Einar Jarl. Eigi veit ec, ſegir hann, hvert ec ſe út á Rinansey, mann edr fugl, ſtundum hefz upp, ſtundum leggz nidr. Sídan fóro þeir þannog til, oc fundo þar Hálfdan Hálegg, oc tóko hann höndom. Einar Jarl kvad víſo þeſsa um aptanin, ádr hann lagdi til orroſto:

Sekat ek Hrolfs or hendi
Ne Hrollaugi fliúga
Dörr á dolga mengi,
Dugir oſs födor heſna:
Enn í qvölld þar er knyom
At kerſtraumi rómo,
Þegiandi ſitr þetta
Þórir Jarl á Mæri.

Þa geck Einarr Jarl til Hálfdanar; hann reiſt örn á bak hönom vid þeima hætti, at hann lagdi ſverdi á hol vid hrygginn, oc reiſt rifin öll ofan allt á lendar, oc dró þar út lúngun; var þat bani Hálfdanar. Þá kvad Einarr:

MORS HALFDANI HALEGG. A. D

Occidentemverſus ad Orcadas venit omnibus improviſus Halfdanus; quare ex inſulis fugit Einarus, ſed rediit mox eodem autumno, Halfdano improviſus. Orto inter illos prælio, poſt breve certamen, fugit Halfdanus, ſub ingruentem jam noctem. In navibus, ſed nullo velo opertis, noctem tranſigunt Einarus ejusque comites; luce autem oriente, fuga elapſos per inſulas inveſtigant, inventosque quo loco ſunt deprehenſi, occidunt omnes. Tum Einarus: "Neſcio, inquit, quid "in inſula Rinansey *meis obſervatur oculis, ho- "mo an avis; elevatur interdum, interdum "humi procumbit." Transgreſſi in inſulam, Halfdanum inveniunt, vivumque prehendunt, Veſpera, ante ortum prælium, hoc cecinit Einarus:*

"Non video Hrolfi ex manu,
"Nec ex Hrollaugi volitura
"Tela in hoſtium cohortem:
"Nos juvat patris vindicta.
"Hac veſpera, pugnantibus nobis,
"Ad poculorum flumen
"Taciturnus ſedet
"Thorerus Jarlus, in Möria.

Halfdanum aggreſſus Einarus, ad ſpeciem aquilæ dorſum ei ita laniabat, ut adacto ad ſpinam gladio, coſtisque omnibus ad lumbos usque à tergo diviſis, pulmones extraheret, necemque ita Halfdano acciret; quo facto, cecinit Einarus,

A. D.

Rekit hefi ec Rögnvallds dauda,
Enn redo því nornir;
Nú er fólc-ſtudill fallinn
At fiordungi mínom.
Verpit ſnarpir ſveinar,
Þvíat ſigri ver ;rádumk.
(Skatt vel ec hönom hardan)
At háfæto grióti.

Sídan tók Einarr Jarl at ſer Orkneyar ſem ſyrr hafdi hann haft. Enn er tídindi þeſſi ſpyriaz í Noreg, þá kunna þeſso ſtórilla brædor Hálfdanar, oc köllodo hefnda ſyrir vert, oc margir ſönnudu þat adrir. Enn er Einarr Jarl ſpyrr þetta, þá qvad hann:

Eru til mins hörs margir
Menn of ſannar deilldir,
Or ymiſſom áttom,
O-ſmábornir giarnir,
Enn þó vito þeigi
Þat ádr mic hafa felldan
Hverr ilþorna arnar
Undir hlytr at híta.

"Ultus ſum Rognvalldi *necem,*
"Sic voluere Parcæ.
"Jam cecidit populi columna,
"Pro mea qvaria parte.
"Tumulum congerite alacres juvenes,
"Penes nos enim eſt victoria;
"Cenſum longa habenti crura tribuo durum,
"Littoris ex lapidibus.

Poſthac ſuas fecit Einarus Orcadas, prout eas antea tenuerat. Fama autem hujus rei ad Norvegiam delata, peſſime eam tulere fratres Halfdani, dictitantes vindicta illam eſſe dignam, plurimis aliis idem ſentientibus. Qvod fama doctus Einarus ita cecinit:

"Sunt ad vitam mihi adimendam, multi
"Viri, vera ex cauſa,
"Variis mundi ex plagis,
"Progeniei haud infimæ proclives.
"Attamen non ſciunt illi,
"Anteqvam ei me proſtravere,
"Qvinam, ſævit ſub aqvilarum ungvibus,
"Incurvari cogitur.

SÆTT HARALLDS KONUNGS OC EINARS JARLS.

Haralldr konungr baud lidi út, oc dró ſaman her mikinn, oc fór ſídan veſtr til Orkneyia. Enn er Einarr Jarl ſpurdi, at Haralldr konungr var auſtan kominn, þá ferr hann yfir á nes. Þá kvad hann víſo þeſſa:

Margr verdr ſekr of ſaudi
Seggr med ſögro ſkeggi;
Enn ec at úngs í eyom
Allvalldz ſonar falli.

HARALLDUS REX ET EINARUS JARLUS RECONCILIATI.

Milites ad expeditionem imperat Haralldus *Rex, ingentemqve cogit exercitum, qvocum poſtea inſulas Orcadas petit. Adventu Regis nunciato, in Neſiam (Katanes) transfretavit* Einarus Jarlus, *hocce carmen modulatus:*

"Multi, ob oves mulctantur
"Homines, barba ſpecioſa decori,
"At ego, ob juvenis in inſulis
"Omnipotentis (Monarchæ) filii necem.

Hann

Peri-

Hætt segia mer hölldar
Vid hugfallan stilli;
Haralld s hefi ec skard í skilldi
(Scalat ugga þat) höggvit.

"*Periculum nuntiant mihi,*
"*Ab animoso Rege:*
"*Haralldi ego incisionem in clypeo,*
"*Quod non metuam, incidi.*

A. D.

Þá fóro menn oc ordsendingar millom konungs oc Jarls; kom þá sva, at þar vard ákomit stefnulagi, oc finnaz þeir siálfir, oc festi þá Jarl allt í konyngs dóm. Haralldr konungr dæmdi á hendur Einari Jarli, oc öllum Orkneyingom, at giallda LX marka gulls. Bondom þótti gialld ofmikit. Þá baud Jarl þeim at hann mundi einn saman giallda, oc skylldi hann eignaz þá odol öll í eyonom. Þessu iátudo þeir allir, mest fyrer þá sök, at hinir snaudu attu litlar iardir, enn hinir audgu hugduz mundu leysa sín ódol, þegar er þeir villdu; leysti Jarl allt gialldit vid konung. Fór konungr þá austr aptr um haustit. Var þat lengi sidan í Orkneyom, at Jarlar átto ódol öll, allt þar til er Sigurdr Lödvisson gaf aptr ódulin.

Posthac, Regem inter & Jarlum, viri nuntiique ultro citroque iere, qua re eo ventum est, ut pacto conventu, quo ipsi congrediebantur, Regis arbitrio omnia committeret Jarlus. Tunc Einaro Jarlo omnibusque Orcadensibus sexaginta auri marcas (selibras) imperat solvendas Rex Haralldus. Colonis nimia admodum hæc visa est mulcta; quare conditionem eam iis obtulit Jarlus, ut is solus solueret mulctam, omnia in insulis bona allodialia vicissim obtenturus. In hoc omnes consentiebant, eam potissimum ob causam, quod exiguos possidebant fundos pauperes, ditiores vero existimabant, se facile, quando libitum foret, bona sua posse redimere. Solvit Jarlus totam Regi mulctam; quo facto, domum proximo autumno profectus est Rex. Longo postea tempore bona omnia allodialia in Orcadibus possidebant Jarli, donec ea possessoribus restituit Sigurdus Ludovici *filius.*

Eirikr Haraldson var at fostri med *Þori* Hersi. Þá er hann var XII vetra fór hann í hernad í austrveg oc dvaldiz þar IV vetr. Sidan fór hann vestr um haf oc heriadi à Skotland, Bretland, Irland oc Valland oc dvaldiz þar adra IV vetr.

Eirikus Haraldi *filius apud Thorerum hersum educatus est. Duodecim annos natus cum erat piraticam primum in mari orientali (Baltico) per annos quatuor exercuit. Deinde occidentem versus per mare vectus circa littora Scotiæ, Bretlandiæ, Hiberniæ & Vallandiæ prædis grassabatur per annos etiam quatuor.*

 HA- HA-

A. D. 903.

HARALLDR SKIPTIR RIKI MED SONUM SINUM,

Haralldr konungr var þá fimmtogr at alldri, er ſynir hans voru margir roſcnir, enn ſumir daudir: þeir gerdoz þá margir offtopa menn miklir innanlands, oc voro ſialfir óſáttir. Þeir ráku af eignum Jarla konungs, enn ſuma drápu þeir. Haralldr konungr ſtefnir þá þíng fiölment ſudr í landı, oc baud til öllum Upplendingnm: þá gaf hann ſonom ſínom öllom konunga nöfn, oc ſetti þat í lögom, at hans ættmenn ſkylldo hverir konungdom taka eptir födur ſinn; enn Jarldóm ſá er kvennſifr væri af hans ætt kominn. Hann ſkipti landi med þeim: Vingulmörk, Raumariki, Veſtfolld, Þelamörk, þat gaf hann Olafi, Birni, Sigtryggvi, Fróda, Þórgilſi; enn Heidmörk oc Gudbrandzdali gaf hann Dag oc Hríngi oc Ragnari; Snæfridar ſonum gaf hann Hríngaríki, Hadaland, Þotn, oc þat er þar liggr til. Guthormi hafdi hann gefit til yfir-ſócnar frá Elfi til Svínaſunds oc Ránríki; han hafdi hann ſett til landvarnar auſtr vid landsenda, ſem fyrr er ritat. Haralldr konungr ſiálfr var opꜩaz um mitt land. Rærekr oc Gudrödr voro iafnan innan hirdar med konungi, oc höfdo veizlor ſtórar um Hördaland oc Sogn. Eiríkr konungr var med Haralldi konungi fedr ſínom

HARALLDUS REGNUM INTER SUOS PARITUR FILIOS.

Qvinqvaginta annorum erat Haralldus Rex, qvo tempore filiorum ejus multi ætate maturuerant, obierant nonnulli. Intra patriam horum multi procaciter nimis ſe gerere coeperunt, ipſi inter ſe diſcordes. Jarlorum Regis ſuis bonis deturbabant alios, alios necabant. Hinc in parte regni auſtrali frequentia indixit Haralldus Rex comitia, ad qvæ Uplandenſes omnes vocavit. Hic ſuis filiis Reginm titulum dedit Rex Haralldus, juſſitqve id legibus inſeri, ut ipſius proſapia orti Principes, Regibus patribus ſuccederent Reges, Jarli vero eſſent, qvi ſui ſtemmatis orti erant fæmellis. Provincias qvoqve inter eos partitur, Vingulmarkiam, Raumarikiam, Veſtfolldiam & Thelamarkiam dedit Olafo, Biorno, Sigtryggo, Frodıo, Thorgilſo; *Heidmarkiam autem, & Gudbrandsdaliam aſſignavit* Dago & Hringo & Ragnaro. *Snæfridæ filiis attribuit Hringarikiam, Hadalandium, Totniam, hisqve adjunctas regiones.* Guttormo *imperium dederat in terras, qvæ á* Gotelva, *ad* Svinaſund *usqve porriguntur, atqve in Ranarikiam, eumqve, ut ſupra eſt dictum, cuſtodem limitum regni hic orientem verſus poſuerat. In meditullio regni ſæpius verſabatur ipſe Haralldus Rex, & intra ejus ſemper aulam* Rörekus & Godraudus, *qvi ſenda tamen in Hordalandia & Sognia tenebant ampliſſima. Aulam parentis ſui Regis Haralldi*

ſinom; honum unni hann meſt ſona ſinna, oc virdi hann meſt; hönom gaf hann Hálogaland, oc Nordmæri oc Raumsdal. Nordr í Þrámdheimi gaf hann yfirſócn Hálfdani Svarta, oc Hálfdani Hvíta oc Sigrödi; hann gaf ſonom ſinom í hverio þeſso fylki hálfar tekior vid ſic, oc þat med, at þeir ſkyldo ſitia í háſæti, ſkör hærra enn Jarlar, enn ſcör lægra enn hann ſiálfr. Enn þat ſæti ætladi ſer hverr ſona hans eptir hans dag, enn hann ſiálfr ætladi þat Eiríki; enn þrændur ætlodo þat Hálfdani Svarta; enn Víkverir oc Upplendingar unnu þeim beſt ríkis er þeim voro undir hendi. Af þeſso vard mikit ſundrþycki enn af nýo millom þeirra brædra. Enn med því at þeir þottuz hafa lítit ríki, þá fóro þeir i hernad; ſva ſem ſagt er, at Gothormr fell í Elfarqviſlom fyrir Sölva Klofa. Eptir þat tók Olafr vid því ríki er hann hafdi haft. Hálfdan Hvíti fell í Eiſtlandi. Hálfdan Háleggr fell í Orkneyom. Þeim Þórgilſi oc Fróda gaf Haralldr konungr herſcip, oc fóro þeir í Veſtrvíking, oc heriado um Scotland oc Bretland oc Irland: þeir eignodoz fyrſt Nordmanna Dyflinni. Sva er ſagt, at Fróda væri geſinn banadryckr; enn Þórgils var lengi konungr yfir Dyflinni, oc var ſvikinn af Írom, oc fell þar.

ralldi (etiam) comitabatur Eirikus *Rex,* A. D. *cui ſuos inter filios maximum amoris honorisqve tribuebat; huic Halogalandiam dedit & Nordmæriam & Raumsdaliam. Thrandhemiæ præfecit* Halfdanum Nigrum, Halfdanum Album & Sigraudum. *Singulis hiſce in provinciis dedit filiis ſuis reditnum dimidiam partem, juſſitqve eos in throno ſedere, uno quidem gradu ſuperiori, quam in qvo ſedebant Jarli, ſed uno infra ſedem, quam ipſe occupabat. Hanc autem ſedem, poſt ejus mortem, ſibi deſtinabant filiorum illius ſinguli;* Eiriko *deſtinabat ipſe (Haralldus);* Halfdano Nigro *Throndenſes; Vikverienſes vero & Upplandenſes imperium (ſummum) iis potiſſimum volebant, qvi illis jam Reges aderant. Hinc de novo fratres inter magna orta eſt diſſenſio. Exigua autem, qvæ (dicto modo) tenebant, cum illis viderentur regna, piraticam aggreſſi ſunt, prout (ſupra) eſt dictum. Cecidit in oſtiis fluvii* Gothelbæ Guttormus, *cæſus à* Selvone Klofa; *qvo facto, regnum qvod tenuerat, adiit* Olafus. *Cecidit in Eſtlandia* Halfdanus Albus, Halfdanus Halegg *in Orcadibus.* Thorgilſo & Frothoni *dedit Haralldus Rex naves bellicas, quibus occidentem verſus ad piraticam vecti,* Scotiæ, Bretlandiæ (*Walliæ*) & Hiberniæ *littora populati ſunt. Dublinum ſuæ ditionis hi primi fecere Nordmannorum. Mixto portioni veneno ſublatum è vivis tradunt Frotonem. Dublini autem longo tempore regnabat Thorgilſus, ſed Hibernorum dolo circumventus, ibi (tandem) cecidit.*

A. D.

UM ISLANDS ByGGING.

Adur Ísland bygdist af Nordmönnum varo þar þeir menn er Nordmenn kalla Papa, þeir varo menn kristnir, oc hyggia menn þeir hafi verit vestan um haf, þvíat fundust eptir þeim bækor Írskar, biöllor oc baglar, oc enn fleiri lutir, þeir er þat mátti skilea, at þeir varo Vestmenn, þat fanst í Papey austur oc í Papyli, er oc þess getit í bókum Enskum, at í þann tíma var farit millum landanna.

Leifr fór í Vesturvíking, hann heriade á Írland oc fan þar jardhús Mikit, þar geck hann í, þar var myrkt, þar til er lýsti af vapni því er madr hellt á, Leifr drap mann þann, enn tók sverdit oc mikit fe annat sídan var hann kalladr Hiörleifr. Hann heriade vída um Írland, oc feck þar mikit herfáng, þar tók hann þræla tío er sva heto: Dufþakr, Geirraudr, Skialldbiörn, Halldór, Drafdritr, eige ero fleire nefnder.

Örlygr het sun Rapps Biarnar sunar Bunu, hann var at fóstre med Patreki Biskupi hinum Helga í Sudureyum. Hann fýstist at fara til Íslands, hann bad Patreck Biskop fóstra sinn at hann sæe um med hanom. Biskop feck hanom kyrkiovid, oc bad hann hafa med ser, oc plenarium,

DE ISLANDIÆ INHABITATIONE.

Antequam Islandia à Norvegis inhabitaretur, ibi homines fuerunt, quos Norvegi Papas vocant, qui religionem christianam profitebantur, & ab occidente per mare advenisse creduntur, ab iis enim relicti libri Hibernici, nolæ & litui & res adhuc plures reperiebantur, quæ indicare videbantur illos Vestmannos fuisse. Hæc inventa sunt in Papeya orientem versus & Papyli; libri quoque Anglici, tunc temporis navigationes inter terras (istas) increbuisse, perhibent.

Leifus autem piraticam occidentem versus suscepit, & Hiberniam armis infestavit, ubi cellam magnam subterraneam invenit, quam intrans tenebras offendit, ille autem progressus usque quo splendorem vidit gladii quem vir quidam manu tenuit, quo occiso, gladium & ingentes alias opes inde reportavit, postea Hiörleifus (Leifus gladii) appellatus est. Multis in Hiberniæ locis piraticam exercuit, & magnam prædam reportavit, ibi decem servos cepit, quorum nomina sunt: Dufthakus, Geirraudus, Skialldbiörn, Hallthor, Drafdritus, cæterorum nomina ad nos non pervenerunt.

Örlygus nomen erat filio Rappi, filii Biörnis Bunæ, ille à Sancto Patricio Episcopo Hebridum enutritus fuit. Hujus animum cupido in Islandiam dimigrandi subiit, & patricium Episcopum nutricium suum, ut sibi prospiceret, rogavit. Episcopus illi materiam ligneam tradidit, templo exstruendo desti-

arium, oc járnklokko, oc gullpenning, oc molld vígda, er hann skyldi leggea under hornstafi, oc hafa þar fyrer vígslo, skyldi hann helga Kolumkilla. Þá mælti Patrekr Biskup: hvargi er þú tekur land, þá bygdu þar at eins, at þú ser' þriú feöll af hafi, oc feörd at seá midlom hvers fealls, oc dal í hvario fialle. Þú skalt sigla at eno sydsta fiallino, þar man skógr vera, oc sunnan under fialleno muntu riódur hitta, oc lagda upp edur reysta þriá steina, bygdu þar kyrkeo oc bú þar. Örlygr let í haf, oc sá madr á ödru skipi er Kollr, het fóstbróder hanns, þeir höfdo samflot. Á skipe var med Örlygi sá madr er het Þórbeörn Spörr, annar Þórbiörn Tálkni, oc bródder hanns Þórbeörn Skúma, þeir váro syner Bödvars Blödruskalla. Enn er þeir kvamo at landino, gerdi at þeim storm mikin, oc rak þá vestur um land. Þá het Örlygr á Patrek Biskup fóstra sinn til landtöko þeim, oc hann skyldi af hanns nafni gefa örnefne þar sem hann tæki land. Þeir váro þadan frá litla ríd ádur þeir sá land, oc varo þá kvemner vestur um landit. Han kvam skipi sino í Örlygshöfn, oc þar inn kalladi hann fiördin Patrixfeörd. Enn Kollr het á Þór, þá skildi í storminom, oc kvam hann þer sem Kollsvík heiter, oc braut

destinatam, plenarium, campanam ferream, A. D. *nummum aureum & humum consecratam, quam columnis angularibus, consecrationis loco, supponeret, templumque Sancto Columkillæ dedicaret. Præterea Patricius Episcopus illi dixit: Ubicunque ad terram appuleris, ibi tantummodo domicilium tibi eligito, ubi de mari tres montes & sinus inter quemvis montium, & vallis in quovis monte, conspiciendos se præbeant. Ad montem maxime meridionalem navem tuam dirigito, ibi sylva erit, & a meridie montis locum arboribus nudatum, in quo tres lapides erecti stabunt, invenies; ibi templum exstruito & domicilium tibi constituito. Örlygus oceano se commisit, ejusque socius altera navi vectus, nomine Kollus, hi itineris socii ad invicem concomitabantur. Eadem, qua Örlygus, navi vehebatur vir nomine Thorbiörn Spor, alter Thorbiörn Tálknius, ejusque frater Thorbiörn Skuma, filii Bödvaris Blödruskalli. Terram autem appropinquantibus magna oborta est tempestas, quæ illos occidentem versus, terram prætervexit. Tunc Örlygus Patricio Episcopo nutricio suo, ut portum nancisc erentur, votum vovit, locum ubi appellerent, ab ejus nomine denominandum fore. Paulo post terram vident, & ab occidentali terræ plaga se constitutos esse comperiuntur; ille navem suam in portum Örlygshöfn deduxit, sinum autem, qui inde porrigitur, Patrixfiörd appellavit. Kollus ab Örlygo durante tempestate*

A. D. braut hann þar ſkip ſitt, þar váro þeir um veturin, enn háſetar hans námo þar ſumir land. Enn um varit beó Orlygr ſkip ſitt oc ſigldi brott med allt ſitt veſtan fyrer Bard, oc er hann kvam ſudr fyrer Faxaós, þar kenndi hann feöll þau er hanom var tilvíſat, þar fell útbyrdis járnklokkam oc ſöck nidur. Enn þeir ſigldo inn eptir firde, oc tóko þar land ſem nú heiter Sandvík á Kialarneſi, þar lá þá járnklokkan í þarabrúki.

peſtate divulſus, Thoro votum vovit, & in loco nomine Kollsvik appulit, ibiqve naufragium fecit, ibi cum ſuis hyemavit, nautarum autem qvidam ibi terram occupabant. Vere autem ſequente Örlygus navem ſuam paravit, & ſua omnia ſecum vehens ab occidente Bard prætervavigavit, ubi autem Faxaos à meridie prætervehcretur, montes ſibi deſignatos recognovit, ibi etiam campana ferrea, è navi excidens, fundum ſtatim petiit. Ille verò & ſocii per ſinum introrſum navigant, ibiqve appellunt, ubi tunc campana illa ferrea in algæ ejectitiæ congerie fuit.

Þórbiörn Svarti het madr, hann keypti land at Hafnar-Ormi inn frá Selaeyri oc upp til Forsár, hann beó at Skeleabrekko, hanns ſun var Þórvardr, er átti Þórunni dóttur Þórbearnar ór Arnarhollti, þeirra ſyner váro þeir Þórarin Blindi, oc Þórgíls Orraſkálld, er var med Ólafi Kvoran í Dýflinni.

Thorbiörn Svartus (Niger) nomen erat viro, qvi territorium a Selaeyra usque ad Forſa ab Hafnar-Ormo emit, ille Skeliabrekkæ habitavit. Ejus filius erat Thorvardus, qvi in matrimonio habuit Thorunnam, filiam Thorbiörnis de Arnarholto, qvorum filii erant Thorarinn Blindius (Cæcus & Thorgils Orraſkald, qvi Dublini cum Olao Kvorane commoratus erat.

Madr het Kalman Sudureyſkr at ætt, hann fór til Íslands, oc kvam í Hvalfiörd, oc ſat vid Kalmansá um veturin. Þar drucknudu ſyner hanns tveir í Hvalfirdi, enn ſídan nam hann land fyrer veſtan Hvítá millom Fliota, Kalmanstúngu alla, oc ſva allt auſt under jökla ſem grös ero vaxin, oc bió i Kalmanstúngu. Hann drucknadi í Hvítá er hann hafdi farit ſudur í hraun at hitta

Vir erat nomine Kalman, ex Hebudibus oriundus, ille in Islandiam transmigrans, in Hvalfiördo appulit, primamqve hyemem apud Kalmanſa tranſeget. Ibi in (ſinu) Hvalfiörd, duo ejus filii ſubmergebantur, ille autem territorium poſtea ab occidente Hvita inter Fliotos (flumina), omnem (lingulam) Kalmanstungam, orientem verſus usque ad montes glaciales, qvousqve gramen creſcit, occupavit, & Kalmanstungæ

hitta fridlo sína, oc er haugr hanns á Hvítárbakka fyrir sunnan. Hanns sun var Sturla Godi, er fyrst beó at Sturlustödum upp under Túngufelle upp frá Skáldskelmisdal, enn sídan bió hann í Kalmanstúngu. Hanns sun var Bearni er deildi vid Rólf hinn Ýngra oc sunu hanns um Túnguna litlu, þá het Bearni, at taka kristni. Efter þat braut Hvíta út farveg þann er nú fellur hún, þá eignadist Bearni Túnguna litlu, oc ofan um Grindur, oc Sölmundarhöfda.

Kýlan het madr, bróder Kalmans, hann beó fyrer nedan Kolshamar, hanns sun var Kári, er deildi vid Karla Konalssun á Karlastödum, leysingia Rólfs ór Geitlandi, um uxa, oc reindist sva at Karli átti. Sídan eggiadi Kári þræl sinn at drepa Karla, þrællinn let sem ær væri, oc lióp sudur um hraun, Karli sat á þreskillldi, þrællin hió hann banahögg. Sídan drap Kári þrællinn. Þiódólfr sun Karla drap Kýlan Kárasun í Kýlanshólum. Sídan brendi Þiódólfr Kára inni, þar sem nú heiter á Brenno. Bearni Sturluson tók skírn, oc bió á Biarnarstödum í Tongunni litlo, oc let þar gora kyrkio.

C. Audun

tungæ habitavit. In (amne) Hvita submersus est, dum per aspretum meridiem versus concubinam visitatum profectus erat, ejusque tumulus in meridionali (amnis) Hvita ripa conspiciendus est. Hujus filius erat Sturla Prætor, qui primo Sturlustadis sub (monticulo) Tungufell supra (vallem) Skaldskelmisdal, postea verò Kalmanstungæ habitavit. Ejus filius erat Biornius, qui cum Rolfo Juniore, ejusque filiis, controversiam habuit de Tunga-Litla (lingula), tuneque Biarnius de religione christiana amplectenda votum nuncupavit. Postea (amnis) Hvita alveum quo nunc fluit, violenter sibi aperuit, & Biarnius tunc lingulam usque ad Grindas & Sölmundarhöfdum aeqvisivit. A. D.

Kylan erat vir, frater Kalmanis, qui infra Kolshamar habitavit. Ejus filius erat Karius, qui litem habuit cum Karlo, filio Konalis & Karlostadis, liberto Rolfi de Geitlandia, de tauro, quem Karlii fuisse exitus probavit. Postea Karius servum suum ad Karlium occidendum incitavit, servus vero delirium simulans, meridiem versus per aspretum eucurrit, & Karlium in limine sedentem, lethali vulnere sauciavit. Karius postea servum occidit. Thiodolfus filius Karlii, Kylanem filium Karii, in loco Kylansholar dicto necavit. Karium autem una cum domo incendio consumsit (in loco, qui) hodie Brenna appellatur. Biarnus filius Sturlæ baptizatus fuit, & Biarnstadis in lingula habitavit, ibique templum exstrui curavit.

Audunn

A. D.

Audun Stoti ſun Vala hinns Sterka, hann átti Mírano dóttur Biadmaks Íra Kóngs, hann nam Hraunsfiörd allann fyrer ofan Hraun á midlom Svínavatns oc Tröllaháls, hann beó í Hraunsfirdi, hann var mikill fyrer ſer oc ſterkr, þadan ero Straumfirdingar komner.

Beörn het ſun Ketills Flatneſs oc Íngvilldár dóttur Ketills Vedurs Herſis af Ríngaríki. Beörn ſat epter at eignom födurs ſins þá er Ketill fór til Sudureya, enn er Ketill hellt ſköttum fyrer Haraldi Kóngi hinom Hárfagra, þá rak Kóngr Beörn ſun hanns af eignom ſinom, oc tók under ſic. Þá fór Beörn veſtur um haf, oc villdi þar eigi ſtadfeſtaſt, oc eigi vid kriſtni taka ſem önnur börn Ketills, því var hann kalladr Beörn hinn Auſtræni. Hann átti Giaflaugu Kiallaksdóttur, ſyſtur Biarnar hinns Sterka. Beörn hinn Auſtræni fór til Íslands oc nam land millom Hraunsfeardar oc Stafár, oc bió í Bearnarhöfn á Borgarhollti, oc hafdi ſelfór upp til ſelia, oc átti rauſnarbú,

Óleifr hinn Hvíte het Herkóngr, hann var ſun Íngiallds Kóngs Helgaſunar Ólafsſunar, Gudraudarſunar, Hálfdánarſunar Hvítbeins Upplendínga Kóngs. Óleifr hinn Hvíti heriadi í veſturvíking, oc vann Dýflina á Írlandi oc Dýflinnarſkídi,

Audunn Stotius filius Valii Sterki (Robuſti) in matrimonio habuit Mirunam filiam Biadmaki Regis Hiberniæ, & totum ſinum Raunsfiörd ſupra Hraun (aſpretum) inter lacum Svinavatn & Tröllahalſum occupavit, & Hraunsfiordi habitavit. Ille ſtrenuus & robuſtus fuit, inde Straumfiordenſes oriundi ſunt.

Biörn nomen erat filio Ketillis Flatneſi (ſimi) & Ingvildæ, filiæ Ketillis Vedura, Baronis de Ringarikia. Ketille Hæbudes petente, Biörn in patriis remanſit prædiis, cum autem Ketell tributa Haralldo Regi Pulcricomo (debita) retineret, Biörnem ejus filium Haraldus e prædiis expulit, ſuoque (illa) fiſco addixit. Tunc Biörn occidentem verſus per mare profectus, ibi nec ſedem figere, nec ut cæteri Ketillis liberi, religioni chriſtianæ nomen dare voluit, idcoqve cognomen Biörn Auſtrænius (orientalis) illi adhæſit. Ille in matrimonio habuit Giaflaugam filiam Kiallaki, ſororem Biörnis Sterki (Robuſti). Biorn Orientalis Islandiam petiit, & territorium inter Hraunsfiördum & Stafa occupavit, Biarnarhöfnæ in Borgarholto habitavit, & magalia apud Selias habens, lauta uſus eſt re familiari.

Oleiſus Hvitus (Albus) nomen erat Regi Piratæ, qui filius erat Ingialdi Regis filii Helgii, filii Olavi, filii Gudraudi, filii Halfdanis Hvitbeinis (Albipedis) Regis Uplandenſium. Oleiſus Albus in occidente piraticam exercuit, ac Dublinum in Hibernia

ſkidi, oc gerdiſt þar Kóngr yfer, hann feck Audar ennar Diúpaudgo dóttur Ketells Flatneſs, Þórſtein Raudr het ſun þeirra. Óleifr fell á Írlandi í orruſto, enn Audur oc Þórſteinn fóro þá í Sudureyar, þar feck Þórſteinn Þurídar dóttur Eyvindar Auſtmanns, ſyſtur Helga hins Magra, þau áttu mörg börn. Ólafr Feilan het ſun þeirra, enn dætur, Gró oc Ólof, Óſk oc Þórhilldur, Þórgerdur oc Vigdís Þórſteinn gordiſt Herkóngr, oc redſt til lids oc felags med Sigurdi Jarli enom Ríka, ſyni Eyſteins Glumru, þeir unnu Katanes oc Sudurland, Ros oc Merhæfi, oc meir enn hálft Skotland, var Þórſteinn þar Kóngr yfer ádur Skottar ſviko hann, oc fell hann þar í oroſto. Audur vor þá á Kataneſi er hún ſpurdi lát Þórſteins, hún let gora knör í ſkógi á laun, enn er hann var búinn, hellt hón út í Orkneyar, þá gipti hún þar Gró dóttur Þórſteins Rauds, hún var móder Greladar, er Þórfinnr Hauſakliúfr átti. Epter þat fór Audur at leita Íslands, hún hafdi á ſkipi med ſer tuttogo karla friálſa.

Kollr het madr Vedra-Grímsſun, Áſaſunar Herſis, hann hafdi forrád med Audi oc var virdr meſt af henni, Kollr

C 2 Erpr

nia & Dubliniſkidum expugnavit, ubi & A. D.
Rex factus eſt. Ille Audam Diupaudgam (profunde divitem) filiam Ketellis Simi uxorem duxit, eorum autem filio nomen erat Thorſteinn. Oleifus in Hibernia in prælio cecidit, Auda autem & Thorſteinn in Hæbudes demigrarunt, ubi Thorſteinn Thuridam filiam Eivindi Oſtmanni uxorem duxit, ex qva multos liberos ſuſcepit. Olavus Feilan nomen erat eorum filio, filiabus autem Groa & Oloſa, Oſka & Thorhilda, Thorgerda & Vigdiſa. Thorſteinn Rex pirata factus eſt, & ſuppetias tulit, ſociumqve ſe præbuit Sigurdo Rikio (Potenti) Comiti, filio Eyſtenis Glumræ, illi Kataneſiam & Sudurlandiam (terram meridionalem), Roſiam & Merhæſiam & ultra dimidium Scotiæ expugnarunt, ibiqve Thorſtein Rex erat, usqve quo Scoti eum prodidere, ibiqve in prælio cecidit. Auda in Kataneſo conſtituta de cæde Thorſtenis certior facta, navem onerariam clam in ſylva ſtrui fecit, qua parata, Orcades petiit, ubi Groam filiam Thorſteinis Raudii (Rufi) elocavit, illa mater erat Greladæ, uxoris Torfinni Hauſaklinfi (crania findentis). Auda deinde Islandiam petitum iit, in navi autem, qva ipſa vehebatur, viginti viros conditionis liberæ ſecum habuit.

Kollus nomen erat viro, filio Vedragrimi, filii Aſii Baronis, ille ab Auda maxime honoratus, ejus rei familiari præfuit. Kollus Thorgerdam filiam Thorſteinis

A. D. átti Þórgerdi dóttur Þórsteins Rauds. Erpr het leysíngi Audar, hann var sun Melldúns Jarls af Skotlandi, þess er fell fyrer Sigurdi Jarli hinom Ríka, móder Erps var Mirgeol dótter Glióinals Íra Kóngs. Sigurdr Jarl tók þau at herfángi oc þiádi. Mirgiol var ambátt kono Jarls, oc þiónadi henne trúlega, hún var margkunnandi, hún vard veitti barn Drottníngar úborit, medan hún var í laugu. Sídan keypti Audur hana dýrt, oc het henni frelsi, ef hun þiónadi sva Þúrídi kono Þórsteins Rauds, sem Drottníngo. Þau Mirgiol oc Erpr sun hennar fóro til Íslands med Audi. Audur hellt fyrst til Færeya, oc gipti þar Ólöfu dóttur Þórsteins Rauds,
890. þadan ero Götuskeggear komner. Sídan fór hún at leita Íslands, oc kvam á Víkarskeid oc braut þar. Þadan fór hún á Kialarnes til Helga Bíólu bródur sins, hann baud henni þar med helming lids sins, enn henni þótti þat varbodit, oc kvad han lengi litilmenni vera mundi. Hún fór þá vestur í Breidafiörd til Bearnar bródur sins, hann geck móti henni med húskarla sína, oc lesst kunna veglyndi systur sinnar, oc baud henni heim med alla menn sína, oc þág hún þat. Epter um varit fóro þau Audur inn í Breidafeörd í landaleitan, þau

nis Raudii (Rufi) in matrimonio habuit. Erpus erat nomen liberti Audæ, qui filius erat Meldunis Comitis de Scotia, qui contra Sigurdum Potentem Comitem dimicans, occubuit. Mater Erpi erat Mirgiola, filia Gliomalis Regis Hiberniæ. Hos (Erpum & Mirgiolam) Comes Sigurdus in captivitem & servitutem redegit. Mirgiola erat uxoris Comitis serva, illique operam navavit fidelem, illa multarum artium perita, dum Regina balneo uteretur, infantem ejus nondum (a patre) susceptum custodivit. Postea Auda illam care emit, libertatem illi pollicita si tanqvam Reginæ fidelem Thuridæ uxori Thorsteinis Rufi operam præstiterit. Mirgiola ejusqve filius Erpus Audam in Islandiam comitabantur. Auda Færeyas primum adiit, ubi Olofam filiam Thorsteinis Rufi nuptum elocavit, ex qva Götuskeggii oriundi. Postea Auda Islandiam petiit, & in Vikarskeido appellens, naufragium fecit. Inde in Kialarnesum ad fratrem suum Helginum Biolam tetendit, qui illi cum dimidia comitum parte mansionem secum obtulit, quam illa humilem & indignam conditionem reputans, eum semper pusillanimum exstiturum asseruit. Illa tunc occidentem versus in Breidafiordum ad fratrem suum Biörnem pergebat, qui generosum sororis animum nosse sibi visus, cum omnibus suis domesticis ei in occursum venit, eumqve cum omnibus suis ad se invitavit, qvod & illa acceptavit. Vere subseqvente Auda & ejus comites in in-

þau áto dagverd fyrer sunnan Breidafeörd, þar sem nu heiter Dagverdarnes. Sídan fara þau inn um Eyarsund, þau lendro vid nes þat er Audur tapadi kambi sínom, þat kalladi hún Kambsnes. Audur nam öll Dalalönd í innanverdum firdinom frá Dagverdará til Skraumuhlaups ár, hún beó í Hvammi vid Aurridaárós; þar heita Audartópter. Hún hafdi bænhalld sitt á Krofshólum, þar lét hún reisa krossa, þvíat hún var skírd oc veltrúut, þar höfdo frændur hennar sídan átrúnad mikinn á hólana, var þar þá gor haurg, er blót tóko til, trúdo þeir því, at þeir dæi í hólana, oc þar var Þórdr Gellir leiddr í, ádur hann tók mannvirdíng, sem seger í sögu hanns.

Hundi het leysíngi Audar Skotskr, hanom gaf hún Hundadal, þar bió hann lengi.

Erpi syni Meldúns Jarls, er fyrr var getit, gaf Audur frelsi oc Saudafellslönd, frá honom ero Erplingar komner. Ormr het sun Erps, annar Gunnbeörn, fadir Arnóru, er átti Kolbein Þórdarsun. Þridi Ásgeir fadir Þórörnu, er átti

interiora Breidafiordi territorium quæsitum ivere, a meridie Breidafiordi in loco cui hodie nomen Dagverdarnes (lingula jentaculi) jentaculum sumsere. Postea per (fretum) Eyarsund profecti, ad promontorium, ubi Auda pectinem suum amisit, appulere, illi nomen imposuit Kambsnes (lingua pectinis). Auda omne territorium Dalense ad intimam sinus partem a Dagverdara usque ad Skraumuhlaupsa occupavit & Hvammi apud ostium (amnis) Aurridaa habitavit, loco nomen est Audartopter. Illa in Krofsholis (crucis collibus) orationi vacabat, ubi cruces, erat enim baptizata & religioni christianæ admodum dedita, erigi fecit; ejus cognati succedente tempore colles istos magna religione colebant, ibique aræ idolorum, idololatria invalescente exstruebantur, credebant etiam isti se post mortem in colles istos transmigraturos, eoque Thordus Geller, antequam honores capesceret, ut in ejus vita fertur, (in ecstasi supernaturali) deducebatur.

A. D.

Hundius nomen erat liberto Audæ Scoto, cui illa (vallem) Hundadal dedit, ubi ille diu habitavit.

Erpo filio Meldunis Comitis, cujus antea mentio facta est, Auda libertatem & omnes fundos Saudafellenses dedit, ab illo Erplingi orti sunt. Ormus nomen erat filio Erpi, & alteri Gunnbiörn, patri Arnoræ, quam in matrimonio habuit Kölbeinn, filius Thordi. Tertius erat Asgeir, pater

A. D. átti Sumarlidi Hrappsfun; dóttur Erps var Halldís, er átti Álfr í Dölum. Dufnall var enn fun Erps, fader Þórkells, födur Hiallta, födur Beinis. Skati var enn fun Erps, fader Þórdar, födur Gísla, födur Þorgerdar.

pater Thorarnæ, uxoris Sumarlidii, filii Hreppi. Filia Erpi erat Halldisa, quam in matrimonio habuit Alfus de Dalis Dufnall adhuc qvidam erat filiorum Erpi pater Thorkelis, patris Hialltii, patris Beineris. Skatius erat adhuc inter filios Erpi, pater Thordi, patris Gislii, patris Thorgerdæ.

Kollr nam Laxárdal allan, oc allt til Haukadalsár, hann var kalladr Dalakollr, hann átti Þórgerdi dóttur Þórsteins Rauds. Börn þeirra váro þau Höskulldr oc Gró, er átti Veleifr hinn gamli, oc Þórkatla er Þórgeir Godi átti. Höskulldr átti Jorunni, dóttur Bearnar frá Biarnarfirdi, Þórleikr var fun þeirra, hann átti Þurídi dóttur Arnbearnar Sletubearnarfunar, þeirra fun Bolli. Höskulldr keypti Melkorku dóttur Mírkiartans Íra Kóngs, þeirra fun var Ólafr Pa, oc Helgi. *Vid. Appendicem.*

Kollus totam (vallem) Laxardal & (territorium) usqve od Haukodalsa occupavit, nomenque adeptus est Dalakollus, ille in matrimonio habuit Thorgerdam filiam Thorsteinis Raudii (Rufi). Eorum liberi erant Höfkuldus & Groa uxor Veleifi Grandævi & Thorkatla, quam in matrimonio habuit Thorgeir Godius (Prætor). Höfkuldus uxorem duxit Jorunnam filiam Biörnis de Biarnarfiordo, Thorleikus eorum erat filius, qvi uxorem duxit Thuridam, filiam Arnbiörnis, filii Slettubiörnis, quorum filius Bollius. Höfkuldus Melkorkam, filiam Mirkiartauis Regis Hiberniæ emit, eorum filius Olavus Pa (Pavo) & Helgius.

Úlfr hinn Skiálgi fun Högna ens Hvíta nam Reykcanes allt millom Þorskafeardar oc Hafrafells, hann átti Beörgo dóttur Eyvindar Auftmanns, fyftur Helga enns Magra, keirra fun var Atli enn Raudi, er átti Þórbeörgo fyftur Steinólfs ens Lága, þeirra fun var Már á Reykhólum er átti Þórkötlu dóttur Hergíls Hnappraſs, þeirra fun var Ari, hann vard fæhafi til Hvítra Manna

Ulfus Skialgius filius Högnii Albi totum (promontorium) Reykianes inter Thorskafiördum & Hafrafellum occupavit, ille Biörgom, filiom Eyvindi Ostmanni, sororem Helgii Macri in matrimonio habuit, eorum filius Atlius Raudus (Rufus) Thorbiörgam sororem Steinolfi Humilis uxorem duxit. Eorum filius erat Mar de Reykholis, qvi Thorkatlam, filiam Hergilsi Knappraffis, in matrimonio habuit, eorum filius erat Arius, qvi od Terram Hominum Alborum

Manna lands, þat kalla sumer Írland et Mikla, þat liggur vestur í haf nær Vínlandi hino góda, þat er köllud sex dægra sigling vestur frá Írlandi, þadan nádi Ari eigi í brott at fara, oc var þar skírdr. Frá þessu sagdi fyrst Rafn Hlimreksfari, er lengi hafdi verit í Hlimreka á Írlandi, sva kvad Þórkell Geitisson segea Íslendska menn, þá er heyrt höfdo segea Þórfinn Jarl í Orkneyum, at Ari hafdi kendr verit á Hvítra manna landi, oc nádi eige brott at fara, enn var þar vel virdr.

Alborum, quam quidam Hiberniam magnam appellant, in itinere maritimo delatus fuit, hæc in oceano occidentem versus, prope Vinlandiam Bonam sita est, quo sex nyctaemeriorum navigatio de Hibernia occidentem versus esse fertur; inde Arius revertendi copiam non habuit, ibique baptizatus est. Hæc Rafn Limrecipeta, qui Limreci in Hibernia diu commoratus fuerat, primus retulit. Thorkell Geiteris filius ita viros Islandos, qui Thorfinnum Comitem Orcadencium referentem audierant, asseruisse ajebat, Arium in Alborum hominum Terra, recognitum fuisse, nec discedere potuisse, honorifice tamen ibi habitum. A. D.

Höfdaþórdr átte Fridgerde dóttur Þóris Hýmo oc Fridgerdar dóttur Kiarvals Íra Kongs. Þau átto níteán börn. Beörn var sun þeirra, hann átte Þuríde dóttur Refs frá Barde, oc váró þeirra börn Arnór Kellíngarnef, oc Þúrdís móder Orms, fodur Þórdísar, módur Bótólfs, fodur Þórdísar, módor Helgo, módur Gudnýar, módur Sturlusona.

Höfda-Thordus Fridgerdam filiam Thoreris Hymæ & Fridgerdæ filiæ Kiarvalis Regis Hiberniæ in matrimonio habuit. Illi undeviginti progenuere liberos. Biörn eorum erat filius qui Thuridam filiam Refi de Bardo in matrimonio habuit, eorum liberi erant Arnor Kelingarnef, & Thordisa mater Ormi, patris Thordisæ, matris Bodolfi, patris Thordisæ, matris Helgæ, matris Gudnyæ, matris filiorum Sturlæ.

Beörn het madr ágætr á Gautlande, hann var sun Rólfs frá Áni, hann átte Hlíf dóttur Rólfs Íngialldssunar, Fródasunar Kóngs. Starkadr hinn Gamle var Skálld beggea þeirra. Eyvindr het sun þeirra.

Biörn nomen erat viro in Gothia celebri, filio Rolfi de Ane, ille in matrimonio habuit Hlifam filiam Rolfi, filii Ingialdi, filii Frodii Regis. Starkadus Grandævus eorum utriusque erat poëta. Eorum filius nomine erat Eyvindus.

Eyvindr feck sidan á Írlande Ráfortu dóttur Kiarvals Íra Kóngs, hún ól

Eyvindus postea in Hibernia Rafortam, filiam Kiarvalis Regis Hiberniæ, uxorem

A. D. ól svein í Sudureyum oc sellde þar til fósturs. Eyvindr var því kalladr Austmadr at hann kvam austan af Svíaríke vestur um haf. Tveim vetrum sídar kvamo þau aptur til eyanna at vitea sveinsins, oc sá þar svein eygdan vel, oc ekki holld á, þviat hann var svelltr, þau kölludu sveinin Helga hinn Magra af því, hann var sídan fóstradr á Írlande. Beörn andadist ad Öndótts mágs síns, enn Grímr talde Kóng eiga at taka allan arf hanns, fyrer því at hann var útlendr, enn syner hanns fyrer vestan haf. Öndóttr hellt feno til handa Þránde systursyne sínom. Helge fæddest upp á Írlande, hann feck Þórunnar Hyrno dóttur Kettells Flatness ór Sudureyum oc Ingvilldar dóttr Ketels Vedurs af Ríngaríke. Helge hinn Magre fór til Íslands med kono sína oc börn.

uxorem duxit, quæ in Hæbudibus puerum enixa, illum ibi educandum reliqvit. Eyvindus ideò Ostmanni nomine appellabatur, qvod ab oriente e Svecia occidentem versus per mare venerat. Biennio post in insulas (Eyvindus & Roforta) ad puerum visendum revenere, & puerum pulchris oculis, sed absqve carne, inedia enim consumtus (fere) erat, videbant, illi puero nomen inde imposuere Helgii Magri (macri,) in Hibernia postmodum educatus fuit. Biörn apud Öndottum affinem suum obiit, Grimus autem, Regi totam ejus hæreditatem relictam competere, urgebat, cum peregrinus fuerit, filii autem ejus in occidente trans mare essent. Öndottus pecuniam Thrando, suo ex sorore nepoti, reservandam retinuit. Helgius in Hibernia educabatur, ille Thorunnam Hyrnam, filiam Ketelis Simi de Hebudibus, & Ingvildæ filiæ Ketelis de Ringarikia, uxorem duxit. Helgius Macer unacum uxore & liberis in Islandiam trajecit.

Þórsteinn Leggr sun Bearnar Blátannar fór ór Sudureyum til Íslands, oc nam lönd öll fyrer nordan Horn til Jökulsár í Lóni oc beó í Bödvarsholli þriá vetur, hann selldi sídan löndin oc fór aptur í Sudureyar.

Thorsteinn Leggus filius Biörnis Blatönnis (Cærulidentis) de Hæbudibus in Islandiam transmigravit, & fundos omnes a septentrione Horni usqve ad (amnem) Jökulsa in Lono occupavit, & Bödvarsholti tres hyemes habitavit; fundos postea vendidit & Hæbudes repetiit.

Rögnvalldr Jarl á Mæri, sun Eysteins Glumru, Ívarssunar Upplendninga Jarla, Hálfdánarsunar ens Gamla, átte Ragnhilldi dóttur Rólfs Nefio, þeirra sun

Rögnvaldus Comes de Mæria, filius Eysteinis Glumræ, filii Ivaris Comitis Uplandensium, filii Halfdanis Grandævi, Ragnhildam filiam Rolfi Nefiæ in matrimonio habuit,

ſun var Ívar er fell í Sudureyum med Haralldi Kóngi hinum Hárfagra. Annar var Gaungo-Rolfr er vann Normandi, frá hanom eru Rúdu-Járlar kvamner oc Engla Kóngar. Þridi var Þórer Jarl Þeigiandi er átti Álofo Arbót dóttur Haralls Kóngs Hárfagra, oc var þeirra dótter Berghlót móder Hákonar Jarls ens Ríka. Rönvalldr Jarl átti fridlofsyni þriá, het einn Hrollaugr, annar Einar, þridi Halladr, ſá velltiſt ór jarldóminom í Orkneyom, enn er Rögnvalldr Jarl frá þat, kalladi hann ſaman ſyni ſina oc ſpurdi hvör þeirra villdi þá til eyanna, enn Þórer bad hann ſcá fyrer ſinni ferd, Jarlinn kvad hanom vel fara, enn kvad hann þar ſkylldi ríki taka epter födur ſinn. Þá geck Rólfr fram, oc baud ſic til farar, Rögnvalldr kvad hanom vel hendr fyrer ſaker afls oc hreyſti, enn kvadſt ætla at meiri oſſi væri í ſkapi hanns, enn hann mætti þegar at löndom ſetiaſt. Þá geck Hrollaugr fram oc ſpurdi ef hann villdi at hann færi; Rögnvalldr kvad hann ecki Jarl mundi verda, hefer þú þat ſkap at engi ſtirölld fylger, muno veger þíner liggea til Íslands, muntu þar verda göfigr oc kynſæll á því landi, enn engi ero her förlög þín. Þá geck Einar fram oc mællti: Láttú mic til Orkneya, oc man ec þet því heita er þer man beſt

habuit, eorum filius erat Ivar, qui in exercitu Haraldi Regis Pulchricomi in Hæbudibus occubuit. Alter erat Gaungo-Rolfus (Rolfus Pedes) qui Normandiam oppugnavit, ab illo Comites Rothomagi & Reges Angliæ descendunt. Tertius erat Thorer Theigandus (Taciturnus) Comes, qui Alofam Arbotam (Annonæ levamen), filiam Regis Haraldi Pulchricomi in matrimonio habuit, quorum filia erat Bergliota, mater Hakonis Rikii (Potentis) Comitis. Rögnvaldus Comes tres filios nothos habuit, primum Hrollaugum, alterum Einarem, tertium Halladum, qui de Comitatu Oreadensi deturbabatur; quod ubi Comes Rögnvaldus inaudivit, filios ſuos convocavit, eosque, quisnam eorum inſulas petere vellet, interrogavit; Thorer ſuæ profectioni eum proſpicere rogavit, quod ejus (reſponſum) Comes laudans, in patris eum dominium ſucceſſurum aſſeruit. Tunc Rolfus in medium procedens ſe profecturum obtulit; Rögnvaldus congruum eſſe robur & fortitudinem, majorem tamen animi ejus, ſua ex ſententia, æſtum eſſe, quam ut tunc gubernaculo ſtatim imperii admoveri poſſet. Tunc Hrolleifus procedens, num ſe profecturum vellet, quæſivit. Rögnvaldus eum nunquam Comitem futurum reſpondit, animus tibi eſt ab armis alienus, in Islandiam te fata ferent, ibi celeber in iſta terra & proſapia felix evades, hic autem nulla tua erunt fata. Tunc Einar procedens dixit: Ut in Oreadas trajiciam, permittas, pollicebor autem, quod tibi erat acceptiſſimum, me in conſpectum A. D.

A. D beſt þykkca, at cé man alldri kváma aptur þer í augſýn. Jarlinn ſvarar; vel þykki mer at þú farer á brott, enn litils er von at þer, því modr ætt þín er öll þrælborin. Epter þat fór Einar veſtur, oc lagdi under ſie eyarnar, ſem ſeger í ſögu hanns. Hróllaugr fór þá til Haraldds Kóngs oc var med hanom um ríd, þvíat þeir fedgar komo egi ſkapí ſaman epter þetta.

ſpectum tuum nunqvam reverſurum. Comes reſpondit: Quod abſis, gratum (qvidem) mihi eſt, parum tamen de te ſpero, cum totum tibi genus maternum ſervile ſit. Einar poſtea occidentem verſus profectus, inſulas, ut in ejus perhibetur vita, ſibi ſubjecit. Hrollaugus tunc ad Haraldum Regem ſe contulit, & apud eum aliqvamdiu egit, eo quod pater & filius poſt hac concordare non potuere.

Villballdr het madr bróder Áſkells Hnokkans, þeir váro ſyner Dofnaks, hann fór af Írlandi til Íslands, oc hafdi ſkip þat er hann kalladi Kuda, oc kvam í Kudafliótsós, hann nam Túngulönd öll á milli Skaptár oc Hólmsár, oc beó á Búlandi, hanns börn váro þau Biólan fader Þórſteins, oc Ölver Mudr oc Biöllok er átti Áslákr Aurgodi.

Vir erat nomine Vilbaldus, frater Aſkelis Hnokkanis, illi filii erant Doſnaki. Is de Hibernia in Islandiam, navis qvæ Kuda appellabatur, vectus, demigravit, & in oſtio (fluvii) Kudaſlioti appulit. Is omnes fundos Tungenſes inter (amnes) Skapta & Holmsa occupavit, & Bulandi habitavit. Ejus liberi erant, Biolan pater Thorſteinis, & Ölver Mudus (os), ac Biölloka, qvam Aslakus Aurgodus in matrimonio habuit.

Rádormr oc Jólgeir brædur kvamo veſtan um haf til Íslands, þeir námo land midlı Þiórsár oc Rángár. Rádormr eignadiſt land fyrer auſtan Raudalæk, oc beó í Vetleifshollti, hanns dótter var Arnbeörg er átti Svertingr Hiörleifsſun, þeirra börn váro þau Grímr Lögſögumadr oc Jórunn. Sídar átti Arnbeörgu Gnúpr Molldagnúpsſun, oc varo þeirra börn Hallſteinn á Healla, oc Rannveig móder Skapta Lögmanns, oc Geirný móder Skálld-Rafns. Jólgeir eignadiſt

Radormus & Jolgeir fratres ab occidente per mare in Islandiam venere, & territorium inter (amnes) Thiorſa & Ranga occupavere. Radormus fundos ab oriente (rivi) Raudalæki nactus eſt, & Veitleifshollti habitavit, ejus filia erat Arubiörga, qvam Svertingus filius Hiörleifi in matrimonio habuit, eorum liberi erant Grimus Nomophylax & Jorunna. Arnbiörgam poſtea in matrimonio habuit Gnupus filius Mollda-Gnupi, qvorum liberi erant Hallſteinn de Hiallio & Rannveiga, mater Skaptii Nomophylacis, & Geirnya, mater Skalld-Rafnis.

eignadist land fyrer utan Raudalæk oc til Steinslækear, hann beó à Jólgeirs-stödum.

Áskell Hnokkan sun Dufþaks Dufniálssunar Kiarvalssunar Íra Kóngs, hann nam land midli Steinslækear oc Þiórsár, oc beó í Áskellshöfda, hanns sun var Ásmundr fader Ásgauts, födur Skeggea, födur Þórvallds, födur Þórlaugar, módur Þórgerdar, módur Jóns Biskups enns Helga.

Vedormr sun Vemundar hinns Gamla var Herser ríkr, hann stökk fyrer Haralldi Kóngi austur á Jamtaland oc ruddi þar merkur til bygdar. Hólmfastr het sun hanns, enn Grímr systursun hanns, þeir varo í vesturvíking, oc drápo þeir í Sudureyum Ásbeörn Jarl Skereablesa, oc tóko þar at herfángi Álofo kono hanns, oc Arneidi dóttur hanns, oc hlaut Hólmfastr hana, oc selldi hana í hendur födur sinom, oc let vera ambátt. Grímr feck Álofar dóttur Þórdar Vaggagdar er Jarlinn hafdi átta.

Steinraudr Melpatreksſun göfugs manns af Írlandi, hann var leysingi Þórgríms Býllds, hann átti dóttur Þórgríms, oc var allra manna vænstr. Hann nam öll Vatnslönd oc beó á Steinraudarstödum, hanns sun var Þórmódr fader Kárs, födur Þormódar, födur Brands á Þing-

Rafnis. Jolgeir territorium ab occidente Raudalæki usque ad (rivum) Steinslæk nactus est, ille Jolgeirsstadis habitavit. A. D.

Askell Hnockan filius Dufthaki, filii Dufnialis, filii Kiarvalis Regis Hiberniæ, territorium inter (rivum) Steinslæk & (amnem) Thiorsa occupavit, & Askellshöfdi habitavit. Ejus filius erat Asmundus, pater Asgauti, patris Skeggii, patris Thorvaldi, patris Thorlaugæ, matris Thorgerdæ, matris Sancti Jonis Episcopi.

Vedormus filius Vemundi Grandævi erat Baro potens, qui a Rege Haralldo pulsus in Jamtiam orientem versus demigravit, ibique sylvas, ut coloniæ locus esset, exstirpavit. Filio ejus Holmfastus, sed nepoti e sorore, Grimus nomen erat, illi piraticam in occidente exercebant, & in Hebudibus Comitem Asbiörnem Skeriablesium occiderunt, uxorem vero ejus Alofam & filiam Arneidam captivas abduxere: Hæc Holmfasto (forte) contigit, quam ille patri suo ancillæ loco habendam tradidit. Grimus Alofam filiam Thordi Vaggagdi, Comitis quondam uxorem, matrimonio sibi junxit.

Steinraudus filius Mel-Patrikii viri in Hibernia nobilis, erat Thorgrimi Bylldi libertus, & filiam Thorgrimi in matrimonio habuit; is vir omnium formosissimus erat. Ille omnes fundos Vatnenses occupavit, & Steinraudarstadis habitavit. Ejus filius erat Thormodus, pater Karis, patris Thormodi, patris Brandi de Thingvöllo,

A. D. Þíngvelli. Þórir Brandsſun átti Helgo Jónsdóttur.

Thorer filius Brandi Helgam filiam Jonis in matrimonio habuit.

ORDSENDING ADALSTEINS KONUNGS.

LEGATI AB ADALSTEINO REGE MISSI.

924. Alfrádr hinn rík red fyri Englandi. hann var fyſtr einvallds konúngr yfir Englandi ſinna kynsmanna. Þat var á dögum Haralldz hins hárfagra Noregs konúngs. Eptir hann var konungr í Englandi ſon hans Játvardr, hann var fadir Adalſteins hins ſigrſæla, fóſtra Hákonar hins góda. I þenna tíma tók Adalſteinn konúngdöm í Englandí eptir faudur ſinn. Þeir voro fleiri brædr ſynir Játvarz.

Adalſteinn ſendi menn til Noregs á fund Haralldṣ konungs, med þeſs konar ſending, at ſendimadr geck fyrir konung, hann ſelr konungi ſverd gullbúit med hiolltum oc medalkafla, oc oll umgerd var búin med gulli oc ſilfri, oc ſett dýrligum gimſteinum. Sendimadrinn vendi ſverds hiölltunum til konungſins, oc mællti, her er ſverd, er Adalſteinn konungr ſendi þer oc mællti, at þú ſkylldir vid taka. Tók konungr medalkaflann

[1]) *Ælfredus cognomento* potens, *primus ſuae ſtirpis, ſingulari poteſtate Angliæ imperitavit; id vero incidit in tempora Haralldi* pulchricomi, *Norvegiæ regis. Alfradum in regno ſecutus eſt Edvardus, pater Adalſteinis* victorioſi, *qui nutricius erat Haconis* boni, *& regnum Angliæ* [2]) *hac tempeſtate, poſt obitum patris, capeſſivit. Erant vero plures fratres ex patre Edvardo.*

Adalſteinus legatos miſit in Norvegiam, Haralldum Regem, quibus id dedit negotii, ut Regem accedens Legatus, gladium ei porrigeret, & capite & manubrio aureum, cujus vagina auro & argento tota erat ornata, nec non pretioſis interſtincta gemmis. Porrexit gladii capulum Legatus: "En, "inquiens, gladium quem dixit Adalſteinus "Rex, ut Tu caperes." Prehendit manubrium gladii Rex; quo facto, haud mora Legatus: "Jam, inquit prehendiſti (gla- "dium

---

[1]) *Anno* 872 *factus eſt rex. Torfeus.*

[2]) *Anno* 924. *Secundum Polydorum Virgilium Ao.* 926. *Deceſſit Ao.* 942. *Chronicon Auguſtiuenſe Ao.* 925 *imperare coepiſſe vult. Dunelmenſis autem Simon (&) Rudolfus de Diceto Anno* 940 *obiiſſe tradunt: quæ cum hac relatione inter ſe collata amicè conſentiunt. Torfeus.*

alkaflann, oc þegar mællti fendimadrinn: Nú toktu vid fverdino, fem varr konungr villdi, oc nú fkallto vera þegn hans, er þú tokt vid fverdi hans. Haralldr konungr fkildi nú at þetta var med fpotti gert; enn hann villdi enfkis manns þegn vera: enn þó minntiz hann þefs, fem hans háttr var, at hvert finn er fkiót ædi edr reidi lióp á hann, at hann ftillti fik fyrft, oc let fva renna af fer reidina, oc leit á faker úreidr, Nú gerir hann enn fva, oc bar þetta fyrir vini fina, oc finna þeir allir faman her rád til, þat et fyrfta, at láta fendimenn heimfará úfpillta.

"dium) prout prehenfum voluit Rex nofter; "jamqve ei eris fubditus, utpote qui ejus te"nuifti gladium." Animadvertit Haralldus Rex, fibi hoc in contumeliam effe factum, qui nullius imperio voluit fubjici. Haud tamen oblitus eft, qvod more atqve longa confvetudine apud eum erat receptum, ut quoties fubita ira aut furor ingruebat, furorem compefceret, iramqve fineret defervefcere, qua vacuus res (accuratius) peufitabat. Hujus moris etiam nunc tenax, rem dictam communicabat cum amicis, quibus omnibus placuit id confilii primum arripiendum, ut Legatis illæfis daretur domum redeundi venia. A. B.

FERD HAUKS TIL ENGLANDS.

Annat fumar eptir fendi Haralldr konungr fcip veftr til Englands á fund Adalfteins konungs, oc feck til Stýrimann Hauk Hábróc; hann var kappi mikill, oc hinn kiærfti konungi: hann feck i hönd hönom Hákon fon finn. Háukr fór þá veftr til Englands, oc fann konung í Lundunom. Þar var þá bod fyrir oh veizla virdulig. Haukr fagdi finom mönnom, þá er þeir koma at höllinni hvernog þeir fkolo hátta inngongonni; fegir, at fá fkal fidarft útganga, er fyrft gengr inn, oc allir ftanda jamnfram fyrir bordinu, oc hverr þeirra hafa fverd á vinftri hlid, oc fefta fva yfirhöfnina at eigi fiái fverdit. Sídan gánga þeir inn í höllina; þeir voro XXX manna. Geck Haukr

ITER HAUKI IN ANGLIAM.

Proxima fequenti æftate, in Angliam mifit Rex Haraldus navem, cui ducem præfecit Haukum, *dictum* Habrock, *eximiæ fortitudinis virum, Regiqve amiciffimum. Huic filium* Hakonum *tradidit. Occidentem verfus in Angliam, vectus Haukus, Londini* Regem *(Adalfteinum) invenit, ubi frequens (Regeqve) dignum ftructum erat convivium. Ad aulam Regiam cum ventum erat, fuos docuit Haukus ordinem modumqve, quo eam ingrederentur, mandans, ut pofterior egrederetur, qui prior intraffet, ut longo ordine ante menfam fe fifterent, æquali ab illa fpatio omnes, ut finiftrum latus gladiis cincti effent finguli, fed togis ita induti, ut gladii non viderentur. Poftea aulam intrant, viri numero triginta. Hic Regem accedens Haukur*

A. D 931. Haukr fyrir konung, oc qvaddi hann; konungr bidr hann vel kominn. Þá tók Haukr ſveininn Hákon, oc ſetr á kne Adalſteini konungi; konungr ſer á ſveininn, oc ſpyr Hauk, hví hann ſer ſva. Haukr ſegir: Haralldr konungr bad þick fóſtra hönom ambáttar barn. Konungr vard reidr miöc, oc greip til ſverds, er var hiá hönom, oc brá, ſva ſem hann villdi drepa ſveininn. Haukr mællti: knéſett hefir þú hann nú, oc máttu myrda hann, ef þú vill; enn eigi munto med því eyda öllom ſonom Harallds konungs. Geck Haúkr ſídan út, oc allir hanns menn, oc fara leid ſína til ſcips, oc hallda í haf, er þeir voro at því búnir, oc komo aptr til Noregs á fund Harallds konungs, oc líkadi hönom nú vel; þvíat þat er mál manna, at ſá væri útignari, er ödrum fóſtradi barn. Í þvílíkum vidſciptum konunga fannz þat á, at hvarr þeirra vill vera meiri enn annarr, oc vard eigi misdeili gert tignar þeirra at helldr, fyrir þeſsar ſakir; hvartveggi var yfirkonungr ſíns ríkis til daudadags.

Haukus, ſalute eum impertit, ipſe à Rege ſalvere juſſus, quo facto, puerum Hakonum genubus Adalſteini imponit Haukus. Puerum intuitus Rex, Haukum interrogat, qvid hoc ſibi vellet. «Haralldus Rex, reſpondit Haukus, jubet te, hunc (ei) ex pellice ſerva natum educare filium.» Ira accenſus Rex, gladium prope poſitum arripit ſtringitqve, puerum velut occiſurus. «Genu tuo puerum impoſuiſti, inqvit Haukus, jam, ſi lubet, per me jugules; omnes Haralldi Regis filios hoc tamen ictu non es occiſurus.» Quo facto, aula exit Haukus, ſuis omnibus comitatus, reverſusqve ad naves, mari ſe committit, cum ad id parata erant omnia. In Norvegiam redux, Regem Haralldum adiit, cui prout geſta erat res jam apprime placuit. Ore enim vulgi fertur, inferioris dignitatis eum eſſe cenſendum, qvi alterius educaverit prolem. Mutua hæc, quæ Reges interceſſerat, æmulatio indicio fuit, id ſtuduiſſe utrumqve, ut alterum alter antecelleret. Neutrius tamen, ob hanc rem, controverſa aut imminuta eſt dignitas. Ad diem ſupremum, ſui uterqve regni ſummus erat imperans.

SKIRDR HAKON ADALSTEINS FOSTRI.

Adalſteinn konungr let ſkíra Hakon, oc kenna retta trú, oc góda ſido med allsconar íþrottom. Adalſteinn konungr unni

HAKONUS, ADALSTEINI ALUMNUS, BAPTISMO LUSTRATUS.

Hakonum baptiſmo luſtratum, religione Chriſtianorum initiari, nec non decoris moribus, corporisqve ac armorum exercitiis, erudiri curavit Rex Adalſteinus. Adalſteino

ni hönom sva mikit meira enn öllom frændom sinum, oc út í frá unni honom hver madr annara; hann var vitr madr oc ordsniallr, oc vel cristinn. Adalsteinn konungr gaf Hákoni sverd þat er hiölltinn voro or gulli, oc medalkaflinn; enn brandrinn var þó betri: þar hió Hákon med kvernstein einn til augans; þat var sídan kallat kvernbítr. Þat sverd hefir best komit til Noregs; þat átti Hákon til daudadags.

no, præ omnibus, qui ei consanguinitate A. D. *jungebantur, carus erat (Hakonus) gratusque & acceptus cunctis aliis.* Adalsteini *deinde cognominatus est* Alumnus. *In studiis artibusque, quem militem commendant, nec non corporis statura, robore & pulcritudine alios longe antecellnit, prudentia praeterea, eloquentia atque religionis Christianæ studio commendabilis. Hakonum donavit Adalsteinus Rex gladio, cujus caput manubriumque ex auro erat, sed ipsum tamen longe præstantius ferrum: hoc enim lapidem molarem ad medium secuit Hakonus; quare postea* Kværnbitur *(molæ sector) dictus est ille gladius, omnium quos habuit Norvegia, præstantissimus, quemque ad diem vitæ summum servavit Hakonus.*

FRA ADALSTEINI ENGLA KONUNGI.

Enn er Adalsteinn hafdi tekit konóngdóm, þá hófuz upp til úfridar þeir höfdíngíar er ádr höfdu látid ríki sin fyri þeim lángfedgum, þótti nú sem dælst mundi til at kalla er úngr konungr red fyri ríki, voro þat bædi Bretar, oc Scotar, oc Irar. Enn Adalsteinn konúngr safnadi herlidi at ser, oc gaf mála þeim mönnum öllum er þat villdu hafa til fefángs, ser, bædi útlendzkum ok innlendzkum. Þeir brædr Þórólfr oc Egill Skallagrims Synir helldu sudr fyri Saxland oc Flæmíngialand, þá spurdu þeir at Englands konúngr

DE ADALSTEINO ANGLORUM REGE.

Adalsteine imperium adepto, res novas moliri cœperunt dynastae, quibus ditiones a majoribus ipsius fuerant ademtæ; nunc facillimum rati eas repetere, quando regno præerat rex adolescens: hi erant & Britones, & Scoti, & Hyberni. Adalsteinus autem copias sibi contraxit, præbuitque stipendia omnibus, exteris & indigenis, qui hoc pacto rem facere cupiebant. Thorolfus & Egillus fratres, Saxoniam Flandriamque meridiem versus prætervecti, rumorem inaudiunt,

A. D. úngr þóttiz lids þurfa, oc þar var ván fefángs mikils, gera þeir þá þat rád at hallda þángat lidi finu. Fóro þeir þá um haftid til þefs er þeir komu á fund Adalfteins konúngs. Tók han vel vid þeim, oc leizt fua á at lidfemd mikil mundi vera at fylgd þeirra, verdr þat brátt í rædum Englands konúngs, at han býdr þeim til fin, at taka mála, oc geraz landvarnarmenn hans. Semia þeir þat fín í milli, at þeir geraz menn Adalfteins. England var kriftid, oc hafdi lengi verit, þá er þetta var tídenda. Adalfteinn konúngr var vel kriftinn, han var kalladr Adalfteinn hinn *trúfafti*. Konúngr bad Þórólf oc þá brædr at þeir fkylldu láta primfignaz, þvíat þat var þá mikill fidr bædi med kaupmönnom, oc þeim er á mála gengu med kriftnum mönnum, þvíat þeir menn, er primfignadir voro, höfdu allt famneyti vit kriftna menn oc fva heidna, enn höfdu þat at atrúnadi er þeim var fkapfelldazt. Þeir Þórólfr oc Egill gerdu þat epter bæn konúngs, oc letu primfignàz bádir, þeir höfdu þar CCC. finna manna, þeirra er mála tóku af konóngi.

unt, quod Angliæ rex auxiliis indigere fibi videretur, quodqve ibi ampla fpes lucri fe offerret. Idcirco agmine fuo eô proficifci conftituunt. Eodemqve autumno curfum ad regem Adalfteinum pertendunt. Rex eos bene accipit, & jam ex afpectu intelligens, opem ipforum magni fore momenti, nihil cunctatur inferere fermoni invitationem, ut accipiant ab fe ftipendia, finibusqve tuendis præficiantur: Ita inter ipfos convenit, ut regis in minifterium fe darent. Anglia jam diu addicta erat religioni chriftianæ, eamqve ipfe rex Adalfteinus diligenter colebat, unde & Religiofi *cognomen meruit: Hic à Thorolfo & fratre poftulavit, ut prima (fancta crucis)* fignificatione *fe facerent initiari; quæ confvetudo id temporis inter mercatores & homines, ftipendia chriftiana adeuntes, cluebat: Nam primæ fignationis compotes omni, cum chriftianis gentilibusqve, commercio utebantur: tenebant vero in religione, quod maxime ad eorum erat animum. Thorolfus & Egillus regis petitioni hoc dabant, ut ambo primam fignationem admitterent. Habebant ibi CCC. fuarum, qui & ftipendia ab rege capiebant.*

FRA OLAFI SKOTA KONUNGI.

Oláfr *Raudr* het konúngr a) á Skotlandi, hann var Skozkr at faudr-kyni, enn

DE OLAFO SCOTORUM REGE.

Regnebat in Scotia Olaus cognomento Rufus, *paterno genere Scotus, materno Danus*

a) i Skotlandi. Guelf. Hol. Jör. J. P.

enn Danskr at módur-kyni, oc kominn af ætt Ragnars *Lodbrókar,* hann var ríkr *b*) madr. Skotland var kallat þridiúngr ríkis vid England. Nordimbraland er kallad fimtúngr Englands, oc er þat nordazt næzt Skotlandi fyri austan, þat höfdu haft at fornu Dana konúngar, Jórvík er þar höfudstadr, þat ríki átti Adalsteinn, oc hafdi sett yfir Jarla tva, het annar Alfgeirr, enn aunarr Gudrekr. Þeir sátu þar til landvarnar, bædi fyri ágángi Skota, oc Dana *c*) eda Nordmanna, er miög herjudu á landit, oc þóttuz eiga tilkall mikit þar til lands, þvíat á Nordimbralandi voro þeir einir menn, ef nockut var til. at Danska ætt átti at faderni eda móderni, enn margir hvarirtveggiu. Fyri Bretlandi redu brædr ij, *d*) Hríngr oc Adils *e*), oc voro skattgilldir undir Adalstein konúng, oc fylgdi þat þá er þeir voro her med konúngi, at þeir oc þeirra lid skýlldu vera í brióssti í fylkíng, fyri merkium konúngs, voro þeir brædr hinir mestu herrmenn, oc eigi allúngir menn. Elfrádr hinn ríki hafdi tekit alla skattkonúnga af nafni oc velldi, hetu þeir þá Jarlar, er ádr voro

Danus ex stirpe Ragnaris Lodbrok (*hirsute braccati*): *is erat vir opulentus, Scotia ad regnum Angliæ* (*collata*), *pro triente habebatur. Northumbria quinta pars Angliæ censetur: ea finium Angliæ septentrionalium ultima, & Scotiæ ad orientem proxima est; tenuerant olim reges Daniæ:* Jórvika (*Eboracum*) *caput provinciæ; erat autem hæc in dominio Adelsteini, qui ei præposuerat Comites duos, Alfgeirem & Gudrecum. Hi sedebant ibi ad regionem tuendam, a Scotorum, Danorum, Norvegorumqve invasionibus, qui eam armis infestabant, & jure repetere sibi videbantur, nam hi soli erant incolæ Northumbriæ, si modo ulli erant, qui paternum maternumve genus, aut etiam utrumqve a Danis haberent. Terræ Britonum fratres duo, Hringus & Adils, præerant, Adalsteini vectigales, & quibus insuper locus, cum regem in bello seqverentur, in ipsa fronte aciei ante regia signa, cum sua manu erat designatus: hi summa pollebant virtute bellica, sed jam ætatis florem erant egressi. Rex Elfradus* potens *cunctis regibus tributariis nomen & potestatem ademerat; ita Comites appellabantur, qui antea reges, & regii* A. D.

b) kongr, *rex.* Omnes præter Kálf.

c) Hac usqve ad, FYRI BRETLANDI, Guelf. Hol. Jör. J. P. ignorant.

d) Hængr. Guelf. Hol.

e) Arís Jör.

A D. voro konúngar eda konúnga fynir, hellz þat allt um hans æfi, oc Játvardar fonar hans. Enn Adalfteinn kom úngr til ríkis, oc þótti af honum minni ogn ftanda, gerduz þá margir *f*) ótryggir, þeir er ádr voro þiónoftufullir.

gii principes fuissent: id per totam ipsius & filii Jatvardi ætatem tenuit. Adalsteinus vero puer adiit imperium, atque ideo minus formidabilis habebatur; tumque multorum fides, qvi antea fuissent obseqviosi, coepit vacillare.

AF LIDS SAMANDRÆTTI.

926.
937. Oláfr Skotakonúngr dró faman her mikinn, oc fór fidan fudr á England, enn er hann kom á Nordimbraland fór han allt herfkilldi. Enn er þat fpurdu Jarlarnir er þar redu fyri; ftefna þeir faman lidi, oc fara móti konúngi. Enn er þeir finnaz vard þar orrofta mikil, oc lauk fva, at Oláfr konúngr hafdi figr, en Gudrekr Jall fell, enn Álfgeirr flýdi undan, oc meftr hluti lids þefs er þeim hafdi fylgt, ok brott komz or bardaga, feck Álfgeirr þá enga vidftödu, lagdi Oláfr konúngr þá allt Nordimbraland undir fik. Álfgeirr fór á fund Adalfteins konúngs, oc fagdi honum úfarar finar. Enn þegar er Adalfteinn konúngr fpurdi, at herr fva mikill var komin í land hans, þá gerdi hann þegar menn frá fer, oc ftefndi at fer lidi, gerdi ord Jörlum finum, oc ödrum ríkismönnum, fneri konúngr þegar á leid med

DE COMPARATIONE COPIARUM.

Olaus Scotorum rex ingenti exercitu contracto in Angliam, austrum versus, trajecit, atqve advectus in Nordymbriam, infesto agmine grassatus est. Quod ubi nuntiatur Comitibus, provinciæ illius præfectis, milite convocato, regi obviam tendunt. Quem ubi conveniebant, aspera fiebat pugna; cujus hic fuit exitus, ut, victore Olao Rege Comes Gudrekus caderet Alfgeirr vero cum maxima copiarum parte, cui fugæ dabatur occasio, terga vertens, nullum subsistendi locum inveniret. Deinde Olaus rex totam Nordymbriam sibi subjecit. Alfgeirr regem Adalsteinum contendit, & cladem suam ipsi exposuit. Rex vero Adalsteinus, compertó, qvod hostis tam numerosus regionem intrasset, missis hominibus militem sibi accivit, Comitesqve suos speciatim, & cæteros dynastas officii admonuit. Ipse iter è vestigio,

f) ótrúr vid hann — *erga illum.* Guelf. Hol. Jör. J. || ótmir, *feroces facti sunt multi.* P.

med þat lid er hann feck, oc fór í mót g) Skotum. Enn er þat spurdiz, at Oláfr Skotakonúngr hafdi fengit sigr, oc hafdi lagt undir sik mikinn hluta af Englandi, hafdi hann þá her miklu meira enn Adalsteinn, enn þá sótti til hans mart ríkismanna. Enn er þetta spyria þeir Hríngr oc Adils, höfdu þeir samandregit lid mikit, þá snúaz þeir í lid med Olafi konúngi, höfdu þeir þá úgrynni lids. Enn er Adalstein spurdi þetta allt, þá átti hann stefnu vid höfdíngia sína oc rádamenn. leitadi þá epter hvat tilrækiligazt væri. sagdi þá allri alþýdu greiniliga þat er hann hafdi frett um athöfn Skotakonúngs. oc fiölmenni hanns, allir mælltu þar eitt um, at Álfgeirr Jarl hafdi hinn vesta hlut af, oc þótti þat til liggia at taka af honum tignina. Enn sú rádagerd stadfestiz, at Adalsteinn konúngr skylldi fara aptr, oc fara á sunnanvert England, oc hafa þá fyri ser lidsafnat nordr eptir landi öllu, þvíat þeir sá elligar mundi seint safnaz fiölmennit, sva mikit sem þyrfti, ef eigi drægi konúngr siálfr at lidit. Enn sá herr er þar var samankominn, þá setti konúngr þar yfir höfdíngia Þórólf oc Egil, skylldu þeir ráda fyri því lidi er víkingar höfdu þángat haft til konúngs, Enn Álfgeirr siálfr hafdi þá enn forrád sins lids. Þá feck kon-

gio, cum copiis quas acquirebat, ingressus, adversus Scotos tendit. Ubi autem fama dimanaverat, regem Scotorum Olaum victoria potitum, magnam sibi partem Angliæ subegisse, etiam Adalsteini numero longe prævalere, multos vero adhuc dynastas ad illum contendere: hæc ubi fama ad Hringum & Adilsem pervenit, cum numerosis, quas contraxerant, copiis ad regem Olaum transierunt; ita Olai exercitus infinita constabat multitudine. Quæ omnia cum ad aures Adalsteini essent allata, cum principibus viris, atque consiliariis colloquium habuit, quærens quid inceptum foret optimum; universa concioni ordine narrat, quod de molitionibus numeroque Scoti acceperat. Omnes uno ore affirmabant Alfgeirem Comitem maximam culpam admisisse, planeque meruisse, ut ab imperio removeretur. De cetero ea stetit sententia; ut rex Adalsteinus reverteret, atque in australes fines Angliæ pergeret: inde ex toto regno septentrionem versus opportune ageret delectum; intelligebant enim, aliter sero comparatum iri militem, pro re frequentem, nisi rex ipse conduceret. Qui vero ibi convenerat exercitus, ei rex duces imposuit Thorolfum & Egillum, qui (etiam) ducerent auxilia piratica: Alfgeirus suis adhuc præerat copiis. Tribunos porro, quos idoneos

A. D. 926. 937.

g) Oláfi konúngi, *Olaum regem.* Iid. J. P.

A. D. 926. 937. konúngr enn sveitarhöfdíngia þá er honum sýndiz. Enn er Egill kom heim af stefnunni til félaga sinna, þá spurdu þeir, hvat hann kynni at segia þeim tídenda frá Skotakonúngi, hann kvad,

Olafr of kom jöfri
Ott vig á bak flótta
Þíng-barnan fra ek þíngil
Þann er felldi annan.
Glapstígu let gnóga
*) Godrekr á mó trodna
Jörd spenr Engla skerdir
Alfgeirs und sik hálfa.

Sidan gera þeir sendimenn til Ólafs konúngs oc finna þat til erenda at Adalsteinn konúngr vill *h*) hasla honom völl, oc bióda orrosto stad á *i*) Vinheidi *k*) vid Vinuskóda, oc hann vill at þeir heri eigi á land hans, enn sá þeirra rádi ríki á Einglandi er sigradiz í orrosto, lagdi til vikustefnu um fund þeirra, enn sá bídi annars viku er fyrr kemr. Enn þat var þá sidr þegar konúngi var völlr hasladr, at hann skylldi eigi heria at skamlausu, fyrr enn orrósto veri lokit. Gerdi Óláfr konúngr sva, at hann staudvadi her sinn, oc heriadi ecki, oc beid til stefnudags, þá flutti hann

idoneos putabat, rex constituit. Egillum a conventu reversum, sui interrogabant, qvid novi de Scotorum rege haberet sibi dicere? hic cecinit:

Olaus compulit Jarlum
Citâ pugnâ ad aversam fugam;
Durum occursu accepi regem illum,
Qui alterum prostravit.
Scæva (infelicia) satis vestigia
Godrecus arenæ dedit impressa:
Ditionem redigit Anglorum vastator
Alfgeiris sub suam potestatem dimidiam.

Deinde (fratres) mittunt ad Olaum regem legatos, & hanc inveniunt legationis caussam, qvod rex Adalsteinus, campum ipsi per corylam definire, *locumqve prælii, in terqvis* Vinæ *apud sylvam* Vinæ, *offerre velit, terram autem suam ab eo nolit populari: is Angliæ imperet, qvi prælio superior evadat: diem prælio diei unâ hebdomada (exeunte), tamdiu qvi prior venerit, alterum exspectet. At eo temporum consvetudo erat, ut regi* corylâ circumscripto, *non liceret sine infamia populari, priusqvam finito (illo) prælio. Huic consvetudini obtemperans Olaus rex, continuit exercitum, atqve a popalationibus absistens, diem (prælio dictum) exspectavit; exercitum vero ad* Vinheidam

*) Gudrodr Iid. Godriódr. O.
h) hásla I. N. R. mox, þeim, *iis*, Scotis, Jör.
i) Vinnu heidi. Jör.
k) á Vinuskogi, *in sylva* &c. Guelf. Hol.

hann her finn til Vinheidar. Borg. ein stód fyri nordan heidina, fettiz Óláfr konúngr þar í borgina, oc hafdi þar mestán hlut lids fins, þvíat þar var út í frá herud stór, oc þótti honum þar betra til atflutnínga um faung þau er herrinn þurfti at hafa. En hann fendi menn fina upp á heidina, þar fem orroftoftadarinn var ákvedinn, fkylldu þeir taka þar tiallftadi, oc búaz þar um ádr herrinn kvæmi, Enn er þeir menn kvomu í þann ftad, er völlrinn var hafladr, þá voro þar fettar upp heflifteingur allt til ummerkia, þar er fá ftadr var, er orroftan fkylldi vera þurfti þann ftad at vanda, at hann veri flettr, er myklum her fkylldi fylkia, var þar oc fva, er orroftoftadrinn fkylldi verá, at þar var heidr flett, Enn annan veg frá fell á ein, enn á annan veg fra var fkógr mikill. *l*) Enn þar er fkemft var milli fkógarins oc árinnar, oc var þat miög laung leid, þar höfdu tialldat menn Adalfteins konúngs, oc ftódu tiaulld þeirra allt milli fkógarins oc árinnar. *m*) Þeir höfdu fva tialldat, at eigi veri menn í hinu þridia hveriu tialldi, oc þó fáir í einu. En er

heidam duxit. Urbs quædam apud tesquas a feptentrione fita erat: eò rex Olaus cum maxima copiarum parte conceffit, atque ibi (medio tempore) agitavit: Nam fpatiofa circum jacebant territoria, unde commeatum videbat facilius poffe fubvehi. Quosdam vero fuorum in tesqua prælio deftinata, ad locum tabernaculis capiundum, atque cetera in adventum copiarum accommodanda, præmifit. Qui cum in locum definitum venirent, campum pugnæ, erectis (metarum vice) perticis corylaceis circumfcriptum offendunt. Planities maximè, ubi magnæ acies inftruendæ, erat fpectanda: talis etiam hic locus, æqvor nempe apertum fuit. Inde ab una parte flumen, faltus ingens ab altera. Interftitio faltus & fluminis, qua minimum, utcunqve fatis magnum patebat, Adalfteiniani tetenderant; omneqve iftud fpatium tentoriis erat occupatum: ita (tot) vero tentoria pofuerant, ut pauci quidem in uno ceterorum, at in tertio qvoqve nemo habitaret. Qui

A. D. 926. 937.

l) Skamt frá ánni var hæd mikil, enn á hædinni tiöllddu menn Adalft. kóngs &c. *Prope ex amne extabat collis fpatiofus, in qvo colle Adalfteiniani tendebant.* Jörund. || Enn fkamt frá ánni var enn á. enn á heidinni tiöllddu &c. *At prope ab hoc amne, alius etiam amnis aberat, fed in colle tendebant* &c. Guelf. Hol.

m) men Scota kóngs tiöllddu fyri nedan hædina, *viri Scotorum regis fub colle tendebant.* Jör. Omnibus qvæ intercedunt perperam exclufis.

A. D. er menn Óláfs konúngs komu til þeirra.
926. 937. þá höfdu þeir fiölment fyri framan tiölldin aull, oc nádu þeir ecki ín at gánga, Saugdu menn Adalſteins at tiölld þeirra veri aull full af mönnum, ſva at hvergi nær hefdi þar rúm lid þeirra. Enn tiölldin ſtódu ſva hátt, at ecki mátti yfir upp ſiá, hvart þau ſtódu mörg eda ſá á þycktina. Þeir hugdu at þar mundi vera herr mannz. Óláfs konúngs menn tiölldudu fyri nordan höſlunar, oc var þangat allt nockut afhallt. Adalſteins menn ſögdu oc annan dag frá ödrum, at konúngr þeirra mundi þá koma, eda vera komin í borg þá er var ſunnan undir heidinni. Lid dróz til þeirra bædi dag oc nótt. Enn er ſtefna ſu var lidin er akvedit var þá ſenda menn Adalſteins eyrendreka á fund Óláfs konúngs med þeim ordum, at Adalſteinn konúngr er búinn til orroſto, oc hefer her allmikinn. Enn hann ſendir Óláfi konúngi þau ord, at hann vill eigi at þeir geri ſva mikit mannſpell ſem þá horfdiz til, bad hann helldr fara heim í Skotland, enn Adalſteinn vill ſá honom at vingiöf ſkillíng ſilfurs af plógi hverium, um allt ríki ſitt, oc vill at þeir leggi med ſer vináttu, Enn er ſendimenn koma til Olafs konúngs, þá

Qui, cum adirent eos homines Olai regis, frequentes præ tentoriis omnibus conſtituti, ingreſſu hos prohibebant: dicentes omnia tentoria milite referta eſſe, tantum abeſſe, ut copias univerſas capiant. Tentoria vero in loco tam edito fixa erat, ut proſpectu ſuper ea directo, perſpici nequiret, multa an pauca in latitudinem ſtarent. Credebant itaque Olaviani immanes eſſe copias. Ipſi a ſeptentrione haſlis corylaceis, campo modice declivi tendebant. Adalſteiniani diem de die (quotidie) jactabant, regem vel veniſſe, vel jam venturum eſſe, in urbem ad radices teſqvarum a meridie ſitam: interea dieque ac nocte miles ad eos aggregabatur. Lapſo vero tempore qvod conſtitutum erat, ad regem Olaum legatos amandant, qui Adalſteinum cum copiis ingentibus prælio accinctum ſtare, denuntient: hæc ſe Olao regi, verbis ipſius, dicenda habere; nolle ut, quò res præſens ſpectet, eam inter ſe ſtragem edant; rogare ut in Scotiam potius redeat: ita ex ſingulis totius regni aratris, unum [1]) ſolidum *argenti, muneri, pignorique amicitiæ contrahendæ, offerre. Venientibus legatis, Olaus rex coeperat copias in aciem educendas*

[1]) SKILLÍNGR *a* ſkiölldr *derivatur, ex plauſibili ſententia Theodori Arnoldi, in* Engliſch Wörterbuche, *qvod olim ſcuti figura in hoc numiſmate impreſſa fuerit.*

þá tók hann at búa her ſinn oc ætlad at ad rída. Enn er ſendimenn báru upp erendi, þá ſtaudvadi konúngr ferd ſína þann dag, ſat þá í rádagerd, oc höfdingiar hans med honum. Lögdu menn þa allmisjafnt til. Sumir fýſtu miök at þenna koſt ſkylldi taka, ſögdu at þat var þá ordin hin meſta fremdar ferd, at þeir færi heim, oc hefdi tekit gialld ſva mikit af Adalſteini. Sumir löttu, oc ſögdu at Adalſteinn mundi bióda miklu meira í annat ſinn ef þetta veri eigi tekit, oc var ſú rádagerd ſtadfeſt. Þá bádu ſendimenn Óláf konúng, at gefa ſer tóm til at þeir hitti enn Adalſteinn konung, oc freiſtadi ef hann villdi enn meira gialld af hendi reida til þeſs at fridr veri, Þeir beiddu grida einn dag til heimreidar, enn annan til umráda, enn hinn þridia til aptrferdar. Konúngr iátadi þeim því. Fara ſendimenn heim, oc koma aptr hinn þridia dag ſem ákvedit var, ſegia Óláfi konúngi, at Adalſteinn vill gefa allt ſlikt ſem hann baud fyrr, oc þar um fram til hlutſkiptiſs lidi Óláfs konongs, ſkilling manni hverium friálsbornum, en mörk *n*) ſveitarhöfdíngia hverium, þeim er redi fyri xij. mönnum eda fleirum, enn mörk gullz hirdſtióra hverium, enn v. merkr

A. D. 926. 937.

das inſtruere, at mandatis expoſitis, eo die iter ſiſtebat: conſilium autem cum amicis agitabat. Varie in hanc rem conſultum: aliis ad conditionem accipiendam vehementer hortantibus, qvod tum dicerent ſummum decus expeditione partum eſſe, cum, tantis ab Adalſteino ſumtis ſtipendiis, domum redirent: diſſvadebant alii, hoc repudiatô Adalſteinum multo plus oblaturum affirmantes. Ea ſententia ſtetit. Tunc legati ſibi ab Olao rege petebant tempus iterum conveniendi Adalſteinum, tentandiqve ſi majori ſtipendio pacem vellet redimere: inducias in tres dies rogabant, unam reditioni (ad ſuos), alteram deliberationi, tertiam retroitioni ad Olaum regem). His impetratis ad ſuos abeunt; tertia vero die, uti dictum erat, redeuntes, nuntiant Olao regi, Adalſteinum omne, qvod prius erat pollicitus, ſolvere velle, & inſuper ad diſtributionem inter copias Olai regis, ſolidum *viritim in milites gregarios ingenuos; ſelibram (argenti) viritim in tribunos manipulorum, qvi duodecim viris aut amplius præeſſent; ſelibram auri in prætores ſingulos, at in Comites ſingulos qvinque ſelibras auri.*

Hæc

---

n) gullz, *auri* add. Guelf. Hol. J. P. Auri ſelibra valuit 32 Imperiales, ex Gloſſa in H.

A. D. 926. 937. merkr gullz jarli hverium. Sídan let konúngr þetta upp bera fyri lid sitt. Var enn sem fyrr, at sumir lauttu enn sumir sýstu. Enn at lyktum veitti konóngr orskurd, segir at þenna kost vill hann taka, ef þat fylgir, at Adalsteinn konúngr lætr hann hafa Nordimbra land allt, med þeim sköttum oc skylldum er þar liggia. Sendimenn bidia enn fresta um þria daga, oc þat med, at Óláfr konúngr sendi þá menn sina, at heyra ord Adalsteins konúngs, hvart hann vill eda eigi þenna kost, segia at þeir hyggia, at Adalsteinn konúngr mundi láta sátt vidnema at sættin tækist. Óláfr konúngr iátti þvi, oc sendi menn sina til Adalsteinf konúngs. Rída þá sendimenn allir saman, oc hitta Adalstein konúng i borg þeirri er var næst heidinni syri sunnan. Sendimenn Óláfs konúngs bera upp erendi sin fyri Adalsteinn konúng, oc sættabod. Adalsteins konúngs menn sögdu oc med hveriu þeir höfdu farit til Óláfs konúngs, oc þat med, at þat var rádagerd vitra manna at dvelia sva orrosto, medan konúngr kæmi eigi. Enn Adalsteinn konúngr veitti skiótan orskurd um þetta mál, oc sagdi sendimönnum sva. Berit þaug ord min Óláfi konungi, at ec vil gefa honum orlof, til þess at fara heim til Skotlandz med lid sitt, oc gialldi hann aptr fe þat allt, er hann tók upp at raungu her í landi

Hæc rex copiis proponi fecit; evenit quod prius, ut pars svaderet, alii dissvaderent. Tandem rex Olaus pronuntiat conditionem se accepturum, cum hac clausula, si rex Adalsteinus totam sibi cedat Nordimbriam, cum tributis universis & præstationibus eò pertinentibus. Legati spatium tridui sibi reposcunt, & insuper, ut Olaus secum ablegat quosdam suorum, qui coram audiant sententiam Adalsteini, velit necne hanc conditionem: se credere affirmant, Adalsteinum paucissima, ut pax conveniat, detrectaturum. Rex Olaus annuens, suorum quosdam ad Adalsteinum amandat. Utrique legati unà digressi, Adalsteinum offendunt in urbe tesquis à meridie proxima. Legati Olai, quæ in mandatis habebant, & leges pacis ab Olao latas, Adalsteino exponunt: nec minus legati Adalsteini significant, quas (pacis obtinendæ) conditiones Olao regi tulissent; hoc vera cordatiorum fuisse commentum, ad prælium in ipsius absentia differendum. Sed Adalsteinus sine mora de hac re sententiam ferens, legatis ita dixit; Hæc mea verba Olao regi ferte, quod veniam ipsi dem copias in Scotiam reducendi: quæ verò in hoc regno injuria cepit, ea restitui. Deinde pacis foedera inter regna nostra sanciamus. neuter-

landi. Setium her sidan frid í millum landa varra, oc heri hvariger á adra. Þat skal oc fylgia, at Óláfr konúngr skal geraz minn madr, oc halda Skotland af mer, oc vera undirkonúngr minn. Farit nú, segir hann, aptr, oc segit honum svabúit. Sendimenn sneru aptr leid sina þegar um kvelldit, oc komu til Óláfs konúngs nærr midri nótt, vöktu þá upp konung. oc sögdu honum þegar ord Adalsteins konóngs. Konúngr let þegar kalla til sín Jarlana, oc adra höfdingia, let þá sendimenn koma til, oc segia upp erendisslok sín, oc ord Adalsteins. Enn er þetta var kunnigt gert fyri lidsmönnum, þá var eitt ordtak allra, at þat mundi fyri liggia at búaz til orrosto. Sendimenn sögdu oc þat med, at Adalsteinn hafdi fiölda lids, oc hann hafdi þann dag komit til borgarinnar sem sendimenn komu. Þá mælti Adils Jarl. Nú mun þat framkomit, konúngr, sem ec sagda, at ydr mundu þeir reynaz braugdóttir hiner Ensku. Höfum ver her setid lánga stund, oc bedit þess er þeir hafa dregit at ser allt lid sitt, enn konúngr þeirra mun verit hafa hvergi nærr, þá er ver komum her. Munu þeir nú hafa safnat lidi miklu sidan ver settumz. Nú er þat rád mitt, konúngr, at vid brædr rídim þegar fyri í nótt med ockru lidi, má þat vera at þeir óttiz nú ecki at ser, er þeir hafa

neuterque bellum inferat alteri: adjecta esto & haec clausula; rex Olaus meus subditus fiat; meô beneficiô Scotiam obtineat; subregulus mihi esto. Nunc revertite, inquit, & rem sic actam ei nunciate. Legati de vespera statim reversi, sub mediam noctem venientes ad Olaum, ocyus eum a somno excitant, & dicta Adalsteini exponunt. Rex advocatis statim Comitibus & ceteris proceribus, accedere jubet legatos & eventum legationis, Adalsteinique dicta, perferre. Quâ re palam factâ militibus, omnium una erat vox, liquidum esse, quod oporteret ad prœlium accingi. Legati etiam hoc afferebant, habere Adalsteinum magnum vim militum, eadem vero die, qua ipsi, in urbem venisse. Tunc fatur Adils Comes: Jam vereor ne evenerit quod dicebam, Anglos te astutos esse inventurum. Nos, hic diu desidendo, exspectavimus, dum omnes copias ad se contraxerunt adversarii: regem vero longe abfuisse intelligo, cum hunc in locum veniebamus, nec dubium, quin, ex quo hic consedimus, magnum illi conflaverint exercitum. Mea haec est sententia; ut ego & frater, jam de hac nocte, nostro praecedamus agmine. Fortasse adversarii nihil sibi timuerint, compertô, regem suum ingentibus copiis prope

A. D. 926. 937.

F

A. D. 937. hafa spurt, at konungr þeirra er nærr med her mikinn. Skolum vid þá veita þeim áhlaup. Enn er þeir verda forflótta, þá munu þeir láta lid sitt, enn údiarfari sídan í atgöngu at móti oss. Konúngi þótti þetta rád vel fundit. Munum ver búa her varn þegar er lýsir, oc fara til mótz vit ydr. Stadfestu þeir þetta rád, oc luku sva stefnunni.

pe adesse: Tum è vestigio in eos impetum faciemus, qvem si non sustinuerint (ad qvem si terga verterint), amissa parte suorum, timidiores in posterum ad congrediendum nobiscum reddentur. Rex bene inventum censebat consilium, & primo luce (ait) nostrum expediemus exercitum, vobisqve in subsidium adducemus. Hoc consilió fixó, solvebant conventum.

UM BARDAGA.

Hríng Jarl oc Ádils bróder hans biuggu her sinn, oc fóro þegar um nóttina sudr á heidina. Enn er lióst var, þá sá vardmenn þeirra Þórólfs hvar herrinn fór, var þá blásinn herblástr, oc herklædduz menn. Tóko sídan at fylkia lidinu, oc höfdu ij. fylkíngar. Red Álfgeirr Jarl fyri annarri fylkíng, oc var merki borit fyri honum. Var í þeirri fylkíng lid þat er honum hafdi fylgt, oc sva þat lid er þar hafdi til safnaz or herudum, var þat miklu fleira lid enn þat er þeim Þórólfi fylgdi. Þórólfr var sva búinn, hann hafdi skiölld vídan oc þyckvan, hiálm á höfdi allsterkan, gyrdr sverdi því er hann kalladi *Láng*, mikit vapn oc gott. Kesiu hafdi hann í hendi, fiödrin var tveggia álna laung. oc sleginn fram broddr ferstrendr, enn upp var fiödrinn breid. Falrinn bædi lángr oc digr. Skaptid var eigi hæra, enn

DE PRAELIO.

Hringus Comes, & Adils frater ipsius, agmine suo de nocte parato, tesqva austrum versus petebant. Ast ubi illuxit, excubitores Thorolfi hostem se inferentem videbant. Tum signum tuba datur, armanturqve milites: Hinc acies dirigi coepta, eaqve duplex; unam Comes Alfgeirr duxit, prælato vexillo insignis; ea reliqviis belli prioris ab eo adductis, & aggregatis ex vicinia supplementis constabat, Thorolfianá multo numerosior. Thorolfus ita erat armatus; latum crassumqve habebat clypeum, galeam bene firmam capite; cinctus gladio, qvem vocabat Láng (longum), *magno bonoqve telo: gæsum manu gestabat, cujus spiculum duo cubitos longum, in qvadrilateram cuspidem exibat, superiore autem parte latum erat. Palus (scopus) qui hastile penetrat, longus & crassus: hastile supra palum cubitali longitudine (non ultra spithamæ longitudinem), mira vero crassitudine. Palus baculo ferreo con-*

enn táka mátti hendi til fals, oc furduliga digrt. Iárnteinn var í falnum, oc ſkaptid allt iárnvafit. Þau ſpiót voro kaullut *Brynþvarar*. Egill hafdi hinn ſama búnad ſem Þórólfr, hann var gyrdr ſverdi því er hann kalladi *Nadr*. Þat ſverd hafdi hann fengit á Kurlandi, var þat it beſta vapn. Hvargi þeirra hafdi bryniu. Þeir ſettu merki upp, oc ber þat Þorfidr ſtrángi. Allt lid þeirra hafdi Norrena ſkiölldu, oc allan Norrænan herbúnat. Í þeirra fylking voro allir Norrænir menn þeir er þar voro, fylktu þeir Þórólfr nærr ſkóginum, enn Álfgeirs fylking fór med ánni. Adils Jarls oc þeir brædr ſá þat, at þeir mundu ecki koma þeim Þórólfi á óvart, þá tóko þeir at fylkia ſínu lidi, giördu þeir oc ij. fylkíngar, oc höfdu ij merki, fylkti Adils móti Álfgeiri Jarli: enn Hríngr móti víkíngum. Sídan tókz þar orroſta, gengu hvarir[illegible]eggiu vel fram. Aadils Jarl ſótti hart fram, þar til er Álfgeirr let undan ſigaz, enn Adils menn ſóttu þá hálfu diarfligarr, var þá oc eigi lengi ádr en Álfgeirr flýdi, oc er þat frá honum at ſeggia, at hann reid undan ſudr á heidina, oc ſveit manna med honum, reid hann þar til er hann kom nærr borg þeirri er konúngr ſat, þá mælti Jarlinn, Ecki ætla ek oſs fært til borgarinnar, ver fengum mikit ordaſkak næſt er ver komum til kon-

conſtabat: totum haſtile ferro obductum. Id genus haſtæ Brynþvarar *(loricarum terebræ) vocabantur. Egillus ſimile ornatu atque frater utebatur: cinctus gladio in Curlandia acquiſito, quem* Angvem *nominabat, telum egregium. Neuter fratrum loricatus erat. Et jam ſignum erexerunt, portante Thorfido* Strangio. *Miles ipſorum clypeis Norvegicis, totaque indidem armatura uſus eſt, Norvegis enim, quotquot aderant, conſtabat: Collocabant aciem propius a ſylva: acies vero Alfgeiris propter amnem ferebatur. Adils & frater Comites, intelligentes Thorolfo imprudenti ſe non ſuperventuros, & ipſi copias ordinare coeperunt: duas acies ſub duobus ſignis ſtruunt; unam Adils in Alfgeirem, alteram Hringus in piratas dirigit. Jamque incipit dimicatio, utrinque ſtrenuè; Adils Comes acriter invehebatur, quoad Alfgeirr ſua recederet acie: Tunc miles Adilſianus altero tanto audentius inſtabat, neque hoc diu, donec Alfgeirr terga verteret; de quo hoc eſt narrandum, quod cum cohorte equitum in teſqua meridiem verſus aufugit, perrexitque in viciniam usque urbis, ubi ſedebat rex. Tunc fatus eſt Comes: Non exiſtimo urbem nobis adeundam eſſe, magna nuper vocum agitatione (increpatione*

A. D. 936.

A. D. 937. úngs, þá er ver höfdum farit ósigr fyri Óláfi konúngi, oa ecki mun honum þikia batnat hafa varr kostr i þessi ferd, mun nú ecki þurfa at ætla til sæmda þar sem han er. Sidan reid han sudr á laudit, oc er frá hans ferd þat at segia, at hann reid dag oc nótt þar til er þeir komo vestr á Jarlsnes. Feck Jarl ser þar far sudr um sæ, oc kom fram á Vallandi, þar átti hann kyn hálft, kom hann alldregi sidan til Englands. Adils rak fyst flóttan, oc eigi lángt, ádr hann snyr aptr, oc þar til er orrostan var, oc veiti þá atgaungu. Enn er Þórólfr sá þat mælti hann at Egill skylldi snúa á móti honum, oc bad þángat bera merkit, bad menn sina fylgiaz vel, oc standa þyckt. Þokum at skóginum, sagdi hann, oc látum hann hlífa á bak oss, sva at þeir megi eigi aullum megum at oss gánga. Þeir gerdu sva, fylgdu fram skóginum. Vard þá hörd orrosta. Sókti Egill móti Adilsi, oc áttuz þeir vid hörd skipti. Lidsmunr var allmikill, oc þó fell meirr lid þeirra Adils. Þórólfr gerdiz þá sva ódr, at hann kastadi skilldinum á bak ser, enn tók spiótid tveim höndum. Hlióp hann þá fram oc hió eda lagdi til beggia handa, stucku menn þá frá tveggia vegna, enn hann drap marga, ruddi hann sva stiginn fram at merki Jarlsins Hríngs, oc hellz þá ecki vid honum, hann drap þann mann er bar merki

patione) accepti sumus, ubi ex adversa cum Olao rege pugna veniebamus ad regem: neque censebit causam nostram hoc itinere factam esse meliorem; ita nihil inde honoris in præsens erit sperandum. Deinde iter tendit in australia regionis, noctuque & interdiu fertur perrexisse, donec ad Jarlsnesiam in partibus occiduis Angliæ advenisset. Ibi navigium adeptus, trans mare austrum versus cucurrit, fugæque in Gallia, ubi stirpem alterutram habebat, termino constituto, nullus inde in Angliam rediit. Adils primum fugientes insecutus est, neque hoc longe, antequam ad locum pugnæ reversus iterum incursionem dedit. Quo viso Thorolfus Egillum jubet obviam ire Comiti, signumque in eam partem ferri: hortatur milites, ut paribus studiis incumbant pugnæ, consertique stent: Presso, inqvit, pede ad sylvam incedunt. Tunc efferbuit pugna. Egillus adversus Adilsem contendit, vehemensque inter eos commissum est certamen. Numerus militum valde impar, attamen plures ab Adilse Comite ceciderunt. Hic Thorolfum tantus furor (pugnandi) incessit, ut clypeo in tergum rejecto, gæsum ambabus manibus amplexus, cæsim punctimve ex utroque latere obvios inter procurrendum feriret, hoste utrinque retrocedente: Ita per multam cædem viam (sibi) stravit ad signum usque Hringi Comitis, tumque nihil erat quod ejus vim sustineret:

ki Hríngs Jarls, oc hió nidr merki-staungina. Eptir þat lagdi hann spiótinu fýri brióst Jarlinum, í gegnum brynjuna oc búkinn, sva at út geck um herdarnar, oc hóf hann upp á kesiunni yfir höfud ser, oc skaut nidr spiótzhalanum í iördina. Enn Jarlinn sæfdiz á spiótinu, ok sá þat allir, bædi hans menn, oc sva hans úviner. Sídan brá Þórólfr sverdinu, oc hió hann þá til beggia handa, sóttu þá oc at hans menn, fellu þá miög Bretar oc Scotar, enn sumir snеruz á flótta. Enn er Adils Jarl sá fall bródr sins, oc mannfall mikit af lidi hans, en sumir flýdu, enn hann þóttiz hart nidr koma, þá sneri hann á flótta, oc rann til skógarins, hann flýdi í skóginn oc hans sveit, tók þá at flýia allt lid þat er fylgt hafdi Jörlum. Þeir Þórólfr oc Egill ráku flóttann, gerdiz þá enn mikit mannfall af flóttamaunnum, dreifdiz þá flóttin vída um heidina. Adils Jarl hafdi nidrdrepit merki sinu, vissi þá eingi hvart hann fór eda adrir menn. Tók þá brátt at myrkva af nótt. Enn þeir Þórólfr oc Egill sneru aptr til herbúda sinna, oc þá iamskiótt kom þar Adalsteinn konóngr med allan her sinn oc slógu þá landtiölldum sinum, oc biugguz um. Litlu sidar kom Ólafr konúngr med sinum her. Tiölldudu þeir, oc biugguz um, þar sem þeirra menn höfdu tiallda. Var Ólafi konúngi þá sagt,

ret: Hic cæso Comitis signifero, signo decusso, gæsum in pectus Comitis direxit, quod loricam atque corpus penetrans, inter humeros exertum est. Tum hærentem gæso Comitem super caput suum sustulit, & caudam hastilis impegit solo: Comes vero, & suis & hostibus spectaculum, in gæso animam exspiravit. Postea Thorolfus districto gladio utroqueversum ictus intulit, commilitonibus simul in hostem se invehentibus. Tunc Britonum Scotorumque multi cadebant, pars terga dabant. Comes vero Adils, cognito fratris interitu, strage autem & fuga copiarum ejus, se quoque graviter premi sentiens, avertit in fugam, sylvamque cursu adsecutus, eò se cum sua penetravit cohorte. Tum quoque universa agmina Comitum fugam capessere. Thorolfus & Egillus fugientes insecuti sunt; in quibus, per tesqua passim dispalatis, magna strages renovata est. Adils Comes (de industria) suum suppresserat signum; ita nemo illius fugam (agmen ab aliorum) quibat discernere. Jamque nox ingruebat, cum Thorolfus & Egillus revertebantur in castra. Simul Rex Adalstenus universo advenit exercitu; mox fixa tentoria, &, quæ ad corpora curanda pertinebant, administrata sunt. Post paulo rex Olaus cum suis aderat copiis. Hi tentoria posuerunt, & cetera instruxerunt (ad commoditatem), quo loco socii ipsorum prius tetenderant. Tunc Olao regi indicatum, ambo

A. D. 937.

A. D. 937. sagt, at fallnir voro þeir bádir Jarlar hans Hríngr oc Adils, oc mikill fiöldi annara manna med honum.

bos Comites ipsius, Hringum & Adilsem, & cum hoc ingentem militum vim, cecidisse.

FALL ÞOROLFS.

Adalsteinn konúngr hafdi verit ádr hina næstu nótt í borg þeirri er fyrr var frásagt, oc þar spurdi han at bardagi hafdi verit á heidinni, bióz þá þegar oc allr herinn, oc sótti nordr á heidina spurdi þá öll tidende glöggliga. hverneg orrosta sú hafdi farit. Komu þá til fundar vit konúng þeir brædr Þórólfr oc Egill, þackadi hann þeim vel framgöngo sína, oc sigr þann er þeir höfdu unnit. het þeim vináttu sinni fullkomminni dvölduz þeir þar allir samt um nóttina. Adalsteinn konúngr vakti upp her sinn þegar árdegiss, hann átti tal vid höfdíngia sína, oc sagdi hver skipun vera skylldi fyri lidi hans. Skipadi han fylkíng sina fyrst, oc þá setti han í brióski þeirrar fylkíngar sveiter þær er snarpaztar voro, þá mælti hann at fyri því lidi skylldi vera Egill. Enn Þórólfr, sagdi hann, skal vera med lidi sínu, oc ödru því lidi er ec set þar, skat sú vera önnur fylkíng í lidi voro, er hann skal vera höfdíngi fyri, skal þat lid í móti því lidi þeirra er laust er, oc eigi

CAEDES THOROLFI.

Rex Adalstenus in urbe prædicta proximam noctem egerat, ubi accepto de pugna in tesqvis nuntio, itineris apparatum maturabat, & toto agmine in tesqva boream versus progressus, luculenter omnia de processu exituque pugnæ comperiebat: Mox fratres Thorolfus & Egillus regem adibant; quibus ille de strenue navata opera, partaque victoria, prolixè gratias egit, solidæque amicitiæ suæ promissum addidit. Ibi omnes unà pernoctavere. Primo mane seqventis diei rex Adalstenus expergefecit milites, habitoqve cum præfectis colloqvio, pronunciavit qvo ordine copiæ essent disponendæ. Suam aciem primum ordinavit: deinde in hujus frontem manipulos acerrimorum collocavit; hiis Egillum præposuit. At Thorolfus, inquit, suum habebit agmen, cum supplemento qvod ibi apponam; hæc erit altera acies nostri exercitus, qvam ille ducet: eam oppono cohortibus hostium solutis (vagis), qvi acie stataria non dimicant, Scoti enim

eigi er í fylkíngu. Þviat Skotar eru o) iafnan lausir í fylkíngu, hlaupa þeir til oc frá, oc koma í ymsum stödum fram, verda þéir opt skeinusamir, ef menn varaz þá eigi, enn ero lausir á velli, ef vid þeim er horst. Egill svarar konúngi. Ecki vil ek at vid Þórólfr skilimz í orrosto, enn vel þiki mer at ockr se þar skipat, er mest þikir þursa, oc hardazt er fyri. Þórólfr mælti. Látum vid konúng ráda hvar hann vill okr skipa, veitum honum sva at honum líki, mun ek vera þar helldr ef þú vill, sem þer er skipat. Egill seger, þer munut ráda, enn þessa skiptiss mun ek opt idraz, Epter þat gengu menn fram í fylkíngar, sem konúngr hafdi skipat, oc voro sett upp merki, stód konúngs fylkíng á vídlendit til árinnar, enn Þórólfs fylkíng fór it efra med skóginum. Óláfr konúngr p) tók þá at fylkia lidi sínu, þá er hann sá at Adalsteinn konúngr hafdi fylkt, hann hafdí oc ij. fylkíngar, oc let hann fara sitt merki oc þá fylkíng er hann red siálfr fyri, á mót Adalsteini konúngi oc hans fylkíng. Höfdu þá hvarirtveggiu her sva mikinn, at einngi var.

enim solent mobiles esse in acie, huc illuc discurrunt, diversisque partibus incursantes, incautis saepe damnum afferunt: si autem obsistitur iis, fugaces existunt. Egillus regi respondet; nolo a Thorolfo in pugna sejungi; illud vero placet, ut ubi maximum est opus, maxima difficultas, ibi constituamur. Thorolfus fatur; regis voluntati permittamus, quam nobis stationem designet: talem illi operam praestemus, quae grata sit; potius tuum locum teneho, si ita tibi lubet. Egillus ait; vestre voluntati mos geretur: sed hujus dispositionis (disjunctionis) saepe me poenitebit. Deinde, qvo ordine rex constituerat, processum est in aciem, signaqve erecta: Regis acies in campo aperto amnem versus stetit: Thorolfi acies loco superiori prope sylvam incessit. Viso qvod Adalsteinus ordines instruxisset, Olaus copias disponere coepit, duabus qvoqve aciebus usus; Suum signum, aciemqve, cui ipse praeerat, adversus Adalstenum movit, ipsiusqve aciem. Is utriqve duci numerus, ut nihil interesset (discri- A. D. 937.

o) Þvi vanir at vera jafnan lausir, oc hlaupa &c. *Nam Scoti solent incomposite pugnare.* Jör. Hæc autem omnia, usqve ad Egill svarar desiderantur in Guelf. Hol. J. P.

p) tó. Mbr. Kálf. || fylkti oc lidi sínu (í ödrum stad. H.), hann gerdi oc tvær fylkíngar, *etiam suas copias (in alia parte campi) disposuit, duas qvoqve instruens (formans) acies.* Guelf. Hol. Jör. J. P.

A. D. 937. var munr hvarir, fiölmennari voro. Enn ömur fylking Óláfs konúngs fór nærr skóginum móti lidi því er Þórólfr red fyri, voro þar höfdingiar Jarlar Skotzkir voro þat Skotar flest, oc var þat fiölmenni mikit. Sidan gáz á fylkingar, oc vard þar brátt orrosta mikil. Þórólfr sótti fram hart, oc let bera merki sitt fram med skóginum, oc ætladi þar sva fram at gánga, at hann kæmi í opna skiölldu konúngs fylkingunni, r) höfdu þeir skiöllduna fyri ser. Enn skógrinn var til hægra vegs, letu þeir hann har hlífa. Þórólfr geck sva fram at fáir voro menn hans fyri honum. Enn þá er hann vardi minnzt, þá hlaupa þar or skóginum Adils Jarl, oc sveit sú er honum fylgdi. Lögdu þeir þegar mórgum kesium senn á Þórólfi, oc fell haun þar vid skóginn. Enn Þórfidr er merkit bar hopadi aptr þar til er lidit stód þyckra. Enn Adils sótti þá at þeim, ok var þá orrosta mikil, æptu Skotar þá sigróp er þeir höfdu felldan höfdíngia lidsins. En er Egill heyrdi óp þat, oc sá at merki Þórólfr mundi eigi

criminis). *Altera verò acies Olai regis propius a sylva tendebat adversus cohortes Thorolfi. Ductores hujus fuerunt Comites quidam Scoti; miles numerosus valde, magnam partem Scotus. Postea congrediuntur acies, fervida maturatur dimicatio. Thorolfus acriter progressus, signum suum propter sylvam inferri jussit, ita cursum intendens, ut aciem regiam ab latere operto (tergo) opprimeret. Miles (Thorolfi) scutis adversum corpus tegebat, aversi corporis custodiam sylvæ, quæ a dextra erat, committens. Thorolfus tam citato gradu processit, ut pauci commilitonum illum præcederent. At eum, cum nihil minus suspicaretur, Comes Adils & sua caterva, ex sylva provolantes, multis simul gæsis confossum, propter sylvam ociderunt. Torfidus signifer ad densius agmen se recepit. Tumque invadente Adilse, vehemens facta est pugna. Scoti victoriam clamarunt duce adversariorum cæso, qvi clamor, ubi aures feriebat Eigilli, & ubi signum Thorolfi retrocedere cernebat, intellexit Thorolfum ipsum non seqvi. Tum per inter-*

---

q) konúngi Hol. þeim Oláfi kongi. Gu. Jör. *Olaum regem.* || í kóngs fylking. J. P. kóng Adalsteins fylkingu. L. Duplici vitio; nam & Danizat, & in sensum manifeste pugnat. Phrasin, *at koma í opna skiölldu*, duplici sensu reddidi, utpote mihi ambiguam: Nunc ea utuntur, ut puto, conterranei mei, pro, *in ipso tempore, oportune, advenire.*

r) Hinc usqve ad, ÞÓRÓLFR GECK deficit in Ceteris. ÞEIR; Sermo est de Catervis Thorolfianis; nisi qvis Scotos intelligere malit.

eigi siálfr fylgia. Sídan hleypr hann til þángat fram á milli fylkínganna, hann vard skiótt varr þeirra tídenda er þar voro ordin, þegar hann fann sína menn, hann eggiar þá lidit miög til framgöngu, var hann fremstr í brióstinu, hann hafdi sverdit Nadr í hendi. Egill sótti, þá fram, oc hiö til beggia handa, oc feldi margann mann. Þórsidr bar s) merkit þegar eptir honum, enn annat lid fylgdi merkinu. Vard þar hin snarpazta orrosta. Egill geck fram til þess er han mætti Jarlinum *Adils*, oc attoz þeir sá högg vid, ádr Adils Jarl fell oc mart manna um hann. Enn eptir fall Jarls, þá flýdi lid þat er honum hafdi fylgt. Enn Egill oc hanns lid fylgdu þeim, oc drápu allt þat er þeir nádu, þvíat ecki þurfti þá grida at bidia. Enn Jarlar þeir t) hinir Skotzku stódu þá ecki lengi, þegar er þeir sá at adrir flýdu þeirra felagar, tóko þegar á rás undan. Enn þeir Egill stefndu þá þar til er var konóngs fylkíngin, þeir kvomu þar í opna skiölldu, oc gerdu brátt mikit mannfall, ridladiz þá fylkíngin ok losnadi öll, flýdu þá margir af Óláfs

interstitium acierum cursum eo accelerat, veniensque ad suos statim comperit quod ibi acciderat: addit stimulos agmini ad alacriter progrediendum, ipse in fronte primus, gladium Nadr *manu gestans in hostem irruit, in utrumque latus ictus ventilat, multos occidit. Thorsidus eum signo vestigiis ejus continuo insistit, sed cæterum agmen signum seqvebatur. Asperrimus ibi conflictus extitit. Egillus perseveravit donec obvium haberet Adilsem Comitem: inter quos pauci commutati sunt ictus, dum Adils, & multum circa eum hominum caderet. Post cujus mortem agmen quod duxerat terga vertit: id consectati Egillus & sua caterva, quievid assequebantur occiderunt, tum enim frustra erat de vita supplicare. Nec Comites Scoti, fuga sociorum visa, diu restiterunt, sed ocyus terga vertentes in cursum se dedere. Egillus vero suam cohortem in aciem regis Olai direxit, eamque a tergo immisit; ocyus ab iis ingens strages editur, aciesque in manipulos scissa, tota laxatur, multi ex Olavianis* A. D. 937.

s) þá vel merkit fram, gengu þeir þá allir vel fram (bördust þeir þá alldiarfliga. J. P.), *tunc alacriter signum intulit, universa etiam cohors fortiter incubuit pugnæ (intrepidisque animis pugnatum est).* Guelf. Hol. J. P.

t) at nihil de fuga Scotorum habet. Jör.

A. D. 937. Óláfs mönnum, enn víkingar æptu þá u) sigróp. Enn er Adalsteinn konúngr þóttiz finna at rofna tók fylking Óláfs konúngs, þá eggiadi hann lid sitt, v) ok let fram bera merki, giördi þá atgöngu hárda, sva at hröck fyri lid Óláfs konúngs, ok gerdiz allmikit mannfall. Fell þar Óláfr konúngr, oc mestr hluti lids þess er Óláfr hafdi haft, þvíat þeir er á flótta sneruz voro allir drepnir er nád vard. Feck Adalsteinn konúngr þár allmikinn sigr.

nis fugam capessent, piratæ victoriam exclamant. Rex autem Adalsteuus cum aciem Olai regis labefieri (disturbari) intelligeret, suos hortatus, signum inferri jussit, duramque fecit impressionem, uti resilirent Olavianæ cohortes, foedaque strages eveniret; ubi rex Olaus & maxima suorum pars occubuit; nam qui in fugam se verterant, quotquot deprehendi potuerant, occisi sunt. Rex Adalstenus ingentem ibi victoriam adeptus est x).

EGILL JARDADI ÞOROLF.

Aadalsteinn konúngr sneri í brott frá orrostonni, enn menn hans ráku flóttan, hann reid aptr til borgarinnar, oc tók eigi fyr nátstad enn í borginni. Enn Egill rak flótann, oc fylgdi þeim lengi, oc drap hvern mann er hann nádi. Enn er Egill hafdi hént þá alla er hann villdi, þá sneri hann aptr med sveitúnga sína, oc fór þar til er orrostan hafdi verit, oc hitti þar Þórólf bródr sinn látinn. Hann tók upp lík hanns oc þó, bió

EGILLUS THOROLFUM HUMAVIT.

Adalstenus, dum sui fugientibus instabant, revertens a prælio, urbem eqvo repetebat, nec prius qvam in urbe locum pernoctandi capiebat. Egillus vero fugientibus longa persecutione instans, quemcunqve consequebatur, interfecit: qui cum oppressisset, quantum ei volupe erat, cum commilitonibus suis ad arenam reversus, fratrem ibi Thorolsum exanimem reperit: corpus susceptum lavit, & ex tem-

u) heróp, *clamorem militarem tollunt.* Guelf. Hol. J. P.

v) gengu þeir þá at fast hvarirtveggiu, *tunc utrique* (Olaus & Adalstenus, sive eorum milites) *strenue commiserunt prælium;* vel, *utrique* (Adalstenus & Egillus, ex diversis partibus) *graviter urgebant*, sc. Olaum regem, vel pugnam: nam sensus verborum est ambiguus. Guelf. Hol.

x) *Torfeus annotatiuncula in margine J. confirmat hoc prælium esse gestum Anno 926. verno tempore; testemque adducit Simonem Dunelmensem, apud quem vero Olaus appellatur* Huvalus, *& alio etiam nomine apud Bromtonum (nomen legere nequeo): quartis Calendis Juniis pacem coaluisse ex eodem Bromtono observat.*

bió um ſidan ſem ſidvenia var til *y*), gróſu þeir þar gröf, oc ſettu Þórólf þar í med vapnum ſinum öllum oc *z*) klædum. Sídan ſpenti Egill gullhríng á hvara hönd *a*) honum ádr hann ſkilldiz vid, hlódo ſidan at griòti, oc ióſu at molldu. Þá kvad Egil víſu.

Geck ſá er óttadiz ecki
Jarlmanz bani ſnarla.
Þreklundadr fell Þundar
Þórólfr í gny ſtórum.
Jörd grær enn ver verdum
b) Vinu nær of mínum
Helnaud er þat hylia
Harm ágætum barma.

Ok enn kvad hann.

Valkauſtum hlód ek veſtan
Váng fyri merkiſtángir.
Ott var el þat er ſóttag
Adils bláum nadri.
Hádi úngr vid Engla
Oláfr þrimu ſtála
Hellt ne hrafnar ſulltu
Hringr at vapna þingi.

G 2 Sídan

temporum more concinnavit (ad ſepulturam). Facto ſepulcro, Thorolfum cum armis omnibus, veſtibusqve ſuis ibi compoſuerunt. Deinde Egillus, anteqvam diſcederet, in utrumqve ei brachium (ſingulas) armillas aureas induxit. Poſtea ſaxis obſtructum ſepulcrum, humusqve ſuper injecta eſt. Tunc Egillus carmen cecinit. A. D. 937.

Progrediebatur, qvi nibil metuebat
Jarli occiſor, acriter,
Fortis animo cecidit
Thorolfus in magno Odini ſonitu (prælio).
Floret terra in teſqvis Vinæ
Super fratre meo præclaro:
Sed nos (qvæ miſeria mortis inſtar acerba eſt)
Dolorem (corde) premere cogimur.

Et porro:

Strage cæſorum cumulavi c) occidentalem
Terram (Angliam) ante perticas vexillares,
Impetuoſus erat nimbus qvo petebam
Adilſem cæruleo ſerpente (gladio).
Geſſit juvenis cum Anglis
Olaus prælium.
Non retinuit (nec eſuriverunt corvi,)
Hringus campum (non obtinuit victoriam).

Inde

y) þeir giördu haug mikinn, *magnum condiderunt tumulum.* Jör.

z) herklædum; *armatura.* Id. Jör.

a) oc qvad víſu (omiſſ. intermediis). Guelf. Hol. qvaſi fuderit carmen, dum armillas induebat.

b) vinunner af runnum. P. vin uner. E J.

c) NÆR VINU, *prope, apud, Vinam. Vina nomen proprium, ut ex ſuperioribus patet; ſive amnis, ſive teſqva, ſive urbs ad teſqva ſita, hoc nomine appellata fuerint. Si vero qvis malit illud* nær, *qvod hic fere otioſum eſt, referre ad ultima Hemiſtichii, ut ſint,* nær helnaud er þat, *ego non repugnabo. Si admittimus lectiones,* mínu, ágætan *&* harmr, *ordo & ſenſus talis exiſtit:* Jörd grær nær Vinu of mínu, ver verdum at hylia ágætan barma, enn þat er helnaud (*pro* helnaudr) harmr, *floret tellus apud Vinam ſuper meum, nos cogimur terra tegere præclarum fratrem, hic vero dolor mortis inſtar acerbus eſt.*

A. D. 937. Sídan fór Egill med sveit sína á fund Adalsteins konúngs, oc geck þegar fyri konúng, er hann sat vid dryckiu, þar var glaumr mikill. Oc er konúngr sá at Egill var innkominn, þá mællti hann at rýma skylldi pallinn þann enn úædra fyri þeim ok mælti at Egill skylldi sitia þar í aundvegi gegnt konúngi. Egill settiz þá nidr, ok skaut skilldinum fyri fætr ser. Hann hafdi hiálm á höfdi, ok lagdi sverdit um kne sér, oc dró annat skeid til hálfs, enn þá skelldi hann aptr í slidrin, hann sat upprettr oc var gneypr miök. Egill var madr mikilleitr, ennibreidr, brúnamikill, nefit ecki lángt, enn ákafliga digrt, granstædit vítt oc lángt, hakán breid furduliga, oc sva allt um kiálkana, hálsdigr oc herdimikill, svo at þat bar frá því sem ádrir menn voro, hardleitr oc grimligr þá er hann var reidr, hann var vel í vexti, oc hverium manni hærri, úlfgrátt hárit oc þykt, oc vard snemma skaullótr. Enn er hann sat sem fyrr var rítad, þá hleypti hann annarri upp í hárrætr, Egill var svarteigr oc skolbrúnn. Ecki villdi hann drecka þó at honum veri borit, enn ymsum hleypti hann brúnunum ofan eda upp. Adalsteinn konúngr sat í hásæti, hann lagdi oc sverd um kne ser, oc er þeir sátu sva um hríd, þá dró konúngr sverdit or slidrum, oc tók gullríng af hendi ser mikinn oc gódan

Inde Egillus cum sua se cohorte ad regem Adalstenum recepit, & ad eum lætos inter strepitus discumbentem accessit. Rex Egillum ingressum cernens, inferius scamnum isti catervæ vacuefieri jubet, sedemque ejus ordinis primariam, adversam regali solio, Egillo nominatim designat. Tunc Egillus assidens, clypeum ante pedes dejecit, galeamqve capite gestans, super genua collocatum gladium jam dimidio tenus eduxit è vagina, jam in eandem rejecit. Sedit erectus, vultu tetrico. Egillo facies erat ampla, lata frons, magna supercilia, nasus non longus, sed crassus valde, area mystacis (labiorum ambitus) lata & longa; mentum maxillaeque mirum quam latæ, crassa cervix, humeri præter humanum modum vasti, vultus torvus ac truculentus, qvando iratus esset: decens (de cetero) statura, proceritas eximia, coma densa, colore cinereo luporum, calvities præmatura. Qui cum sederet quemadmodum supra scriptum erat, alterum supercilium in malam dejecit, alterum (simul) ad frontis & comæ confinia sustulit; erat autem oculis niger, fuscus superciliis. Nihil potus voluit libare qvanqvam propinaretur, sed supercilia per vices demisit aut extulit. Rex Adalstenus in solio sedens gladium qvoqve super genua sibi collocaverat: qui cum hoc modo aliqvamdiu sedissent, rex vagina gladium eduxit, detractum brachio magnum

gódan, oc dró á blódrefilinn, ſtód upp oc gæck á gólfit, oc retti yfir elldinn til Egils. Egill ſtód upp, oc brá ſverdinu, oc geck á gólfit, hann ſtack ſverdinu í bug hrínginum, oc dró at ſer, geck aptr til rúms ſins. Konóngr ſettiz í háſæti. Enn er Egill ſettiz nidr dró hann hrínginn á hönd ſer, oc þá fóro brýnn hans í lag, lagdi hann þá nidr ſverdit oc hiálminn, oc tók vit dýrshorni er honum var borit, oc drack af. Þá kvad hann.

Hvarmtángr lætr hánga
Hryni virgils mer bryniu
Hádr á hauki trodnum
Heidiſs únga meidi.
Ritmeidis kná ek reida
Rædr gunnvala brædir
Gelgiu ſeil á gálga
Geirvedrs, lof at meira.

Þadan af drack Egill at ſinum hlut, oc mælti vid ádra menn. Eptir þat let konúngr berá inn kiſtur tvær, báru ij menn hvara, voro bádar fullar af ſilfri, Konúngr mælti, Kiſtur þeſsar, Egill, ſkalltú hafa, oc ef þú kemr til Islandz, ſkalltú færa ſe þetta födr þínum, í ſonargiölld ſendi ek honum. Enn ſumu fe ſkalltú ſkipta med frændum ykrum Þórolfs, þeim er þer þikia ágætaztir. Enn þú ſkallt taka her brodrgiölld med mer, lönd eda lauſa aura, hvart er þú vill helldr. Oc ef þú villt med mer dveliaz

num & bonum annulum aureum cuſpidi induxit, ſurgensque ſolio & in pavimentum progreſſus Egillo trans (ſuper) ignem porrexit. Egillus ſurgens ſtrictum enſem armillæ inſinuavit, ſibique attraxit, ita ad locum ſuum ſe retulit. Rex in ſolio reſedit. Egillus vero locum ſuum recipiens, annulum brachio induit, ſuperciliisque in ſtatum ſuum redeuntibus, enſem cum galea depoſuit, & latum ſibi cornu ferinum accepit, exhauſitque: Deinde cecinit: A. D. 937.

Supercilia mihi pendere facis
Deſtructor loricarum hamatarum
Defunctus, in accipitri calcata
Arbore accipitrum ſobolis (in axilla).
Vebere poſſum (geſtio viri
Auctore viro militari (heroe)
Pendulum in gladio camelum;
Quæ non mediocris eſt laus.

Ex eo Egillus pro ſua parte potabat, & cum aliis verba commutabat. Deinde rex intro fecit portari ciſtas duas, argento plenam utramque; quamlibet homines duo ferebant. Rex fatur; Ciſtas haſce, Egille, accipies, & ſi in Islandiam redieris, hanc pecuniam patri feres, in compenſationem filii amiſſi mitto illa, partem vero pecuniæ, inter tuos & Thorolfi conſanguineos, quos maximo in pretio habes, diſtribues. Tu ipſe autem compenſationem fratris amiſſi hic apud me capies, ſive fundos malueris, ſive res mobiles: Quodſi vis longiuſcule apud me commorari,

A. 937. Dveliaz (til) lengdar, þá skal ek her fá þer sæmd oc virding, þá er þú kant mer siálfr tilsegia. Egill tók vit fenu, oc þackadi konungi giafar oc vinmæli. Tók Egill þadan af at glediaz, oc þá kvad hann.

Knáttu harms af harmi
Hnúp gnípur mer drúpa.
Nú fann ek þann er ennis
Ofettur þær retti.
Gramr hefr gerdi haumrum
Grundar upp um hrundit.
Sá til Ýgr af augum
Ar sima mer grímur.

Sídan voro græddir þeir menn er fárir voro oc lífs var audit. Egill dvaldiz med Adalsteini konúngi enn næsta vetr eptir fall Þórolfs, oc hafdi hann allmiklar virdíngar af konúngi, var þá med Agli lid þat allt er ádr hafdi fylgt þeim bádum brædrum, oc or orrosto höfdu komiz. Þá orti Egill Drápo um Adalstein konúng, oc er í því kvædi þetta.

Nú hefir folldgnárr fellda
(Fellr Jörd und nid Ellu.)
Hialldr snerrandi harra
Höfudbadner þriá Jöfra.
Adalsteinn ofvann, annat
Allt er lægra, kynfrægri,
Her sverjum þess, hyriar
Handriótr, kóngmanni,

morari, honorem tibi & dignitatem, quam abs me petendam putaveris, tribuam. Egillus accipiens pecuniam, regi de muneribus, & gratiosis promissis, gratias egit: exinde hilarescens ita modulatus est:

Præ dolore casus dolendi oportebat
Supercilia mihi decidere.
Nunc (cum inveni, qui
Illas asperitates complanaret (explicaret).
Rex mea supercilia
Raptim erexit;
Admodum formidabilis videbat mibi
Personas super oculos.

Tunc saucii curati, quorum salus non esset deplorata. Egillus proximam a casu Thorolfi hyemem, apud regem Adalsteinum in magno honore, transegit; habens secum, quotquot de militibus, se & Thorolfum antea secutis, prælio evaserant. Tunc Epos fecit regi Adalsteno, cui hic versus inest:

Nunc prostravit sublimis,
(Subjicitur tellus Ellæ nepoti)
Qvi bella moventium dynastarum
Capita lavit (sangvine), tres reges.
Genere illustrior vicit Adalstenus:
Nihil non inferius est rege;
Id hic juramus, auri
Possessor! (princeps munifice!)

Enn *Hæc*

Enn þetta er ſtefit í Drápunni.

Nú liggr hæſt und hreuſtum
Hrein braut Adalſteini.

Adalſteinn gáf þá enn Agli at bragarlaunum gullhringa tva, oc ſtód hvarr mörk, oc þar fylgdi ſkickia dýr, er konúngr ſiálfr hafdi ádr borid. Enn er váradi, lýſti Egil ifir því fyri konúngi, at hann ætladi í brott um ſumarit, oc til Noregs, oc vita hvat títt er um hag Asgerdar, konu þeirrar er átt hefir Þórólfr bróder minn. Þar ſtanda ſaman fe mikil. Enn ek veit eigi hvart börn þeirra lifa nockur, á ek þar fyri at ſia ef þau lifa. Enn ek á arf allan ef Þórólfr hefer barnlauſs andaz. Konúngr ſegir, þat mun vera Egill á þínu forrádi, at fara hedan á brott, ef þú þikiz eiga ſkylldar erendi, enn hinn veg þiki mer bezt, at þú takir her ſtadfeſtu med mer, oc ſlika koſti ſem þú vill beidaz. Egill þackadi konúngi ord ſín. Ek mun nú fara fyſt ſem mer berr ſkyllda til, enn þat er líkara at ek vitiag híngat þeſsa koſtar þá er ek komumz vit. Konúngr bad hann ſva gera. Sídan bióz Egill brott med lidi ſínu, enn mart dvaldiz eptir med konúngi. Egill hafdi eitt lángſkip mikit, oc þar á C. manna, eda vel ſva, oc er hann var búin ferdar ſinnar oc byr gaf, þá hellt hann til hafs, ſkilduz þeir Adal-

Hæc vero eſt poëmatis ſtropha intercalaris: A. D. 938.

Nunc ſubjacet altiſſima forti
Munda ſeltus Adalſteni.

Nunc etiam rex Adalſtenus in præmium poëmatis dedit Egillo duos annulos auri, quorum quisque ſemilibra conſtabat: acceſſit toga pretioſa ipſi regi antea geſtata. Vere autem ineunte Egillus regi ſignificavit, ſe illa æſtate abire velle in Norvegiam, videreque quomodo de ſorte Asgerdæ, quæ (inquit) uxor fuerat fratris mei Thorolfi, comparatum ſit: Magnæ ibi facultates conſtitutæ ſunt, ſed num ulli vivant eorum liberi, neſcio; quorum, ſi vivant, rem debeo curare; ſin improlis obierit Thorolfus, tota hæreditas ad me redit. Rex fatur; hoc in tua ſitum erit poteſtate, Egille, ut hinc diſcedas, ſi negotium neceſſarium tibi habere videris: illud vero multo malim: ut hic ſedem capias mecum, & conditionem quam ipſe vis poſcere. Egillus regi de verbis ſuis gratias egit; primum (inquit) modò proficiſcar, uti meum fert officium: ſed non eſt dubium, quin huc repetam hæc promiſſa, quando mihi vacat. Rex, ut ita faceret, rogabat. Deinde Egillus diſceſſum parat cum parte commilitonum: magna vero pars horum apud regem remanſit. Egillus una navi longa utebatur, & in ea vectoribus C. aut amplius. Qui omnibus ad profectionem comparatis altum petiit, diſcedens ab Adalſteno cum magnæ

A. D. 937. Adalsteinn konúngr med mikilli vinátu, bad hann Egill koma aptr sem skiótazt, Egill kvad sva vera skylldu.

magna (invicem) amicitia, qvi Egillum qvam citissime redire rogabat, & Egillus ita futurum affirmabat.

CARMEN AUCTORIS ANGLOSAXONICI INCERTI DE PRÆLIO VINASCOGENSI SIVE BRUNANBURGENSI INTER ADALSTANUM REGEM ANGLIÆ ET HIBERNOS, SCOTOS ET PICTOS, QVORUM EX UTRAQVE PARTE CASTRA DANI, NORVEGI, ISLANDIQVE SEQVEBANTUR.

Adalstan cyning	Athelstanus *Rex*
Eorla Drihten	*Comitum Dominus*
Beorna beah - gyfa	*Filiis torqvium largitor*
And his Brodor	*Ejusqve etiam frater*
Eac *Eadmund* ædeling	Eadmundus *Clito*
Ealdor langne tyr	*Longa stirpis serie splendentes*
Geslohong æt secce	*Interfecerunt* (Hibernos) *in prælio*
Sveorda ecgum	*Gladiorum acie*
Ymbe *Brunanburh*	*Ad d)* Brunonburch
Bord - veal clufan	*Clypeos fiderunt*
Heovan headolinde	*Occiderunt Nobiles*
Hamora lafan	*Domesticæ reliqviæ*
Afaran *Eadveardes*	*Defuncti* Eadwardi
Sva him geædele væs	*Sic eis ingenitum fuit*
From cneo - mægum	*A cognatis ut nobile videretur*
Thær hie æt campe	*Prælio freqventer commisso*
Oft vid ladra gehvæne	*Contra Latrones*
Rand ealgodon	*Clipeo defendere*
Hord and hamas.	*Thessauros ac domicilia.*
Hettend crungun	*Et devota exteris*

Scotta Scoto-

d) Apud Simon: Dunelmensem vocatur *Wendune* idem ac Islandorum *Winheide*. Forsan *Winton* vel *Winwood* in Scotia, qvod *Winoseogr* supra exacte exprimit.

A. D. 937.

e) *Scotta* leoda.	Scotorum *gens*.
And ſcip-flotan	*Et navium claſſis*
Fæger feollan.	*Egregie peribant.*
Feld dynede:	*Campi reſonarunt:*
Seggas hvate,	*Milites acriter pugnabant,*
Syddan ſunne	*Ex quo ſol*
upp on morgen tid,	*Mane prodiret,*
Mære tuncgol	*Præclarum Sidus*
Glad ofer grundas,	*Lætificans profunda,*
Godes condel beorht	*Candela conſpicua*
Eces Dryhtnes;	*Æterni Domini;*
Othth ſio athele geſceaſt	*Donec nobilis creatura*
Sahto ſetle.	*Sedem repetiſſet.*
Thær læg ſeeg mænig	*Ibi occubuerunt milites multi*
Garum ageted,	*Telis perforati,*
Guma *Norderna*	*Viri* Aqvilonares
Ofer ſcyld ſceten:	*Sub ſcutis lanceati:*
Svilce *Scittiſc* eac	Scoti *etiam*
Verig viges ſæd,	*Defeſſi prælio.*
Veſt Seaxe ford	*Proles* Veſt Saxonum
Ondlongne dæg	*Die longa provecta*
Eorod cyſtum,	*Turmis electis.*
On laſt legdun	*E veſtigio proſtraverunt*
Ladum theodum:	*Inviſas gentes:*
Heovan here-flyman	*Cædebant militem fugientem*
Hindan thearle mecum	*Eos a tergo celeriter inſecuti*
Mylen ſcearpan.	*Gladiis & jaculis acutis.*
Myrce ne vyrndon	Mercii *non metuebant*
Heordes hond plegan	*Durum manus ludum*
Hæle tha nanum thara	*Salus tunc nullis*
The mid *Aulafe* Ofer	*Qui cum f*) Anlafo *Trans*

e) *Scotta Leoda.* Gentes Hiberniæ, Hebudarum, aliæqve a Septentrione Angliæ.

f) Varie Regis nomen legitur ſc. *Aulaf*, *Anolav*, *Onlaf* & *Olav*, qvo apud Islandos nomine ſolum noſcitur.

A. D. 937.

Ofer æra geblond,	*Trans maris campos,*
On lides bosme	*In maris gremio*
Band gesohtun	*Terram petierunt*
Fæge to gefeohte.	*ad pugnam fatalem.*
Fife legum on	*quinqve occubuerunt*
Tham camp-ftede	*In loco prælii*
Cyningas geonge	*Reges Juvenum*
Sveordum afvefede.	*Gladiis percuſſi:*
Sveolce feofene	*Septem etiam*
Eac eorles *Anlafes*	*Duces* Anlafi
Unrim heriges	*Absque numero*
Floran an *Sceotta.*	*De Nautis* Scotorum.
Thær geflemed veard	*Ibi fugatus eſt*
Nordmanna bregu:	Normannorum *terror:*
Nyde gebæded	*Compulſus eſt*
To lides ftefne	*Ad fluctuum fremitum*
Litle verede.	*Cum parva turma.*
Cread cnearon flot cyning	*Ploravit mæſtus in fluctu rex*
Ut gefat on fealene flod.	*Egreſſus cum paucis in fluctum.*
Feorh generede	*Vitam liberavit*
Svilce Thær eac fe	*Inde etiam*
Froda mid fleame,	Froda, *fuga reverſus eſt*
Com on his cydthe	*In ſuam patriam*
Nord *Conſtantinus.*	*Aqvilonaris h)* Conſtantinus.
Hær hylde ring,	*De pugnæ congreſſu,*
Hreman ne thorfta	*Jactare neqvit*
Mæcan gemanan	*Inter ſuos cognatos.*

He Inter

g) A parte *Adelſtani* duo ejus patrui filii *Elwinus* & *Ethelvinus*, duo Duces duoqve epiſcopi occiſi ſunt, A parte *Anlavi*, *Oenus* Rex Deiræ ſive *Cambriæ*, *Hoelus* Rex Britonum, *Ulfertbus* Wentorum Regulus prælio ceciderunt.

h) Rex *Scotiæ* Socer *Olavi*, prælio elapſus, Sto Andreæ ejusqve monaſterio ſeſe obtulit, ubi mortuus eſt 943.

A. D 937.

He væs his mæga sceard.
Freonda gefylled
On folcstede
Beslagen æt secce.
And his sunu for
Let on væl-stole
Vundum for grunden.
Geonge æt gude
Gylpan ne thorfte
Beorn blanden-feax.
Bilge flehtes
Eald in vidda
Ne *Anlaf* thy ma,
Mid heora here-lafum
Hlehan ne thorftan
Thæt hie beadu veorca
Beteran vurdon
On camp-stede,
Cumbel gehnades
Garmittinge
Gumena gemotes
Væsun gevrixles
Thæs hie on væl felda
Vid *Eadveardes*
Aforan plegodan.
Gevitan him tha *Nordmen*
Nagled cnearium.
Dreorig dara tha laf
On dinnes mere
Ofer deop væter
Difilin secan.
And heora land ævisemode.
Svilce tha gebroder

Is fuit propinquorum fragmen.
Amici corruerant
In statione populi
Prostrati prœlio.
Suum filium.
Reliquit in loco stragis
Vulneribus attritum
Recentem ad prœlia
Gloriari non potuit
Proles discoloris comæ.
Audax in prœlio
Vetustus ingenio
Nec magis Anlafus,
Eorumqve reliquiæ
Jactare potuerunt
Quod ipsi administratores negotiorum
Meliores erant
In prœlii loco,
Ictuum immanitate
Telorum transforatione
Procerum consilia
Planxerunt vicissim
Suos in stragis campo
Cum Eadwardi
Filiis lusisse.
Discesserunt inde Nordmanni
Cum navibus clavatis,
Mœstæ reliquiæ
In mari resono
Ultra profundam aqvam
Duflinum *petunt.*
Suorumqve terram dedecorant.
Pariter etiam

A. D. 937.

Begen æt famne
Cyning and ætheling
Cydde fohton
Veft-Seaxna land:
Viges hreamie
Lætan him behyndan
Hræfn *Bryttian*
Salu vipadan,
And thone fveartan hrefn,
Hyrned nebban,
And thane hafean padan,
Earn æftan hvit
Æfes brucan,
Grædigne Gud-hafoc,
And thæt græ-gedeor
Vulf on vææalde.
Ne væard væl mare
On dis eiglande
Æfer gyta
Folces gefylled
Beforan thiffum
Sveordes eegum,
Thæs the us fecgad bee;
Ealde údvitan
Siddan eaften hidir
Engle and *Seaxe*
Up becomon
Ofer brymum brad,
Brytene Sohton
Plance vigsmidas
Vealles ofr-comon,
Eorlas arhvate
Eard begeatan.

LEIDDR

Uterque Frater
Simul rex & Clito
Patriam petunt
Weft-Saxonum *terram:*
Prælii deploratores
Poft fe reliquerunt
Corvum Britannos
In efcam devorantem,
Et nigrum corvum,
Ore cornutum
Raucum etiam bufonem,
Tum & aquilam pallidi
Victus avidam
Voracem milvum,
Et lupum in faltu
Mixtum colore.
Non fuit ftrages major
In hac infula:
Unquam pluresque
Populi occifi
Antehac
Gladii acie,
Quos commemorant libri
Veterum Hiftoriorum;
Ex quo ab oriente huc
Angli *ac* Saxones
Appellentes,
Et per mare latum
Britanniam *petentes*
Infignes Bellorum fabri
Britannos *fuperabant,*
Duces honore præftantes
Et terram fuperabant,

REX

LEIDDR EIRIKR TIL RIKIS,

Haralldr konungr var þá áttrædr at alldri; gerdiz hann þá þungfær, fva at hann þóttiz eigi mega fara yfir land, edr ftiórna konungs málom. Þá leiddi hann Eirík fon finn til hásætis fins, oc gaf hönom valld yfir landi öllo. Enn er þat fpurdo adrir fynir Haralld konungs, þá fettiz Hálfdan Svarti í konungs hásæti; tók hann þá til forráda allan Þrándheim, hurfo at því rádi allir Þrændir med hönom. Eptir fall Biarnar kaupmans tók Olafr bródir hans ríki yfir Veftfolld, oc til fóftur Gudröd fon Biarnar. Tryggvi het fonr Olafs, oc voro þeir Gudrödr fóftbrædur; oc miöc jamalldra, oc bádir hinir efniligfto, oc atgervimenn miklir. Tryggvi var hveriom manni meiri oc fterkari. Enn er Víkveriar fpurdo, at Hördar höfdo tekit til yfirkonungs Eirík, þá tóko þeir Olaf til yfirkonungs í víkinni, oc hellt hann því ríki; þetta líkadi Eiríki ftórilla. Tveim vetrum fídar var Hálfdan Svarti bráddaudr inn i Þrándheimi at veizlo nockorri, oc var þat mál manna, at Gunnhilldr konunga módir hefdi keypt at fiolkunnugri kono, at gera hönom bana dryk. Eptir þat tóko Þrændir Sigröd til konungs.

REX (SUMMUS) CREATUR EIRIKUS. A. D.

Octoginta cum annos natus erat Haralldus Rex, fenectute etiam gravabatur, ut ad provincias regni Regisque munia obeunda, fibi non fatis videretur aptus. In fuprema igitur folii fui Regii fede collocatum filium Eirikum, *totius regni habenas capeſcere juſſit. Ejus rei fama ad cæteros Haralldi Regis filios perlata, fedem Regiam fupremam (etiam) occupavit* Halfdanus Niger, *totamque fuam fecit* Thrandhemiam, *confentientibus ei in id cunctis Throndenfibus. Poſt necem* Biorni Mercatoris, *Veſtfoldiæ regnum fuſcepit frater illius* Olafus, *filiumque Biorni* Gudraudum *educandum. Olafi filius dictus eſt* Tryggvius, *qui cum Gudraudo uno educabatur, eique ætate erat propemodum par, ambo autem egregiæ fpei juvenes, & ad res quasvis arduas manu promtiſſimi. Corporis ftatura atque robore, alios omnes antecelluit* Tryggvius. *Eiriko fummam imperii tradidiſſe* Hordenfes, *fama docti* Vikverienfes, *fummum fibi in Vikia præferre Regem* Olafum, *qui illud fibi vindicavit regnum, ægre admodum id ferente Eiriko. Duas poſt hyemes, in Thrandhemia fubita morte deceſſit* Halfdanus Niger, *convivio cuidem dum intererat, traditum eſt ore vulgi, Regum Matrem* Gunnhilldam, *mercede data, cum venefica quadam pactam fuiſſe, ut venenum ei miſceret. Poſthac* Sigraudum *Regem fibi fumſere Throndenfes.* 937.

A. D. HAKON TIL KONUNGS TEKINN.

Hakon Adalsteins fostri var þá á Englandi er hann spurdi andlat Haralds konungs födr sins, bióz hann þá þegar til ferdar: feck Adalsteinn konungr hönom þá lid oc godan skipa kost, oc bió hans för all veglega; oc kom hann um haustit til Noregs. Hann let stefna þing i þrandheimi oc var hann þar til konungs tekinn um allt land oc var þá Hakon XV vetra, tók hann ser þá hird oc fór yfer land. Þau tidindi spurduz á Upplönd at þrændir höfdo ser konung tekit slikan at öllu sem Haralldr hinn Hárfagri var, nema þat skilldi at Haralldr hafdi allan lid í landi aþiád en Hakon þessi villdi öllum mönnum godt, oc baud at gefa bændom odol sin þau er Haralldr konungr hafde af þeim tekit.

HAKON REX CREATUS.

In Anglia degebat Haconus Adalsteni alumnus, qvando de morte Haralldi regis, patris ejus allatus est ei nuntius. Itineri in Norvegiam hinc mox accingitur, ad qvod & copiis, & classe bene armata, omnibusqve rebus necessariis, ope Adalsteni regis magnifice instruitur. Autumno ad Norvegiam delatus comitia in Throndhemia indixit, ubi per totam regionem Haconum incolæ sibi regem sumsere qvindecim jam annos natum; qvo facto, aulæ sibi legit ministros & satellites, regnumqve coepit lustrare. Tulit fama in Upplandiam regem sibi sumsisse Throndenses, talem per omnia, qvalis fuerat Haralldus pulcricomus, hoc uno excepto, qvod cives universos servitute & vi oppresserat Haralldus, cum singulis bene cuperet hic Haconus, colonis bonorum allodialium pollicitus restitutionem, jurisqve hæreditarii, qvo eos privaverat rex Haralldus.

FERD EIRIKS OR LANDI.

938. Hákon konungr dró saman her mikinn í þrándheimi, er varadi; oc red til seipa. Víkveriar höfdo oc her mikinn úti, oc ætlodo til motz vid Hákon. Eiríkr konungr baud oc lidi út um mittland, oc vard hánom illt til lids, þvíat ríkismenn margir scutoz hönom, oc fóro til Hákonar

EIRIKUS REX E REGNO FACTUS PROFUGUS.

Initio veris, per Throndhemiam ingentem exercitum colligit, classemqve parat Rex Haconus Magnas etiam movent Vikverienses copias, Haconi in occursum eas ducturi. Per medias regni provincias, militem qvoqve imperat Eirikus, sed imperata faciebant pauci, optimatum plurimis, eo relicto, Hakono

konar. Enn er hann sá engi efni til mótstödo í móti her Hákonar, þá sigldi hann vestr um haf, med því lidi er hönom villdi fylgía. Fór hann fyrst til Orkneyia, oc hafdi þadan med ser lid mikit. Sídan sigldi hann sudr til Englandz, oc heriadi um Scotland, hvar sem hann kom vid land; hann heriadi oc allt nordr um England. Adalsteinn Engla konûngr sendi ord Eiriki, oc baud hanom at taka af ser ríki í Englandi; sagdi sva at Haralldr konungr fadir hanns var mikill vin Adalsteins konungs, sva at hann villdi þat virda vid son hans. Fóro þá menn í millom þeirra konunganna, oc sættuz á þat med einka málum, at Eirikr konungr tók Nordimbraland at hallda af Adalsteini konungi; skylldi hann veria þar landit fyrir Dönom oc ödrom víkingom. Eiríkr scylldi þá láta scíraz, oc kona hans, oc börn þeirra, oc allt lid hans, þat er hönom hafdi fylgt þángat. Tók Eiríkr þenna kost: var hann þá scirdr, oc tók retta trú. Nordimbraland er kallat fimtungr Englands. Eirikr hafdi atsetu í Jorvík þar sem menn segia at fyrr hafi setit Lodbrócar synir. Nordimbraland var mest bygt af Nordmönnom. Sídan er Lodbrócar synir unno landit, heriadu Danir oc Nordmenn optliga þángat, sídan er valld landsins hafdi undan þeim gengit. Mörg heiti landsins ero þar gefin

kono se jungentibus. Cum ergo, Hakoni Regis exercitui quibus posset resistere, virium satis sibi non videret, comitatus copiis, quæ eum sequi volebant, occidentem versus, per mare navigavit, primum in Orcadas profectus, ubi juncto sibi ingenti exercitu, iter meridiem versus prosequitur in Angliam, prædas agens circa Scotiam, ubicunque continentem accedebat, eamque, quæ boream spectat, Angliæ partem. Missis ad Eirikum legatis, regnum ei in Anglia in feudum obtulit Adalstenus *Angliæ Rex, asserens, Haralldum Regem, ejus patrem, magno amicitiæ nexu junctum fuisse Adalsteno Regi, id nunc ejus filio jam esse repensurum. Nuntiis ultro citroque missis, fideque data & accepta, inter Reges convenit, ut Northumbriam, jure feudi possidendam, ab Adalsteno Rege acciperet Rex Eirikus, qui contra Danos aliosque piratas istam regionem esset tuiturus. (Pactum quoque est), ut baptismo lustraretur ipse Eirikus, ejusque conjux ac liberi, nec non totus, qui ejus ductum sequebatur, comitatus. Ratas habuit has conditiones Eirikus, ipse baptisatus veræque religionis factus assecla. Northumbria dicitur quinta pars Angliæ. Sedem fixit Eirikus Eboraci, ubi sedem olim habuisse feruntur* Lodbroki *filii. Northumbria autem maximam partem erat a Nordmannis habitata. Post occupatam à Lodbroki filiis (istam) terram, eam latrociniis sæpius vexaverunt Dani & Nordmanni, imperio ejus*

A. D. 939.

A.D. 937 gefin á Norræna túngo, Grímsbær oc Hauksfliót oc mörg önnor.

ejus postqvam fuerunt exuti. Lingva Norvegicæ nomina plurima ejus regionis ferunt loca, Grimbær *utpote*, Hauksfliot *aliaqve multa*.

FALL EIRIKS KONUNGS.

Eiríkr konungr hafdi fiöllmenni mikit um sie; hellt hann þar fiöllda Nordmanna, er austan hafdi farit med hánom, oc enn komo margir vinir hans sídan af Noregi. Enn er hann hafdi land lítit, þá fór hann iafnan í hernad á sumrom: hann heriadi um Scotland oc Sudreyar, Irland oc Bretland, oc afladi ser sva fiár. Adalsteinn konungr vard sóttdaudr, þá hann hafdi verit konungr XIV vetur, oc VIII vikur oc III daga. Sídan var konungr í Englandi Jatmundr bródir hans, var hönom ecki um Nordmenn; var Eiríkr konungr eigi í kærleikom vid hann, oc fóro þá þau ord um af Jatmundi konungi, at hann mundi annan höfdingia setia yfir Nordimbraland. Enn er þat spurdi Eiríkr konungr, þá fór hann í Vestrvíking, oc hafdi or Orkneyium med ser Arnkel oc Erlend Jarla. sono Torf-Einars. Sídan fór hann í Sudreyiar, oc voro þar margir víkingar oc herkonungar, oc reduz til lids med Eiríki konungi; hellt hann þá öllo lidino fyrst til Írlandz, oc hafdi þadan lid slíkt er

EIRIKI REGIS CÆDES.

Eirikum Regem magna hominum stipabat multitudo; ingentem (enim) aluit Nordmannarum turbam, qvæ ab oriente eum fuerat comitata, postea qvoqve amicorum ejus accesserant plurimi ex Norvegia. Nimis arcta (idcirco) eum erat ei, qvam tenebat, provincia, æstivis semper temporibus in piratica freqvens, Scotiam & Hebrides insulas, Hiberniam & Bretlandiam (Valliam) latrociniis vexabat, qva re opes sibi & divitias comparavit. Morbo defunctus est Rex Adalstenus, postqvam annos qvatuordecim, octo hebdomadas, tresqve imperavit dies. Postea Rex Angliæ fuit frater ejus Edmundus, *animi à Nordmannis alieni, nec in Regem Eiricum amici, ferebantqve vulgo, dixisse Edmundum Regem, se alium Principem Northumbriæ esse præfecturum. Hujus rei certior fama factus Eirikus Rex ad piraticam rediit, in mari occidentali exercendum, ex Orcadibus* Arnkelo & Erlendo *Jarlis, filiis Torf-Einari, comitatus. Posthac Hebrides insulas petiit ubi degentes piratæ plurimi Regesqve maritimi socios sese Eiriko Regi junxere, qvi hinc toto hoc agmine comitatus Hiberniam primum adiit, ubi*

er hann feck. Sídan fór hann til Bretlands, oc heriadi þar. Eptir þat figldi hann fudr undir England, oc heriadi þar, fem í ödrom ftödom; enn allt lid flýdi undan þar fem hann fór. Oc med því at Eiríkr var hreyftimadr mikill, oc hafdi her mikinn, þá treyftiz hann fva vel lidi fino, at hann geck lángt á land upp, oc heriadi, oc leitadi eptir mönnum. Olafr het konungr fá, er Jatmundr konungr hafdi þar fett til landvarnar; hann dró faman her úvígan, oc fór á hendur Eiríki konungi, oc vard þar orrofta mikil; fello miöc Enfk. menn; enn þar er einn fell, komo III af landi ofan í ftadinn; oc hinn efra luta dagfins fnýr mannfallinu á hendur Nordmönnom, oc fellr þar mikit folk. Oc au lyctom þefs dags fell Eiríkr konungr, oc V konungar med hanom. Þefsir ero nefndir: Guthormr oc fynir hans II, Ivarr oc Hárekr: þar fell oc Sigurdr oc Rögnvalldr; þar fell oc Arnkell oc Erlendr fynir Torf-Einars. Þar vard oc allmikit mannfall af Nordmönnom, enn þeir er undan komuz, fóro til Nordimbralands, oc fögdo Gunnhilldi oc fonom hennar þefsi tídindi.

ubi quæ fequi eum volebant, fibi junxit copias. Poftea Bretlandiam aggreffus, prædas ibi egit. Verfis deinde in Angliam velis meridiem verfus, rapinis ibi, ut aliis in locis graffabatur, fugiente tota, quocunque ferebatur, incolarum turba. Erat Eirikus vir fortis quam maxime & ftrenuus, atque ab ingenti exercitu jam paratus; quare huic fidens, facta in terram exfcenfione, rura populatur, fugientesque longius profequitur. Olafus *dicebatur Rex, quem ifti regioni tuendæ præfecerat Rex Edmundus. Collecto exercitu immenfo, Eirikum ille aggreditur. Oritur acre prælium, caduntque Anglorum plurimi: fed uni cæfo fuccedunt tres alii incolarum integri; quare inclinante ad vefperam die, verfa in partem Normannorum ftrage, cadunt eorum plurimi, cadit, die finiente, ipfe Rex Eirikus, caduntque cum eo quinque alii Reges, inter quos nominantur* Gothormus, *ejusque filii,* Ivarus & Harekus. *Ibi etiam cecidere* Sigurdus & Rognvalldus, *nec non* Arnkellus & Erlendus, *Torf-Einari filii. Cecidit præterea magna Nordmannorum turba. Qui fuga funt elapfi, Northumbriam petiere, ubi ad Gunnhilldam & ejus filios hujus rei nuntium retulerunt.*

A. D. 952. 952.

I FERD ITER

A. D. 952.

FERD GUNNHILLDAR SONA.

Enn er þau Gunnhilldr urdo þessa vör at Eiríkr konungr var fallinn, oc hann hafdi ádr heriat land Englakonungs, þá þyckiaz þau vita, at þeim mun þar vera eigi fridvænt. Búaz þau þá þegar í brott af Nordimbralandi, oc hafa skip þau öll, er Eiríkr konungr hafdi átt, oc lid þat allt er þeim villdi fylgia, oc of lausafiár, er þar hafdi samandregiz í scöttom á Englandi; enn sumt hafdi fengiz í hernadi. Þau hallda lidi sino fyrst nordr til Orkneya, oc stadfestoz þar um hríd; þá var þar Jarl Þórfidr Hausakliúfr, son Torf-Einars. Toko þá synir Eiríks undir sic Orkneyiar oc Hialltland, oc höfdo scatta af, oc sáto þar of vetrom, enn fóro í Vestrvíking á sumrom, oc heriodo um Scotland oc Írland. Þess getr Glumr Geirason.

Hafdi för til ferio
Fródr scáneyar góda
Black rídandi backa
Barnungr þadan farna.
Rógeiso vann ræsir
Rádvandr á Scotlandi;
Sendi seggia kindar
Sverd bautin her gauti.

Dólgeiso

ITER FILIORUM GUNNHILLDÆ.

Certiores autem facti Gunnhillda ejusque filii, cecidisse Eirikum, postquam Anglorum Regis ditiones armis prædisque infestaverat, ista in regione pacem sibi non ulterius mansuram, rati, è Northumbria mox facessunt, universas, quas olim possederat Rex Eirikus, secum ducentes naves, una cum toto, qui eos comitari volebat, exercitu, onustique ingenti opum ac pecuniarum vi, quas partim ex tributis in Anglia cumulaverant, partim piratica corraserant. Teudunt [illegible] *cum exercitu, primum boream versus, in Orcadas, ubi sedem aliquamdiu fixere, Jarli dignitate ibi fungente* Thorfindo Hausa-Kliufo (*crania findente*) *Torf-Einari filio. Tum autem Orcadas & Hialtlandiam suæ ditionis fecere Eiriki filii, census inde percipientes, ibique per hyemes commorantes. Per æstates autem, mare occidentale piratica infestum reddidere, prædas agentes circa littora Scotiæ atque Hiberniæ. Hujus rei (ita) meminit* Glumus Geiri *filius:*

Habuit iter ad navem
Prudens, Scaniam felix,
Sua ducens navigia,
Puer juvenis inde abiens.
Prælium commisit Rex
Probus justusque, in Scotia,
Misitque virorum, ense
Cæsorum, exercitum Othino.

Bellum

Dólgeiſo rak díſar
Drott kom mörg á flótta
Gumna vinr at gamni
Giódom Irſcrar þiódar.
Folldar raud oc felldi
Freyr í manna dreyra
Sunnr á ſigr ef hlinninn
Seggi mækis eggiar.

Bellum geſſit populi A. D.
Amicus, acta ſunt multa
In fugam lætantibus
Vulturibus, Hibernorum cohortes.
Terrarum, tinxit cadens,
Dominus, virorum ſanguine,
Ad meridiem victor
Bellatorum, enſium acies.

FRA TRYGGVA KONNUGI.

Þat ſama hauſt kom Tryggvi konungr Olafs ſon or veſtrvíking; hafdi hann þá ádr heriat um Írland oc Scotland. Um varit fór Hákon konungr nordr í land, oc ſetti Tryggva konung brődur ſinn yfir Víkina, at veria fyrir úfridi, oc eignaz ſlíct er hann mætti, af þeim löndom í Danmörko, er Hákon konungr hafdi et fyrra ſumarit ſcattgyllt. Sva ſegir Guthormr Sindri:

DE TRYGGVIO REGE.

Eodem autumno ab expeditione piratica, in 956.
mari occidentali, reverſus eſt Tryggvius Rex. Circa littora Hiberniæ & Scotiæ, bello atque rapinis antea fuerat graſſatus. Vere proximo provincias regni, boream ſpectantes, petiit Rex Hakonus; quare Tryggvium Vikiæ præfecit, adverſus hoſtium vim defendendæ, facturum ſimul ſuæ ditionis, quicquid earum regionum in Dania poſſet occupare, quas æſtate proxime præterlapſa ad tributa ſolvenda coëgerat Rex Hakonus. Ita hac de re memorat Guthormus Sindre:

Oc ſóen hattar ſetti
Svellriódr at þvi fliódi
Onars eiki græno
Auſtr gedbæti hrauſtán:
Þan er ádr frá Irom
Idvandr of kom ſcídom
Salbrygdandi ſvegdis
Svan vángs lidi þángat.

Atque pugnator ille conſtituit,
Gladios ſanguine tingens, in illa
Terra, arboribus (ſuae) virenti,
Ad orientem, qui animos erigit, fortem (Regem.
Eum, qui antea ab Hibernis,
Exercitiis aſſvetus, venit navibus,
Loricarum (in bello) ſtrennum ruptorem,
Vento ferente & mari, illuc.

HEYGDR EGILL ULLSERKR.

Hákon konungr tók ſkip þau öll er uppi höfdo ſiarat, er átt höfdo Eiríks ſynir

EIGILLUS ULLSERKUS TUMULATUR.

Naves omnes, à filiis Eiriki poſſeſſas, quas 957.
in litore deſeruerat maris æſtus, in terram ſubduct

A. D. fynir, oc let draga á land upp; þar let Hákon konungr leggia Egill Ullserc í scip, oc med hanom alla þá menn, er af þeirra lidi höfdo fallit, let bera þar at iörd oc griót. Hákon konungr let oc fleiri scip uppsetia, oc bera á valinn, oc ser þá hauga enn fyrir sunnan Frædarberg.

subduci jussit Rex Hakonus, atque illarum uni tam Eigilli Ullserki, quam cæterorum ejus commilitonum, qui in prælio ceciderant, cadavera imponi, aggestaque humo & lapidum cumulo, tumulum superstrui. Plures præterea in litus Rex Hakonus subduci jussit naves, atque ad loca portari, ubi strata jacebant cæsorum cadavera quos tumulos, positos ad latus meridionale montis Freydarbergæ, etiamnum cernere datur.

FERD OLAFS KONUNGS AF VINDLANDI.

990. Olafr Tryggvason var III vetor á Vindlandi, ádr Geira drottning tóc fótt, þá er hana leiddi til bana. Olafi þótti þat sva mikill scadi, at hann festi eigi yndi á Vindlandi sidan: red hann ser þá til herscipa, oc fór þá enn í hernad: heriadi fyrst um Frísland, þar næst um Saxland, oc allt í Flæmingia-land. Sva segir Hallfredr Vandrædascalld:

Tíd hæggvit let Tiggi
Tryggva sonr fyrir styggvan
Leiknar hest á lesti
Liótvaxin hræ Saxa.
Vin hródigr gaf vída
Vísi margra Frísa
Blöcko brúnt at drecka
Blód qvelldrido stodi.
Rógs bar recka lægir
Ríkr valkera liki,
Herstefnir let hrëfnom
Holld Flæmingia golldit.

HERN-

ITER OLAFI REGIS DE VINDLANDIA.

Tres hyemes Olavus Tryggvii filius in Vindlandia est commoratus, antequam morbo correpta est Regina Geira, qui mortem ei accivit. Cujus morte tantam fecisse jacturam, sibi visus est Olafus, ut moræ ulterioris in Vindlandia pertæsus, comparatis navibus bellicis, piraticam denuo sit ingressus, quam exercuit juxta littora primum Frislandiæ deinde Saxoniæ, littusque Flandriæ; qua de re ita Hallfredus Vandrædaskalld:

Sæpius cædi fecit lupo
Rex Tryggvii filius ferocissimo
Plurima ad ultimum cumulata
Deformia illa cadavera Saxonum.
Amicorum felix dedit late
Princeps Frisonum quam plurimorum
Pellem nigricanti lupo bibendum
Sanguinem de vulneribus fluentem.
Iras qui sedat bellatorum,
Et potens qui gestat Osbini indumenta (arma)
Dux exercituum fecit corvis
Carnem Flæmingorum ille parari.

EXPE-

HERNADR OLAFS KONUNGS TRYGGVA SONAR.

Sídan hellt Olafr Tryggvafon til Englands, oc heriadi vída um landit; hann figldi allt nordr til Nordimbralands, ok heriadi þar; þadan hellt hann nordr til Scotlands, oc heriadi þar vída: þadan figldi hann til Sudreya, oc átti þar nockorar orroftor; fidan hellt hann fudr til Manar, oc bardiz þar; hann heriadi oc vída um Irland; þá hellt hann til Bretlands, oc heriadi vída þat land, oc fva þar er kallat er Kumbraland: þadan figldi hann veftr til Valiands, oc ætladi til Englands; þá kom hann í eyar þær er Syilingar heita, veftr í haf frá Englandi. Sva fegir Hallfredr Vandrædafcálld:

Gördiz ungr vid Engla
Ofvægr konungr bægia
Naddfcúrar red nærir
Nordimbra fá mördi,
Eyddi ulfa greddir
Ogn blidr Scótom vída
Gerdi feims med fverdi
Sverdleik í Mön fcerdir.
Ydrógar let ægir
Eyverfcan her deya
Tyrr var tiörva dyrra
Tírargiarn, oc Ira.

I 3 Bardi

EXPEDITIONES PIRATICÆ OLAFI REGIS TRYGGVII FILII. A. D. 990. 993.

Poftea Olafus Tryggvii filius, verfo in Angliam curfu, piraticam ibi late exercuit. In Northumbriam usque boream verfus navigans, etiam ibi rapinis graffatur. Tum Scotiam petens, ibi quoque late loca obvia populatur. Inde vectus ad Sudureyas (Hæbudas) & ibi præliis quibusdam congreffus, meridiem verfus ad Mævaniam fertur, ubi etiam prælium habuit. Circa Hiberniam quoque late populatus, verfis in Bretlandiam (Valliam) velis, cum eam regionem late infeftaverat prædabundus, nec non terram, quam Cumraland *(Cumbriam) dicunt, dicunt, inde occidentem verfus ad* Vallandiam *(Franciam) navigat, et prædas agit. Tum de occidente navigans, iter in Angliam deftinaverat, cum ad infulas eft delatus, quas* Syllingas *(Sorlingas) vocant, pofitas in mari ad occidentalia Angliæ littora. De quo ita Hallfredus Vandrædafkalld:*

Multis mulctavit juvenis Anglos
Prævalens illis Rex incommodis.
Bello hoftes laceffere qui audet,
Northumbris fuit caufa cædis.
Excidit, lupos qui reddit voraces
In prælio, Scotos ille late.
Inftituit quoque auri, gladio
Gladiorum ludum in Monia, prodigus.
Fecit ille, fagittis qui terret
Infulas habitantium exercitum,
Princeps fuit heros gloriæ
Cupidus, cædi atque Hibernorum.

Cæcidit

A.D. 990. 993. Bardi Brezerar iardar
Byggvendr oc hió tiggi
Gradr þvarr geira hridar
Giódi Kunscar þiódir.

Cecidit gladio, Bretticas qui terras
Incolunt, atque cecidit Princeps,
Qvando rapaci cessavit voracitas
Corvo, Cumbricas fortiter gentes.

Olafr Tryggvasun var IV vetor í þessom hernadi, sídan er hann fór af Vindlandi, til þess er hann kom í Syllingar.

In hisce expeditionibus Olafus Tryggvii filius qvatuor tranegit hyemes, à quo Vindlandia exiit, usqve ad adventum in Syllingas insulas.

SKIRDIZ OLAFR KONUNGR TRYGGVASON I SYLLINGOM.

OLAFUS REX TRYGGUII FILIUS, IN SYLLINGIS, SACRO FONTE ABLUTUS.

993. Olafr Tryggvasun, þá er hann lá í Syllingom, spurdi hann at þar í eyonni var spámadr nockorr, sá er sagdi fyrir úordna luti, oc þótti morgom mönnom þat mioc eptir ganga. Gerdiz Olafi forvitni á at reyna spádóm mans þessa. Hann sendi þann af mannom sinom, er frídastr var oc mestr, oc bió hann sem vegligaz, oc bad hann segia at hann væri konungr. Þvíat Olafr var þá frægr ordinn af því um öll lönd, at hann var frídari oc gófugligri oc meiri enn allir menn adrir. Enn sídan er hann fór or Gardaríki, hafdi hann ei meir af nafni sino, enn kalladi sic Ola, oc qvadz vera Gerzer. Enn er sendimadr kom til spámanzins, oc sagdiz vera konungr, þá feck hann þessi andsvör: ecki ertú konungr, enn þat er rád mitt, at þú ser trúr konungi þínom; eigi segir hann fleira þessom manni: fór sendimadr aptr, oc

Dum juxta Syllingas insulas in anchoris stabat Olafus Tryggvii filius, factus certior, ibi in insulis vatem commorari, futuras res prædicentem, cujus vera multis videbantur vaticinia, curiositate capitur atque desiderio fidem istius vatis experiundi. Corporis igitur magnitudine & specie inter suos præstantissimum quendam, cultu Regio optime ornatum, missum ad vatem jussit se Regem profiteri: jam enim fama per omnes tulerat terras, Olafum forma, decore & magnitudine corporis alios omnes longe præstare. E Gardarikia autem postqvam discesserat, suorum nominum solo nomine Ola *contentus, se virum Gardensem profitebatur. Missus à Rege, ad vatem accedens, cum se Regem profiteretur, hoc tulit responsi: " Tu non es Rex, sed meum tibi est consilium, ut tuo Regi fidum te præstes. " Qvibus dictis conticuit. Hæc cum missus Regi nuntiaverat, audito*

oc fegir Olafi, oc fyfti hann þefs at finna þenna mann, er hann heyrdi flik andfvör hans, oc tók nú ifa af hánom, at hann væri eigi fpámadr. Fór þá Olafr á hans fund, oc átti tal vid hann, oc fpúrdi eptir hvat fpámadr fegdi Olafi fyrir, hvernog honom mundi veita at ganga til ríkis, edr annarar hamingio? Einfetomadrinn fvarar med helgom fpádómi: þú mant verda ágætr konungr, oc ágæt verk vinna, þú mant morgum mönnom til trúar koma oc fcírnar, manto bædi þer hialpa í því oc mörgom ödrom; oc til þefs, at þú ífir eigi um þefsi mín andfvör, þá mátto þat til marks hafa, þú mant vid fcip þín fvikom mæta oc flockom, oc mun á bardaga rætaz, oc manto týna nockoru lidi, oc fiálfr fár fá, oc manto af því fári banvænn verda oc á fcilldi til fcips borinn; enn af þefso fári manto þó heill verda innan VII nátta, oc brátt vid fcírn taka. Sidan fór Olafr ofan til fcipa finna, oc þar mætti hann úfridar mannom þeim er hann villdo drepa, oc lid hans oc vard þar bardagi, oc fóro þeirra vidfcipti fva fem einfetomadr hafdi fágt hönom, at Olafr var fárr borinn á fkilldi á fkip út, oc fva, at hann vard heill á VII nóttum. Þóttiz þá Olafr vita, at þefsi madr mundi hánom fanna luti fagt hafa, oc þat at hann var fannr fpámadr, hvadan af fem hann hefdi þann fpádóm. Fór

audito hoc ejus refponfo, majore flagrare coepit defiderio, iftum virum adeundi, quem jam non dubitat verum effe vatem. Tum ad illum accedens Rex Olafus, atque cum eo collocutus, vatem interrogat fibi futurà, an ad regnum aut aliam fortunam aditum fibi pararent fata? Cui refpondit fancto afflatus vaticinandi numine vir ille folitarius, futurum illum Regem maxime gloriofum, geftarum illum multa praeclara, multos eum ad fidem & ad baptifmum converfurum, fibique tum ipfi, tum plurimis aliis ifta in re eum emolumento futurum. Ne de veritate hujus refponfi dubitaret Rex, hoc fore indicio atque figno, quod ad naves reverfus in infidias atque collectam hoftium manum effet delapfurus, quibuscum praelio congreffus, nonnullis fuorum amiffis, ipfe lethali vulnere faucius atque morti vicinus, retro ad naves in fcuto portaretur; à quo vulnere poft feptem noctes fanitati reftitutus facro fonte ablueretur. Poftea ad naves reverteuti Olafo hoftium quorundam occurrit manus, animo illum occidendi ejusque copias, unde orto praelio, eum eventum habuit illorum congreffus, quem ei vir ille folitarius praedixerat, ut faucius Olafus in fcuto ad naves fit portatus, fed poft feptem noctes fanitati reftitutus. Unde certo fcire fibi videtur Olafus, & vera fibi eum praedixiffe, & verum illum effe vatem, quacunque ratione ea, quae erat vaticinatus, edoctus fuiffet. Hinc hujus vatis congref- A. D. 993.

fum

A.D. 993 Fór þá Olafr annat finn at finna þenna fpámann, taladi þá mart vid hann, fpurdi vendiliga hvadan hönom kom fú fpeki, er hann fagdi fyrir ú-ordna luti. Einfetomadr fagdi, at fiálfr gud christinna manna let hann vita allt þat er hann forvitnadiz, oc fagdi hann þá Olafi mörg ftórmerkí allmátrugs Guds, oc af þeim fortölom játti Olafr at taka fcírn, oc fva var at Olafr var fcírdr þar, oc allt föroneyti hans. Dvalldiz hann þar miöc lengi, oc nam retta trú, oc hafdi med fer prefta, oc adra lærda menn.

fum itinerum petens Olafus, habito cum illo de multis rebus colloqvio, accuratius interrogat, unde ei tanta fapientia, ut futura poffet prædicere. Cui refpondit vir folitarius, quæcunqve fcire vellet, fibi ipfum Chriftianorum Deum relevare arcana, multa illi fimul narrans omnipotentis Dei maxima miracula; qvibus rebus motus Olafus, fibi paffus eft perfvaderi, ut baptifmum admittere vellet; quare facro fonte ablutus eft Olafus, totusqve ejus comitatus. Poftea diu ibi moratus & veræ religionis præceptis imbutus, facerdotes inde fecum & alios doctos viros duxit.

OLAFR FECK GYDO.

993. Olafr figldi or Syllingom um hauftit til Englands, lá þar í höfn einni, oc fór þar med fridi, þvíat England var criftit, oc hann var oc chriftinn ordinn. Enn þar fór um landit þingbod nockot, oc allir menn fkylldo til þíngs koma. Enn er þíng var fett, þá kom þar drottning ein er Gyda er nefnd, fyftir Olafs Kvarans er konungr var á Irlandi í Diflinni; hon hafdi gipt verit á Englandi Jarli einom ríkom, var fá þá andadrenn hon hellt eptir ríkino. Enn fá madr var í ríki hennar, er nefndr var Alfvini, kapi mikill, oc hólmgaungomadr; hann hafdi bedit hennar, enn hon fvarar fva, at hon villdi kiör af hafa,

CONJUGEM DUXIT UXOREM GYDAM.

Autumno Olafus ex Syllingis ad Angliam navigans, in portu qvodam ftationem habuit, geffitqve fe pacificum, cum Anglia tunc Chriftiana, ipfe qvoqve Chriftianus effet factus. Iftas autem regiones obibat nuntius qvidam, incolas omnes ad comitia convocans; qvibus rite ordinatis, acceffit Regina qvædam, nomine Gyda, *foror* Olafi Kvarran, *qvi Rex erat in Hibernia, Dublini imperans. Nupta fuerat illa Jarlo cuidam in Anglia potenti, qvo mortuo, ipfa regno præerat. Erat regni iftius incola qvidam,* Alfvinus *dictus, vir in bello & in duellis verfatiffimus, qvi Gydam fibi petierat conjugem, fed tulerat refponfum, ipfam velle Reginam fibi eligere maritum ex viris regni*

hafa, hvern hon villdi eiga, af þeim mönnom er í hennar ríki voro, oc var fyrir þá sôc þings qvatt, at Gyda ſkylldi ſer mann kióſa; var þar kominn Alfvini, oc búinn med hinom beſto klkdom, oc margir adrir voro þar vel búnir. Olafr var þar kominn, oc hafdi vas-klædi ſin, oc lodkápo ytzta, ſtód hann med ſína ſveit út í frá ödrom mönnom. Gyda geck oc leit á ſerhvern mann, þann er henni þótti nockot mans mót at vera. Enn er hon kom þar ſem Olafr ſtód, oc ſá upp í andlit hánom, ſpurdi hon, hver madr hann er; hann nefndi ſic Ola; em ec útlendr madr her, ſegir hann. Gyda mællti: villto eiga mic, þá vil ec kióſa þic. Eigi vil ec neita því, ſegir hann. Hann ſpurdi hvert nafn þeirrar kono var, ætt edr ödli. Gyda heitr ec, ſegir hon; dóttir konungs af Írlandi; var ec gipt higat til lands Jarli þeim, er her red ríki. Nú ſídan er hann andadiz, þá hefi ec ſtýrt ríkino, menn hafa bedit mín, oc engi ſá er ec villda giptaz. Hun var úng kona oc allfríd. Tala þau ſídan þetta mál, oc ſemia þat ſin á milli, feſtir Olafr ſer Gydo.

ni ſui incolis; qua de cauſa indicta erant comitia, ut in illis Gyda ſibi maritum eligeret. Comitiis intererat Alfvinus, veſtibus quam pretioſiſſimis indutus, plurimique alii, omnes ſplendide ornati. Aderat ibi quoque Olafus, ſed veſtibus, quæ pluviæ erant defendendæ, (pænula) indutus, & ſupra veſtes toga tectus hirſuta; ſtabat autem, ſuo cum comitatu, à cætera turba nonnihil diſtinctus. Proceſſit Gyda, ſingulos accuratius oculis luſtrans, qui ei videbantur faciei eſſe virilis atque animi; quæ poſtquam locum acceſſerat, ubi ſtabat Olafus, faciem ejus contemplata, quis & cujas eſſet, interrogavit. Nominabat ille ſe Olaum, *hominem peregrinum. Tum Gyda; « Si me conjugem cupis, inqvit, te mihi eligam maritum; » reſpondit ille, ſe id non recuſare, quærens ſimul mulieris hujus nomen, genus atque proſapiam. « Eſt mihi, inquit illa, nomen Gydæ; ſum autem filia Regis Hiberniæ, & nupta fui hac in regione Jarlo cuidam, qui hic regno præfuit. Poſt ejus mortem, ipſa regni fui gubernatrix. Meas multi ambivere nuptias, ſed nemini volui nubere. » Erat illa mulier ætatis juuenilis, & pulchritudine eximia. Sermone igitur ſæpius habito, cum hac de re inter eos convenerat, conjugem Olafus ſibi deſponſat Gydam.* A. D. 993.

A.D. 993.

HOLMGANGA ALFVINA OC OLAFS KONUNGS.

Alfvina líkar nú afarilla. Enn þat var ſidr á Englandi, ef II keptoz um einn lut, at þar ſkylldi koma til hólm-gánga; býdr Alfvini Olafi Tryggva ſyni til hólmgaungo um þetta mál. Þeir leggia med ſer ſtefnolag til bardaga, oc ſkulo vera XII hvarir. Enn er þeir finnaz, mælir Olafr ſva vid ſina menn, at þeir geri ſva ſem hann gerir; hann hafdi öxi mikla: enn er Alfvini villdi höggva ſverdi til konungs, þá lauſt hann ſverdit or höndom hanom, oc annat högg ſiálfan hann, ſva at Alfvini fell; ſidan batt Olafr hann faſt. Fóro ſva allir menn Alfvina, at þeir voro bardir oc bundnir, oc leiddir ſva heim til herbergia Olafs. Sídan bad hann Alfvina fara or landi brott, oc koma eigi aptr; enn Olafr tók allar eigor hanns. Olafr feck þá Gydo, oc dvalldiz á Englandi, enn ſtundom á Írlandi,

OLAFR KONUNGR TRYGGVASON FÆR HUNDINN VIGIA.

Þá er Olafr var á Írlandi, var hann ſtaddr í herferd nockorri, oc fóro þeir med ſkipom; oc þá er þeir þurfto ſtrandhöggva, þá gánga menn á land upp, oc reca ofan fiölda bú-ſmala: þá kemr þar eptir bóndi einn, oc bad Olaf gefa

DUELLUM ALFVINI ET OLAFI REGIS.

Hæc ægerrimo animo tulit Alſvinus. Erat autem in Anglia more receptum, ut re inter duos controverſæ, litem dirimeret duellum. Ad duellum (ergo) Alſvinus hac de re Olafum provocat. Pugnæ hi locum diemqve ſtatuunt, eo modo, ut ab utraqve parte eſſent duodecim. Ubi convenere pugnaturi, monet ſuos Olafus, ut ad ſuum exemplum omnia agerent. Ingenti ille armatus erat ſecuri, qva Alſvino, gladium vibranti, ut Regem cæderet, manu gladium excuſſit, & iterato ictu ipſum ita feriit, ut Alſvinus caderet, quem humi cubentem poſtea ligavit Olafus. Idem fuit omnium Alſvini comitum fatum, ut cæſi vulneribus atqve vincti ad diverſorium, ubi Olafus hoſpitabatur, traherentur omnes. Alſvinum poſtea juſſit Olafus ex iſta terra faceſſere, nec unqvam redire, ſibi omnes ejus vindicans poſſeſſiones. Hoc facto, conjugem Olafus duxit Gydam, poſtea in Anglia, interdum etiam in Hibernia commoratus.

VIGIO CANE POTITUR OLAFUS REX TRYGGVII FILIUS.

In Hibernia dum commoratur Olafus in expeditione qvadam conſtitutus, qvæ navibus fiebat, cum opus eſſet pecora ad littus abigere atqve mactare, ſuarum quosdam ad vicina rura ablegat, qui ingentem pecorum turbam ad littus abegerunt. Hos ſecutus ruſticus quidam Olafum ſuplex oravit, ut qvæ ſuæ

gefa ſer kýr þær, er hann átti. Olafr bad hann hafa kýr ſinar, ef hann mætti kenna, oc dvel eigi ferd vora. Bóndi hafdi þar mikinn hiard hund, hann vísadi hundinom í nauta flockana, oc varo þar rekin mörk hundrot nauta; hundrinn lióp um alla nauta flockana, oc rac i brott jam mörg naut, ſem bóndi qvadz von eiga, oc voro þau öll à einn veg mörcot; þóttoz þeir þá vita, at hundrinn mundi rett kent hafa. Þeim þótti hundr ſá furdo vitr. Þá ſpur Olafr, ef bóndi vill ſelia hánom hundinn? at helldr ſegir bóndi, at ec vil giarna gefa þer. Olafr gaf hönom þegar í ſtad gullhring, oc het hanom vinátto ſinni. Sá hundr het Vígi, oc var allra hunda beſtr; átti Olafr hann lengi ſídan.

Gunnar reid veſtr til Dala í *Hiardarholt* oc tók *Olafr Pái* vel vid honom, ſat hann þar halfan manad, oc at ſkilnadi mælti *Olafr.* Ek vil gefa þer þria gripi gullring oc ſkiekiu er att hefir *Mirkiartan* Ira konungr, oc hund er mer var gefin á *Irlande*, hann er mikill oc egi verri til fylgdar enn rauſkr madr, þat fylgir oc at hann hefir manzvit hann man oc geygia at hveriom manni þeim er hann veit at uvin þinn er, enn aldrei at vinom þinom, ſer hann oc á hverom manne hvart til þin er vel edr illa, hann mun oc líf á leggia at

ſuæ fuerant, ſibi daret vaccas. Annuens A. D. 991.
Olafus juſſit ruſticum ſuas ſibi habere vaccas, ſi agnoſcere poſſet, ſed iter feſtinantes non morari. Habebat ibi ſecum ruſticus canem ingentem pecoris cuſtodem, quem boum armentum juſſit intrare, plura vero boum ibi agebantur centena. Per totum boum armentum diſcurrens canis, tot inde ſegregavit boves, quot ruſticus dixerat ſe deſiderare, omnes eodem ſigno notatos. Viſus eſt igitur eis canis ſuos recte dignoviſſe, inſignisque is eſſe ſagacitatis. Rogatus ab Olafo ruſticus, an ſibi canem vellet vendere, ſe lubenti animo donaturum, ille reſpondit. Pro cane Olafus annulum dedit aureum, ſuam præterea ruſtico pollicitus amicitiam. Dictus ille Vigius, omnium canum præſtantiſſimus, quem Olafus poſtea longo poſſedit tempore.

Gunnar *in Valles occidentales, Hiardarholtum iter fecit, ibique, ab* Olafo Pauone *liberaliter exceptus, menſem manebat dimidium. Ei autem diſceſſuro Olafus; tria tibi dabo inquit: armillam auream, togam, quæ Myrkiartani erat Regis Hibernorum, & canem in Hibernia mihi datum. Is grandi eſt corpore, neque ſecundus homini ſtrenuo comes: accedit & hoc, quod ſagacitate humana præditus eſt: ille & quemcunque hominem inimicum intelligit tuum latrabit, nunquam vero amicos tuos & ex vultu cujusque ſentiet, bene an male ſit in te affectus: quin vitam pro fidelitate erga te devo-*

A. D. 993. at vera þer trúr, þessi hundr heitir *Samr*. Sídan mælti hann vid hundin. Nú skaltu *Gunnari* fylgia, oc vera honom slíkr sem þú mátt, hundrinn geck þegar at Gunnari oc lagdiz nidr fyrer fætor honom.

devovebit: hicce canis vocatur Samur. Deinde cani dixit: Posthinc tu Gunnarem assectator teque huic talem, qualem poteris, præbeto. Canus oppido ad Gunnarem ingressus, se ad pedes ejus projiciebat.

HEITSTRENGING JOMSVIKINGA.

994. Sveinn konungr gerdi mannbod ríct, oc stefndi til sín höfdingiom öllom, þeim er í voro ríkino. Hann skylldi erfa Haralld födor sinn. Þá hafdi loc andaz litlo ádr Strút-Haralldr á Scáni, oc Vefeti í Borgundar hólmi, fadir þeirra Búa Digra. Sendi Sveinn konungr þá ord þeim Jomsvíkingom, at Sigvalldi Jarl oc Búi, oc brædor þeirra scylldo þar coma, oc arfa fedor sína, at þeir færi til veizlonnar med öllo lidi sino, því er fræknaz var. Þeir höfdo XI scipa af Vindlandi, enn XX skip af Scáni. Þar kom saman allmikit fiöllmenni. Fyrsta dag at veizlonni, ádr Sveinn konungr stígi í hásæti födor síns, þá drack hann minni hans, oc strengdi heit, ádr III vetor væri lidnir, at hann skylldi komin med her sinn til Englands, at drepa Adalrád konong, edr reka hann or landi. Þat minni skylldo allir drecka, þeir er at erfino voro. Því næst var skeinct fyrst höfdingiom Jomsvíkinga hin stærsto horn af enom sterkasta dryck, er þar var,

SOLENNE JOMSVIKINGORUM VOTUM.

Structo qvam maxime opiparo convivio, omnes regni magnates atque Principes viros convivas invitavit Rex Sveinus, patri Haralldo parentalia soluturus. Paulo ante Strut-Haralldus in Scania morte erat defunctus, nec non Vesetus *in Burgundarholmo, pater Buii crassi atque Sigurdi. Missis ad Jomsvikingos nuntiis, Sveinus Rex invitat Sigvalldum Jarlum, & Buium, eorumqve fratres, ut ad convivium, qvod struxerat Rex, convivæ accedentes, parentibus suis justa solverent. Fortissimis suorum omnibus comitati Jomsvikingi, convivium adeunt, ducentes secum, ex Vindlandia, XL naves, XX autem ex Scania. Magna ad convivium confluxit hominum multitudo. Primo convivii die, antequam Rex Sveinus solium patris sui conscendit, exhausto in memoriam defuncti poculo, solenne nuncupavit votum, se ante triennii tempus elapsum, suscepta in Angliam expeditione,* Adalradum *Regem, vel vita, vel regno & patria privaturum. Qui parentalibus adhibiti fuere convivæ, omnium erat, istud in memoriam defuncti bibere*

vrr. Enn er þat minni var afdruckit, þá ſkylldi drecka Criſtsminni allir menn, oc var Jomsvíkingom borit æ fullaſt oc ſterkaſtr dryckrinn. Hit þridia var Michıals minni, oc drucko þat allr. Enn eptir þat drack Sigvalldi Jarl minni födor ſins, oc ſtrengdi heit ſidan, at ádr III vetor væri lidnir, ſkylldi hann vera kominn í Noreg, oc drepa Hácon Jarl, eda reka hann or landi. Sídan ſtrengdi heit Þórkell Hàvi bródir hans, at hann ſkylldi fylgia Sigvallda bródor ſinom til Noregs, oc flýa eigi or orroſto ſva at Sigvalldi berdiz þá eptir. Þá ſtrengdi heit Búi Digri, at hann mundi fara til Noregs med þeim, oc flýa eigi or orroſto fyrir Háconi Jarli. Þá ſtrengdi heit Sigurdr bródir hans, at hann mundi fara til Noregs, oc flýa eigi medan meiri lutr Jomsvíkinga berdiz. Þá ſtrengdi heit Vagn Ákaſon, at hann ſkylldi fara med þeim til Noregs, oc koma eigi aptr, fyrr enn hann hefdi drepid Þórkell Leiro, oc gengit í ſeckio hiá Ingibiörgo dóttor hans utan frænda rád. Margir höfdingiar adrir ſtrengdo heit ymiſsa luta. Drucko menn þann dag erfit. Enn eptir um morguninn, þá er Jomsvíkingar voro údruknir, þót-

bibere poculum. Poſtea Jomsvikingorum A. D. 994.
Præfectis cornu capaciſſimum eſt propinatum, ad ſummum usque potu fortiſſimo repletum. Quo poculo exhauſto, aliud in Chriſti memoriam erat evacuandum, ſed Jomsvikingis, plenis quam maxime poculis & vino fortiſſimo ſemper eſt propinatum. Tertium poculum S. Michaëlis memoriæ & honori fuit ſacrum, atque ab omnibus exhauſtum. Hoc facto, in memoriam defuncti patris poculum evacuans Sigvalldus Jarlus, ſolenni voto ſe obſtrinxit, ad expeditionem, intra triennium in Norvegiam ſuſcipiendam, ut Hakonum Jarlum vel vita exueret, vel patria pelleret. Poſt eum voto nuncupato, pollicitus eſt frater Sigvardi, Thorkelus procerus, ſe fratris in Norvegiam futurum comitem, nec ita ceſſurum è prælio, ut pugnantem relinqueret Sigvalldum; tertius Buius craſſus, ſe illos ſecutum in Norvegiam, metu Hakoni Jarli è prælio non fugiturum; tum ejus frater Sigurdus, ſe expiditioni in Norvegiam interfuturum, nec è prælio digreſſurum, quamdiu major Jomsvikingorum pars ſuperſtes manum cum hoſte confereret; tandem Vagnus, Akii filius, ſe cæterorum in Norvegiam ſocium, reducem non fore, antequam occiſo Thorkelo Leira, *filiæ ejus* Ingebiorgæ *torum fuiſſet ingreſſus, hujus conſanguineis non conſultis. Plurimi alii Præfecti ſua vota nuncuparunt ſinguli; quo pacto parentalia eo die celebrata ſunt. Mane ſequentis diei, crapula jam diſſipata, viſi ſunt*

A. D. 994. toz þeir hafa fullmællt, oc hafa málstefnor sinar, oc ráda rádom, hvernog þeir skulu tilstilla um ferdina; ráda þat af at búaz þá sem skyndiligaz. Búa þá þegar skip sin oc herlid. Vard þat allfrægt vída um lönd.

sunt sibi Jomsvikingi justo plura ac majora vovisse; statuto igitur consulendi loco, ubi de futura expeditione constituenda accuratius deliberabant, id cepere consilii, ut qvam ocyssime ad expeditionem se accingerent. Nec mora, classem parant atque copias; cujus rei fama late per istam regionem volitabat.

FERD ÞORIS KLÖCKO AT LEITA OLAFS TRYGGVA SONAR,

ITER THORERI KLAKII AD INVESTIGANDUM OLAFUM TRYGGVII FILIUM.

996. Hákon Jarl fær nockorn pata at því, at sá madr mun vera fyrir vestan haf, er Ali nefndiz, oc hallda þeir hann þar fyrir konung. Enn Jarl grunadi af frásögn nockorra manna, at vera mundi nockor af konunga ætt Norrænni: hánnom var sagt, at Áli kalladiz Gerser at ætt, enn Jarl hafdi þat spurt, at Tryggvi Olafsson hafdi átt son, þann er farit hafdi austr í Gardaríki úngr, oc þar uppfædz med Valldimar konungi, oc het sá Olafr: hafdi Jarl oc miöc at spurningom leidt um þann mann, oc grunadi at sá hinn sami mundi nú vera kominn þar í Vestrlöndom. Madr er nefndr Þórir Klaca, vin mikill Hákonar Jarls; hann ear laungom í víking, enn stundom í kaupferdom, oc var vída kunnict fyrir. Þenna Þóri sendi Hácon Jarl vestr um haf, bad hann fara kaupferd

Ad aures Hakoni Jarli tulerat rumor incertus, trans mare in regionibus ad occidentem sitis, versari hominem, nomine Alium, *qvem vulgo Regem habebant. Suspicabatur autem Jarlus, ex hominum qvorundam ad eum delatis sermonibus, hunc Principem esse, ex prosapia Regum Norvegicorum ortum. Narratum fuerat Jarlo, Alium dici genere ac gente Gardarikensem (Gardium), & fama relatum, Tryggvio Olafi filio natum fuisse filium, qvi orientem versus in Gardarikiam puer profectus, & ibi in aula Valldimari Regis educatus, Olofus nominabatur In hunc hominem Jarlus studiose inqvisiverat, qvem eundem jam suspicabatur ad terras istas occidentales esse delatum. Vir qvidam dicebatur* Thorerus Klacka, *Hakono Jarlo eximie carus, & interioris admissionis. Diu hic in piratica, interdum etiam in mercatura versatus, terrarum late notitiam sibi comparaverat. Hunc Thorerum, trans mare occidentem versus ablegatum,*

ferd til Dyflinnar, fem þá var mörgom títt, enn feynia þar reyndar hverr madr Ali þessi væri: enn ef hann fpyr þat til fanns, at þar væri Olafr Tryggvafon, edr nockr annarr af konunga ætt Norrænni, þá fkyldi Þórir koma vid hann fvikrædom nockorom ef hann mætti.

tum, jussit Hakonus Jarlus Dublinum ire mercatorem, id quod plurimis tunc temporis frequens erat, ibique in Alium, quis ille & cujas esset, sedulo inqvirere; & si certus cognosceret, eum aut Olafum esse, Tryggvii filium, aut alium qvendam, ex stirpe Regum Norvegicorum oriundum, insidiis illum, si id fieri posset, atque dolis circumvenire. A. D. 996.

OLAFR TRYGGVASON KOM I NOREG.

Sídan fór Þórir veftr til Irlands til Dýflinnar, oc fpurdi þar til Ála; var hann þar med Olafi konungi Kvaran mági finom. Brádliga kom Þórir fer í tal vid Ála; var Þórir madr ordfpakr. Enn er þeir höfdo opt oc miöc lengi talat, þá tóc Áli at fpyria af Noregi, fyrft frá Upplendinga konongom, oc mörgo ftórmenni, hverir þeir voro þá á lifi, edr hvat ríki þeir höfdo: hann fpurdi oc um Hákon Jarl, hver vinfælld hans var í landino. Þórir fegir: Jarl er fva ríkr mádr, at engi þorir annat at mæla, enn hann vill. Enn þat velldr því, at hvergi er í annan ftad til at gánga. Enn þer fatt til at fegia, þá veit ec margra göfigra manna fcaplyndi, oc fva alþýdunnar, at þefs væri fúfaftir oc búnaftir, at nockor konungr kæmi þar

ADVENTUS OLAFI, FILII TRYGGVII IN NORVEGIAM.

Posthac Thorerus occidentem versus in Hiberniam atque Dublinum profectus, certior redditur, ibi Alium commorari; hic (enim) in aula Olafi *Regis, dicti* Kvaran, *soceri sui tunc versabatur. Post breve interjectum tempus colloqvio Alii potitur Thorerus, homo eloqvens atque facundus. Cum hi sæpe multumqve erant collocuti, cæpit Alius nova ex Norvegia rogare, primum de Regibus Uplandicis & optimatum plurimis, qvinam eorum vita fruerentur, qvo regno qvaqve potestate (singuli) gauderent; deinde etiam de Hakono Jarlo, qvali apud cives gratia polleret? Respondet Thorerus, Jarlum Principem esse, ea potestate pollentem, ut nemo contra eum hiscere auderet, nemo ei contradicere; id vero in causa esse, qvod alium adeundi non daretur copia; ast, si vera liceret fateri, notam sibi esse plurimorum magnatum non minus qvam totius plebis mentem, id præcpue cupientium, paratorumqve ad id & animo & opibus, ut ad regni istius* 996.

A.D. 996. þar þil ríkis, af ætt Haralllds ens Hárfagra Enn ver siám nú engan þann til; oc mest fyrir þá söc, at þat er nú reynt, at illa dugir at beriaz vid Hákon Jarl. Enn er þeir töludu þetta opt, þá lætr Olafr í liós fyrir Þóri nafn sitt oc ætt, oc spyr hann ráds, hvat hann hyggi, ef Olafr ferr til Noregs, hvert bændor mundi vilia taka vid hanom at konungi. Þórir eggiadi hann ákafliga þessar ferdar, oc lofadi hann miöc, oc atgervi hans. Tók Olafr þá at fýsaz miöc at fara til ættleifdar sinnar. Siglir Olafr þá vestan med V skipum, fyrst til Sudreya; Þórir var þar í för med hánom; þadan sigldi hann til Orkneya. Sigurdr Jarl Lödvisson lá þá í Rögnvalldsey í Ásmundarvogi, med eitt lángskip, oc ætladi at fara yfir á Katanes. Þá sigldi Olafr sino lidi vestan at eyonom, oc lagdi þar til hafnar, þvíat Petlandsfiördr var eigi færr. Enn er konungr vissi, at Jarlinn var þar fyrir, þá let hann Jarl kalla til tals vid sic. Enn er Jarl kom á skipit til tals vid konung, þá haufdo þeir fátt talat, ádr konungr segir at Jarl skylldi scíraz láta, oc allt landsfólk hans; enn at audrom kosti skylldi hann þá deya þegar í stad; enn konungr qveze mundo fara med eld oc usla yfir eyiarnar, oc eyda landit,

istius clavum admitteretur Rex, ex prosapia ortus Haraldi Pulchricomi; jam autem nec sibi nec aliis civium hujusmodi quendam esse notum, ea præcipue de causa, quod certa jam experientia constaret, manum cum Hakono Jarlo conserere, rem esse vanam atque irritam. Hac de re sæpius iterato sermone, Olafus Thorero suum nudat nomen, suamqve prosapiam, ejus implorans consilium mentemqve, an futurum crederet, si Olafus peteret Norvegiam, ut illum sibi Regem sumerent cives. Eam rem ei summo opere suasit Thorerus, eumqve ejusqve promtitudinem summis tollens laudibus. Hinc natalis soli ingenti desiderio accensus Olafus, de occidente qvinqve navium classe navigat, primum ad Hæbudas, Thorero comitatus, inde ad Orcadas. Tunc temporis Sigurdus Jarlus, Ludovici filius, in portu Asmundarvoga, *insulæ* Rognvalldsey, *navem longam bellicam in anchoris tenuit, in Katanesiam transfretaturus. De occidente cum suis insulas accedens Olafus, dictum portum intrat, cum Fretum Picticum* (Petlandsfiord) *non posset navigari. Certior Rex factus, adesse ibi Jarlum, eum ad colloqvium vocat. Brevi habito colloqvio, postqvam ad navem Regis Jarlus accesserat, cum eo collocuturus, Rex eum monet, ut sacro se fonte ablui permitteret, cum omnibus insularum incolis; si id recusaret, mortem mox inferendam Jarlo minatus, minatusqve insulis futuram igne & ferro fædam vastationem, nisi incolæ*

landit þat, nema landsfolkit cristnadiz, Enn sva sem Jarl var þá vid komin, þá tok hann þat af, at taka scírn; var hann þá scírdr, oc allt þat folc, er þar var med honom. Sídan svardi Jarl konungi eida, oc gerdiz hans madr; feck honom son sinn til gislingar, er het Hvælpr eda Hundi; oc hafdi Olafr konungr hann med ser til Noregs.

incolæ baptismum admitterent. His in Augustiis constitutus Jarlus, elegit baptismi admittendi conditionem; quare ipse cum omni populo, quæ ibi aderat, turba, sacro ablutus est fonte, quo facto, fidem Regi jurejurando obstrinxit, factus ita ejus vasallus, filiumqve tradidit, fidei obsidem, nomine Hvelpum *s. Canem, quem Rex secum in Norvegiam duxit.* A. D. 996.

UTANFERD NIALSONA.

Nú er þar til máls at taka at þeir Grímr oc Helgi synir Niáls fóro af Islandi þat sumar sem þeir Þráinn fóro utan, oc voru á skipi med þeim Olafi or Elldu Ketilssyni oc Bárdi Hvíta, þeir tóko nordanvedur sva haurd at þá bar sudr í haf, oc rak yfir myrkr sva mikit at þeir vissu eigi hvar þeir fóro, oc hofdo þeir útivist langa, þá komu þeir þar er grunnsævi var mikit, oc þóttuz þeir vita at þat mundi vera nær lanndum, þeir Niálssynir spurdu ef Bárdr vissi nockut til hverium londum þeir myndu næst vera? morg eru til segir hann, at því sem ver hofum vedrfoll haft. Eyiar eda Skotland eda Irland. Tveim nóttum sidarr sá þeir lond á bædi bord, enn boda mikinn inn á fiordinn, þeir kaustudu akkerum fyrir utan bodann, þá tók at lægia vedrit, enn um morguninn var logn, siá þeir þá fara XIII. skip út at ser, þá mællti Bárdr, hvat

PEREGRINATIO NIALSONIORUM.

Hic sermo inde repetendus, ubi Nialsonii Grimus & Helgius, Islandia decederent, qua æstate Thrainn cum sociis peregre abierant. Eadem illi ac Olafus ab Ellda filius Ketilis & Bardus Albus nave vecti; tam violentis deprehendebantur aqvilonibus, ut in mare meridionale jactarentur, tantaqve vi tenebrarum circumfusi sunt, ut, quo ferrentur, ignorarent, longinqva usi navigatione, (tandem) in loca maris admodum vadosa devenerunt, quæ telluri finitima colligebant. Quæsiere de Bardo Nialsonii, num quid sciret, quibus regionibus maxime propinqvarent? Multæ possunt esse, inquit, ratione, quibus usi sumus, tempestatum; Insulæ, vel Scotia vel Hibernia. Duabus inde noctibus terram ab utroqve latere conspiciunt, in sinu vero interiori syrtem ingentem: extra qvam anchoras jecerant, cum ponere tempestas coepit. Mane autem (postero) malacia facta, naves XIII. ad se excurrentes sentiunt. Tunc Bardus infit: Quæ 991.

A. D. 992. hvat skal nú til ráda taka? þvíat menn þessir munu veita oss atsókn. Sídan ræddu þeir hvart þeir skylldu veria sik edda gefaz upp, enn ádr þeir hofdu rádit komu at víkingar, spurdu þá hvarir adra at nofnum hvat fyrirmenn heti? þá nefnduz fyrirmenn kaupmanna, oc spurdu í móti hverrir fyrir lidi þeirra væri? annarr nefndiz Griótgardr en annarr Snækolfr synir Molldanns ur Dungalsbæ í Skotlandi, frændr Melkolfs Skota konungs, oc eru kostir II. af oss gervir segir Griótgardr at þer gangit á land enn ver munum taka fe ydvart, hinn er annrarr at ver munum sækia at ydr oc drepa hvern mann er ver fám. Helgi svarar þat vilia kaupmenn at veria sik. Þá mælltu kaupmenn mæl; þú alsvesall, hveria vorn munu ver veita? oc er fe fiorvi fyrra. Grímr tók þat ráds at hann æpti á víkingana, oc let þá eigi heyra illan kur kaupmanna. Bárdr oc Olafr ræddu, hyggit þer eigi at Islendingar muni gera spott at látum ydrum, takid helldr vopn ydur oc verid ydr, tóko þeir þá allir til vapna oc festu þat med ser at þeir skylldu alldri uppgefaz medan þeir mætti veria sik.

FRA

Quæ nunc ineunda ratio? hi enim classiarii nos adpugnabunt. Mox deliberabant, tuerentur se, an dederent: at prinsqvam propositum habuissent, piratæ aderant. Mox alteri alteros rogare qvo nomine duces vocarentur: efferunt sua primarii mercatorum: vicissim percontantes, qvi præsint classiariis? unus Griotgardum se appellavit, alter a) *Snækolfum, filios (esse)* b) *Molldanis ab Dungalsbœio Scotiæ; cognatos Melkolfi regis Scotorum. Et nos duas conditiones ferimus, ait Griotgardus; unam, uti vos in terram egrediamini, nobis res vestras occupaturis; alteram, ut vos inpugnemus, & cujuscunqve nobis potestas fiet, perimamus. Helgius respondit: volunt se tutari mercatores, hi vero, ut tu nunqvam salvus dixeris! inqviunt: qvid (nobis) tutelæ præstabimus, aut est pecunia salute prior? Id Grimus consilii cepit, ut piratas acclamaret, qvo eos misera mercatorum murmura excipere vetaret. Bardus & Olafus: Vosne, ajunt, existimatis Islandos, qvomodo vos geritis, ludibrio habituros: sumite potius arma, vosqve defendite. Mox universi arma capere, seqve nunqvam esse dedituros, qvoad locus foret propugnandi, inter se confirmant.*

DE

a) Snækólfr.) F. L. O. S. Snækollr. G. Knekollr, *sed infra* Snækollr. E. P. Jökull, *at infra* Snækollr.

b) Molldáns.) E. F. K. P. Fr. a. & f. Moddáns. M. O. Molldángs. L. Molldgángs. N. Q. Molldars. C. Soddáns.

FRA KARA SOLMUNDARSYNI.

Víkingar ſkutu á þá oc tókz orroſta oc veria Kaupmenn ſik vel. Snækólfr leypr at Olafi oc leggr í gegnum hann med ſpióti. Grímr leggr til Snækolfs ſpióti, oc ſva faſt at hann fell útbyrdis. Helgi ſneri þá mótz vid Grími, oc ráku þeir ofan alla víkinga oc iafnan voru þeir Niálsſynir þat er meſt þurfti. Víkingar kolludu oc bádu kaupmenn uppgefaz, þeir ſogdu at þeir myndi alldri uppgefaz, í þeſſu vard þeim litid til hafs, ſiá þeir ſkip fara ſunnan ſyrir neſit oc voru eigi færri enn X. þeir róa mikinn oc ſteſna aa þangat, er þat ſkiolldr vid ſkiolld, enn á því ſkipi er fyrſt fór ſtód madr vid ſiglú, ſá var í ſilkitreyiu oc hafdi gylldan hiálm, enn hárit bædi mikit oc fagrt, ſiá madr hafdi ſpiót gullrekit í hendi, hann ſpurdi, hverir eiga her leik ſva óiafnan? Helgi ſagdi til ſín, oc ſagdi at í móti voru þeir Griótgardr oc Snækólfr; enn hverrír eru Stýrimenn? ſagdi hann; Helgi ſvaradi, Bárdr ſvarti er liſir, enn annarr er látinn er Olafr heitir erut þit ſegir hann Islendzkir menn? ſva er víſt ſegir Helgi, hann ſpurdi hvers ſynir þeir væri, þeir ſogdu, þá kannadiz hann vid oc mællti, nafnfrægir erut þer fedgar, hverr ertu? ſegir Helgi, Kári heiti ek, ok em ec Solmundarſon, hvadan komtu at? ſegir Helgi. Or Sudreyum. þá ert þú vel at kominn ſegir Helgi ef þú

DE KARIO SÖLMUNDI FILIO. A. D. 992.

Piratis in mercatores tela jacentibus, prælium oritur, hiqve ſe pulchre tutantur. Snækolfus Olafum curriculo invadens haſta transverberat. Grimus haſtam in Snækolfum ingerit, idqve tanta vi, ut præceps e navi rueret. Tum Helgius ſe ad Grimum recipit, amboqve cunctos e navi (ſua) prædones profligant: Nialſoniique, qua res maxime deſiderabat, freqventes aderant. Piratæ clamitantes, deditionem poſcunt mercatores, at ſe nunqvam dedituros regerunt. Inibi forte reſpicientes oceanum verſus a meridiana lingvæ parte adferentes, haud pauciores X, animadvertunt, quæ excitato remigio curſum ad ipſos dirigebant, in his ſcutum ſcuto conſertum: in ea vero navi, quæ prima ibat, quidam ad malum conſtitit, thorace velatus ſerico, deauratam gerens galeam; promiſſis nitidisqve crinibus; haſtamqve in manu tenens auratam. Idem rogat: Qvinam hic imparibus adeo viribus certant? Helgius nomen ſuum, adverſariosqve Griotgardum & Snækolſum indicat. Qui vero, inſtat, gubernatores? Reſpondet Helgius: Bardus Niger, *adhuc vivens; alter vero, nomine Olafus, modo extinctus. (Pergit:) Vos Islandi eſtis? Sumus utiqve, ait Helgius. Tum percontatus, qvo patri nati eſſent: iis ſignificantibus, genus agnovit; &, Vos, inqvit, & pater veſter celebres eſtis. Quinam tu? ait Helgius. Karius nominor*

A. D. 992. þú villt veita ols nockut, veita slikt sem þer þurfit segir Kári, eda hvers beidit þer? veita þeim atlogu segir Helgi. Kári sagdi at sva skylldi vera, laugdu þeir þá at þeim, oc tókz þá bardagi í annat sinn, enn er þeir hafa bariz um rid, hleypr Kári upp á skip til Snækolfs, hann snýr í móti honom oc hoggr til hans, Kári leypr yfir slá eina er lá um þvert skipit aptr ofugr, Snækólfr hió í slána, sva at sal báda eggteina sverdzins, Kári hoggr til hans, oc kom sverdit â auxlina, oc vard hogg sva mikit at hann klauf frá ofan hondina, oc hafdi Snækolfr þegar bana. Griótgardr skaut spióti til Kára, Kári sâ þat oc hlióp í lopt upp, enn spiótit misti hans, í því voru þeir Helgi oc Grímr komnir til mótz vid Kára, leypr þá Helgi at Griótgardi, oc leggr sverdi í gegnum hann, oc vard þat hans bani gengu þeir þá um skip oll med bádum bordum, menn bádu ser þá grida, gafu þeir þá grid ollum, enn tóku fe allt, eptir þat leggia þeir skipin oll út undir eyiar.

nominor, & sum filius Sölmundi. Ille porro: Vnde advenisti? Ex Aebudis (respondit) Sic tu auspicato ades, inquit Helgius, si quid nobis operæ dabis. Karius: dabo, quacunqve vos indigetis: at quid (præcipue) postulatis? Cui Helgius; ut hostes navibus adoriare. Facturum annuit Karius: ipseqve cum sociis naves in eos incitant. Mox redintegratur discrimen, pugna vero aliqvantisper facta, Karius in navim Snækolfi evolat: hic in illum gradum vertit, gladio impetens: Karius tignum quoddam, per transversam positum navem, retrorsum superfilit: hoc igitur feriebat Snækolfus, sic ut utraqve acies gladii conderetur. Tum ictum ei Karius intendit; qui, gladio in humerum impulso, tantus exstitit, ut brachio (deorsum) abscisso Snækolfus mortem statim acciperet. Griotgardus hastam in Karium torqvet, sed cum hic, re animadversa, subsiliret, in vanum lapsa est. Hoc momento Helgius & Grimus præsto adsunt Kario. Helgius ad Griotgardum decurrens, gladio eum trajicit, & sic ille neci datus est. Tum cunctas utrinqve secus pervadunt naves; piratas pacem implorantes, salute omnes donant: ipsi vero, ablatis omnibus spoliis, totam dein classem extrorsum ad insulas appulerunt.

FRA SIGURDI JARLI.

Sigurdr het Jarl er red fyrir Orkneyium. hann var Hlodvisson Þórfinnzsonar hausakliúfs, Torfeinarssonar Raugnvalldzsonar

DE SIGURDO DYNASTA.

Sigurdus nominabatur dynasta, qui Orcadibus præfuit; filius Hlödveris, filii Thorfinni Hausaklinsi (Cranisecæ), filii Rögnvalldi

nar Jarls af Mæri Eysteinssonar Glumru. Kári var hirdmadr Sigurdar Jarls oc hafdi tekit skatta af Eyiunum af Gilla Jarli. Kàri bidr þá nú fara til Rossey-iar, oc sagdi at Jarl mundi vel vid þeim taka, þeir þágu þat oc fóru med Kára oc komu til Rossey-iar. Kári fylgir þeim á fund Jarls, oc sagdi hverir menn þeir voru, hverso komu þeir segir Jarl á þinn fund? ec fann þá sagdi Kári í Skotlandzfiordum, oc borduz þeir vid sonu Molldans Jarls, oc vorduz þeir sva vel, at þeir urpu ser iafnan medal vid-anna oc voru þar iafnan sem mest var raunin. Vil ec nú bidia þeim hirdvistar. Því skallt þú ráda segir Jarl, tekiz hefir þú sva mikit á hendr vid þá ádr, þeir voru þá med Jarli um vetrinn, oc voru vel virdir. Helgi var liódr er á leid vetrinn. Jarl þóttiz eigi vita hví þat myndi sæta, oc spurdi hvi hann væri liódr, oc spurdi hvat honom þætti? eda þikki þer her eigi gott? gott þikki mer her segir Helgi, hvat hugsar þú þá? segir Jarl. Eigi þer nockurs ríkis at gæta á Skotlandi? segir Helgi, sva mun oss þikkia segir Jarl, eda hvat er at

L 3 því?

di Comitis Mæriæ, filii Eysteinis Glumræ (strepentis). Erat Karius satelles Sigurdi dynastæ, tributaque ex insulis a Comite Gillio exegerat. Idem, ut Nialsonii in Rosseyam (Rusam) irent, petiit, dynastam eos liberaliter accepturum testatus, annuerunt, & cum Kario una profecti venerunt in Rosseyam: isque deductis illis in conspectum dynastæ, qui sint (hominum) significavit. Quomodo, aït dynastes, hi te convenere? Offendi eos, inqvit Karius, in fretis Scoticis, adversus filios Molldanis c) *Comitis prælian-tes: seque adeo generose tuebantur, ut se lignaria inter armamenta navium multi objicerent, & ubivis maximum erat periculum, assidui essent: jam vero ut hospitio recipiantur aulico precor. Hoc tuo arbitrio relinqvam, inqvit dynasta: tantam eorum causa rem in te suscepisti antehac. Itaqve ad dynastam perhiemabant, honorifice habiti. Urgente hyeme Helgius subtristis exstitit: cui qvæ subesset causa, haud satis intelligens dynasta, qværebat, quidnam esset tristis? simul, qvæ res doleret ei? an vero parum probatur tibi hoc hospitium? Placet quidem hoc, respondit. Porro dynasta: Quid ergo cogitas? Et Helgius: Ecqvam in Scotia ditionem habes defendendam? Sic certe existimamus, inqvit dynasta: quid vero tua?* A. D. 992.

Ad

c) Jarls.) Id. Jarls or Dungálsbæ. E. P. Skóta (Skotta) konúngs bródur, *fratris Scotorum regis.*

A. D. 993. því? Helgi segir. Skotar munu hafa tekit sýslumann ydvarn af lifi, oc tekit niósnir allar at ongar skylldi ganga yfir Petlandsfiord. Jarl mællti, ertu forspárr madr? hann segir, litt er þar reynt, auka skal ek sæmd þína segir Jarl, ef þetta er sva, ella mun þer gialld at verda, ecki er hann þess háttar madr segir Kári, oc mun hann satt tilsegia, þvíat fadir hanns er forspár. Sídan sendi Jarl menn sudr til Straumeyiar Arnlióti sýslumanni sinum, eptir þat sendi Arnliótr menn sudr yfir Petlandsfiord, oc toko þar niósnir, oc frettu þat at Hundi Jarl oc Melsnati Jarl hofdu tekit af lifi Hávard í Þradsvík mág Sígurdar Jarls, sendi þá Arnliótr ord Sigurdi Jarli at hann skylldi koma sudr med lid mikit át reka Jarla þessa af ríkinu, þegar Jarl spurdi þetta dró hann saman her mikinn um allar eyiar.

Ad qvæ Helgius: Scoti, credo, procuratorem tuum e medio sustulerunt, omnesqve nuntios interceperunt, ne qvi fretum Petlandicum transeunt. Hic dynasta: Præsagus homo es? Ille respondit: Parum id probatum est. Augebo honorem tuum (te præmio), ait dynasta, si hoc ita sit; sin aliter, tibi fraudi erit. Karius suscipit: Non est ejusmodi homo (ut mentiatur), sed verum, puto, loqvitur: etenim divinus est pater suus. Postea dynastes legatos austrum versus in Straumeyam (Stromam) ad Arnliotum procuratorem suum misit: qui mox scrutatores trans fretum Petlandicum amandavit: iiqve rem explorantes cognoscunt Hundium ac Melsnatium Comites Havardo d) *Thradsvicensi, Sigurdi dynastæ affini, vitam abrupisse. Hinc Arnliotus ad Sigurdum dynastam mittit, ut austrum versus magnis copiis veniret ad profligandum hos ex provincia Comites, quo accepto, mox numerosum dynasta ex omnibus insulis contrahebat exercitum.*

BARDAGI MED JORLUM.

Sídan fer Jarl sudr med herinn, oc var Kári í faur med honom oc sva Niálssynir, þeir komu sudr vid Katanes. Jarl átti þessi ríki í Skotlandi. Ross oc Myrævi, Sudrland oc Dali, komu þar at

PRÆLIUM INTER DYNASTAM ET COMITES.

Dein dynastes austrum versus cum copiis profectus, Kario Nialsoniisqve itineris sociis, Katanesiam tetigerat: cum ex iis provinciis, qvæ ditioni dynastæ in Scotia suberant, Rossia nempe ac Moravia Sudurlandia

d) Þrádsvik, E. R. Cbh. *Fragm.* f. Þrasvik.

at móti þeim menn af þeim rikium, oc fögdu at Jarlar væri þadan fkamt í braut med mikinn her, þá fnýr Sigurdr Jarl þángat herinum oc heitir þar Dungalsnípa er fundrinn var fyrir ofan, oc lauft i bardaga med neim mikinn. Skotar höfdu látid fara fumt lidit lauft oc kom þat í opna fkiolldu Jarlsmönnom oc var þar mannfall mikit, þar er þeir Niálsfynir fneru í móti þeim oc borduz vid þá, oc komu þeim á flótta, verdr þá bardagi hardr, fnúa þeir Helgi þá fram hiá merkinu Jarls oc beriaz vel. Nú fnýr Kári í móti. Melfnati fkaut fpióti til Kára; Kári hendi oc fkaut aptr fpiótinu, oc í gegnum Jarlinn, þá flýdi Hundi Jarl, en þeir ráku flóttann allt þar til er þeir fpurdu til Melkofs Jarls at hann dró her faman í Dungalsbæ, átti Jarl þá rád vid menn fína, oc fýndiz ollum þat rád at fnúa aptr, oc beriaz eigi vid fva mikinn landher, fneru þeir þá aptr. Enn er Jarl kom í Straumey fkiptu þeir þar herfángi, fidan fór hann nordr til Rofseyiar. Niálsfynir fylgdu honom oc Kári. Jarl gerdi þá veizlu gaf Jarl Kára fverd gott oc fpiót gullrekit, enn Helga gullhríng oc fkikkiu, en Grími fkiolld oc fverd. Eptir þat gerdi hann þá hirdmenn fína Grím oc

dia & Dalis; quidam illis obviam veniebant, nuntiantes, haud procul inde magno A. D. 993.
cum exercitu abesse Comites. Itaqve Sigurdus dynasta eo cum agmine flectit iter: locusqve, supra quem fiebat congressus, e) *Dungalsnipa (petra eminens Dangalli) appellatur. Concurritur magno certamine. Scoti partem copiarum segregatim ire fecerant: quibus milites dynastæ aperto latere aggressis, magna horum strages facta est; donec Nialsonii pedem iisdem inferebant, commissaqve pugna in fugam eos dabant. Tum asperius fieri prælium coepit. Helgius ac frater signum dynastæ prævertentes promte dimicant. Karius Comiti Melsnatio se offert: hic in illum hastam emittit; qva manu intercepta retortaqve Karius transfigit Comitem. Tunc Hundius Comes fuga se proripit, illi vero fugientes ad eum persecuti finem sunt, qvoad Melkolfum dynastam exercitum in Dungalia cogere audiebant. Hic consilium suorum dynasta adhibente, cunctis visum est utilius reverti, quam tantis cum terrestribus copiis cernere. Itaque revertebantur. Ut vero in Straumeyam venerat dynastes, præda est diribita. Mox boream versus Rosseyam petiit, Nialsoniis & Kario comitibus: lautumqve ibi convivium instruxit: inter quod (convivium) dynasta gladium eximium Kario hastamqve obauratam, Helgio armillam auream togamqve, Grimo autem clypeum & gladium*

e) Dungálsnípa.) Fr. f. & g. — gnípa. F. Fr. d. Duggálsnípa.

A. D. 993. oc Helga, oc þakkadi þeim framgongu góda, þeir voru med Jarli þann vetr oc um sumarit, þar til er Kári fór í hernat,
994. þeir fóru med honom, þeir heriudu vída um sumarit oc fengu hvervetna sigr, þeir borduz vid Gudrod konung or Mon oc sigrudu hann, oc fóru vid þat aptr oc höfdu fengit mikit fe, voru
995. þeir enn med Jarli um vetrinnn. Um várit beidduz þeir Niálssynir at fara til Noregs. Jarl mællti at þeir skylldu fara sem þeim líkadi, oc feck þeim gott skip oc roskva menn. Kári sagdi at hann myndi þetta sumar koma til Noregs med skatta Hákonar Jarls, oc mun du þeir þá finnaz, oc sva kom at þeir sammælltuz á þat. Sídan letu þeir Niálssynir út oc sigldu til Noregs, oc komu nordr vid Þrándheim.

996. Fóru þeir þadan med honum í hernad, þeir heriudu sudr um Angulseyiar oc allar Sudreyiar, þá helldu þeir til Sallríris oc gengu þar upp oc borduz vid landzmenn oc fengu þar fiár mikils, oc fluttu til skipa, þadan fóru þeir sudr til Bretlandz oc heriudu þar, þá helldu þeir til Manar, þar mættu þeir Gudraudi konungi ur Mani oc borduz þeir vid hann oc höfdu sigr, oc drapu Dungal son konungs, þar tóko þeir fe mikit, þadan helldu þeir nordr til Kolni ok
fundu

gladium donabat. Dein Helgium & Grimum satellitio adscripsit, gratiis de opera egregie navata persolutis. Proximam apud dynastam hiemem agebant, eoque æstatem, donec Kario piraticam factum eunti se associarent. Hac æstate prædas passim exercentes, victoriam ubique retulere. Cum Gudrödo rege Monæ prælio dimicantes, eum superavere: quo facto, magnam reportantes prædam, revertere. Apud dynastam etiam perhiemabant. Vere Nialsonii veniam in Norvegiam transcurrendi expetunt, qvibus, quo placeret, ire jussis, dynasta bonam navim strenuosqve socios dedit. Innuebat Karius tributa se hac æstate Haconi dynastæ in Norvegiam vecturum; ibiqve se cum illis congressurum: & sic factum est, uti hoc mutuo condicerent. Postea solvebant Nialsonii, & ad Norvegiam velificantes Thrandheimum in boreali regione tetigerunt.

Prædas deinde ex Aungulseyis austrum versus, omnibusqve Aebudis agebant. Mox Satiriam petiere; qvo egressi manus cum incolis conserebant. & magna illic potiti præda, ad naves revertere. Inde austrum versus ad Britonum terram delati, ibi populabantur. Tum ad Monam cursum instituerunt, & obviam sibi facto Gudrödo Monæ rege, pugnaqve cum eo commissa, victoriam adepti sunt, filioqve regis Dungale interfecto, magna illic spolia ceperunt. Hinc boream versus f) *ad Colnam pergebant, ubi*
Gillium

f) til Kolni.) B.D. E. G. Chh. Frr. t. Kolu. F. í Kló.

fundu þar Gilla Jarl, oc tók hann vid þeim vel oc dvalduz þeir med honom nockura hríd. Jarl fór med þeim til Orkneyia á fund Sigurdar Jarls, enn um varit gipti Sigurdr Jarl Gilla Jarli Nereidi systir sína, fór hann þá í Sudreyiar.

Gillium Comitem nacti, prolixeque accepti, per aliqvantum tempus apud eum commorabantur: cumqve illis una in Orcades ad Sigurdum dynastam Comes profectus est. Vere autem, g) sorore Sigurdi dynastæ Nereida nuptum sibi data, in Aebudas rediit. A. D. 996. 997.

DAUDI SVENS TIUGUSKEGGS.

Olafr konungr Haralds sun sigldi vestr til Englands; þat var þar tídinda, at Sveinn Tiúguskegg Dana konungr var þenna tima í Englandi med Danaher, oc hafdi þar þá setit um hríd, oc haft land Adalráds konungs; höfdo þá Danir vída gengit yfir England; var þá sva komit, at Adalrádr konungr hafdi flýit landit, oc farit sudr í Valland. Þetta sama haust er Olafr konungr kom til Englands, urdo þau tídindi þar, at Sveinn konungr Haralldsson vard bráddaudr um nótt í reckio sinni. Oc er þat sögn Enskra manna, at Eadmundr hinn helgi hafi drepit hann, med þeima hætti sem hinn helgi Mercurius drap Julianum níding. Enn er þat spurdi Adalrádr Engla konungr á Flæmingialand, þá snýr hann þegar aptr til Englands. Enn þá er hann kom aptr í landit, sendi hann ord öllom mönnom, er se villdo þiggia til þess, at vinna land med hönom,

MORS SVEINI FURCATÆ BARBÆ.

Navigavit Olafus Rex Haraldi filius occidentem versus ad Angliam, ubi tunc hæc erat rerum facies. Illo tempore Sveinus Danorum Rex in Anglia Danico cum exercitu versans, ibique aliqvamdiu commoratus, regnum Adalradi *Regis occupaverat. Late per Angliam tunc armis grassati Dani, eo rem deduxerant, ut Rex Adalradus, regno fuga relicto, ad* Vallandiam (*Franciam*) *ire esset coactus. Eodem autumno, quo ad Angliam appulit Olafus, forte accidit, ut Sveinus Rex, Haralldi filius, subita morte suo in lecto obiret. Referunt Angli,* Edmundum *Sanctum eodem modo vita exuisse, qvo* Julianum Apostatam *occidit Sanctus* Mercurius. *Nuntio autem hujus rei ad Adalradum Regem perlato, tum in* Flæmingialandia (*Flandria*) *commorantem, absque mora reversus est in Angliam. In regnum vero redux, missis nuntiis omnes invitavit, qui stipendia vellent mereri, Regi ad regnum recuperandum opem laturi. Hinc ingens*

g) systur.) Fr. c. dóttur, filia.

h) Nereidi.) E. F. K. P. Nerídi.

A. C. 1008. om. Dreif þá mikit fiölmenni til hans. Þá kom til lids vid hann Olafr konungr med mikla sveit Nordmanna. Þá lögdo þeir fyrst til lundúna, oc helldo skipa hernom utan í Temps, enn Danir helldo borginni. Ödrom megin árinnar er mikit kauptún, er heitir Sudrvirki; þar höfdo Danir mikinn umbúnat, grafit diki stór, oc setto fyrir innan vegg med vidom oc grióti oc torfi, oc höfdo þar í lid mikit. Adalrádr konungr let þar veita atsókn mikla; enn Danir vördo; oc feck Adalrádr konungr ecki atgert. Bryggior voro þar yfir áua, milli borgarinnar oc Sudrvirkis, sva breidar at aka mátti vögnom á víxl. A bryggionom voro vígi ger, bædi kastalar oc bord-þök forstreymis, sva at tók upp fyrir midian mann: enn undir bryggionom voro stafir, oc stódo þeir nidr í grunn í anni. Enn er atsókn var veitt, þá stód herrinn á bryggionom, um allar þær, oc vardi þær. Adalrádr konungr var miöc hugsiúkr hvarnog hann skylldi vinna bryggiornar. Hann kalladi á tal alla höfdingia hersins, oc leitadi ráda vid þá, huarnog þeir skylldo coma ofan bryggionom. Þá segir Olafr konungr at hann mun freista at leggia til sino lidi, ef adrir höfdingiar vilia at leggia. Á

ingens ad illum confluxit militum multitudo. Eum quoqve accessit Olafus Rex, magna Nordmannorum turba comitatus, opem ei laturus. Hi Londinum primum appulere, ubi in fluvio Tamesi *eorum stetere naves, civitatem vero obtinebant Dani. Ad alterum fluvii latus ingens positum est emporium,* Sudurvirke *dictum, quod Dani multis munimentis, ducta (nempe) alta & lata fossa, ac congesto intra illam ex lignis, lapide & cespite vallo, magno imposito præsidio firmaverant. Hæc Adalradus Rex adortus magna vi oppugnabat; ast resistentibus Danis, irritus fuit Adalradi Regis conatus. Pontes erant ibi amni impositi, inter civitatem atqve Sudvirkam, adeo lati, ut occurrentes currus duo transire possent. A latere pontium, qua parte secundum spectabant amnem, posita erant propugnacula tam castella, quam loricæ atqve plutei, ejus altitudinis, ut ad pectus usqve (propugnantium) attingerent; pontes autem (ipsos) pali sustentabant, qvi in fundo amnis erant fixi. Facta igitur oppugnatione, per pontes dispositus exercitus eos tuebatur. Animo (hinc) æger Adalradus Rex, atqve qua ratione pontes posset expugnare sollicite cogitans, omnes copiarum præfectos, ad colloqvium vocatos, consulit modum quo pontes possent destrui. Tum Rex Olafus pollicetur, si cæteri præfecti suas admovere vellent copias, se cum suis pontes aggressum rem tentaturum. Hoc igitur in consilio postqvam statutum*

Á þeirri málstefno var þat rádit, at þeir skylldo leggia her sinn upp undir bryggiornar. Bió þá hverr sitt lid oc sin skip.

statutum erat, ut pontibus exercitus admoverentur, suas singuli copias suasque naves huic rei parabant. A. D. 1008.

ORROSTA.

Olafr konungr let gera flaka stora af vidartaugom, oc af flötom vidi, oc taka í sundr til vandahus, oc let þat bera yfir skip sin, sva vítt, at þat tók af bordom út; þar let hann setia undir stafi sva þykt oc sva hátt, at bædi var hægt at vega undan, oc ýrit stint fyrir grióti ef ofan væri áborit. Enn er herinn var búinn, þá veitto þeir atródr nedan eptir ánni, oc er þeir koma nær bryggionom, þá var borit ofan á þá bædi skot oc griót, sva stórt at ecki hellt vid hvarki hiálmar ne skilldir, oc skipin meiddoz siálf ákafliga. Lögdo þá margir frá. Enn Olafr konungr oc Nordmanna lid med hönom rero allt upp undir bryggiornar, oc báro kadlaum stafina, þá er upphelldo bryggionom, oc tóko þá oc rero öllom sciponom forstreymis, sem mest mátto þeir. Stafirnir drógoz med grunni, oc allt til þess er þeir voro lausir undir bryggionom. Enn fyrir því at vapnadr herr stód þykt á bryggionom, þá var þar bædi griót mart, oc her vapn mörg, enn stafirnir voro undan brotnir, þá bresta af því nidr bryggiornar, oc fellr fólkit mart ofan á

PRÆLIUM.

Olafus Rex ingentia tabulata ex viminibus atque ex asseribus ligneis strui curavit, & ad eam rem obsoletas destrui domos. Hic tabulatis, seu vineis, naves suas (ita) tegi jussit, ut extra navium latera pertingerent, palisque ea frequentibus adeo & altis fulciri, ut et gladiis vibrandis locus esset, & ad lapides arcendos satis essent firma, si eorum vis superne ingrueret. Classe & copiis paratis, adverso amne adremigarunt; at postquam pontibus appropinquatum est, & missilia in eos superne sunt congesta, & saxa adeo ingentia, ut & galeæ & scuta frangerentur, atque ipsæ naves pessime læderentur. Multi (ergo) se inde subduxere. Olafus autem Rex ejusque comites Nordmanni, navibus ad pontes appulsis, funes & rudentes palis alligarunt, quibus nitebantur pontes, quo facto, naves secundo amne, totis annixi viribus, impellebant remis; cedebant sensim convulsi tractique pali, donec pontibus subtrahebantur. Densa autem in pontibus cum staret armata manus, saxorumque ibi ingens & armorum esset vis, palis subductis, rupti ruebant pontes, suaque ruina multos in amnem traxere; cætera vero omnis turba ex pontibus, partim in civita-

A.D. 1008. ána, enn allt annat lidit flýdi af brygionom, sumt í borgina, enn sumt í Sudvirki, oc eptir þat veitto þeir atgaungo í Sudvirki, oc unno þat. Enn er borgarmenn sá þat, at áin var unnin Temps, sva at þeir ecki mátto banna skipfarar upp borgina, oc tóko vid Adalrádi konnungi. Sva segir Óttar Svarti:

Enn brautto ela kennir
Yggs gunu þorin brygior
Linns hefir lönd at vinna
Lundúna þar snúnat.
Höfdo hart um krafdir
Hilldr óx vid þat skilldir
Gáng enn gamlir sprúngo
Gunnþinga járnhríngar.

Oc enn qvad hann þetta:

Komto í land oc lendir
Ládvördr Adalrádi
Þín naut recka rúni
Ríki efldr at slíko.
Hardr var fundr sá er færdot
Fridlands á vit nidia
Red átt studill ádan
Jatmundar þar grundo.

Enn segir Sigvatr frá þesso:

Rett er atsókn hin setta
Snarr þengill baud Englom
Att þar er Olafr sótti
Yggs lunduna bryggior.
Sverd bito Völsc enn vördo
Víkingar þar díki
Atti sumt í sletto
Súdvirki lid búdir.

tem, partim in Sudvirkam, fuga salutem quæsivit. Postea Sudvirkam aggressi expugnavere. Cernentes autem oppidani, occupatum ab hoste teneri amnem Tamesin, ut aditu navibus ad interiores regni provincias eis prohibere non possent, capti timore, civitatis facta deditione, Adalradum accepere Regem. Ita hujus rei meminit Ottarus Svarte:

Præterea fregisti, Otbini procella,
Perite, pontes, audax in prælio;
Serpentis posthac terram occupare
Londini tibi feliciter accidit.
Erant ad manum vi multa prehensi,
Prælium ea re auctum est, clypei;
Cæterum vetusti rupti sunt & fracti
Loricæ ex ferro confecti annuli.

Præterea hæc quoque cecinit:

Tu, tu, regno, appulisti terræ,
Terrarum defensor, Adalradum reddidisti.
Tuo fruitus est vir ille auxilio,
Potentia auctus tanta & tali.
Acerrimum erat, quod fecistis, certamen.
Terræ amicæ in conspectu affinium,
Ubi imperium gesseras olim
Edmundo cognatas terræ & populi.

Hujus præterea rei ita meminit Sigvatus.

Verum illud sextum erat prælium,
Quod strenuus Rex ille obtulit Anglis,
Cum fatus Olafus ipse est aggressus
Otbino (forsiter) Londini pontes.
Gladii secure Vallici, sed fossam
Piratæ (Vikingi) ibi defendebant;
Posuerant quadam (earum) in plana
Sudvirka copiarum sua tentoria.

ORROSTA PRÆ-

ORROSTA.

Olafr konungr var um vetrin med Adalrádi konungi; þá átto þeir orrosto micla á Hríngmaraheidi á Ulfkelslandi, þat ríki átti þá Úlfkell Snillingr; þar fengo konungarnir sigr. Sva segir Sigvatr skalld:

Enn let siöunda sinni
Sverd-þíng háit verda
Endr á Ulfkells landi
Olafr sem ec ser máli.
Stód Hríngmara heidi
Herfall var þar alla
Ello kind er olli
Arfvördr Harallds starsi.

Enn segir Óttarr sva frá þessari orrosto:

Þengill fra ec at þúnga
Þinn herr skipom ferri
Raud hríngmara heidi
Hlód aalkösto blódi.
Laut fyrir ydr ádr leti
Landfólk í gny randa
Engla ferd at iördo
Ott enn mörg á flótta.

Þá lagdiz landit enn vída undir Adalrád konung; enn Þíngamenn oc Danir helldo mörgom borgom, oc vída helldo: þeir þá enn landino.

ORROSTOR.

Olafr konungr var höfdingi fyrir herinom, þá er þeir helldo til Cantarabyrgis

PRÆLIUM.

A. D. 1009.

Olafus Rex hyemem transegit apud Adalradum Regem. Tum prælio ingenti congressi sunt in Hringmaraheide *(planitie Hringmarensi) in terra* Ulfkelli, *quod regnum tunc temporis tenebat* Ulfkellus Snillingus; *ibi victoria erat penes Reges, teste Sigvalldo Scalld:*

Etiam fecit iterum septimo
Gladiorum conventum fieri (sævum)
Olim in (regno &) terra Ulfkelli
Olafus, quemadmodum ego hic memoro.
Stetit tunc Hringmarensi in planitie,
Strages ibi facta est, tota
Ellæ progenies, quo tempore ciebat
Hæres Haralldi belli tumultum.

Præterea hoc de prælio ita memorat Ottarus

Audivi, o! Rex, ego graves,
Tuum exercitum à navibus procul,
Adspersisse Hringmaræ planitiem,
Cæsosque cumulasse acervos, sangvine;
Curvati sunt coram, anteqvam, vobis,
Incolæ sævo ensium in strepitu,
Anglorum turba, ad terram usqve,
Præceps est data ingens in fugam.

Tum terra late imperio Adalradi Regis iterum est subjecta. Thingamanni tamen & Dani multas tenuere civitates, magnamqve late regni partem.

PRÆLIA.

Olafus Rex dux erat copiarum, quando civitati Cantuariæ admoto exercitu, ibi sunt præ-

A.D. 1009. byrgis, oc bördoz þar, allt til þess er þeir unno ſtadinn, drápo þá fiöllda lids oc brendo borgina. Sva ſegir Óttarr Svarti:

Atgaungo vanto yngvi
Ætt ſiclinga mikla
Blídr hilmir tócto breida
Borg Kantara um morgin.
Lek vid rönn af ríki
(Retto bragna konr gagni)
Alldar frá ec at alldri
Elldr oc reykr at þú belldir.

Sigvatr telr þeſsa hina átto orroſto Olafs konungs:

Veit ec at víga mætir
Vindom hættr hin átta
Styrkr geck vördr at virki
Verdungar ſtyr gerdi.
Sinn máttot bæ banna
Borg Kantara forgár.
Mart, ſeckz prúdom pörtom
Port greifar Oleifi.

Olafr konungr hafdi þá landvörn fyrir Englandi, oc fór med herſkipum fyrir land fram, oc lagdi upp í Nýamodo; þar var fyrir Þíngmanna lid; oc átti þar orroſto: oc hafdi Olafr konungr ſigr. Sva ſegir Sigvatr ſkalld:

Vann úngr konungr Englom
Otraudr ſcarar raudar
Endr comt brúnt á branda
Blód í nya módo.
Nú hefi ec orroſtor auſtan
Ogndvalds nió taldar
Herr fell Danſer þar er dörrom
Dreif meſt at Oleifi.

Olafr

præliati, donec captam civitatem, edita ingenti hominem ſtrage, incendio delerent. Qua de re ita Otarus Svarte:

Impetu tu graſſatus es, o! Rex,
Regum cognati in gratiam, magno,
Mitiſſime Regum, occupaſti latam
Urbem Cantuariæ ſummo mane diei.
Feriit juxta mare potenti ex urbe,
Potitus es Rex! victoria, aërem,
Populi, ut audivi, vim Tu vitæ,
Ignis & fumus, ſtrenuus intuliſti.

Sigvatus hoc octavum numerat præliorum Olafi Regis:

Scio ego, qvod cædibus promtus,
Vendis periculoſus hoſtis, octavum,
Strenuus ivit cuſtos in munimentum
Satellitum, qvidem commiſerit prælium
A ſua non potuere urbe arcere,
Cantuariæ urbis multos dolores
Graves cepere, modis ullis honeſtis,
Domus, Comites illi Olafum,

Tum Olafo Regi Angliæ defendendæ datæ ſunt partes, (qvare) cum exercitu & claſſe littora terræ legens, Nyamodam intravit, ubi Thingmannorum offendens copias, orto prælio, victoriam reportavit Olafus Rex. Qva de re ita Sigvatus Skalld:

Fecit Rex adoleſcens Anglis
Strenuus ſincipitis capillos rubeſcere,
Atqve tinctus eſt ſubnigro enſis
Sangvine in (loco) Nyamoda dicto.
Nunc ego prælia de oriente usqve
Pugnam trahentis novem recenſui
Ibi cecidere Dani, ubi haſtæ
Volavere ut plurimæ contra Olafum.

Tum

Olafr konungr fór þá vída um landit, oc tók giölld af mönnom, enn heriadi at ödrom kosti. Sva segir Óttarr:

Máttid Enscrar ættar
Ölld þar er tóct vid giölldom
Visi vægdar lausom
Vidfrægr vid þer bægia.
Gulldot gumnar siallder
Göll döglingi holloz:
Stundom fra ec til strandar
Stór þing ofan fóro.

Þar dvalldiz Olafr í þat sinn III vetor.

Tum Olafus Rex regionem late peragrans, tributa solvere incolas coëgit, aut si id non fieret, populationibus grassabatur. Ita hac de re Ottarus: A. D. 1009. 1010.

Non potuere Anglorum populi,
Ubi tu percepisti tributa,
Regi (tibi), nihil remittendi,
Late inclyto, impedimenta facere.
Solverent viri haud (sane) raro
Tributa Principi utilissima (quidem).
Interdum audivi ad littora usque
Magnas prædas fuisse deductas.

Ibi eo tempore Olafus tres transegit annos.

ORROSTA I RINGSFIRDI.

Enn it þridia var andadiz Adalrádr konungr, tóko þá konungdóm synir hans Eadmundr oc Eadvardr; þá fór Olafr konungr sudr um siá, oc þá bardiz hann í Ríngsfirdi, oc vann kastala á höllunom, er víkingar sáto í; hann braut kastalann. Sva segir Sigvatr skálld:

Tögr var fullr í fögrom
Fólkveggs drífar hreggi
Hellt sem hilmir mællti
Hríngsfirdi lid þíngat,
Ból let hann á hóli
Hátt víkingar átto
Þeir badot ser sídan
Slíks skotnadar brotna.

PRÆLIUM IN SINU RINGS-FIORD.

Tertio autem vere, vivis erepto Adalrado Rege, regnum adiere ejus filii Edmundus atque Edvardus. Quo facto, austrum versus mare trajiciens Olafus, prælio in sinu Ringsfiord commisso, castellum in collibus positum expugnavit, piratarum habitaculum. Qua de re ita Sigvatus Skalld: 1011.

Numerus decem completus est pulchre,
Sæva quem prælii sub tempestate,
Contenderunt quando, Rex mensuravit,
Sinu in Hringsfiord, copiæ illuc.
Habitaculum fecit ille in colle,
Altum piratæ quod tenuere,
Illi non petiere sibi postea
Talem conditionem, solo æquari.

ORROSTA

PRÆ-

A. D. 1012.

ORROSTOR.

Þá hellt Olafr konungr lidi fino veſtr til Grislo polla, oc bardíz kar, vid víkinga fyrir Vilhialmsbæ: þar hafdi Olafr konungr figr. Sva fegir Sigvatr:

Olafr vanto þars iöfrar
Ellifta ſtyr fello
Ungr komto af því þingi
Þollr í Grislo pollom.
Þat fra ec víg at veitto
Viljalms fyrir bæ hiarmo
Tala mint er þat telia
Tryggs Jarls háit fnarla.

Því næſt bardiz hann veſtr í Fetlafirdi; fem fegir Sighvatr:

Tönn raud tólfta finni
Tyr fylgiandi ylgier
Vard í Fetlafirdi
Fiörbann lagit mannom.

Þadan fór Olafr konungr allt fudr til Seliopolla, átti þar orrosto; þar vann hann borg þá er heitir Gunnvalldsborg; hun var mikil oc forn, oc þar tók han Jarl, er fyrir red borginni, er het Geirfidr. Þá átti Olafr konungr tal vid borgarmennina; hann lagdi gialld á borgina, oc á Jarl til útlaufnar, XII þúfund gullſkillinga. Slíkt fe var hönom golldit af borginni, fem hann lagdi á. Sva fegir Sighvatr:

þrettanda

PRÆLIA.

Poſtea Olafus Rex occidentem verſus ad Grislopollam ductis copiis, ibi prælio decertavit cum piratis ante Viliamsbæ (Vilhelmi urbem, villam). Ibi victoriam reportavit Rex Olafus, teſte Sigvato:

Olafe, reportaſti, ubi Principes (illi),
Undecimam victoriam, cecidere cæſi,
Juvenis evaſiſti ex illo conventu,
Vir fortiſſime, in Grislopolla
Illud audivi, quod pugnam pugnarunt,
Vilhelmi ante civitatem illi,
Memorabilem quam in numero ferunt,
Fidi illius Jarls, perquam celebrem,

Proximo poſtea prælio congreſſus eſt in ſinu Fetlafiordi, de quo ita Sigvatus:

Dentem adſperſit (ſangvine) duodecimo
Gloriam ſectans (Princeps) lupi,
Fuit in Sinu Fetlafiordo
Mors & cædes deſtinata multis.

Inde Rex Olafus auſtrum verſus ad Selliupollam usqve vectus, prælio ibi conflixit. Ibi oppidum expugnavit, dictum Gunnvalldsborg, oppidum ingens & vetuſtum, in quo captivum abduxit Jarlum, oppidi præfectum, nomine Geirfidum. Hic Olafus Rex, habito cum civibus colloqvio, oppido tributum Jarlique redimendi pretium impoſuit, XII mille nummos aureos. Quam ſtatuerat, civitas illi ſolvit pecuniam; qua de re ita Sigvatus:

Decimam

Þrættanda vann þrænda
(Þat var flótta böl) drottinn
Sniallr í Selio-pollom
Sunnarla styrkunnan.
Upp let gramr í gamla
Gunnvalldsborg um morgin
Geirfidr het sá gerva
Gengit Jarl of-fengin.

FRA RUDO JÖRLUM.

Olafr konungr hafdi verit í hernadi vestr í Vallandi II sumor, oc einn vetr, þá var lidit frá falli Olafs konungs Tryggvasonar XII vetor. Þá stund höfdo rádit fyrir Noregi Jarlar; fyrst Eiríkr oc Sveinn Hákonar synir; enn sídan Eiríks synir Sveinn oc Hákon. Hákon var systorson Knúts konungs Sveins sonar. Þá voro í Vallandi Jarlar II Vilhialmr oc Rodbert, fadir þeirra var Ríkardr Rúdo-Jarl, þeir redo fyrir Nordmandi. Systir þeirra var Emma drottning, er Adalrádr Engla konungr hafdi átt; synir þeirra voro þeir Eadmundr oc Eatvardr hinn gódi, Eatvígr oc Eatgeir. Ríkardr Rudo-Jarl vas son Ríkardar, sonar Vilhialms Lángaspiótz; hann var son Gaungo-Rolfs, Jarls þess er vann Nordmandi; hann var son Rögnvallds Mæra-Jarls hins Ríka, sem fyrr er ritat. Frá Gaungo-

Rolfi

Decimum tertium iniit Throndorum A. D 1012.
(Id quod fugacibus nocuit) dominus
Strennus & solers in Selliupolla,
Ad austrum prælium, famâ inclytus.
Adscendere (suos) jussit Rex ad vetus
Gunnvalldi oppidum mane diei;
Geirfidus dictus est ille, qui factus
Est Jarlus (suis ab hostibus) captivus.

DE ROTHOMAGENSIBUS JARLIS (DUCIBUS).

Olafus Rex in piratica, ad occidentem in Vallandia (Francia) duas æstates transegit atqve unam hyemem, qvo tempore ab Olafi Regis, Tryggvii filii cæde, XII præterlapsæ erant hyemes. Per id tempus Norvegiæ imperium gesserant Jarli, primum Eirikus & Sveinus, filii Hakoni, postea autem Eiriki filii Sveinus & Hakonus. Hakonus (hic) erat Regis Kanuti, Sveini filii, ex sorore nepos. Tunc temporis in Vallandia (Nordmannia) fuere Jarli duo, Vilhelmus & Rodbertus, qvorum pater erat Richardus Rothomagi Jarlus (Dux). Hi Nordmanniæ imperitarunt. Soror eorum erat Emma Regina, qvæ fuerat conjunx Adalradi Anglorum Regis, horum (autem) filii Edmundus & Edvardus cognomine Bonus, Edvicus & Edgarus. Richardus Rothomagi Jarlus erat filius Richardi, sed nepos Vilhelmi longæ lanceæ, qvi filius fuit Rolfi peditis, qvi Nordmanniam occupavit, eratqve filius Rognvalldi Möriarum Jarli, dicti Potentis, ut supra est scriptum. Ad Rol-

fum

A. D. Rolfi ero comnir Rudo-Jarlar, oc töldo þeir lengi ſidan frændſemi vid Noregs höfdingia, oc virdo þat lengi ſidan, oc voro hinir meſto vinir Nordmanna alla ſtund, oc átto fridland í Nordmandi allir Nordmenn, þeir er þat villdo þeckiaz. Um hauſtit kom Olafr konungr í Nordmandi, oc dvalldiz þar um vetrinn í Signo, oc hafdi þar fridland.

ſum Peditem originem referunt Rothomagi Jarli (Duces) qui longo deinde tempore cognationis ſuæ ſeriem à Principibus Norvegiæ recenſentes, illam cognationem officiis, atque ſummam cum Normannis (Norvegis) ſemper coluere amicitiam, adeo ut in Nordmannia pace & ſecuritate fruerentur Nordmannorum (Norvegorum) omnes, quibus ea frui erat volupe. Autumno venit Olafus Rex in Normanniam, ubi per hyemem in Signo commoratus, pace fruebatur.

DRAP JATMUNDAR.

1012. Knútr konungr átti margar orroſtor á Englandi vid ſono Adalráds Engla konungs, oc höfdo ymſir ſigr; hann kom þat ſumar til Englands er Adalrádr andadiz; þá feck Knútr konungr Emmo drottningar, voro börn þeirra: Haralldr, Hördaknútr, Gunnhilldr. Knútr konungr ſættiz vid Eadmund konung, ſkylldi hafa hálft England hvar þeirra. Á ſama mánadi drap Heinrekr Strióna Eadmund konung. Eptir þat rak Knútr konungr af Englandi alla ſono Adalráds konungs. Sva ſegir Sighvatr:

Oc ſenn ſono
Sló hvern oc þó
Adalráds eda
Utflæmdi Knútr.

CÆDES EDMUNDI.

Kanutus Rex multis præliis in Anglia, cum filiis Adalradi Anglorum Regis, eſt congreſſus, ſtante jam ab hac jam ab illa parte victoria. Venit (Kanutus) in Angliam ea æſtate, qua mortem obiit Rex Adalradus. Tum Kanutus Rex conjugem duxit Emmam Reginam, quorum hi fuere liberi: Haralldus, Horda-Kanutus, Gunnhillda. Kanutus Rex cum Rege Edmundo eas iniit pacis mutuæque reconciliationis conditiones, ut dimidium Angliæ partem tenerent ſinguli. Eodem menſe Heinrikus (Edricus) Striona occidit Edmundum Regem. Quo facto, Kanutus Rex omnes Adalradi filios ex Anglia ejecit. Cujus rei ita meminit Sigvatus:

Et ſimul filios
Occidit ſingulos,
Adalradi, aut
Expulit Kanutus.

FRA DE

FRA OLAFI OC ADALRADS SONOM.

Þat sumar komo synir Adalráds konungs af Englandi til Rúdo í Vallandi til módorbrædra sinna, er Olafr Haralldsson kom vestan or vikingo, oc voro allir þann vetr í Nordmandi, oc bundo lag sitt saman med þeim skildaga, at Olafr konungr skylldi hafa Nordimbraland, ef þeir eignadiz England af Dönom. Þá sendi Olafr konungr um haustit Rana fóstra sinn til Englands, at eflaz þar at lidi, oc sendo Adaldáds synir hann med iartegnom til vina sinna oc frænda. Enn Olafr konungr feck hönom lausafe mikit, at spenia lid undir þá; oc var Rani um vetrinn í Englandi, oc feck trúnad margra ríkis manna, oc var landsmönnom betr viliat at hafa samlenda konunga yfir ser; enn þó var þá ordinn sva mikill styrkr Dana í Englandi, at allt landsfólk var undirbrotit ríki þeirra.

DE OLAFO ET ADALRADI FILIIS. A. D. 1012.

Ea æstate venere filii Regis Adalradi, ex Anglia Rothomagum in Vallandiam, ad avunculos suos, qua Olafus Rex Haralldi filius rediit de occidente ab expeditione piratica. In Nordmannia hi omnes eam hyemem morati, societatem & fœdus iniere, ea conditione, ut Olafo cederet Northumbria, si Angliam, Danis ereptam, suam facere possent. Tum Olafus Rex eodem autumno misit Ranium, suum nutritium, in Angliam, ut copias ibi contraheret, Adalradi etiam filiis eum ablegantibus, suos ad amicos atque consangvineos, symbolis atque tesseris munitum. Olafus Rex ingentem quoqve ei tradidit pecuniæ summam, cujus ope milites atque copias ad eorum partes alliceret. Ranius hyemem in Anglia commoratus, multorum Principum virorum illis conciliavit animum fidemqve, cum incolæ suæ nationis sibi potius vellent Regem, quam alienæ: ast tanta jam in Anglia Danorum facta erat potentia, ut eorum imperio colla subdere omnes cogerentur incolæ.

ORROSTA OLAFS KONUNGS.

Um varit fóro þeir vestan allir saman, Olafr konungr oc synir Adalráds konungs, oc komo til Englands, þar er heitir Jungofurda, gengo þar á land upp med lidi sino, oc til borgar. Þar voro fyrir margir þeir menn er þeim höfdo lidi heitit; þeir unno borgina, oc

 drapo

PRÆLIUM REGIS OLAFI.

1013. *Vere seqventi omnes una de occidente profecti, Olafus Rex & filii Adalradi Regis, ad Angliam appulere, loco Hungufurda dicto ubi facta in terram exscensione, cum copiis suis ad urbem tendebant. Hic adfuere plurimi eorum, qvi suum illis addixerunt auxilium; (qvare) capta civitate, multos ibi neci* dedere

A. D. 1013. drapo mart manna. Enn er vid urdo varir Knúts konungs menn, þá drógo þeir her saman, oc urdo brátt fiölmennir, sva at synir Adalráds konungs höfdo ecki lids afla vid, oc sá þann sinn kost hellz at hallda í brott aptr til Rúdo. Þá skildiz Olafr konungr vid þá, oc villdi eigi fara til Nordimbralands, hann lagdiz at í höfn þeirri er köllot er Furovald, oc bardiz þar vid bærmenn oc kaupmenn, feck þar sigr oc fe mikit.

dedere. Hujus autem rei certiores facti, qvi partium erant Kanuti Regis, collectis copiis, adeo numerosam subito contraxere manum, ut illis exercitu & copiarum robore pares non essent Adalradi filii, qvi (ergo) rebus suis convenientissimum cernebant, relicta ista terra, Rothomagum reverti. Tum Olafus, soluta qvam cum illis inierat societate, in Vallandiam redire noluit, sed littora Angliæ boream versus legens, ad Northumbriam usqve, in portu appulit, qvi dicitur Furuvald, ubi prælio congressus cum civibus & mercatoribus, victoriam & prædam ingentem reportavit.

LAGASETNING SVEINS KONUNGS.

circa 1008. Sveirn konungr setti þingmanna lid í tveimor stodum, annat í Lundunaborg, þar red fyr Eylifur Þorgilsson brodr Ulfs, hann hafdi LX skipa í Tems. Annat þingmanna lid var nordr í Slesvik, þar red fyrir Heming Jarl brodr Þorkels hafua þar voru enn LX skipa. Þingmenn settu þá lög, at eingi skyldi kritr quickeast, oc eingi vera um nott a brott, þeir hafdu kyrkiusokn til Burakirkiu, þar var ein stor kluka, henni skyldi hringea þá þridiungr lifdi nætr hveria nott, þá skyldu aller til kirkio ganga, oc ei med vapnum, slik laug höfdu þeir i Slesvik. Þordr het madr oc audun í lidino.

DE LEGIBUS A SVENO REGE LATIS

Svenus Barbæ Furcatæ Rex Thingmannorum copias duobus in locis disposuit. Alter cohors Londini parebat Elifo Thorgilsi filio Ulfi fratri Classis LX navium Rectori. Alteri Slesvici stationem habenti Hemingus Jarlus præerat frater Thorkelis Havi itidem LX navium Rector. Leges Thingmannis sacræ erant. Rumores ne spargunto; extra urbem ne pernoctanto Burgensium ecclesiam campana magna evocati sub ultimam singularum noctium trientem devoti, inermesqve adeunto. Copiis inerat viri Thordus & Audinus.

Sa madr hafdi forrad í Borgini er Alrekr Striona het brodir Emmu dottir Rigards Jarls fódr Vilhialms, hana átti Adalradr konungr. Nordr red fyrir Englandi Ulfkell Snillingr, hann átti Ulfhildi dottur Adalrads konungs. Sveirn konungr andadist í Englandi oc færdo Danir han til Danmerkur oc grofo han í Hroiskeldo hia födr sinum.* Þá var Knútr X vetra, mikit var Riki Þingamanna markadr var þar tvá tima í XII manudo, í annat finn um midsvetrar skeid. Ei þykir Enskum mönnum synt at ödru sini at rada af Þingmanna lid, enn þá er Knútr var ungr, enn Sveinn andaþr. Hvörn vetr í mót Jolum foro vagnar til Borgarinnar oc var þar fearlutur sa er men varo vanir at hafa til markadar, sva var oc þenna vetur oc tealdat yfer öllum þat var af radom, Svikom oc vilea Ulfkels Snillings oc þeirra brodra Adalrads suna. Siöunda dag Jola geck þordr utan Borgar til husa kono þeirrar er hanom fylgdi, hun bad hann vera þar um nottina, hvi bidr þu þess er viti liggr vid? segir hann; þvi bid ek þessa kvad hun, at mer þykir mali skipta vid skulum kaupa saman kvad hann, at ek man her vera, enn þu seig mer hvad tilber at þu bidr þessa, þat sæter segir hun um bön þessa at ek veit radin bana aullu þingmanna lidi; hvi matto þar vita? Seger hann

N 3 er

Urbi præerat Alrekus Striona frater Emmæ, filiæ Richardi, patris Vilhelmi, Regi Adalrado nuptæ. Angliam vero septentrionalem tuebatur Ulfkelus Snilling matrimonio junctus Ulfhildæ filiæ Regis Adalradi. Svenus Rex in Anglia occubuit, Dani vero corpus in Daniam elatum Roskildiæ apud patrem condiderunt. Id temporis Canutus Rex X erat annos natus. Thingmanorum multa tunc potentia. Mercatus singulis bis annis in urbe celebrabatur, alter æstate media, alter vero eodem tempore per hiemem, idque mediam. Alio tempore Thingmannos aggrediendi oportunitas juvene Canuto a patre Svenone Regni hærede relicto, melior offerri non credebatur. Singulis hiemibus sub Festum Natalitiorum curribus adibant incolæ rurales urbem merces afferentes: Hac vero hieme tentoriis operti erant currus, consiliis, dolo atque voluntate Ulfkeli Snillingi, fratrumque Adalradi filiorum. Die Natalitiorum septimo Thordus urbe exiit ad domum concubinæ. Illa amasium rogavit, noctem ibi ageret; & rogata petitionis mulcta sancita causam dixit: hoc a te igitur postulo, quod magni interesse mihi videatur. & ille, faciamus, inqvit, mutuam hoc in gratiam; ego hic manebo, & tu mihi, quid rei sit, exponas. Respondit illa: mea fluit petitio ex perspecta mihi notitia de consiliis Thingmannos exstirpandi. Percontanti quo modo illa hæc scire possét

A. D. circa 1008.

A. D. circa 1009. er ver vitum ægi, þá er ſva vid latit ſegir hun, at menn oku hingaf vögnum í borgina oc leto ſem þeir færi med fearlut enn þar var fiölmenni í hvörium vagni, enn eingi fearlutr oc ſva hafa þeir gort nordr í Sleſsvik, enn þa er þridiungr er af nott man hringt vera í borginni ſkulu þá hermen buaſt um midnætti, ſkulu men buaſt annan veg í borginni, enn þa er þridiungr lifer næturinnar mun hringt at Burakyrkiu: þa mano þer ætla i kyrkiu ſlipper, enn þa mun ſlegin hringr um kirkiu. buit er vid ſegir Þordr at vinſældir þinar ſe miklar, oc man ce ſegea Eylifi þott kvittr þyki vera, enn bu þetta ſkaltu eiga. Þordr geck í borgina, oc fann hann Audun felaga ſinn, ganga þeir oc ſegea Eylifi hann görer menn vara vid, ſumer trudu enn ſumir kvado fælingar. heyra þeir hringingar epter vana, oc hyggia margir at Preſtr muni hringia enn þeir menn aller er ordum Þordar trudu, geingo med vapnum, enn hinar ſlipper.

Þá er þeir koma í Kyrkiogard var þar fiöldi lids, þeir matto þa ei na vapnom ſinom, þviat þeir kvamoſt ei til huſa ſinna. Eilifr ſpyr þá raþa, enn þeir lataſt engi kunna, eigi þyki mer vel radit kvad Eilifr at laupa í kyrkio ef þat verþr at engo ſkeoli, en ſyna ſik í Rædslo. þat kemr mer i hug at ver manom laupa á herþar þeim er ſyrir utan

poſſit, narrat, curruum in urbem iter, iis loco mercium armatam hominum multitudinem vehi & eodem modo Sleſvici actum eſſe: ad primi trientis noctis exitum in urbe campanis pulſandum: tum advenis civibusqve mediam circa noctem arma induendum: reſtante tertia parte noctis ſigno in Eccleſia Burgenſium more ſolito facto, vos inermes templum ingreſſos opprimendum, corona cingendos. Et Thordus: multum apud me vim habet tua amicitia unde Eliſo rem, ſolo licet rumore nitatur, narrabo. Tu vero domum, & qvæ in ea ſunt, accipias velim. Thordus urbem ingreſſus Audeno ſocio Eliſum cæterosqve novæ rei certiores facit. Quorum alii fidem iis faciebant, alii terriculamentum eſſe dixerunt. Campanæ ſonum audientes, ordine factum putarunt, & ſacra adibant armati quotquot Thordi relatis fidem adhibebant, reliqui inermes erant.

Ut in coemiterium veniunt, obviam habebant militem frequentem, qui a reditu & armis domi relictis ſacra adeuntes prohibebat. Tunc a ſuis quid agendum eſſet, qværens Eliſus, conſilii expertibus dixit. Nolo inqvit templum, niſi certo fuerit id præſidio, ingrediamur, aut timori relinqvamus locum. Verum auctor ero, ut a Sepimento deſiliamus in eorum humeros, qui ab

utan ſtanda garþin, oc vita ef ver med þvi kvæmunſt undan til ſkipa oc ſva gora þeir. Þat var oc man fall hit meſta er vid ſkip vard. Eylifr kuamſt a brott med III ſkip enn engin or Slesvik, oc þar fell Hemingr enn Eylifr fór til Danmerkur.

ab ejus exteriori parte collocati ſunt, & ad naves viam nobis aperiamus. Hoc communi conſenſu exceptum; at, ad littus magna ſtrages edebatur. Eliſus cum tribus navibus evaſit ſuperſtes; ſed Sleſvici cum Hemingo omnes ceciderunt. Eliſus in Daniam ivit. A. D. circa 1009.

FRA ÞINGMANNA LIDI.

Eptir dauda Sveins konungs helldu Dana höfdingiar því ríki í Englandi er þeir hafdu unnid af landinu: hofuz þá enn orroſtur af nyiu: þviat þegar er Sveinn Konungr var daudr, fór Adalradr konungr heim í landit, oc kemz þá í ríki ſit med ſtyrk Olafs ens Helga: ſva ſem ſagt er i ſogu hans, eptir ordum Ottars Svarta ſkalldz: hann ſegir ſva:

Komru í land oc lendir
Lad-vördr Adalradi,
Þin naut rec' a runi
Riki efldr at sliku.
Hardr var fundr ſa er færdut
Frid-landz a vit nidia,
Red ætt-ſtudill adan
Jattmundar þar grundu.

DE COPIIS SOCIALIBUS.

Mortuo rege Svenone tentabant Danorum proceres partem Angliæ, ſuis armis perdomitam, in fide porro continere. Tunc vero bella recruduere. Nam poſt mortem Svenonis Adalradus rex Angliam repetiit, auxilioque Olai Sancti regnum recuperavit, quemadmodum ex hiſtoria Sancti Olafi verbis Ottari Nigri poëtæ diſcimus. Sic enim Ottarus: 1009.

Tu, cum nobilibus tuis,
Adalradum in regnum ſuum reſtituiſti
Tui ſane eſt beneficii,
Quod ea nunc poteſtate rex fruitur.
Acriter a vobis pugnatum eſt adverſus
Edmundi filios in regione antea pacata;
Atque ubi paulo prius rerum
Potiebatur Edmundi filius.

I þann tima ſettu Danir Þingmanna lid í Englandi: þar varu þá mala menn: oc var þat ed fræknaſta lid, oc helldu Þingamenn miök upp orroſtu af hendi Daan vid Engliſmenn.

Eo tempore Dani in Anglia conſtituerunt certum armatorum numerum alere, nomine ſocialium copiarum, quibus & ſtipendia aſſignarunt. Hæc copiæ athletica virtute pollebant, ac pro Danis adverſus Anglos ſtrenue dimicabant.

KNUTR

CANUTUS

A. D. 1008. KNUTR KONUNGR LAGDI ENGLAND UNDIR SIK.

Knutr, son Sveins Konungs Tiuguskegs, var X vetra, þá er fadir hans andadiz: var hann þá til konungs tekin i Danmörk yfir allt Dana velldi: þviat Haralldr brodir hans var andadr. Dana höfdingiar, þeir er þá satu í Englandi, oc þar helldu landinu, því er Sveinn Konungr hafdi unnid, þá sendu þeir þau ord til Danmerkr, at Knutr Konungr skylldi koma vestr til Englandz med Dana her, til styrks vid þá. Enn, med því at Knutr Konungr var þá a barns alldri, oc var ecki vanr her-stiorn, þá lagdu vinir hans þat rád fyrir hann, at hann skylldi senda herlid til Englandz, oc setia þar höfdingia yfir, enn fara eigi sialfr, medan hann var eigi meirr a legg kominn: oc sva var giört, at konungr sat III vetr í Danmörku, sidan hann tok konungdom. Enn at lidinni þeirri stundu, baud hann ut herlidi af
1011. Danmörku: hann sendi bod oc til Noregs, Eriki Jarli, magi sinum, at hann skylldi safna lidi oc fara til Englandz med honom: þviat Eirikr Jarl var frægr miök af hreysti oc af hernadi, er hann hafdi borid sigr af þeim tveim orrostum, er frægstar hafa verid a nordr-löndum: aunnur var su, er þeir Sveinn Konungr Tiuguskeg, oc Olafr Sænski Svia Konungr, oc Eirikr Jarl, börduz vid Olaf Trygg-

CANUTUS REX ANGLIAM SUBJUGAVIT.

Canutus Svenonis furcatæ barbæ filius, decem annorum erat, cum e vita parens decederet. Ille totius Daniæ rex apud Danos constituitur, Haraldo fratre jam antea extincto. Tum vero proceres Danorum, qui in Anglia residebant; ut regnum a Svenone ibidem acqvisitum porro retinerent, nuntios in Daniam ablegarunt, qui rogarent Kanutum, ne cunctaretur in Angliam cum exercitu Danorum sibi in auxilium venire. Qvoniam autem ille neqve pueritia egressus, neqve adhuc tuendi regendiqve exercitus peritus esset, consilium dederunt amici, ut copias in Angliam mitteret, iisqve alium ducem præficeret, ipse vero, donec ad maturiorem ætatem perveniret, domi se contineret. Assentiebat his Canutus; ac triennio, postqvam regium nomen assumserat, in Dania commorabatur. Qvo tempore elapso, exercitum in Dania collegit; misit & in Norvegiam legatos ad comitem Ericum affinem suum, petitum, ut cum collecto milite se in Angliam seqveretur. Erat enim comes Ericus virtutis & armorum gloria perqvam celebris, utpote qui duobus certaminibus, quæ maxima per septentrionales terras habita fuerunt, victor extiterat. Horum unum erat, quo rex Sveno furcatæ barbæ, Olaus Svecus, rex Sveciæ, & Ericus comes cum Olao Trygonis filio ad insulam Svoldr decertarunt; alterum, quod duo comites Haqvinus & Ericus

Tryggvason, vid Svoldr: enn aunur su, er þeir Hakon Jarl, oc Eirikr Jarl, börduz vid Jomsvíkinga, a Hiörunga vagi. Knutr konungr hellt her sinum vestr til Englandz, oc hafdu allmikit lid. Sva sagdi Ottarr Svarti í Knutz drapu:

Hræztu litt gamall lytir
Laug reidar fram skeidum
Forad fylki æri
Folk-sveimadr þeir heiman:
Hilmir biottu, oc hættir
Hard-bryniud skip, kynium,
Reidr hafdir þu raudar
Randir Knutr fyrir landi.

Oc enn segir hann sva.

Ut fylgdu þer Jotar
Audmilldr flugar traudir
skaut-reina bio skreytir
Skanunga lid vanir:
Vad bles of þer visi
Vestr settir þu flesta
Kunnt giördir þu þenna
þit nasn i haf stafna.

Kanuti Konungi fylgdu margir haufdingiar til Englandz: þar var fyrstr madr, Ulfr Jarl, Spraka-legs son, magr hans: hann átti þá Astridi Sveins dottr, systur Knutz Konungs: þar voru oc þeir brædur, synir Strut-Haralldz Jarls, Hemingr oc Þorkell Hasi, oc margir höfdingiar adrir. Knutr Konungr kom til Englandz, oc sigldi utan at Englandi, þar sem Fliot O heita

cus cum piratis Jomensibus, commissa in sinu Hiorungavagi pugna, gesserant. Isto adjuncto sibi socio, rex Canutus cum exercitu admodum numeroso instructoque Angliam petit, referente in suo de Canuto carmine Ottaro Nigro: A. D. 1013.

Tu, licet nondum adeo annis maturus,
Navium corruptor,
Naves ad prælium deduxisti:
Ingensque hominum multitudo,
Sedibus suis excita, te secuta est.
Instruxisti, o Rex, naves
Ad fortia perpetranda,
Permulta qvidem insigni audacia aggressus.
Iraqve tu, Canute, commotus,
Rubros exhibuisti clypeos in conspectu terræ.

Porro Ottarus canit:

Te, Rex munifice, Joti comitabantur,
Non facile fugituri.
Scanensium copias magnifico apparatu instruxisti.
Vela secundis tibi ventis turgebant.
Tuqve maxima cum navium parte
Occidentem versus profectus,
Nominis tui gloriam factis extendisti.

Canutum præterea multi proceres in Angliam comitati: qvos inter primus erat comes Ulfo Sprakalegi filius, affinis ejus, qvi Astridem Svenonis filiam regis Canuti sororem tunc temporis in matrimonio habuit. Fuerunt & in ejusdem exercitu Hemingus & Torkillus Altus, fratres, filii comitis Strutharalldi, aliiqve plures heroës. Rex Canutus ad Angliam defertur, navesqve ad locum,

A. D. 1013. heita: ſva ſegir Hallvardr Hareksbleſi i Knutz drapa:

Knutr letztu fram til fliota
Frægr leid-vördr um ægi
Heipt ſnarr hildar leiptra
Hard-bryniud ſkifi dynia.
Ullar letztu vid ellu
Æt- leifd oc ma reifdir
Sverd mannz ſnyrti gerdar
Sund vigs flota bunndit.

eum, qvi Fliot dicitur, appellit, veluti Halvardus Hareesbleſi in ſuo de Canuto carmine tradit:

Tu, Canute, inclyte maris viarum cuſtos,
Tu acerrimum belli fulmen dicende,
Armatas ad bellum naves magno cum ſtrepitu
Ad oſtium fluminis (ſ. Fliot) *propellebas;*
Et appulſa ad Ellæ hereditatem (i. e. corvum, ſpe pabuli e futura cadaverum ſtrage petendi,) gladiis militum armisqve concrepantibus.

Enn þegar er Knutr Konungr kom til Englandz, geck hann upp, oc heriadi landit, drap mannfolkit, enn brenndi bygd alla: ſva ſegir Ottarr ſvarti:

Her-ſkiölld bartu oc helldud
Hilmir rikr af ſliku
Hyckad ek þengil þektuz
þik kyrr-ſetu mickla
Ætt drap Jota drottinn
Jatgeirs i faur þeirri
þveit rakr þrar ert heitinn
þeim ſtillis konr illan.

Canutus rex Angliam advectus, terram ingreditur, & infeſta circumferendo arma, homines necat, ædificia exurit: referente his verbis Ottaro Nigro:

Arma moviſti & amaſti,
Eoqve rex opulentus evaſiſti;
Neqve credam, otium tibi,
Rex longinqvum placuiſſe.
In iſta expeditione Jatgeiri
Conatus vita ſpoliavit Jotorum dominus,
Terram, rex, invaſam peragraſti,
Atqve (hinc) illis contenſioſus audis.

Oc enn kvad hann ſva:

Brunnu bygdir manna
Budlungr fyrir þer ungum
Opt leztu hus oc heiptir
Her kall buendr giörva.

Ejusdem & hi ſunt verſus:

Ardebant hominum habitacula
Tuo nutu, Rex juvenis,
Sæpius domos & incolas ſentire furorem
Vindictæ tuæ feciſti, heros bellicoſe.

Landsmenn drogu her ſaman, oc foru i moti Daunum, oc helldu upp orroſtum: Sva ſagdi Þordr Kolbeinsſon:

Incolæ collectis copiis occurrunt Danis, ac cum iis prælia committunt. Quod hoc modo Theodorus Kolbeini exprimit:

Gengu Ex-

Gengu upp þeir er Englum
Ar ramn geſendr váru,
Lauga ſtund a landi
Leidir grund af ſkeidum:
Enn i gegn þeir er gadu
Glaum-ſkers bæi veria
Gallt hilmis lid hialta
Her-ferd buendr giördu.

Exſcenſionem e navibus fecere, qui Anglos A. D.
Primo mane ad corvorum victum mactaturi erant 1013.
Conſumto inter egrediendum
Longo temporis ſpatio
Milites terra excipit.
Adverſus hos arma capiunt incolæ,
Exſtructas ad hilaritatem
Conviviorum ædes defenſuri,

Knutr konungr átti ena fyrſtu orruſtu a Englandi í Lindiſey, oc vard þar mikit mannfall: þá vann hann oc Hemingaborg a Englandi, oc drap þar mikit folk. Sva ſegir Ottarr:

Primum, quo Canutus cum Anglis congreſſus eſt, prælium in Lindeſeya pugnatum, ubi ingens ſtrages facta eſt. Tum Heminbaburgum Angliæ urbem expugnavit, incolarumque permultos occidit, canent e Ottaro:

Gunni leztu i grænni
Gramr Lindiſey framda
Belldu vidr þvi er villdu
Vikingar þvi riki:
Bida leztu i breidri
Borg Heminga ſorgar
Æſt fyrir Uſu veſtan
Engſt folk Svia þröngvir.

Prælium curaſti in virentibus
Lindiſeyæ agris conſeri,
Arma contra moventibus
Terræ iſtius bellatoribus. In ampliſſima
Hemmingorum urbe collectum
Ad occidentale Uſæ latus
Exercitum Anglicum magno dolore affeciſti,
Svecorum domitor.

Þvi næſt atti hann miklar orroſtur a Nordimbra landi vid Teſu: drap hann þar mikit folk, enn ſumt flydi oc tyndiz, þar ſem voru ſen nockur, edr diki. Sidan flutti Knutr konnungr her ſinn lengra ſudr a landit, oc lagdi allt undir ſik, þar ſem hann fór.

Deinde ad Teſam Northimbriæ magna prælia confecit, ubi multis occiſis, reliquos fugavit, deinde paludibus ſubmerſi interierunt. Poſtea rex Canutus exercitum per terram auſtrum verſus duxit, quæque obvia in itinere habuit, ſubegit cuncta.

UTANFERD KARA.

Þeir Kári oc Kolbein ſvarti letu út af Eyrum efter þeim Floſa oc Hornafirdi, gaf þeim vel byri oc voru ſkam-

PEREGRINE ABITIO KARII.

Poſtquam ex Hornafiördo Floſius ac ſui, Karius & Kolbeinn Niger ex Eyris ſolverant & ſecundiſſimis ventis per

A.D. 1014. skamma stund úti, tóku þeir Fridarey, hon er á milli Hialltlandz oc Orkneyia. Vid Kára tók sá madr er David hvíti het, hann sagdi Kára allt um ferdir þeirra slíkt sem hann hafdi hafdi viss ordit, hann var inn mesti vin Kára, oc var Kári med honom um vetrinn, hofdu þeir þá frettir vestan or Hrossey allar þær er þar gerduz. Sigurdr Jarl baud til sín at Jólum Gilla Jarli mági sínum or Sudreyium, hann átti Svanlaugu systur Sigurdar Jarls, þá kom til Sigurdar Jarls konungr sá er Sigtryggr het af Irlandi. hann var sonr Olafs qvarans, enn módir hans het Kormlaud, hon var allra qvenna fegrst oc best at ser ordin um þat allt er henni var úsiálfrádt, enn þat var mál manna at henni hafi allt verit illa gefit þat er henni var siálfrádt. Brián het konungr sá er hana hafdi átta, oc voru þau þá skilit, hann var allra kononga bezt at ser, hann sat í Kunnaktirborg á Irlaudi. bródir hans var Ulfr Hræda inn mesti kappi, oc hermadr. Fóstri Bríans het Kerþiálfadr, hann var son Kylfis Konungs þess er margar orrostur átti vid Brián konung, oc stock or landi fyrir honom

per mare brevi temporis spatio delati, portam in Fridareya, quæ Hialtlandiam & Orcades interjacet, capiebant. Accepit hospitio Karium vir qvidam nomine i) *David Albus; hic eum cujuscunqve de itinere Flosianorum factus certior erat, docuit, singulari se in eum benevolentia præbens, apudqve illum Karius hybernabat. Interim de omnibus, quæ occidentem versus in Rosseya gerebantur, nuntios accepere. Instante festo Natalitii Sigurdus dynasta Gillium Comitem sororium suum ex Aebudis ad se invitavit; hic* k) *Svanlögam in matrimonio habebat sororem Sigurdi dynastæ. Tum & rex nomine Sigtryggus ad Sigurdum dynastam ex Hibernia venit, filius Olafi Qvaranis. Mater autem Kormlöda nominabatur, quæ omnium foeminarum venustissima, omnibusqve; quæ non ex ipsius arbitrio pendebant, dotibus ornatissima: omnibus rebus vero in sua potestate sitis male prædita vulgo perhibetur. Rex erat nomine Brian, cujus illa uxor, verum jam ab eo dimissa fuerat, hic omnium regum ingenio optimus, in Hibernia urbe Connaeiæ residebat. Ejus frater Ulfus Hræda (Terror), athleta celeberrimus & homo militaris. Alumno Brianis nomen erat Kerthialfadus: hic fuit filius* l) *Kylveris regis, qvi præliis cum Briane rege com-*

i) David.) C. *semper* Dagvidr.

k) Svanlaugu.) B. Kormlödu, C. Hvarflaudu, *quæ duo idem esse videntur. Verbum Verum supra Cap. XC, vocatur soror Sigurdi* Nereidr: *adeoqve Gillius duas ejus sorores in conjugio deinceps habuerit.*

l) Kylfis.) B. Kylas, *utrobiqve.*

honom. oc settiz í steinn, enn þá ex Brián konungr geck sudr, þá fann hann Kylfi konung oc sættuz þeir þá tók Brián konungr vid syni hans Kerþiálfadi, oc unni sem sinum sonum, var hann þá róskinn er þetta var tídinda oc allra manna fræknastr. Dungardr het son Bríáns Konungs enn annarr Margadr þridi Takter, hann var þeirra ýngztr, enn inir ellri synir Bríáns Konungs voru frumvaxta ok manna vaskaztir, ecki var Kormlaud módir barna Bríans kon ungs, enn sva var hon ordin grimm Bríáni konungi eptir skilnat þeirra at hon vildi hann giarna feigan. Brián konungr gaf upp þrysvar útlaugum sinum inar somu sakir, enn ef þeir misgerdu optarr, þá let hann dæma þá at laugum, oc má af af slíku marka hvílikr konungr hann hefir verit. Kormlaud eggiadi miok Sigtrygg son sinn at drepa Brián konúng, sendi hon hann nú til Sigurdar Jarls, at bidia hann lids, kom Sigtryggr Konungr fyrir Jól til Orkneyia, þar kom þá oc Gilli Jarl sem fyr var ritad. Sva var monnom skipat at Sigtryggr konungr sat í midiu hásæti, enn til sinnar handar konongi sat hvarr Jarlanna, sátu menn

O 3 þeirra

compluribus gestis hujus opera ex regno profugus in monasterium confederat: Brian autem Romam pedibus iter faciens Kylverem regem nactus in gratiam cum eo rediit, & filium ejus Kerthiálfadum (educendum recepit; majorique hunc benevolentia, quam suos filios complectabatur, idem (Kerth.) cum hæc gerebantur, adultus, multo maximam virtutis opinionem habuit. Filii Brianis regis vocabantur Dungadus, alter Margadus tertius m) *Tactus, quem (nostra lingua) Tannum dicimus: hic illorum natu minimus: primævi autem regis filii matura jam ætate fuerant ac longe strenuissimi. Nullos ex Kormlöda rex Brian liberos genuerat, ea vero post divortium adeo infesta regi erat: ut necem ejus ardentissime cuperet. Exilii damnatis ab se eorundem impunitatem criminum ter dedit Brian rex; verum si sæpius deliquissent, tum eos legibus condemnari fecit ex qua re, qualis ille rex fuerit, colligere licet. Kormlöda filium Sigtryggum uti regem Brianem interficeret, etiam atque etiam cohortata, jam eum ad Sygurdum dynastam auxilia petendi gratia legavit. Pervenit rex Sigtryggus ante ipsum Natalitii festum in Orcades: quo etiam Gillius Comes, uti supra est demonstratum, aderat. Ita dispositi convivæ erant: Rex Sigtryggus in medio solio, huic dynasta & Comes, alter dexter, alter sinister, considebant: intra solium* A. D. 1014.

m) Taktr.) C. Tadkr. G. Tadr.

A. C. 1014. þeirra Sigtrygs konúngs oc Gilla Jarls innar frá, enn utar frá Sigurdi Jarli sat Flosi oc þorsteinn Síduhallzson, oc var skiput aull hollin. Sigtryggr konungr oc Gilli Jarl villdu heyra tídindin þau er gerz hofdu um brennuna, oc sva sidan hon var, þá var fenginn til Gunnarr Lambason at segia sauguna oc var settr undir hann stoll.

lium satellites regis & Comitis Gillii; ab exteriori latere Sigurdi dynastæ adsederunt Flosius & Thorsteinn Halli Sidensis filius, omnibus triclinii sedibus occupatis. Rege Sigtryggo & Gillio Comite, quæ circa incendium (Nialianum), quæque post illud factum, gesta fuerant, audire cupientibus; Gunnarr Lambii filius, qvi memoriam earum rerum proderet, eligitur, sella qvam insideret, destituta.

VIG GUNNARS LAMBASONAR.

1014. I þenna tíma komu þeir Kári oc Kolbeinn oc Davídr hvíti til Hrossseyiar aullum á úvart, gengu þeir þegar upp á land, enn fáir menn gættu skips. Kári oc þeir felagar gengu þegar til Jarls bæiarins oc komu at hollinni um drykkiu, bar þat saman at þá var Gunnarr at segiâ brennu sauguna, en þeir hlýddu til á medan úti, þetta var ióla daginn sialfan. Sigtryggr konungr spurdi, hversu þoldi Skarphedinn í brennunni? vel fyrst lengi sagdi Gunnarr, enn þó lauk sva at hann gret, oc um allar sagnir halladi hann miok til, enn sló vída rá. Kári stódz þetta eigi, hliop hann þá inn med brugdnu sverdinu oc qvad vísu þessa.

CÆDES GUNNARIS LAMBII FILII.

Hoc ipso temqore Karius, Kolbeinn & David Albus in Rosseyam cunctis inopinantibus veniunt: egressique protinus in terram, paucis navim custodientibus, (Karius atqve socii) ad sedem dynastæ continuo ingrediuntur, & ad palatium sub ipsa compotatione adsunt: concurritqve, ut Gunnarr eodem tempore narrationem incendii proferret ac isti foris constituti auscultarent, hæc autem res ipsa Natalitii die accidit. Rex Sigtryggus interrogat: Quomodo tulit Skarphedinn ustionem? Diu quidem fortiter, ait Gunnarus, tamen ad ultimum flebat, adeo hic narratum omnem deflexit in pejus, qvin multa est ementitus. Quod haud sane ferens Karius cum stricto gladio sese intro corripit, & hoc fundit carmen:

Hrósa *Laudibus*

Hrófs hilldar fúfir
Hvat hafa til fregit fkatnar
Hve ráfáka ráku
Rennendr Niáls brennu
Vardat veti niordum
Vidheims at þat fidan
Hrátt gat hrafn at fkita
Holld fæliga golldit.

Laudibus extollunt (homines ad prælia prompti
(Quid audiêre fando ea de re viri
Quomodo equos habiles antennis pellere docti
Hoc vindicarint? Nialianum incendium.
Contingebat, iis, sua qui testantia Martem
Ignita gestant tela, deinde postea
(Crudas obtinuit corvus difcerpere (eorum)
Carnes.) referri gratiam haud ignaviter.

A. D. 1014.

Þá hlióp hann innar eptir hollinni oc hió á hálfinn Gunnari Lambafyni, oc fva fnart at haufudit fauk upp á bordit fyrir Konunginn oc Jarlana urdu bordin í blodi einu oc fva klædin Jarlanna. Sigurdr Jarl kendi manninn þann er vegit hafdi verit hirdmadr Sigurdar Jarls oc var allra manna vinfælastr, oc ftód engi upp at helldr þótt Jarl ræddi um. Kári mællti: þat munu margir mæla herra at ek hafa þetta verk fyrir ydr unnit at hefna hirdmannz ydars. Flofi mællti. Ekki gerdi Kári þetta um fakleyfi hann er í ongum fættum vid ofs. gerdi hann þat at fem hann átti. Kari geck i bravt oc vard ecki eptir honom gengit, fór Kári til fkips fins oc þeir félagar, var. þá vedr gott, oc figldu þegar fudr til Katanefs, oc foru upp í Þrasvík til gofugs mannz er Skeggi het, oc voru med honom miok lengi, þeir í Orkneyium hreinfudu bordin oc báru út inn dauda. Jarli var fagt at þeir hefdi

Quo dicto introrsum per triclinium decurrit, collum Gunnari Lambii filio percutit, idque tanta violentia, ut caput hominis in mensam ipsam ante regem, dynastam & Comitem evolaret, totaque mensa & amicula dynastæ & Comitis sanguine replerentur. Sigurdus dynasta, homine qui cædem fecerat recognito, prehendite, inquit, Karium & trucidate. Hic autem satellitis officio apud dynastam olim functus quod omnibus longe cariſſimus erat, nemo, quamvis id præcipiente dynasta, eo magis surrexit, sed ipse fatur: Plerique, domine, censuerint, hoc me tuo nomine ad vindicandam satellitis tui mortem designasse. Flosius suscipit: Neque hoc sine justa causa patravit Karius, is nullum adhuc nobiscum iniit compositionem, atque adeo egit quod oportebat ipsum. Sic digressus est Karius, neque, ut eum insequerentur, evenit: se cum sociis ad navim refert; miti secundoque aëre ad Katanesiam austrum versus navigant; in Thrasuicum egressi nobilem virum nomine Skeggium adeunt, quocum adeo diu commorabantur. Orcadenses repurgatis mensis mortuum extulerunt. Cæterum dynastæ nuntiato, Karium & socios meridiem

A.D. 1014. hefdi figlt fudr til Skotlandz. Sigtryggr Konungr mællti, þessi var herdimadr mikill fyrir ser er sva rauskliga vann at oc sáz ecki fyrir. Sigurdr Jarl svaradi: aungum manni er Kári likr í hvatleik sinum oc árædi. Flosi tók nú til at segia sauguna frá brennunni, bar hann aullum vel oc var því trúat. Sigtryggr konungr vakti þá til um eyrindi sitt vid Sigurd Jarl oc bad hann fara til orrustu med ser í moti Briáni konungi. Jarl var lengi erfidr, enn kom sva at hann gerdi kost á, mællti hann þat til at eiga módur hans, oc vera konungr á Irlandi ef þeir felldi Brián, enn allir lauttu Sigurd Jarl í at ganga, oc tydi ecki, skildn þeir at því at Sigurdr Jarl het het ferdinni, enn Sigtryggr konungr honom módur sinni oc konungdómi, var svā mællt at Sigurdr Jarl skylldi koma med her sinn allan til Dyflinnar at palmsunnudegi. Fór Sigtryggr konungr þá sudr til Irlandz oc sagdi Kormlodu módur sinni at Jarl hafdi í gengit, oc sva hvat hann hafdi til unnit, hon let vel yfir því, enn qvad þau þó skylldu draga at meira lid. Sigtryggr spurdi, hvadan þess væri at von? hon sagdi at víkingar tveir lágu úti fyrir vestan Mon oc hafdi XXX skipa, oc sva hardfengit at ecki stendr vid, heitir annarr Ospakr enn annrarr Bródir, þú skallt fara til mótz

meridiem versus ad Scotiam velificatos esse; rex Sigtryggus loqvitur: Iste vero homo fortitudine fuit mira, qui adeo strenue rem egit neqve dubitavit. Sigurdus dynasta respondet: Tum Flosius incendii commemorationem ingressus de omnibus aeqviter referebat, illique habita fides est. Postea rex Sigtryggus causam adventus sui Sigurdo dynastæ innuit, ac belli eum rege Briane gerendi socius ut adjungeretur sibi, postulat, hic diu quidem inexorabilis, tandem tamen operam condicere adductus est, his legibus adjectis, ut mater illius sibi nuberet; ipseqve, si Brianem sternerent, rex Hiberniæ fieret, qvam ad rem descendere omnes dynastam exhortabantur; verum frustra, nam sic ab invicem discessum est, ut Sigurdus expeditionem receperit, rex autem Sigtryggus matrem ei conjugem & sceptrum desponderit: ad hoc præfinitum, uti dynasta suis cum copiis omnibus Dublinum die solis Palmarum adforet. Jamqve rex ad austrum in Hiberniam reversus, matrem Kormlödam edocet associatum sibi dynastam esse; ipseqve qvæ hujus rei gratia promisisset. Laudabat id quidem regina, sed ampliora tamen se filiumqve auxilia contracturos ostendebat, a Sigtryggo, hæc unde sperare qveant, interrogata; binos piratas ab occidente Monæ, classe XXX navium, excubare docet; qui quidem (ait) sunt adeo strenui, nihil ut adversus eos consistere valeat; alter Ospakus, alter Broder nominatur: tu ad hos adeas, & nihil reliqui facias, quod ad

mótz vid þá, oc láta ecki atſkorta at koma þeim í med þer, hvat ſem þeir mæla til, Sigtryggr konungr ferr nú oc leitar víkinganna oc fann þá fyrir utan Maun, berr Sigtryggr konungr þegar upp eyrindi ſin, enn Bródir barſt undan allt til þeſs er Sigtryggr konungr het honom kunungdom ok módur ſinni, oc ſkylldi þetta fara ſva hliótt at Sigurdr Jarl yrdi eigi viſs, hann ſkylldi oc koma pálmſunnudag til Dyflinnar. Sigtryggr konungr fór heim til módur ſinnar, og ſagi henni hvar þá var komit. Eptir þetta talaz þeir vid Oſpakr oc Brodír, ſagdi þá Bródir Oſpaki alla vidrædu þeirra Sigtryggz oc bad hann fara til bardaga med ſer í móti Briáni konongi, oc qvad ſer mikit vid liggia. Oſpakr qvadz eigi vilia beriaz í móti ſva gódum konongi, urdu þeir þá bádir reidir oc ſkiptu þegar lidi ſínu, hafdi Oſpakr X. ſkip enn Brodir XX. Oſpakr var heidinn oc allra manna vitrazr. hann lagdi ſkip ſin inn á ſundit enn Bródir lá fyrir utan. Bródir hafdi verit madr kriſtinn oc meſsu diákn at vígſlu. enn han hafdi kaſtat trú ſinni oc gerdiz gudnídingr oc blótadi nú heidnar vættir, oc var allra manna fiolkunnigaztr, hann hafdi herbúnad þann er eigi bitu iárn, hann var bædi mikill oc ſterkr oc hafdi hár ſva mikit at hann drap undir bellti ſer, þat var ſvart.

P FRA

ad conjungendum eos tecum pertinet, qualecunqve ob id præmium poſtularint. Deinde rex piratas qvæſitum it, & ultra Monam inveſtigavit, qvid ſibi negotii ſit, mature profert. Broder vero ad eum finem recuſavit, qvoad rex ei regnum, matremqve (in conjugium) paciſcebatur: qvæ res (tamen) adeo tacite haberetur, ut Sigurdus dynaſta nihil ſubſentiret, cæterum & Broder Dublinum die ſolis Palmarum adveniret. Rex Sigtryggus domum reveniens ad matrem, qvo res deducta ſit, ei renuntiat. Poſt, ubi Oſpakus & Broder ſermonem conſerebant, hic illi ſuum cum Sigtryggo colloqvium enarrat; ſibi ut ſocius eat eum rege Briane depugnatum, orat; hoc plurimum ſua intereſſe dictitat, verum Oſpakus ſe adverſus tam bonum regem laturum arma negat: hine ira ſuccenſi ambo, communes ſtatim copias dividunt; hic X naves, ille XX retinet. Erat Oſpakus religioni ethnicæ deditus ac homo longe ſapientiſſimus. Hic ſuas naves in interiora freti egit; Broder autem ad ulteriora conſiſtebat. Qvi religionem Chriſtianam olim amplexus, atqve diaconi officio functus, eam rejeceret, factusqve Dei maledictor, nunc gentilia numina colebat: erat multo omnium artis magicæ peritiſſimus; armatuqve inſtructus militari, qvi omne reſpuebat ferrum; porro & ſtatura grandi & magnis viribus; promiſſaqve adeo coma, ut eam balteo ſubtexuerit, colore nigricante.

A. D. 1014.

DE

FRA UNDRUM.

A. D. 1014. Þat bar vid eina nótt at gnýr mikill kom yfir þá Bródr sva at þeir vaknudu allir oc spruttu upp oc fóru í klædi sín, þar med rigndi á þá blódi vellanda, hlifdu þeir ser þá med skiolldum, oc brunnu þó margir. Undr þetta hellz allt til dags, madr hafdi látiz af hveriu skipi, sváfu þeir þá um daginn. adra nótt vard enn gnýrr oc spruttu þá enn allir upp, þá rendu sverd or slidrum, enn auxar oc spiót flugu í lopt upp oc baurduz, sóttu þá vapninn sva fast at þeim at þeir urdu at hlífa ser, oc urdu þó margir sárir, enn dó madr af hveriu skipi, hellz undr þetta allt til dags, svafu þeir þá enn um daginn eptir. Þridiu nótt vard gnýrr med sama hætti. þá flugu at þeim hrafnar oc sýndiz þeim or iárni nefin oc klærnar, hrafnarnir sóttu þá sva fast at þeir urdu at veria sik med sverdum enn hlífdu ser med skiolldum, geck þessu enn til dags, þá hafdi enn látiz madr af hveriu skipi, þeir svafu þá enn fyrst, enn er Brodir vaknadi varp hann mædiliga aundunni, oc bad skióta utan báti, þvíat eck vil finna Ospak, steig hann þá í bátinn, oc nockurir menn med honom, enn er hann fann Ospak, sagdi hann honom undr

DE PRODIGIIS

Accidit nocte quadam, ut sonitus supra Brodere ac suis tantus existeret, ut expergefierent omnes, raptim surgerent, vestes induerent, simul in eos ferventi sangvine pluit, & quanquam se scutis protegebant, multi tamen ardore sunt correpti, hoc prodigium ad lucem usque tenuit: unusqve homo in singulis navibus oppetiverat. Seqvente igitur die dormiebant. Proxima vero nocte strepitus iterum fiunt; & surgunt etiam universi: tum gladii sua sponte vaginis excurrere, secures & hastæ sursum evolantes pugnam facere; qvin hæc arma tam vehementer homines urguere, ut tueri se necessum haberent, nec pauci tamen sauciarentur. Unum etiam singulæ perdiderunt naves, eo prodigio usque in diem continuato. Subseqventi die rursus dormitabant. Tertia itidem nocte sonitus exstitit; tumqve ad eos corvi, quorum rostra & ungves ex ferro videbantur, advolant; ac tanta vi homines impetunt, ut hos a se gladiis defendere, ipsos clypeis protegere cogerentur: quod etiam ad diluculum perseverabat, uno pariter in qvaqve navi mortuo. Tum etiam quieti se primum dabant; deinde vero experrectus Broder, ducensqve animam anhelanter, scapham de nave dimitti jubet; ego enim (ait) conventum volo Ospakum: moxque descendit cum nautis aliquot in scapham. Cumqve Ospakum convenisset, memoratis ei quæ sibi apparuerant prodigiis, rogat uti se, quæ res por-

undr þau er fyrir þá hafdi borit, oc bad hann segia ser fyrir hverio vera mundi. Ofpakr villdi eigi segia honom fyrr enn hann selldi honom grid. Bródir het honom gridum, enn Ofspakr dró þó undan allt til nætr. Ofspakr mællti þá, þar sem blódi rigndi á ydr þar munut þer hella út margs mannz blódi bædi ydru oc annarra, enn þar sem þer heyrdut gny mikinn, þar mun ydr sýndr heims brestr oc munu þer deyia allir brátt; enn þar er vapnin sóttu at ydr, þat mun vera fyrir orrostu, enn þar sem hrafnar sóttu at ydr þat merkir diofla þá er þer trúit á oc ydr munu draga til helvítis qvala. Bródir var þá sva reidr at hann mátti aungu svara oc fór þegar til manna sinna, oc let þekia sundit allt med skipum oc bera streingi á land, oc ætladi at drepa þá alla eptir um myrguninn. Ofspakr sá rádagerd þeirra alla, þá het hann at taka trú oc fara til Briáns konungs oc fylgia honom til daudadags, hann let þat þá ráds taka at þekia aull skipin oc forka med landinu oc haugga strengi þeirra Bródur, tók þá at reida saman skipin enn þeir voru sofnadir, þeir Ofspakr fóru þar út or firdinum oc sva vestr til Irlandz, oc komu til Kantaraborgar, sadgi Ofspakr þá Briáni konungi allt þat er hann var víss ordinn oc tók skíro oc

tenderentur iis, doceat: verum hic adeo recusavit explanare, donec sibi incolumitatem confirmaret Broder, & eo quamvis pollicito, tamen usqve in noctem distulit. Tum autem loqvitur: Quod in vos sanguine pluebat, multorum mortalium sanguinem effundetis tam vestrum quam aliorum: quod mirum audiebatis sonitum præmonstrata vobis fuerit cessatio mundi (ɔ: *vitæ in mundo*), *vosqve omnes celeriter moriemini: quod arma impetebant vos, id prælium portendit: quod deniqve corvi vos aggressi sunt, hoc dæmonia significantur, quibus fidem habetis, quæqve vos in cruciatus infernales sunt abreptura. His Broder adeo exasperatus, ut ne verbum quidem respondere potuerit, statim ad suos redit, naves per totum fretum (in latitudinem) disponendas, orasqve ad litora destinandas curat, postero mane Ospakianos omnes contrucidaturus. Ospakus perspecto plane hoc consilio, sese religionem Christianam recepturum, Brianem regem aditurum, eiqve ad fati sui diem hæsurum vovit, porro eam iniit rationem, ut suas naves omnes contegi velis faceret, oramque stringens adhibitis contis, rudentes interscindi classis Broderianæ: ita naves rursus in unum contrahi coepere, nautæ vero compositi somno fuerant: tum Ospakus & sui ex freto enavigarunt, itaque ad Hiberniam occidentem versus (tetenderunt;) ac devenerunt ad urbem Connaciæ. Mox ille Brianem regem quarum rerum certior factus est, edocuit: receptoque baptismate regi se tradidit.* A. D. 1014.

A. D. 1014. oc fal fik konungi á hendi. Sídan let Brián konungr famna lidi um allt ríki sitt, oc skylldi kominn herrinn allr til Dyflinnar í vikunni pálmdrottinsdag.

tradidit. Postea rex Brian conficiendum exercitum curat per totum regnum suum, qui exercitus Dublinum circa diem Dominicam Palmarum cunctus adveniret.

FRA SIGURDRI JARLI OC HANS FORFEDROM.

Þorfinn Jarl atti V sono het æirn Havarþr hinn Arsæli, annar Hlaudver, þridi Liotr, feordi Skuli, fimti Arnfinnr, Ragnhildr Eyreks dottir red Arn-
circa 950. finni bonda sinom bana í Myrkhol á Katanesi, enn hun giptist Havarþi hinom Arsæla brodr hans. Havardr tók Jarldom oc var goþr höfdingi oc Arsæll, Einar Kliningr het madr hann var systur sun Havards höfdingi mikill, hann hafdi sveit mikla oc lá í hernadi á sumrum, hann þá veitslo at Havardi oc at þeirri veitslo töludo þau margt Ragnhildr oc Einar, kalladi hun slykann mann vel til höfdingea fallinn oc betr hendtan Jarldom enn Havardi frænda huns oc kalladi þá kono vel gipta er slikan man ætti, Einar bad hana ecki tala slikar rædr, kvad hann mann göfgastann í eyonom oc hana fullvel gipta, Ragnhildr svarar, skammar man verda samfarir ockar Havards hedann fra; satt er þat at verda mano menn til i eyonom, þeim er ei man alt í augum vaxa, ef þu fyr ermunar þer Tignarinnar. Fyrir slikar fortölr hennar feckst Einari hugr til agirni oc

DE SIGURDO DYNASTA EJUSQVE MAJORIBUS.

Thorfinno Jarlo qvinqve erant filii, Havardus Annona beatus, Hlodverus, Liotus, Sculo *&* Arnfinus. *Arnfinno conjux Ragnhilda Erici filia, dum Myrkholi in Catanesia ageret, necem attulit, ejusqve fratri Havardo Annona beato nupsit. Ille Jarli dignitate auctus Principis boni felicisqve fama cluebat. Nepotem ex sorore habuit Enarum Kliningum percelebrem virum, qui per æstates piraticæ incumbens numerosum circumduxit agmen. Accidit aliqvando, ut dum apud Jarlum convivio fruitur, Ragnhilda freqventibus colloqviis ultro citroqve habitis, in illo virtutem dignam duce collaudaret; & muneri Jarli magis aptum, quam Havardum ipsius cognatum, diceretqve uxoris rem bene agi, cui talis esset conjux. Enaro Jarlum omnibus in insulis præstare, eamqve digne nuptam esse respondenti, oggerit: brevi Havardus & nos una habitabimus, & erint, hic in insulis, qvi non terri patientur, si honores duxeris spernendos. Qvibus monitis Enarus accenditur in avaritiam & mortem cognato inferendam,*

oc ſvika vid frænda ſinn, oc ſömdu þau þá ſin á midlum at hann ſkylldi drepa Jarl, enn hun ſkylldi giptaſt hanom, oc nockru ſidar beoſt Einar til ferdar þeirrar, oc þá mællti ſpamadr eirn er var med hanom: geör þetta verk æi í dag heldt á morgun, ella mano leingi ættvig vera í ætt ydvarri. Einar let ſem hann heyrdi þetta eigi. Havardr var þá á Steinsneſi í Roſſey, þar var fundr oc Bardagi þeirra Havards, oc ei langt adr Jarl fell, heiter þar nú Havards teigr. Oc þá er þeſsi tidindi ſpurduſt, þotti Einar vordinn nidingr mikill af verki þeſsu, þá vildi Ragnhildr ecki ſambland eiga vid hann, oc kallar þat lygd eina, at hun hefdi þar í heitom verit, ſendi hun þá eptr Einari Hardkiöpt, hann var ſun annarar ſyſtur Havards, oc þá er þau funduſt, ſegir hun ſkömm at ſlikum frændum hans, er ei vildu hefna hans, kallaſt alt vildu til vinna at Jarls yrdi hefndt, enn þat er oc audvitat ſegir hun, at ſa man meſt metinn af öllum godum mönnum, er Jarls hefner, hefir ſa oc unnit til rikis hans, Einar ſegir, þat er mællt Fru, at þer mælit ſtundum annat enn ydrbyr í ſkapi, enn ſa er þetta verk gorer, man þat ſyrer vilia hafa at þu halder þeim í hendur rikino, oc þeim lutum öþrum er ei mano þykia minna ſkipta, ſlita ſva rædunni. Eptir þetta fór Einar Hardkiöptr at Einari Kliningi, oc

ferendam, cujus illa premium, ſocietatem thori ſecum jugendam pacta eſt. Paulo poſt in Jarlum movet; at dum arma expedit, monetur ab haruſpice, in ſeqventem diem propoſitum craſtinaret, ne, ſecus freqventes cædes cognatos diu attrituræ uſu evenirent. Qvod Enarus ſimulans non audiviſſe Steinsneſum Roſſeiæ villam, ubi Havardus tunc degebat, adiit, pugnamque iniit, ubi Havardus in loco Hallvardtseigur dicto cadit. Hoc facto Enarus ab omnibus neſandi ſceleris reus habebatur, & Ragnhilda matrimonium, cum homine neqvam inire noluit, pactum, qvod ille poſtulabat, fictum eſſe dicens. Vocatum deinde Enarum Hardkiaptum cæſi ex ſorore altera nepotem illa affatur. Magnæ vobis occiſi cognatis vertetur ignominiæ, qvod mortem non vindicetis, ego vero ultionem pretio qvovis emam, nec ullum mihi dubium qviu ab hominibus, qvi virtutem colunt, ultor ſummi æſtimetur, & comitivam dignitatem premio reportet. Regeſſit Enarus. Diceris Domina haud raro, diverſa loqvi, ac qvæ volvis animo, qvi vero poſtulata fecerit, petit viciſſim, regnum ſibi tradi cures, & res, qvæ viſæ fuerint, majoris momenti. His dictis Enarus Hardkiaptus, Enarum Kliningum adoritur

A. D. circa 951.

A. D. circa 952.

oc drap hann, enn Ragnhilldr sendi eptir Lioti brodr þeirra oc giptist hanom. Liotr tók Jarldom oc gordist höfdingi mikill, Einar Hardkiöptr hafdi nu drepit frænda sinn, enn var þá egi nær Jarldomi enn adr, uner hann nu stor illa sinom luta, vildi nu afla ser manna oc sækea med makt til eyanna, honom vard illt til manna, þvi at Orkneyingar vildu þióna sonum Þorfins Hausakliufs. Oc nockru sidar let Liotr Jarl drepa Einar Hardkiöpt. Skuli brodir Liots fór nu á Skotland oc var þar gesit Jarls namn af Skota konungi, sidann fór hann yfir á Katanes oc afladi ser þar Lids, oc fór þadann í eyar oc deildi þar til rikis ved Liot brodr sinn, Liotr safnar lidi oc fór til mots vid Skula oc vard fiölmennari, enn er þeir fundust vildi Skuli ecki annat enn berjast, vard þar hardr Bardagi oc sigradist Liotr, enn Skuli flydi yfir á nes oc þangat ser Liotr eptir hanom, oc dvaldist þar um rid oc vard fiölmennr, oc þá ridr Skuli ofan af Skotlandi med her mikinn er Skotta konungr hafdi fengit hanom oc Magbiodr Jarl, oc varo Skottar hinir aköfusto í öndverdri orrusto. Liotr bad menn hlifa ser oc standa þo sem fastast, enn er Skotar feingo egi at gort, eggadi Liotr sina menn oc var sealfr hinn akafasti, oc er sva hafdi stadit um rid, þá raufst fylking þeirra Skota, oc eptir þat

ritur & interficit, Ragnhilda vero Liotum utriusque fratrem arcessit, illique nupsit. Qui suscepto comitis imperio vir potens factus est. Enarus fratre cæso, dignitati, quam appeterat, nondum propior rem suam ægerrime ferens vi insulas subjugare sibi proposuit, verum, quia Orcadenses Thorfinni Hausakliufi filiis parere solum voluerunt, auxilio caruit. Paulo post jussu Lioti a medio sublatus est Skulo frater Lioti in Scotiam profectus comitis dignitate a Scotorum rege ornatur, quo facto militem per Catanesiam conscriptum in insulas ducit, sibique regendas poscit. Liotus hosti copiis fortis occurrit & Sculium pugnam petentem acri prælio superat, fugientemqve in Catanesiam sequitur. Hic ubi victor aliqvantum egerat, ex Scotia cum numeroso Scotorum regis & Macbethi comitis milite redit Sculus. Scotus acer in prima acie pugnabat. Liotus vero suos se defendere, nec proferre pedem jussit. Scotos demum recedentes magna vi aggreditur ante suos pugnans & laxatis ordinibus terga dare cogit. Sculius pugna redintegrata cum suis tandem cecidit.

þat flya þeir 'enn Skuli hellt upp Bardaga, enn fell þo at lyktom, Liotur tok undir sik Katanes oc var þá ufridr mitlum Skota oc Liots Jarls þviat Skotar undo illa uförom sinom. þá er Liotr Jarl var á Katanesi, þá kvam Magbeodr Jarl af Skotlandi med her mikinn, oc funduſt þeir Liotr Jarl á Skydamyri á Katanesi, oc hafdi Liotr Jarl, eigi lid vid, enn þo geck Liotr ſva faſt fram, at þeir viknudo fyrir Skotarnir, oc var Bardagi adr þeir flydo, er liſit þago, enn fiöldi var ſár, Liotr vendi aptr med ſigri oc var lidit miök ſart, Liotr Jarl hafdi fengit ſár þat er hann leiddi til bana.

cecidit.. Victor Catanesiam sibi subegit, unde Scoti, & quod res tam male gestas ægerrime ferrent, Lioto bellum minabantur. Quodam tempore, ubi Liotus in Catanesia degebat, Macbethus Comes multo agmine stipatus ex Scotia descendit, eumque in Skidamire Catanesiæ loco adoritur. Miles rarus erat tum illi, tantus vero pugnandi furor & successus, ut Scoti recedere & brevi post salutem fuga quærere, maximam partem saucii necessum haberent. Liotus cum suis victoriam & vulnera domum reportavit, unde non diu postea vita functus est. A. D. circa 965.

UM HLÖDVER JARL OC SIGURD JARL DIGRA SUN HANS.

Hlödver tók Jarldom eptir Liot oc var mikill höfdingi, hann atti Audur dottr Kiarvals Ira konungs, þeirra ſun var Sigurdr Digri, Hlödver vard Sottaudr oc var heygdr i Höfn a Katanesi, Sigurdr ſonr hans tók Jarldom eptir hann, oc vard Höfdingi mikill oc vidlendr, hann helt med valdi Katanes fyrir Skotum oc hafdi hvört ſumar her uti, hann heriadi i Sudureyar á Skotland oc Irland. Þat var á einu Sumri at Finnleikr Skota Jarl haſladi Sigurdi völli á Skydamyri á nemndum deigi, enn Sigurdr geck til fretta

DE HLÖDVERO ET SIGURDO CRASSO EJUS FILIO.

circa 965. Hlodverus *Lioti in comitiva dignitate & potentia successor matrimonio sibi junxit Auduram Kiarvali Regis Hibernorum filiam, ex qua filium suscepit Sigurdum Crassum. Patrem morbo naturali mortuum tumulo in Hafna Catanesiæ condidit Sigurdus,* circa 982. *Patrium ille imperium vi magna opum, latque fundorum dominio adauxit. Catanesiam manu armata Scotis prohibebat, & singulis æstatibus infesta per Scotiam, Hæbudas & Hiberniam circumtulit arma. Erat æstate quadam, ut Finleikus Scotorum comes Sigurdo pugnæ campum in Skidamira describeret.* 985.

A. D. 985. fretta vid modr sina, hun var marg-kunung, Jarl sagdi henni at egi mundi minni lidsmunr enn VII menn um einn. hun svarar ek mundi þik leingi hafa upfædt i ullaupi minum, ef ek vissa at þu mundir einalt lifa, oc rædr audna lifi enn egi hvar madr er kominn, betra er at deya med sæmd enn lifa med skömm, tak her vid merki þvi ek er hefir gort af allri minni Kunnatto, oc væntir ek at sigursælt verda muni þeim er fyrir er borit, enn banvænt þeim er ber. merkit var gort af miklum handvirdum, oc ageætlegum hagleik, þat var geört í hrafns mind, oc þa er vindr bles i merkit, þa var sem rafn bæindi fluginn. Sigurdr Jarl vard reidr vid ord modur sinnar, oc gaf Orkneingum Odul sin til lidveitslu, oc fór til Finnlæiks Jarls á Skydamyri, oc fylkti hverirtueggi lidi sinu, oc þá er orrosta se saman, var skotinn merkis madr Sigurdar Jarls til bana, Jarl kvaddi annan man til at bera merkit, oc þá er barist var um rid fell sa, III fellu merkismenn Jarls, enn hann hafdi sigr oc seingo þá Orkneyingar Odul sin eptir lofordi hans, oc geck at eiga dottur Melcolms Skota konungs.

beret. Quo audito Sigurdus matrem, quæ foemina multiscia erat consulendi causa adiit, narratoqve copiarum non minus esse discrimen, qvam cum septem uni esset dimicandum, responsum tulit. Quam nimis diu ego te in cunis lana plenis enutrivissem, si mens mihi præsaga fuisset tibi vitam fore sempiternam; & vitam & pericula fata semper regunt: & ego qvidem judico esse satius viri mortem animo forti obeuntis famam volare per ora virorum, quam indecore vivere. His dictis signum filio dedit, arte, qvam potuerat summa factum, qvod ominabatur possessori victoriam, ferenti vero necem allaturum esse. Erat signum miri artificii, magnæqve virtutis in speciem corvi factum, qui, dum illud vento pandebatur, in hostes volatu ferri visus est. Adversus matris suæ verba Sigurdus ira excandebat & insularum incolis pro auxiliis allodia pollicebatur. Quo facto in Skydamyram exercitum duxit, ubi acre prælium cum Finleiko ingreditur. In primo concursu signifer comitis Sigurdi hasta perforatus obit, qvem munere & fato alter, & hunc tertius, brevi seqvebantur. Comes tandem victoria potitus Orcadensibus allodia restuebat, & filiam Melcolfi Scotorum Regis matrimonio sibi junxit.

BRIANS BARDAGI.

1014. Sigurdr Jarl Laudvisson bióz af Orkneyium. Flosi baud at fara med honom. Jarl villdi þat eigi þar sem hann átti fudr-

PUGNA BRIANICA.

Sigurdo dynastæ Hlödveris filio de Orcadibus ire paranti Flosius cum eo proficisci pollicebatur, quod quidem recusavit dynasta, quo-

sudrgaungu sína at leysa. Flosi baud XV menn af lidi sínu til ferdarinnar, enn Jarl þekktiz þat, enn Flosi fór med Gilla Jarli í Sudreyiar. Þorsteinn Síduhallzson fór med Sigurdi Jarli. Hrafninn raudi oc Erlingr af Stravmey. Jarl villdi eigi at Hárekr færi, enn Jarl letz mundu segia honom fyrstom tídindin. Jarlinn kom med allan her sinn at pálmadegi til Dyflinnar, þar var oc kominn Bródir med allan her sinn. Bródir reyndi til med forneskiv hversu ganga mundi orrostan. Enn sva geck frettin ef á faustudegi væri bariz at Brián konungr mundi falla oc hafa sigr, enn ef fyrr væri bariz mundi þeir allir falla er í móti hónom væri, þá sagdi Bródir at eigi skylldi fyrr beriaz enn faustudaginn. Fimtadaginn reid madr at þeim Kormlaudu apalgrám hesti oc hafdi í hendi pálstaf, hann taladi lengi vid þau. Briánn konungr kom med her sinn allan til borgarinnar, faustudaginn fór út herinn af borginni, oc var fylkt lidinu hvarutveggia. Bródr var í annan fylkingarminn enn Sigtryggr konungr í annan. Sigurdr Jarl var í midiu lidinu. Nú er at segia frá Briáni konungi at hann villdi eigi beriaz faustudaginn, oc var skotid um hann skialldborg oc fylkt þar lidinu fyrir framan. Ulfr hræda var í þann fylkingararminn sem Bródir var til mótz.

Q enn

quoniam illi absolvendum esset pedestre ad Romam iter; sed, Flosio rursus XV ex suis expeditionis comites offerente, hoc acceptavit. Ipse vero Flosius Comitem Gillium in Aebudas sequebatur; comitantibus Sigurdum dynastam Thorsteine Halli Sidensis filio, Rafne Rufo, Erlingo Strömeyensi. Harekum proficisci dynasta noluit, sed ei, quæ gesta fuissent, primo se renuntiaturum ostendit. Die Palmarum omni exercitu suo Dublinum tetigit: quo & Broder eum copiis omnibus jam aderat. Hoc per veneficia explorante quemadmodum abitura esset pugna, responsum oraculi sic tulerat: si die Veneris pugna foret, Brianem regem adepta victoria casurum; sin prius confligeretur, omnes, qui hunc adversum consisterent, occasuros esse, hinc Broder ante diem Veneris acie dimicandum negavit. Die Jovis quidam equo scutulato ad Kormlödam & socios advectus, contum in manu tenens (lato brevique) ferro præmunitum, diu cum illis verba fecerat. Postquam rex Brian omnibus copiis ad urbem venerat, die Veneris exercitus ex urbe educitur, & acies utrinque instruitur. Broder in altero aciei cornu, rex Sigtryggus in altero, Sigurdus vero dynasta in media acie; versabantur. De autem Briane rege dicendum, quod hic die Veneris confligere noluerit: igitur præsidio (corona) scutatorum circummuniebatur, acie sua ante id composita, hujus aciei alterum cornu tenuit Ulfus Hræda, parti Broderis adversum, A. D. 1014.

alterum

A. 1014. Þenn í annan fylkingararm var Ospakr oc synir hans, þar er Sigtryggr var í móti enn í midri fylkingunni var Kerþiálfadr, oc voru fyrir honom borin merkin. Fallaz nu at fylkingarnar, var þar orrosta allhord, geck Bródir í gegnum lid þeirra oc felldi þà alla er fremstir stódu, enn hann bitu ecki iárn. Ulfr hræda sneri þá í móti honom oc lagdi til hans þrysvar sinnum sva fast at Bródir fell fyrir í hvert sinn, oc var vid sialst at hann mundi eigi á fætr komaz, enn þegar hann feck uppstadit, þá flýdi hann oc þegar í skóginn undan. Sigurdr Jarl átti hardan bardaga vid Kerþiálfad. Kerþiálfadr geck sva fast fram at hann felldi þá alla er fremstir voru rauf hann fylkingina Sigurdr Jarls allt at merkium oc drap merkismanninn, feck hann þá til annan mann at bera merkit, vard þá enn orrosta haurd. Kerþiálfadr hió þenna þegar bana hogg oc hvern oc odrum þá er í nánd voru. Sigurdr Jarl qvaddi þá til Þorstein Siduhallson at bera merkit. Þorstein ætladi upp at taka merkit, þá mællti Amundi hvíti, berdu eigi merkit. þvíat þeir eru allir drepnir er þat bera. Hrafn inn raudi sagdi Jarl, berdu merkit. Hrafn svaradi, berdu siálfr fianda þinn. Jarl mællti, þat mun vera makligazt at fari saman karl oc kýll, tók hann þá merkit af stonginni oc kom á millum klæda sinna. Litlu sidarr var veginn

alterum Ospakus & filii sui, contra quod Sigtryggus constitit; in media vero acie fuit Kerthialfadus, eique vexilla præferebantur. Deinde concurrunt acies, fit prælium asperrimum. Broder agmen hostium perrumpit, quotquot primi steterunt, omnes dejicit; at nihil ipsi nocebat, ne ferrum quidem. Gradum in eum conferens Ulfus Hræda, ternis hominem ictibus tanta violentia ferit, uti toties corrueret, ac propius nihil factum, quam ut in pedes eniti nequiverit: sed simul atque erigi contigit, fuga se abripuit in silvam. Sigurdus dynastes acri certamine cum Kerthialfado dimicabat, qui tanto progrediebatur impetu, ut omnibus, qui primori constiterant in acie, prostratis, ipsam dynastæ cohortem ad signa usque perfringeret, atque signiferum interficeret. Tum alio, qui vexillum gereret, a dynasta substituto, vehimenti etiam discrimine conflictum est, hunc (vexilliferum) Kerthialfadus ictu peremtorio cædit, unumque post alterum proximorum. Dynasta igitur Thorsteinem Halli Sidensis filium præferre vexillum jubet: quo id sublaturo, omnes perimuntur, itaque tu Rafne Rufe, inquit dynasta, vexillum præfer. Rafn respondit: Fer tute pestem tuam. Tum dynastes: Aeqvissimum fuerit, ut sequatur senem culeus: moxque detractum e pertica vexillum inter vestimenta condidit sua. Nec multo post Amundius Albus cæditur: tum

veginn Amundi hvíti, þá var Jarl oc ſkorinn ſpióti í gegnum. Oſpakr hafdi gengit um allan fylkingar arminn, hann var ordinn ſárr miók enn látir ſonu ſina báda ádr Sigtryggr konungr flýdi fyrir honom, braſt þá flótti í ollu lidinu. Þorſteinn Síduhallzſon nam ſtadar þá er adrir flýdu oc batt ſkóþveng ſinn, þá ſpurdi Kerþiálfadr hví hann rynni eigi ſva ſem adrir? Því ſagdi Þorſteinn at ec-tek eigi heim í kvelld þar ſem ec á heima út á Islandi. Kerþiálfadr gaf honom grid. Hrafn inn raudi var elltr út á nockura, hann þóttiz þar ſiá helvítis qvalar í nidri, oc þótti honom dioflar vilia draga ſik til. Hrafn mællti þá. Runnit hefir hundr þinn Peter poſtoli til Róms tyſvar oc mundi renna it þridia ſinn ef þú leyfdir, þá letu dioflar hann lauſan, oc komz Hrafn yfir ána. Bródir ſá nú at lidit Bríans konungs rak flóttann, oc var fátt manna hiá ſkialldborginni, hlióp hann þá or ſkóginum oc rauf alla ſkialldborginna oc hió til konungſins. Sveinninn Taktr brá upp vid hendinni oc tók hana af honom oc hauſudit af konunginum, enn blódit konungſins kom á ſtúf ſveininum oc greyri þegar fyrir ſtúfinn. Bródir kalladi þá hátt, kunni þat madr manni at ſegia at Bródir felldi Brián. Þá var runnit eptir þeim er flóttann ráku oc ſagt þeim fallit Bríans konungs, ſneru þeir þá aptr þegar Ulfr

tum & ipſe dynaſta pilo transfigitur. Oſpakus fuerat per totum aciei cornu graſſatus, A. D. 1014. *multis vulneribus acceptis, filiisque ſuis ambobus perditis; cum tandem ei rex Sigtryggus fugiens cedit, tum etiam totum (hujus) agmen corripere fugam. Thorſtein filius Halli ab Sida, cæteris fugam maturantibus, curſum intermiſit, lingulam calceamenti revinciens: unde a Kerthialfado, quidni more aliorum decurreret, interrogatus: Quoniam ego, inqvit, hac veſpera meam domum non aſſeqvor, qvi in Islandia penates habeam, mox ab illo donatus eſt incolumitate. Rafn Rufus in amnem qvémdam a prementibus pulſus in imo alveo cruciamenta infernalia cernere ſibi videbatur, ipſumqve dæmonia eo rapere conari exiſtimans, Canis tuus, inqvit, Petre apoſtole, Romam bis excurrit; ac ſane, tu ſi poteſtatem dares, tertium curreret, ſic a dæmoniis dimiſſus amnem pervadebat. Interea Broder milites Brianis regis fugientibus inſtantes conſpicatus, paucis hominibus ad præſidium regium remanentibus, ſe ſilva erupit; ac toto præſidio diſturbato, regem gladio impetivit: puero Tacto manum, qvam ſub ictum exporrexerat, regiqve caput amputantur, ſanguis autem regius adſpergebatur trunco pueri membro, eiqve ſtatim obducta cicatrix eſt. Tum Broder ſic exclamare; referat homo homini Brianem a Brodere dejectum. Mox ad eos, qvi in tergis fugientium hærebant, decurritur, iisqve occaſus regis nunciatur, reverſi oppido*

A.D. 1014. Ulfr hræda oc Kerþiálfadr, slógu þeir þá hríng um þá Bródur oc felldu at þeim vidu, var þá Bródir hondum tekinn. Ulfr hræda reist á honom qvidinn oc leiddi hann um eik oc rakti sva or honom þarmana, oc dó hann ecki fyrr enn allir voru or honom raknir, menn Bródur voru allir drepnir. Sidan tóku þeir lík Briáns konungs oc biuggu um, haufud konungsins var gróid vid bolinn. XV menn af brennumonnom fellu í Briáns orrostu, þar fell oc Halldorr son Gudmundar ins ríka óc Erlingr af Straumey. Faustudaginn langa vard sá atburdr á Katanesi at madr sá er Daurrudr het geck út, hann sá at menn ridu XII. saman til dýngiu einnar, oc hurfu þar allir, hann geck til dýngiunnar, hann sá í glugg er á var, oc sá at þar voru konnr inni oc hofdu færdan upp vef, mannahofut voru fyrir kljána, enn þarmar or monnum fyri viptu ok garn. sverd var fyrir skeid, enn aur fyrir hræl, þær qvádu vísur þessar, enn hann nam.

do Ulfus Hræda & Kerthialfadus Broderem ac suos corona circumdant ingesta in eos undique materia, sic Broder vivus capitur, rescindit homini ventrem Ulfus Hræda, tum arbori circumducit eum, itaque omnia intestina corpori extrahit; nec ille prius exspirabat, quam penitus fuit eviſceratus, milites Broderis ad unum contrucidantur. Dein corpus regium accipiunt & componunt (curant). Caput autem regis cum trunco coaluerat. Ceciderunt in pugna Brianina XV incendiarii; item Halldorus filius Gudmundi Potentis, & Erlingus a Strömeya. Die supplicationis (vulgo) longa, is in Katanesia expetiverat casus, ut homo quidam, cui Dörrudo nomen erat, foras egressus, XII numero equites tumulum quendam petentes viderit:. quibus illic e conspectu omnibus abreptis, ad tumulum progressus per foramen, quod inerat, introspiciens, foeminas intus constitutas vidit, quæ telam exorsæ, humanis capitibus pro trama & stamine, gladio pro spatha, sagita pro pectine utebantur:· & quæ sequuntur, carmina cecinerunt, illo discente.

Vitt er orpinn
Fyrir valfalli
Rifs reidi sky
Rignir blódi.
Nú er fyr geirum
Grár uppkominn
Vefr verþiódar
Þer er vinur fulla.
Raudum vefti
Randversk blá.

Ampla constituta sunt,
Stragis anteludia,
Vela texori jugi.
Sanguinem nubes pluit.
Pila nunc præsagiens
Leucophæa tollitur
Tela militantium;
Hæcce complicet replens
Quam rubro subtemine
Lividoqve, prælii.

Siá *Ista*

A.D. 1014.

Siá er orpinn vefr
Yta þaurmum
Ne hardkliádr
Haufdum manna.
Erv dreyrrekin
Davrr at ſkauptum
Iarnvardr ylli
Enn aurum hræiar
Skulom ſlá ſverdum
Sigrvef þenna.

Iſta, tela texitur
Ilibus mortalium:
Atqve ſtricte pendulis
Tenſa temporibus virûm eſt:
Sunt cruore perlita
Spicula inſilium loco,
Eſtqve ferratum jugum,
Sed ſagittæ pectinum,
Enſibus denſabimus
Textila hoc victoriæ.

Gengr Hilldr veſa
Oc Hiorþrimul
Sangrídr Svipul
Sverdum tekna.
Skapt mun gneſta
Skiolldr mun breſta
Mun hialmgagarr
I hlíf koma.

Prodit Hillda texere,
(Prodit) & Hiörtbrimula,
Sangrida (atqve) Svipula,
Expediti enſibus.
Fiet, haſtile ut crepet,
Parma diffringatur, (&)
Caſſidi hoſtis (pectorum)
Incidat munimini.

Vindum vindum
Vef darradar
Sá er úngr kongr
Atti fyri.
Fram ſkulum ganga
Oc í folk vada
Þar er vin-r vcrir
Vapnum ſkipta.

Torqveamus telam, (age)
Torqveamus, bellicam:
Iſta rex quam junior,
Deſtinata, abſolveret.
Proferamus (jam) gradum,
Et ruamus in ordines,
Noſtri amici qvo loco
Arma (cum hoſti) conferunt.

Vindum vindum
Vef darradar
Oc ſiſlingi
Sídan fylgium.
Þar ſiá bragnar
Blódgar randir
Gunnr oc Gavndul
Þær er grami fylgdu

Torqveamus telam, (age)
Torqveamus bellicam.
Atqve regi, poſtmodo
Hæreamus dexteræ.
Sentiunt eâ viri
Scuta tincta ſangvine,
Gunna necnon Göndula
Qvâ adfuere Principi.

A. D. 1014.

Vindum vindum
Vef darradar
Þar er ve vada
Vífiea manna
Látum eigi
Líf her ſparaz
Eiga valkyriur
Vals um koſti.

Þeir munu lydir
Laundum ráda
Er útſkaga
Adr um bygdu
Kved ec ríkum gram
Rádinn dauda
Nú er fyrir oddum
Iarlmadr hníginn.

Oc munu Irar
Angr um bída
Þat er alldri mun
Ytum fyrnaz.
Nú er vefr ofinn
Enn vaullr rodinn
munu um lönd fara
Læſpioll gota.

Nú er ógurligt
Um at lítaz
Er dreyrug ſky
Dregr med himni
Mun lopt litat
Lyda blódi
Er ſpár varar
Springa kunnu.

Torqveamus telam, (age)
Torqveamus, bellicam:
Arma qvippe cum ruunt
Bellicoſorum virum
Ne ſinamus (hoſtium)
Heic ſaluei parcier:
Stragis electricibus
Stragis optio data eſt.

Fiet, ut gentes eæ
Imperent regionibus,
Ultimas qvæ lingulas
Incolebant antehac.
Dico regem, qvi potens
Rebus, addictum neci:
Jamqve per vim cuſpidum
Vir dynaſtes occidit.

Atqve genti Hibernicæ
(Tantus accidet dolor,
Nunqvam ut is mortalibus
Exoleeturus fiet.
Tela jam pereexta, ſed
Campus evaſtatus eſt.
Orbis oras per ruet
Læſio pacis virum.

Nunc reformidabile eſt
Ferre circum lumina:
Qvod cruoribus graves
Cæla per nubes agunt.
Tinctus aer (tunc) erit
Militantum ſangvine,
Noſtra qvum prænuntia
Comprobarier qveunt.

Vel Dulcter

Vel kvedu ver
Um konung úngan
Sigrhlióda fiold
Syngium heilar.
Enn hinn nemi
Er heyrir á
Geirhlióda fiold
Oc gumum skemti.

Dulciter sustollimus
Regi de, qui junior,
Multiplex epinicium.
Sit canentibus bene!
Ille vero discat, hic
Qui dat audientiam,
Multa carmina bellica;
Hisqve deiectet viros.

Ridum hestum
Hart ùt berum
Brugdnum sverdum
A brot hedan.

Devehamur equis, cito
Auferamus (jam) foras
(Nostra), ductis ensibus,
In viam hocce de loco.

Rifu þær þá ofan vefinn oc í sundr, oc hafdi hver þat er hellt á Geck Daurrudr nú í brot frá glugginum oc heim, enn þær stigu á hesta sína, oc ridu VI í sudr, enn adrar VI í nordr. Slíkan atburd bar fyrir Brand í Færeyium Gneistason. Á Islandi at Svínafelli kom blód ofan á messu havkul prestz faustudaginn langa sva at hann vard or at fara. At Þuattá sýndiz presti á faustudaginn langa siávardiúp hiá altarinu, oc sá þar í ógnir margar, oc var þat lengi at hann mátti eigi sýngia tídirnar. Sá atburdr vard í Orkneyium at Hárekr þóttiz siá Sigurd Jarl, oc nockura menn med honom, tók Hárekr þá hest sinn oc reid til mótz vid Jarl, sá menn þat at þeir funduz oc ridu undir leiti nockut, enn þeir sáz alldri sidan oc engi aurmul funduz af Háreki. Gilla Jarl í Sudreyium dreymdi

Mox textum detrahunt ac dirumpunt foeminæ, suam qvæqve partem qvam tenuerat, auferentes: &, Dörrudo jam a foramine regresso domum, inscendunt in eqvos, & VI in austrum, reliqvæ VI in boream abeunt. Talis quoqve visio apparebat Brando Gneistii filio in Færeyis. In Islandia Svinafelli tantum sangvinis humerali sacerdotis die supplicationis longa sacra celebranti incessebat, ut exuere cogeretur. Thvattaæ qvoqve eadem die sacerdoti profundum maris existere propter altare visum, in qvo multa terricula conspicatus, diu hæserat, ita ut rem divinam facere non potuerit. In Orcadibus is expetebat casus, ut Harekus dynastam Sigurdum & aliqvot cum eo homines cernere sibi visus, adhibito eqvo dynaste obviam veheretur, hiqve alii convenire visi, & ad locum aliqvem, qvi prospectum clausit, succedere; at nunqvam inde conspecti sint, nec ullæ qvidem reliqviæ Hareki repertæ.

A. D. 1014. dreymdi þat at madr kæmi at honom oc nefndiz Herfinnr, oc qvez kominn af Irlandi. Jarl þóttiz spyria þadan tídinda, hann qvad vísu þessa.

Var ec þar er bragnar borduz
Brandr gall á Irlandi
Margr þar er mættuz taurgur
Málmr gnast í dyn hiálma,
Svipun þeirra frá ec snarpa
Sigurdr fell í dyn vigra
Adr redi ben blæda
Brián fell oc hellt velldi.

Þeir Flosi oc Jarl tauludu margt um draum þenna. Viku sidrarr kom þar Rafn inn raudi oc sagdi þeim tídindin aull or Briáns orrostu, fall konungs oc Sigurdar Jarls oc Bródur oc allra vikinganna. Flosi mællti: hvat segir þú mer til manna minna? þar fellu þeir allir segir Rafn, enn Þórsteinn mágr þinn þág grid af Kerþialfadi oc er nú med honom. Flosi sagdi Jarli at hann myndi í brot fara, eigum ver sudrgaungu af honom at inna. Jarli bad hann fara sem hann villdi oc feck honom skip oc þat sem hann þurfti oc silfr mikit, sigldu þeir þá til Bretlandz oc dvolduz þar um stund.

tæ. In Aebudis Comes Gillus hoc somniavit, venire ad se hominem, qui se a) *Herfinnum nominari, & ex Hibernia venisse innuit; & eo Comite, ut hic existimabat, rogatus quæ acta illic essent, hoc carmen protulit:*

Ipse fui præsens homines ubi conseruere
Prælia, personuit gladius regione in Hiberna.
Multa, ubi scuta (virum) congressa fuere metalla
Stridula clangebant, galearum in murmure fusco.
Istorum didici conflictum qvam vehementem,
Sigurdus cecidit strepitantibus ensibus, ante
Letificas datum erat plagas manare cruore,
(Qvam) occubuit Brian, fueratqve potitus arena.

De hoc somnio Flosius & Comes multa disputabant. Septem post diebus veniens eo Rafn Rufus, omnia quæ in prælio Brianico gesta fuerant, narravit; occasum regis, & Sigurdi dynastæ, & Broderis piratarumqve omnium. Tunc Flosius: De meis vero sociis qvid refers? Universi acie occubuerunt, ait Hrafn; Thorsteinn autem levir tuus, incolumitatem a Kerthialfado adeptus, nunc cum eo versatur. Significante Flosio Comiti se abiturum (dicenteqve). Est nobis pedestre iter Romam absolvendum; Comes ei, qvo libitum esset ire jusso, navim & alias res necessarias, magnumqve argenti numerum dedit. Dein Flosius cum suis ad terram Britonum velificati, hic aliqvamdiu morabantur.

KNUTR REX

a) *Alii* Herfidr.

KNUTR KONUNGR FECK EMMU.

Adalradr Engla konungr vard sottdaudr, þat sama haust edr sumar, er Knutr konungr kom med her sinn til Englandz: hann hafdi þá verid konungr í Englanndi XVII vetr oc XX: Enn Emma Drotning, kona hans, biótz þegar eptir andlat hans, at fara af lanndi a brott: hon ætladi at fara vestr til Vallandz, a fund brædra sinna, Vilhialms oc Rodbertz: þeir voru Jarlar í Vallanndi: fadir þeirra var Rikardr Rudu Jarl, Rikardsson, Vilhialms sonar Langaspiotz: hann var son Göngu-Hrolfs, þess er vann Nordmandi: hann var sonr Raugnvaldz Mæra Jarls. Menn Knutz konungs urdu varir víd för Emmo Drotningar. Þá er hon oc menn hennar voru bunir til hafs, þá komu þar menn Knutz konungs, oc toku skipid oc allt þat er a var: fluttu þeir Drotningu a fund Knutz konungs: oc var þat rad höfdingia med konungi, at Knutr konungr skylldi fá Emmu Drotningar: oc sva var giört.

REX CANUTUS EMMAM UXOREM DUXIT. A. D. 1014.

Eodem tempore autumnali, vel æstivo, quo cum exercitu Canutus in Angliam venit, Adalradus Anglorum rex, postquam triginta octo annos sceptra Angliæ tenuerat, morbo vitam finivit. Tum defuncti conjux regina Emma e terra abitum paravit, cogitans in Flandriam ad fratres suos Vilhelmum & Robertum, Flandriæ Comites, se conferre. Horum pater fuerat Richardus, comes Rudensis, filius Richardi ejus, qui Vilhelmo Longa-hasta genitus, avum habuerat Gongu-Hrolfum, Normanniæ domitorem, parente quondam editum Rögnvaldo, comite Mairensi. Suboluit Canuti militibus istud Emmæ propositum; ideoque illam observantes, cum jam, comitatu suo cincta, parata esset ad navigationem, accedunt inopinantem, interceptamque cum navibus, & universo earum onere ad regem suum adducunt. Eam vero rex Canutus, ex consilio suorum procerum, matrimonio sibi jungit.

FRA JATMUNDI KONUNGI.

Eptir andlat Adalrads Konungs voru til konunga teknir synir hans oc Emmu Drotningar. Jatmundr enn sterki var ellztr: annarr Jatgeirr: þridi var Jatvigr fiordi

DE REGE JATMUNDO.

Mortuo rege Adalrado, filii ejus, ex Emma regina procreati, reges eligebantur, quorum natu maximus erat Jatmundus Robustus, secundus Jatgerus, tertius Jatvigus,

A. D. 1014. fiordi Jatvardr enn godi: Jatmundr konungr dro nu her saman mikinn, oc for sidan í moti Knuti konungi, oc vard fundr þeirra þar sem heitir at Skorsteini, oc var þat en frægsta orrosta, er i þann tima hafdi verid: vard þar ed mesta mannfall i hvarutveggia lidi. Jatmundr konungr reid fram i midian Dana her, oc kom sva nær Knuti konungi, magi sinum, at hann nadi til hans med sverdzhöggvi: Knutr konungr skaut skilldinnm fram yfir hals hestinum, er hann sat á: enn höggid kom á skiölldinn, litlu fyrir nedan mundridann: oc vard höggid sva mikid, at sunndr tók skiölldinn, oc fyrir framan fódulinn klauf hann í sundr hestinn í bogunum: enn þá sottu Danir at honum sva fast, at Jatmundr konungr sneri þá aptr til sinna manna, oc hafdi hann þá þo adr drepid marga Dani, enn Konungrinn vard litt sarr edr ecki. Enn er Konungrinn hafdi framm ridit allt fra lidi sinu, þá hugdu hans menn at hann mundi vera fallinn, er þeir sá hann hvergi, oc kom þá flotti í lid þeirra; enn sumir sa at hann reid undan Daunum: flydu þá allir þeir er þat sa, enn Konungr kalladi hatt, bad herinn aptr snua, oc beriaz, enn þá let engi sem heyrdi: flydi þá allr herrinn, oc vard þá einna akafazt mann-fallid, oc raku Danir flottann allt til nætr. Sva segir Ottarr Svarti:

FRA

gus, quartus Jatvardus Bonus. Jatmundus ingentem exercitum congregat, regique Canuto obviam procurrit. Congressique ad locum, qvi Skorstein dicitur, summis utrinqve viribus conflixerunt, adeo ut hæc pugna ex utriusqve partis strage inter clarissima tunc temporis prælia æstimaretur. Rex Jatvardus in medium Danorum exercitum eqvo incitato invectus est, ac a rege Canuto vitrico suo tam prope abfuit, ut gladii ictu eum propemodum tangeret: quem vero ictum rex Canutus scuto, collo eqvi, cui insidebat, imposito, excepit. Tanto autem rigore gladium vibraverat Jatmundus, ut scutum, quod gladius infra manubrium impactus percusserat, discaret, collumque eqvi ante ephipium diffinderet. Tunc confertim Dani tamqve acriter eum impetebant, ut ad suos reverti, postqvam multos Danorum occidisset, cogeretur, Canuto rege parum aut nihil vulnerato. Cumqve inter hæc Jatmundus longius ab exercitu suo digressus esset, existimabant sui ipsum occubuisse, nusqvam animadversum, ideoqve fugam capessebant. Horum nonnulli, cum regem, Danis insequentibus, eqvo fugere oculis deprehendunt, etiam ipsi fugiunt. Rex autem alta voce inclamat suos, ut ad prælium revertantur: qvod nemo non sibi haud perceptum simulat, totusqve adeo exercitus in fugam se conjicit. Tumque maxima strages fieri, Danis fugientem multitudinem ad noctem usqve persequentibus. De qvo Ottarus Niger ita canit:

DE

Ungr fylkir letztu Engla
All-nær Thesu falla
Flædi diupt of dauda
Dik Nordimbra likum.
Svefn braut svörtum hrafni
Sunnarr hautudr gunnar
Olli soþn enn snialli
Sveins maugr at Skorsteini.

"*Rex juvenis Anglos* A. D. 1014.
"*Prope Thesam graviter concidisti.*
"*Northmumbrorum fluvius, morsuorum*
"*Oppletus cadaveribus, exundabas.*
"*Infestis signis, longius in austrum progressus*
"*Bellator, interrumpebas nigro corvo somnum.*
"*Pugnam ciebat acer ille*
"*Svenonis filius ad Skorsteinum.*

FRA ULFI JARLI.

Ulfr Jarl var þá, enn sem optarr, í fremra lagi af mönnum Knutz konungs, oc fylgdi lengst flottamonnum: hann var þá komin í skog nockurn, sva þröngvan, at hann komz eigi or, á allri nottinni, fyrr enn lysti. Þá sá hann á vollum nockurum fyrir ser, at smali var rekinn, oc sveinn nockurr vel frumvaxta rak fed. Ulfr Jarl geck at sveininum, oc heilsadi honom, oc spurdi hann nafns: hann svaradi: ec heiti Gudini, edr ertu af Knutz mönnum: Ulfr Jarl svarar: Ec em einn vist af leidangrs mönnum hans, eda hversu langt er nú til skipa varra? ecki veit ec, seger sveinnin, at þer Danir megit venta af oss lidsinnis, oc hafi þer Danir helldr til annars giört. Ulfr Jarl svarar: Þiggia munda ec nu þo af þer, sveinn, ef þu villdir greida ferd minna til skipa varra: sveininn svarar, þu hefir beint þvers farid fra skipunum, oc langt a land upp, yfir eydiskoga: enn þer Knutz menn erud ecki

DE COMITE ULFONE.

Hoc prælio quemadmodum sæpe alias, Ulfo comes inter Canuti regis primipilos dimicavit princeps, fugientesque quam longissime secutus est. Tandem in sylvam quandam incidit, tam densam arboribus, ut tota nocte exitum ex ea frustra quæreret. Illucescente vero die vidit in propinquo quodam campo puerum ætate adultiore, pecora agentem. Hunc accedit, salutatumque, qui nominis haberet, rogat. Respondit puer: Gudinus ego appellor: Tu vero, qui interrogas, an forte unus es militum regis Canuti? Regessit Ulfo: Sum quidem ex istorum numero: quanto vero a navibus Canuti spatio absim, mihi aperias, quæso. Ad quæ puer: Vos Dani a nobis nullo potestis beneficia exspectare, alia omnia promeriti. Comes Ulfo pergit: Nihilominus a te, puer, petam, ut quæ ad naves nostras ducat, mihi viam indices. Hinc puer, Tu quidem a navibus multum abes, longumque & transversum per inhospitas sylvas iter fecisti. Vos vero Canuti regis milites ingens apud omnes

A. D. 1014. ecki her miök þockadir af landz mönnum, oc þickir mönnum þo nockur varkunn til þess: enn nu er spurt í bygdina mannfall þat er vard í gær at Skorsteini, oc muntu hvergi grid hafa, oc engi annarra Knutz manna, ef bændr finna þik, oc sva ef nockurr helpr þer: enn sva litz mer a þik, sem gott mannkaup muni i þer vera, oc ætla ec þik annan mann, enn þu segir. Ulfr Jarl tok þá gullhring af hendni ser, oc segir; gefa vill ec þer hring þenna, ef þu vill fylgia mer til varra manna: Gudini sa upp a hann um stund, oc mællti seint; eigi vill ec þiggia hringinn, enn freista mun ec nu, ef ec ma koma þer til þinna manna, oc vill ec helldr eiga undir þer launin, ef ec fæ þer nockvad vid holpid: enn ef þer verdr þetta at ongri lidveizlu, þa er ongra launa fyrir vert: skalltu nu fyrst fara heim til fedr mins med mer: þeir giördu sva. Enn er þeir komu til bæiarins, gengu þeir til litlu stofu, oc let Gudini setia þar bord, oc var þar gefinn godr dryckr. Ulfr Jarl sa, at þar var godr husa bær, oc vel buinn: þá kom til þeirra bondi oc hus-freya: þau voru fridir menn bædi, oc vel buinn: fögnudu þau vel gestinum, oc sat hann þar um daginn, oc var hann þar í enum bezta fagnadi. Enn í móti nott, voru þar buinir tveir godir hestar med enu bezta reidi, þá mælltu

omnes terræ hujus habitatores & incolas, odium, maximo, ut nobis videtur, vestro merito contraxistis. Jamque per omnia rura & habitacula strages, qvæ apud Skorsteinum heri contigit, nuntiata est, credamque nec te, nec alios quosqvam Canuti milites usqvam pacem habituros, si rustici in te incidant, nec eum, qui tibi aliqvod auxilium præstiterit, tutum esse futurum. Interim talis mihi tu videris, qui virtute polleas, neque dubito alium te esse qvam dicis. Tunc comes digito annulum aureum detraxit, atqve hunc, inqvit, tibi annulum donabo, si me ad nostros ducere velis. Gudinus eum aliqvantulum intuens, tandem dixit: annulum accipere nolo; tentabo tamen, an te ducere ad tuos possim, qvod si præstitero, tuum erit deinde pro arbitrio remunerari. Sin vero nulli tibi adjumento opera mea fuerit, nulla remuneratione dignus ero. Age vero primum parentem meum adeamus. Consentiens Ulfo eum ad patris domicilium sequitur, qvo eum veniunt, exiguum cœnaculum intrant, ubi Gudinus curat mensam instrui, potumqve egregium comiti offerri. Videt Ulfo ditius instructum domicilium, ac, dum accumbitur, herum & heram, parentes Gudini, ad se ingressos, utrumqve forma & habitu liberali, bene ac nitide hospitem excipientes, qui totum ibi diem hilare jucundeqve consumsit. Sub noctem, postqvam sterni duos equos egregios ac insignibus parari phaleris curarant, demum his Ulfonem verbis

mælltu þau vid Ulf: far þu nu vel, oc fæ ec þer i henndr son minn, þann einn er ec a: nu bid ec, ef þu kemr til Konungsins, oc megi þin ord nackvad stanndaz, þa kom þu honum þar i þionösto, þvi at ecki ma hann med mer vera sidan, ef varir lanndzmenn spyria, at hann hasi þer a brott fylgt, hversu sem ec fæ unndan styrt. Ulfr Jarl het þvi, at koma Gudina þar i sveit. Gudini var enn fridazti madr synum, oc vel ordi farinn: bondi nefndiz Ulfnadr. Þeir Ulfr Jarl rida þa nott alla, enn at morni, þa er liost var ordit, koma þeir til skipa Knutz Konungs, oc voru mann a lanndi uppi: enn er þeir sa Jarl oc kenndu hann, þa hursu menn þegar at honum allir, oc fögnudu honum, oc þottuz hann or heliu heimt hafa: þvi at hann var sva vinsæll at allir unnu honum hug-astum. Vard Gudini þá ed fyrsta viss hverium hann hafdi fylgt. Jarl setti Gudina i hasæti hia ser oc hellt hann at öllu sem sialfan sic, eda son sinn: oc er þat skiotazt af at segia, at Jarl gipti honum Gydu systur sina: oc med fram-kvæmd Ulfs Jarls oc lidveizlu, þá gaf Knutr Konungr Gudina Jarldom fyrir sakir Ulfs Jarls mags sins, voru synir þeirra Gudina oc Gydu, Haralldr Engla konungr, oc Tosti Jarl er kalladr var Trespiot, Mauru-kari Jarl, oc Val-þiofr Jarl, oc Sveinn Jarl

bis compellant: Tu quidem nunc valeas; filium autem nostrum, quem unicum habemus, tibi tradimus, hoc petentes, ut ubi ad regem veneris, si tua istud effici autoritate queat, in ejus familiam recipiendum cures: Namque hic morari non potest, si inaudiverint nostrates, per eum te ad naves ductum esse; de nobis interim quid futurum sit, certum est fortunæ committere. Facturum se, quod rogabant, Ulfo promittit. Erat Gudinus venusta facie & loqvela promtus. Pater ipsius Ulfnadus nominabatur. Comitatus ergo Gudino comes Ulfo tota ista nocte eqvitando iter facit, qui lucescente die ad naves regis Canuti perveniunt. Milites regii in terram exscenderant, qui viso agnitoqve comite, singuli gaudio exultantes, tanqvam ex orco revocatum excepere: tantopere enim omnibus amabatur, ut adverso ab eo animo qui esset, nemo inveniretur. Tum primum Gudinus vidit, cui viam monstraverat. Gudinum in excelsa sede comes sibi proximum locat, eumqve eodem cultu & honore affici, ac se ipsum filiumve suum curat. Denique sororem ei suam, Gydam nomine, dat conjugem. Rex etiam Canutus comitis Ulfonis, affinis sui, auctoritate motus, Gudinum ad dignitatem comitis evexit. Filii Gudino & Gydæ extitere, Haraldus rex Angliæ, comes Tosto cognomento hasta lignea, *comes Mörukauro, comes Valthiofus, &* A. D. 1014.

A. D. 1014. Jarl: þadan er mart stormenni komid i Englanndi, oc i Danmörku, oc i Sviariki, oc austr i Gardariki: eru þat konunga ættir i Danariki. Gyda het dottir Haralldz konungs Gudinasonar: hana atti Valldamarr, Konungr i Holmgardi: þeirra son var Haralldr konungr: hann atti dætr II, er enn skal fra segia sidarr.

& comes Sveno: unde multi in Anglia, Dania, Svecia & Russia magnates, nec non quidam Daniæ reges genus suum deducunt. Filia Haraldo Gudini filio, Gyda nomine fuit, quam Valdemarus Holmgardiæ rex uxorem duxit, ex quo conjugio natus. Haraldus rex duas habuit filias, de quibus inferius dicetur.

FRA KNUTI KONUNGI.

Knutr Konungr atti adra orrosto vid borg þa, er Brandfurda heitir: vard þar enn mikil orrosta, oc hafdi Knutr konungr sigr, enn Adalrads synir flydu, oc letu lid mikid, enn Danir brutu borgina. Sva segir Ottarr Svarti:

Fiörlausa hyk Frisi
Fridskerdir þeir giördu
Brautu med bygdu setri
Brandfurdu þer rannda
Jatmundar laut unndir
Æt-nidr göfugr hættir
Danskr herr skaut þa dörrum
Drott er þu rakt flotta.

DE REGE CANUTO.

Rex Canutus ad urbem Brand-furdam dictam iterum prælium commisit, quo victor, filios Adalradi fugavit, magnamqve exercitus eorum partem prostravit, urbs vero a Danis solo æqvata. De hoc ita Ottarus Niger:

"Exanimes & jam jam exspirantes existimo esse
"Frisones, qvi pacem violarunt.
"Brandfurdam cum habitaculis solo æqvasti.
"Nobilis Edmundi filius sese tibi subjiciens
"A pugna destitit.
"Tela emittebat Danorum exercitus,
"Cum tu interea fugientes prosequeris.

Knutr Konungr atti ena þridu orrostu vid Adalradssyni, þar sem heita Assatun: vard þar enn mikil orrosta: þat er nordr fra Danaskogum. Sva segir Ottarr:

Tertium Canutus cum Adalradi filiis conflixit. Locus Assatun dicitur: qui locus Danorum sylvam a borea attingit. Ottarus ita:

Skiölldungr vantu und skilldi
Skæru verk enn sterki
Feck blod-trani bradir
Brúnar Assatunum:
Váttu enn valfall þotti
Verdung jöfurr sverdi
Nær fyrir nordan storu
Nasngnog Dana skoga.

"*Peregisti, rex fortis, sub scuto tuo* A. D. 1014.
"*Acerrimæ cædis opus.*
"*Apparavit ensis dapes*
"*Corvis nigras Assatunis*
"*Ad sylvam Danicam, boream versus,*
"*Gladio tuo, Rex inclyte, stragem edidisti:*
"*Ceciditque in eo prælio*
"*Magna aulicorum turba.*

Knutt Konungr atti ena fiordu orrostu vid Jatmund Konung oc þa brædr i Nordrvik: vard þar enn mikil orrosta, oc mannfall mikit:, oc feck Knutr Konungr sigr, enn Adalrassynir flydu. Sva segir Ottarr Svarti:

Qvarta pugna cum Jatmundo fratribusqve ejus pugnata Canuti regi ad Nordvicum: ubi summis utrinqve viribus certatum est, ingensqve strages edita. Canutus superior, Adalradi filios in fugam dedit, de qvo Ottarus Niger:

Biodr vantu bryniur raudar
Blidr stor giafa sidan
Lætr þu önd adr þrek þrioti
Þinn fyrir Nordvik innan.

"*Magnorum hilaris donorum largitor,*
"*Rubras etiam loricas deinde perfregisti.*
"*Erit qvidem tempus, qvo animam exhalabis;*
"*Verum nunqvam illa tua*
"*In Nordvicensi agro parta intercidet gloria.*

FRA KNUTI KONUNGI.

Sidan helldr Knutr Konungr öllu lidinu til Tempsar; þviat hann spurdi at Jatmundr Konungr oc þeir brædr hefdi flyid til Lundunaborgar. Enn er Knutr Konungr kom til Tempsarmynnis, þa sigldi þar af hafi utan Eirikr Jarl Hakonarson, magr hans, oc funduz þeir þar, oc laugdu sidan upp i ana med herinn. Sva segir Þordr Kolbeinsson i Eiriks drapu:

DE CANUTO REGE.

Deinde omnem exercitum Canutus ad Tamesin fluvium duxit. Audiverat enim regem Jatmundum fratresqve ejus Londinum se contulisse. Cum vero advectus rex Canutus ad ostium Tamesis veniret, classem & eo comes Erikus Haqvini filius, affinis regis, appulit. Ab hoc itaqve occursu ostium amnis cum exercitu ambo ingrediuntur. Qvemadmodum hac de re Thordus Colbeni canit in suo de comite Eirico carmine:

Itr "*In*

A. D 1014.

Itr þrifuz iöfra blæti
Egg-vedrs i för feggia
Skeid hellt mörg i modu
Mis-laung fem ec viffa,
Bla-dyrum hellt baru
Brandz fva nær landi
Ullr at Enfka völlu
Ættftorr fia knatti.

"*In illa fortium virorum expeditione*
"*Egregie procedebant regum negotia.*
"*Multæ magnitudineqve difpares intrabant,*
"*Enfem vibrans (i. e. Rex bellicofus) undivaga*
"*Cærulei coloris monftra (i. e. naves)*
"*Adeo prope terram agebat,*
"*Ut fubjectos late oculis fuis campos Angliæ*
"*Habuerit generofus.*

Oc enn kvad hann:

Enn at eyrar grunni
Endr fkiölldungum renndi
Sa er kiöl-slodir knidi
Knutr langfkipum utan
Vard þar er villdu fyrdar
Varrlad koma badir
Hialmads Jarls oc hilmis
Hægr fundr a þvi dægri.

Porro Ottarus:

"*Denuo in vadis terræ adverfus reges tendebat*
"*Maris fulcator Canutus,*
"*Ex terris procul diffitis, navibus vectus.*
"*Evenitqve, ut in loco, multum defiderato*
"*Uterqve exercitus conveniret,*
"*Galeati nimirum comitis ille, ac regius,*
"*Et illo qvidem die congreffus fieret*
"*Pacatus & amicabilis.*

Ut i anni Temps var giörr kaftali mikill, oc fettr þar i herr mannz til landvarnar, at eigi fkylldi fkipa herr mega upp fara i ana. Knutr Konungr lagdi þegar upp i ana oc at kaftalanum, oc bardiz vid þa, enn Enfkir menn lögdu fkipa her fra Lundunum, oc ut eptir anni, laugdu þeir til orroftu vid Dani. Sva fegir Ottarr Svarti:

Erat in fluvio Tamefi propugnaculum factum, cui ad defenfionem terræ impofiti milites, ne in fluvium claffis penetraret. Rex tamen Canutus fluvium protinus claffe intrat, caftellumque adit oppugnatqve. Angli fecundo fluvio fuam Londino claffem educunt, atqve ad pugnandum cum Danis inftruunt. De qvo etiam audiatur Ottarus Niger:

Framm geck enn þar er unnud
Almr gall hatt vid malma
Knattud slæ þar enn fottud
Sverd kaftala verda:
Uunud gigi miuni
Ulfs gómr veit þat romu
Hnackir hleypi blacka
Hlunz a Temps-ár grunni.

"*Progrediebatur adhuc, ubi viciftis.*
"*Arcus magno fonitu æreas loricas feriebat,*
"*Cum caftella oppugnaretis,*
"*Hebetabantur gladii.*
"*Nihilominus victoriam inde reportafti,*
"*Velocis inftructiqve carinæ*
"*Eqvi (i. e. navis) moderator,*
"*In vadis Tamefis.*

AT- DE

ATSOKN KNUTZ KONUNGS.

Knutr Konungr lagdi öllum hernum upp til Lunduna borgar, oc setti þar um herbudir sinar: sidan veittu þeir atsokn til borgarinnar, enn borgar menn vördu. Sva segir i flocki þeim, er þa var ortr af lids mönnum.

Hvern morgin ser horna
Hlöck a Tems-ár backa
Skala hanga ma hungra
Hræ-skod liiud blodi
Hve sigr-fikinn fækir
Snarla borgar karlaˢ
Dynr a Brezkar bryniur
Blod-is Dana visi.

Oc enn þetta:

Margr ferr ullr i illan
Od-sennu dag þenna
Frar þar fæddir varum
Fornan serk um bornir:
Enn a Enskra manna
Ölum giod hnikars blodi
Ært mun skalld i skyrtu
Skædaz hamri fæda.

Knutr Konungr atti þar marga bardaga, oc feck eigi unnid borgina.

DE OPPUGNATIONE A CANUTO REGE PERACTA. A. D. 1014.

Porro Canutus rex exercitum omnem Londinum duxit, castraqve ad urbem metatus est. Inde oppugnare urbem coepit, civibus eam strenue defendentibus: veluti ex versibus, tunc ab exercitu cantatis, discitur:

"Qvovis mane cernitur corvus in ripa Tamesis,
"Neqve est, qvod famem pertimescat avis Odini,
"Dum videt corpora sangvine rorantia,
"Et qvam acriter a victoria cupido exercitu
"Ad pugnam cives provocantur,
"Qvantoqve cum strepitu
"Sangvineus Regis Danorum grando
"Loricis insonat Britannorum.

Porro & hoc:

"Hodie, qvo prælium committendum,
"Multi milites, procul a natali solo,
"Infaustam illam tunicam & veterem induent.
"Notqve Anglorum
"Sangvine Odini milvum nutrimus.
"Qvid? qvod ipse hac canens poeta,
"Loricatus & alacer pugnæ se immiscebit.

Attamen, multis licet præliis ibidem commissis, rex Canutus in expugnanda urbe frustra fuit.

FRA EIRIKI JARLI.

Eirikr Jarl for med suman herinn upp a lanndit, oc fylgdu hönum þingamenn, S i moti

DE COMITE ERICO.

Ericus comes cum nonnulla exercitus parte in terram descendit, eumqve contra Anglos copiæ

A.D. 1014. i moti Enſkum her, er fyrir red Ulfkell Snillingr, mikill höfdingi: vard þar orroſta, oc hafdi Eirikr ſigr, enn Ulfkell flydi. Sva ſegir Þordr Kolbeinsſon i Eiriks drapu:

Gullkennir let gunni
Grædis heſtz fyrir veſtan
Þundr va leyfr til lannda
Lundun ſaman bundit;
Feck regn-þorinn recka
Rönn af þingamönnum
Æglig högg þar er eggiar
Ulfkels bla ſkulfu.

Adra orroſtu atti Eirikr Jarl a Hringmaraheidi vid Enſkamenn. Sva ſegir Þordr Kolbeinsſon:

Hvatr vann freyr a flotta
Folk-ſtafns ſa er gaf hrafni
Sollid holld ne ſialldan
Sverdz eggia ſpor leggi
Sniallr let opt oc olli
Eirikr bana þeirra
Rand Hringmaraheidi
Herr Engla lid þverra.

Þar hafdi Eirikr Jarl ſigr. Enn ſegir Þordr Kolbeinsſon fleira i Eiriks drapu fra hernadi hans:

Gengu

copiæ ſociales ſecutæ. Ab Anglorum parte Ulfkelus Snillingus, hoc eſt, Audax, vir oppido excellens, præfuit. Tunc prælium exarſit, quo Victoriam Ericus adeptus, Ulfkelum fugavit: tradente in carmine, quo Erici laudes perſecutus eſt, Theodore Colbeni filio.

"*Auro decoratus (Rex) navibus bellum intulit*
"*Regioni ad occidentem ſitæ,*
"*Terrâ idem, nec non Londino,*
"*Per cædem atqve ſtragem potitus eſt.*
"*Milites, quorum & ingens robur,*
"*Et numerus cum imbrium guttis comparandus,*
"*Formidandos ictus ſuſtinuere,*
"*Ferentibus Thingmannis, (i. e. militiæ ſociis).*
"*Interim acies cærulea (gladii) intremuit.*
"*Vibratiqve enſes ſonitum dedere,*
"*Qvalem ſolent qvercus vi ventorum agitatæ.*

Alterum prælium Ericus in Hringmaraheida cum Anglis conſeruit. De iſto idem Theodorus Colbeni:

"*Militiæ nauticæ ductor vulnera intulit,*
"*Stragemqve edidit, quæ lividæ & cruentæ*
"*Carnis affatim corvo objecit.*
"*Mucronis freqventes apparent notæ,*
"*Qvibus hoſtium crura inſignivit,*
"*Dum necem illis ſtruebat Ericus*
"*Iſte animoſus, atqve inferebat,*
"*Teſqva cruentavit Hringmarina,*
"*Anglorumqve copias redegit ad paucitatem.*

Itidem hic victoria penes Eiricum fuit. Ceterum de iſta ejus invaſione amplius commemorat Thordus Colbeni hoc carmine:

Ex-

A. D. 1014.

Gengu upp þeir er Englum
Ar hrafn gefendr váru,
Langa ftund a lanndi
Leidir upp fra fkeidum:
Enn i gegn þeir er gadu
Glaum-fkers bæi veria
Gallt hialmad lid hiallta
Her-ferd bændr giördu.

" *Exfcenfionem e navibus fecere,*
"*Qui Anglos primo mane*
" *Ad corvorum victum mactaturi erant.*
" *Longum iter emenfi funt.*
"*Milites terra excipit.*
" *Adverfus hos arma capiunt copiæ galeatæ,*
" *Exftructas ad hilaritatem*
"*Conviviorum domos defenfuræ.*

SÆTT KONUNGA.

Knutr Konungr fat um Lundunaborg, enn Jatmundr Konungr oc þeir brædr vördu borgina, þa foru menn a millum þeirra: Knutr Konungr atti Emmu Drotning, modur þeirra, oc kom fva, at gislar voru fettir a millum þeirra, oc voru grid fett til tals oc umleitanar meiri fætta: oc a þeim ftefnum var fætt giör millum þeirra: fva, at fkipta fkylldi i helminga lanndi med þeim, oc hafa halft riki hvarr, medan þeir lifdi: enn ef annarrhvarr anndadiz barnlaufs, þa fkylldi fa taka allt rikit med frialfu, er eptir lifdi; oc var fu fætt eidum bunndin. Heidrekr Striona het einn rikr madr, er fe tok til þefs af Knuti Konungi, at hann fviki Jatmund konung, oc dræpi hann med mordvigi, oc þetta vard hans bani: Heidrekr var þo foftri Jatmundar Konungs, oc trudi hann honom fem fialfum fer. Sidan rak Knutr Konungr braut af Englandi alla fonu Adalrads Konungs, oc urdu um þat orroftur

DE PACE INTER REGES INITA.

Londinum obfidione premebat rex Canutus, quam urbem Jatmundus fratresque illius omni opera defendebant, legatis ab utraque parte inter eos commeantibus. Iftorum matrem Emmam in matrimonio (ut dictum) Canutus habuit. Tandem eo res venit, ut obfides mutui traderentur, pactis, donec pax firmior conciliaretur, induciis. Convenitur utrinque: atque his demum conditionibus pax initur, ut terra inter eos æqualiter divideretur, dimidiam uterque regni partem, dum in vivis effet, regeret, mortuo vero fine liberis alterutro, is qui fuper effet, totum regnum acciperet: quæ jurejurando ab utraque parte confirmata pactio. Erat tunc temporis inter Anglos vir potens, Heidricus Striona nomine: Is a rege Canuto pecunia corruptus eft, ut Jatmundum clam interficeret. Hoc modo Jatmundus rex periit, cujus tamen nutricius ifte Heidricus fuerat, atque eidem Jatmundus haud fecus quam fibi ipfi fidem habuerat. Deinde Canutus omnes Adalradi regis filios profligatos

A.D. 1014. orroſtu-ſlög mörg, enn eigi fengu þeir ſtyrk ſiöl-mennis i moti Knuti Konungi, ſidan Jatmundr Konungr var drepinn. Sva ſegir Sighvatr ſkalld i Knutz drapu:

Ok ſenn ſonu
Slo hvern oc þo
Adalrads eda
Utflæmdi Knutr.

Synir Adalrads Konungs voru þa veſtr i Vallandi i Nordmandi, oc voru þar lengi med modurbrædrum ſinum, Rodbert oc Vilhialmi, ſva ſem ſagt er i ſögu Olafs ens helga. Eirikr Jarl Hakonarſon andadiz a Englanndi, oc var hann þa buinn til Rum ferdar: honom var ſkorinn ufr, oc vard eigi blod ſtödvad, feck hann af þvi bana. Knutr Konungr oc Emma Drotning attu III börn. Haralldr var ellztr: annarr Haurdaknutr: dottir þeirra var Gunnhilldr, er ſidan var gipt Heinreki keiſara enum Millda, er in þridi var ſinna langfedga med þri nafni: Sveinn het enn þridi ſon Knutz Konungs: hans modir var Alfifa en Rika, dotter Alfruns Jarls.

gatos ex Anglia ejecit, poſtqvam non paucis eos præliis fatigarat. Illi vero intermto Jatmundo rege, ad obſiſtendum Canuto nimis infirmis erant viribus. Hujus rei memoria extat in carmine Sighvati poëtæ de Canuti regis geſtis:

"Attamen ſingulos
"Deinceps filiorum Adalradi
"Vel interfecit Cnutus
"Vel proſcripſit.

Filii deinceps Adalradi ad Flandros ac Nordmannos ſeſe recepere, ubi diu apud avunculos ſuos Rodbertum & Vilhelmum vivebant, ſicut in hiſtoria Sancti Olavi ſcriptum. Comes Ericus Haqvini filius in Anglia diem obiit, cum jam ad iter Romanum paratus eſſet. Uvulam ſibi ſcindere curavit, unde fluxus ſanguinis obortus nullo remedio ſiſti potuit, adeoqve is caſus comiti finem vitæ attulit. Canuto regi ex Emma tres liberi procreati: Eorum Haroldus natu erat maximus, deinde Horda-Cnutus, atqve filia Gunhilda, quæ poſtea Henrico Largo, imperatori, qui ſui generis tertius ſolet appellari, nupſit. Ceterum & tertium rex Cnutus filium habuit Svenonem dictum, cui vero mater fuerat Alfiſa Potens, filia comitis Alfruni.

VIG KOLS ÞORSTEINSSONAR.

1015. Kári Solmundarſon ſagdi Skeggia bónda at hann villdi at hann fengi honom ſkip. Skeggi

CÆDES KOLI THORSTEINIS FILII.

Karius Sölmundi filius hoſpiti Skeggio innuit optare ſe, ut navem ſibi ſuppeditaret, ab eoqve

Skeggi bondi gaf Kára langſkip alſkipat, ſtigu þeir þar á Kári ok Davidr hvíti oc Kolbeinn ſvarti, ſigldu þeir Kári nú ſudr fyrir Skotlandzfiordu, þar fundu þeir menn or Sudreyium, þeir ſaugdu Kára tídindin af Irlandi, oc ſva þat at Floſi var til Bretlandz farinn oc menn hans. Enn er Kári ſpurdi þetta ſagdi hann felaugum ſinum at hann villdi hallda ſudr til Bretlandz til mótz vid þá Floſa, bad hann þá þan ſkiliaz vid ſitt faurunæyti er þat þætti betra, oc qvaz at ongum manni vilia veel draga at hann letz enn á þeim hafa úhefnt harma ſinna. Allir keyru honom at fylgia, ſiglir hann þá ſudr til Bretlandz oc laugdu þar at í leynivag einn. Þenna myrgin geck Kolr Þórſteinsſon í borg at kaupa ſilfr, hann hafdi meſt hædiyrdi vid af brennumonnum. Kolr hafdi talat margt vid frú eina ríka oc var miok í gadda ſlegit at hann mundi fá hennar, oc ſetiaz þar. Þenna in ſama myrgin geck Kári oc í borgina, hann kom þar at er Kolr taldi ſilfrit. Kári kendi hann oc hlióp at honom med ſverd brugdit oc hió á hálſinn. enn hann taldi ſilfrit, oc nefndi haufudit X er þat fauk af bolnum. Kári mællti: ſegi þat Floſa at Kári Solmundarſon hefir

S 3 vegit

A. D. 1015.

qve navim longam a rebus omnibus paratam dono accepit. Hanc ipſe, David Albus *&* *Kolbein* Niger *conſcenderunt, & ſinus Scoticos auſtrum verſus trajecerunt, ubi quosdam Aebudenſes nacti, qui quæ geſta in Hibernia fuerant, Kario nuntiavêre; ſimulqve Floſium & ſuos profectos ad terram Britonum eſſe. Qua re audita ſociis oſtendit Karius ſe ad terram Britonum in occurſum Floſianis navigare velle; tum qvemqe a comitatu ſuo, cui id utilius videatur, diſcedere jubet; nolle ſe per dolos quemqvam circumducere teſtatus, quod ſe in illis (Floſianis) injurias ſuas nondum cenſeret penitus vindicaſſe. Omnibus eum ſequi præoptantibus, mox ad terram Britonum auſtrum verſus vela dedit, ibiqve in ſeceſſum quemdam infrequentiorem navem introduxit. Hac die mane Kolus Thorſteinis filius oppidum comparandi argenti cauſa ingreſſus, (qui maximam verborum contumeliam adhibuerat præ cæteris incendiariis,) multa cum matrona quadam opulente fuit confabulatus; ac pæne clavô trabali fixum erat, ut hanc uxorem adipiſceretur, atque ibidem conſideret. Hoc ipſo mane Karius in idem oppidum egreſſus, forte, ubi Kolus argenti numerum inibat, devenit: quo recognito, protinus in hominem diſtracto gladio involat, & collum percutit; ille vero argentum computabat, caputqve, ubi detruncatum effueret, X. (numerum denarium) addidit. Tum Karius: Dicite Floſio Kolum Thorſiani a*

Kario

A.D. 1015. vegit Kol Þorsteinsson, lýsi ec vígi þessu mer á hendr, geck Kári þá til skips síns, sagdi hann þá skipverium sínum vígit: þá sigldu þeir nordr til Beruvíkr oc settu upp skip sitt oc fóru upp í Hvítzborg í Skotlandi oc voru med Melkolsi Jarli þau misseri. Enn er Flosi frettir víg Kols býr hann um lík hans oc gefr fe mikit til legs honom. Flosa stucku alldri hermdar yrdi til Kára.

Kario Solmundi filio cæsum esse, meqve anthorem cædis nominasse. Qveis dictis navem adiit sociisqve rem gestam narravit. Vela facientes septentrionem versus ad Bervicam ierunt, ubi nave subducta, in urbe Scotiæ Hvitsburgo Melcolfum Comitem conveniebant, & apud eum aliqvo tempore manserunt. Accepto de cæde Coli nuntio Flosius exseqvias amico parat & pro ejus sepultura summam pecuniæ largam erogat, verbis in Karium vindicibus semper abstinens.

FRA FLOSA OC KARA.

1016. Nú er at segia frá Kára, at um sumarit eptir fór hann til skips síns oc sigldi sudr um siá oc hóf upp sudrgaungu sína í Nordmandi oc geck sudr oc þág lausn, oc fór aptr ina vestri leid oc tók skip sitt í Nordmandi oc sigldi nordr um siá til Dofra á Englandi, þadan sigldi hann vestr um Bretland oc sva nordr fyrir Skotlandzfiordu oc lettu eigi fyrr ferd sinni enn hann kom í Þrasvík á Katanesi til Skeggia bónda, feck hann þá þeim Kolbeini oc Davidi byrdinginn, sigldi Kolbeinn þessu skipi til Noregs, enn Davidr var eptir í Fridarey. Kári var þenna vetr á Katanesi, á þessum vetri andadiz húsfreya hans á Islandi. Skeggi feck honom byrding, voru þeir þar á XVIII.

DE FLOSIO ET KARIO.

Jam ad Karium narratio redit: astate seqvente navim ascendit & ex Normannia iter Romanum orditur, absolutionem nacturus. Qvo facto in Normanniam reversus per mare Dofram Angliæ transit, indeqve Bretlandia prætemavigata finibusqve Scotiæ, Thrasvicæ in Catanesia apud Skeggium substitit, Kolbanoqve & Davidi navem dedit, qva in Norvegiam ille vehebatur, hoc in Fridareya remanente. Karius hiemem in Catanesia eget, qva ejus uxor in Islandia mortua est. In Islandiam ituro hospiti Skeggius navim obtulit, XVIII viris instructam.

SVEINN KONUNGR KOM I NOREG.

*) I þann tima er Knutr Konungr red Englandi oc Danmörk, þa red Olafr Haralldsson fyrir Noregi. Enn er Olafr Konungr kom þar til rikis, þa ftucku or landi fyrir honom Sveinn Hakonarson, oc Hakon Jarl Eiriksson, fysturson Knuts Konungs: hann for til Englanndz a fund Knutz Konungs frænda fins, oc tok hann vel vid honom: fidan ofridadiz med þeim Olafi Konungi oc Knuti Konungi. Knutr Konungr oc Hakon Jarl komu i Noreg med her ovigian: var þat ovarla a dögum Olafs Konungs, og laugdu þeir lannd allt undir fik. Knutr Konungr fetti þa Hakon frænda finn til rikis i Noregi, enn hann for þadan til Danmerkr, enn Olafr Konungr flydi þa landid, oc for þa auftr i Garda riki, oc kom aptr i Noreg tveim vetrum fidarr, oc atti þa orroftu mikla a Stiklarftödum vid lenndamenn fina: er þa höfdu giörz honom o-truir, oc voru þa morftödu menn hans: þar fell Olafr Konungr, fem alkunna er ordit, oc er hann heilagr, oc liggr i fkrini i Nidar-ofi. Hakon Jarl Eiriksson tyndiz i Englandz hafi einum vetri adr Olafr Konungr enn helgi fell: þa kom Sveinn fonr Knuts Konungs oc Alfifu i Noreg, oc var hann þa til konungs tekinn yfir lannd

(*) *De his fusius in supplementis.*

DE REGIS SVENONIS IN NORVEGIAM ADVENTU. A. D.

Cum Angliæ simul & Daniæ imperitaret Cnutus, Norvegiam rexit Olaus Haraldi filius, qui cum reipublicæ gubernacula capesseret, metu ipsius potentiæ e Norvegia discessere Sveno Haqvini filius, & comes Haqvinus Erici filius, Canuti regis sorore prognatus. Hic igitur avunculum suum 1025. *Cnutum, tunc in Anglia constitutum, adiit, qui eum benigne excepit. Inde inter reges Olavum & Canutum inimicitiæ extiterunt. Canutus & comes Haqvinus cum ingenti ex-* 1026. *ercitu Norvegiam invadunt sub extrema regni Olavi tempora, totamqve sibi regionem subjiciunt. Haqvinum comitem Cnutus, cognatum suum, Norvegiæ rectorem constituit, ipse vero in Daniam proficiscitur. Olavus e Norvegia fugiens, in Russiam se recipit. Biennio post in Norvegiam redit, atque cum baronibus regni sui, qui per summam infidelitatem impia contra ipsum arma sumserant, in prælio Stiklarstado acerrima pugna decertavit. Istic rex Olavus occubuit, ut vulgo notum. Hic Sanctorum in numero habetur, corpusqve ejus scrinio inclusum, Nidrosiæ asservatur. Comes Haqvinus mari Anglico* 1029. *submersus est, anno priusqvam Sanctus Olavus decederet. Mox Sveno, Canuti regis & Alfifæ filius, in Norvegiam venit, jubenteqve Canuto parente, totius Norvegiæ rex* 1030. *creatur.*

A.D. circa 1026. lannd allt, at til-ſkipan Knutz Konungs födur ſins. Knutr Konungr ſetti Haurdaknut, ſon ſinn, yfir Dana veldi, oc ſkyldi hann þar Konungr vera. Knutr Konungr hafdi oc til forrada mikinn hlut af Skotlandi, oc ſetti hann þar Haralld ſon ſinn Konung yfir; enn þo var Knutr Konungr yfir-konungr allra þeirra. Hann var kalladr Knutr enn Riki eda Knutr Gamli: hann hefir verid rikaztr Konungr oc vid-lendaztr a Danſka tungu. Knutr Konungr byriadi ferd ſina or lanndi i brott, oc for hann ſudr til Rums, oc hafdi hann i þeirri ferd ſva mikin fekoſtnad, at engi madr kunni markatal um, oc varla punnda tal: hann hafdi of lauſafiar af ſinu riki, enn tok Keiſarans fe at frialſu, hvar ſem hann villdi. Medan Knutr Konungr var a Ruma vegi, þa þyrfti engi madr ſer matar at bidia, ſa er hanns fundi matti na; ſva gaf hann öllum noga ſkotpenninga. Knutr Konungr geck af Flæmingia landi til Romaborgar: Sva ſegir Sighvatr Skalld:

Sva mun fár ferill
Fetum ſudr metinn
Hring-drifr hafa
Höfud fremſtr jöfurr.

Knutr

creatur. Horda-Cnutum vero filium regno Daniæ Canutus rex præfecit, itidem cum poteſtate regia. Habebat præterea rex Canutus in ſua poteſtate magnam Scotiæ partem, cui Haraldum, itidem filiorum unum, regem præpoſuit: in hæc omnia tamen ſuprema ſibi & imperio & regis titulo reſervato. De quo & iſtud prædicatur, quod cum omnes, qui Danicam, hoc eſt, ſeptentrionalem lingvam unqvam uſurparunt, reges opibus & potentia ditionumqve amplitudine antecelleret, vulgo Canutus potens vocetur, alias grandævi cognomento notus. Tandem & peregrinatione ſuſcepta, Romam proficiſcitur. In qua itinere tantum pecuniæ expendit, ut marcarum haud ſane, vixqve etiam librarum numero ſumma illa æſtimari queat: Namqve & grandem theſauri copiam e regno ſua ſecum tulit, & ex imperatoris opibus, ubicunqve locorum valuit, ſuppeditatum, in uſus ſuos accepit. Dum vero in Romana iſta peregrinatione eſſet Canutus, nemo, qui ipſum accederet, petere cibum opus habuit, omnibus ipſo ſcilicet pecunia ſatis largiente. Ex terra Flandrica Romam usqve traditur pedibus iter conſeciſſe: hoc ipſum confirmante poëta Sighvato:

" *Hoc modo pauci*
" *Auſtrum verſus iter inſtituerunt,*
" *Annulorum datores*
" *Reges celſiſſimi.*

Inſtituit

Knutr Konungr ſetti Spitala, þann er alla menn ſkylldi fæda um nott, þa er þar kæmi af Danſkri tungu: vida gaf hann oc til ſtor fe, þar ſem voru Klauſtr, eda adrir ſtorir ſtadir.

Inſtituit etiam hoſpitium, qvo omnes lingva Danica loqventes, idemqvè iter ſuſcepturi, viatores noctu exciperentur. Deniqve ingentem numorum copiam in cœnobia aliaqve ſacra loca paſſim erogavit. D.

ANDLAT KNUTZ.

Enn er Knutr Konungr kom aptr til Englanndz i riki ſitt, þa feck hann ſiúkleik, oc var fyrſt med þvi moti, ſem gulufott er köllud: hann la lengi um ſumarid, oc um hauſtid anndadiz hann Idus Novembris: þat var i borg þeirri, er heitir i *) Morſtr: þat er mikil höfudſtadr: oc er hann þar jardadr: þa hafdi hann at alldri XVII vetr oc XX: þa hafdi hann verid konungr yfir Danmörku VII vetr oc XX, enn radit fyrir Englandi IIII vetr oc XX enn fyrir Noregi VII vetr, þat er allra manna mal, at Knutr Konungr hafi rikaztr verid oc vidlendaztr konunga a Nordr-löndum.

DE MORTE CANUTI.

Redux in ſuum Angliæ regnum rex Canutus morbum contraxit: qvo, primum aurugini non abſimili, poſtqvam diu per æſtatem conflictatus fuerat, tandem tempore autumnali, idibus Novembris, moritur Morſtriæ, qvæ urbs magna in eo regno & primaria, ibiqve ſepelitur. Agebat tunc trigeſimum ſeptimum ætatis annum; Danicum regnum tenuerat viginti ſeptem annis, Anglicum viginti qvatuor, Norvegiam ſeptenis. Magnitudo Canuti & potentia omnium in ore verſatur, qva ſupra cunctos ſeptentrionis reges extollitur; neqve enim qvisqvam eorum latius imperitavit. 1035.

FRA KNUTI KONUNGI.

Knutr Konungr hefir verid örvaztr konunga a Nordr-löndum, þviat þat er ſannliga ſagt, at eigi hafdi hann þat midr um-fram adra konunga, hverſu mikit fe hann veitti i vingiafer, a hveriu ari, helldr enn hitt, at hann tok miklu meira i ſkatta oc ſkylldir a hveriu ari af

DE REGE CANUTO.

Verum neqve iſtud omittendum, qvod ex regibus, qvos ſeptentrio habuit, nullius tantopere liberalitas, qvam Canuti regis celebretur, adeo ut ex vero commemoratum ſit, ipſum non minus in donariis qvotannis largiendis ceteros reges ſuperaſſe, qvam in eo, qvod e tribus potentiſſimis regnis plus tributorum

*) *Leg.* Munſtr.

A. D af III þiod-löndum, enn hverr fa annarra er hafdi eitt Konungs riki fyrir at rada; oc þo þat med, at England er audgazt at laufafe allra nordrlannda. Þat var eitt mark um örleik hans, at madr er nefadr Þorarinn Lof-tunga, Islennzkr: hann var fkalld mikid, oc hafdi hann buundiz a höndum Konungum, oc ödrum, rikum mönnum, langa æfi, oc var þa gamall er hann fotti til fundar vid Knut Konung, oc hafdi ort kvædi um kann, enn þat var þa, er hann geck fyrir Konungin, oc kvaddi hann: oc fpurdi ef hann villdi hlyda til kvædis, er hann hafdi ort um hann: enn þat var þa, er konungr fat yfir bordum, oc vift var up-tekin. Menn nockorir ftodu fyrir bordinu, þeir er töludu mal fitt, oc hlyddi Konungr þeim fyrft, enn er þeir luko finni rædu, þa mællti Þorarinn: þviat hann var madr konungdiarfr, oc hafdi opt flutt mal fitt fyrir höfdingium: Herra, fegir hann: Enn vil ec bidia, at þer heyrid kvæde mitt, oc mun ydr þat fköm dvöl vera, þviat þat eru far-vifur. Knutr fvarar, oc leit til hans hellir reiduliga: þat hefir engi madr fyrr giört vid mik enn þu, at yrkia um mik dræplinga, oc vittu þat vift, at a morgin, at dögurdar mali, kom þu her oc flyt mer þa þrituga drapu, eda lengri, þa er þu hafir nu

torum ac redituum qvotannis in ærarium intulerit, qvam qui uni tantum regno præessent. Cui accidit, qvod inter omnes septentrionales terras, opum ac thesaurorum Anglia facile sit ditissima. Liberalitatis ejus, inter alia exempla, hæc fidem faciunt Vivebat iis temporibus Thorarinus Loftunga, qvod cognomen lingva laudantem notat, natione Islandus poëtica facultate insignis. Is in aulis regum principumqve diu commoratus, exactæ jam ætatis erat, cum Canutum regem adiret, carmen qvod de eo pepigerat, oblaturus. Accedit igitur regem Thorarinus, salutatumqve rogavit, vellet carmen recitanti, qvo ipsum celebrarat, aures præbere. Forte isto tempore mensæ assidebat rex, ferculis jam tamen remotis: adstabant autem ante mensam homines, qui coram rege causas suas agebant, iisqve a rege primum opera dabatur. Qvis dicendi finem facientibus, Thorarinus eum rursus compellans (audebat enim satis libere cum ipso loqui, ut qui sæpe alias coram principibus verba fecerat) sic affatur: Iterum, domine, te oro, ut cantilenam meam audias, in qvo non multum temporis absumes, cum paucis tantummodo constet versibus. Canutus vultu iracundo eum intuens, ait: "Tu igitur non vereris, "qvod præter te nemo ausus est, exigua de "me carmina componere? istud vero scito, "qvod nisi crastina die, ac sub prandii qvi"dem tempus huc redeas, cantilenamqve tri"ginta vel plures strophas complexam ejusdem

nu ort um mik, a þeſſi ſtundu, enn at odrum koſti ſkalltu deyia. Þa geck Þorarinn i brott, oc tok at yrkia drapu um Knut Konung, oc er ſu drapa köllud Höfudlauſn, oc nytti hann allt or flockinum þat er ſva matti, oc eptir um daginn flutti hann kvædit at konungs bordi, oc tokz honum ed bezta. Konungr launadi honum kvædit, oc gaf honum L marka ſkírra. Sidan orti Þorarinn adra drapu um Knut Konung, oc er þat köllud Tug-drapa: þar ſegir ſva:

Giölld hefi ek marka
Malm dyns fyrir hlyn
Fram ſim-tigu
For viſt borid
Þeirra er veitti
Vig-hagr fyrir brag
Mer mord-ſtorir
Mann-balldr er ec fann.

Knutr Konungr gaf Berſa Skalld-torfu ſyni tva gull-hringa, er badir ſtodu mörk oc þar med ſverd gullbuit. Sva ſegir Sighvatr Skalld:

Knutr hefir ockr enn itri
All-dad göfugr badum
Hendr er hilmi fundum
Huns ſkrautliga bunar:
Þer gaf hann mörk eda meira
Margvitr oc hiör bitran,
Gullz rædr giörſa öllu
Gud ſialfr, enn mer halfa.

"dem ſenſus & argumenti, ſed auctiorem ea, quom te nunc recitaturum dixiſti, adferas, capite poenas ſis daturus. Abiens extemplo Thorarinus, nihil prius habuit quam ut cantilenam de Canute rege conficeret, eam ſcilicet, quæ inde capitis redemtio oppellata: eidemque cuncta in priori illa quæ exſtabant, quantum pote, intexuit. Hanc poſtridie ante menſam regis recitat diſerto ore, munusque a Canuto recipit, quinquaginta marcarum argenti puri. Poſtea idem Thorarinus alteram de Canuto cantilenam condidit, quæ Tug-drapa dicitur, atque in ea hæc leguntur. A. D.

" Pretium ego marcarum quinquaginta
" Exhibui ſane æriſono (i. e. Regi bellicoſo.)
" Iſtas idem donavit
" Mihi pro carmine
" Heros bellator,
" Quem adii,
" Hoſtes cædendi peritiſſimus.

Idem Rex Berſoni Skalld-torfæ filio duos ex auro annulos, qui pondere ambo marcam æqvabant, nec non ornatum auro gladium dono dedit, Sigvato poëta teſte:

" Præclariſſimus ille Canutus,
" Virtutum nobilitate inclytus,
" Utrique noſtrum,
" Cum ipſum adiremus navibus imperantem,
" Manus muneribus ſuis pulchre implevit.
" Tibi rex ſapiens integram marcam auri
" Vel plus dedit, gladiumqve acutum,
" Dei omnia in poteſtate habentis donum;
" Mihi vero (marcam) dimidiam.

A. D. Þa er Knutr Konungr anndadiz i Englanndi, endiz sa enn mickli hofdingskapr Danakonunga, er þeir langfedgar hofdu haft, at hverr enn sidarri hafdi meira riki enn hans fadir.

Mortuo in Anglia Canuto rege, magna illa Daniæ regum potentia, qva & ipse & majores ipsius claruerant, finem habuit. Etenim de illis potest dici, quod unusqvisque, propagatis finibus, amplius parente suo imperium adeptus fuerit.

UM RIKI KNUTS A SKOTLANDI.*)

Fyrr var sva komit at Knutr redi oc fyrer miklum hluta af Skotlandi var þat fyrer skömmu, adr hann kærdi um Noreg a hendor Olafi konungi Haraldsyni, at til hans komo tveir konungar nordan af Skotlandi, af Fifi, oc gaf hann þeim upp reidi sina, oc lönd þau öll, er þeir höfdo ádr átt, oc þar med stórar vingiafir. Þá qvad Sighvatr:

Hasa allframir iöfrar
Ut sin höfot Knuti
Færd or Fifi nordan
Fridkaup var þat midio:
Seldi Olafr aldri,
Opt vá sigr hinn Digri,
Haus i heimi þvísa
Hann eingom sva manni.

DE IMPERIO KANUTI IN SCOTIÁ.

Præterea res eo processerat, ut Canutus magnam partem Scotiæ, subegisset. Etenim non erat diu ante, quam Norvegiam ab Olavo Rege Haraldi filio, sibi regendam tradi petierat, ut a borea ex Scotia duo Reges eum adierunt, ex Fifa, qvibus conceptam remisit iram, terrasqve possidendas reliqvit, qvas antea tenuerant, additis qvalia amicis dari solent, ingentibus donis. Hic ita cecinit Sighvatus:

Attulere multum potentes Reges
Suum (qvisqve) caput (Regi) Kanuto
(Venientes) ex Fifa à borea usqve,
Pacem (re ea) redimentes, media.
Commisit (ast) Olafus (ille) nunqvam,
Sape fortitus victoriam est Crassus,
Caput in orbe terrarum hocce,
Ipse nemini cuiqvam hominum.

FRA KNUTI OC SVEINI.

Knutr var manna mestr vexti, oc sterkr at afli, manna fridaztr, nema nef hans var þunt, oc eigi lagt oc nackvad biugt: hann var lioshtadr, fagr-harr, oc miöck hærdr,

DE CANUTO ET SVENONE.

Canutus magna corporis statura fuit, vir insigni robore, omniumqve formosissimus, excepto, quod nasum haberet tenuem, eminentem, & aqvilinum: facie erat candida, capilo

*) Hæc de Scotia ex Snorrone Tom. II. p. 214. excerpta. Cætera vero, qvibus res Canutum inter & Olaum gestæ narrantur ibidem, appendici inseruntur.

hærdr, hverium madr var hann betr eygdr, bædi fagr eygdr: han var örr madr (hermadr) mikill, oc enn vapndiarfasti, sigr-fæll, hamingiu madr mikill um alla hluti, þa er til rikdoms heyrdi. Ecki var hann stor-vitr madr, oc sva Sveinn Konungr med sama hætti oc enn adr Haralldr oc Gormr, at þeir voru öngir speckingar at viti.

capillo decoro & prolixo, oculis elegantissimis, claris nempe atque acribus. Liberalis imprimis, bellator egregius, mirabili in pugnando audacia, victoriosus, ac in omnibus ad potentiam acquirendam felix & fortunatus. Ceterum non acuto admodum ingenio, in quo regi Svenoni videbatur, atque illo prioribus, Haraldo & Gormoni similis; quippe qui a mentis acumine & sapientia neque multum laudis promeruerunt. A. D.

FRA HAURDA KNUT.

Haurda Knutr, son Gamla Knutz, tok riki allt i Danmörku eptir födur sinn: enn Haralldr, annarr son Gamla Knutz, tok riki yfir Englanndi eptir födur sinn. Þa kom til Englanndz Jatvardr enn Godi Adalradsson, brodir þeirra Haralldz oc Haurda Knutz: hafdi hann i Englanndi gott yfirlat, sem vert var. Tveim vetrum eptir andlat Gamla Knutz andadiz Gunnhilldr drotning i Saxlanndi, dottir Knutz konungs, er Heinrekr Keisari hafdi att: Enn sim vetrum sidarr andadiz Haralldr Knutzson Engla Konungr, oc er hann jardadr hia födur sinum i Morstr: tok þa Haurda-Knutr, brodir hans, bædi rikin England oc Danmörk. Enn Magnus, son Olafs ens Helga, svarabrodir Haurda Knutz, red þa Noregi, sva sem ritad er i Æfi Noregs Konunga. Enn tveim vetrum eptir

DE HORDA-KNUTO.

1035. *Horda-Canutus, filius Canuti Senioris defuncto patre, totum Daniæ regnum accepit. Haraldus vero filiorum Canuti alter, Angliæ rex post patrem constituitur. Tum & in Angliam venit Jatvordus Bonus, Adalradi filius, frater Haraldi & Horda-Canuti, atque in Anglia magnum uti par erat, honorem consecutus est. Biennio post mortem Canuti Senioris obiit Gunhilda Saxoniæ regina, filia Canuti regis, quam in matrimonio habuerat Henricus imperator. Quinquennio vero deinde fato* 1040. *fungitur Haraldus Canuti filius rex Angliæ, apud patrem suum Morstriæ humatus. Itaque utrumque regnum, Angliam scilicet & Daniam, Horda-Canutus adipiscitur. Eo tempore Magnus Bonus, filius Olai Sancti, juratus frater Horda-Canuti, Norvegiæ præfuit, quemadmodum in memoriis regum Norvagicorum traditur. Post duos,* 1042. *a morte*

A. D. Deptir andlat Haralls Knutzsonar anndadiz Haurda Knutr, var hann oc jardadr i Morstr hia Gamla Knuti fedr sinum. Eptir dauda Haurda Knutz var aldauda enn forna ætt Dana Konunga, þa
1042. var Jatvardr Adalradsson til Konungs tekinn yfir Englanndi: var hann þar lengi Konungr: oc eignuduz Dana Konungar alldregi England sidan. Enn þa tok Magnus, son Olafs ens Helga, riki i Danmörk: var hann þa þar konungr yfir, sem segir i Æfi Noregs konunga: hann red einn vetur Danmörk, adr þar hofz til rikis i moti honom Sveinn, sa er sagt er Magnus heti ödru nafni: hann var son Ulfs Jarls Þorgilssonar Sprakalegs. Modir Sveins var Astridr, dottir-Sveins Konungs Tiuguskegs: var hon systir Knutz Konungs Gamla; enn modir Astridar var Sigridr enn Srorrada, dottir Sköglar Tosta: hon var oc modir Olafs Sænska.

a morte Haraldi Canuti filii, annos, obiit Horda-Canutus, qui & Morstriæ apud patrem suum Canutum seniorem sepultus est. Mortuo Horda-Canuto antiquum Daniæ regum stemma extinctum erat: ideoque regem Angli elegerunt Jatvardum, Adalradi filium, qui diu regno illi præfuit, atque ita Daniæ reges Angliam nunquam deinde recuperarunt. Danorum vero rex factus est Magnus, filius Olai Sancti, qui & regni administrationem suscepit; de quo & in vitis regum Norvagicorum perscriptum. Hic Daniam solus anno rexit; antequam illam sibi vindicaret Sveno, quem alio nomine Magnum appellatum dicunt. Filius Sveno erat comitis Ulfonis, Thorgilsi Spracaleggi filii. Mater ei fuerat Astrida, filia Svenonis regis furcatæ barbæ, & soror regis Canuti Senioris: Astrida mater Sigrida Facinorosa, Skoglar-Tostonis filia, quæ & Olaum Svecum peperit.

FRA LANNDZ SKIPAN I DANMORK.

Danmörk er mikit riki, oc liggr miok sundr laust. Enn mesti hlutr Danarikis heitir Jotland: þat liggr ed sydra med hafi: þar er hinn synzti Byskups stoll i Danmork i Heidabæ, oc er i þeim byskups domi halft fiorda hundrad kirkna, enn XXX. skipa oc C. Konungi til utbods

DE DIVISIONE TERRARUM REGNI DANIÆ

Regnum Daniæ amplum est, ac divisis mari interfluente partibus, dispersum. Potissima ejus pars Jutia dicitur; hæc meridiem versus oceano alluitur. Episcopalis sedes in Dania maxime australis, Slesvici est; in illo episcopatu templa sunt trecenta quinquaginta, naves vero, regi ad belli usum

urbods. Annarr byſkups ſtoll er a Jorlandi, þar er heitir i Ripum: i þvi byſkups riki eru IIII kirkiur oc XX ens fiorda hundrads, enn XII tigir ſkipa Konungi til urbods. Þridi Byſkupsſtoll er a Jotlanndi, er heitir i Ar-oſi: i þvi byſkups riki eru CC. kirkna oc X kirkiur, enn konungi IX tigir ſkipa til urbods. Fiordi byſkupsſtoll i Jotlanndi heitir i Vebiörgum: i þvi byſkups riki erú L kirkna oc CC, enn C ſkipa konungi til urbods. Limafiördr heitir a Jotlanndi: hann er mikill fiördr oc nafnfrægr: hann gengr af nordri til ſudrs: or nordan verdum Limáfirdi er miott eid veſtr til hafs, er heitir Harallds eid: þar let Haralldr konungr Sigurdarſon draga yfir ſkip ſin, þa er hann komz undan ofridi Sveins konungs Ulfsſonar, ſem ſagt er i ſögu Harallds konungs. Fyrir veſtan Limafiord er þat riki, er heitir Vendilſkagi, oc vikr til nordrættar: þar er enn fimti byſkupsſtoll i Danmörk, i þeim ſtad, er heitir i Jörungi: I þvi biſkups riki er halft annad hundrad kirkna, enn L ſkipa konungi. Jotlanndz ſida heitir allt veſtan fra Vandilſkaga, oc ſudr til Ripa. Milli Jotlanndz oc Fions gengr Medalfararſund. A

uſum inde exhibendæ, centum triginta. Secundus in Jutia epiſcopatus habetur Ripis; in illo templa ſunt trecenta viginti qvatuor, duodecim vero inde navium decades regi ad uſum belli debentur: Tertius epiſcopatus Jutiæ eſt Aroſiæ: Hic templa numerantur ducenta decem, naves autem regi ad bellum parent nonaginta. Quartus in eadem provincia Vibergi eſt, quæ dioecefis ducenta & qvinqvaginta continet templa, eademqve ad uſum commemoratum naves repræſentat centum. Sinus partem Jutiæ dividens Limicus dicitur: hic magnus eſt & celebris, a ſeptentrione in meridiem vergens. Inter Limicum ſinum, qva ſeptentrionem & oceanum occidentalem ſpectat, iſthmus tenuis conſpicitur, vulgo Haraldi iſthmus dictus, poſtqvam per illum ſuas naves Haraldus Sigurdi filius curavit trahi, qvo Svenonis regis, Ulfonis filii, manus effugeret, quemadmodum in regis Haraldi hiſtoria traditum. Ad occidentale Limici ſinus latus regio eſt, quæ Vendilskagi appellata, aliqvantum ad boream ſe flectit, iſta qvintam Daniæ ſedem epiſcopalem habet in urbe, qvæ Jorungia dicitur. Complectitur vero dioecefis templa centum qvinqvaginta, navesqve regi ſuppeditat qvinqvaginta. A Vendilskago, totius provinciæ oram, qvæ ad occidentem eſt, atqve ad Ripas usqve verſus meridiem extenditur, latus Jutiæ nominant. Inter hanc provinciam & Fioniam fretum Medalfararſund jacet. In Fionia vero ſextus

A. D.

A. D. A Fioni er enn VI byskupsstoll i Danmörk I þeim stad er heitir i Odinsey: i þvi byskups riki eru CCC kirkna oc X tigir skipa konungi. Milli Fions oc Siolanndz gengr Belltis sund. I Siolandi er enn VII byskupsstoll i Danmörk, i Roiskelldu: I Sio-lanndz byskupsdæmi eru XI kirkiur ens fimta hundrads, enn XX skip oc C konungi. Fyrir nordan Siolaud er Eyrarsund: enn fyrir nordan Eyrarsund liggr Skani oc Halland. A Skani er Erkibyskopsstoll i Lunnd i: sa er biskupsstoll enn atti i Danmörk. I þvi byskupsriki er halft fiorda hundrad kirkna oc III kirkiur, enn halft annat hundrad skipa konungi: sa er byskupsstoll rikaztr i öllu Dana konungs riki. Milli þessa lannda, er nu er frasagt, Jotlanndz oc Skani, liggia stor oc mörg Ey-lönd, þau er adr eru eigi nefnd. Sams ey er unndir Arofs byskup: Hlesey er undir Vebiarga byskup: þær liggia vestr fra Fioni: Als-ey er undir Heidabæ: Laland, Erri oc Þors-lundr oc Langaland: þessar V eyiar eru undir byskup a Fioni. Maun oc Falstr eru unndir byskup a Sio-landi. Borgundarholmr liggr austr i hafid fra Skani: þat er mikid riki, oc liggr unndir Erkibyskups stolin i Lundi: þar eru XII konungsbu, oc XIII kirkiur. Þessi lönd öll, er, nu eru nefnd, liggia undir Dana konungs riki, oc eru þau bædi víd

tus est Daniæ episcopatus in urbe, quæ Othinio dicitur. In hujus dioecesis ambitu trecenta continentur templa, decemque navium regiarum decades hinc mittuntur. A Sælandia freto Balthico dirimitur. Estque in Sælandia episcopatus regni septimus, ejus sedes in urbe Roscildensi, templa autem quadringenta undecim existunt, navesque regiæ centum viginti od bellum exeunt. Ad boreale Sælandiæ latus fretum Eyrorsund se offert, cui a borea Sconia & Hallandio objacent In Scania archiepiscopalis sedes est Lundiæ, quæ Daniæ episcopatuum octava. in ejus dioecesi templa trecenta quinquaginta tria, naves regias numerant centum quinquaginta. Hæc inter omnes Daniæ episcopales sedes est ditissima. Ceterum inter commemoratas terras, Jutiam nempe & Scaniam, multæ insignes jacent insulæ, necdum enumeratæ: in quibus Samsoa episcopo Arosiensi subjacet. Lesoa Vibergensi. Has Fionia od occidentem respicit. Ex aliis quinque Alsoa Slesvico subest, Lalandia, Arroa Tossingia & Langelandia ad episcopatum Fionensem pertinent. Moeona vero & Falstria od Sælandicum. Bornholmia, Scaniæ ad orientem obversa, oceanoque circumfusa, satis magna præfectura est, Lundensi archiepiscopo subjecta; Duodecim villas regias, & qvotnordecim templa insula ea sustinet. Hæ omnes jam dinumeratæ terræ regionesque Danorum regi parent, suntque eadem cum

vid oc fiöllmenn. Þessi lönd voru at fornu margra konunga ríki.

cum spatiis suis amplæ, tum incolarum frequentes. Vetustioribus autem seculis sub imperio multorum regum divisæ ditiones fuere. A. D.

FRA EINARI JARLI OC BRUSA JARLI.

Efter fall Sigurdar Jarls i Brians orrosto, voro þeir brædor Sumarlidi, Brusi, Einar til Jarla teknir; þeir brædor Einar oc Brúsi voro úlíkir í skaplyndi: Brúsi var hógvær oc samsmadr mikill, vitr oc málsniall oc vinsæll. Einar var stirdlyndr, fálátr oc ofídr, ágiarn oc fegiarn oc hermadr mikill. Sumarlidi vår líkr Brúsa í skaplyndi, oc var hann ellztr, oc lifdi skemst þeirra brædra; hann var sóttdaudr. Eptir andlát hans taldi Þórfidr til sins luta í Orkneyom. Einar svarar því, at Þórfinnr hefdi Katanes oc Sudrland, þat ríki er ádr hafdi átt Sigurdr Jarl fadir þeirra: oc taldi hann þat miklo meira enn þridiúng Orkneya; oc villdi hann eigi unna Þorfinni skiptis. Enn Brúsi let uppi skipti fyrir sina hönd, oc vil ec, segir hann, ecki ágirnaz at hafa meira af löndom, enn þann þridiúng, er ec á at friálso. Þá tók Einar undir sic tvo luti eya: gördiz hann þá ríkr madr oc fiölmennr; var

DE EINARO JARLO ET BRUSIO JARLO.

Cæso in prælio Brianico comiti Sigurdo, successerunt fratres Sumarlidius, Brusius & Enarus; Einarus & Brusius ingenio erant dissimiles. Brusius erat insigni mansvetudine atque pacis studiis deditus, vir prudens, facundus ac amicis felix. Einarus (contra) erat duri ingenii, verbôrum parcus, aditu difficilis, temerarius & avarus, nec non insignis bellator. Sumarlidius ingenio similis erat fratri Brusio, fratrum natu maximus, sed inter illos brevissimæ vitæ, qui sua morte obiit. Post mortem ejus, Thorfinnus (tertiam) partem Orcadum, ut suam sibi cedi postulavit, cui respondit Einarus, Thorfinnum Katanesiam tenere atque Suduriandiam, quod regnum antea fuerat patris ipsorum Sigurdi Jarli, quodqve triente Orcadum majus longe censuit, qvare Thorfinnum in divisionem admittere noluit. Ast Brusius, sua pro parte, divisionem admisit, dicens, se eo avaritiæ nolle procedere, ut majorem vellet insularum partem, qvam trientem, quæ sua jure erat. Tum Einarus duas sibi subjecit insularum trientes; unde vir poteus factus, atque magna militum multitudine stipatus, 1014.

sæpe

A. D. 1014. var opt á sumrom í hernadi, oc hafdi útbod mikil í landino; enn allmisiafnt vard til fengiar í víkingonni. Þá tok bændom at leidaz þat starf; enn Jarl hellt fram med freko öllom álögom, oc let eingom manni lýda móti at mæla. Einar Jarl var hinn mesti ofstopamadr. Þá gerdiz í hans ríki hallæri af starsi oc fe-kostnadi þeim, er bændor höfdo. Enn í þeim luta lands er Brúsi hafdi, var ar mikit oc hóglífi: bændom var hann vinsæll.

sæpe per æstates piraticæ operam dedit, cui rei multas naves copiasqve per insulas imperavit, non eo semper, qvi sperabatur, expeditionum istarum piraticarum eventu. Tum colonos tædium cepit istius negotii: ast Jarlus in tributis omnibus exigendis pervicax, nemini expediturum asseruit, hac in re sibi contradicere. Erat Einarus Jarlus vir maxime insolens atqve contumax. Hinc ejus in regno, ob labores atqve impensas istas, ingravescere coepit annona, partem insularum, qvam tenuit Brusius, beante annonæ maxima felicitate vitæqve commodo usu; civium (ergo) amore felix erat (Brusius).

FRA ÞORKELI AMUNDASYNI.

1036 Madr het Ámundi ríkr oc audigr: hann bió í Krossey í Sandvík á Hlaupandanesi: Þórkell het son hans, oc var hann allra manna gervigligastr í Orkneyom. Ámundi var hinn vitrazti madr, oc einna manna mest virdr í eyonom. Þat var eitt vár, at Einar Jarl hafdi þá útbod enn, sem hann var vanr: enn bændor kurrudo illa, oc báro fyrir Ámunda, oc bádo hann mæla þeim nockora forstödo vid Jarl. Hann svarar: Jarl er óálýdinn, oc telr eigi stoda mano at bidia Jarl neinar bænir um þetta;

DE THORKELO AMUNDI FILIO.

Amundus nomine dictus est vir potens & dives, qvi habitavit in insula Krossseya, in Sandvik in Hlaupandanesio. Filius ejus nominatus est Thorkelus, vir omnium in Orcadibus animi & corporis dotibus præstantissimus. Amundus erat insigni sapientia vir, atqve omnium in insulis honoratissimus. Accidit vere qvodam, ut Einaro Jarlo, pro more solito, navibus & militibus imperatis, expeditionem parante, murmurantes male coloni, rem ad Amundum deferrent, qvem rogarunt, ut apud Jarlum intercedendo, sibi auxilio cuiqvam esset. Respondit ille, Jarlum non esse, cui facile persvaderi posset, addens, supervacaneum esse, apud eum hac de re intercedere; ut jam

þetta; enn vinatta var Jarls er gód, at sva búno: enn mer þickir vid voda búit, ef ver verdom rángsáttir, vid skaplyndi hvarratveggiá: mun ec mer, segir Ámundi, eingo afskipta. Þá rædda þeir þetta vid Þórkell: hann var traudr til, oc het þó umsídir, vid áeggian manna. Ámunda þótti hann of brátt heitit hafa. Enn er Jarl átti þíng, þá mælti Þórkell af hendi bænda, oc bad Jarl vægia mönnom um álögor: oc taldi upp naudsyn manna. Enn Jarl svarar vel, oc segir, at hann skylldi mikils virda ord Þórkels. Ec hafda nú ætlat sex skip or landi at hafa; enn nú skal eigi meir hafa enn þriú. Enn þú Þórkell bid eigi optar slíkrar bænar. Bændor þöckudo vel Þórkeli lidveitzlo sína. Fór Jarl í Víking, oc kom aptr at hausti. Enn eptir um várit hafdi Jarl sömo bod, sem hann var vanr, oc átti þíng vid bændor: þá taladi Þórkell enn, oc bad Jarl vægia bændom. Jarl sagdi þá reidoliga, at lutr bænda skylldi þá versna vid hans. umrædo: gerdi hann sic þá sva reidan oc ódan, at hann mælti, at þeir skylldi eigi annat vár bádir heilir á þíngino; oc sleit sídan því þíngi. Enn er Ámundi vard vís hvat þeir Þórkell oc Jarl höfdo vidmælz, þá bad

U 2 hann

jam res erant constitutæ, se inter atque A. D. *Jarlum stare amicitiam fartam: sibi autem videri res in periculo versari, si discordes fierent, pro ingenio, quod utriusque erat; quare negavit Amundus, se hujus negotii fieri velle participem. Tum ad Torkellum rem detulere, qui ad preces eorum tardus, tandem tamen se facturum promisit, persuasionibus illorum motus. Amundo visus est justo celerius rem promisisse. Comitia celebrante Jarlo, vice colonorum locutus Thorkellus, rogavit Jarlum, vellet colonis relaxationem tributorum concedere, quæ illos premebant, recensens necessitates. " Bene respondens Jarlus, dixit se precibus Thorkelli multa daturum: fuit mihi, inquiens, propositum, ex insulis sex naves imperare, ast nunc non plures imperabo, quam tres. Sed noli, Tu Thorkelle, talia me sæpius rogare." Coloni pro præstito auxilio Thorkello gratias prolixe egerunt. Ad expeditionem piraticam profectus Jarlus autumno rediit. Sequenti autem vere eadem, quæ* 1017. *antea solitus fuerat, imperans Jarlus cum colonis comitia habuit. tum Thorkellus iterum locutus rogavit Jarlum, vellet colonis onera levare. Verum Jarlus ad id respondens ira succensus, ejus rogatu tam deteriores futuras colonorum conditiones, eo iræ insanientis processit, ut diceret, proximo vere comitiis utrumque non adfuturum salvum, quo dicto, comitia ista solvit. Certior factus Amundus, quæ inter se locuti fuerant Thorkellus*

A.D. 1017. hann Þorkell á brot fara, oc fór hann yfir á Katanes til Þorfinnz Jarls. Þórkell var þar lengi ſidan oc elſkadi Jarl, er hann var úngr; oc var hann ſidan kalladr Þórkell Fóſtri, oc var hann ágætr madr.

kellus atqve Jarlus, Thorkellum rogavit, ut ex inſulis cederet, qui in Kataneſiam transvectus, ad Thorfinnum Jarlum, & diu ibi commoratus, dictum Jarlum juvenem educavit, qvare poſtea nominatus eſt Thorkellus Nutritius, vir (alias) præclarus & honoratiſſimus.

SÆTT JARLANNA.

Fleiri voro þeir ríkismenn er flýdo or Orkneyom ódol ſín fyrir ríki Einars Jarls: flýdo fleſtir yfir á Katanes til Þórfinnz Jarls. Enn ſumir flýdo or Orkneyom til Noregs, enn ſumir til
1017. ymiſſa landa. Enn er Þórfinnr Jarl roſknadiz, þá gerdi hann bód til Einars bródor ſíns, oc beiddi af hönom ríkis þeſs, er hann þóttiz eiga í Orkneyom; enn þat var þridiúngr eya. Einar tók því óbráitt at mínka ríki ſitt. Enn er Þórfinnr ſpurdi þat, þá býr hann lid út af Kataneſi, oc fer út í eyar. Enn er Einar Jarl vard þeſs vís, ſamnar hann lidi, oc ætlar at veria löndin. Brúſi Jarl ſamnar oc lidi, oc ferr til mótz vid þá, oc ber ſættarord í milli þeirra. Vard þat at ſætt med þeim, at Þórfinnr ſkylldi hafa þridiung landa í Orkneyom, ſva ſem hann átti at retto: enn Brúſi oc Einar lögdo ſaman ſinn luta; ſkylldi Einar hafa einn forrædi fyrir

PAX INTER JARLOS SANCITA.

Plures fuere, qui ex Orcadibus, prædiis avitis relictis, aufugere viri potentes, dominandi impotentia Einari coacti, quorum pleriqve in Kataneſiam fugiebant, ad Thorfinnum Jarlum. Qvidam autem ex Orcadibus aufugere in Norvegiam, in diverſas terras alii. Verum ubi ætate abolevit Thorfinnus Jarlus, miſſis ad fratrem Einarum nuntiis, regnum ſibi cedi poſtulavit, quod in Orcadibus ſuum eſſe putavit, trientem nempe inſularum. Tardus ad regnum ſuum minuendum erat Einarus; cujus rei certior factus Thorfinnus, imperatis ex Kataneſia copiis, in inſulas tranſit. Quod ubi innotuit Einaro, collectis ille copiis, defenſionem terrarum (ſuarum) parat. Bruſius qvoqve Jarlus, copiis & armis paratis, eorum in occurſum tendit, pacis inter eos factus nuntius & conciliator; quæ (etiam) ea lege eſt ſancita, ut Thorfinnus trientem terrarum in Orcadibus acciperet, quæ ejus jure erat, Bruſius autem & Einarus ſuas partes jungerent, quibus ſolus præeſſet Einarus; qvod ſi alter-

fyrir þeim. Enn ef misdaudi þeirra yrdi, þá skylldi sá þeirra lönd taka eptir annan, er lengr lifdi. Enn sá máldagi þótti þá eigi iafnligr; þvíat Brúsi átti son er Rögnvalldr het, enn Einar var sonlaus. Setti þá Þórfinnr Jarl sína menn til at vardveita ríki þat, er hann átti í Orkneyiom: enn hann var optazt á Katanesi. Einar Jarl var optaz á sumrom í hernadi um Írland oc Skotland oc Bretland.

si alterutrius maturior contingeret mors, utriusqve terras acciperet superstes. Quæ conventio ex æqvo & bono non visa est facta, cum Brusio esset filius, nomine Rognvalldus, ast Einaro nullus. Thorfinnus postea Jarlus, constitutis suorum, qvi regnum, quod in Orcadibus suum erat factum, tuerentur, ipse in Katanesia sæpe commorabatur. Einarus Jarlus per æstates sæpius in piratica versabatur, circa littora Hiberniæ, Scotiæ & Bretlandiæ. A. D. 1017.

DRAP EYVINDAR URARHORNS.

Þat var eitt sumar, er Einar Jarl heriadi á Írland, at hann bardiz í Ulfreksfirdi vid Konofogor Íra konung, sva sem fyrr var ritat, at Einar Jarl feck þar ósigr míkinn oc mannlaat. Annat sumar eptir fór Eyvindr Úrarhorn vestan af Írlandi, oc ætladi til Noregs: enn er vedr var hvast, oc straumar ófærir, sner Eyvindr þá til Asmundarvogs, oc lá lá þar nockora hríd vedrfastr. Enn er þat spurdi Einar Jarl, þá hellt hann þángat lidi miklo, tók þar Eyvind oc let drepa, enn gaf grid flestom mönnom hans, oc fóro þeir austr til Noregs um haustit, oc komo á fund Olafs konungs, oc fögdo hönom frá aftöko Eyvindar, kon- ungr

CÆDES EYVINDI URARHORN.

Accidit æstate quadam, piraticam in Hibernia exercente Einare Jarlo, ut in sinu Ulfreksfiord cum Conchobaro, Hiberniæ Rege, 1018. *manus consereret, prout supra est scriptum, utque inferior multum ex prælio discederet, multis suorum desideratis. Æstate proxime seqvente, ex Hibernia & Occidente navigavit Eyvindus Urarhorn, Norvegiam petiturus. Tempestate autem ingruente, cum maria reciproco æstu sævientia transiri non possent, Eyvindus verso itinere in sinum Asmundarvog vectus, ibi aliqvamdiu substitit, vento adverso impeditus. Cujus rei fama ad Einarum Jarlum perlata, magno cum comitatu illuc vectus, captum Eyvindum occidi jussit, comitum vero ejus plerisque pacem concessit & vitam, qui orientem versus in Norvegiam autumno vecti, Olafum Regem convenere, cædem Eyvindi ei narrantes*

A.D. 1018. ungr svarar fáo um: oc fannz þá á, at hönom þótti þat mannſkadi mikill oc miöc í þrá ſer; oc um fleſt var hann fámæltr, þat er hönom þótti ſer ímóti ſkapi. Þórfinnr Jarl ſendi Þórkel Fóſtra út í Eyar, at heimta ſaman ſkatta ſina. Einar Jarl kendi Þorkeli miöc uppreiſt þá, er Þorfinnr hafdi haft tilkall út í Eyar. Fór Þórkell ſkyndliga or Eyonom, oc ypr á Katanes: hann ſegir Þórfinni Jarli, at hann var þeſs vis ordinn, at Einar Jarl ætladi hönom dauda, ef eigi hefdi frændor hans oc vinir hönom nióſn borit. Nú mun ec, ſegir hann, þann eiga á baugi, at láta þann verda fund ockarr Jarls, er umſkipti med oſs: enn þann koſt annan, at fara lengra á brot, oc þannog, at eigi ſe hans valld yfir. Jarl fyſti þeſs, at Þorkell ſkylldi fara auſtr til Noregs, á fund Olafs konungs: munto, ſegir hann, mikils metinn, hvar ſem þú kemr med tignom mönnom: enn ec veit beggia yckar ſkaplyndi, þitt oc Jarls, at þit munot ſkamma ſtund mundaz til. Þá bióz Þórkell, oc fór um hauſtit til Norégs, oc ſidan à ſund Olafs konungs, oc var þar um vetrinn med konungi

tes. Paucis quidem ad hæc reſpondit Rex, aſt ſentiebant omnes, hanc jacturam (ſidi) hominis ei videri gravem factamque ſibi in incommodum: de rebus enim, quæ ipſi videbantur moleſtæ, plerumque pauca loquebatur. Thorfinnus Jarlus in inſulas miſit Thorkellum Nutritium, tributa collecturum. Thorkello imputavit Einarus Jarlus maximam cauſam facti contra ſe motus, quo tempore partem inſularum poſtulavit Thorſinnus. Thorkellus (igitur) ab inſulis celeriter profectus in Kataneſiam, narravit Thorfinno Jarlo, factum ſe eſſe certiorem, mortem ſibi deſtinaſſe Einarum Jarlum, niſi (eam evitaſſet) a cognatis atque amicis monitus. "Jam (ergo) inquit, id mihi animo ſedet propoſitum, conventum me inter atque Jarlum ita inſtituere, ut rerum inter nos fiat mutatio, aut, quæ altera datur rei expediendæ ratio, longius abire, illucque (proficiſci), ubi illi nihil in me licebit." Suaſit (tum) Jarlus, ut Thorkellus orientem verſus ad Olafum Regem in Norvegiam proficiſceretur, aſſerens, eum magni iri æſtimatum, ubicunque locarum Principes conveniſſet viros, ſibi vero adeo cognita eſſe Thorkelli æque ac Jarli ingenia, ut (ſciret) illos haud diu iratum animum eſſe temperaturos. Tum Thorkellus itineri accinctus, atque autumno in Norvegiam profectus, poſtea Olafum Regem convenit, apud quem hyemem Regi admodum gratus ac amicus tranſegit, qui ad colloquia Thorkellum admittens ſæpius, pro

ungi í kærleika miklom: hafdi hann Þórkell miöc vid mál sin: þótti hönom, sem var, at Þórkell var vitr madr, oc skörungr mikill: fannz konungi þat i rædom hans, at hann misiafnadi miöc fráfögo um Jarlana, oc var vinr mikill Þórfinnz, enn lagdi þúngt til Einars Jarls. Oc snemmindis um várit, sendir konungr skip vestr um haf, á fund Þórfinns Jarls oc ordsending, at Jarl skylldi koma austr á hans fund. Enn Jarl lagdiz eigi þá för undir höfot, þvíat vinátto mál fylgdi ordsending.

pro viro, ut revera erat, prudenti atque multis nominibus claro eum habuit. Ex ejus sermonibus id sibi visus est Rex animadvertere, quod quæ de Jarlis narrabat, admodum erant diversa, Thorfinno Jarlo eum esse amicissimum, sed multa Einaro Jarlo vitio vertere. Primo vere mittit Rex navem occidentem versus per mare, ad Thorfinnum Jarlum, nec non nuntium, quo (rogavit) ut Jarlus orientem versus profectus se conveniret. Hoc vero iter non tardavit Jarlus, cum nuntius Regis gratiam atque amicitiam ferret. A. D. 1018. 1019.

DRAP EINARS JARLS.

Þórfinnr Jarl fór austr til Noregs, oc kom á fund Olafs konungs, oc feck þar gódar vidtökor, oc dvaldiz þar lengi um sumarit. Enn er hann bióz vestr, gaf Olafr konungr hönom lángskip mikit gott med öllum reida. Þórkell Fóstri redz þá til ferdar med Jarli: gaf Jarl hönom þat skip, er hann hafdi vestan haft um sumarit. Skildoz þeir konungr oc Jarl med kærleikom miklom. Þórfinnr Jarl kom um haustit til Orkneyia. Enn er Einar Jarl spurdi þat, þá hafdi hann fiölment, oc lá á skipom. Brúsi Jarl fór þá til fundar vid þá báda brædor, oc bar sætt milli þeirra: kom enn sva t þeir sættoz, oc bundo þat eidom, Þór-

CÆDES EINARI JARLI.

Thorfinnus Jarlus, orientem versus in Norvegiam profectus, Olafum Regem convenit, a quo honorifice acceptus diu ibi per æstatem mansit. Itineri autem occidentem versus se accingentem navi longa donavit Olafus Rex, & magnitudine, & omni alio apparatu eximia. Tum se itineris comitem illi adjunxit Thorkellus Nutritius, cui Jarlus navem dedit, qua ipse æstate (prælerlapsa) de occidente fuerat vectus. Magna amoris significatione digressi sunt Rex atque Jarlus. Thorfinnus Jarlus autumno in Orcadas venit; cujus rei certior factus Einarus Jarlus, manu ingenti stipatus, in navibus se continuit. Tum Brusius Jarlus ambos conveniens fratres, pacisque inter eos factus interpres, iterum rem eo deduxit, ut pacem 1020.

A. D. 102.. Þórkell Fóstri skylldi vera í sætt oc vinátto med Einari Jarli; oc var þat mælt, at hverr þeirra skylldi veita ódrom veitzlo, oc skylldi Jarl fyrri sækia til Þórkels í Sandvík. Enn er Jarl var þar á veitzlo, þá var veitt et kappsamligasta; var Jarl eigi kátr; þar var mikill skali, oc dyr á bádom endom. Þann dag er Jarl skylldi á brot fara, þá skylldi Þórkell fara med hönom til veitzlo. Þórkell sendi menn á niósn framm á leidina, er þeir skylldo fara um daginn. Enn er niósnar-menn komo aptr, þá sögdo þeir Þórkeli, at þeir fundo þrennar sátir: oc hyggiom ver, segia þeir, at svik muni vera. Enn er Þórkell spurdi þetta þá frestadi hann búnadinom, oc heimti menn sína at ser. Jarl bad hann búaz, oc segir, at mál var at rída. Þórkell sagdi, at hann átti margt at annaz: hann geck stundom út, enn stundom inn. Elldr var á gólfino: þá geck hann inn um adrar dyr, oc eptir hönom madr, er nefndr er Hallvardr: hann var Íslendskr madr, oc austfirdskr: hann lauc aptr hurdina. Þórkell geck innar milli elldsins, oc þess er Jarl sat. Jarl spurdi: ertu eigi enn búinn? Þórkell svarar: nú em ec búiun; þá hió hann til Jarls, oc í höfudit; Jarl steyptiz á gólfit. Þá mælti Íslendingrinn: her

pacem sancitam juramentis ratam facerent. (Statutum fuit), ut Thorkellus Nutritius in pacem atque in amicitiam Einari Jarli reciperetur, eaque facta stipulatio, ut alter alteri convivium strueret, atque Jarlus prior Thorkelli in Sanduiko conviva fieret. Jarlus ibi convivans, maximo (quidem) quo fieri potuit, apparatu est acceptus; ast hilaris non erat Jarlus. Ingens ibi erat hypocaustum, ab utroque latere breviori januam habens. Quo die discessurus erat Jarlus, Thorkellus ad convivium ei comes erat futurus. Suorum qvosdam præmisit Thorkellus, viam speculaturos, quam illo die erant ituri. Reversi speculatores nuntiarunt Thorkello, se tres positas animadvertisse insidias, existimare se, dolos hic & fraudes adesse. Hujus rei certior factus Thorkellus, apparatus ad iter tardans, suos ad se arcessivit. Jussit illum Jarlum itineri se accingere, tempus adesse dicens, qvo abeundum erat. Respondens Thorkellus, multa sibi curanda esse negotia, jam foribus exibat, jam domum intrabat. Ardebat accensus in pavimento ignis. Tum per alteram januam intrantem (Thorkellum) comes seqvebatur vir, nomine Hallvardus, homo Islandus, ex finibus insulæ orientalibus ortus, qui fores clausit. Per pavimentum, inter ignem & sedem Jarli, medius transivit Thorkellus, qui interroganti Jarlo, anne jam erat paratus? se jam paratum respondens, Jarli caput (gladio, securi) ita feriit, ut Jarlus

her sá ec alla vesta fángaráds, er þer dragit eigi Jarl af elldinom: hann kördi til spördo, oc setti undir hnacka-bein Jarls, oc kipti hönom upp at pallinom. Þórkeli, oc þeir bádir föronautar, gengo út skyndiliga, adrar dyr enn þeir höfdo inngengit: stódo þar úti menn Þórkels med alvæpni. Enn Jarls menn tóko til hans, oc var hann þá daudr. Enn öllom felloz hendor til hefndarinnar. Var þat oc, at brádom bar at, oc vardi eingan mann þessa verks af Þórkeli: þvíat þeir hugdo allir, at sva mundi vera, sem ádr var mælt, at vinátta væri med Jarli oc Þórkeli. Vero menn oc flestir vapnlausir inni, enn margir ádr vinir Þórkeli gódir; bar þat til med audno þeirri, er Þórkeli var audit lengra lífs. Þórkell kafdi þá lid er hann kom út engo minna enn Jarls menn. Fór Þórkell þá til skips síns; enn Jarls menn í brot. Þórkell sigldi þann dag þegar í brot, oc austr í haf: oc var þat eptir vetr nætr; oc kom hann med heilo til Noregs, oc fór þegar sem skyndiligast á fund Olafs konungs, oc feck þar gódar vidtökor; let konungr yfir verki þesso vel; var Þórkell med hönom um vetrinn.

lus pronus in pavimentum caderet. Tum Islandus, se nunquam consilium pejus e re sumta vidisse, dicens, quod ex igne Jarlum non extraherent, protrusa, quam cervici Jarli supposuit, stipite levatum in sede reposuit. Thorkellus ejusque socius se foras proripuerunt, per aliam januam, quam qua intrarunt, ubi viri stabant Thorkelli, toti armati. Viri autem Jarli eum susceperunt, sed jam mortuum; quare omnibus lapsus defuit ulciscendi animus, ea accedente causa, quod res subito facta, omnibus accidit inopinata, a Thorkello eam non exspectantibus, cum crederent cuncti, quod supra est memoratum, Jarlum & Thorkellum amicitiam intercedere. Plerique etiam, qui rei adsuere, armati non erant, multi quoque olim Thorkello amicitia juncti; quæ omnia fato succurrebant, à quo longior vita Thorkello fuit destinata. Thorkellum (etiam) foras progressum, non minor stipabat manus, quam Jarli implebant comites. Posthac ad naves suas tendebat Thorkellus, abeuntibus quoque Jarli viris. Eodem mox die ab insulis navigavit Thorkellus, mareque orientem versus ingressus, post coeptam jam hyemem, tamen salvus in Norvegiam venit, ubi Olafum Regem quam ocyssime conveniens, magna honoris significatione ab eo est acceptus. Rem actam Rex laudavit, apud quem Thorkellus hyemem transegit. A.D. 1020.

A. D. 1021.

SÆTT OLAFS KONUNGS OC BRUSA JARLS.

Eptir fall Einars Jarls, tóc Brúsi Jarl þann luta landa, er ádr hafdi haft Einar Jarl: þvíat þat var at margra manna vitordi, med hveriom skildaga, þeir Einar oc Brúsi brædor höfdo felag sitt gert. Enn Þórsinni þótti þar rettaz, at hálfar eyar hefdi hverr þeirra: enn þó hafdi Brúsi þann vetr tvo luti landa. Eptir um várit kallar Þórfinnr til þeirra landa vid Brúsa, at hann villdi hafa helming vid Brúsa: enn Brúsi gallt eigi iákvædi til þess. Átto þeir þíng oc stefnor at þeim málom; gengo þá vinir þeirra at semia þeirra mál; oc kom sva, at Þórfinnr let ser ecki lika annat, enn hafa helming eya; oc þat med, sagdi hann, at Brúsi þyrfti eigi at hafa meir enn þridiúng med því skaplyndi sem hann hafdi. Brúsi svarar: ec unda því, segir hann, at hafa þridiúng landa, þann ec tóc eptir födr minn í arf; kalladi oc engi til þess í hönd mer; enn nú hefir ec tekit annan þridiúng í arf eptir bródr minn, at rettom máldögom: enn þó at ec se vanfærr til at deila kappi vid þic bródir, þá mún ec þó annars í leita, enn iáta undan mer ríki at sva bóno. Þeir skildo sva málstefno þessa. Enn er Brúsi sá, at hann mundi

PAX INTER OLAFUM REGEM ET BRUSIUM JARLUM.

Post cædem Einari Jarli, Brusius Jarlus sibi vindicavit partem insularum, quæ antea fuerat Einari Jarli: multis enim notæ erant conditiones, quibus societatem inierant fratres, Einarus atque Brusius. Ast Thorfinno rectius est visum, ut singulis fratrum sua esset dimidia pars insularum; ea tamen hyeme Brusius duas tenuit insularum trientes. Sequenti vere partem insularum Brusium postulans Thorfinnus, dimidiam sibi deberi contendit; hoc vero postulatum Brusius concedere noluit. Aliquot hac de re inter illos habitis conventibus, controversiam istam componere tentarunt eorum amici, eo tamen eventu, ut significaret Thorfinnus, nullo alio pacto se velle litem componere, quam ut dimidia insularum pars sua foret, addens, Brusio non opus esse majori insularum parte, quam triente, pro illo, quod ejus erat, ingenio. Ad quæ Brusius: "triente illa, inquit, insularum (olim) fui contentus, quæ post patris obitum mihi hæreditate cessit, & de qua nemo mihi litem movit; ast post fratris mei mortem, alterius trientis factus sum hæres, legitima (quæ nos intercessit) stipulatione. Quamvis autem mihi non suppetant vires, ad litem tecum movendam, frater, alia tamen via rem aggredi tentabo, quam regnum meum abdicare, rebus sic stantibus"; *quo dicto, conventum istum solvebant. Cernens autem Brusius, eas sibi non*

mundi eiga hafa afla til at ſtanda iafnfætis vid Þórfinn, Þvíat Þórfinnr hafdi ríki miklo meira oc trauſt af Skota konungi módrfödor ſínom; þá red Brúſi þat af, at fara or landi, auſtr á fund Olafs konungs, oc hafdi med ſer Rögnvalld ſon ſinn; var hann þá X vetra gamall. Enn er Jarl hitti konung, þá tóc hann hönom vel. Enn er Jarl bar upp erindi ſin, oc ſagdi konungi allan mála vöxt, þann er var med þeim brædrom, oc bad konung, at veita ſer ſtyrk, til at hallda ríki ſíno; baud þar framm ímót fullkomna vinátto ſína. Konungr ſvarar, oc tóc þar fyrſt til máls, er Haralldr hinn Hárfagri hafdi eignaz ódöl öll í Orkneyom; enn Jarlar höfdo haft iafnan ſidan lönd þau at leni, enn alldregi at eign. Er þat til iártegna, ſegir hann, at þá Eiríkr Blódöx oc ſynir hans voro í Orkneyiom, voro Jarlar þeim lýdſkylldir. Enn er Olafr Tryggvaſon frændi minn kom þar, þá gerdiz Sigurdr Jarl, fadir þinn hans madr. Nú hefir ec tekit arf allan eptir Olaf konung. Vil ec gera þer þann koſt, at þú geriz minn madr; mun ec þá fá þer eyiarnar í len; ſkulo ver þá freiſta, ef ec veiti þer minn ſtyrk, hvart betr ſkal at halldi koma, enn Þórfinni bródr

X 2 þinom

non eſſe vires, quibus pari procedere poſſet paſſu cum Thorfinno, cum regnum multo majus eſſet Thorfinno, nec non auxilium a Scotorum Rege, avo ſuo materno, id arripuit conſilii, ut ab inſulis orientem verſus, ad Olafum Regem profectus, comitem ſibi ſumeret filium Rognvalldum, tunc temporis X annos natum. Convenientem ſe Jarlum bene excepit Rex. Aſt negotium ſuum exponens Jarlus, cum Regi rei totius, ſe inter atque fratrem controverſæ, rationem narrabat, addita prece, ut ad regnum tenendum auxilio ſibi eſſet rex, cui viciſſim ſuam prolixe obtulit amicitiam: reſpondens Rex, ſermonem ea re orſus eſt, quod Haraldus pulchricomus prædia omnia avita in Orcadibus ſuæ fecerat poſſeſſionis; ab eo usque tempore Jarlos eas terras ſemper feudi, at nunquam poſſeſſionis jure tenuiſſe, addens, (vera ſe dicere) id argumento ſignoque eſſe, quod Eiriko Blodöxio ejusque filiis, in Orcadibus commorantibus, obnoxii atque obedientes eſſent Jarli. Cum vero Olavus Tryggvii filius, ſuus agnatus, illuc erat advectus, Sigurdum Jarlum, Bruſii patrem, ejus factum eſſe vaſallum. Jam ſe poſſeſſione tenere omnia, ab Olafo Rege hæreditate relicta, illamque igitur Bruſio offerre conditionem, ut ſuus fieret Vaſallus, quo facto, ſe inſulas illi in feudum traditurum, tentaturosque ambos, ſe auxilium Jarlo præbente, an id ei meliori uſui eſſet futurum, quam Thorfinno, ejus fratri, A. D. 1081.

A. D. 1021. þínom traust Skota konungs. Enn ef þú villt eigi þenna kost, þá mun ec eptir leita þeim eignom oc ódólom, er varir frændor oc forellrar hafa átt, vestr þannog. Þessar rædor hugfesti Jarl fyrir ser, oc bar fyrir vini sina; leitadi ráds vid þá, hverio hann skylldi iáta: hvart hann skylldi, at þesso sættaz vid Olaf konung, oc geraz hans madr? enn hitt er mer ósýnnt, hver minn luti verdr at skilnadi varom, ef ec qved nei vid, þvíat konungr hefir bert gert þat tilkall, er hann hefir til Orkneyia. Enn vid stórrædi hans, oc þat er ver erom her komnir, þá mun hönom lítit fyrir, at gera þat of varom kosti, sem hönom sýniz. Enn þó at Jarli þætti á hvarotveggia anmarkar, þá tók hann þann kost, at leggia allt á konungs vald bædi sic oc ríki sitt. Tóc þá Olafr konungr af Jarli vald oc forrád yfir öllom erfdalöndom Jarls, oc gerdiz Jarl þá hans madr, oc batt þat svardögom.

fratri, Regis Scotorum auxilium. Quodsi hanc respueret conditionem, possessiones tamen & terras avitas, ad occidentem positas, quas sui agnati atqe majores tenuerant, se sibi vindicaturum. Hunc sermonem, menti altius infixum, Jarlus cum amicis communicavit, illos consulens, quid (hac in re) sibi esset respondendum, utrum ista conditione cum Olafo Rege pacisceretur, ejusque fieret Vasallus? "ac: mihi vero, inquiens, haud est perspicuum, quænam me maneat sors, cum nos intercedentes terminantur res, si oblatam conditionem respuero, quoniam nota reddidit Rex, quæ sua esse putat Orcadum possidendarum jura: cum enim sit imperiosus, nosqve hoc constituti loco, res ei parvi erit negotii, de rebus nostris quicqvid ipsi visum fuerit constituere." Quamvis autem utrinqve se difficultatibus premi cerneret Jarlus, eam (tamen) elegit conditionem, ut omnia, tam se, quam suum regnum potestati Regis permitteret. Tum tradente Jarlo, Rex Olafus omnium, quarum hæres fuerat Jarlus, terrarum potestatem ac imperium accepit, factusqve deinde Jarlus ejus Vasallus fidem illi juramento adstrinxit.

Þorfidr Jarl spurdi er Brusi brodir hans var farinn austr á fund Olafs konungs at sækia traust af honom; æn fyrer þvi at Þorfidr hafdi farit fyrri á fund Olafs konungs oc komit ser þar i vinattu, þá þottiz hann þar æiga vel fyrir buit oc vissi at þar mundu margir flytia hans

Audiit Jarlus Thorfinnus fratrem Brusium regum Olaum conveniendi causa, opem ab ipso impetraturum, orientem versus profectum esse; propterea autem quod regem prior inviserat, ibidemqve amicitiam sibi conciliaverat, rei suæ bene provisum eandemqve a multis procuratam fore existimavit;

hans mál, gerir Þorfidr þat rád at hann býr ferd sina sem skyndiligaz oc fór til Noregs oc kallar at sem minstr skylldi værda misfari þeirra brædra oc ecki skyldi hans eyrindi til lykta komit ádr Þorfinnr hitti konong, enn þat vard á annan væg enn Jarl hafdi ætlat, þvi er Þorfidr Jarl kom á fund Olafs konungs, var lokit oc gört allt sattmál med þeim konungi oc Brusa Jarli, vissi oc eigi Þorfidr Jarl at Brusi Jarl hafdi uppgefit sitt ríki fyrr enn hann kom til Olafs konungs, enn þegar er Þorfidr kom til konungs, þá hóf konungr upp hit sama ákall til ríki i Orkneyium sem hann hafdi haft vid Brusa, oc beiddi hann Þorfinn þess sama at hann skylldi iáta konungi þeim luta lanz er hann atti aþr. Jarl svarar vel ordum hans oc sagdi sva, at honom þotti miklo skipta um vinatto konungs, ef þer herra þikiz þurfa lidveitzlu mína moti adrum höfdingium, þá hafi þer fullt til þess unnit, enn mer er æi hent at veita ydr handgaungu, því at ek em adr Jarl Scotta konungs oc lýdskylldr honom. Enn er konungr fann undandrátt í svaurum Jarls um þá málaleitan er hann hafdi ádr upphafit, þá mællti konungr: ef þu Jarl vill eigi geraz minn madr, þá er hinn kostr at ec setia þann mann yfir Orkneyiar sem ec vil. Enn ec vil at þu veiter þá svardaga at kalla eigi

mavit; consilium coepit iter quam citissime instituendi inque Norvegiam eundi, censens temporis intervallo non multum discrepare iter fratris, nec ejus negotium peragi ante quam ipse regem conveniret; ast spes eum fefellit, nam cum regem conveniret, pactum inter illum & Jarlum omnino ratum; nesciit etiam, donec regem convenit Brusium regnum dedisse. Ad regem delatus, audivit eum pari modo ac Brusius antea, regnum in Orcadibus, eam nempe insularum partem quam prius possederat, poscere; humaniter ipsi respondit, verbis sequentibus; magni, inquit, interest mei tuæ amicitiæ; si, domine, mea ope adversus olios principes indigere videaris, omnino promeruisti; non vero consultum est mihi tuum præfectum agere, in antecessum enim regi Scotiæ submissus, ipsius Jarlus extiti. Cæterum cum Jarlum ad pactum, quod prius proposuerat, ineundem difficulter induci comperiret rex, sequentia addit. Si, Jarle, te mihi submittere nolueris, restat conditio ut quemcunque voluerim Orcadibus præficiam; lubet autem te jurejurando polliceri quod provincias istos nunquam reposcas A. D. 1021.

A. D. 1021. til landa þeirra oc láta hann í fridi vera fyrir þer sem ec set yfir land, enn ef þu villt eyngan þenna kost, þá mun sva segia sá er landi rödr sem ófridar muni at þer van vera, má þer þá eigi undarlikt þikia þó at dalr komi moti holi; Jarl svarar oc bad konung gefa ser frest at hugla þetta mál Konungr gerdi sva at hann gaf Jarli stund oc orlof at ræda um þetta vid vini sina þá beiddi Jarl þess at konungr skylldi liá honom frest til annars sumars oc föri Jarl heim þa fyrst, er heima rádanæiti mitt segir hann oc hann veri bernskr madr fyrir alldrs sakum; konungr bad hann kiosa. Þorkell Fostri var þá med konungi; hann sendi menn til Jarls leyneliga oc bad hann eigi þat fyrir ætlaz hvat sem honom var í hug at skiliaz ósáttr vid konunginn at sinni sva sem hann var þá kominn í hendr honom. Nu þottiz Jarl siá at einbægdr var kostr at láta konung þá fyrir ráda, þotti honom eigi kostligastr at eiga ænga von siálfr til ættleyfdar sinnar, enn veita svardaga til þess at þeir hefdi í ró ríki þat er ecki voro tilbornir; enn fyrir því at honom þotti eigi sýnt um ferd sina, þá kaus hann þat at ganga til handa konungi oc geraz lians madr, sva sem Brusi brodir hans hafdi gort. Konungr fann þat at hann var miklo skapstörri madr enn Brusi oc trudi hann þvi þorfinni verr

poscas & insulis a me præfectum neutiqvam infestes; qvod si neutram amplecti volueris, dicet satrapa insularum hostilitates a te sperandas, unde, qvod altum deprimatur, ne mireris. Respondens Jarlus, otium a rege dum rem delibret, expetit, qvod, unacum venia amicos consulendi, impetrat. Rogat exinde ut in sequentem æstatem rem differri Rex permittat, domum interim rediret, causans plurimos suos consiliarios domi esse, se vero ætatis immaturæ. Rex, ut eligat, jubet. Thorkelius Fostri, tunc temporis apud regem, mittit nuntium clam ad Jarlum, rogantem, ne qvicqvid animus alias svaserit, a rege dissentiente hoc vice, in potestate qvippe ejus constitutus, discedat. Censet hic Jarlus unicam esse conditionem regis arbitrio cuncta committere, nullam sibi patrimonii obtinendi spem superesse ratus qvæ non sit iniqva; si regnum ab iis, qvi nati hæredes non erant, ut pacate retineretur præstaret juramentum. Cæterum cum de discessu suo dubitaret, fratris Brusi exemplum secutus, regi se submittere eligit. Rex hujus animum Brusii longe superare comperit, cum igitur magis suspi-

verr enn Brusa. Sá konungr þat at þorfinnr mundi þikiaz eiga af Scotta konungi þott hann brygdiz i þessu sáttmali, skilldi konungr þat af sinni vitru at Brusi geck truliga at öllu sáttmali oc mællti þat eina um er hann etladi ser at hallda; enn þar sem þorfidr var þá geck hann glatt at allo þegar hann hafdi rádit fyrir ser hvern lut hann skylldi upptaka oc dro um þat eyngann lut er konungr veitti hitt fyrsta atqvædi; enn þat grunadi konung at Jarl mondi ætla at gera eptir sumar sættir.

suspicatus, cum prævideret ipsum regi Scotiæ, fœdus licet hocce violaret, confisurum; intellexit per suam sapientiam Brusium omnia fideliter pacisci & ea tantum promittere, quæ præstiturus esset; verum Thorsinnus in conditionem quamcunque, ubi eam acceptare statuerat, ad primum mox regis nutum, absque ambagibus, plane descendit; rex autem eum posimodum pacta quædam (his contraria) initurum suspicabatur. A. D. 1021.

FRA JARLONOM.

Þá er Olafr konungr hafdi hugfest fyrir ser allt þetta mál; let hann þá blása til fiölmennrar stefno, let þangat kalla Jarlana. Þá mællti hann; sáttmál Orkneyinga Jarla vil ec nu birta fyrir alþýdu, þeir hafa enn játat mínu eiginordi ifir allom Orkneyium oc Hialtlandi oc geraz míner menn oc bundit þat allt svardaugum oc vil ec gefa þeim i laun, Brusa þridiung lanz, enn þorfinni annan þridiung, sva sem þeir höfdu fyrr att; enn þann þridiung er átt hafdi Einar Jarl, þann let ec fallit hafa í minn gard fyrir þa sauk at hann drap Eyvind Urarhorn hirdmann minn oc felagsmann kærann. Vil ec siá fyrir þeim luta lanz þat er mer sýniz, þat vil ec oc tilskilia vid yckr brödr Jarla mína at ec vil at þit

DE COMITIBUS.

Rex Olaus totam hanc rem meditatus, in conventum frequentem Jarlos vocavit & sequentia protulit; pactum, ait, Jarlorum Orcadensium vulgo nunc aperiam; professi sunt mihi pro arbitrio totas Orcadas cum Hialtlandia regendas, ipsos quoque mihi subditos esse juramento firmarunt; dabo iis premii loco quæ possessionis jure ante hac tenuere, Brusio tertiam insularum partem, Thorfinno etiam parem; trientem vero quem possederat comes Einar, ea de causa quod Eivindum Urarhorn, satellitem meum dilectumque socium occiderit, mihi adjudicavi, eidem pro arbitrio provisurus; vobiscum etiam, fratres, Jarli mei, paciscor, pro

A. D. 1021. þit takit sættir af Þorkeli Amunda syni fyrir aftauku Einars brodur ydvars, vil ec at sá dómr se undr mer ef þit vilit því iatt hafa; enn þat var sem annat, at Jarlar iátudo þvi allo sem konungr vill betr hafa. Geck þá Þorkell fram oc festi konungi dóm á þessu máli oc sleit sva þessu þingi. Olafr konungr dændí bætr fyrir Einar Jarl sem fyrir III lænda menn; enn fyrir sakir fiörráds skylldi nidrfalla þridiungr giallda.

pro cæde fratris Einaris Thorkelem Amundi filium reconciliari sinatis, me, modo consentiatis, arbitro, volo. Cæterum hæc, ut reliqua omnia, quæ sibi relivqui voluit rex, Jarli probaverunt; hinc accedens Thorkellus se facinusque regis judicio sistit. Abierunt exinde qvi convenerant. Rex Olaus Jarli Einaris pari ac trium satraparum cædem mulcta reparandam judicavit; Verum insidiis triens mulctæ non solvendus æqvabatur.

1022. Þorfinnr Jarl bad ser burtfarar leifis, enn er þat fekz, þá bióz Jarl skyndeliga! enn er hann var albuinn, þá var þat einnhvern dag at Jarl drack á skipi, þá kom fyrir hann Þorkell Amundason oc lagdi haufut sitt í kne Jarli oc bad hann gera af slikt sem hann vill. Jarl spyr hann hvi hann föri sva, ver erom sáttir ádr segir hann at konungsdómi, oc statt upp; hann gerdi sva oc mællti, sætt þeirri man ec hlíta sem konungr gerdi um mál var Brusa, enn þat er til þín kemr skalltu æ einn ráda. Þó at konungr hafi mer skilit eignir eda landvist á Orkneyium, þá kann ec sva skaplyndi þit at mer er ófært í eyiar nema ec fara í trunadi ydrum, ec vil þat festa ydr, segir hann, at koma alldregi í Orkneyiar, hvat sem konungr segir um þat. Jarl tok seint til orda oc mællti: Villtu helldr Torkell at ec döma um ockra

Jarlus Thorfinnus abeundi veniam expetivit, qva impetrata, ubi reditum maturaverat, forte, cum die qvodam, omnibus paratis in navi potaret, se sistens Thorkellus Amundi filius, caput in genua ipsius impositum, ut pro lubitu tractaret, rogavit. Jarlus, cur ita ageret, sciscitatus, nos, ait, ante hac juxta regis judicium reconciliati sumus; & surgere eum jussit. Surrexit ille & seqventia fatus est; pacto, quo meam cum Brusio litem composuit rex, contentus ero, verum qvod ad te pertinet, tuo relinqvitur arbitrio; possessiones licet mihi, cum publica in Orcadibus securitate pactus sit, nosco tamen indolem tuam, mihi in insulas, fide tua destituto, venire neqvaqvam tutum. Tibi, pergit; me nunqvam in Orcades, qvicqvid interim rex de eo dixerit, rediturum promittam. Jarlus ad hæc post aliqvam moram: Mavis, ait, Thorkelle, me nostram

ockra mál enn hlíta þar um konungsdómi; þá mun ec þat hafa upphaf at sætt ockurri Þorkell at þu skallt fara med mer í Orkneyiar oc vera med mer oc skiliaz egi vid mic nema mitt lof se til eda leyfi, vere skylldr at veria land mitt oc allra þeirra luta er ec vil gera láta medan vid erum báder á lifi. Þorkell svarar: þat skal á ydru valldi Jarl sem allt annat þat er ec má ráda. Geck Þorkell þá oc til oc festi Jarli þetta allt sem hann qvad á. Jarl segir at hann sidar mundu qveda á um fegiölld. Tok hann þá svardaga af Þorkeli snæriz hann þá þegar til færdar med Jarli; fór Jarl þegar á braut er hann var buinn, oc sâz þeir Olafr konungr alldregi sidan.

nostram litem decidere, quam in regis judicio acquiescere, primum erit pactum nostrum; comitaberis me in Orcades, apud me manebis, & a me, sine data mea venia, non discedes, ad defendendam meam provinciam, ac negotium qvodcunqve voluero, peragendum, qvoad ambo in vivis sumus, obstrictus. Regerit Torkellus: hæc, Jarle, qvemadmodum omnia, qvæ in mea potestate sunt a te dependebunt; his dictis, accedens, Jarlo cuncta qvæ poscebat, pollicitus est. Jarlus se multam pecuniariam postea irrogaturum dixit & Thorkellum-juramentum sibi solvere fecit, & eodem statim comitante, paratus abiit & regem Olaum nunqvam exinde vidit. A.D.

Brusi Jarl dvalldiz eptir oc bioz meir af tómi, enn ádr hann fór í braut, þá átti Olafr konungr stefnu vid Jarl oc mællti; þat litz mer, Jarl at ec muna hafa þic at trunadarmanni þar fyrir vestan haf, ætla ec sva at þu skallt hafa tva luti landz til forráda, þá sem þu hefir ádr haft, vil ec at þu sert nu eigi minni madr eda urikari er þu ert med höfdingium enn ádr vartu; enn ec vil festa trunat minn med þvi at ec vil at her se eptir Rögnvalldr sun þinn. Se ec þá ef þu hefr mitt traust oc tva luti lanz at þu mátt vel hallda því at rettu

Jarlus Brusius remanens, meliorem itineris suscipiendi occasionem exspectavit, verum anteqvam discederet, rex Olaus ad se vocatum allocutus est; svadet, inqvit, mihi animus, tibi, Jarle, in transmarinis oris fidendum; decrevi, te duabus, qvibus antea præfuisti, insularum partibus præficere; nolo te, nunc inter magnates, inferiorem aut pauperiorem qvam antea esse; volo autem fidem meam eo firmari ut hic remaneat filius tuus Rögnvalldus, prævideo te, meo fretum auxilio & duabus insularum partibus præfectum, qvæ tua sunt, poscente licet Jarlo

A. D. rettu fyrir Þorfinni Jarli. Brusi tok þvi med þauckum at hafa tva luti lanz, dvâldiz Brusi þar litla hríd ádr hann for í braut oc kom um haustit vestr til eyia. Rögnvalldr Brusason var eptir med Olafi konungi. Þessa getr Ottar Svarti.

Ægu ero þer at þegnum
Þiód skiaulldunga godra,
Halldit höft á velldi
Hialltlendingar kændir.
Ægi vard á iördu
Ægnbrádr ádr þer nádum
Austr sá æyium vastan
Ynglingr und sic . . . .

Þá er þeir brödr foro vestr til eyia Þorfidr oc Brusi tók Brúsi tva luti lanz til forráda; enn Þorfidr þridiung lanz, var hann iafnan á Katanesi oc á Skotlandi enn sætti menn sina yfir eyiar. Hafdi Brusi þá einn landvaurn í eyiunum; enn í þann tíma var þar miöc herskátt, því at Nordmenn oc Daner heriudu miöc vestr þángat er þeir voro í viking oc qvomo opt vid Orkneyiar er þeir foro vestr eda vestan oc namo næsnám, Brusi talldi at því vid Þorfinn brodr sinn er hann hafdi eingar utgördir fyrir Orkneyium eda Hialltlandi, enn hafdi skatta oc skulldir alt at sinum luta. Þá baud Þorfinnr honom þann kost at hann skylldi hafa þridiung lanz, enn Þorfidr tva luti

Jarlo Thorfinno, tueri facile posse. Brusius pro duabus insularum concessis partibus gratias egit, & non diu, antequam abiret, moratus, occasum versus in insulas autumno devenit. Rögnvalldus Brusii filius apud regem Olaum remanebat; facit ejus mentionem Ottar Niger.

Propinqva tibi est instar subditos
Gens Skiolldungorum bonorum.
Adhibite mite imperium
Hialtlandi noti.
Non extitit in terra
Terrorem cito incutiens, antequam te consequeremur,
Orientem versus qvi insulas occasum versus
Juvenis sibi . . . .

In insulas reversi Jarli Thorfinnus & Brusius, hic duas ditionis partes regendas obtinuit, ille vero trientem, & jugiter in Katanesia ac Scotia moratus suos insulis præfecit, unde Brusius easdem hoc tempore solus tuebatur, ast piratarum irruptionibus perqvam obnoxias, Norvegi enim ac Danii ibidem occasum versus piraticam, cum eidem vacarent, valde exercebant, ad Orcades sæpe, occidentem versus tendentes vel inde reversi appellebant & promontoria depopulabantur. Brusius fratrem Thorfinnum incusavit quod naves militibus instructas ad tuendas Orcades vel Hialtlandiam nullas adhiberet, verum tributa omnia sua ex parte retineret; hinc Thorfinnus Brusio conditionem obtulit trientem retinendi,

luti oc hafa einn landvaurn fyrir beggia þeirra hönd; enn þó at eigi yrdi þetta skipt brádfengis þá er þat þó sagt i Jarla sögunni at þetta skipti hafa framfarit at Þorfidr hæfdi tva luti eyia, enn Brusi þridiung, þá er Knutr hinn riki hafdi Noreg lagt under sie, enn Olafr konungr var or landi farinn.

Olafr konungr Haralldsson feck önga lydskyldu af Þorfinne Jarle sídan er þeir skildu eptir sattmál þeirra Brusa Jarls allra saman; giördiz Þorfinnr Jarl nu höfdingi mikill, manna mestr á vöxt liótr yfersyndar, svartr á hár, skarpleitr oc nockut skolbrunn oc hinn hermannligsti, hann var kappsmadr mikill oc ágiarn bædi til fiár oc metnadar, sigrsæll oc kenn i orrostoni oc godr árædis, hann var þá V vetra gamall er Melkofr Skota konungr modur fadir hans gaf honom Jarlsnafn oc Katanes til yfirsoknar, enn þá var hann XIIII vetra er hann hafdi utgerdir fyrer landi sinu oc heriadi á ríki aunara höfdingia; sva segir Arnor Jarlaskáld.

Hilmer raud i hiálma
Hreggi skilfings eggiar,
Fór ádr fimtan væri
Fetriodr hugins vetra
Georr letz grund at veria
Gedfrækn oc til sækia
Eriun Einars hlyri
Eingr mann i skyranni.

di, modo ipsi duas partes concederet, ex utriusque parte insulas defensuro. Caeterum licet divisio haec cito haudqvaqvam locum haberet, docet tamen historia comitum, Thorfinnum duas insularum partes, Brusium vero trientem, sortitos esse, tempore quo Canutus Potens Norvegiam subegerat, rex autem Olaus solum verterat. A. D.

Rex Olaus Haralldi filius, post conventum Brusii cum caeteris, nulla á Jarlo Thorfinno debita tributa impetrabat. Jarli jam nomen magnum inclaruit; huic statura plusqvam justa, vultus torvus, crines nigri, ora macilenta nec non subnigra; gestu insuper militari prae plurimis conspicuus, & pecuniae & gloriae avidus, victoriosus, militiae peritus, & ad aggrediendum pronus. Quinqvennis ab avo materno Melkolmo Rege Scotorum Jarli dignitatem & Katanesiae moderamen dono accepit, verum qvatuordecim annos natus, propriam classem expediendo, exterorum magnatum ditionibus arma intulit. Ita Arnor Jarlaskáld.

Comes in praelio tinxit
(Sangvine) aciem gladii
Priusqvam qvindecim
Annos natus esset, vir fortis animo
Par sibi visus regioni tuendae,
Et animosus alias lacessendi;
Alacrior Enaris fratre
Nemo sub coelo.

A. D. Þorfinnr Jarl hafdi styrk mikinn af Skotta kongi, dró þat miöc riki hans fram i Orkneyium er sá styrkr var hönom sva nærr. Skota konungr andadiz þa er þeir brædr ero sáttir; tok þá ríki i Skotlandi Karl Hundason, hann þottiz oc eiga Katanes, sem hiner fyrri kongar, vildi hann þar hafa skatta af sem annar stadar, enn Þorfinnr Jarl þóttiz æi hafa ofmikinn arf eptir modr faudr sinn þó hann hefdi Katanes, þotti honom ser oc fyrri hafa gefit verit oc vildi þvi einga skatta afgiallda; giördiz nu af þessu fiandskapr mikill oc heriudu hvorer á adra. Karl konungr villdi setia þann höfdingia á Katanes er a) Moddan het, hann var systrson hans oc gaf hönom Jarlsnafn, reid Moddan þá ofan af Skotlandi oc efldiz at lidi i Sudrlandi, geingu þá niósner til Þorfinns Jarls, dró hann þá her saman um Katanes: kom þá Þorkell Fostri utan af Orkneyium med mikit lid til mots vid Þorfinn Jarl; oc höfdo þeir þá sýnu meira her: þegar er Skotar vissu þat at Þorfinnr Jarl hafdi lid meira, þá vard þeim seinna um áráslina oc ridu sidan upp á Skotland. Þorfinnr Jarl lagdi under sic Sudrland oc Ros oc heriadi vida um Skotland, sneri þadan aptr á Katanes, enn Þorkell ut i eyiar, leidangrs lid fór heim

Thorfinno a Rege Scotorum paratum ubiqve auxilium ipsius in Orcades regimen multum promovit. Post reconciliationem fratrum rex Scotiæ obiit, cui in regno successit Kallius Hundii, jus in Katanesiam, non secus ac antecessoribus, sibi contigisse contendens, ex eadem ut aliis tributa exegit; verum Jarlus Thorfinnus hæreditatem sibi ab avo materno relictam, etsi Katanesiam, utpote sibi antea datam, annumeraret, haud nimis augeri ratus, tributa solvere prorsus denegat, unde dissidiis ortis, alter alteri arma inferebat. Rex Kallius Moddanem, sororium suum, Jarli titalo donabat, Katanesiæ præfecturum; hic Scotiam australem transeundo, ingentem contraxit exercitum, de qvo certior factus Thorfinnus milites in Katanesia conscribit, cui auxiliares Thorkellus Fostri de Orcadibus copias secum adducens, effecit, ut Scoti, his qvippe evidenter inferiores ideoqve ad aggrediendum tardiores, in Scotiam equitantes reverterentur. Jarlus Thorfinnus Sudurlandiam & Rossiam sibi subjiciens, Scotiam armis passim infestabat, ipse inde in Katanesiam; Thorkellus in insulas, cum copiis, qvas eduxerat, domum revertebantur.

a) *Mutan* aut *Muddan* idem.

heim; Jarl sat á Katanesi i Dungalsbæ, oc hafdi V langskip oc sva nockut mart lid at þau voru vel skiput. Moddan kom a fund Karls kongs i Beruvík, oc sagde honom sinar farar óslettar, Karl kongr vard reidr miöc er heriat var a land hans, geck hann þegar á skip oc hafdi XI langskip oc mikit lid, oc hellt þá nordr fyrir Skotland, hann sendi Moddan aptur á Katanes vid mikit lid, oc reid hann it efra um Skotland, var sva stefnt at hann skylldi þadan at koma, oc skylldi Þorfinnr Jarl þá verda i klofanum. Nu er þat at segia fra Kalli kongi at hann letti æi fyrr enn hann kom á Katanes oc var skamt á milli þeirra Þorfinnz Jarls; tók Þorfinnr Jarl þat rád sidan at hann steig á skip oc hellt ut á Petlandz fiörd oc ætladi til Orkneyia oc var sva skamt á milli þeirra oc er þeir sá segl Karls kongr er þeir sigldu austan á fiördinn oc sigldu þegar eptir þeim, þeir Þorfinnr Jarl stefndu austr med eyiom oc ætludu til Sandvíkr, hann lagdi austan under Dýrnes, gerdi þegar ord *b*) Þorkeli at hann skylldi safna lidi; Þorfinnr Jarl lá undir Dýrnesi oc hafdi sid komit, enn um morguninn er lióst var finna þeir æi fyrr enn Karl kongr rær þar at þeim á XI skeidum, voru þá tveir kostir fyrer höndom

tur. Jarlus Dungalsbæi in Katanesia sedens, quinque naves longas tantamque manum, ut bene instructæ essent, habebat. Moddan Regem Kallium Bervicæ conveniens, ipsi expeditionis infortunium exponit, qui infestis suæ ditioni armis provocatus, undecim confestim navibus longis & ingentibus copiis stipatus, ad borealem contendit Scotiam, Moddane cum magno exercitu in Katanesiam remisso, qui per superiorem Scotiam vectus, inde ab uno latere, Rex vero ab altero, Thorfinno cingendo destinabatur. Nunc referendum regem Kallium in Katanesiam usque festinare, Jarlus autem Thorfinnus simul fere illuc delatus, id consilii cepit, ut navem conscensam in sinum Petlandicum deduceret, in Orcades trajecturus, hostibus non longe absentibus. Unde rex Kallius, ab oriente sinum petens, vela conspicit; Jarlus Thorfinnus cum suis insulas orientem versus legendo, Sandvicom petiturus, ad orientem spectans Dyrnesiæ littus subsistit & Thorkellum per nuncium copias statim colligere jussit. (Brusius in parte insularum boreæ proxima, sibi quippe subdita, sedebat.) Thorfinno interim, nam sero Dyrnesiam venerat, quieto, prima insequentis diei luce ex improviso a Rege Karlio cum undecim navibus circumdato, A.D. 1017. *duæ*

b) Þorkatli.

A. D. höndum, sá annar at at laupa á land oc leyfa skipinn óvinum sínom oc fect allt hinn annar at leggaz til mótz vid Kong oc láta audnu ráda; Þorfinnr Jarl heitir þa á sína menn oc bad þá brióta upp vapn sín, qvædz æi vilia á flótta leggia, bat þá róa at röskliga, tengia þá hvarer tveggio skip sín; Þorfinnr Jarl eggiar lid sitt miöc oc bat þá vera ákafa oc gera harda hina fyrstu hríd, kallar Skota fá standaz mano; þessi orrosta var bædi hörd oc löng sva segir Arnor Jarlaskáld:

Andr hykk Karl kendu
Kyndum losut bryniu
Landvara losþungs kyndar
Laust fyrer Dyrnes austann
Fim snekiom helt framme
Flugstyggr af hug dyggum
Rausnar madr at ræsis
Reidr XI skeidum.
At lögdou skip skatnar,
Skilit, fell herr á þilior,
Svomo járn i aumu
Od bord Skota blódi
Stali drepa strengr gullu
Stál beit, enn rann sveiti,
Broddr fló, bifþuz oddar
Biart er þeingils hiarta.

Þorfinnr Jarl eggiar nú ákafliga lid sitt, oc vard þar allhörd hríd, hellduz þeir litt Skotannir fyrir framan siglu á kongs skipinu, þá hleypr Þorfinnr Jarl aptan or lyyptingunne oc fram á skipit, oc bardiz allhraustliga, oc er hann sá at þyntiz

duæ conditiones eligendæ, aut nimirum in continentem aufugiendo naves cum universis opibus hosti relinquere, aut congressu cum Rege facto exitum fortunæ committere; hinc suos hortatur, neglecta fuga, arma capessere adversariosqve viriliter aggredi jubet, conjunctisque utrinqve navibus, svadet ut in prima max certamine, qvod Scatorum pauci sustinere poterint, strenue pugnarent. Hac prælium & fortiter & diu gerebatur. Ita Arnor Jarlaskálld.

Credo qvod, qvam possidebat Karl,
Olim, Regis filii loricam Rex
Defensoriis gladiis
Ab oriente Dyrnesi,
Qvinqve naves produxit
Citissimus (fugæ nescius) forti animo
Vir liberalis, contra Regis,
Iratus, undecim triremes.
Jungebant naves viri,
Intelligitis, in foros exercitus cadebat,
Natabant arma per miserum,
Qvo madebat navis, Scotorum sangvinem,
Arcuum nervi resonabant,
Calybs mordebat, sed cruor stillabat,
Tela volabant, movebantur mucrones
Fortis erat Jarli animus.

Cæterum Thorfinnus cum suis, magnopere incitatis, Scatos ante malum in nave regia vix subsistere patitur, unde e tabulato puppis elevato in proram transcurrens, fortiter confligit, cumqve regios dispergi animadverteret,

þyntiz ſkipaninn kongs. eggiadi Þorfinnr ſina menn til uppgöngu, oc er þat ſá Karl kongr, þá bad hann högva tengſlin oc laggia burt öllum ſkipa her ſinum allbrádliga, taka til ára ſinna oc leggia frá, þá koma þeir Þorfinnr Jarl Stafnliám á kongsſkipit, bad Þorfinnr þá uppbera merkit oc fylgdi þvi mikil ſveit manna med honom, þá hlióp Karl kongr af ſkipi ſino med þá menn er upp ſtodu, enn meſtr luti var fallinn á þvi ſkipi, Karl kongr lióp á annat ſkip oc bat at taka til ára, oc lögdu þá Skotar á flótta, enn Þorfinnr elti þá, ſva ſegir Arnor:

verteret, ſuos, ut aſcendant, monet, quo viſo rex Karlius copulas diſſecari & uniuerſam ſuam claſſem remis ſubito abigi jubet; Thorfinnus interim harpagones in naves regias immittit, & vexillum ſuum, quod ingens militum cohors ſeqvebatur, curat evehi, unde regem cum paucis in iſta nave ſuperſtitibus, plurimi enim ceciderant, in aliam tranſilientem, & remorum uſu cum ſingulis Scotis fugam qværentem, inſequitur. Sic Arnor. A. D.

Þruma var þeigi ſkemri,
Þat var ſkiott med ſpiótum
Mætr vid minna neyti
Minn drottinn rak flótta.
Gall ádr gramsmenn felldu
Gunnar und her ſárum
Hann va ſigr fyrer ſunnan
Sandvic; rudu branda.

Nulla nunqvam pugna brevior,
Nam momento haſtis,
Eximius, minoribus copiis,
Meus dominus hoſtes fudit.
Clangebat antequam regii ceciderunt
Aqvila circa exercitum vulneratum
Victoriam cæde comparabat a meridie
Sandvici; enſes cruentabant.

Karl kongr hellt undan ſudr til Breidafiardar oc geck þar á land oc ſafnadi lidi af nyiu; Þorfinnr Jarl veik aptr eptir bardagan, kom Torkell Foſtri til motz vid hann oc hafdi mikit lid, ſigldu þeir þá ſudr til Breidafiardar eptir þeim Karli kongi, oc þegar er þeir komu vid Skotland toko þeir at heria, þá var þeim ſagt at Moddan Jarl var á Katanesi i þórsá oc hafdi þar her mikinn, hann

Rex Karlius in Breidaſiordum usqve fugatus, copias iterum colligit. Thorfinnus poſt prælium revertitur, qvi, cum Thorkello Foſtrio tunc ingenti militum corona cincto & ipſi in auxilium veniente Regem in Breidaſiordum perſequitur, moxque Scotiæ oris allapſus eidem arma infert, ibidem certior factus quod Jarlus Moddanus in Kataneſia Thorſaæ magno cum exercitu, ab amicis & ſogna-

A. D. hann hafdi oc fent til Irlands eptir lidi, því at þar átti hann frændr marga oc vini oc beid þess lids, þá gera þeir þad rád at Þorkell fór nordr til Katanes med suman herin, enn Þorfinnr Jarl lá eptir vid Skotland oc heriadi þar; Þorkell fór leineliga þvi at honom var alt landzfolk traust oc trutt á Katanési, geck engi niosn fyrir hönom ádr hann kom i Þorsá á náttar þeli oc tok hús á Moddan Jarli oc baro att elld, Moddan svaf i lopti einu, hann hliop ut, oc i þvi er hann liop ofan fyrer loptsvalernar, hió Þorkell sverdi eptir hönom oc kom a hlaupi undin; þar var mart manna drepit, enn gefit grid sumum, dvaldiz Þorkell þár skamma hríd adr hann fór til Breidafiardar, hafdi hann þa her allan med ser þan er feckzt a Katanesi oc um Sudrland oc um Ros, mætti hann þa Þorfinni Jarli a Mærhæfvi oc sagdi hönum slíkt er görz hafdi i, hans leikum, þackadi Jarl honom vel sitt starf, lagu þeir badir þar um hríd.

cognatis, qvos in Hibernia multos habebat, juxta ipsius petitum, auxiliarem manum exspectaret, unde id consilii cepere, ut Thorkellus in Katanesiam cum aliqvota copiarum parte rediret, Thorfinnus vero remanens Scotiam infestaret. Thorkillus clanculum, omnes enim Katanesiæ indigenæ ipsi erant fidi, sine prævia de ejus itinere fama progreditur, donec Thorsáam noctu perveniens Moddanum ædibus inclusum intercidit igneqve petit, ac ipsi, cum in contignatione quadam dormiret, egressuro & de ambulacro descendenti, stricto a tergo gladio collum feriens caput amputat; quo facto, Moddanianis, qvi se submisere, pax conceditur, aliis fuga subductis, aliis occisis. Cæterum Thorkellus, non diu ibi moratus in Breidafiordum, cum universo per Katanesiam Sudurlandiam & Rossiam collecto exercitu, tendit, comitiqve Thorfinno in Moravia obvio, acceptissima sua circumveniendo gesta exponit & cum ipso aliqvantisper ibidem commoratur.

FRA ORKNEYINGUM.

Nu er at segia fra Karli Kongi at hann fór upp a Skotland eptir orrosto þeirra Þorfinns Jarls oc esldiz at lidi at nyiu hann dró her saman sunnan af Skotlandi hit vestra oc hit eystra, oc alt sunnan af Satiri, þa kom oc til mótz vit hann herr

DE ORCADENSIBUS.

Verum Rex Karlius, copias iterum, post prælium cum Jarlo Thorfinno, reversus, per Scotiam orientalem & occidentalem nec non Satiriam colligit, &, in auxilium simul ad qvos in Hyberniam miserat Jarlus Moddanus

herr sá af Írlandi er Moddan Jarl hafdi epter sent, sendi hann þá vída til hofdingia eptir lidi, oc stefndi her þeim öllum til motz vid Þorfinn Jarl, oc vard fundr þeira á Torfnesi fyrir sunnan c) Bæfiörd, þar var orrosta hörd, oc höfdu Skotar her miklu meirra; Þorfinnr Jarl var i öndverdri fylkingu sinne, hann hafdi gullrodinn healm á höfdi oc gyrdr sverdi, spiót i hendi oc oc hió oc lagdi bádum höndum, sva er fra sagt at hann væri fremztr allra sinna manna, hann geck þar at i fyrstu sem fyrir var fylking þeirra Iranna, var hann sva ákafr med sina sveit at þeir hrucku þegar fyrir oc fengu sidan aldri vidrettu, let Karl kongr þá fram bera merki sitt til motz vid Þorfinn Jarl, var þá hardr bardagi um hríd, oc lauk med þvi, at kongr lagdiz á flotta, enn sumer segia hann fallit hafa. Sva segir Arnor Jarlaskálld.

Moddanus venientibus, a magnatibus per legatos suppetias passim implorat; cum universo exinde excercitu in Torfnesia australique Bæfiordi ora Jarlo Thorfinno obvius militumqve numero multo superior, acri pugna congreditur. Jarlus Thorfinnus in prima suorum acie constitutus, galea aurata, gladio cinctus, hastam tenens, utraqve manu vibrat cæditqve; fertur suos omnes præcessisse; Hibernorum agmen aggreditur, primo cum adhærente corona adeo strenuus, ut hostes statim retrusi, exinde se non recolligere possent; hinc rege Kallio signum adversus Thorfinnum præferri curante, pugna acriter aliqvamdiu geritur, fuga Regis, alii dicunt morte, tandem finita. Ita Arnor Jarlaskald. A. D.

Ulfungu raud eggiar,
Eitt þar er Torfnes heiter,
Ungr olli þvi þeingill,
Þat var mánadag framar,
Sungu þar til þinga
Þunn fyrir Eckial sunnan
Sverd, er siklingr bardiz
Snar vid Skotlandz harra.

Cladii rubefaciebat aciem,
In loco ubi Torfnes vocatur,
Minorennis in causa erat Rex,
Incidit in diem lunæ mane.
Strepebant ibi in congressu
Attenuati, a meridie Ekkialis,
Gladii, cum comes confligeret
Alacer cum Scotorum magnatibus.

Hátt *In*

c) Breidafiörd.

Z

A. D.

Hátt bar Hialta drottinn
Hiálm at geira fálmi,
Ognstærir raud Irum
Odd i ferdar broddi,
Minn drottin hlaut máttar
Mildr und Bretzkum skildi
Hendi Hlödvers frændi
Hermenn enn tok brenna.

In altum efferebat Hialtlandorum dominus
Galeam, in armorum strepitu,
Timoris auctor tinxit sangvine Hibernorum
Mucronem in prima acie;
Dominus meus viribus fruatur
Liberalis sub Britannico clypeo,
Captabat Hlödveris agnatus
Milites; sed succedebat incendium.

Þorfinnr Jarl rak flottan allt uppa Skotland oc lagdi under sic landit hvar er hann for oc alt sudr á Fifi, enn sendi Þorkel Fostra fra ser med sumt lidit, enn þá er Skotar vissu at Jarl hafdi fra ser gert sumt lidit, foru þeir þá at honom, er adr höfdu under hann gengit, oc þegar Þorfinnr Jarl vard varr vid svik þeirra, hendir hann saman menn sina oc for i moti þeim, vard Skotum þegar seirna um árásina er heir vissu Jarl vera vidbuinn; Þorfinnr Jarl redi þegar til bardaga er hann mætti Skotum, enn þeir nentu ei at veria sic, floguz þegar á flótta á merkr oc skoga, oc þá er Þorfinnr Jarl hafdi rekit flottann, heimtir hann samann menn sina oc segir at þá villdi hann brenná láta allt herat þviat hann vildi giallda Skotum sva svikin, foru jarlsmenn þá um þorp oc bæi oc brendu hvervetna sva at ei stod kot eptir, drápu mennina þá er þeir fundu, enn kony oc gamalmenni droguz á merkr oc skoga med vælon oc veinun, keyrdu sumt fyrir ser oc hertoku, sva segir Arnor Jarlaskálld.

Jarlus Thorfinnus fusos in Scotiam usque insequitur, indigenis ubique ad Fifam usque subactis, Thorkelum cum aliqua exercitus parte dimittit; quo comperto Scoti, qui antea se submiserant, ipsum adoriuntur, fraude vero detecta Thorfinnus suas colligit itque Scotis obviam, qui cum scirent eum paratum, a congressu desistunt, verum ille statim ipsis obvius cum his pugnam orditur & se defendere nolentes in deserta profugat, quo facto exercituque recollecto fraudem totius tribus incendio se redditurum indicat, unde pagos villasque igne peragrando, necessam quidem restare finebant, &, viris quascunque reperiebant, occisis, foeminas decrepitosque senes in deserta sylvasque gementes detrudebant, quasdam captos abigentes. Refert ita Arnor Jarlaskald.

Tynduz

Interiere

Tynduz ból þá er brendi
Braſt at þat dægr háſke,
Stöck i reyr enn rokna
Raudr Skota velldi,
Mordkennir galt mönnom
Mein a ſumri einu,
Feingu þeir vid þeingil
Þreimr ſinnum lut minna.

Interiere villæ, cum incenderes,
Inſtabat illis diebus periculum,
Abigebat in fumum nigricantem
Ignea flamma Scotorum regnum,
Cædis vindex reddebat hominibus
Noxas una æſtate
Contra comitem evadebant
Tribus vicibus inferiores.

A. D.

Eptir þetta for Þorfinnr Jarl nordr epter Skotlandi til ſkipa ſinna, oc lagdi under ſic land hvár ſem hann fór, fór hann þá nordr á Katanes oc ſat þar um vetrinn, enn ſumar hvert þadan i frá hafdi hann leidángr uti oc heriadi um ſumrum med lidi ſinu öllu.

Poſt hæc Thorfinnus boream verſus Scotiam transeundo, obviosqve ubiqve ſubigendo naves ſuas reviſit, inqve Kataneſiam delatus ibidem hyemat & qvavis exinde æſtate cum educto ſuo exercitu militiæ operam navat.

BARDAGI ÞEIRRA BRÆDRA ÞORFINNS OC RÖGNVALLDS.

Snemmindis um vorit ſendi Þorfinnr Jarl ord Raugnvalldi frænda ſinom oc bæider þá at hann fære i hernát med honom oc hafa fiöllmenni ſlikt ſem hann fengi, enn þegar at Raugnvalldi komo þeſsi ord bráz hann þegar vid oc dró her ſaman oc ſafnar at ſer ſkipum öllum þeim er hann feck, oc er hann var buinn fór hann. til fundar vid Þorfinn Jarl, hafdi Þorfinnr þá buit her ſinn, tok hann þa allvel vid Raugnvalldi frænda ſinom oc lögdo þa ſaman lag ſitt; þeir frændr heriadu um ſumarit um Sudreyiar oc Irland oc Skotlándsfiord, Þorfinnr Jarl lagdi under ſic þar ſem hann for um

PRAELIUM FRATRUM THORFINNI ET RÖGNVALLDI.

Vere ineunte Jarlus Thorfinnus per legatos cognatum Rögnvalldum rogat ut piraticam ſecum ſuſcipiat, adſcita tanta, qvantam comparare poſſet, multitudine, qvo audito Rögnvalldus copias ſtatim & naves, qvot potuit, colligit, cumqve paratus eſſet, Thorfinnum, qui tunc ſuum inſtruxerat exercitum, petit, & a cognato humaniter exceptus vires ſuas ei conſociat. Tempore æſtivo per Hæbudas, Hyberniam, ſinusqve Scotiæ arma circumferebant, &, Thorfinno qvæcunqve eo tempore obvia ſibi ſubjiciente,

A.D. ſumarit, atto þeir orroſto mikla þar ſem Vatzfiördr heitir; orroſtann tokz ſnemmindis oc fengu þeir frændr ſigr, þeſs getr Arnor Jarlaſkalld.

Væit ec þar er Vatsfiörd heitir
Vaſk i miklum haſka
Mins vid mannkyns reyni
Merki drottins verka
Þiód bar ſkiótt af ſkæidum
Skialdborg fira mörgum
Giörla fra ec at ginde
Grár ulfr um gná ſaarann.

jiciente, ingens prælium, ubi Waterfiord audit, committebant, ex eodem mane incepto victoriam reportantes. Facit hujus mentionem Arnor Jarlaskald:

Scio; ubi Vatnsfiördus audit,
In magno constitutus eram periculo,
Mei apud mortales tentantis
Signa domini laborum
Natio celeriter exportabat de navibus
Testudinem virorum multorum:
Probe conspexi avide inhiare
Cinerei coloris lupum fauciis cadaveribus.

Eptir orroſto þeſſa vendu þeir aptur til Orkneyia, oc ſatu um kyrt þann vetr, for ſva fram VIII vetr at Raugnvalldr Jarl hafdi tvo luti eyia ſva at Þorfinnr Jarl vandadi ecki um, enn hvort ſumar voru þeir i hernadi, ſtundum bader ſamt, enn ſtundom ſerhvor þeirra, ſem Arnor ſegir:

Ymiz vann ſá .er unne
Irſk fell drótt þá er ſótti
Balldrs edr Bretſkar allder
Brá elldr Skotavelldi.

Post prælium hoc in Orcades redeunt hyememque quieti transigunt. Labuntur ita octo anni, ut Rögnvalldus duas partes insularum, Thorfinno non incusante, retineret, qvavis autem æstate, interdum utergve una, interdum separatim piraticam exercebant, teste Arnore.

Varia egit vir militaris
Cum oppugnabat, cecidit gens Hibernica,
Vel homines Britannici;
Evertit ignis imperium Scoticum.

Med þeim frændum var of alt vel er þeir funduz, enn ef verri menn geingu mille þeirra þa voru jafnan greinir taladar, ſat Þorfinnr Jarl löngum a Katanesi þar ſem Gaddgedlar heita, þar mætiz Skotland oc Eingland.

Inter cognatos omnia, quando conveniebant, bene processere, si autem pejores eos intercederent res controversæ jugiter refricabantur. Jarlus Thorfinnus sæpe in Katanesia, ubi Gaddgedlæ audiunt, & confines sunt Scotia Angliaque, sedebat.

AF DE

AF HERNADI ÞORFINNS JARLS.

Þat var á einu sumri er Þorfinnr Jarl heriadi um Sudreyiar, oc Skotland, hann hafdi gert fra ser lid sudr á England at strandhöggi, enn undan hönom var rekit fe allt, enn Einglismenn verda varer vid ferd vikinga, söfnuduz þeir saman oc foro at þeim, enn toko af þeim fe allt, enn drapu af þeim alla þá er dugandi voro enn sendu aptr ræningia nockora oc badu þá segia Þorfinni Jarli hvorsu þeir leiddu víkingum rán oc hripsan, höfdu þar um hádulig ord, foro sidan á fund Þorfinnz Jarls oc sögdu honom sinar ofarar; hann let illa yfer þvi er menn hans höfdu tynzt, enn qvetz þar ecki mega at hafa, enn til þess qvedz hann allvel fallin at giallda Einglismönnum hád oc spott þat er þeir drogu her at, enn skilia qvad hann munde fyrst at finne þeim, enn ef hann veri heill at sumri sagdi hann at þeir skyldu finnaz.

DE MILITIA COMITIS THORFINNI. A. D.

Accidit quadam æstate cum Jarlus Thorfinnus Hæbudas Scotiamqve armis infestaret, ut exercitu in Angliam ad excursiones victus parandi causa præmisso, ante eum pecora agerentur; cum autem Angli prædonum iter comperirent, congregati ipsos adoriuntur, pecoraqve iis surripiunt, &, occisis omnibus frugi viris, latrones aliqvot remittunt, rogantqve, ut Jarli Thorfinno referant, qvomodo prædandi rapiendiqve tædium pariant latronibus, de hoc plurima verba contumeliosa evomentes. Verum illi Jarlo Thorfinno itineris infortunium exponebant, qvi suorum jacturam ægre ferens, jam vindicandi tempus haud vacare, sed ad reddendam Anglis his adjectam contumeliam cavillasqve se aptum satis; hac vice eos disjungi, si autem inseqvente æstate sospes esset, eos conventuros asserebat.

HER SEGIR AF HERNADI ÞORFINNS JARLS.

I þann tima var Hörda-Knutr yfir Einglandi oc Danmörk. Eptir þat fór Þorfinnr Jarl til Orkneyia oc sat þar um vetrinn; snemma um vorit hafdi hann utbod um um allt ríki sitt, sendi þá bod Raugnvalldi frænda sinom oc þvi játar Raugnvalldr. Raugnvalldr hafdi utbod um allt sitt

HIC RECENSETUR MILITIA COMITIS THORFINNI.

Regebat hoc tempore Angliam Daniamqve Hörda-Knutus. Post hæc Thorfinnus in Orcades revertitur, ibidemqve hyemat. Vere ineunte per totum suum regnum milites conscribit mittitqve nuntium cognato suo Rögnvalldo, cui annuit Rögnvalldus & per integrum suum regnum copias eduxit. Jarlus

A. D. sitt ríki, Þorfinnr Jarl dro her saman um Orkneyiar oc Katanes, hann hafdi oc mikinn herr af Scotlandi oc Irlandi oc um allar Sudreyiar droz hanom lid, hellt hann her þeim öllum til Englandz sva sem hann hafdi heitit þeim; Hördaknutr var i Danmörk er þetta var tídinda, enn þegar at Jarlar komu vid England, toko þeir at heria oc at ræna, enn þeir höfdiangiar er þar voro til landvarnar settir foro á mot þeim med lidi oc var þar orrosta mikil oc hörd oc fengu Jarlar sigr; eptir þat foro þeir vída um England oc heriodu, drapu menn oc brendu bygdina hvar sem þeir foro, þessa getr Arnor.

lus Thorfinnus etiam per Orcades Kataneʃiamqve exercitum collegit, &, haud exiguo e Scotia, Hibernia, omnibusqve Hæbudis ʃtipatus, totas copias in Angliam, uti promiserat, dirigit. Jarli vero Angliæ allapʃi, arma ʃtatim circumferre, prædarique incipiunt, quibus præfecti regioni tuendæ conʃtituti obviam eunt, unde ingens acreqve prælium oritur, comitibus victoriam reportantibus, qui poʃtea Angliam paʃʃim armis peragrando, indigenas ubicunqve venêre, ʃternunt, ruraqve incendio delent, hujus mentionem facit Arnor:

Einn var sú er Engla minner
Eggrid ne menn sidan
Hart vid helming meira
Hríngrifr komit þingat,
Bitu sverd, enn þar þurde
Þungeor fyrer Maun sunnan
Raugnvallds kind und rander
Ramligt folk hins gamla.
Stöng bar Jarl á Eingla
Ættgrund, enn raud stundum
Ve bat vise knyia
Verdung ara tungu
Hyrr ox, haler þurru,
Herdrott rak flotta
Æimr hratt en lauft lióma
Limdolgs nær himne.

*Una erat qvæ Anglis memorabilis eʃt
Acies, & hominibus exinde,
Fere cum dimidio majore parte.
Vir munificus venit huc;
Mordebant gladii, ʃed detrimentum afferebat,
Attenuati, (ɔ: gladii) ab auʃtro Monæ
Rognvalldi exercitus ʃub clypeis:
Fortes ʃubditi antiqvi.
Vexillum inferebat Jarlus Anglorum
Patriæ, ʃed ʃangvine tingebat interdum
Aqvila lingvam; Jarlus jubebat
Satellitium opprimere pacem.
Ignis increʃcebat, viri deficiebant,
Exercitus fugatis inʃtabat,
Fumus ʃpargebatur, ʃed emittebatur fulgor
Arborum incenʃarum fere in coelum.*

Þorfinnr

Jarlus

Þorfinnr Jarl átti tvær folk orrostor á Englandi, enn mörg flög oc manndráp veitti hann i ödru lagi; hann lá þar miöc sva allt sumar igegnum, enn um haustit for hann heim til Orkneyia oc sat þar um vetrinn.

Jarlus Thorfinnus in Anglia duo prælia justa acie commisit, multos præterea conflictus homicidioque committens. Totam fere æstatem ibidem transigebat, autumno autem in Orcades ad hyemationem redibat. A. D

FRA MAGNÚSI KONUNGI OC ÞORFINNI OC RÖGNVALLDI ORKNEYA JÖRLOM.

Magnus konungr enn Gódi, sonens helga Ólafs konungs, red fyrir Noregi þá var med hönom Rögnvalldr Jarl Brúsason. Þá red fyrir Orkneyiom Þórfinnr Jarl Sigurdarson, födurbródir Rögnvallds. Þá sendi Magnús konungr Rögnvalld vestr til Orkneyia, oc baud sva at Þörfinnr skylldi láta hann taka vid födr- leifd sinni. Þorfinnr let Rögnvalld hafa þridiung landa vid sik, þvíat sva hafdi haft Brúsi fadir hans a deyanda degi. Þórfinnr Jarl átti þá Ingibiörgu Jarla-módur, dóttur Finnz Árnarsonar. Rögnvalldr Jarl þóttiz eiga tva luti landa, sva sem Ólafr enn Helgi hafdi heitit Brúsa födur hans, oc Brúsi hafdi um hans daga. Þessi urdo upphöf til deilo þeirra frænda, oc er frá því laung Saga: átto þeir mikla orrosto í Pet-

DE MAGNO REGE ET THORFINNO NEC NON ROGNVALLDO ORCADUM JARLIS.

Rex Magnus Bonus, Regis Olafi Sancti filius, Norvegiæ imperavit. Eo tempore apud eum versabatur Rognvalldus Jarlus Brusii filius. Eodem tempore Orcadibus præerat Thorfinnus Jarlus Sigurdi filius, patruus Rognvalldi. Tum Magnus Rex Rognvaldum occidentem versus ad Orcadas misit, mandans, ut Thorfinnus ei permitteret relictas a majoribus accipere terras. Thorfinnus Rognvaldo permisit trientem insularum secum participare, quam tenuerat pater ejus Brusius, quo tempore est mortuus. Conjugem tunc habuit Thorfinnus Jarlus Ingibiorgam, Jarlorum matrem dictam, filiam Finni, Arnii filii. Rognvalldus Jarlus existimavit, duas insularum trientes suas esse, quas nimirum Olafus sanctus patri ejus promiserat quasque Brusius, eo regnante tenuerat. Hæc origo contentionum, quæ duos hos consanguineos intercessere, de quibus longa fertur narratio. Ingenti congressi sunt prælio in freto Pictico, quo tempore Kalfus Arnii

A. D. í Petlands-firdi. Þá var Kálfr Árnason med Þórfinni Jarli. Sva ſagdi Biarni Gull-brár-ſkáld.

Frágum Finnz hve mági
Fylgdut Kálfr um dylgior
Oc lez á ſiá ſneckior
Snarla lagt at Jarli.
Arædi vantu eyda
Udd-fús ſonar Brúſa
Hlædi hugr enn tedut
Heipt-minningr Þórfinni.

Arnii filius a partibus Thorfinni Jarli ſtetit. Qua de re ita Biarnius Gullbrar-Skalld (aureis ſuperciliis poëta):

Audivimus, Finni qvomodo genero
Adfuiſti, Kalfe, prælii inter lites,
Atqve feciſti, in mari ut naves
(Tuæ) celeriter aggreſſæ ſint Jarlum.
Impetum potuiſti in nibilum redigere,
Gladii cupide, filii Bruſi:
Gaviſus eſt animus, ſed præbuiſti,
Odii memor, auxilium Thorfinno.

FRA BREFUM MAGNUSAR KONUNGS.

Magnús konungr redi þá bædi fyrir Danmörk oc Noregi. Enn eptir þat er hann hafdi eignaz Danavelldi, þá gerdi hann ſendimenn veſtr til Englands, foro þeir á fund Játvardar konungs; oc flutto hönom bref oc inſigli Magnús konungs: enn þat ſtód á brefom, med kvedio ſending Magnús konungs; þer munnut ſpurt hafa einkamál þau, er ver Hörda-Knútr gördom med oſs, at hvarr ockarr er lifdi eptir annan, þá ſkylldi ſá taka öll lönd oc þegna, þá er hann hafdi átt. Nú er þat ſva ordit, ſem ec veit at þer hafit ſpurt, at ec hefi tekit Danavelldi í arf eptir Hörda-Knút: enn hann átti ádr hann andadiz öngom mun ſídr England enn Danmörk: köllumz ec nú eiga England eptir rettom mál-dögom: vil ec nú at þú gefir upp rikit fyrir mer; enn at ödrom koſti man

DE LITERIS MAGNI REGIS.

Magnus Rex eo tempore tam Daniæ qvam Norvegiæ imperitavit. Poſtqvam autem totum Daniæ imperium ſuæ fecerat ditionis, nuntios miſit occidentem verſus in Angliam, qui Edvardum Regem convenientes, Magni Regis litteras, ſigillo illius munitas, ei tulere; qvæ litteræ, ſalutem miſſam (Edvardo) a Magno Rege, præfatæ, hæc habuere: « Relata ſine dubio accepiſti, qvæ nos, ego atqve Horda-Knutus, inter nos pacti ſumus, polliciti fore, ut uter noſtrum alteri ſupervixiſſet, omnium terrarum ac populorum, qvos poſſedit mortuus hæres fieret. Jam ita res cecidit, qvemadmodum Tibi relatum eſſe ſcio, ut Daniæ imperium occuparim, hæreditate mihi ab Horda-Knuto relictum: is vero, antequam obiit, Angliæ non minori jure, qvam Daniæ, fuit poſſeſſor; qvare jam meam eſſe dico Angliam, juſta pactorum ſanctione, idqve volo, ut mihi regnum

man ec fækia til med ftyrk hers, bædi af Danavelldi oc or Noregi: man fá ráda löndom er figurs verdr audit.'

regnum cedas; quod nisi feceris, id acquirere conabor, copiis tam ex Daniæ imperio, quam ex Norvegia collectis suffultus; quo facto, terrarum imperium penes eum erit, cui fors victoriam concesserit.» A. D. 1041.

SVÖR IATVARDAR KONUNGS.

Enn er Iátvardr konungr hafdi lefit bref þefsi, þá fvaradi hann fva: Þat er öllom mönnom kunnigt her í landi, at Adalrádr konunger, fadir minn, var ódalborinn til ríkis þeffa bædi at forno oc nýo: voro ver IV fynirhans: enn er hann var fallinn frá löndom, þá tók ríki þetta oc konungdóm Iátmundr bródir minn, þvíat hann var ellftr vor brædra: unda ec þá vel vid medan hann lifdi. Enn eptir hann tók ríkit Knútr konongr ftiúp-fadir minn: var þá ecki dællt til at kalla medan hann lifdi. Enn eptir hann vard konungr Haralldr bródir minn medan hönom var lífs audit. Enn er hann andadiz, þá red Hörda-Knútr bródir minn fyrir Danavelldi oc Englandi: oc þótti þat þá eina rett brædra-fkipti med ockor, at hann væri konungr bædi yfir Englandi oc Danmörk; enn ec hefda ecki ríki til forráda. Nú andadiz hann; var þat þá rád her allra landsmanna at taka mik til konungs her í Englandi. Enn medan ec bar ecki

A a tignar-

RESPONSUM EDVARDI REGIS. 1041.

Edvardus autem Rex, lectis his litteris ita respondit: « Omnibus est notum terræ hujus incolis, Adalradum (Ethelredum) patrem meum, hæreditario jure majorum, tam antiquiorum quam recentiorum, hoc reguum possedisse cujus quatuor fuimus filii; eo autem è vivis & regno morte egresso, regnum hocce & imperium adiit frater meus Jatmundus (Edmundus), nempe inter nos natu maximus, quo vivente, fors mea mihi erat grata. Post eum vero regnum adiit Knutus Rex, vitricus meus, quare tunc temporis (regnum) postulare res vana fuisset. Huic successit Haralldus, frater meus, Rex quamdiu ei vivere fuit datum. Illo autem mortuo, Horda-Knutus, meus frater, tam imperio Daniæ, quam Angliæ præfuit: nam eo tempore inter nos fratres eo solum pacto partita ex æquo & justo videbatur hæreditas, ut is tum Angliæ quam Daniæ esset Rex, mihi vero nullum regendum cederet regnum. At mortem ille obiit; quo facto, consultum est visum omnibus terræ hujus incolis, me hic in Angliæ regnum Regem accipere. Quamdiu vero nulla honoris & dignitatis titulo eram in-

A. D. 1043. tignar-nafn, þiónada ec mínom höfdingiom, eigi stórligar enn þeir er einga átto ætt til ríkis her í landi. Nú hefir ec tekit her konungs nafn oc vígslo, oc sva fulliga bunad oc konungdóm, sem fadir minn hafdi fyrir mer: nú man ec þetta nafn eigi upp gefa at mer lifanda. Enn ef Magnús konungr kemr híngat til lands med her sinn, þá man ec eigi lidi samna móti hönom, oc mun hann kost eiga at eignaz England, oc taka mic ádr af lífdögom. Segit hönom sva min ord. Fóro þá sendimenn aptr á fund Magnús konungs, oc sögdo hönom allt sit eyrendi. Konongrinn svaradi tómliga, mællti þó sva: ec ætla hitt muno vera sannast oc best fallit, at láta Iátvard konung hafa ríki sitt í ró fyrir mer, oc hallda ec þesso ríki er Gud hefir mic eignaz látit.

insignis, impetrantibus servivi, non majori spiritu, quam qui nullum regni hujus terræ jus nativitate & prosapia habebant. Nunc (contra) hic Rex salutatus consecratusque Regia accepi insignia atque regnum, quæ pater meus ante me habuit; quem ego titulum (& dignitatem) missam non faciam, quamdiu mihi vivere datur. Quodsi igitur Magnus Rex huc venerit suo cum exercitu, copias ego contra illum non contraham, cui idcirco Angliam occupandi, meque vita exuendi copia dabitur. Hæc mea ei nuntiate verba.„ Tum nuntii reversi atque Magnum Regem convenientes, negotii sibi commissi eventa omnia ei narrant. Hic Rex responsum non nihil tardans, ita tandem: “ existimo, inqvit, rectissimum id esse, & rei convenientissimum, ut Edvardo Regi regnum suum relinquam, à me non turbatum, egoque mihi teneam regna, quæ Deus mihi possidenda concessit.„

FRA GUTHORMI GUNNHILLDARSYNI.

circa 1055. Guthormr het sonr Ketils Kálfs oc Gunnhilldar á Ríngo-nesi, systr-son Ólafs konungs oc Harallds konungs. Guthormr var madr görviligr oc snemma roskinn-mannligr; var hann optliga med Haralldi konungi, oc þar í miklom kærleikum oc rádagiördom med konungi, þvíat Guthormr var vitr madr, hann var oc hinn vinsælasti madr. Guthormr

DE GUTHORMO GUNHILLDÆ FILIO.

Guthormus nomine dictus est filius Ketilli Kalf atqve Gunnhilldæ in Ringanesο, Olafi Regis & Regis Haralldi ex sorore nepos. Guthormus erat natura ad præclara qvævis formatus, qui corporis & animi viribus cito maturuit. Cum Haralldo Rege ille sæpius versabatur, Regi præcipue carus & conciliorum ejus particeps: erat enim Guthormus vir singulari prudentia atqve civium amore præclarus. Ita piratica sæpe versabatur

ormr var optliga í hernadi, oc heriadi miöc í vestrlönd, hann hafdi lid mikit. Frid-land hafdi hann oc vetr-seto í Dýflinni á Irlandi, oc var þar í kærleikom miklom med Margadi konungi.

batur Guthormus, terras ad occidentem positas late bello infestans. Copias secum duxit plurimas. Amicum terram sedemqve per hyemem habuit Dublini in Hibernia, ubi apud Margadum Regem amicitia & gratia plurimum voluit. A. D. circa 1055.

VIDSKIPTI GUTHORMS OC MARGADS IRA KONUNGS.

NEGOTIUM, QVOD GUTHORMUM ATQVE MARGADUM HIBERNORUM REGEM INTERCESSIT.

Um sumarit eptir fór Margadr konungr oc Guthormr vid hönom, oc heriodo á Brettland, oc fengo þar ógrynni fiár. Sídan lögdo þeir í Aungulseyarsund, þar skylldo þeir skipta her-fángi sino. Enn er framm var borit þat mikla silfr, oc konungr sá þat, þá vildi hann einn saman hafa feit allt, oc virdi þá lítils vingan sína vid Guthorm. Guthormi líkadi þat illa, ef hann skylldi vera lut-ræningr oc hans menn. Konungr sagdi, at hann skylldi eiga II kosti fyri höndom, sá annar at unna því sem ver viliom vera láta; hinn er annarr at hallda vid mic bardaga, oc hafi þá sá fe, er sigr hefir, oc þat med, at þú skallt gánga af skipum þínom, skal ec þau hafa. Guthormi sýndiz vandi mikill á bádar hendur, þóttiz eigi mega láta sæmliga skip sin oc fiármuni, fyrir önga tilgörninga; þat var oc all háskasamligt at beriaz vid konung oc þat mikla lid er hönom fylgdi, enn lids

Seqventi æstate Margadus Rex atque Guthormus una euntes Bretlandiam (Valliam) bello & piratica infestabant, qva numero innumeram conqvisivere opum vim. Postea fretum Aungulseyarsund intrarunt, ubi prædam inter se partirentur. Ast ubi ingentem argenti vim, qvæ in medium portabatur, conspexit Rex, totam pecuniam sibi soli retinere voluit, parvi æstimans (contractum) cum Guthormo amicitiam. Pessime Guthormo displicuit, sibi suisqve comitibus partem prædæ debitam auferri. Hic Rex dixit, duas ei futuras eligendas conditiones, alterum, ut rem fieri sineret, prout fieri Rex vellet, alteram, ut prælio commisso, ejus essent opes, cui cessisset victoria, & ut præterea Guthormus navibus egressus, eas quoqve Regi relinqveret. Visa est Guthormo res in utramqve partem magnæ difficultatis: cedere navibus opibusqve, nulla sua culpa, ignominiosum ei videbatur; prælio cum Rege eumqve magna manu, qvæ eum commitabatur, congredi, res quoqve maximi circa 1055.

Aa 2 þeirra

A. D. circa 1055. Þeirra var ſva mikill munr, at konungr hafdi XVI láng-ſkip enn Guthormr V. Þá bad Guthormr konung liá ſer III nátta freſt um þetta mál, til umráda vid menn ſína, hugdiz þá mundo mykia konung mega nockot á þeirri ſtundo, oc komo ſva ſíno máli í betri vingan vid konung, med fortölom ſinna manna, enn þat feckz eigi af konungi, ſem hann mællti til. Þá var Ólafs vauko aptan. Nú kaus Guthormr helldr þann koſt, at deya med drengſkap eda vega ſigr, helldr enn hitt, at þola ſkaum oc ſvívirdo oc klækis-ord af ſva mikilli miſſo. Þá kalladi hann á Gud oc hinn helga Ólaf konung frænda ſinn, bad þá fulltíngis oc hiálpar, oc het til þeſs helga mans húſs at gefa tíund af öllo því her-fangi er þeir nyti ef þeir fengi ſigr. Sidan ſkipadi hann lidi ſíno, oc fylkdi í móti þeim mykla her, oc red til orroſto; oc bardiz vid þá. Enn med fulltíngi Guds oc hins helga Ólafs konungs, feck Guthormr ſigr. Þar fell Margadr konungr, oc hverr madr er hönom fylgdi, úngr oc gamall; oc eptir þann háleita ſigr vendir Guthormr heim gladr med öllom þeim fiárlut, er þeir höfdo fengit í orroſtonni. Þá var aftekit ſilfrino því er þeir höfdo fengit, hinn

maximi erat periculi: nam inter utriusque copias tantum fuit diſcrimen, ut Rex XVI longas, contra Guthormus V duceret. Tum petit Guthormus, vellet Rex III noctium ſibi concedere moram, qva cum ſuis hac de re deliberaret, ratus fore, ut illo temporis ſpatio, animo Regis nonnihil mitigato, rei ſuæ conditionem apud Regem, comiſſum duorum interceſſione, meliorem redderet: aſt quod petiit, a Rege haud impetravit. Dies ille erat vigilia, feſtum Olofi præcedens. Hic ergo Guthormus ut potiorem elegit conditionem,glorioſe (potius) & fortiter mori, aut victoria potiri, quam ferre ignominiam, nec non contumeliam & opprobria ex tanta facta jactura. Tum Deum atqve Regem Olafum Sanctum, ſuum conſangvineum, ſupplex precatus, eorum imploravit opem atqve auxilium, voveus votum, ex tota quam ſortiti fuiſſent præda, ſe viri iſtius ſancti ædi daturos decimas, ſi victoria potirentur. Poſtea copiis ſuorum ordinatis, acieque adverſus ingentem iſtum exercitum diſpoſita, ad pugnam paratus prælium cum iis commiſit. Hic Guthormus, divini numinis atqve Regis Sancti Olafi auxilio, victoria eſt potitus. Cecidit ibi Margadus Rex, nec non ad unum omnes, qui eum committabantur, juniores ac ſeniores. Poſt qvam inſignem victoriam lætus domum reverſus eſt Guthormus, ſecum portans omnes opes, quarum belli potiti fuerant. Tum ex pecuniæ ſumma, quam prædam fecerunt

hinn tíundi peningr, ſva ſem heitit hafdi verit hinom helga Ólafi konungi, oc var ſva mikit fe, at af því ſilfri let Guthormr ródo göra eptir vexti ſinom, eda ſtafn búa ſins, oc er þat líkneſki VII fóta hátt. Guthormr gaf ródo þá ſva búna til ſtadarins hins helga Ólafs konungs, hefir hon þar verit ſidan til ſigr-minningar Guthorms, oc iartegna hins helga Ólafs konungs.

ceraut, ex voto, quod Regi Olafo Sancto voverant, decimum quemque nummum detraxere, tantum pecuniæ vim, ut ex illo argento Guthormus fabricari curaret ſtatuam (Chriſti crucifixi) ad ſuam aut navis, quam ducebat, proræ defenſoris ſtaturam, quæ ſtatua VII pedes eſt alta. Statuam hanc, ita paratam, Guthormus ædi Regis Sancti Olafi dono dedit, ubi poſtea fuit momentum victoriæ Guthormi, nec non miraculorum Regis Sancti Olafi. A. D. circa 1055.

FRA ENGLANDZ KONUNGOM.

Iátvardr Adalrádsſon var konungr í Englandi eptir Hörda-Knút, bródr ſinn; hann var kalladr Iátvardr inn Gódi, hann var ſva. Módir Iátvardar konungs var Emma drottning, dóttir Ríkardar Rudo-Jarls; bródir hennar var Rodbert Jarl, fadir Vilhiálms Baſtardar, er þá var hertogi í Rudo í Nordmandi. Iátvardr konungr átti Gydo drottningo, dóttor Gudena Jarls Úlfnadrsſonar. Brædor Gydo varo þeſſir: Toſti Jarl hann var elſtr, annar Mauro-Kári Jarl, III Valþiófr Jarl, fiórdi Sveinn Jarl, fimti Haralldr, hann var ýngſtr, hann fæddiz upp í hird Iátvardar konungs, oc var hans fóſtr-ſon, oc unni konungr hönom geyſi mikit, oc hafdi hann fyrir ſon ſer; þvíat konúngrinn átti eigi barn.

DE ANGLIÆ REGIBUS.

Iatvardus (Edvardus), Adalradi (Ethelredi) filius, poſt Horda-Knutum fratrem Angliæ Rex fuit, Edvardus dictus cognomine Bonus, qualis re ipſa erat. Mater Edvardi Regis erat Emma Regina, Richardi Rothomagenſis Jarli (Ducis) filia, cujus frater erat Wilhelmus Nothus, qui eo tempore Dux erat Rothomagi in Nordmannia. Edvardi Regis conjunx erat Gyda Regina, filia Gudini (Godwini) Jarli (Comitis), Ulfnadi filii. Fratres Gydæ hi erant: Toſtius Jarlus (Comes) qui natu erat maximus, ſecundus Mauro-Karius Jarlus, tertius Valthiofus Jarlus, quartus Sveinus Jarlus, quintus Haralldus: Hic natu minimus, in aula Edvardi Regis educabatur, ejus factus alumnus, cui Rex impenſe favebat, & loco filii habuit, cum ipſi Regi liberi non eſſent.

A. D. FRA HARALLDI GUDINASYNI.

circa
1060. Þat var á eino sumri, at Haralldr Gudinason átti ferd til Brettlandz, oc fór á skipi, enn er þeir komo í hafit, þá tók þá andvidri, oc rák út í haf. Þeir tóko land vestr í Nordmandi, oc höfdo fengit storm mann-hættan. Þeir lögdo til borgarinnar Rudo, oc fundo þar Vilhiálm Jarl, tök hann vid Haralldi feginsamliga oc hans föroneyti, dvalldiz Haralldr þar lengi um haustit í gódom fagnadi, þvíat stormar lágo á, oc var eigi í haf fært; enn er at leid vetrnóttom, þá ræddo þeir þat Jarl oc Haralldr, at hann mundi þar dveliaz um vetrinn, sat Haralldr í hásæti á adra hönd Jarli, enn til annarar handar kona Jarls, hon var hverri kono frídari, er menn höfdo sed. Þau taulodo öll saman ser gaman iafnan vid dryckio. Jarl geck optazt snemma at sofa, enn Haralldr sat lengi á kvölldom, oc taladi vid kono Jarls, fór sva fram lengi um vetrinn. Eitt sinn, er þau töludo, segir hon Haralldi: Nú hefir Jarl rætt um vid mik, oc spurdi hvat vid taladim sva þrátt, oc er hann nú reidr. Haralldr svarar: vid skolom hann nú láta vita sem skiótast allar rædor okrar. Eptir um daginn kalladi Haralldr Jarl til tals vid

DE HARALLDO GODWINI FILIO.

Accidit æstate quadam, ut Haralldus Godwini filius, in Brettlandiam (Britanniam) iturus, navi iter ingrederetur, mare autem ingressis adversus subortus ventus longe á continente navigantes pelleret. Normanniæ littoribus occidentem versus appulsi sunt, sæva haud absqve vitæ periculo vexati tempestate. Ad oppidum Rothomagi navi appulsa, Vilhialmum Jarlum (Wilhelmum Ducem) ibi convenerunt, qui Haralldum ejusqve comitatum benignissime lætus accepit. Bene hic & hospitaliter habitus Haralldus, longo per autumnum tempore ibi commorabatur, sævientibus tempestatibus, qvæ mare innavigabile reddebant. Ineunte autem hyeme, inter Ducem atqve Haralldum ita convenit, ut hyemem hic transigeret. Summo in solio ad alterum Ducis latus sedebat Haralldus, ad alterum conjunx Ducis, mulierum longe formosissima, qvæ unqvam sunt visæ. Hic super pocula, ad animos exhilarandos, colloqvia & sermones conferebant omnes. Jarlus (Dux) sæpissime lectum mature petiit, contra Haralldus in longam vesperam cum conjuge Ducis sermones miscuit; qvo modo res diu per hyemem processit. Accidit aliqvando, colloqventibus eis, ut Haralldum allocuta diceret: jam me affatus Jarlus interrogavit, qva de re toties tam continuum feramus sermonem, jam ira esse accensum." Ad qvæ Haralldus: "qvin, inqvit, ocyssime omnes nostros

vid ſik, oc gengo þeir í mál-ſtofo, þar var þá oc kona Jarls, oc rádoneyti þeirra. Þá tók Haralldr til máls: þat er at ſegia ydr Jarl, at fleira býrr í híngat-komo minni, enn þat er ec hefir enn upp borit fyrir ydr. Ec vill bidia dóttr þinnar til eigin-kono mer, hefir ec þetta mál rætt fyri módor hennar optliga, oc hefir hon mer því heitit, at lidſinna þetta mál vid ydr. Enn þegar er Haralldr hafdi þetta mál upp-borit, þá tóko allir því vel þeir er vid voro, o flutto þat fyrir Jarli, kom þeſſo ſva at lykdom, at mærin var föſtnod Haralldi. Enn fyri því at hon var úng enn þá, þá var mællt nockorra vetra freſt á til brullaups-ſtefno.

noſtros ſermones ei notos reddemus." *Sequenti die, Haralldo Jarlum ad colloqvium vocante, curiam ingreſſi ſunt, ubi aderat conjux Jarli, eorumqve conſiliarii. Tum Haralldus ſermonem ingreſſus:* "*Te, inqvit, certiorem reddam, Jarle, alia plura fuiſſe adventus mei negotia, qvam qve Vobis adhuc indicavi. Filiam veſtram mihi conjugem petere volo, qva de re cum matre ejus ſæpe ſum collocutus, quæ mihi pollicita eſt ſuam hac in re apud Vos operam*" *Quod poſtqvam Haralldus coram expoſuerat negotium, qui præſentes aderant omnes, ſuo adſenſu id probantes, ad Jarlum detulere, tandemqve res eo eſt deducta, ut virgo Haralldo ſit deſponſata. Verum cum illa ætate adhuc eſſet juvenili & tenera, aliquot hyemum ſtatutum eſt tempus, qvod ante nuptias transmitteretur.* A. D. circa 1060.

DAUDI IATVARDAR KONUNGS.

Enn er var kom, þá bió Haralldr ſkip ſitt, oc ferr í brott, ſkillduz þeir Jarl med kærleikom miklom, fór þá Haralldr út til Englands, á fund Játvardar konungs, oc kom eigi ſidan til Vallandz, at vitia þeſsa ráds. Iátvadr var konungr yfir Englandi XIII vetor, oc vard ſótt-daudr i Lundunom none Januarii, hann var iardadr at Páls-kirkio, oc kalla Enſkir menn hann helgan.

MORS EDVARDI REGIS.

Veniente vere, parata itineri navi, abiit Haralldus, qui ipſe & Jarlus qvam maxime amici ſunt ſejuncti. Tum Haralldus, in Angliam ad Edvardum Regem profectus, in Vallandiam (Nordmanniam) non rediit, ad matrimonium dictum ineundum. Edvardus Angliæ Rex per XXIII erat hyemes; Londiniqve nonis Januarii ſua morte defunctus & in æde Paulo ſacra fuit ſepultus. Anglici homines eum Sanctum vocant. 1066. 5 Jan.

HARALLDR

HARALL-

A. D. HARALLDR GUDINASON TIL KONUNGS TEKINN A ENGLANDI.

Synir Gudina Jarls voro þá ríkaſtir menn á Englandi; var Toſti ſettr höfdingi yfir her Engla konungs, oc var hann landvarnar-madr, þá er konungr tók at elldaz; hann var ſettr yfir alla Jarla adra. Haralldr bródir hans var iafnan innan hirdar, oc var konúngi enn næſti madr um alla þiónoſto, oc hafdi allar fe-hirdzlor konungs at giæta. Þat er ſögn manna, at þá er framleid at andláti konungs, þá var Haralldr nærr oc fátt manna annat; þá laut Haralldr yfir konung oc mællti: því ſkírſkota ec undir alla ydor, at konungrinn gaf mer nú konungdóminn, oc allt ríki í Englandi; því næſt var konungr hafidr daudr
1066. 5 Jan. or hvílonni. Þann ſama dag var þar höfdingia-ſtefna, var þá rætt um konungs-tekio, let þá Haralldr bera fram vitni ſín þau, er Játvardr konungr gaf hönom ríkit á deyianda degi; lauk ſva þeirri ſtefno, at Haralldr var til konungs tekinn, oc vígdr konungs-vigſlo inn XIII í Páls-kirkio. Gengo þá allir höfdingiar til handa hönom, oc allt fólk. Enn er Toſti Jarl ſpurdi þat, brödir hans, líkadi hönom illa, þóttiz hann eigi verr tilkominn at vera konungr:
vil

HARALLDUS GODWINI FILIUS IN REGEM ANGLIÆ ACCEPTUS.

Filii Godwini Jarli (Comitis) eo tempore omnium in Anglia erant potentiſſimi. Toſtius erat omnibus Anglorum Regis copiis Dux præfectus, eique, Rege ipſo ſeneſcente, regni cuſtodiendi cura demandata. Supra omnes alios Jarlos is ad dignitates evectus eſt. Haralldus frater ejus intra aulam ſemper verſabatur, Regi per omnia officia proximus, omniumqve theſaurorum regiorum cuſtos. Traditum eſt memoriæ, cum morti vicinus jam erat Rex, præſente Haralldo, paucisqve aliis viris, ſupra Regem ſe inclinantem Haralldum dixiſſe: "Vos (hic præſentes) omnes teſtes voco, Regem mihi jam imperium dediſſe, totumqve Angliæ regnum." Qvo dicto, Rex è lecto mortuus eſt ſublatus. Eodem die regni Principum conventus eſt habitus, atqve ibi de Rege eligendo actum, in qvo conventu Haralldus, adhibitis ſuis teſtibus, reddidit teſtatum, Edvardum Regem, qvo die eſt mortuus, regnum ſibi dediſſe. Eorum conventus eum habuit exitum, ut in Regem acceptus Haralldus, in æde D. Paulo ſacra, die (à feſto nativitatis Chriſti) XIII, regia inauguratione ſit ſacratus. Hoc facto, principes regni omnes totusqve populus fidem & obedientiam ei adſtrinxerunt. Qvæ cum Toſtio ejus fratri nuntiata fuere, ægro & iniqvo animo tulit, ratus (qvippe) ſibi non minori jure regnum competere, ſeqve velle addens,
ut

vil ec, ſagdi hann, at landz-höfdingiar kióſi þann til konungs, er þeim þeckir beſt vera tilſallinn; oc fóro þau ord milli þeirra brædranna. Haralldr konungr ſvarar ſva, at hann vil eigi upp gefa konungdómin, fyrir þvi at hann var ſtól-ſettr í þeim ſtad ſem konung átti at taka, enn verit ſidan ſmurdr oc vigdr konungs-vigſlo; hvarf oc til hans allr ſtyrkr fiölmennis, hafdi hann oc ſehirdzlor konungs allar.

principes ut & magnates regni eum eligerent Regem, qui ipſis (regiæ dignitati) convenientiſſimus viſus fuiſſet; quæ dicta inter fratres ultro citroqve ferebantur. Ad quæ reſpondit Haralldus, ſe regno cedere nolle, nempe in ſolio regio collocatum, qvo loco Rex erat eligendus, poſteaqve unctum & regia inauguratione ſacratum. Illius qvoqve partibus ſe adſociavit populi omnis multitudo, in qva robur regni reſidebat, ejusqve regiæ omnes erant gazæ. A.D. 1066.

FERD TOSTA TIL DANMERKR.

Enn er Haralldr konungr vard þeſs varr, at Toſti Jarl bródir hans villdi hafa hann af konungdóminom, þá trúdi hann hönom illa, þvíat Toſti var madr forvitri, oc hermadr mikill, oc átti vel vingat vid landz-höfdingia. Tók þá Haralldr konungr af Toſta herſtórnina, oc allt þat valld er hann hafdi ádr haft, framar enn adrir Jarlar þar í landi. Toſti Jarl vildi þat fyrir eingan mun þola, at vera þiónoſto-madr bródr ſins ſamborins: fór hann þá oc brott med lidi ſino ſudr um ſiá í Flandr, oc dvalldiz þar litla ríd, fór þá til Fríslandz, oc þadan til Danmerkr á fund Sveins konungs frænda ſins. Þau voro ſyſtkyn Úlfr Jarl fadir Sveins konungs, oc Gyda modir Toſta Jarls; bidr Jarl Svein konung fulltíngs og lid-veizlo. Sveinn konungr baud hönom til ſín, oc ſagdi hann ſkuli hafa

ITER TOSTII IN DANIAM.

Animadvertens Haralldus Rex, fratri Toſtio in animo eſſe, ſe regno privare, peſſime ei credidit: erat enim Toſtius homo prudens & præſagus, inſigni fortitudine, quiqve principum regni amicitia multum pollebat. Qvare Haralldus Rex Toſtium à præfectura exercitus removit, atqve ab omni poteſtate, qva is antea omnes ibi regni Jarlos (Comites) anteceſſerat. Nullo pacto ferre voluit Toſtius Jarlus, ſe fratri ſerviturum, iisdem ſecum parentibus nato; hinc ſuo cum comitatu in Flandriam profectus, ibi pauliſper commoratus, in Friſiam abiit, atqve inde in Daniam, ad affinem ſuum Sveinum Regem: frater (enim) & ſoror erant Ulfus Jarlus, Sveini Regis pater, atqve Gyda, mater Toſtii Jarli. Sveinum (ergo) Regem Jarlus opem rogavit atqve auxilia. Ad ſe eum invitante Sveino Rege, atqve Jarli regnum in Dania tan-

A. D. 1066. þar Jarls-ríki í Danmörk þat, er hann megi vera þar fæmiligr höfdingi. Jarl fvarar: þefs girnir mic, at fara til Englands aptr til ódala minna. Enn ef ec fæ öngan ftyrk til þefs af ydr konungr, þá vil ec þat helldr tilleggia vid ydr, at veita ydr allan ftyrk þann, er ec á kofti í Englandi, ef þer vilit fara med Dana-her til Englandz, at vinna landit, fva fem Knútr modur-bródir þinn. Konungr fvarar: fva miklo em ec minni madr enn Knútr konungr frændi minn, at varla fæ ec halldit Dana-ríki fyri Nordmönnom; enn Gamli Knútr konungr eignadiz at erfd Dana-ríki, en med hernadi oc orrofto England, oc var þó um ríd þat eigi óvænna, at hann mundi þar leggia lífit. Noreg feck hann orroftolauft. Nú kann ec at ætla mer hóf meirr eptir míno lítilrædi, enn eptir framkvæmd Knútz konungs frænda míns. Þá mællti Tofti Jarl: minna verdr mitt erendi hingat, enn ec hugda at þú mundir vera láta, fva göfigr madr, í naudfyniom frænda þíns. Kann nú vera, at ec leita þannog vinátonar, er myklo er ómakligra; enn þá má vera, at ec finna þann höfdingia, er midr vaxi fyrir augom at ráda miöc ftórt enn þer konungr. Sídan fkildoz þeir konungr oc Jarl, oc varliga fáttir.

FERD

tum offerente, quantum Satrapam ibi & Principum honorificum deceret, refpondens Jarlus: "defiderio, inqvit, trahor in Angliam atque ad bona mea avita revertendi: quam in rem fi a vobis, Rex, latæ mihi non fuerint fuppetiæ, id potius faciam, vobis gratificaturus, ut omnibus viribus, quæcunqve mihi in Anglia datæ fuerint, vobis fuccurram, fi Danorum exercitu ftipatus Angliam petere volueris, regnum iftud tuæ ditionis facturus, prout fecit avunculus tuus Kanutus." Ad quæ Rex: "in tantum, inqvit, Knuto Rege, meo confangvineo, inferior fum, ut Daniæ regnum, ne mihi à Nordmannis auferatur, ægre tuear. Rex quidem Knutus Senior, regnum Daniæ jure hæreditatis adeptus, armis atque bello Angliam fuam fecit, attamen res fæpenumero eo fpectabat, ut vitæ id fieret jactura. Nc regiam abfque bello occupavit. Jam (ergo) credo id me decere, ad exiguas meas vires me res potius inftituere, quam ad fortunam progreffus Knuti Regis, mei confangvinei." Hic Toftius Jarlus: minus hic, ait, meum procedit negotium, in tantis confangvinei tui neceffitatibus. Fieri poteft, ut nunc opem atque amicitiam quæram, ubi longe minus fperari poffet, quo facto, poteft accidere, ut inveniam Principem regnatorem, cui res tanti momenti & periculi non videbitur, permagna & gravia moliri, ac Tibi, Rex (vifa fuit)." Poftea Rex atque Jarlus fejuncti funt, amici vix dicendi.

ITER

FERD TOSTA TIL NOREGS.

Tosti Jarl sneri þá ferdinni, oc kom í Noreg, oc fór á fund Harallds konuugs, var hann þá í Víkinni. Enn er þeir finnaz, ber Jarl upp fyri konung erindi sin, segir hönom allt um ferdir sinar sidan er han fór af Englandi, bidr konung sá ser styrk, at sækia ríki sitt í Englandi. Konungr svarar sva, at Nordmenn muno þess eigi fúsir, at fara til Englands at heria, oc hafa þar Enskan höfdingia yfir ser; mæla menn þat, segir hann, at þer hinir Ensko se eigi alltrúir. Jarl svarar: Hvart er þat med sannendom sagt, er ec hefi menn heyrt segia í Englandi, at Magnús konungr frændi þinn sendi menn til Iátvardar konungs, oc var þat í ord-sending, at Magnús konungr átti England slikt sem Danmörk, oc hafdí í arf tekit eptir Hörda-Knút, sem svardagar þeirra höfdo tilstadii? Konungr svaradi: hví hafdi hann þat eigi, ef hann átti þat? Jarl svarar: hví hefir þú eigi Danmörk, sva sem Magnús konungr hafdi fyri þer? Konungr svarar: Eigi þurfa Danir at hælaz vid oss Nordmenn; margan díla höfom ver brent þeim frændom þínom. Þá mællti Jarl: Villtu eigi mer segia, þá mun ec þer segia. Því eignadiz Magnús konungr Danmórk, at þar landz

 höfd-

ITER TOSTII IN NORVEGIAM. A.D. 1066.

Tum Tostius Jarlus, verso itinere, in Norvegiam venit, ubi Regem convenit Harallдum, tunc in Vikia versantem. Qui ubi convenere, negotium suum Jarlus Regi exposuit, narrans ei itinerum suorum eventa, postquam ex Anglia fuerat profectus, Regemque auxilia rogans, quorum ope regnum suum in Anglia recuperare posset. Ad quæ dicente Rege, Nordmannis cordi non esse in Angliam ire ad bellum gerendum, sub imperio ibi ducum Anglicorum militaturis, vulgique ore ferri, Anglos homines non esse, quibus multum fidi posset, respondit Jarlus: "Anne vere dictum est, quod homines narrantes audivi in Anglia, Magnum Regem, tum consanguineum, missis ad Regem Edvardum legatis, nuntio isto indicasse, Regem Magnum Angliam æquo ac Daniam tenere jure, ad se post mortem Harde-Knuti hæreditate devolutam, prout ferebant juramento inter eos sancita pacta?" Interrogante hic Rege: "Quare non tenuit, si (jure) is possideret?" respondit Jarlus: "Quare non possides Daniam, prout ante Te tenuit Rex Magnus?" tum respondit Rex, non esse, quod Dani se de Nordmannis insolentius jactent: in damna enim affinium tuorum multos terrarum tractus igne vastivimus. Hic Jarlus: "quodsi, inquit, Tu mihi dicere nolis, ego Tibi dicam. Ideo Magnus Rex Daniæ potis est factus, quod principes ibi regni & terrarum præfecti a partibus ejus

A. D. 1066. höfdingiar veitto hönom: enn þvi fecke þú eigi at allt landz-folk stód i múti þer. Því bardiz Magnús konungr eigi til Englandz, at allr lendz-lydr villdi hafa Játvard at konungi. Villt þú eignaz England, þá má ec sva gera, at meiri luti höfdingia í Englandi muno vera vinir þínir, oc lidsinnis-menn; eigi skortir mic meira vid Haralld bródir minn enn konungs-nafn eitt. Þat vito allir menn; at engi her-madr hefir slikr fæz á Nordrlöndom sem þú, oc þat þicki mer undarligt, er þú bardiz XV vetor til Danmerkr, enn þú vill eigi hafa England, er nú liggr laust fyri þer. Haralldr konungr hugsadi vandliga hvat Jarl mællti, oc skilldi, at hann sagdi mart satt, oc í annan stad giördiz hann fúss til at fá ríkit. Sídan tölodo þeir konungr oc Jarl löngom oc opt, setto þeir þá ráda-giörd þessa, at þeir skylldo fara um sumarit til Englandz, oc vinna landit. Sendi Haralldr konungr ord um allan Noreg, oc baud út leidángri, hálfom almenníngi; vard þetta nú allfrægt, voro margar getur á, hverning förin mundi verda, mællto sumir oc tölldo upp stór-virki Haralldz konungs, at hanom mundi eigi ófært vera: enn sumir sögdo, at England mundi verda torsott, mann-fólk ofa-mikit á, oc

ejus stabant: Tu contra non potitus es, quod totus terræ (istius) tibi adversaretur populus. Ob eam rem Magnus Rex Angliam bello non est aggressus, quod omnes regni cives Edvardum sibi vellent Regem. Quodsi Angliam tuæ ditionis facere volueris, faciam ego, ut principum Angliæ potior pars tui facti amici, auxilia Tibi sint præstituri: etenim Haralldo fratri nulla re, nisi Regis titulo solo, ego cedo. Omnibus notum est, in terris septentrionalibus natum non esse bellatorem, fortitudine Tibi parem; mirumqve mihi videtur, Te XV hyemes belligerasse, ut Dania potireris, sed Angliam non velle, cujus jam Tibi facilis patet possessio." Haralldus Rex, sermone Jarli rite & accurate mente pensitato, animadvertit, multis in rebus eum vera dixisse; cui rei alia accessit, cupiditas, qua ad regnum (istud) occupandum trahebatur. Postea Rex atqve Jarlus, longo & frequenti colloqvio habito, id consilii statuere, ut æstate seqvente in Angliam transituri, illamqve terram occupaturi essent. Haralldus Rex, missis per totam Norvegiam nuntiis, dimidiam militum naviumqve totius regni partem ad expeditionem imperavit, quæ res ubi omnibus innotuit, multæ ferebantur conjecturæ de futuro illius eventu, quibusdam Haralldi Regis res bello fortiter gestas enarrantibus, quare hanc ejus vires non superaturam, aliis dicentibus, Angliam bello aggredi opus esse difficillimum, nempe militum multi-

oc þat lid er kallat er Þinga-manna-lid, þeir voro menn sva fræknir, at betra var lid eins þeirra enn II Harrallds manna hinna besto. Þá sagdi Úlfr stallari:

multitudine abundantem, copiasque, quæ Thingamannorum vulgo vocabantur, viris constare adeo strenuis, manuque & consilio promtis, ut earum copiarum unus duos præstantissimorum Haralldi militum fortitudine vinceret. Tum vero Ulfus Aulæ Magister ita cecinit: A. D. 1066.

Era stallorom stillis
Stafn-rûm Haralldz iafnan
Onaudgr fær ec audar
Innan þaurf at' heifa.
Ef haur brecken hrockva
Hrein skulom tveir fyri einom
Ungr kendak mer undan
Annat Þinga-manni.

Non est Aulæ Magistris Regis
Proræ arculam Haralldi, perpetuo
Haud invitus accipio divitias,
Intra opus sese subducere.
Quodsi, o! lini clive, nos cedere,
Candide, oporteret duos uni
Juvenem docui ego me, retro,
Aliud (equidem), Thingmannorum.

Úlfr stallari andadiz þat var. Haralldr konungr stód yfir grepti hans, oc mællti er hann geck frá: Þar liggr nú sá er dyggvastr var oc drottin hollastr. Tosti Jarl sigldi um varit vestr til Flæmingia-landz, á móti lidi því er hönom hafdi fylgt utan af Englandi, oc því ödro er safnadiz til hans bædi af Englandi oc þar í Flæmingia-landi.

Ulfus aulæ Magister eo vere mortem obiit. Haralldus Rex (ipse) sepulcro ejus adstitit, qui discedens: "ibi, inqvit, "nunc jacet (defunctus) qvi ad omnia officia fidissimus Domino fuit, & ejus amantissimus." Tostius Jarlus eodem vere in Flæmingorum terram (Flandriam) abiit, copiis ibi occursurus, tam quæ ex Anglia eum fuerant comitatæ, quam aliis, quæ cum ex Anglia, tum ex Flandria ad eum confluxere.

DRAUMR GYRDAR.

Herr Harallds konungs safnadiz saman í Solundom. Enn er Haralldr konungr var búinn, at leggia út or Nidarósi, þá geck hann ádr til Skrínis Ólafs konungs, oc lauk upp, oc klipti hár hans oc negl, oc læsti sídan Skríninu, enn kastadi

SOMNIUM GYRDII.

Copiæ Haralldi Regis in Solundis congregabantur. Cæterum Haralldus Rex, itineri jam paratus ac Nidrosia discessurus, scrinium Olafi Regis accessit, quo aperto, comam ejus totondit, ungvesque præcidit; hoc facto, cum scrinium clauserat, claves in fluvium

A. D. 1066. kastadi lyklinom út á Nid; enn sumir segia, at hann kastadi utanbordz fyrir Agdanesi; oc hefir eigi sidan verit upplokit Skríni ins helga Ólafs konungs. Þá var lidit frá falli hans XXXV vetor hann lifdi oc hálfan fiórda tög vetra her í heimi. Haralldr konungr hellt því lidi, er hönom fylgdi, sudr til mótz vid hitt. Þar kom saman lid mikit, sva at þat er sögn manna, at Haralldr konungr hefdi nær CC skipa, oc umfram vistabyrdingar oc smá-skútor. Þá er þeir lágo í Solundom, dreymdi mann þann ér var a konungs skipino, er Gyrdr er nefndr: hann þóttiz var stadr a konungs skipino, oc sá uppá eyna, hvar tröll-kona stód mikil, oc hafdi skálm í hendi, oc í annari hendi trog; hann þóttiz oc sia yfir öll skip þeirra, oc þótti hönom fugl sitia á hveriom skip-stafni, þat voro allt ernir oc rafnar. Tröll-konan qvad víso:

fluvium Nid projecit; quidam autem referunt, in mare extra promontorium Agdanes eum projecisse, nec unquam postea apertum fuisse Regis Olafi Sancti scrinium. Tunc temporis ab ejus caede XXXV erant praeterlapsae hyemes, triginta qvoqve & qvinqve hyemes ipse in hoc terrarum orbe vixit. Haralldus Rex militum manum, qva ipse erat stipatus, austrum versus (caeterarum) suarum copiarum in occursum duxit. ibi ingens coactus est exercitus, adeo ut memoriae sit proditum, Haraldum Regem classem habuisse CC fere navium (bellicarum), prater naves commeatum portantes, minoresque lembos. Classe in anchoris juxta Solundas stante, somnium somniavit homo, in navi Regis constitutus, Gyrdius nomine. Visus est ille sibi per somnium in Regia navi constitutus foeminam videre ingentem in insula stantem, ex genere gigantum, tenentem manu altera ensem falcatum, altera labrum, & per totam deinde navium classem prospiciens singularum in puppibus videre sedentes volucres, aqvilas omnes atqve corvos, foeminamqve audire giganteam hoc carmen canentem:

Vist er at allvalldr austan
Eggiaz vestr at leggia
Mót vid marga knútu
Minn snúdr er þat prúda.
Kná val-þidurr velia
Veit hann erna ser beito
Steik af stódi Glúka
Stafns fylgi ec því iafnan
Oc stafna fylgi ec þvi iafnan.

Certum est, Monarcham ab oriente
Stimulis agi, ut occidentem petat:
Ponat ut multos ossium nodos,
Meo (sane) qvaestui id erit, nobiles.
Potest (jam) stragium avis eligere,
Exspectat ea multum sibimet escae,
Assam carnem ex Giukii eqvis,
Prorae insidens, me semper comite.
Prorae insidens, me semper comite.

DAUMR SOM-

A. D 1066.

DRAUMR ÞORDAR.

Þórdr er annar madr nefndr, er var á ſkipi því, er ſkamt lá frá ſkipi konungs. Hann dreymdi um nótt, at hann þóttiz ſiá flota Harralldz konungs fara at landi, oc þóttiz vita at þat var England; hann ſá á landino fylking mikla, oc þótti ſem hvarirtveggio biöggiz til bardaga, oc höfdo merki á lopti. Enn fyri lidi landz-manna reid tröll-kona mikil, oc ſat á vargi, oc hafdi vargrinn mans hræ í munni, oc fell blód um kiaptana; enn er hann hafdi þann etit, þá haſtadi hon ödrom í munn varginom, oc ſidan hveriom at odrom, enn hann gleypti hvern. Hon qvad:

Skód lætr ſkína raudan
Skiölld er dregr at hialldri
Brúdr ſer aurnis ióda
óför konungs giörſa.
Sviptir í ſvardar kiapta
Svanni holldi manna
Ulfs munn litar innan
Odlát kona blódi
Odlát kona blódi.

SOMNIUM THORDI.

Thordi nomine dictus eſt vir quidam, claſſiariorum navis unus, quæ haud procul a navi Regis poſita erat. Ei nocte quadam per ſomnium viſa eſt Haralldi Regis claſſis terram accedere, quam ſe ſcire ſibi viſus eſt eſſe Angliam, & in terra acies ingens, prælio parata, cui ab utraque parte accingebantur, vexilla multa habentes, in coelum minantia. Cæterum ante aciem incolarum terræ obequitare viſa eſt foemina ingens generis gigantei lupo vecta, qui hominis cadaver ore portabat, ex quo ſanguis utrinque fluebat. Eo comeſto, aliud cadaver in os lupi illa ingeſſit, poſteaque aliud poſt aliud, qui omnia devoravit. Tum ea cecinit:

Armata acies facit rubrum ſplendere
Clypeum, re inclinante ad prælium,
Foemina videt giganteæ prolis
Infortunium Regi (jamjam) paratum.
Ingerit in cutis hirſutæ os (vaſtum)
Mulier (illa) cadavera hominum;
Lu i voracis os tingit intrinſecus,
Id operit urgens, foemina ſanguine.

DRAUMR HARALLDZ KONUNGS,

Haralld konung dreymdi um nótt, at hann væri i Nidaróſi, oc hitti Ólaf konung bródr ſinn, oc qvad Ólafr víſo fyrir hönom:

SOMNIUM HARALLDI REGIS.

Harulldus Rex per ſomnium ſibi viſus eſt nocte quadam Nidroſiæ verſari, ibique fratrem Olafum convenire, qui hoc ſibi cecinit carmen:

Fleſtan

Rex

A. D. 1043. tignar-nafn, þiónada ec mínom höfdingiom, eigi ſtórligar enn þeir er einga átto ætt til ríkis her í landi. Nú hefir ec tekit her konungs nafn oc vígſlo, oc ſva fulliga bunad oc konungdóm. ſem fadir minn hafdi fyrir mer: nú man ec þetta nafn eigi upp gefa at mer lifanda. Enn ef Magnús konungr kemr híngat til lands med her ſinn, þá man ec eigi lidi ſamna móti hönom, oc mun hann koſt eiga at eignaz England, oc taka mic ádr af lífdögom. Segit hönom ſva mín ord. Fóro þá ſendimenn aptr á fund Magnús konungs, oc ſögdo hönom allt ſit eyrendi. Konongrinn ſvaradi tómliga, mællti þó ſva: ec ætla hitt muno vera ſannaſt oc beſt fallit, at láta Játvard konung hafa ríki ſitt í ró fyrir mer, oc hallda ec þeſso ríki er Gud hefir mic eignaz látit.

insignis, impetrantibus servivi, non majori spiritu, qvam qvi nullum regni hujus terræ jus nativitate & prosapia habebant. Nunc (contra) hic Rex salutatus consecratusqve Regia accepi insignia atqve regnum, qvæ pater meus ante me habuit; qvem ego titulum (& dignitatem) missam non faciam, qvamdiu mihi vivere datur. Quodsi igitur Magnus Rex huc venerit suo cum exercitu, copias ego contra illum non contraham, cui idcirco Angliam occupandi, meqve vita exuendi copia dabitur. Hæc mea ei nuntiate verba.„ Tum nuntii reversi atqve Magnum Regem convenientes, negotii sibi commissi eventa omnia ei narrant. Hic Rex responsum non nihil tardans, ita tandem: "existimo, inqvit, rectissimum id esse, & rei convenientissimum, ut Edvardo Regi regnum suum relinqvam, à me non turbatum, egoqve mihi teneam regna, qvæ Deus mihi possidenda concessit.„

FRA GUTHORMI GUNNHILLDARSYNI.

circa 1055. Guthormr het ſonr Ketils Kálfs oc Gunnhilldar á Ríngo-neſi, ſyſtr-ſon Ólafs konungs oc Harallds konungs. Guthormr var madr görviligr oc ſnemma roſkinn-mannligr; var hann optliga med Haralldi konungi, oc þar í miklom kærleikum oc rádagiördom med konungi, þvíat Guthormr var vitr madr, hann var oc hinn vinſælaſti madr. Guthormr

DE GUTHORMO GUNHILLDÆ FILIO.

Guthormus nomine dictus est filius Ketilli Kalf atqve Gunnhilldæ in Ringanesо, Olafi Regis & Regis Haralldi ex sorore nepos. Guthormus erat natura ad præclara qvævis formatus, qvi corporis & animi viribus cito maturuit. Cum Haralldo Rege ille sæpius versabatur, Regi præcipue carus & consiliorum ejus particeps: erat enim Guthormus vir singulari prudentia atqve civium amore præclarus. Ita piratica sæpe versabatur

ormr var optliga í hernadi, oc heriadi miöc í vestrlönd, hann hafdi lid mikit. Frid-land hafdi hann oc vetr-seto í Dýflinni á Irlandi, oc var þar í kærleikom miklom med Margadi konungi.

batur Guthormus, terras ad occidentem positas late bello infestans. Copias secum duxit plurimas. Amicum terram sedemqve per hyemem habuit Dublini in Hibernia, ubi apud Margadum Regem amicitia & gratia plurimum voluit. A. D. circa 1055.

VIDSKIPTI GUTHORMS OC MARGADS IRA KONUNGS.

Um sumarit eptir fór Margadr konungr oc Guthormr vid hönom, oc heriodo á Brettland, oc fengo þar ógrynni fiár. Sídan lögdo þeir í Aungulseyarsund, þar skylldo þeir skipta her-fángi sino. Enn er framm var borit þat mikla silfr, oc konungr sá þat, þá vildi hann einn saman hafa feit allt, oc virdi þá lítils vingan sína vid Guthorm. Guthormi likadi þat illa, ef hann skylldi vera lut-ræningr oc hans menn. Konungr sagdi, at hann skylldi eiga II kosti fyri höndom, sá annar at unna því sem ver viliom vera láta; hinn er annarr at hallda vid mic bardaga, oc hafi þá sá fe, er sigr hefir, oc þat med, at þú skallt gánga af skipum þínom, skal ec þau hafa. Guthormi sýndiz vandi mikill á bádar hendur, þóttiz eigi mega láta sæmliga skip sin oc fiármuni, fyrir önga tilgörninga; þat var oc all háskasamligt at beriaz vid konung oc þat mikla lid er hönom fylgdi, enn lids

NEGOTIUM, QVOD GUTHORMUM ATQVE MARGADUM HIBERNORUM REGEM INTERCESSIT.

Seqventi æstate Margadus Rex atqve Guthormus una euntes Bretlandiam (Valliam) bello & piratica infestabant, qva numero innumeram conqvisivere opum vim. Postea fretum Aungulseyarsund intrarunt, ubi prædam inter se partirentur. Ast ubi ingentem argenti vim, qvæ in medium portabatur, conspexit Rex, totam pecuniam sibi soli retinere voluit, parvi æstimans (contractum) cum Guthormo amicitiam. Pessime Guthormo displicuit, sibi suisqve comitibus partem prædæ debitam auferri. Hic Rex dixit, duas ei futuras eligendas conditiones, alterum, ut rem fieri sineret, prout fieri Rex vellet, alteram, ut prælio commisso, ejus essent opes, cui cessisset victoria, & ut præterea Guthormus navibus egressus, eas qvoqve Regi relinqveret. Visa est Guthormo res in utramqve partem magnæ difficultatis: cedere navibus opibusqve, nulla sua culpa, ignominiosum ei videbatur; prælio cum Rege cumqve magna manu, qvæ eum committabatur, congredi, res qvoqve circa 1055.

 þeirra *maximi*

A. D. circa 1055. þeirra var ſva mikill munr, at konungr hafdi XVI láng-ſkip enn Guthormr V. Þá bad Guthormr konung liá ſer III nátta freſt um þetta mál, til umráda vid menn ſina, hugdiz þá mundo mykia konung mega nockot á þeirri ſtundo, oc komo ſva ſino máli í betri vingan vid konung, med fortölom ſinna manna, enn þat feckz eigi af konungi, ſem hann mællti til. Þá var Ólafs vauko aptan. Nú kaus Guthormr helldr þann koſt, at deya med drengſkap eda vega ſigr, helldr enn hitt, at þola ſkaum oc ſvívirdo oc klækis-ord af ſva mikilli miſſo. Þá kalladi hann á Gud oc hinn helga Ólaf konung frænda ſinn, bad þá fulltíngis oc hiálpar, oc het til þeſs helga mans húſs at gefa tíund af öllo því her-fangi er þeir nyti ef þeir fengi ſigr. Sidan ſkipadi hann lidi ſino, oc fylkdi í móti þeim mykla her, oc red til orroſto; oc bardiz vid þá. Enn med fulltíngi Guds oc hins helga Ólafs konungs, feck Guthormr ſigr. Þar fell Margadr konungr, oc hverr madr er hönom fylgdi, úngr oc gamall; oc eptir þann háleita ſigr vendir Guthormr heim gladr med öllom þeim fiárlut, er þeir höfdo fengit í orroſtonni. Þá var aftekit ſilfrino því er þeir höfdo fengit, hinu

maximi erat periculi: nam inter utriusqve copias tantum fuit diſcrimen, ut Rex XVI longas, contra Guthormus V duceret. Tum petit Guthormus, vellet Rex III noctium ſibi concedere moram, qva cum ſuis hac de re deliberaret, ratus fore, ut illo temporis ſpatio, animo Regis nonnihil mitigato, rei ſuæ conditionem apud Regem, comiſſum duorum interceſſione, meliorem redderet: aſt qvod petiit, a Rege haud impetravit. Dies ille erat vigilia, feſtum Olafi præcedens. Hic ergo Guthormus ut potiorem elegit conditionem, glorioſe (potius) & fortiter mori, aut victoria potiri, qvam ferre ignominiam, nec non contumeliam & opprobria ex tanta facta jactura. Tum Deum atqve Regem Olafum Sanctum, ſuum conſangvineum, ſupplex precatus, eorum imploravit opem atqve auxilium, vovens votum, ex tota qvam ſortiti fuiſſent præda, ſe viri iſtius ſancti ædi daturos decimas, ſi victoria potirentur. Poſtea copiis ſuorum ordinatis, acieqve adverſus ingentem iſtum exercitum diſpoſita, ad pugnam paratus prælium cum iis commiſit. Hic Guthormus, divini numinis atqve Regis Sancti Olafi auxilio, victoria eſt potitus. Cecidit ibi Margadus Rex, nec non ad unum omnes, qvi eum committabantur, juniores ac ſeniores. Poſt qvam inſignem victoriam lætus domum reverſus eſt Guthormus, ſecum portans omnes opes, qvarum belli potiti fuerant. Tum ex pecuniæ ſumma, qvam prædam fecerunt

hinn tíundi peningr, sva sem heitit hafdi verit hinom helga Ólafi konungi, oc var sva mikit fe, at af því silfri let Guthormr ródo göra eptir vexti sinom, eda stafn búa sins, oc er þat líkneski VII fóta hátt. Guthormr gaf ródo þá sva búna til stadarins hins helga Ólafs konungs, hefir hon þar verit sidan til sigr-minningar Guthorms, oc iartegna hins helga Ólafs konungs.

cerant, ex voto, quod Regi Olafo Sancto voverant, decimum quemque nummum detraxere, tantum pecuniæ vim, ut ex illo argento Guthormus fabricari curaret statuam (Christi crucifixi) ad suam aut navis, quam ducebat, proræ defensoris staturam, quæ statua VII pedes est alta. Statuam hanc, ita paratam, Guthormus ædi Regis Sancti Olafi dono dedit, ubi postea fuit monumentum victoriæ Guthormi, nec non miraculorum Regis Sancti Olafi. A. D. circa 1055.

FRA ENGLANDZ KONUNGOM.

Iátvardr Adalrádsson var konungr í Englandi eptir Hörda-Knút, bródr sinn; hann var kalladr Iátvardr inn Gódi, hann var sva. Módir Iátvardar konungs var Emma drottning, dóttir Ríkardar Rudo-Jarls; bródir hennar var Rodbert Jarl, fadir Vilhiálms Bastardar, er þá var hertogi í Rudo í Nordmandi. Iátvardr konungr átti Gydo drottningo, dóttor Gudena Jarls Úlfnadrssonar. Brædor Gydo varo þessir: Tosti Jarl hann var ellstr, annar Mauro-Kári Jarl, III Valþiófr Jarl, fiórdi Sveinn Jarl, fimti Haralldr, hann var yngstr, hann fæddiz upp í hird Iátvardar konungs, oc var hans fóstr-son, oc unni konungr hönom geysi mikit, oc hafdi hann fyrir son ser; þvíat konúngrinn átti eigi barn.

DE ANGLIÆ REGIBUS.

Iatvardus (Edvardus), Adalradi (Ethelredi) filius, post Horda-Knutum fratrem Angliæ Rex fuit, Edvardus dictus cognomine Bonus, qualis re ipsa erat. Mater Edvardi Regis erat Emma Regina, Richardi Rothomagensis Jarli (Ducis) filia, cujus frater erat Wilhelmus Nothus, qui eo tempore Dux erat Rothomagi in Nordmannia. Edvardi Regis conjunx erat Gyda Regina, filia Gudini (Godwini) Jarli (Comitis), Ulfnadi filii. Fratres Gydæ hi erant: Tostius Jarlus (Comes) qui natu erat maximus, secundus Mauro-Karius Jarlus, tertius Valthiofus Jarlus, quartus Sveinus Jarlus, quintus Haralldus: Hic natu minimus, in aula Edvardi Regis educabatur, ejus factus alumnus, cui Rex impense favebat, & loco filii habuit, cum ipsi Regi liberi non essent.

A. D. FRA HARALLDI GUDINASYNI.

circa 1060. Þat var á eino sumri, at Haralldr Gudinason átti ferd til Brettlandz, oc fór á skipi, enn er þeir komo í hafit, þá tók þá andvidri, oc rák út í haf. Þeir tóko land vestr í Nordmandi, oc höfdo fengit storm mann-hættan. Þeir lögdo til borgarinnar Rudo, oc fundo þar Vilhiálm Jarl, tök hann vid Haralldi feginsamliga oc hans föroneyti, dvalldiz Haralldr þar lengi um haustit í gódom fagnadi, þvíat stormar lágo á, oc var eigi í haf fært; enn er at leid vetrnóttom, þá ræddo þeir þat Jarl oc Haralldr, at hann mundi þar dveliaz um vetrinn, sat Haralldr í hásæti á adra hönd Jarli, enn til annarar handar kona Jarls, hon var hverri kono frídari, er menn höfdo sed. Þau taulodo öll saman ser gaman iafnan vid dryckio. Jarl geck optazt snemma at sofa, enn Haralldr sat lengi á kvölldom, oc taladi vid kono Jarls, fór sva fram lengi um vetrinn. Eitt sinn, er þau töludo, segir hon Haralldi: Nú hefir Jarl rætt um vid mik, oc spurdi hvat vid taladim sva þrátt, oc er hann nú reidr. Haralldr svarar: vid skolom hann nú láta vita sem skiótast allar rædor okrar. Eptir um daginn kalladi Haralldr Jarl til tals vid

DE HARALLDO GODWINI FILIO.

Accidit æstate quadam, ut Haralldus Godwini filius, in Brettlandiam (Britanniam) iturus, navi iter ingrederetur, mare autem ingressis adversus suborius ventus longe á continente navigantes pelleret. Normanniæ littoribus occidentem versus appulsi sunt, sæva haud absqve vitæ periculo vexati tempestate. Ad oppidum Rothomagi navi appulsa, Vilhialmum Jarlum (Wilhelmum Ducem) ibi convenerunt, qui Haralldum ejusqve comitâtum benignissime lætus accepit. Bene hic & hospitaliter habitus Haralldus, longo per autumnum tempore ibi commorabatur, sævientibus tempestatibus, qvæ mare innavigabile reddebant. Ineunte autem hyeme, inter Ducem atqve Haralldum ita convenit, ut hyemem hic transigeret. Summo in solio ad alterum Ducis latus sedebat Haralldus, ad alterum conjunx Ducis, mulierum longe formosissima, qvæ unqvam sunt visæ. Hic super pocula, ad animos exhilarandos, colloqvia & sermones conferebant omnes. Jarlus (Dux) sæpissime lectum mature petiit, contra Haralldus in longam vesperam cum conjuge Ducis sermones miscuit; qvo modo res diu per hyemem processit. Accidit aliqvando, colloqventibus eis, ut Haralldum allocuta diceret: jam me affatus Jarlus interrogavit, qva de re toties tam continuum feramus sermonem, jam ira esse accensum.“ Ad qvæ Haralldus: "qvin, inqvit, ocyssime omnes nostros

vid sik, oc gengo þeir í mál-stofo, þar var þá oc kona Jarls, oc rádoneyti þeirra. Þá tók Haralldr til máls: þat er at segia ydr Jarl, at fleira býrr í hingat-komo minni, em þat er ec hefir enn upp borit fyrir ydr. Ec vill bidia dóttr þinnar til eigin-kono mer, hefir ec þetta mál rætt fyri módor hennar optliga, oc hefir hon mer því heitir, at lidsinna þetta mál vid ydr. Enn þegar er Haralldr hafdi þetta mál upp-borit, þá tóko allir því vel þeir er vid voro, o flutto-þat fyrir Jarli, kom þesso sva at lykdom, at mærin var föstnod Haralldi. Enn fyri því at hon var úng enn þá, þá var mællt nockorra vetra frest á til brullaups-stefno.

nostros sermones ei notos reddemus.“ Sequenti die, Haralldo Jarlum ad colloqvium vocante, curiam ingressi sunt, ubi aderat conjux Jarli, eorumque consiliarii. Tum Haralldus sermonem ingressus: “Te, inquit, certiorem reddam, Jarle, alia plura fuisse adventus mei negotia, quam que Vobis adhuc indicavi. Filiam vestram mihi conjugem petere volo, qua de re cum matre ejus sæpe sum collocutus, quæ mihi pollicita est suam hac in re apud Vos operam„ Quod postqvam Haralldus coram exposuerat negotium, qui præsentes aderant omnes, suo adsensu id probantes, ad Jarlum detulere, tandemqve res eo est deducta, ut virgo Haralldo sit desponsata. Verum cum illa ætate adhuc esset juvenili & tenera, aliquot hyemum statutum est tempus, quod ante nuptias transmitteretur. A. D. circa 1060.

DAUDI IATVARDAR KONUNGS.

Enn er var kom, þá bió Haralldr skip sitt, oc ferr í brott, skilldux þeir Jarl med kærleikom miklom, fór þá Haralldr út til Englands, á fund Játvardar konungs, oc kom eigi sidan til Vallandz, at vitia þessa ráds. Iátvadr var konungr yfir Englandi XIII vetor, oc vard sóttdaudr í Lundunom none Januarii, hann var iardadr at Páls-kirkio, oc kalla Enskir menn hann helgan.

MORS EDVARDI REGIS.

Veniente vere, parata itineri navi, abiit Haralldus, qui ipse & Jarlus quam maxime amici sunt sejuncti. Tum Haralldus, in Angliam ad Edvardum Regem profectus, in Vallandiam (Nordmanniam) non rediit, ad matrimonium dictum ineundum. Edvardus Angliæ Rex per XXIII erat hyemes; Londiniique nonis Januarii sua morte defunctus & in æde Paulo sacra fuit sepultus. Angli hominess eum Sanctum vocant. 1066. 5 Jan.

HARALLDR

HARALL:

vil ec, sagdi hann, at landz-höfdingiar kiósi þann til konungs, er þeim þeckir best vera tilfallinn; oc fóro þau ord milli þeirra brædranna. Haralldr konungr svarar svá, at hann vil eigi upp gefa konungdómin, fyrir þvi at hann var stól-settr í þeim stad sem konung átti at taka, enn verit sídan smurdr oc vigdr konungs-vígslo; hvarf oc til hans allr styrkr fiölmennis, hafdi hann oc fehirdzlor konungs allar.

principes ut & magnates regni eum eligerent Regem, qui ipsis (regiæ dignitati) convenientissimus visus fuisset; quæ dicta inter fratres ultro citroqve ferebantur. Ad quæ respondit Haralldus, se regno cedere nolle, nempe in solio regio collocatum, quo loco Rex erat eligendus, posteaque unctum & regia inauguratione sacratum. Illius quoque partibus se adsociavit populi omnis multitudo, in qva robur regni residebat, ejusque regiæ omnes erant gazæ. A.D. 1066.

FERD TOSTA TIL DANMERKR.

Enn er Haralldr konungr vard þess varr, at Tosti Jarl bródir hans villdi hafa hann af konungdóminom, þá trúdi hann hönom illa, þvíat Tosti var madr forvitri, oc hermadr mikill, oc átti vel vingat vid landz-höfdingia. Tók þá Haralldr konungr af Tosta herstórnina, oc allt þat valld er hann hafdi ádr haft, framar enn adrir Jarlar þar í landi. Tosti Jarl vildi þat fyrir eingan mun þola, at vera þiónosto-madr bródr sins samborins: fór hann þá oc brott med lidi sino sudr nm siá í Flandr, oc dvalldiz þar litla ríd, fór þá til Fríslandz, oc þadan til Danmerkr á fund Sveins konungs frænda síns. Þau voro systkyn Úlfr Jarl fadir Sveins konungs, oc Gyda modir Tosta Jarls; bidr Jarl Svein konung fulltíngs og lid-veizlo. Sveinn konungr baud hönom til sín, oc sagdi hann skuli hafa þar

ITER TOSTII IN DANIAM.

Animadvertens Haralldus Rex, fratri Tostio in animo esse, se regno privare, pessime ei credidit: erat enim Tostius homo prudens & præsagus, insigni fortitudine, quique principum regni amicitia multum pollebat. Qvare Haralldus Rex Tostium à præfectura exercitus removit, atqve ab omni potestate, qva is antea omnes ibi regni Jarlos (Comites) antecesserat. Nullo pacto ferre voluit Tostius Jarlus, se fratri serviturum, iisdem secum parentibus nato; hinc suo cum comitatu in Flandriam profectus, ibi paulisper commoratus, in Frisiam abiit, atqve inde in Daniam, ad affinem suum Sveinum Regem: frater (enim) & soror erant Ulfus Jarlus, Sveini Regis pater, atqve Gyda, mater Tostii Jarli. Sveinum (ergo) Regem Jarlus opem rogavit atqve auxilia. Ad se eum invitante Sveino Rege, atqve Jarli regnum in Dania tantmu

A. D. 1066. þar Jarls-ríki í Danmörk þat, er hann megi vera þar sæmiligr höfdingi. Jarl svarar: Þess girnir mic, at fara til Englands aptr til ódala minna. Enn ef ec fæ öngan styrk til þess af ydr konungr, þá vil ec þat helldr tilleggia vid ydr, at veita ydr allan styrk þann, er ec á kosti í Englandi, ef þer vilit fara med Dana-her til Englandz, at vinna landit, sva sem Knútr modur-bródir þinn. Konungr svarar: sva miklo em ec minni madr enn Knútr konungr frændi minn, at varla fæ ec halldit Dana-ríki fyri Nordmönnom; enn Gamli Knútr konungr eignadiz at erfd Dana-ríki, en med hernadi oc orrosto England, oc var þó um ríd þat eigi óvænna, at hann mundi þar leggia lífit. Noreg feck hann orrostolaust. Nú kann ec at ætla mer hóf meirr eptir míno lítilrædi, enn eptir framkvæmd Knútz konungs frænda míns. Þá mællti Tosti Jarl: minna verdr mítt erendi híngat, enn ec hugda at þú mundir vera láta, sva göfigr madr, í naúdsyniom frænda þíns. Kann nú vera, at ec leita þannog vináttonar, er myklo er ómakligra; enn þá má vera, at ec finna þann höfdingia, er midr vaxi fyrir augom at ráda mióc stórt enn þer konungr. Sidan skildoz þeir konungr oc Jarl, oc varliga sáttir.

FERD

tum offerente, quantum Satrapam ibi & Principum honorificum deceret, respondens Jarlus: "desiderio, inquit, trahor in Angliam atque ad bona mea avita revertendi: quam in rem si a vobis, Rex, latæ mihi non fuerint suppetiæ, id potius faciam, vobis gratificaturus, ut omnibus viribus, quæcunque mihi in Anglia datæ fuerint, vobis succurram, si Danorum exercitu stipatus Angliam petere volueris, regnum istud tuæ ditionis facturus, pront fecit avunculus tuus Kanutus." Ad quæ Rex: "in tantum, inquit, Knuto Rege, meo consangvineo, inferior sum, ut Daniæ regnum, ne mihi à Nordmannis auferatur, ægre tuear. Rex quidem Knutus Senior, regnum Daniæ jure hæreditatis adeptus, armis atque bello Angliam suam fecit, attamen res sæpenumero eo spectabat, ut vitæ id fieret jactura. Ne regiam absque bello occupavit. Jam (ergo) credo id me decere, ad exiguas meas vires me res potius instituere, quam ad fortunam progressus Knuti Regis, mei consangvinei." Hic Tostius Jarlus: minus hic, ait, meum procedit negotium, in tantis consangvinei tui necessitatibus. Fieri potest, ut nunc opem atque amicitiam quæram, ubi longe minus sperari posset, quo facto, potest accidere, ut inveniam Principem regnatorem, cui res tanti momenti & periculi non videbitur, permagna & gravia moliri, ac Tibi, Rex (visa fuit)." Postea Rex atque Jarlus sejuncti sunt, amici vix dicendi.

ITER

FERD TOSTA TIL NOREGS.

Tosti Jarl sneri þá ferdinni, oc kom í Noreg, oc fór á fund Haralldz konungs, var hann þá í Víkinni. Enn er þeir finnaz, ber Jarl upp fyri konung erindi sín, segir hönom allt um ferdir sinar sidan er han fór af Englandi, bidr konung sá ser styrk, at sækia ríki sitt í Englandi. Konungr svarar sva, at Nordmenn muno þess eigi fúsir, at fara til Englands at heria, oc hafa þar Enskan höfdingia yfir ser; mæla menn þat, segir hann, at þer hinir Ensko se eigi alltrúir. Jarl svarar: Hvart er þat med sannendom sagt, er ec hefi menn heyrt segia í Englandi, at Magnús konungr frændi þinn sendi menn til Iátvardar konungs, oc var þat í ord-sending, at Magnús konungr átti England slíkt sem Danmörk, oc hafdí í arf tekit eptir Hörda-Knút, sem svardagar þeirra höfdo tilstadit? Konungr svaradi: hví hafdi hann þat eigi, ef hann átti þat? Jarl svarar: hví hefir þú eigi Danmörk, sva sem Magnús konungr hafdi fyri þer? Konungr svarar: Eigi þurfa Danir at hælaz vid oss Nordmenn; margan díla höfom ver brent þeim frændom þínom. Þá mællti Jarl: Villtu eigi mer segia, þá mun ec þer segia. Því eignadiz Magnús konungr Danmörk, at þar landz höfd-

ITER TOSTII IN NORVEGIAM. A.D. 1066.

Tum Tostius Jarlus, verso itinere, in Norvegiam venit, ubi Regem convenit Harall-dum, tunc in Vikia versantem. Qui ubi convenere, negotium suum Jarlus Regi exposuit, narrans ei itinerum suorum eventa, postquam ex Anglia fuerat profectus, Regemque auxilia rogans, quorum ope regnum suum in Anglia recuperare posset. Ad quæ dicente Rege, Nordmannis cordi non esse in Angliam ire ad bellum gerendum, sub imperio ibi ducum Anglicorum militaturis, vulgique ore ferri, Anglos homines non esse, quibus multum fidi posset, respondit Jarlus: "Anne vere dictum est, quod homines narrantes audivi in Anglia, Magnum Regem, tum consanguineum, missis ad Regem Edvardum legatis, nuntio isto indicasse, Regem Magnum Angliam æquo ac Daniam tenere jure, ad se post mortem Harde-Knuti hæreditate devolutam, prout ferebant juramento inter eos sancita pacta?" Interrogante hic Rege: "Quare non tenuit, si (jure) is possideret?" respondit Jarlus: "Quare non possides Daniam, prout ante Te tenuit Rex Magnus?" tum respondit Rex, non esse, quod Dani se de Nordmannis insolentius jactent: in damna enim affinium tuorum multos terrarum tractus igne vastivimus. Hic Jarlus: "quodsi, inquit, Tu mihi dicere nolis, ego Tibi dicam. Ideo Magnus Rex Daniæ potis est factus, quod principes ibi regni & terrarum præfecti a partibus ejus

A. D. 1066. höfdingiar veitto hönom: enn þvi feckt þú eigi at allt landz-folk stód i múti þer. Því bardiz Magnús konungr eigi til Englandz, at allr landz-lydr villdi hafa Játvard at konungi. Villt þú eignaz England, þá má ec sva gera, at meiri luti höfdingia í Englandi muno vera vinir þínir, oc lidsinnis-menn; eigi skortir mic meira vid Haralld bródir minn enn konungs-nafn eitt. Þat vito allir menn; at engi her-madr hefir slikr fæz á Nordrlöndom sem þú, oc þat þicki mer undarligt, er þú bardiz XV vetor til Danmerkr, enn þú vill eigi hafa England, er nú liggr laust fyri þer. Haralldr konungr hugsadi vandliga hvat Jarl mællti, oc skilldi, at hann sagdi mart satt, oc í annan stad giördiz hann fúss til at fá ríkit. Sídan tölodo þeir konungr oc Jarl löngom oc opt, setto þeir þá ráda-giörd þessa, at þeir skylldo fara um sumarit til Englandz, oc vinna landit. Sendi Haralldr konungr órd um allan Noreg, oc baud út leidángri, hálfom almenníngi; vard þetta nú allfrægt, voro margar getur á, hvernog förin mundi verda, mællto sumir oc tölldo upp stór-virki Haralldz konungs, at hanom mundi eigi ófært vera: enn sumir sögdo, at England mundi verda torsott, mann-fólk ofa-mikit á, oc

ejus stabant: Tu contra non potitus es, quod totus terræ (istius) tibi adversaretur populus. Ob eam rem Magnus Rex Angliam bello non est aggressus, quod omnes regni cives Edvardum sibi vellent Regem. Quodsi Angliam tuæ ditionis facere volueris, faciam ego, ut principum Angliæ potior pars tui facti amici, auxilia Tibi sint præstituri: etenim Haralldo fratri nulla re, nisi Regis titulo solo, ego cedo. Omnibus notum est, in terris septentrionalibus natum non esse bellatorem, fortitudine Tibi parem; mirumque mihi videtur, Te XV hyemes belligerasse, ut Dania potireris, sed Angliam non velle, cujus jam Tibi facilis patet possessio." Haralldus Rex, sermone Jarli rite & accurate mente pensitato, animadvertit, multis in rebus eum vera dixisse; cui rei alia accessit, cupiditas, qua ad regnum (istud) occupandum trahebatur. Postea Rex atque Jarlus, longo & frequenti colloquio habito, id consilii statuere, ut æstate sequente in Angliam transituri, illamque terram occupaturi essent. Haralldus Rex, missis per totam Norvegiam nuntiis, dimidiam militum naviumque totius regni partem ad expeditionem imperavit, quæ res ubi omnibus innotuit, multæ ferebantur conjecturæ de futuro illius eventu, quibusdam Haralldi Regis res bello fortiter gestas enarrantibus, quare hanc ejus vires non superaturam, aliis dicentibus, Angliam bello aggredi opus esse difficillimum, nempe militum multi-

oc þat lid er kallat er Þinga-mannalid, þeir voro menn ſva fræknir, at betra var lid eins þeirra enn II Harallds manna hinna beſto. Þá ſagdi Úlfr ſtallari:

multitudine, abundantem, copiasque, quæ Thingamannorum vulgo vocabantur, viris conſtare adeo ſtrenuis, manuque & conſilio promtis, ut earum copiarum unus duos præſtantiſſimorum Haralldi militum fortitudine vinceret Tum vero Ulfus Aulæ Magiſter ita cecinit: A. D. 1066.

Era ſtallorom ſtillis
Stafn-rúm Harralldz iafnan
Onaudgr fær ec audar
Innan þaurf at herfa.
Ef haur breckan hrockva
Hrein ſkulom tveir fyri einom
Ungr kendak mer undan
Annat Þinga-manni.

Non eſt Aulæ Magiſtris Regis
Proræ areolam Haralldi, perpetuò
Haud invitus accipio divisias,
Intra opus ſeſe ſubducere.
Quodſi, o! lini clive, nos cedere,
Candide, oporteret duos uni
Juvenem docui ego me, retro,
Aliud (equidem), Thingmannorum.

Úlfr ſtallari andadiz þat var. Haralldr konungr ſtód yfir grepti hans, oc mællti er hann geck frá: Þar liggr nú ſá er dyggvaſtr var oc drottin hollaſtr. Toſti Jarl ſigldi um varit veſtr til Flæmingialandz, á móti lidi því er hönom hafdi fylgt utan af Englandi, oc því ödro er ſafnadiz til hans bædi af Englandi oc þar í Flæmingia-landi.

Ulfus aulæ Magiſter eo vere mortem obiit. Haralldus Rex (ipſe) ſepulcro ejus adſtitit, qui diſcedens: "ibi, inqvit, "nunc jacet (defunctus) qui ad omnia officia fidiſſimus Domino fuit, & ejus amantiſſimus." Toſtius Jarlus eodem vere in Flæmingorum terram (Flandriam) abiit, copiis ibi occurſurus, tam quæ ex Anglia eum fuerant comitatæ, quam aliis, quæ cum ex Anglia, tum ex Flandria ad eum confluxere.

DRAUMR GYRDAR.

Herr Harallds konungs ſafnadiz ſaman í Solundom. Enn er Haralldr konungr var búinn, at leggia út or Nidaróſi, þá geck hann ádr til Skrínis Ólafs konungs, oc lauk upp, oc klipti hár hans oc negl, oc læſti ſídan Skríninu, enn kaſtadi

SOMNIUM GYRDII.

Copiæ Haralldi Regis in Solundis congregabantur. Cæterum Haralldus Rex, itineri jam paratus ac Nidroſia diſceſſurus, ſcrinium Olafi Regis acceſſit, qvo aperto, comam ejus totondit, ungvesque præcidit; hoc facto, cum ſcrinium clauſerat, claves in fluvium

A. D. 1066. kastadi lyklinom út á Nid; enn sumir segia, at hann kastadi utanbordz fyrir Agdanesi; oc hefir eigi sidan verit upplokit Skríni ins helga Ólafs konungs. Þá var lidit frá falli hans XXXV vetor hann lifdi oc hálfan fiórda tög vetra her í heimi. Haralldr konungr hellt því lidi, er hönom fylgdi, sudr til mótz vid hitt. Þar kom saman lid mikit, sva at þat er sögn manna, at Haralldr konungr hefdi nær CC skipa, oc umfram vistabyrdingar oc smá-skútor. Þá er þeir lágo í Solundom, dreymdi mann þann er var a konungs skipino, er Gyrdr er nefndr: hann þóttiz var stadr a konungs skipino, oc sá uppá eyna, hvar tröll-kona stód mikil, oc hafdi skálm í hendi, oc í annari hendi trog; hann þóttiz oc sia yfir öll skip þeirra, oc þótti hönom fugl sitia á hveriom skip-stafni, þat voro allt ernir oc rafnar. Tröll-konan qvad víso:

Vist er at allvalldr austan
Eggiaz vestr at leggia
Mót vid marga knútu
Minn sludr er þat prúda.
Kná val-þidurr velia
Veit hann erna ser beito
Steik af stódi Glúka
Stafns fylgi ec því iafnan
Oc stafna fylgi ec því iafnan.

DAUMR

fluvium Nid projecit; quidam autem referunt, in mare extra promontorium Agdanes eum projecisse, nec unqvam postea apertum fuisse Regis Olafi Sancti scrinium. Tunc temporis ab ejus cæde XXXV erant præterlapsæ hyemes, triginta qvoqve & qvinqve hyemes ipse in hoc terrarum orbe vixit. Haralldus Rex militum manum, qva ipse erat stipatus, austrum versus (cæterarum) suarum copiarum in occursum duxit. ibi ingens coactus est exercitus, adeo ut memoriæ sit proditum, Haraldum Regem classem habuisse CC fere navium (bellicarum), præter naves commeatum portantes, minoresque lembos. Classe in anchoris juxta Solundas stante, somnium somniavit homo, in navi Regis constitutus, Gyrdius nomine. Visus est ille sibi per somnium in Regia navi constitutus foeminam videre ingentem in insula stantem, ex genere gigantum, tenentem manu altera ensem falcatum, altera labrum, & per totam deinde navium classem prospiciens singularum in puppibus videre sedentes volucres, aqvilas omnes atqve corvos, foeminamqve audire giganteam hoc carmen canentem:

Certum est, Monarcham ab oriente
Stimulis agi, ut occidentem petat:
Ponat ut multos ossium nodos,
Meo (sane) qvæstui id erit, nobiles.
Potest (jam) stragium avis eligere,
Exspectat ea multum sibimet escæ,
Assam carnem ex Giukii eqvis,
Proræ insidens, me semper comite.
Proræ insidens, me semper comite.

SOM-

A. D 1066.

DRAUMR ÞORDAR.

Þórdr er annar madr nefndr, er var á skipi því, er skamt lá frá skipi konungs. Hann dreymdi um nótt, at hann þóttiz siá flota Haralldz konungs fara at landi, oc þóttiz vita at þat var England; hann sá á landino fylking mikla, oc þótti sem hvarirtveggio biöggiz til bardaga, oc höfdo merki á lopti. Enn fyri lidi landz-manna reid tröll-kona mikil, oc sat á vargi, oc hafdi vargrinn mans hræ í munni, oc fell blód um kiaptana; enn er hann hafdi þann etit, þá hafladi hon ödrom í munn varginom, oc sídan hveriom at odrom, enn hann gleypti hvern. Hon qvad:

Sköd lætr skína raudan
Skiölld er dregr at hialldri
Brúdr ser aurnis ióda
ófór konungs giörsa.
Sviptir í svardar kiapta
Svanni holldi manna
Ulfs munn litar innan
Odlát koma blódi
Odlát kona blódi.

SOMNIUM THORDI.

Thordi nomine dictus est vir quidam, classiariorum navis unus, quæ haud procul a navi Regis posita erat. Ei nocte quadam per somnium visa est Haralldi Regis classis terram accedere, quam se scire sibi visus est esse Angliam, & in terra acies ingens, prælio parata, cui ab utraque parte accingebantur, vexilla multa habentes, in coelum minantia. Cæterum ante aciem incolarum terræ obequitare visa est foemina ingens generis gigantei lupo vecta, qui hominis cadaver ore portabat, ex quo sanguis utrinque fluebat. Eo comesto, aliud cadaver in os lupi illa ingessit, posteaque aliud post aliud, qui omnia devoravit. Tum ea cecinit:

Armata acies facit rubrum splendere
Clypeum, re inclinante ad prælium,
Foemina videt giganteæ prolis
Infortunium Regi (jamjam) paratum.
Ingerit in cutis hirsutæ os (vastum)
Mulier (illa) cadavera hominum;
Lu i voracis os tingit intrinsecus,
Id operis urgens, foemina sanguine.

DRAUMR HARALLDZ KONUNGS,

Haralld konung dreymdi um nótt, at hann væri i Nidarósi, oc hitti Ólaf konung bródr sinn, oc qvad Ólafr víso fyrir hönom:

Flestan

SOMNIUM HARALLDI REGIS.

Haralldus Rex per somnium sibi visus est nocte quadam Nidrosiæ versari, ibique fratrem Olafum convenire, qui hoc sibi cecinit carmen:

Rex

A. D. 1066.

, Gramr vá frægr til fremdar
Fleſtan ſigr en Digri
Hlaut ec því at heima ſátom
Heilagt fall til vallar.
Uggir ec enn at tiggi,
Ydr mani feigd of byrion
Trauilz gefit ſákom ſyllar
Liks velldrat Gud sliko.

Rex reportavit celebris ad gloriam
Plerumqve victoriam ille Craſſus;
Corvi, qvandoqvidem domum redii,
Lapſu ego ſancto (cæſus) in terram.
Metuo ego, ne (jamjam) o! Rex
Vobis ſit mors cita fato deſtinata,
Lamiæ & detis eqvis ſaginam
Avidæ; non efficit id divinum Numen.

Margir adrir draumur oc ſyriburdir voro þá ſagdir, oc fleſtir dapurligir. Haralldr konungr, ádr hann fór af Þrándheimi, hafdi þar látit taka til konungs Magnus ſon ſinn, oc ſetti hann til ríkis í Noregi, er konungr fór í braut. Þora Þórbergs dóttir var oc eptir, enn Ellifif drottning fór med hönom, oc dætor hennar Maria oc Ingigerdr. Ólafr, ſon Haralldz konungs, fór oc med hönom or landi.

Plurima alia ſomnia & portenta tunc ſunt relata, ſiniſtri pleraqve & diri ominis. Antequam Haralldus Rex e Thrandhemia diſceſſit, filium ſuum Magnum ibi in Regem accipi curavit, qvem regno Norvegiæ præfecit gubernando, dum aberat ipſe Rex Haralldus. Thora Thorbergi filia etiam remanſit, ſed abiit cum eo Eliſabetha Regina, nec non filiæ ejus Maria & Ingegerda. Olafus, Haralldi Regis filius, ei etiam ex patria ibat comes.

ORROSTA VID SKARDABORG.

PRÆLIUM JUXTA SKARDABURGUM (SCARBOROUGH).

Enn er Haralldr konungr var búinn, oc byr gaf, ſigldi hann út á haf, oc kom af hafi vid Hialtland, enn ſumt lid hans kom vid Orkneyar, lá Haralldr konungr ſkamma hríd vid Hialtland, ádr hann ſigldi til Orkneyia, oc hafdi þadan med ſer lid mikit, oc Jarlana Pál oc Erling, ſyni Þorſinnz Jarls: enn let þar eptir Ellifif drottning oc dætor þeirra Mariam oc Ingigerdi. Þadan ſigldi hann veſtr ſyri Skotland, oc ſva ſyrir England, oc kom

Itineri autem accinctus Haralldus Rex, flante vento ſecundo, mari ſe commiſit, appulitqve ad Hialtlandiam pars vero copiarum ejus ad inſulas Orcadas. Poſt exiguam apud Hialtlandiam moram, Haralldus Rex ad Orcadas navigavit, unde magnam copiarum multitudinem ſecum duxit, nec non Jarlos, Paulum atqve Erlendum, Thorfinni Jarli filios, relictis ibi Eliſabetha Regina, atqve filiabus Maria & Ingigerda. Inde occidentem verſus primum Scotiæ

kom þar vid land, er heita Kliflönd, þar geck hann á land, oc heriadi þegar, oc lagdi landit undir sic, oc feck einga vidstödo. Sídan lagdi hann til Skardaborgar, oc bardiz þar vid borgar-menn; hann geck uppá bergit þat, sem þar verdr, oc let þar göra bál mikit, oc leggia í elld. Enn er bálit logadi, tóko þeir forka stóra, oc skuto bálino ofan í bæinn, oc tók þá at brenna hvert hús af ödro, gafz þá upp allr stadrinn; drápo Nordmenn þar mart manna, enn tóko se allt þat er þeir fengo; vard þá Enskom mönnom engi kostr annar fyrir höndom, ef þeir skylldo hallda lífino, nema gánga til handa Haralldi konungi. Lagdi hann þá undir sic landit allt, þar er hann fór. Sídán lagdi Haralldr konungr med allann herinn sudr med landi, oc lagdi at vid Hellornes, kom þar samnadr í móti hönom, oc átti Haralldr konungr þar orrosto, oc feck sigr.

Scotiæ deinde Angliæ littora prænavigavit, ubi ad terram appulit loco, qui Klifland dicitur; his in terram ascensione facta, mox belligerare orsus, regionem istam sibi subegit, nemine resistente. Postea ad Skardaborgum appulsus, cum civibus prælium iniit. Hic ascenso monte, qvi ibi est (vicinus), pyram ibi ingentem exstrui atque igne succendi jussit. Qva flammam late spargente, arreptis ingentibus longuriis, pyram ardentem in urbem detruserunt, ubi ædium aliqvam invadente igne, tota dedita est civitas. Hic Nordmanni, multis civium occisis, bona omnia qvæ capere potuere, diripuerunt; qvare Anglis, si vitam vellent servare, nulla alia reliqva erat conditio, qvam se suaqve omnia potestati Regis permittere, qui totam, qva transiit, regionem suæ ditionis fecit. Postea Haralldus Rex cum tota classe littora austrum versus circumvectus, ad promontorium Hellornes appulit, ubi occurrente, qvi (eam in rem) collectus erat, exercitu, prælio congressus Haralldus Rex victoriam reportavit. A. D. 1066.

FRA FYLKING JARLANNA.

Sídan lagdi Haralldr konungr til Humbro, oc upp eptir ánni, oc lagdi þar vid land. Þá voro Jarlar upp í Iorvík Mauro-Kári Jarl, oc Valþiófr Jarl af Hunda-túnom, bródir hans, oc höfdo óvígan her. Þá lá Haralldr konungr í Uso,

DE ACIE JARLORUM.

Postea Rex Haralldus ad Humbrium fluvium classe vectus, amnemqve ingressus, ad terram ibi classem appulit. Hic Eboraci commorabantur Jarli, Meurokarius Jarlus atque Valthiofur Jarlus de Hundatuno, frater ejus, invicta & ingenti qvam maxime

A. D. 1066. Ufo, er herr Jarla fótti ofan. Þá geck Haralldr konungr á land, oc tók at fylkia lidi fino: ftód fylkingararmrinn annar fram á ár-backann, enn annar vifli á landit upp at díki nockoro; þat var fen diúpt oc breitt, oc fullt af vatni, Jarlar leto fíga fylking fína ofan med ánni, vid öllom múginom. Konungs merkit var nærr ánni, var þar allþykt fylkt, enn þunnaft vid díkit, oc lidit þat ótrauftaft. Þá fótto Jarlar ofan med díkino: veik þá fyrir armr fylkingar Nordmanna, fá er vifsi at díkino, enn Enfkir menn fótto þar fram eptir þeim, oc hugdo at Nordmenn mundo flýa vilia. Fór þar fram merki Mauro-Kara Jarls.

me copiarum multitudine ftipati. In amne Ufa ftabat claffis Regis Haralldi, quo tempore a fuperiori regione defcendit Jarlorum exercitus. Tum Haralldus Rex, facta in terram exfcenfione, aciem fuorum ordinare coepit, cujus aciei alterum cornu ad ripam amnis pertingebat, alterum vero excurrebat ad foffam, ubi palus erat profunda lataque, atqve aqvæ plena. Jarli aciem fuorum juxta amnem lento gradu procedere fecerunt, tota comitati copiarum multitudine. Vexillum regis amni propius ftabat erectum, ubi qvoqve denfior multum erat acies, contra tenuior juxta foffam ibiqve copiæ, in qvibus minus erat roboris. Tum Jarlis juxta foffam arma inferentibus, cornu aciei Nordmannorum retro ceffit, qvod ad foffam vergebat; qvare Angli cedentibus acriter inftabant, exiftimantes Nordmannos in fugam fe velle conjicere. Hanc ob caufam vexillum Maurokarii Jarli longius proceffit.

ORROSTA VID HUMBRO.

Enn er Haralldr konungr fá at fylking Enfkra manna var kominn ofan med díkino gegnt þeim, þá let hann bláfa herbláftr, oc eggiadi herin ákafliga, let þá frambera merkit Landeydona, fnaradi þá atgaungo fva harda, at allt hrack fyri: gördiz þá mannfall mikit í lidi Jarla. Sneriz þá lidit brátt á flótta, flýdi fumt upp med ánni eda ofan, enn

PRÆLIUM JUXTA HUMBRUM.

Haralldus autem Rex, videns Anglorum aciem ad foffam usqve defcendiffe & juxta eam aciei fuæ e regione procedere, figno pugnæ tuba dato, fuos acerrime hortatus, vexillum Landeyda (terræ vaftatricem) procedere juffit, qvo facto, tanto impetu in hoftem ferebatur, ut omnia cedere cogerentur, maxima cum copiarum ftrage, qvæ Jarlis militabant. Qvare (eorum) exercitus in fugam ftatim eft conjectus, fugientibus qvibusdum

enn flest fólk hióp út á díkit, lá þar sva þyckt valrinn, at Nordmenn mátto gánga þurfætis yfir fenit. Þar týndiz Mauro-Kári Jarl. Sva segir Steinn Herdísarson:

Þiód fórsk mörk í módo
Menn druknodo socknir
Drengr lá ar of ungan
Ofár Mauro-Kára.
Fila drottinn rak flótta
Framr tók her á ramri
Rás fyri rauskom vísa
Rik-lundadr vitt undan.

Þessa drápo orti Steinn Herdísarson um Ólaf, son Haralldz konungs, oc getr hann þess, at Ólafr var í orrosto med Haralldi konungi fedr sínom. Þessa getr oc í Haralldz Sticka:

Lágo fallnir
I fen ofan
Valþiófs lidar
Vafinom höggnir.
Sva at gunn hvatir
Gánga mátto
Nordmenn yfir
At nám einom.

Valþiófr Jarl, oc þat lid er undan komz, flýdi upp til borgarinnar í Iorvík, vard þar it mesta mannfall. Orrosta var midvikodag inn næsta fyrir Matthias messo.

busdam juxta amnem, sursum aut deorsum, plerisque vero in fossam cursu tendentibus, ubi tanta jacebat cæsorum & mortuorum strages, ut per paludem Nordmanni siccis pedibus ire possent. Periit eo prælio Maurokarius Jarlus. Qua de re ita Steinus Herdisæ filius: A. D. 1066.

Populi multi periere in amne
Viri suffocati sunt, aqua mersi;
Milites jacuere mane supra juvenem,
Cumulis strati, Maurokarium.
Virorum Dominus instabat fugientibus,
Strenuum agmen in fugam se conjecit
Citam, seqventi fortissimo Regi,
Generosus ille, ut sese subducerent.

Hocce carmen pepigit Steinus Herdisæ filius de Olafo, Harolldi Regis filio, memorans ibi, Olafum cum patre suo Harolldo Rege, prælio interfuisse. Cujus (quoque) rei (ita) meminit carmen, dictum Harollds Sticka:

Jacuere strati
In palude sursum,
Valthiofi comites
Armis (illi) cæsi;
Ut pugna acres
Ire (tunc) possent
Nordmanni trans (fossam)
Per cadavera sola.

Valthiofus Jarlus, atque copiarum quotquot evadere potuere, ad civitatem Eboracum fuga se subduxerunt, ubi maxima hominum facta est strages. Prælium hoc initum fuit die qvodam Mercurii, proximo ante festum S. Matthiæ.

A. D. 1066.

FRA TOSTA JARLI.

Tosti Jarl hafdi komit ívestan af Flæmingialandi til Harallds konungs, þegar er hann kom til Englandz, oc var Jarl í öllom orrostom þessom. Fór þá sva sem hann hafdi sagt Haralldi konungi fyrr er þeir fundoz, at fiölldi manna dreif til þeirra í Englandi; þat voro frændor oc vinir Tosta Jarls, oc vard konungi þat mikill styrkr lids. Eptir þessa orrosto, er ádr var fráságt, geck undir Haralld konung lid allt um en næsto herod, enn sumt flýdi. Þá byriadi Haralldr konungr ferd sina, at vinna borgina, oc lögdo herinom vid Stafnfurdo-bryggior. Enn fyrir þá sauk at konungr hafdi unnit sva mikinn sigr vid stóra höfdingia oc ofrefli lids, var allt fólk rætt oc örvæntiz mótstaudo. Þá gördo borgar-menn rád fyri ser, at senda bod Haralldi konungi, oc bíódaz í valld hans, oc sva borgina. Var þetta allt sysslat, sva at Sunnodaginn fór Haralldr konungr vid öllom herinom til borgarinnar, oc setto þing utan borgar konungr oc menn hans, enn borgarmenn sótto til þingsins; á því þingi iáradiz allt fólk undir lýdni vid Haralld konung, oc fengo hónom gisla tíginna manna sono, sva sem Tosti Jarl kunni skyn allra manna í þeirri borg,

DE THOSTIO JARLO.

Tostius Jarlus ab occidente e Flandria accesserat ad Haralldum Regem, ut primum hic ad Angliam appulit, qui Jarlus omnibus jam dictis interfuit præliis. Hic quoque res accidit, qvemadmodum is Haralldo Regi antea dixerat, quo tempore primum convenere, ut ad eos conflueret magna hominum multitudo, consangvineorum atque amicorum Tostii Jarli, qua multum roboris Regis accessit exercitui. Post prælium, quod supra est dictum, copiæ omnes proximarum provinciarum Regi se submiserunt, quædam vero fuga salutem quæsivere. Tum Haralldus Rex copias movit, ut civitate potiretur, & castra juxta pontem Stanfordensem posuit. Cum igitur Rex tanta potitus esset victoria, contra summos copiarum præfectos, & contra exercitum, suo longe majorem, omnium animis metu perculsis, ei resistere ausi non sunt. Quare civibus, consilio habito, visum est consultissimum, missis ad Haralldum Regem legatis, sua omnia atque civitatem ejus potestati & fidei tradere. Quæ omnia ea cura sunt effecta, ut die dominica Haralldus Rex toto cum exercitu civitatem accedens, extra eam suo cum comitatu comitia poneret, ad quæ frequentes convenere cives. Eis in comitiis totus populus, promisso Haralldo Regi obseqvio (& fide), obsides ei dedere, præcipuæ dignitatis virorum filios: ejus enim civitatis omnes incolæ Tostio Jarlo erant perqvam noti; quo facto, Rex

borg, oc fór konungr um kvelldit ofan til skipanna med siálf-görom sigri, oc var allkátr. Var ákvedit þíngit snemma mánadaginn í borginni; skylldi þá Haralldr konungr skipa stadin med ríkis-mönnom, oc gefa retto oc len. Þát sama kvelld, eptir sólarfall, kom sunnan at borginni Haralldr konungr Gudenason med óvígan her, reid hann í borgina at villd oc þocka allra borgar-manna, voro þá tekinn öll borgar-lid, oc allir veggir, at eigi skylldi nióſn koma Nordmönnom; var þessi herr um nóttina í stadnom.

Rex vespera ad naves descendit, victoria, quam ipse sibi comparaverat, beatus, atque animo quam maxime hilaris. Statutum fuerat, ut mane die Lunæ in civitate comitia haberentur, in quibus Rex Haralldus civitati Præfectos, constitueret eam gubernaturos, juraque daret & feuda distribueret. Eadem illa vespera, post occasum solis, ab austro ad civitatem accessit Haralldus Rex Godwini filius, invicta militum manu stipatus, qui bona civium omnium voluntate atque consensu oppidum intravit; quo facto, occupatis omnibus portis, atque (tam ibi quam) per muros custodibus dispositis, cautum est, ne rei (novæ) nuntius ad Nordmannos portaretur. Per noctem exercitus ille in civitate commorabatur. A. D. 1066.

UPPGANGA HARALLDZ KONUNGS.

DE ASCENSU HARALLDI REGIS (AD CIVITATEM).

Mána-dagin, er Haralldr konungr Sigurdarson hafdi mataz at dagverdar máli, þá let hann blása til land-gaungo; býrr sie þá herinn, oc skiptir lidino, hverir fara skulo, eda hverir eptir skulo vera; hann let uppgánga í hvarri sveit II menn þar, einn var eptir. Tosti Jarl bió sic til uppgöngo med Haralldi konungi vid sina sveit: enn eptir varo til skipa-gæzlo Ólafr konungsson, oc Páll oc Erlendr, Orkneyinga Jarlar, oc Eysteinn

Die lunæ, postquam Haralldus Rex, Sigurdi filius, jentaculum sumserat, signo tuba data, copias in terram exscendere jussit, quo facto, tum se paraverat exercitus, copias divisit, secernens quæ ituræ essent (ad civitatem), quæve apud naves remansuræ, ita ut in singulos ordines ex navibus jusserit binos exscendere remanente uno (tertio). Tostius Jarlus, se quoque accinxit, ut cum Haralldo Rege ad urbem ascenderet, suis agminibus comitatus. Navibus autem custodes sunt relicti Olafus Regis filius, nec non Paulus & Erlendus Orcadum Jarli, atque

A. D. 1066. fteinn Orri, fon Þórbergs Árnafonar, er þá var ágætaftr oc kærftr konungi alla lendra manna:- þá hafdi Haralldr konungr heitit hönom Mario dóttor finni. Þá var vedr forkunnliga gott, oc heitt fkin. Menn leto eptir brynior finar, enn gengo upp med fkiölldom oc hiálmom, oc kefiom, oc fverdom gyrdir, margir höfdo oc fkot oc boga, oc váro allkátir. Enn er þeir fótto í nánd borginni, fór í móti þeim lid mikit, fá þeir ió-reykinn, oc undir fagra fkiolldo oc hvítar brynior. Þá ftaudvadi konungr lid fitt, let kalla til fín Tofta Jarl, oc fpyrr hvat þetta lid man vera? Jarl fvarar, letz þickia meiri van, at úfridr mundi vera, let oc hitt vera mega, at þetta mundi vera nockorir frændor hans, oc leita til vægdar oc vinátto, enn fá i mót af konungi trauft oc trúnat. Þá mællti konungr, at þeir mundo fyrft hallda kyrro fyrir, oc forvitnaz um herinn; þeir gördo fva, oc var lidit því meira, er náligarr fór, oc allt at fiá, fem á eina ís-möl fæi, er vapnin glóado.

atque Eyfteinus Orri, filius Thorbergi Arnii filii, omnium Satraparum (Norvegiæ) tunc temporis inclytiffimus & Regi cariffimus, cui Rex filiam fuam Mariam conjugem promiferat. Eximia eo die erat aëris clementia, atque fole fplendente calor; qvare (Nordmanni) relictis loricis, adfcenderunt clypeis, galeis & gæfis lanceisqve armati atque gladiis cincti, qvidam fagittas etiam & arcus portantes, fed læto omnes hilarique animo. Cæterum ubi civitati appropinqvarunt, ingens iis in occurfum venit exercitus, videruntqve pulveris nubem, ab eqvis concitatam (qvæ in aërem ferebatur), & fub nube clypeos pulcherrimos ac albicantes loricas. Hic Rex agmen fuorum fiftens, Toftium Jarlum vocari juffum interrogat, qvænam hæ effent copiæ? Ad qvæ refpondens Jarlus dixit, verifimilius fibi videri, hoftilem hic adeffe exercitum, fieri tamen poffe, ut confangvineorum fuorum qvidam hi effent, veniam (hinc) delictorum & amicitiam qværentes, (illinc) Regis opem, fidemque & gratiam implorantes. Tum juffit Rex fuos primum confiftere, ut qvænam effent eæ copiæ, explorarent; hoc facto, quo propius acceffit exercitus ifte, eo major eft factus, vifusqve totus, armis radiantibus, acfi fparforum effet glacierum congeries.

RÁD TOSTA JARLS.

Þá mællti Haralldr konungr: tökom nú gott rád nockot oc vitrligt, þviat eigi er at dyliaz í, at ófridr er, oc mun kominn

CONSILIUM TOSTII JARLI.

Tum Haralldus Rex: "jam bonum, inqvit, atque rei conveniens confilium prudenter ineamus: non enim dubitandum aut diffimulandum,

kominn konongr siálfr. Þá svaradi Jarl: Þat er it fyrsta, at snúa aptr sem skiótast til skipa, eptir lidi voro oc vápnom, veitom þá vidrtöko eptir efnom; enn at ödrom kostom látom skipin gæta var, oc eigo þá riddarar eigi valld yfir oss. Þá sagdi Haralldr honungr: annat rád vil ec hafa, at setja hina skiótusto hesta undir þriá vaska drengi, oc rídi þeir sem hvatligast, oc segi lidi voro, man þá skiótt koma osslidveizla, fyri því at Englizmenn skulo eiga enn snarpa hrid, ádr enn ver berim inn lægra lut. Þá sagdi Jarl, bad konung ráda þesso sem ödro, letz oc vera eigi giarn at flýa. Þá let Haralldr konungr setia upp merki sitt Lánd-eydo; Frirekr het sá er merkit bar.

dum, hostem adesse, inimica portantem; Rex sine dubio ipse advenerit." Ad quæ respondit Tostius: "primum erit, ut quam fieri possit ocyssime ad naves reversi, copias ibi relictas nobis jungamus, & arma capiamus, quo facto, pro viribus aggredientem hostem excipiemus, aut si id non commode processerit, naves habebimus defensores, sic equitum agmini non licebit arma nobis inferre." Hic Haralldus Rex: aliud, inquit, "consilium capiam; eqvos velocissimos adscendere jubebo tres juvenum promtissimorum, qui cursu effusissimo equitantes, rem comitatui nostro narrabunt, quo facto, suppetiæ nobis cito advenient; acerrimam etenim pugnam experientur Anglici homines, antequam eis inferiores redditi succumbimus." Tum respondens Jarlus dixit, se hæc, ut cætera omnia, voluntati & consilio Regis relinquere, nec se in fugam esse propensum. Postea Haralldus Rex vexillum suum, Landeyda dictum, erigi fecit. Qui vexillum portabat, Frirekus (Frederikus) nominabatur. A. D. 1066.

FRA FYLKING HARALLDZ KONUNGS.

Sídan fylkdi Haralldr konungr lidi sino let fylking lánga enn eigi þiöcka: þá beygdi hann armana aptir áak, sva at saman tóko, var þat þá vídr ríngr, oc iafn-þyckr öllom megin utan, skiölldr vid skiölld, oc sva yfir ofan, enn konungr siálfr oc konungs sveitin var fyrir innan

DE ACIE AB HARALLDO REGE ORDINATA.

Posthac Haralldus Rex suas copias ordinavit, aciem longam instruens, sed non densam, cujus deinde cornua utrimqve retro flexit, ita ut ibi jungerentur, qvo modo in orbem formata est acies ingentem, pari ubiqve densitate, clypeoqve clypeum tangente, tam in prima acie stantium, qvam his proximorum, ipse

A. D. 1066 innan hrínginn, oc þar merkit; þat var oc valit lid; oc í ödrom ſtad var Toſti Jarl med ſina ſveit, hafdi hann annat merki: var fyrir því ſva fylkt, at konungr viſsi, at ridarar voro vanir at rída á ridlom, oc þegar aptr. Nú ſegir konungr, at hans ſveit oc Jarls ſveit ſkal þar fram gánga, er meſt er þörf; enn bog-menn varir ſkulo þar oc vera med oſs, enn þeir er fremſtir ſtanda, ſkulo ſetia ſpiótz-hala ſína í iörd nidr, enn ſetia oddana ſyri brióſt riddorom; ef þeir rída at, enn þeir er næſtir ſtanda, ſeti ſína ſpiótz-odda ſyri brióſt heſtom þeirra.

ipſe autem Rex Regisqve comitatus intra orbem erant, & ibi quoque vexillum. Hæc lecta erat acies; ſtabatqve alio loco Toſtius Jarlus, & ille ſuo ſtipatus comitatu, aliudqve habens vexillum. Cæterum ea de cauſa dicto modo ordinata erat acies, qvod ſciret Rex, more inter equites eſſet receptum, turmatim adeqvitare, moxqve recedere. Qvare juſſit Rex, ut ſua nec non Jarli cohors in aciem procederent, ubi neceſſitas potiſſimum (eorum operam) poſtulabat, ut iis quoque jungerentur ſagittarii, & ut in primo ordine ſtantes, fixis in terra haſtilibus (lancearum) mucrones equitum pectoribus objicerent, ſi adeqvitarent, eisqve proxime ſtantes haſtarum pectoribus eqvorum objicerent cuſpides.

FRA HARALLDI GUDINASYNI.

Haralldr konungr Gudinaſon var þá kominn med her óvígan, bædi riddara oc fót-gángandi menn. Haralldr konungr Sigurdarſon reid þá um fylking ſína, oc ſkyniadi hvernog ſylkt var; hann ſat á ſvörtom heſti bleſottom, heſtrinn fell undir hönom, oc konungr af fram; ſtód hann upp ſkiótt, oc mællti: fall er farar-heil. Þá mællti Haralldr Engla konungr til Nordmanna þeirra, er med hönom voro: kendo þer þann inn mikla mann, er þar fell af heſtinom, vid hinn blá kyrtil, oc hinn

DE HARALLDO GODWINI FILIO.

Haralldus Godwini filius jam acceſſerat, invicta tam equitum quam peditum manu comitatus; quo tempore Rex Haralldus Sigurdi filius ſuorum aciem obeqvitabat, eam ordinatam curatius inſpiciens. Vehebatur is eqvo nigro, frontem macula alba notato, qui lapſus pedibus, Regem in terram pronum effudit. Ille celeriter in pedes erectus: „lapſus, inqvit, itineris feliciter proceſſuri eſt omen.„ Tum Haralldus Anglorum Rex Nordmannos allocutus, qui in ejus exercitu erant, interrogavit, anne virum cognoſcerent illum ingentem, qui ex eqvo lapſus fuerat, cærulea tunica indutum, & galea pulcherrima

hinn fagra hiálm? þat er konungr siálfr, sögdo þeir. Engla konungr sagdi: mikill madr oc ítrmannligr; oc er þat vænna, at farinn se nú at hamingio.

cherrima caput tectum? ad quæ respondentibus illis, ipsum esse Regem, dixit Anglorum Rex: "Vir qvidem ille magnus est & specie augustus, sed ut auguror, à fortuna jam destitutus." A. D. circa 1066.

FRA TALI HÖFDINGIA.

Riddarar XX rído fram af Þínga-manna lidi fyri fylking Nordmanna, oc voro albryniadir, oc sva hestar þeirra; þá mællti einn riddari: hvart er Tosti Jarl í lidino: hann svarar: eigi er því at leyna, her muno þer hann finna. Þá mællti einn riddarinn: Haralldr konungr, bródir þinn, sendir þer kvedio, oc þau ord med, at þu skallt hafa grid oc Nordumbraland allt, oc helldr en eigi vilir þú til hans neigiaz, þá vill hann gefa þer þridiong ríkis sins alls med ser. Þá sagdi Jarl: þá er nockot bodit annat enn úfridr oc svívirding, sem í vetr, oc hefdi þá verit þetta bodit, þá væri margr sá madr á lifi, er nú er daudr, oc betr myndi þá standa til ríki í Englandi. Nú tek ec þenna kost, edr hvat vill hann þá bióda Haralldi konungi Sigurdarsyni fyri sitt starf? Þá mællti riddarinn: sagt hefir hann þar nockot frá, hvers hann mun hönom unna af Englandi VII fóta rúm, eda því lengra sem hann er hærri enn adrir

D d menn

DE COLLOQVIO IMPERANTIUM.

Viginti equites, ex Thingmannorum exercitu adeqvitantes, Nordmannorum aciem accessere, ipsi ut & eorum equi toti loricati. Tum eqvitum quodam interrogante, an Tostius Jarlus ibi in acie versaretur, ipse respondet: "vos eqvidem non lateat, eum hic a vobis inveniri posse." Ad quæ eqvitum unus: "Haralldus Rex, inqvit, frater tuus, missa tibi salute atqve hoc nuntio, pacem atqve totam offert Northumbriam; atqve potius, qvam ut ad ejus partes ac amicitiam flecti nolis, tertiam totius regni tibi dare vult partem." Hic Jarlus: "alia eqvidem, inqvit, jam offeruntur, qvam inimicitia, bellum atqve contumelia, prout (proxime præterlapsa) hyeme est factum; qvodsi hæc tunc temporis fuissent oblata, multi in vivis essent homines, qvi nunc interierunt, meliorqve longe Anglici regni rerum status. Verum si has oblatas ego accepe-rim conditiones, qvam Harolldo Regi, Sigurdi filio, offert laboris (impensi) compensationem?" Ad qvæ eqves ille: "etiam, inqvit, paucis indicavit, qvid ex Anglia ei concessum velit, terræ spatium septem pedum aut nonnihil majus, quantum is altitudine

alios

A. D. 1066. menn. Þá ſagdi Jarl: farit þer nú oc ſegit Haralldi konungi, at hann ſkylldi búaz til orroſto; annat ſkal ſatt vera at ſegia med Nordmönnom, enn at Toſti Jarl fór frá Haralldi konungi Sigurdarſyni, oc í fianda-flock hans, þá er hann ſkylldi beriaz í Englandi veſtr: helldr ſkulo ver allir taka eitt rád, deyia med ſœmd, eda ſá England med ſigri. Þá rido aptr riddarar. Þá mællti Haralldr konungr Sigurdarſon vid Jarl: hverr var þeſsi inn mál-ſnialli madr? þá ſagdi Jarl: þat var Haralldr konungr Gudenaſon. Þá mællti Haralldr konungr Sigurdarſon: of-lengi voro ver þeſso leyndir; þeir varo ſva komnir fyri lid vart, at eigi myndi þeſsi Haralldr kunna at ſegia bana-ord varra manna. Þá ſagdi Jarl: ſatt er þat, herra, óvarliga fór ſlíkr höfdingi, oc vera mætti ſva ſem þer ſegit; oc ſá ec þat, at hann villdi mer grid bióda oc ríki mikit, enn ec vera banamadr hans, ef ec ſegda til hans; vill ec helldr at hann ſe minn bana-madr, enn ec hans, ef annathvert ſkal vera. Þá mællti Haralldr konungr Sigurdarſon til ſinna manna: lítill madr var þeſsi, oc ſtód ſteigrliga í ſtig-reiponom. Sva ſegia menn, at Haralldr konungr Sigurdarſon qvad víſo þeſsa:

alios homines ſuperat.„ Tum Jarlus: "abeuntes igitur, ait, Haralldo Regi nuntii ferte mandatum, ut ad prælium ſe accingat; aliud quidem, qvod inter ſe verum loqventur, habebunt Nordmanni, qvam Toſtium Jarlum, Haralldo Rege Sigurdi filio relicto, hoſtium ejus partibus & agmini ſe ſocium adjunxiſſe, qvo tempore ad occidentem in Anglia prælium erat initurus. Omnibus nobis eadem potius erit mens, idem propoſitum, honeſtam obire mortem, aut Angliæ victoria potiri.„ Ad ſuos remeantibus eqvitibus, Haralldus Rex, Sigurdi filius, Jarlum interrogavit, qvisnam eſſet vir ille oris adeo diſerti? qvo reſpondente, Haraldum Regem fuiſſe, Godwini filium, Haraldus Rex, Sigurdi filius: "enimvero, inqvit, juſte diutius id nobis fuit occultum: noſtram enim aciem adeo acceſſerant illi, ut iſte Haralldus cladis & cædis noſtrorum nuntius non eſſet rediturus.„ Ad quæ Jarlus: "vera, ait, loqveris tu, Domine, nimis incaute ſe geſſit tantæ dignitatis Princeps; fieri (eqvidem) poſſent, quæ Tu loqveris: verum cernens, eum pacem mihi atqve amplum regnum velle offerre, me contra necis in eo patratæ fore reum, ſi eum proderem, malui illum me occiſurum, qvam me illum, ſi alterutrum fieri fuerit neceſſum.„ Tum ſuos allocutus Rex Haraldus, Sigurdi filius: "exiguæ, inqvit, ſtaturæ erat vir iſte, verum is ſtapedibus ſuis firmiter inhæſit„ Memoriæ produnt homines, Regem Haraldum Sigurdi filium hoc carmen cecíniſſe:

Fram *Prorſum*

A. D. 1066.

Fram göngo ver
I fylkingo
Brynio laufir
Und blár eggiar.
Hiálmar fkína
Hefkat ec mína
Nú liggr fkrúd vart
At fkipom nidri.

Prorfum eamus
Nos in aciem,
Loricas nudati
Lividos fub gladios.
Galeæ micant,
Non habeo meam,
Jam jacet ornatus
Nofter in navibus.

Emma het brynia hans, hon var fíd, fvat at hon tók á mit bein hánom, oc fva fterk, at alldri hafdi vapn á feft. Þá mællti Halldr konungr Sigurdarfon: þetta er illa ort, oc mun verda at göra adra betri; þá qvad hann:

Erat ei lorica, Emma dicta, prolixa adeo, ut ad mediam promineret furam, & adeo firma, ut armis omnibus femper impenetrabilis fuiffet. Tum Rex Haraldus, Sigurdi filius: "inconcinnum, inqvit, & rude fuit iftud quod cecini, qvare alind meliusqve carmen pangam, neceffe eft." Tum hæc cecinit:

Kriúpom ver vid vapna
Valteigs brákan eigi
Sva baud hilldr at hialldri
Halld-ord í bug fkialldar.
Hátt bad mic þar er mættuz
Menfkord bera fordom
Hlackar ís oc haufar
Hiálm ftall í gny málma.

Serpimus nos in armorum,
Stragis in campo, ftrepitu minime,
Ita juffit Hillda nos in prælio,
Perftans, fub ventrem cavum fcutorum.
Alte me monuit, ubi occurrunt,
Virgo illa geftare olim,
Gladii micantes atque crania,
Galeæ fedem, in ftrepitu metallorum.

Þá kvad oc Þiódolfr:

Tunc hoc quoque cecinit Thiodolfus:

Skalka ec frá þótt fylkir
Falli fiálfr til vallar
Gengr fem Gud vil úngom
Grams erfingiom hverfa.
Skína fól á fyni
Snarráds en þá báda
Haralldz ero haukar görfir
Hefnendr konungs efni.

Non fum ego, quamvis Rex
Ceciderit ipfe, ftratus in campis,
Eat res ut vult Deus, juvenibus
Regis hæredibus defuturus.
Splendor folis non cadet in filios
Confiliis prompti, antequam ambo
Harālldi fuerint accipitres parati,
Patrem ulturi, Reges futuri.

A. D. 1066.

UPPHAF ORROSTONNOR.

Nú hefr upp orrosto, oc veita Enskir menn áreid Nordmönnom, verdr vidtakan hörd, vard óhægt Ensk'om mönnom, at rída at Nordmönnom, fyri kesionom, oc rido þeir í hríng um þá, var þar þá fyrst laus orrosta, medan Nordmenn helldo vel fylkingonni, enn Enskir menn rido at hart, oc þegar frá, er þeir fengo eigi at syst. En er Nordmenn sá, at þeim þótti, blaudliga atridit, þá sótto þeir eptir þeim, oc villdo reka flóttann; enn er þeir höfdo brugdit skialld-borginni, þá rido Enskir menn at þeim öllom megin, oc báro á þá skot oc spiót. Enn er Haralldr konungr Sigurdarson sá þat, geck hann fram í orrosto þar er mestr var vapnaburdrinn, vard þar þá hin hardasta orrosta, oc fell mikit lid af hvaromtveggiom. Þá vard Haralldr konungr Sigurdarson sva ódr, at hann hióp allt fram or fylkingonni, oc hió bádom höndom, hellt þá hvarki vid hönum hiálmr ne brynia; þá stucko frá hönom allir þeir er næstir voro: var þá vid siálft, at Enskir menn mundi flýia. Sva segir Arnorr Iarla-skálld:

Hafdi brióst ne bifdiz
Böd-snart konungs hiarta
I hidlm þrimo hilmir
Hlit styggr fyri ser litit.

EXORDIUM PRÆLII.

Jam prælium oriebatur, cum Angli in Nordmannorum aciem (ferociter) sunt invecti, quibus fortiter hostem excipientibus, Anglis non successit factus ab equitibus in Nordmannos impetus, ob projecta gæsa, quare Anglis circumcirca illic obequitantibus, primum leviter & sparsim conseruere manus, quamdiu Nordmanni ordines aciei probe servarunt. Anglis acriter quidem se ingerentibus, sed ubi in vanum cecidit impetus, mox recedentes effusi fugientibus instare voluerunt; quare cum aciei scutis munitæ ordines laxaverant, Angli undique in eos invecti, missilia & jacula ingerebant. Quo viso, Rex Haralldus Sigurdi filius, in primam processit aciem, ubi arma confertim maxime ingerebantur; qua re factum est, ut ex acie ipse procurrens, ad utramque manum obvios prosterneret, tanto impetu, ut adversus ictus sævientis nec galeæ nec loricæ impenetrabiles essent; quare ejus vim fugientibus omnibus, qui proximi fuere, eo jam ventum erat, ut Angli fugam circumspicerent; cujus rei ita meminit Arnorus Jarlaskalld:

Habuit tutamen, neqve trepidavit
In pugna strenuum Regis cor
In galeæ procella Princeps
Satis, iratus, ante se exiguum.

þars

Ubi

Þars til þengils herſa
Þat ſá har atſkauna
Blódrogr hiörr hins barra
Beit doglinga hneitis.

FALL HARALLDZ KONUNGS SIGURDARSONAR.

Haralldr konungr Sigurdarſon var loſtinn auro í oſtinn, þat var hans bana-ſár, fell hann þá oc aull ſú ſveitin, er framgeck med hönom, nema þeir er aptr opodo, oc helldo þeir merkino; vard þá enn inn hardaſti bardagi, geck þá Toſti Jarl undir konungs merkit: tóko þá hvarirtveggio at fylkia annat ſinni, oc vard þá á dvöl miöc löng oroſtonni. Þá qvad Þiódolfr:

Aulld hefir afrád golldit
Illt nú qved ec her ſtilltan
Baud þeſſa ferd þiódom
Þarflauſt Haralldr auſtan.
Sva lauk ſiklings æfi
Snialls at ver rom allir
Lofdungr beid inn leyfdi
Líſs grand í ſtad vandom.

Enn ádr en ſaman ſigi en ſidari orroſtan, þá baud Haralldr Gudenaſon grid Toſta Jarli brődr ſinom, oc þeim mönnom ődrom, er þá liſdo eptir af lidi Nordmanna; enn Nordmenn æpdo upp allir ſenn, oc ſögdo ſva, at hverr ſkylldi falla of þveran annan, fyrr en þeir gengi til grida vid Enſka menn. Æpdo þá

Ubi Regis & Principis Herſerorum, A. D.
Id vidit exercitus, qvod viros hoſtes 1066.
Cruentus gladius iſtius nudi
Momordit Reges repellentis.

CÆDES HARALLDI REGIS SIGURDI FILII.

Haralldus Rex Sigurdi filius, ſagitta guttur trajectus, qvod vulnus ei erat lethiferum, cecidit ibi, totaqve militum manus, quæ ex acie progreſſum fuerat comitata, exceptis qui ad ſuos ſenſim retroceſſere, vexillum portantes. Hic iterum acerrimum recruduit prælium, Toſtio Jarlo ſub Regis ſuccedente vexillum. Poſtea utrimqve aciem denuo ordinare coeperunt, qvo tempore ab pugna diu ceſſatum eſt. Tunc Thiodolfus hoc cecinit:

Populus cenſum & vectigal pependit
Malum, jam dico exercitum ſubſiſtere,
Imperavit hocce iter gentilus
Non neceſſario Haralldus ab ortu.
Ita deſiit Regis vita
Celeberrimi, ut ſimus omnes,
Regem manſit illum laudatum
Vitæ jactura, in loco peſſimo.

Anteqvam vero coaluit prælium poſterius, Haralldus Godwini filius Toſtio Jarlo fratri, una cum cæteris omnibus, qvi ex Nordmannorum copiis erant ſuperſtites, pacem & vitam obtulit. Contra Nordmanni omnes, ſublato clamore, uno dixerunt ore, ſe prius caſuros, cæſos alium ſupra alium, qvam vitam & pacem Anglis acceptam velle referre;

A. D. 1066. Þá hverirtveggio her-op, tókz þá orrosta í annat sinn. Sva segir Arnorr Jarla-skálld:

Eigi vard ens æg'a
Audligr konungs daudi
Hlífdot hlenna sofi
Hoddom rodnir oddar.
Helldr kuro meirr ins mæra
Milldings en grid villdo
Of fólk snaratt fylki
Falla lids-menn allir.

referre; quare belli clamore utrinque sublato, prælium denuo restauratum est. Hac de re ita cecinit Arnorus Jarlaskalld:

Haud erat illius metuendi
Felix Regis obitus;
Non pepercerunt nebulones sopienti
Auro multo ornatæ cuspides.
Potius elegerunt illustris illius
Principis, quam vitam & pacem petere,
Circa Principem populi
Cadere, milites omnes.

ORRA-HRID.

Eysteinn Orri kom í því bili frá skiponom med því lidi, er hánom fylgdi, voro þeir albryniadir, feck þá Eysteinn merki Haralldz konungs Landeydona: verdr nú orrosta í þridia sinn, oc var sú hinn snarpasta, fello þá miöc Enskir menn, oc var vid siálft at þeir mundi flýia. Sú orrosta er köllod Orra-hríd. Þeir Eysteinn, höfdo farit sva ákafliga frá skiponom; at þeir voro fyrr sva módir, at náliga voro þeir ófærir, fyrr enn þeir komo til orrosto, enn sídan voro þeir sva ódir, at þeir hlífdo ser eigi medan þeir mátto uppistanda; at lyedom steypdoz þeir or hrínga-bryniónom, var þá Enskum mönnom hægt at finna högg-stadi á þeim, enn sumir sprúngo med öllo, oc dó ófárir, fell náliga

ORRII PROCELLA.

Eysteinus Orrius illo temporis momento à navibus accessit, copiis stipatus, quæ cum comitabantur, loricatis omnibus. Eysteinus, vexillum Regis assecutus, Landeyda dictum, tertio prælium instauravit, in qua maxima animorum & virium contentione pugnatum est, Anglorum magna cadente multitudine, adeo ut ipsi fugæ proximi essent. Pugna illa vocata est Orrii procella. Eysteinus ejusque comites viam à navibus vehementer adeo festinaverant, lassitudine ideo ita confecti, ut ad omnia fere essent inepti ac destituti viribus, antequam prælium inirent; quod postquam inirent, eo furore in hostem ruebant, ut scutis corpora non tegerent, quamdiu pedibus stare potuere. Ad ultimum loricas abjicientes, ictibus quos intulere Angli, toto patebant corpore, quidam etiam, lassitudine penitus confecti, absque vulneribus necabantur. Tota fere

náliga allt ftór-menni Nordmanna. Þetta var inn efrá lut dags; vard þat fem von var, at þar voro enn eigi allir iafnir, flýdo margir, oc þeir er fva komoz undan, at ymiffa audno báro ţil; gördi oc myrkt um kvelldit, ádr en lokit væri öllom mann-dráponom.

fere hic periit Nordmannorum nobilium & Satraparum turba. Factum eft hoc, die ad vefperam vergente; acciditque hic, quod exfpectari potuit, ut idem omnium non effet fatum: multi (enim) fuga falutem quæfivere, evaferunt quoque alii, quibus fors variis favebat modis, dieque vefperafcente tenebræ obortæ funt, antequam finita eft hominum ftrages. A. D. 1066.

FRA STYRKARI STALLARA.

Styrkár Stallari Haralldz konungs Sigurdarfonar, komz á brot, ágætr madr; hann feck heft, oc reid fva brott um kvelldit, gördiz á vindr nockr helldr fvalr, enn Styrkárr háfdi eigi klædi fleiri en fkyrto eina, oc hiálm á höfdi; oc nöckvid fverd í hendi fer. Hönom fvaladi, er hann hratt af fer mædinni, þá kom í móti hönom vagn-karl einn, oc var í kaufungi fódrodom, þá mællti Styrkárr: villto felia mer kaufunginn bóndi? eigi þerna, fvarar hann, þú mant vera Nordmadr, kenni ec mál þitt. Þá fagdi Styrkárr: ef ec em Nordmadr, hvat villtu þá? bóndi fvarar, ek vilda drepa þic, enn nú er fva illa, at ec hefir eigi vapn til, þat er nýtt fe. Þá mællti Styrkárr: ef þú bóndi mátt eigi mic drepa

DE STYRKARO AULÆ MAGISTRO.

Styrkarus, aulæ Magifter Haralldi Regis Sigurdi filii, inter alios evafit, vir fane egregius, qui eqvum nactus vefpera inde equitavit, quo tempore ventus fubortus eft frigidus, Styrkarum non veftiente nifi indufio, præter quod galea caput erat tectus, & gladio, quem manu præferebat, nudo armatus; ceffante ergo labore & laffitudine, frigefcere coepit. Tum obvius ei factus eft homo, curru vectus, & endromide f. tunica pellicea veftitus, quem allocutus Styrkarus: "visne, inquit, tu ruftice, mihi endromidem vendere?" ad quæ ille refpondit; "non tibi equidem, tu fine dubio Nordmannus es, cujus rei index eft mihi lingva tua." Tum interrogante Styrkaro: "quid, fi Nordmannus effem, mihi faceres?" cum refponderet rufticus: "te occiderem ego, fed jam malo fato accidit, ut ad eam rem idoneis deftituar armis," hic Styrkarus: "Si, inquit, tu ruftice, "me occidere non potueris,

A. D. 1066. drepa, þá skal ec freista at ec mega þic drepa; reidir upp sverdit, oc setr á háls hönom, sva at geck af höfudit; tók hann sídan skinn-hiúpinn, oc lióp á hestinn, oc fór til strandar ofan. Ólafr Haralldzson var eigi á landi med, oc er hann spurdi fall födur síns, hióz hann til brottlögo med þat lid er eptir var.

ris, tentabo ego, an te possim occidere,« quo dicto, gladium vibrans, cervicem ei ita feriit, ut caput præscinderetur, postea arrepta tunica pellicea, adscensoqve eqvo, ad littus properavit. Olafus, Harolldi filius, in terram cum cæteris non adscenderat, qvi necis patris sui certior redditus, una cum eis, qvi superstites erant abitum paravit.

FRA VILHIALMI BASTARDI.

Vilhiálmr Bastardr Rudo-Jarl spurdi andlát Játvardar konungs frænda síns, oc þat med, at þá var til konungs tekinn á Englandi Haralldr Gudinason, oc hafdi tekit konungs vígslo; enn Vilhiálmr þóttiz betr tilkominn ríkis í Englandi, en Haralldr, fyrír frændsemis sakir þeirra Játvardar konungs; þat var oc med, at hann þóttiz eiga at giallda Haralldi svívirding, er hann hafdi slitit festamálom vid dóttur hans, oc af öllo þesso saman dró Vilhiálmr her saman í Nordmandi, oc hafdi allmikit fólmenni, oc nógan skipa-kost. Þann dag, er hann reid or borginni til skipa sinna, oc hann var kominn á hest sinn, þá geck kona hans til

DE VILHELMO NOTHO.

Vilhialmus (Vilhelmus) Nothus Rothomagi Dux, mortis Edvardi Regis, sui affinis, certior factus, nec non in Anglia acceptum in Regem esse Haralldum Godwini filium, & regia inauguratione sacratum, existimavit Angliæ regnum majori, qvam Haralldo, jure sibi deberi, nempe propinqviori cognatione (a) *cum Edvardo Rege conjunctio, ratus præterea, causam sibi esse rependendi Haralldo contumeliam, & rupta, quæ cum filia sua inierat, sponsaliorum foedera; qvibus de causis omnibus Vilhelmus, in Nordmannia multis contractis copiis, ingentem jam duxit exercitum classemqve, qvanta opus fuit. Qvo die ex civitate ad naves eqvitaturus, eqvum adscenderat, accessit eum conjunx, cum illo collocutura. Qvod*

(a) *Cognatio inter Wilhelmum & Edvardum erat sane perqvam exigua & exilis: sed magna visa est Snorrio nostro, sibi nempe persvadenti, Wilhelmum fuisse Emmæ fratrem, ideoqve post Edvardi, Emmæ filii mortem, regni Angliæ Haralldo propinqviorem hæredem. Verumenimvero istud cognationis & hæreditatis jus nullum præ se tulit Wilhelmus, regni Anglici habenas invadens, nec loqvuntur scriptores Anglici. Promissum sibi ab Edvardo regnum, neglecta ab Haralldo foedera, & violata juramenta prætendebat Wilhelmus.*

til hans, oc vildi tala vid hann. Enn er hann sá þat, þá laust hann til hennar med hælinom, oc setti sporan fyribrióst henni, svo at á kaf stód, fell hon vid oc feck bana, enn Jarl reid til skips, fór hann med her sinn út til Englandz. Þar var med hanom Otta Erki-biskop bródir hans Enn er Jarl kom til Englandz, tók hann at heria, oc lagdi under sic landit, hvar sem hann fór. Vilhiálmr Jarl var hveriom manni meiri oc sterkari, oc riddari hinn mesti, her-madr mikill, oc helldr grimmr, oc enn vitrasti madr, oc kalladr eigi alltryggr.

Quod ubi ille vidit, calce eam petiit, atque accedentis pectus calcari ita feriit, ut ad viscera penetraret (b), *quo vulnere lapsa exspiravit; cæterum Dux ad naves equitans, cum exercitu in Angliam abiit, qua in expeditione comes ei erat Otho Archiepiscopus, ejus frater* (c). *Ad Angliam appulsus Dux, bello ibi grassari coepit, & terras, quascunque accessit, sibi subjicere. Vilhelmus Dux corporis statura & robore omnium erat præstantissimus, equitandi arte eximius, insignis bellator, sed ad sævitiam nonnihil proclivis, vir quoque sapientia insigni, at ut ferebatur, fidei per omnia non tenax.* A. D. 1066.

FALL HARALLDZ KONUNGS GUDINASONAR.

Haralldr konungr Gúdinason lofadi brautferd Ólafi syni Haralldz konungs Sigurdarsonar, oc því lidi er hönom hafdi fylgt,

CÆDES HARALLDI REGIS, GODWINI FILII.

Haralldus Rex, Godwini filius, Olafo filio Haralldi Regis Sigurdi filii, copiisque quæ eum comitabantur, nec in prælio ceciderant, libere abeundi veniam concessit. Cæterum

(b) *Hic fallitur Snorrius noster alilque rerum Septentrionalium scriptores, qui eadem tradunt: testes enim habemus scriptores Anglicos, conjugem Vilhelmi non tantum in vivis fuisse, postqvam Rex Angliæ factus est, sed & Angliæ Reginam, publica solennitate Londini coronatam. Ast Snorrium ficta, aut vana falsaqve hic narrasse, qvis crediderit? Narrat Morkinskinna, Vilhelmo expeditionem in Haralldum dissvasisse conjugem, & ideo à marito irato fuisse necatam. Sublestæ igitur fidei suspectam habuisse maritum, & indignius tractasse, veri non est absimile; sed plura has de re dare, non hujus loci.*

(c) *Otho s. Odo ille erat frater Guilhelmi uterinus, & Episcopus Bajocensis, regni Angliæ, absente Guilhelmo, aliqvamdiu præfectus, sed Regi postea suspectus & in carcerem conjectus, dum post mortem Guilhelmi libertati redditur, novas iterum res molitur, in arce, qvam Horneeastellam dixerunt, obsessus & ad deditionem compulsus, in Nordmanniam, ad Robertum Ducem se contulit, liberum dimittente Rege Wilhelmo Rufo.*

A. D. 1066. fylgt, oc eigi hafdi fallit í orroſtonni; enn Haralldr konungr ſneriz ſudr a England, þviat hann hafdi þá ſpurt, at Vilhiálmr Jarl Baſtardr fór ſunnan á England med lid mikit, oc lagdi landit undir ſic. Þar voro þá med Haralldi brædor hans Sveinn oc Gyrdir oc Valþiófr Jarl. Fundr þeirra Haralldz konkonungs oc Vilhiálms Jarls vard ſudr á Englandi vid Helſingia-port, vard þar orroſta mikil: þar fell Haralldr konungr oc Gyrdr Jarl bródir hans, oc mikill luti lids hans. Þat var XIX nóttom eptir fall Haralldz konungs Sigurdarſonar. Valþiófr Jarl bródir Haralldz kom á flótta undan, oc ſid um kvelldit mætti Jarl ſveit nockorri af Vilhiálms mönnom. Enn er þeir ſá lid Valþiófs Jarls, þá flýdo þeir undan á eydiſkóg nockorn; þat var C manna. Valþiófr Jarl let elld leggia í ſkóginn, oc brenna upp allan ſaman. Sva ſegir Þorkell Skallaſon í Valþiófs flocki:

Hundrat let í heitom
Hirdmenn iöfurs brenna
Sóknar yggr enn ſeggiom.
Svido kvelld var þat elldi.

Frett

terum Haralldus Rex ſuo cum exercitu, ad auſtrales Angliæ partes flexit iter, nempe nuntiis certior redditus, Ducem Vilhelmum Nothum, meridionales Angliæ regiones cum exercitu abeuntem, terras ibi ſuæ ditionis facere. Haralldo Regi tunc comites aderant fratres ejus, Sveinus atque Gyrdius, nec non Valthiofus Jarlus. Locus, in qvo congreſſi ſunt prælio Haralldus Rex atque Vilhelmus Dux, erat in auſtrali Anglia, juxta Helsingorum portam (*Helsingiaport*) (d), *ubi acerrimum initum eſt prælium, in qvo cecidit Haralldus Rex, nec non frater ejus Gyrdius, atque ingens copiarum ejus multitudo. Factum eſt hoc, poſtquam XIX noctes à cæde Haralldi Regis, Sigurdi filii, erant præterlapſæ. Valthiofus Jarlus, Haralldi frater, fuga elapſus, ſera jam veſpera cohorti cuidam occurrit militum Vilhelmi, qui eo viſo fuga ſe ſubduxerunt in ſylvam qvandam deſertam. Cohors illa C erat militum. Valthiofus Jarlus, igne in ſylvam immiſſo, ad unum omnes cremari juſſit* (e); *qua de re ita cecinit Thorkelus Skallii filius in carmine, Valthiofs-Flock dicto:*

Centum juſſit in ardore
Aulicos viros Regis comburi
Pugnæ Othinus, iſtis militibus
Uſtionis veſpera ea erat, ignis.

Auditum

(d) *Heſtingia port hodie Haſtings.*

(e) *Hæc ſine dubio alio tempore & longe ſerius facta ſunt. Prælio huic interfuiſſe Valthiofum, non memorant Scriptores Anglici, ſed circa an. 1075 in Vilhelmum Regem conſpiraſſe, & ejus juſſu fuiſſe occiſum. conf. Torfæi Hiſt. Norv. Par. 3. lib. 6. cap. 1.*

Frett er at firdar knátto
Flagd viggs und kló liggia
Imleitom feckz áta
Öls black vid hræ fracka.

Auditum est, quod viri sint coacti
Lamiæ equi sub ungve jacere;
Torva tuenti appositus fuit cibus
Alni eqvo ex cadaveribus Francorum.

A. D. 1066.

ÆTTAR-TÖLUR.

Vilhiálmr var sonr Rodbertz Lángaspióz, sonar Rikardz Rikardzsonar, Vilhiálmssonar, Göngo-Hrolfssonar, sem fyrstr vann Nordmandi, oc voro þeir allir Rudo-Jarlar, þat ero Greifar í Rothmagi í Nordmandi, hvarr eptir annan. Göngo-Hrolfr var sonr Rögnvalldz Mæra-Jarls, bródir Þóris Jarls ens Þegianda oc Torf Einars í Orkneyom, sem drap Halfdán Hálegg, fyrir þat hann hafdi drepit födr hans Rögnvalld Mæra-Jarl, sem segir i Sögo Haralldz Hárfagra. Adalrádr konungr í Englandı átti Emmu drottningo, systur Vilhiálms Greifa Bastards af Nordmandi; átti hann vid henni tvo sono Játvard oc Edmund, sem eptir hann vard konungr í Englandi, enn sídann rekinn or landi af Knúti konungi enom Ríka í Danmörk, oc Játvardr edr Edvardr hinn helgí, sem sidan vard konungr

GENEALOGIÆ. (f)

Vilhelmus erat filius Rodberti longæ hastæ, nepos Rikardi, pronepos Rikardi, (senioris), abnepos Vilhelmi, qvi erat filius Hrolfi Peditis. à qvo primum occupata est Nordmannia. Hrolfus Pedes erat filius Rögnvalldi Möriarum Jarli, frater Thoreri Taciturni atqve Torf-Einari in Orcadibus, qvi occidit Halfdanum Háleg (altæ suræ) cædem patris Rögnvalldi, Möriarum Jarli, ulturus, prout in historia Haralldi Pulchricomi memoratur. Adalradus (Ethelredus) Rex Angliæ, conjugem duxit Emmam Reginam, Vilhelmi Nothi Comitis (Ducis) sororem (g), *ex qva duos suscepit filios, Edvardum atqve Edmundum, qvi post eum factus Rex Angliæ, postea à Knuto Potente Daniæ Rege patria est pulsus* (h); *Jatvardus vero, sive Edvardus Sanctus* (i), *post obitum Horda-Knuti Regis*

(f) *Hocce caput 102 solus habet Codex B sive editio Heimskringlæ Peringskioldiana; qvæ res suspicioni dat locum, illud sit interpolatum & ipsius non esse Snorri.*

(g) *Scriptorem nostrum hic memoria, aut tradita ab aliis fefellere: nam Emma non erat Wilhelmi soror, sed patris Wilhelmi amita. Hinc ille, exilis sane, consangvinitas, qvam Wilhelmum & Edvardum Confessorem intercessisse narrant nostri, fundomentum juris, qvo sibi regnum Angliæ vindicavit Wilhelmus.*

(h) *Hic patrem Edmundum Regem cum filio Edmundo confundit auctor noster. Occisus est Rex Edmundus, à Duce Eadrico, Knuto Rege cædis si non auctore, saltem conscio, ut nonnulli memorant, non patria ejectus: sed Anglia pulsus est filius ejus Edmundus.*

(i) *Sancti cognomen non adhæsit Edvardo Emmæ filio, qvi Confessor est cognominatus, sed Edvardo Edgari filio, qvi circa ann. 959 occisus est.*

A. D. ungr í Englandi, eptir dauda Hörda-Knútz konungs, Knútr hinn Ríki eignadiz Emmu drottningo, eptír dauda Adalráds, oc gat vid henni Haralld oc Hörda-Knút. Edvardr konungr átti Gydo Godvins (Gvudina) dóttur, dóttr-dóttr Þórgils Sprakaleggs; hon var födr systrdóttir Sveins Úlfsfonar Dana-konungs, oc átto þau Edvardr konungr eigi barn saman þar fyrir tók hennar bródir Haralldr ríki eptir Edvard konung, oc kom sva England undan ættar-stofni Adalráds konungs ens Góda. Haralldr Gudinason hafdi þá verit konungr hálfan tíunda mánad í Englandi, er hann fell, oc var þá enginn madr eptir af Godvins Jarls afkomendom, utan synir Tosta Jarls, Ketill oc Skuli, oc Gyda Haralldsdóttir; hennar feck Valdimar konungr af Holmgardi, sonr Jarizleifs konungs oc Ingigerdar drottningar, sem var dóttir Ólafs konungs Svenska: vid henni átti hann Haralld konung, sem átti Kristino dóttur Inga konungs Steinkelssonar í Svía-ríki, dætor þeirra voro Málfrídr oc Ingibiorg. Sigurdr Jorsalafari feck Málfrídar, enn sídar átti hana Eiríkr konungr Eymuni í Danmörk. Enn Knútr Hertogi Lávardr feck Ingibiargar Haralldsdóttur; þeirra börn voro Valdimar Dana-konungr, Kristin

gis Angliæ Rex est factus. Post mortem Adalradi Knutus Potens thori sociam accepit Reginam Emmam, cum qua genuit Haralldum (k) *atque Horda-Knutum. Edvardus Rex conjugem habuit Gydam, Godvini (Gvudini) filiam, Thorgilsi Sprakaleggii ex filia neptem, quæ erat Sveini Ulfi filii, Danorum Regis, ex amita neptis. Ea atque Edvardus Rex liberos non genuere; quocirca post Edvardum Regem frater ejus (Gydæ) Haralldus regnum suscepit, qua de re Anglia Regis Adalradi Boni prosapia excidit. Haralldus Godwini filius novem menses & dimidium in Anglia regnaverat, quo tempore cæsus occubuit, viro ex posteris Godvini Jarli (Ducis) tunc superstite nullo, præter Tostii Jarli filios Ketillum & Skulium, nec non Gydam Haralldi filiam, quam conjugem duxit Valdimarus Holmgardiæ Rex, filius Regis Jarisleisi atqve Ingigerdæ, quæ erat filia Regis Olafi Sveci. Ex ea ille suscepit Haralldum Regem, qvi conjugem habuit Christinam, Ingii Regis filiam, qvi erat filius Steinkeli. Eorum filiæ erant Malfrida atque Ingebiorga. Malfridam conjugem duxit Sigurdus Jorsalafar (Hierosolymapeta) & post eum Eirikus Eymune Daniæ Rex. Ingebiorgam vero Haralldi filiam matrimonio sibi junxit Dux Knutus, Lavardus cognominatus, quorum liberi erant Valdemarus Dano-*

(k) *Haralldus sine dubio non erat Emmæ filius, sed natus ex Alfiva, priore Knuti Regis sive uxore sive concubina, conf. emendationes illustriss. Suhmii in Historia Dan. pag. 41. not.* (1).

Kristin, Katrin oc Margret. Valdimar konungr feck Sophiu dóttr Valaders konungs af Polen, oc Rikeze drottningar; börn þeirra Sophiu voro Knútr konungr oc Valdimar konungr, oc Kristin, sem átti Karl konung Sörkvisson; þeirra börn voro Sörkvir konungr oc Valdimar konungr, oc Rikiza drottning. Margret dóttir Knúts konungs Lávards átti Stíg Hvítaledr; þeirra börn voro Niçolás oc Kristin, sem átti Karl konung Sverkisson; þeirra son var Sverki konungr, fadir Johans konungs. Módir Karls konungs var Úlfhilldr drottning, dóttir Hákonar Finnzsonar, Hárekssonar af Þiótto. Úlfhilldr átti fyrst Nicolás Dana konung, oc sidan Inga konung Hallsteinsson í Svía-ríki. Sídan feck hennar Sverki Karlsson oc Ríkitzu drottningar, sem sidan átti konung Eirík Knutsson í Svía-ríki.

Danorum Rex, Christina, Catharina atque Margareta. Valdemari Regis conjunx erat Sophia, filia Valaderi, Poloniæ Regis & Reginæ Rikissæ, sed Valdemari atque Sophiæ liberi Knutus Rex & Valdemarus Rex, nec non Christina, nupta Regi Karlo Svörkeri filio, quorum liberi erant Svörkerus Rex, & Rex Valdemarus atque Rikissa Regina. Margareta Regis Knuti Lavardi filia connubio juncta fuit Stigo Hvitaleder (albi corii), qui liberos genuerunt Nicolaum atque Christinam, Regis Karli Sverkii filii conjugem; eorum filius erat Sverkius Rex, pater Regis Johannis. Mater Karli Regis fuit Ulfhillda Regina, filia Hakoni, neptis Finni, proneptis Hareki in Thiotta. Ulfhillda primum nupta fuit Nicolao Danorum Regi, & postea Ingio Regi, Hallsteini filio in Svionia. Post hunc conjugem eam duxit Sverkius Karli filius atque Rikissæ Reginæ, quæ deinde nupta Eiriko Knuti filio, Svioniæ Regi. A. D.

FERD OLAFS HARALLDZSONAR I NOREG.

Olafr, son Haralldz konungs Sigurdarsonar, hellt lidi sino brott af Englandi, oc sigldi út af Hrafns-eyri, oc kom um haustit til Orkneyia, oc var þar þar tídenda, at Maria dóttir Haralldz konungs Sigurdarsonar, hafdi ordit bråd-daud þann sama dag, oc á þeirri sömo stundo, er Haralldr konungr hafdi fallit fadir hennar.

ITER OLAFI HARALLDI FILII IN NORVEGIAM.

Olafus, Haralldi Regis filius, filii Sigurdi, suis cum copiis ab Anglia abiens, è (portu) Hrafnseyre dicto navigavit, atque autumno (eodem) ad Orcadas venit, ubi id novi acciderat, ut Maria, filia Regis Haralldi Sigurdi filii, subita morte esset exstincta, eodem die eademque hora, qua in prælio cæsus occubuerat ejus pater, Rex Haralldus.

A. D. Ólafr dvalldiz þar um vetrinn, enn eptir um sumaret fór hann austr til Noregs: var hann þá þar tekinn til konungs med Magnúsi bródur sinom. Ellisif drottning fór vestan of haf med Ólafi stiúpsyni sinom, oc Ingigerdi dóttor hennar. Þá kom oc vestan um haf med Ólafi Skúli son Tosta Jarls, er sídan var kalladr konungs-fóstri, oc Ketill Krókr brodir hans. Þeir voro bádir göfgir menn oc kyn-stórir af Englandi, oc bádir forvitra: voro þeir brædor hinir kærsto Ólafi konungi. Fór Ketill Krókr nordr á Hálogaland, feck Ólafr konungr hönom þar kvanfáng gott, oc er frá hönom komit mart stór-menni. Skúli konungs-fóstri var skörungr mikill, oc manna frídastr siónom; hann gördiz forstióri í hird Ólafs konungs, oc taladi á þíngom, oc red öllom land-rádom med konungi. Ólafr konungr baud at gefa Skúla fylki eitt í Noregi, þat er hönom þótti bezt, med öllom tökom oc skylldom þeim er konungr átti. Skúli þackadi hönom vel bod sitt, oc letz helldr vilia beidaz af hönom annarra luta, fyri því ef konunga-skipti verda, sagdi hann, kann vera at riúfiz

ralldus. Olafus hyemem ibi transegit, sed sequenti æstate orientem versus in Norvegiam est profectus. Tum in Regem ibi est acceptus, una cum fratre Magno. Elisabetha Regina Olafum privignum atque Ingigerdam filiam suam ab occidente per mare secuta est. Olafum ab occidente etiam comitatus est Skulius, Tostii Jarli filius, qui postea Regis nutritius est dictus, nec non Ketillus Krok, ejus frater. Ambo hi (fratres) viri erant eximii, nec non summis in Anglia locis nati, & insigni prudentia atque sagacitate ambo. Intima illi fratres Olafo Regi juncti erant amicitia. Ketillus Krok boream versus in Halogalandiam se contulit, ubi curante Olafo Rege, connubio junctus commodo, amplæ multorum insignium virorum atque Magnatum stirpis auctor est factus. Skulius Regius nutritius vir erat manu & consilio promtissimus & faciei decore præstantissimus omnium, qui aulæ Olafi Regis præfectus, in comitiis (ejus vice) verba fecit, atque rerum omnium moderandarum cum Rege particeps erat. Skulio Rex Olafus provinciam quandam in Norvegia, quæ optima ei fuisset visa, obtulit conferendam cum omnibus censibus atque vectigalibus, quæ Regis erant. Skulius actis Regi prolixe gratiis, significavit, se aliam rem à Rege petere velle, fieri enim posse, si Regum foret commutatio, ut donum istud sibi non constans fieret; se igitur possessiones & prædia potius petiturum, emporio

riúfiz giöfin. Ec vil helldr, fegir hann, þiggia nockorar eignir þær er liggia nærr kaupstödom þeim, er þer herra erud vanir at fitia, oc taka Jóla-veizlor. Konungr iátadi hönom þesso, oc fkeytti honom iardir auftr vid Konungahello, oc vid Oflu, vid Tunsberg, vid Borg, vid Biörgyn, oc nodr vid Nidarós: þær voro náliga hinar bezto eignir í hveriom þessom ftad, oc hafa þær eignir legit fídan undir þá ætt-menn, er af Skúla ero komnir. Olafr konungr gipti Skula frænd kono fina Gudrúno Neftteins-dóttor. Módir hennar var Ingiridr, dóttir Sigurdar konungs Sýrs oc Áfto, módur Ólafs konungs helga: Ingiridr var fyftir Ólafs konungs hins helga oc Haralldz konungs. Sonr Skúla oc Gudrúnar var Áfolfr á Reini; hann átti Þóro, dóttur Skopta Augmundarfonar, oc var fá Skopti fonarfon Þórbergs Árnafonar; enn dóttir Skula oc Gudrúnar var Ragnhilldr, fem átti Orm kyrpins: hans dóttir var Áfa, modir Biörns búks, Sonr þeirra Áfolfs var Gutthormr á Reini, fadir Bárdar, födur Inga konungs oc Skúla hertoga. Dóttir þeirra Áfolfs oc Þóru var Sigridr, fem átti Hallkel Húk; þeirra fon var Jon, fadir Hallkels, Rögnvallds oc Gregorii. Guttormr á Reine feck Elrídar, fyftur Hallkels Húks; þeirra dætor voro Rangrid, Ingrid oc Gudrud, Rangrid átti

porio & civitati vicina, « in qua, inquit, folitum eft Vobis, Domine, fedem habere atque convivia Jolenfia celebrare.» Hoc ei Rex gratificatus, prædia mancipavit illi, pofita in vicinia Konungahellæ ad orientem, in vicinia Ofloæ, Tunsbergæ, Borgi (Sarpsborgi), nec non Bergarum atque Nidarofiæ ad boream. Præftantiffima fere omnium ea erant prædia, fuis fingula locis, quæ in nepotum atque pofterorum Skulii poffeffione poftea fuere. Olafus Rex Skulio conjugem dedit cognatam fibi foeminam, Gudrúnam, Neffteini filiam. Hujus mater erat Ingirida, filia Regis Sigurdi Syr atque Aftæ, matris Regis Olofi Sancti, quæ (igitur) Ingerida foror erat Regis Olofi Sancti atque Haralldi Regis. Skulii atque Gudrunæ filius erat Afolfus in Reine, qui conjugem habuit Thoram, filiam Skoptii, Augmundi filii. Skoptius ille erat Thorbergi Arnii filii ex filio nepos; fed Skulii atque Gudrunæ filia fuit Ragnhillda, quæ nupfit Ormo Kyrpino, cujus filia erat Afa, mater Biorni Buck (capri) Afolfi & Thoræ filius erat Guttormus in Reine, pater Bardii, qui fuit pater Ingii Regis atque Ducis Skulii; Afolfi (vero) & Thoræ filia erat Sigrida, quæ nupta fuit Hallkello Huk, quorum filius erat Jon (Johannes), pater Hallkelli, Rognvalldi atque Gregorii. Guttormus in Reine uxorem duxit Elridam, fororem Hallkelli Huk, ex quo conjugio nata eft Rangrida, Ingrida atque Gudruda. Rangrida nupfit A.D.

A. D. átti Biörn Byrdarſvein, þeirra dætor voro Elrid og Ingibiörg. Elrid átti Magnus konung, þeirra dóttir var Kriſtin, ſem átti Reidar Sendimann. Þórir Skinnfelldr hafdi ádr átt Elrídi, oc vid henni tvo ſono Kiniad oc Þórgrím Kloſa; enn eptir dauda Magnuſar konongs Haralldzſonar giftiz hon lögmanninom í Gautlandi, þeirra ſon var Haralldr. Synir Ingibiargar voro Þórſteinn Skáldmolld. Rangrid giftiz ſídan Fridriki Kiæna, þeirra dóttir var Áſtrídr. Ingirídr dóttir Guttorms á Reini átti Guttorm Auſtmansſon af Jamtalandi. Guttorm á Reini átti ſídan Bergliótu, þeirra ſon var Aſúlfr, hans dóttir var Þórbiörg, ſem átti Eirik Griffil, þeirra ſon var Áſúlfr. Sídan eignadiz Þórbiörg Reidar frænda konongs. Guttormr á Reine feck ſídan Sigrídar, dóttor Þórkels oc Hallkötlu. Hallkatla var dóttir Sveins Bryniúlfsſonar oc Ingirídar, ſyſtur Knútz Ríka; en Sveinn var bródir Sverkis í Sogn, Börn Guttorms oc Sigrídar voro Bárdr Guttormsſon,

nupſit Biorno Byrdarſvein, quorum filiæ erant Elrida atqve Ingibiorga. Elrida nupta eſt Magno Regi (l), *quorum filia fuit Chriſtina, Reidaro Sendimann (Legato) matrimonio juncta. Elridæ prior maritus fuerat Thorerus Skinnfelldr (pellitus), qvi cum ea duos genuerat filios, Kiniadum atqve Thorgrimum Kloſe; mortuo autem Magno Rege, Haralldi filio, conjugio juncta eſt Legiſero Gautlandiæ, & ex eo conjugio natus Haralldus. Filii Ingibiorgæ erant Thorſteinus Skalldmolld. Rangrida poſtea nupta eſt Frederiko Kiæne, quorum filia fuit Aſtrida. Ingirida, filia Guttormi in Reine, maritum habuit Guttormum, Auſtmanni filium ex Jamtia. Conjugem poſtea duxit Guttormus in Reine Bergliotam, quorum filius erat Aſulfus, hujusqve filia Thorbiorga, uxor Eyriki Griffil, qvi genuere Aſulfum. Poſtea Thorbiorga nupta eſt Reidaro, Regis conſangvineo. Aliam deinde Guttormus in Reine duxit conjugem, Sigridam, filiam Thorkelli atqve Hallkatlæ; qvæ Hallkatla erat ex ſorore neptis Sveini, filii Brynjolfi & Ingiridæ, ſororis Knuti Potentis* (m), *Sveinus autem frater Sverkeri in Sognia. Liberi Guttormi atqve Sigridæ fuere Bardus Guttormi filius, qvi priori*

(l) *Magnus ille Rex erat Magnus Erlingi filius; qvare aut ſcriptoris ipſius memoriæ qvodam lapſu, aut librarii incuria factum eſt, ut Rex hicce Magnus Haralldi dicatur filius.*

(m) *Knutus hicce Potens alius fuerit, neceſſe eſt, qvam Rex Knutus, ab Islandicis Scriptoribus vulgo Potens, ab aliis Magnus cognominatus. Knutus, qvem hic loqvitur Scriptor Satraparum Norvegiæ unus ſine dubio fuit, cætera non niſi nomine notus.*

sort, sem fyrst átti Úlfhilldi, dóttor Páls biskups, oc sídan Ceciliu, dóttor Sigurdar konungs Haralldzsonar; þeirra synir voro þeir Ingi konungr, Skúli hertugi, oc Guttormr, oc dóttir Sigrídr.

SAMIÖFNUDR HARALLDZ KONONGS OC OLAFS KONONGS.

Halldorr son Bryniolfs Gamla Úlfallda var vitr madr oc höfdingi mikill, hann mællti þá er hann heyrdi rædur manna, at menn misiöfnodo miöc skaplyndi þeirra brædra, Ólafs hins Helga oc Haralldz konongs, oc sagdi sva: Eg var med þeim bádom brædrom í kærleikom miklom, oc var mer hvarstveggia skaplyndi kunnigt; sann ec alldregi tva menn skaplíkari; þeir voro bádir enir vitrosto oc hinir vapn-diörfosto menn, ágiarnir til siár oc ríkis, ríklyndir oc eigi alþýdligir, stiórnsamir oc refsingasamir. Ólafr konongr braut landz fólk til Kristni oc retta sida, en refsadi grimmliga þeim er dauf-heyrdoz vid; þoldo landz-höfdingiar hönom eigi iafndæmi oc rettdæmi, oc reisto her móti hönom, oc felldo hann á eign sinni siálfs, oc vard hann fyrir því heilagr. En Haralldr konongr heriadi

priori conjugio uxorem duxit Ulfhilldam, filiam Pauli Episcopi, sed postea Cæciliam, filiam Regis Sigurdi, Haralldi filii. Eorum filii erant Rex Ingius, Dux Skulius, Guttormus, nec non filia Sigrida, A.D.

COMPARATIO INTER OLAFUM REGEM ET REGEM HARALLDUM.

Halldorus filius Brynjolfi Ulfalldi, Veteris dicti, vir erat prudentia insigni & in rebus administrandis acer. Hic audiens sermones hominum, magnum ingenia fratrum, Olafi Sancti atque Haralldi Regis intercedens tantopere loquentium discrimen, sermonem ingressus ita: „Mihi, inquit, cum „utroque horum fratrum magna intercessit „amicitia, mihique utriusqve (sat) notum „ingenium, qui duos homines ingenio magis pares & similiores nunqvam inveni. „Fuere ambo homines eximia prudentia, „audacia in armis ferendis insigni, opum „atque potentiæ avidissimi. animi elati & „od vulgi favorem captandum minus apti, „sed in rebus administrandis strenui (ambo), „& in delictis puniendis severi. Olafus „Rex regni incolas & cives ad Christianam religionem & sacra rite instituta „vi coëgit, gravi in eos poena sæviens, qui „morigeri non erant; qvam eqvam in omnes & justam severitatem non ferentes regni Satrapæ & Magnates, copiis in eum „coactis, suo ipso in regno illum cecidere; „qua re sanctus fieri meruit. Haralldus „quoque

A. D. 1066. iadi til frægdar ser oc ríkis, oc braut allt fólk undir sic, þat er hann mátti, oc fell hann á annara kononga eign. Bádir þeir brædor voro menn hversdagsliga sidlátir oc veglátir; þeir voro oc vídförlir oc eliumenn miklir, oc urdo af sliko vídfrægir oc ágætir.

„quoque Rex, ut gloriæ & potentiæ potis „fieret, bella gerens, populos omnes, quot- „quot potuit, vi & armis sibi subjecit; „quocirca in alterius Regis regno cæsus oc- „cubuit. Fratres hi ambo erga homines, „quibuscum quotidie conversabantur, hone- „statis & decori, modestiæque erant aman- „tes. Peregrinationibus quoque (ambo) „erant clari, & homines in laboribus per- „quam assidui; quibus de rebus fama & „gloria longe lateque erant conspicui.“

1085. FUNDR KONONGANNA OLAFS KYRRA OC KNUTZ HELGA, OC HERBUNADR TIL ENGLANDZ.

Olafr konongr inn kyrri var vinr mikill Knútz Dana-konongs mágs sins. Þeir lögdo stefno med ser, oc hittuz í Elfinni vid Kononga-hello, þar sem konongar voro vanir at finnaz. Rædir þá Knútr konongr, at hann villdi at þeir gördi her vestr til Englands, slíks sem þeir átto at hefna þar, Ólafr konongr at upphafi, oc sídan Dana-konongar. Gör nú annat-hvart, sagdi Knútr konongr, at ec mun fá þer LX skipa, oc giörse þú höfdingi fyrir, eda ella man ec görase höfdingi fyrir, oc fá þú mer LX skipa. Þá mællti Ólafr konongr: Þetta mál er þer talt Knútr konungr, sagdi hann, er

CONVENTUS REGUM, OLAFI KYRRE ATQUE KNUTI SANCTI, NEC NON APPARATUS EXPEDITIONIS BELLICÆ IN ANGLIAM.

Olafus Rex, cognomine dictus Kyrre, magna amicitia junctus erat affini suo Knuto Danorum Regi. Hi statuto conveniendi loco & tempore, in fluvio Elf (Gotelf) juxta Konungahellam, ubi congredi soliti fuere Reges, congressi sunt. Hic exponit Knutus, se velle, ut exercitum occidentem versus in Angliam expedirent, vindictæ ibi sumendæ talem & tantam habentes causam, primum & præcipue Rex Olafus, atque deinde Danorum Reges: „hic igitur, in- „quit Knutus Rex, alterutrum agas velim, „vel Tu, auctus navibus LX, quas ego „Tibi tradam, ducis suscipe munus, vel ego „ducis munia obibo, LX à Te mihi tradi- „tis navibus.“ Ad quæ respondens Olafus Rex: „quod Tu Knute Rex, inquit, lo-

er mer skapfellt; en þat er miöc ólíkt oc óiafnt: þer frændor hafit borit til meiri gipto át vinna England med miklom sóma, sem var Knútr konongr inn Riki; nú er likligt at þat muni ættgengt med yckor. En þá er Haralldr konongr, fadir minn, fór vestr til Englandz, feck hann bana; var þá í landinu allt it besta lidit; eyddiz þá Noregor sva at mannvali, at sidan hefir eigi sliks kostr verit, oc sörst at upphafi foringi slikr sem var Haralldr konongr, bædi at vitu oc hardsengi; var sú ferd at öllom lutom ágætliga velbúin, oc gafz sem þer vitit. En nú kann ec ætla mitt rád, hverso myklo ec em vanfærri til at göraz höfdingi fyrir, oc vil ec ydr tilkiósa at þer farit med minni ettingo. Oc feck Ólafr konongr Knúti LX stór-skípa, med ágætom búnadi oc traufto lidi, oc setti þar fyrir höfdingia lenda-menn sína; oc var þat mællt, at stórmannliga væri herinn tilfenginn. Er þat oc sagt í Knútz Sögo, at Nordmenn einir rufo eigi leidángrinn, þá er saman var kominn herinn; voro þeir Knúti lýdugir. En Danir bidu eigi konongs, fóro Nordmenn þá aptr til Noregs med villd oc samþycki Dana-konongs. Þat virdi Knútr konongr vid Nordmenn, er þeir fóro heimleidis, oc

„queris negotium, animo quidem meo gra-„tum est, sed tamen dissimile multum & di-„spar. Vobis cognatis major (quam meis) „contigit fortuna, in Anglia vobis maxi-„ma cum gloria vindicanda, Regi nimirum „Knuto potenti; quare veri est simile atque „sperandum fore, ut eadem fortuna vestræ „familiæ adsutura sit comes. Contra Rex „Haralldus, meus pater, occidentem versus „in Angliam profectus, (prælio) est cæsus; „qvo tempore selectissima erat in terra (Nor-„vegia) militum manus: verum tunc selectis „ejusmodi copiis exhausta adeo est Norve-„gia, ut post ea tempora talium copia non „extiterit, Ducis primum & præcipue ta-„lis, qualis erat Haralldus Rex, tum pru-„dentia, tum fortitudine. Erat ea expe-„ditio rebus ab omnibus eximie parata, sed „eventum sortita, qualem vos nostis. Jam „ergo virium mearum ipse æstimator, & „quam sim imparatior ad copias ducendas „(probe gnarus), Te eligam expeditionis „ducem, ad quam ibis, meis suffultus sub-„sidiis.“ Olafus Rex Regi Knuto LX „tradidit ingentes naves, eximio rerum omnium apparatu & lecto milite instructas, quibus duces satrapas suos constituit, fatentibus cunctis, magnifice subministratas (istas) fuisse copias. Narratur quoque in historia Knuti, solos Nordmannos imperatas ad expeditionem copias non dissolvisse, postquam in unum totus coierat exercitus, atque Knuto Regi morigeros fuisse: verum Danis ad

A. D. 1085.

A. D. 1085. oc gaf þeim leyfi at fara í kaupferdir í gegnom hans land oc strauma, hvart er þeir villdi; oc sendi hann Noregs konongi dýrligar giafir fyrir sitt lidsinni, en hann lagdi á Dani reidi oc fegialld mikit her fyrir, þá er hann kom heim í Danmörk; fóro þeirra skipti svo, at þeir siálfir Danir drápo Knút konong, oc þolldo hönom eigi rettdæmi.

ad Regis adventum non manentibus, ad Norvegiam bona venia & consensu Danorum Regis, reversos esse Nordmannos. Qvam rem, à Nordmannis factam, magni æstimavit Knutus Rex, iter domum remetientibus permittens, ut ad mercaturas irent, per regiones perque maria ejus, qvocunqve ipsi vellent; munera qvoqve pretiosissima Norvegiæ Regi mittens, pro præstito auxilio, sed ira & mulctis gravissimis eam ob rem in Danos sæviens, postqvam domum in Daniam redierat; qvæ eos intercedentia negotia eo demum processerunt, ut Dani ipsi Knutum Regem morte mulctarent, justum ejus non ferentes judicium.

DE REGE OLAFO KYRRE.

Olafr konongr var óhnöggr at fegiöfum vid menn, oc gaf hann allskyns gersimar. Sva segir Stúfr scálld:

Gefr ættstudill iöfra
Aurr oc steinda knaurro
Hann vill hnöggvi finnar
Há bryniot skip synia.
Þiód nytr Olafs audar
Annar konongr mannom
Se þú hvert slíkt se fe reidir
Sik beztan giam miklo.

Her þengill gledr hringum
Hodd-örr sá er rydr odda
Beck-fagnir lætr bragna
Bragningr geofum fagna.
Nordmönnom gefr nenninn
Noregs konongr stórum

Ört

DE REGE OLAFO KYRRE.

Olafus Rex erat in donis largiendis non parcus, maximi pretii munera omnigena dans. Qva de re ita Stufus poëta:

Donat generis columen Regum
Largus pictas magnas mercatorum naves,
Ille vult suam tenacitatem,
Et alte loricatas naves, negare.
Populus fruitur Olafi divitiis.
Alius Regum hominibus,
Vide tu, qvis tales opes expendit?
Per se Optimum Principem maxime.

Milites Rex lætos reddit annulis
Auri largus, qvi tingit cuspides;
Scamni præsidia curat fortium hominum
Dux & Princeps donis exhilarari.
Nordmannis dona largitur strenuus
Norvegiæ Rex ingentia;

Muni-

Örr er Engla þverrir
Olafr borinn sólo.

Hilmir gefr oc hiálma
Hird sva at eingis virdir
Konongs pryda þau klædi
Kynstórr sirum brynior.
Dyggr lætr þúngar þiggia
Þengill af ser drengi
Vas launar sva vísi
Verdungu hálfs gerdar.

Olafr gefr sva iöfra
Galli engi má sniallra
Höggvit gull til hylli
Hilldinga konr milldi.
Gramr er und heidum himni
Hann er fremstr konung-manna
Spurdo hve. glict má göiva
Giöflundr borinn undir * * *

Munificus est Anglorum vastator A. D.
Olafus, natus sole felici.

Rex donat & galeas,
Aulicos, ita ut pensi non faciat,
Regis exornat illa armatura,
Genere illustris, militibus loricas.
Probus ille sinit graves accipere
Rex à se viros milites,
Labores itinerum remunerat sic Princeps
Satellitio, Halfi vestes.

Olafus largitur ita Regum,
Ira ut nullæ valeant, insignium
Dissectum aurum, pro amicitia,
Regum cognatus, contra largitatem.
Rex est sub coelo sereno,
Ille est princeps Regum virorum,
Rogans tu audi, quis talia efficiat,
*Largiri promtus, natus sub * * **

DAUDI OLAFS KONONGS.

Olafr konongr Kyrri sat optliga í heradí at stór-búom sínom; en er hann var austr í Ranríki á Haukabæ at búi síno, þá tók hann sótt þá, er hann leiddi til bana; þá hafdi hann konongr verit at Noregi XXVI vetor, en hann var til konongs tekinn einom vetri eptir fall Haralldz konongs. Lík Ólafs konongs var flutt nordr til Nídaróss, oc iardat at Kristz kirkio þeirri, er hann let siálfr göra. Hann var hinn vinsælasti konongr, oc hafdi Noregr mikit audgaz oc prýdz undir hans ríki.

MORS OLAFI REGIS.

Rex Olafus Kyrre ut plurimum rure in villis suis ingentibus commorabatur. Cæterum in tractu regni orientali, in Ranarikia, in villa Haukbæ, dum commoratur, morbo ibi corripitur, qui mortem ei accelerarit. Eo tempore Norvegiæ Rex XXVI hyemes fuerat, hyemem unam post cædem Haralldi Regis in regnum acceptus. Funus Olafi Regis boream-versus Nidarosiam ductum, in æde Christo sacra tumulatum est, quam ipse strui curaverat. Erat civium favore beatissimus Rex, cujus sub imperio Norvegia plurimum divitiis & ædificiis aucta fuit & ornata. 1093.

A. D. 1093. UPPHAF MAGNUSAR KONONGS BERFÆTTA OC HAKONAR BRÆDRUNGS HANS.

Magnus son Ólafs konongs var þegar til konongs tekinn í Vikinni, eptir andlát Ólafs konongs, yfir allan Noreg. En er Upplendingar spurdo andlát Ólafs konongs, þá tóko þeir til konongs Hákon Þóris-fóstra, brædrung Magnusar konongs. Sídan fóro þeir Hákon oc Þórir nordr til Þrándheims, en er þeir komo til Nidaróss, þá stefndo þeir Eyra-þíng, oc á því þíngi beiddi Hákon bændor at gefa ser konongs nafn, oc var hanom þat veitt, at Þrændor tóko hann til konongr yfir hálfan Nóreg, sva sem haft hafdi Magnus konongr fadir hans. Hákon tók af vid Þrændi allt land-aura-gialld, oc gaf þeim margar adrar rettarbætur; hann tók þá oc af vid þá ióla-giafir. Sneroz þá oc allir Þrændir til vinátto vid Hákon konong. Þá tók Hákon konongr ser hird, oc fór sídan aptr til Upplanda; hann veitti Upplendingom rettarbætur allar slíkar sem Þrændom, gerdoz þeir oc fullkomnir vinir hans. Þá var þetta qvedit í Þrándheimi:

Ungr kom Hákon hingat
Hann er beztr alinn manna
Frægdar milldr á folldo
Fór med Steigar Þóri.

Syni

EXORDIUM (HISTORIÆ) REGIS MAGNI NUDIPEDIS ET HAKONI EJUS PATRUELIS.

Magnus, filius Olafi Regis, statim post Regis Olafi mortem, in Vika in Regem totius Norvegiæ est acceptus. Verum Upplandenses, nuntiata Olafi Regis morte, Regem sibi sumserunt Hakonem, Thoreri alumnum, Regis Magni patruelem. Postea Hakonus atqve Thorerus boream versus in Thrandhemiam profecti, ubi Nidarosiam pervenere, Eyrensia indixere comitia, qvibus in comitiis colonos rogavit Hakonus, ut Regis sibi nomen darent, qvod ei datum fuit concessumqve, adeo ut Throndi illum in dimidiæ Norvegiæ Regem acciperent, qvam partem regni habuerat Rex Magnus, ejus pater. Hakonus onere portoriorum levavit Throndos, (qvæ solvere jussi erant mercatores) multisqve aliis rebus jura eorum auxit aut emendavit. Is qvoqve tributa, qvæ donorum Jolensium nomine solvi debebant, eis remisit; qvare Throndorum omnium animi ad amicitiam Hakoni Regis sunt flexi. Tum Rex Hakonus aulicos & satellites sibi legit, qvo facto, ad Upplandias revertitur. Upplandenses iisdem immunitatibus auxit, qvos Throndis concesserat; illi (ergo) ei etiam facti sunt amicissimi. Eo tempore in Thrandhemia hoc carmen fuit cantatum:

Juvenis huc venit Hakonus,
Ille est optimus natus virorum;
Fama largitatis inclytus in terra
Comes ille fuit Steigensis Thoreri.

Filio

Syni Olafs baud-ſidan
Siálfr upp Noreg hálfan
Milldr en Magnus villdi
Málſnjallr hafa allan.

Filio Olafi obtulit poſtea A. D.
Ipſe cedendam Norvegiam dimidiam
Munificus: atqui voluit Magnus
Ore diſertus totam habere.

HERNADR MAGNUſI KONONGS I SUDREYOM.

Magnus konongr byriadi ferd ſina or landi, oc hafdi med ſer lid mikit oc frítt, oc gódan ſkipakoſt, hellt hann lidi því veſtr um haf, oc fyrſt til Orkneyia; hann tók þar höndom Jarlana Erlend oc Pál, oc ſendi þá báda auſtr í Noreg. En hann ſetti eptir Sigurd ſón ſinn til höfdingia yfir eyonom, oc feck hönom rádoneyti. Magnus konongr hellt lidi ſino til Sudreyia, en er han kom þar, tók hann þegar at heria oc brenna bygdina, en drap mannfólkit, oc rænto allt þar er þeir fóro, en landzlýdrinn flýdi uudan víds vegar, ſumir inn í Skotlandz fiördo, en ſumir ſudr inn i Satíri eda út til Irlandz, ſumir ſengo grid, oc veitto handgaungo. Sva ſegir Biorn enn Krepphendi:

EXPEDITIO MAGNI REGIS AD INSULAS SUDURENSES. (HÆBUDAS).

Magnus Rex iter è patria, ingreſſus, multas & pulchre ſtructas duxit copias ſecum, nec non claſſem navium ingentem, quo cum exercitu mare trajecit occidentem verſus, primumque in Orcadas. Hic captos Jarlos Erlendum atque Paulum, ambos orientem verſus in Norvegiam miſit, filium autem ſuum Sigurdum reliquit ibi inſularum Præfectum, adjungens ei viros (quosdam) conſiliarios. Magnus Rex (inde) in Sudurenſes inſulas claſſem duxit, quo ubi pervenit, bello ibi & igne per rura graſſari coepit, maresque incolas occidit, & loca omnia, qua ferebantur, late eſt populatus, fugientibus incolis, late ſparſis, in Sinus Scoticos aliis, aliis auſtrum verſus ad Satiriam usque aut in Hiberniam. Quibusdam vita & pax data eſt, qui fidem Regi addixere. Qua de re ita Biörnus Krepphendi: 1093.

Lek of Liódhhús ſikiom
Limſorg nærri himni
Vítt bar ferd á flótta
Fúſs gaus elldr or húſom.
Aurr ſkiölldungr fór elldi
I Viſt búendor miſto
Róg geiſla vann ræſir
Raudan lífs oc audar.

Saltavit in Liodhuſio valde
Ramorum dolor prope coelos;
Late ferebantur agmina in fugam,
Aridus erupit ignis ex ædibus.
Munificus Rex graſſatus eſt igne,
In Viſta incolæ amiſere,
Pugnæ radium effecit Princeps
Rubrum, vitam & opes.

Húngr

Famem

A. D. 1093.

Húngr þvertir let heriat
Hridar gagls á Skidi
Taunn raud Tyrvist innan
Teitr vargs í ben margri.
Grætti Grænlandz drottinn
Geck hátt Skota fteckvir
Þiód rann Mylsk til mædi
Meyar sudr í eyom.

Famem sedans ille jussit bellari
Prælii aviculæ, Gagii, in Skida;
Dentem ille tingit intra Tyrvistam
Hilaris lupi vulneribus in multis.
Contristavit Grænlandiæ Dominus,
Ivit altum Scotos qui fugat,
Populus cucurrit Mylsicus lassatus,
Virgines ad meridiem in insulis.

FRA LÖGMANNI SYNI GUDRAUDS KONONGS.

1093. Magnus konongr kom lidi sino vid eyna (*a*) Helgo, oc gaf þar grid oc frid öllom mönnnm oc allra manna varnadi. Þat fegia menn, at hann lyki upp Kolumba kirkio hinni litlo, oc geck konongr eigi inn, oc lauk þegar aptr hurdina í lás, oc mællti, at engi skylldi sva diarfr vera sídan, at gánga inn í kirkio þá, oc hefir sídan sva görl verit. Þá fór hann sudr firi (*b*) Satiri, heriar þar á bædi bord, á Irland oc Skotland, fór sva allt herskilldi sudr til Manar, oc heriadi þar sem í ödrom stödom. Sva segir Biörn Krepphendi:

DE LAGMANNO, GUDRAUDI REGIS FILIO.

Magnus Rex classem suam appulit ad insulam Sanctam, ubi omnibus hominibus, nec non omnium incolarum bonis pacem concessit & securitatem. Perhibent eum templum Kolumbæ minus aperuisse, ingressumqve non esse Regem, sed obserata mox janua, edixisse ne qvis adeo esset audax, ut in ædem istam sacram introiret; cui mandato postea obtemperatum fuit. Postea Rex Magnus classem & copias duxit ad illam insulam, ubi bello, prædis & incendiis est grassatus. Qva regione subacta, austrum versus Satiriam prætervectus, ad utrumqve latus positas regiones, Hiberniam & Scotiam bello infestavit; qva ratione arma hostilia circumtulit meridiem versus ad Manniam usqve, qvam insulam, veluti cætera loca, bello vexavit. Cujus rei ita meminit Biörnus Krepphendi:

Vitt Late

(a) *Qvam Snorrius hic Helgo s. Sanctam vocat, insula est, aliis nominibus Hu, Y, sive Y-Columb Kill, nec non Jona dicta, inter insulas Scoticas minimarum una, qvæ insulæ Mull ad occidentem adjacet. Erat in ea Coenobium olim Monachorum, D. Columbæ sacrum, sedes Episcopi insularum Sodorensium, qvæ antea fuerat in Sodora insulæ Man. Vid. Buchanani Rerum Scotic. lib. 1, pag. 28. 8. Alterum quoqve in insula Jona erat Coenobium Monialium.*

(b) *Qvæ hic Satiria vocatur regio, est Chersonesus Scotiæ australis, in mare longius projecta. Kentera s. Cantiera (Kantiri) dicta, adeo arctis faucibus vicinæ terræ conjuncta, ut per eas naviculæ trahantur, ut compendium fiat itineris.*

Vitt bar fniallr of fletta
Sandey konongr randir
Rauk um Il þá er ióko
Allvallz menn à brennur.
Sanntiri laut funnar
Seggia kind und eggiar
Sigr gædir red ſidan
Smallr Manveria falli.

*) Þess getr oc Gisl at Magnus konongr rak hernat um Eyarnar.

Toc a Sciþi
Enn Scotar flydo
Jofra ægi
(*a*) Iviſtar Gramr. *)

Lögmadr het ſon Gudraudar Sudreyia konongs; Lögmadr var ſettr til landvarnar í Nordreyom. En er Magnus konongr kom til Sudreya med her ſinn, þá flýdi Lögmadr undan her oc hvar um eyar, en at lykdom töko menn Magnus konongs hann med ſcipſogn manna, þá er hann villdi. flýia ut til Irlandz; let konongr hann í iárn ſetia, oc hafa í gæzlo. Sva ſegir Biörn Kreppehendi:

Hætt var hvert þat er átti
Hvarf Gudrodar arfi
Lönd vann lofdungr Þrænda
Lögmanni þar bannat.
Nytr feck neſiom utar
Nadrs bing töpud ſingin
Egda gramr þar er umdo
Ungr vættrima túngor.

Oc

Late circumtulit inclytus per planam A. D. circa 1096.
Sandeyam Rex clypeos;
Fumarunt per Ilam loca, ubi auxere
Omnipotentis viri incendia.
Sanntiriæ ſe curvavit ad auſtrum
Militum proles ſub acies;
Victoriæ dator effecit poſtea
Præclarus Manniæ incolas proſterni.

Magnum inſulas armis ſubegiſſe Giſlus etiam meminit:

Cepit Scidam
Fugientibus Scotis
Regum Princeps
Uiſtæ incolis iratus.

Lagmannus nomine dictus eſt filius Gudrandi, inſularum Sudurenſium Regis. Inſulis borealibus, ut terras ibi tutaretur, præfectus erat datus Lagmannus. Veniente autem ad Sudurenſes inſulas Magno Rege, ſuis cum copiis, hinc illuc circa inſulas fuga Lagmannus ſe ſubducebat, ſed tandem captivum eum abduxere milites Magni Regis una cum navis, quam ducebat, claſſiariis, quando in Hiberniam fugam capere volebat, quem Rex catenis oneratum, cuſtodiri juſſit. Cujus rei ita meminit Biörnus Krepphendi: 1096.

Periculoſus erat quisque, quem poſſedit,
Tractus inter colles Gudrodi hæredi;
Terra effecit Rex Throndorum
Lagmanno ut ibi interdiceretur.
Præſtans eſt nactus promontorium extra
Serpentis ſtrati perditorem captivum
Agdenſium Dominus, ubi ſtridebant,
Juvenis, transverſi manubrii linguæ (*b*).

Et

(a) *f. Uiſtar.* (b) *Linguæ manubrii, ſunt gladii.*
(*) *Aſteriſcis notata, ex Libro anecdoto,* Ryggiarſtycke *dicto edita ſunt.*

A. D. 1096. *) Oc Gisl segir it sama:

Hafdi f.(lker
Sa er frama tödi
Logmann konong
I lidi sino. *)

FALL HUGA JARLS INS PRUDA.

1096. Sídan hellt Magnus konongr lidino til Brettlandz. En er hann kom í Öngulseyar-sund, þá kom þar á móti hönum her af Brettlandi, oc redo Jarlar tveir fyrir, Hugi Prúdi oc Hugi Digri, oc lögdo þegar til orrosto, vard þar hardr bardagi. Magnus konongr skaut af boga, en Hugi Prúdi var albryniadr, sva at eigi var bert á hönom, oc annar Háleyskr madr, er þar stód hiá konongi; skuto þeir bádir senn; kom önnur aurin í nef-biörg hiálmsins, oc lagdiz nefbiörgin fyrir út af annan veg, en annat skotit kom í auga Jarlinom, flaug þat aptr í gegnom hofudit, oc er þat konongi kent. Fell þar Hugi Jarl, en sídan flýdo Brettar, oc höfdo látit mikit. Sva segir Biörn inn Krepphendi:

Lif

Et Gislus sequentibus idem refert:

Numeravit Dux
Fortibus beatus factis
Logmannum Regem
Inter copias.

CÆDES JARLI HUGONIS MAGNANIMI.

Postea Rex Magnus copias duxit in Bretlandiam (Walliam). Qui ubi in fretum pervenit Aungulseyæ (Angleseyæ sive Monæ) occurrit ei exercitus ex Bretlandia, cujus duces erant Jarli (Comites) duo, Hugo Magnanimus & Hugo Crassus, quibus pugnam mox ineuntibus, acerrimum ortum est prælium. Magnus Rex arcu sagittas emittebat; Hugo autem Magnanimus tegumentis bellicis totum adeo corpus operuerat, ut nihil ejus, præter oculos, pat ret. In hunc Magnus Rex sagittam jaculatus est, itemque alteram vir quidam Halogalandus, qui Regi tum adstitit. Sagittarum simul excussarum una quidem eam galea partem, quæ nasum tegit, ita feriit, ut in latus inflexam collideret; altera vero oculo Jarli illapsa medium retro caput perterebravit, quem ictum Regi tribuere. Cæso ita Hugone Jarlo Brittones, non sine magna suorum strage, fuga dilapsi sunt (a). *Hac de re ita Biornus Krepphendi (Curvimanus):*

Vitæ

(a) *Qvinam illi Hugones fuerint, cum qvibus ad Angleseyam conflixerit Rex Magnus, post Simonem Dunelmensem, Ordericum Vitalem & Chronicon Manniæ, docet Gibsonius, qvi Angleseyam describens narrat: Hugones duos, genere Normannos, unum Cestriæ, alterum Salopiæ Comitem, Angleseyam foeda vastasse, &c, ad coercendos insulanos, struxisse castellum Aber Lhenawg: Supervenientem vero eodem tempore Magnum Norvegum, Hugonem Cestriæ Comitem ictu sagittæ trajectum interemisse; ipsum deinceps, post populatam insulam, discessisse. Vid. Camoden. Britann. edit, Angl. Gibsonii Vol. II. p. 808.*

Lif spelli red lausa
Lundr i Aunguls sundi
Broddr fló þar flaug snuddo
Snúdigt Huga ins Prúda.
Öll hefir Jóta fellir
Eyland farit brandi
Vitt liggr dyggs und dróttom
Doglings grund of stundir.

Vitæ detrimentum attulit ensium A. D. 1096.
Vibrator in Angleteyæ freto,
Spiculo volante ictus cum crebescerent
Citati, Hugoni Magnanimo.
Singulas, Jotos qui prosternit,
Insulas obiit gladio;
Late patet pii subjecta vivis
Regis tellus hoc tempore.

Oc enn var þetta qvedit:

Dundi broddr á brynio
Bragningr skaut af magni
Sveigdi allvalldr Egda
Alm hauck blód á hiálma.
Strengs fló hagl í hringa
Hne ferd en let verda
Haurda gramr í hardri.
Hiarl-sókn banat Jarli.

Fuit etiam, qui sic cecinerit:

Intonabat spiculum loricæ;
Rex jaculatus est viriliter;
Tetendit imperans Agdensibus
Arcum; emicabat in galeas cruor.
Nervi volabat grando (b) in annulos;
Procubuere viri; fecitque
Hordorum dominator, impigre
Terras impetens, comitem perire.

*) Sva segir Gisl:

Ertlondom vann
Eya drottinn
Folkvördr und sik
Fiorom þrungit
Adr enn hitti
Sa er hamallt fylkti
Vedrs smidr vidis
Valsca Jarla.

Ita Gislus refert:

Hæreditarias terras subegit
Insularum dominus
Populique custos sibi,
Prœliis quatuor;
Antequam obvios habuit
Fortis animo Dux
Tempestatis Vidri moderator
Vallenses Jarles.

Hadu hildi
Med Haralds frænda
Aungulsey vid
Innan verda
Þar er af reidi
Rikis vender
Konongr oc Jarlar
Kapp sit bruto.

Pugnam exercuerunt
Cum Haraldi cognato
Ad Aungulseyam
Continenti obversam.
Ubi ira commoti,
Sceptrigeri,
Rex & Jarli
Vires experiebantur.

Margan hofdo
Magnuss lidar

Multum ante
Magni comites

Gg 2 Bior- *Poll:ro*

(b) *Nervi grando est sagittarum imber arcuum nervis emissus, & loricarum annulis sive hamis insiliens.*

A. D. 1096.

Biortom oddi
Baugvang skotit.
Vard h rioga
Hlif at springa
Kapps vel skiput
Fyrer konongs darri.

Bodkenner skaut
Badom höndum
Allr va hilmis
Herr prudliga
Stucku af almi
Þeims iofr sueigdi
Hvitmylingar
Adr Hugi felli. *)

Polito cuspide
Militem transverberavit,
Quam Ducis
Arma dissecari potuerit
Adversus vim bene tuta,
Regis hasta.

Imperandi gnarus jaculabatur
Utraque manu.
Singuli ediderunt Regis
Milites fortitudinis monumenta
Prosiluere ex arcu
Quem Rex tendebat
Micantes sagittæ
Antequam Hugo caderet.

1096. Magnus konongr feck sigr í þeirri orrosto, þá eignadiz hann Auguls-ey, sva sem hinir fyrri Noregs konongar höfdo lengst sudr eignazt riki, þeir er í Noregi höfdo verit. Auguls-ey er þridiongr
1098. Bretlandz. Eptir orrosto þessa sneri Magnus konongr aptr lidi sino, oc hellt fyrst til Skotlandz. Þá fóro menn milli þeirra Mælkolfs Skota konongs, oc gördo þeir sætt milli sín; skylldi Noregs konongr eignaz eyar þær allar, er liggia fyri vestan Scotland, oc stiórnfausto scipi mætti fara í milli oc megin-landz. En er Magnus konongr kom sunnan til Satírisfs, þá let han draga skúto um Satírisfseid, oc leggia styri í lag; konongr siálfr settiz

In hac pugna victoriam adeptus Rex Magnus, tantum Angleseyæ suæ ditionis fecit, quantum priores, cum meridiem versus longissime prorogassent imperium, Norvegiæ Reges, patriæ simul dominati, tenuerant. Angleseya vero tertia Bretlandiæ pars æstimatur. Post hoc prælium Magnus Rex cum copiis reversus Scotiam primo petebat. Tum vero illum inter & Melkolfum (Milcolumbum s. Malcolmum) (c) *Scotiæ Regem intermeare legati coeperunt, inque eas pacis conditiones utrinque consensum, ut Regi Norvegiæ cederent omnes Scotiæ ab occasu adjacentes insulæ, quas inter & continentem navi gubernaculo instructa transire liceret. Contieræ vero ab austro advectus Rex Magnus, per isthmum hujus peninsulæ celocem traduci fecit, aptatoque pro more gu-*

(c) *Dissentit hic Snorrius a Buchanano & aliis, qui de rebus Scoticis scripserunt; Hi enim Hæbudas insulas in Magni Norvegiæ Regis potestatem redactas esse volunt, non Milcolumi III, ut Snorrio visum, sed ipsius fratris Donaldi Bani Scotiæ Regis tempore. Ad quem dissensum tollendum quid attulerit Torfæus, legi potest in Histor. Norveg. Part. III. Libr. 7. Cap. 5. p. 427.*

fettiz í lypting, oc hellt á hialmun-völ, oc eignadiz ſva land þat, er þá lá á bakborda. Satíri er mikit land, oc er betra enn hin bezta ey í Sudr-eyom, nema Món. Eid miótt er milli oc meginlandz á Skotland; þar ero opt dregin lángſkip yfir.

gubernaculo, ipſe in puppi ſuperiori conſidens clavum navis tenebat, & ea ratione, quicquid terræ ſic eunti navi ad lævam ſitum, ſibi vindicavit. Cantiera magna eſt regio, & Hæbudarum inſularum, ſi Manniam exceperis, vel optima præſtantior. Dirimitur a continente Scotia tenui diſcrimine, per quod longæ naves ſæpius ductæ ſunt. A. D. 1098.

DAUDI ORKNEYIA JARLA.

Magnus konongr var um vetrinn í Sudr-eyom, þá fóro menn hans um alla Skotlandz fiordo, röro fyrir innan eyar allar bædi bygdar oc óbygdar, oc eignudo lönd öll Noregs konongi fyri veſtan Skotland. (*)Magnus konongr feck til handa Sigurdi ſyni ſinom (a) Biadmynio dóttur (b) Myriartaks konongs, (c) Þialfaſonar Ira konongs; hann red fyri Kunnoktum, oc gaf hönom

MORS JARLORUM ORCADENSIUM.

Inſequentem hiemem in Hæbudis inſulis tranſigens Magnus Rex per omnes Scotiæ ſinus milites emiſit, qui inſulas omnes cultas pariter ac incultas, qua continenti obvertuntur, remigando prætervecti, terras quascunque, quæ occidentali Scotiæ lateri prætenduntur, Norvegiæ Regi aſſeruerunt, Magnus Rex Biadmyniam (d) *Myriartaki (Moriartachi) Regis, cujus pater Thialbius, Kunnoktiæ (Connactiæ ſ. Conaciæ) in Hibernia* 1098. 1099.

(*) Hæc aliter Ryggiar Stycki his verbis.

Þá er Magnus konongr var ſtaddr i Orkneyom þa ſendi Melcolfr Scota Konongr dottor ſina ut til Orkneya Magnuſe Konongi til ſætta vid han; En Magnus Konongr gaf hana Sigurdi ſyni ſinum oc var hann þa IX vetra en mærin V vetra.

Magno Regi in Orcadibus degenti, Rex Scotiæ Melcolfus, filiam ſuam miſit in Orcadas foederis contrahendi pignus; eam vero Magnus dedit filio ſponſam: erat ille novem annos natus, ſed illa annorum quinque.

(a) *K. Biadmuno. A. Bradmynio. H. Hiadmynnin.*

(b) *B. Myrkiatoni. K. Myriakials.*

(c) *B. Þialbo. D. Þialma.*

(d) *Moriarchum hunc Connaćtiæ Regem, qui filiam ſuam Sigurdo Magni Regis filio uxorem dederit, eundem eſſe ac Moriartachum Hiberniæ Regem; qui vulgo Moriertach ſ. Morthong O Brian dicitur, exiſtimat Torfæus; quod tamen quominus credatur, obſtant cum diverſa patrum nomina, tum quod hic totius Hiberniæ, ille vero Connactiæ tantum Rex dicatur. Nec illud vel latuiſſe puto, vel taciturum fuiſſe Snorrium, aut, quos auctores ſecutus eſt, Norvegos, ſi ejusdem Connactiæ Regis, cujus hoſpitio uſi fuerant, & cum arma ſociaverat, inſidiis oppreſſi Regem Magnum amiſiſſent. Connactiæ vero Regem Moriartachum, omnibus quæ Regi Magno fecerat, promiſſis, ſtetiſſe, infra narrat Snorrius. Notum inſuper, iis temporibus, præter totius Hiberniæ Monarchas, ſingulas provincias, & in his Connactiam, proprios habuiſſe Regulos. Regnante Turlogo, proximo ſupra dicti Moriartachi O Brian ſucceſſore, Occidentalis Connactiæ Regem Muireadhac O Flatherty, nominat Keating, in Hiſtory, ed Connor p. 525.*

A. D. 1099. hönom konongs nafn, oc fetti hann yfir Orkneyár oc Sudreyar, oc feck hann í hendur Hákoni Pálsfyni frænda finom. Eptir um fumarit fór Magnus konongr lidi fino auftr í Noreg. *) Sem Gisli qvad:

Haufdo feggir
Þá var fokn lokit
Heimfaur þ git
Af hofudmanne
Landzmenn lito
Und liþi gaufgo
Segl fiodriffn
Sett vid huna.

Vigr þrutnadi
En vefi k yrdi
Steinodr a Stag
Stordar Galli,
Braut dyr dreki
Und Dana fkelfi
Hrygg i hverri
Hafs glym brudi

Bl r ægir fkaut
Búnom fvíra,
Gialfr hliop i gin
Gullno haufdi
Skein af haufom
Sem himins eyfa
Döglings dreka
Diups velfafti. *)

Erlendr Jarl vard-fótt-daudr í Nidarófi, oc er þar iardadr, en Páll Jarl í Biörguin. Skopti Augmundarfon Þórbergsfonar var lendr

bernia domini, filiam Sigurdo filio suo tradidit uxorem; ipsumque, addito nomine Regis, Orcadibus Habudisque omnibus præfectum cognati sui Haconi Pauli filii curæ & consiliis commendavit. Proxima æstate Magnus Rex cum classe & copiis orientem versus in Norvegiam revertitur. Ut cecinit Gislus:

Obtinuerat miles
Finito bello
Veniam redeundi domum
Ab Imperatore.
Conterranei videbant
Super nobilibus copiis
Vela salo irrigata
Malis fuciri.

Unda intumuit,
Sed telas e pandedat.
Pictas rudentes inter
Terræ violator ɔ: ventus
Fregit pretiosus Draco
Sub Danorum terrore
Tergum singulæ
Oceani loqvaci sponsæ

Cæruleus Ægeus propulit
Formosa colla,
Spumantes undæ mergebantur
Hianti aureo Capite,
Emiserunt etiam
Radios, coelestes æmulatos ignes
Regii Draconis
Tuti in mare munimenti.

Erlendus Jarlus Nidarosiæ morbo decessit, ibique sepultus est; Paulus autem Jarlus Bergis. In Gifska Sunnmoriæ (insula) tunc habitavit

lendr madr ágætr, hann bió í Gizka á Sunnmæri, hann átti Gudrúno dóttur Þórdar Folasonar, sem bar merki Ólafs konongs á Sticklastódom, er hann fell; börn þeirra voro Augmundr, Finnr, Þórdr, Þóra er átti Ásolfr Skúlasonr. Synir þeirra Skopta oc Gudrúnar voro enir mannvænlto menn í æsko oc hinir vinsælusto.

vit Scoptius Ogmundi filius, Thorbergi A. D.
nepos, Satrapa feudatarius, vir percelebris, 1099.
qui in matrimonio habuit Gudrunam, filiam illius Thordi Folii filii, qui in prælio Stiklastadensi, quod Regi Olafo fatale fuit, vexillum Regium portaverat. Horum liberi fuere Ogmundus, Finnus, Thordus & Thora, Asolfo Skulii filio nupta. Scoptii ex Gudruna filii, dum adolescerent, & spe & gratia civium maxime florebant.

HERNADR A IRLANDI.

Magnus konongr byriadi ferd sina af landi, oc hafdi her mikinn; þá hafdi hann konongr verit yfir Noregi IX vetor; hann hellt vestr um haf, oc hafdi it fridasta lid, er til var í Noregi. Hanom fylgdo allir ríkis-menn, er í voro landino, Sigurdr Hranason oc Úlfr bródir hans, Vidkunnr Jónsson, Dagr Eilifsson, Serkr or Sogni, Eyvindr Aulbogi, stallari konongs, oc margir adrir ríkis-menn. Fór konongr vid þesso lidi öllo vestr til Orkn-eyia, oc hafdi þadan med ser sono Erlendz Jarls, Magnus oc Erling; þá sigldi hann til Sudr-eyia, oc er hann lá vid Skotland, þa hlióp Magnus Erlendzson um nótt af skipi konongs, oc svam til landz, fór sidan upp í skóg, oc kom fram í hird Skota konungs. Magnus konongr hellt lidino til Irlandz, oc heriadi

HIBERNIA ARMIS VEXATA.

Expeditionem porro in exteras regiones 1102.
moliens Rex Magnus, ingentem cogit exercitum: Norvegiæ tum sceptra per annos IX tenuerat. Occidentem versus trajicit oceanum, lectissimis, quas dare Norvegia potuit, copiis instructus. Comitabatur Regem subditorum potentissimus quisque; Sigurdus Hranii filius, ejusque frater Ulfus, Vidkunnus Johannis filius, Dagus Eilifi filius, Serkus Sognensis, Eyvindus Aulboge (Cubitus), Aulæ Regiæ Magister, & complures optimatum alii. Rex cum universis his copiis Orcadas insulas adnavigat, indeque, sumtis secum Magno & Erlingo, Erlendi Jarli filiis, ad Hæbudas vela facit. Cum Scotiæ littoribus classis appropinquasset, Magnus Erlendi filius navi Regia noctu exsiliens, natando evasit in terram; in sylvam deinde se recipiens, in Scotiæ Regis aula tandem prodiit. Magnus Rex, in Hiber-

A. D. iadi þar; þar kom Myriartak konongr til lids vid hann, oc unno þeir mikit af landino, Dyflini oc Dyflinar skiri. Magnus konongr var um vetrin uppi í Kunnocktum med Myriartak konongi, en fetti menn sína til gæzlo landz þess, er hann hafdi ádr unnit. En er varadi, fóro þeir konongar med her sinn vestr
1103. allt á Uladstir, oc átto þar orrostor margar, oc unno landit, oc höfdo unnit mestan lut af Uladstir, þá Myriartak fór heim á Kunnacktir.

berniam cum copiis devectus, populatur. Hic ipsi subsidio venit Myriartachus Rex, & ita magnam terræ partem, tam Dublinum, quam Dublinensem Comitatum, in suam potestatem ambo redigunt; apud Myriartakum Regem in Connactia hiemabat Magnus Rex, loca vero armis occupata, datis suorum præsidiis, interim tutatus. Adventante vere Reges, eductis copiis, occidentem versus in Uladstiriam (Ultoniam) usque progrediuntur, & incolas, prælio sæpius congressi, subigunt, fuitque maxima Ultoniæ pars perdomita, cum Rex Myriartachus domum in Connactiam rediret.

UPPGANGA MAGNUS KONONGS.

1103. En Magnus konongr bió skip sín, oc ætladi austr til Noregs, en fetti menn sína til landgæzlu í Dyflinni. Hann lá vid Uladstir öllo lidino, oc voro þeir fegl-búnir. Þeir þóttuz þurfa strand-höggva, oc sendi Magnus konongr menn sína til Myriartaks konongs, at hann skylldi senda þeim strand-högg, oc qvad á dag, nær koma skylldi, hinn næsta dag fyrir Bartholomeus messo, ef sendimenn veri heilir; en fyrir messodaginn, er sól rann á vidu, þá geck Magnus konongr á land med mestan luta lids síns frá skipom, oc villdi leita eptir mönnom sínom oc strand-höggvi. Vedr var vindlaust oc sól-skin, leidin lá yfir

EXSCENSIO MAGNI REGIS.

Naves suas deinde adornavit Rex Magnus orientem versus in Norvegiam iturus, relicto Dublini, quod provinciam in fide retineret, præsidio. Stetit in anchoris classis universa prope Ultoniam, ad navigandum, parata. Alimenta navibus deesse videbantur, ideoque Rex Magnus, amandatis ad Myriartachum Regem nuntiis, pecora mactanda sibi submitti petebat, simulque tempus, quo ad se venirent, si incolumes essent nuntii, condixit diem quæ Bartholomæi feriam præcedit. Verum illi ad vigiliam feriæ nondum rediere; ipsa igitur feria, oriente jam sole, Rex Magnus, cum maxima copiarum parte e navibus in terram egreditur, legatos & commeatum quæsiturus. Dies erat a ventis placidus, & sole mi-

yfir myrar oc fen, oc voro þar höggnar yfir klappir, en kiarr-skógar tveggia vegna frá brauto. Þá er þeir sótto fram, var fyrir þeim leití nockut miöc hátt, þadan sá þeir vída. Þeir sá ió-reyk mikinn uppá landit; ræddo þá um milli sín, hvart þar mundi fara her Ira, en sumir sögdo, at þar mundi fara menn þeirra med strand-höggit. Námu þeir þá stad; þá mællti Eyvindr Aulbogi: herra, sagi hann, hveria ætlan hafi þer á ferd þessi, óvarliga þickir mönnom þú fara, veitzo at Irar ero svikalir, oc ætlit nú rád nockut fyrir lidi ydro. Þá mællti konongr: fylkiom nú lidi voro, oc verom vidbúnir, ef þetta ero svik. Var þá fylkt, geck konongr oc Eyvindr fyrir fylkingonni; hafdi Magnus konongr hiálm á höfdi, oc raudan skiölld: oc lagt á med gulli Leon, gyrdr sverdi því er Legg-bítr het, tann-hiölltat, oc gulli vafidr medal-kaflinn, oc it bitrasta sverd; hann hafdi kesio í hendi, oc silki-hiúp raudan yfir skyrrto, oc skorit fyrir oc á bak Leon med gulu silki; oc vat þat mál manna, at eigi hefdi sed vaskligra mann en

micante sereno; ibatur per paludes & lacunas, per quas transitum dedere ponticuli ex asseribus dolati, utrumqve autem viæ latus densa virgulta sepsere. Longius aliqvanto progressis occurrit clivus eminentior, unde illis prospectus late patebat. Mediterranea tuentibus animadversa ingens nubes pulveris, qvalis ab eqvitantibus excitari solet; hinc invicem collocuti dubitabant, utrumne Hibernicum exercitum adventare crederent; nuntios alii cum pecoribus pergere dicebant. Substitit igitur agmen: tum Regi Eyvindus Aulboge: „de isthoc, inqvit, itinere, qvod incautius a Te susceptum multis videtur, qvid, Domine, provides? Dolos nosti Hibernicos; exercitui igitur tuo aliqva nunc ratione consulas oportet.“ Adhæc Rex dixit: „qvin instruimus aciem, nec nos imperatos opprimant, siqvæ sunt, insidiæ.“ Ivit ergo in ordines miles; initia Rex & Eyvindus præcedebant. Rex Magnus galea caput textus, clypeum (brachio) gerebat rubrum, cui inducta fuit aurea leonis effigies; cinctus præterea gladio omnium acutissimo, cui nomen Leggbitr (Tibiarum sector), capulus ex dente manubrium vero auro tortili circumtextum erat; gæsum manu tenens, loricæ superinduerat sericum rubri coloris amiculum, leonis imagine serico flavo exsecta, & a tergo, & a pectore insigne: pro se qvisqve dicebat, neminem sibi visum vigore & dignitate corporis A. D. 1103.

A. D. 1103. en skörügligra. Eyvindr hafdi oc silki-hiúp raudan, oc vid sama hætti sem konongr, var hann oc mikill madr oc frídr, oc hinn hermannligsti.

poris magis conspicuum. Sericum quoque & rubrum amiculum persimile Regio induerat Eyvindus, magnitudine, forma, nec non militari corporis statura & ipse præstantissimus.

FALL MAGNUS KONONGS.

1103. En er ió-reykrinn nálgadiz, þá kendo þeir þar sína menn, oc fóro þeir med strand-höggit, er Ira konongr hafdi sendt þeim, oc hellt hann vel öll ord sín vid Magnus konong. Sídan snero þeir út til skipanna, oc var þá mid-degis-skeid. En er þeir koma út á mýrarnar, fórsk þeim seint yfir fenin, þá þusti her Ira fram or hverio skógarnesi at þeim alla vegna, oc redo þegar til bardaga, en en Nordmenn fóro dreist oc tvístrott, þá fello þegar brátt margir af þeim. Þá mællti Eyvindr vid konong: óheppiliga fer lid vart, tökom nú skiótt gott rád. Konongr mællti: blásit herblástrin öllo lidino undir merkit, en þat lid sem her er, skióti á skialld-borg, oc förom sídan undan á hæli út yfir mýrarnar, sídan man eigi saka, er vet komom á slettlendit. Irar skuto diarfliga, en þó fello þeir all-þyket, en æ komo tveir í eins mans stad, En er konongr var kominn at næsta díki, þá var tor-færa mikil, oc fá-stadar yfir færr, fello þar Nordmenn miöc

CÆDES MAGNI REGIS.

Verum equitantium pulvere propius advoluto, agnovere populares suos, agentes pecora, ad mactandum sibi ab Hibernico Rege transmissa, qui proinde, Magno Regi quicquid pollicitus, fidem liberavit. Ad naves deinceps rediri coeptum, sole jam ad meridiem progresso. Ast ubi in paludes pervenere, iter lacunæ morabantur: cum ex proxima quaque sylva repente prosilientes Hiberni Norvegos undique simul adoriuntur, multosque eorum, utpote palantes & incompositos brevi prosternunt. Mox Regem compellans Eyvindus: „subita nunc, inquit, nostrorum calalamitas salutare quoddam & maturatum exigit consilium.“ Tum dixit Rex: „canite classicum, militesque omnes ad vexillum convocate, qui vero hic sunt, confertis clypeis aciem vallanto, & sic recessim per paludes eundo, ubi in æquum devenerimus, res erit extra periculum.“ Impigre quidem tela ingerentes Hiberni, confertim tamen cæduntur: duobus semper in unius occisi locum subeuntibus. Jamque ad proximam fossam Rex processit; quæ cum superata valde difficilis, paucisque in locis pervia esset, magna ibi Norvegorum strages

miöc. Þá kalladi konongr Þórgrim Skinn-husu, lendan mann sinn, hann var Upplendskr, oc bad hann fara yfir díkit med sinne sveit, en ver munom, segir hann, veria medan, sva at ydr man eigi saka; farit sídan á hólm þann, er þar verdr, oc skiótit á þá þaddan, medan ver förom yfir díkit, þvíat þer erut bog-menn gódir. En er þeir Þórgrimr komo yfir díkit, köstudo þeir skiölldunom á bak ser, oc runno til skipa ofan. En er konongr sá þat, mælti hann: ódrengilega skilz þú vid konong þinn, óvitr var ec, þá er ec giörda þic lendan mann, en ec gördа útlagdan Sigurd Hund, alldri mundi hann sva fara. Magnus konongr feck sár, oc var hann lagidr kesio gegnom bædi lærin fyrir ofan kne. Konongr greip skaptit millum fóta ser, oc braut or keslit, oc mællti: sva brióto m ver hvern sperrí-legginn sveinar, gángit vel fram, eigi man mic saka. Litlo sídar var Magnus konongr högg-vinn á hálsinn med spördo, oc var þat hans bana-sár; þá flýdo þeir er eptir vóro. Vidkunnr Jonsson drap þegar þann mann, er konongi veitti bana-sár, oc flýdi sídan, oc hafdi III sár; hann bar til skipa sverdit Legg-bit oc merki konongs; þeir runno sídarst Vidkunnr, annar Sigurdr Hranason, þridi Dagr Eilífsason. Þar fell med Magnusi kon-

ges editur. Tum Rex virum quendam Uplandum, nomine Thorgrimum Skinnhusam (Cubonem), Satrapam feudatarium, od se vocavit, dicens: „Tu cum tua cohorte fossam transgredere; nos interim hostem sufternebimus, vosque a discrimine tutos præstabimus; transgressi obvium illic collem „occupate, hostesque, donec transierimus, „missilibus impetite, artis quippe sagittariæ „peritissimi.“ Fossam Thorgrimus, & qui secum, superant, moxque, clypeis in terga rejectis, effuso ad naves cursu fugiunt. Videns illa Rex dixit: „tu vero Regem tuum „ignave deseris: lævo mihi utique mens fuit, „tibi præfecturam cum committerem, acto „in exilium Sigurdo Hund (Cane), qui ita „neutiqvam fuisset abiturus.“ Sauciatur (tandem) Rex Magnus, hasta femur utrumque supra genua transfossus. Hanc Rex illico corripiens, hastile inter pedes perfregit, dicens: „sic, juvenes, ramalia frangimus; „vos fortiter dimicate; nihil mihi quod metuatis, periculi accidit.“ Paulo post Rex adactam securi plagam in collo accepit, ex qua occubuit. Tunc omnes, qui restiterant, in fugam conversi sunt. Vidkunnus Johannis filius illo, qui lethale Regi vulnus inflixerat, protinus interfecto, & ipse capescit fugam, tribus vulneribus gravis; gladiumque Leggbit & vexillum regium ad naves secum detulit; postremi cessere Vidkunnus, Sigurdus Hranii & Dagus Eilifi filius. In hoc prælio cæsi sunt, præter Re- A. D. 1103.

A. D. 1103. ongi Eyvindr Olbogi, Úlfr Hranason, oc margir adrir ríkis-menn; fell mart af Nordmönnom, en miklo fleira af Irum. En þeir Nordmenn er undan komoz fóro brott þegar um haustit. Erlingr son Erlendz Jarls fell á Irlandi med Magnusi konongi. En þat lid er flýit hafdi af Irlandi kom til Orkneyia. Oc er Sigurdr spurdi fall Magnusar konongs födr sins, þá redz hann þegar til ferdar med þeim, oc let eptir dóttur *) Ira konongs, oc fóro þeir þegar um haustr til Noregs med öllo lidino.

*gem, Eyvindus Aulboge, Ulfus Hranii filius, & optimatum complures alii; multique Norvegorum, Hibernorum vero multo plures, cecidere. Eodem statim autumno abeunt, qui evaserant, Norvegi. Cum Rege Magno in Hibernia quoque Erlingus Erlendi filius occubuit. In Orcadas cum pervenisset profugus ex Hibernia exercitus, Sigurdus, Magni patris cæde nunciata, iis se comitem adjunxit, relicta *) Hibernici Regis filia; & ita eodem autumno orientem versus in Norvegiam universa classis navigabat.*

FRA ORKNEYIA JÖRLOM.

1105. Einom vetri eda II eptir fall Magnus konongs Berfættz, kom vestan af Orkneyom Hákon son Páls Jarls. Konongar gáfo hönom Jarl-dóm, oc yfirsókn í Orkneyom, sva sem Jarlar höfdo haft fyrir hönom, Páll Jarl fadir hans, eda Erlendr födur-bródir hans. Fór Hákon Jarl þá þegar aptr til Orkneyia.

DE JARLIS ORCADENSIBUS.

A morte Magni Nudipedis unus alterve annus iverat, cum ab occidente Hakonus Pauli Jarli filius ex Orcadibus advehitur: huic Jarli dignitatem & præfecturam Orcadum, quo jure & obsequio ante ipsum pater Paulus, patruusque Erlendus, insulis præfuerant, Reges dedere. Quo facto in Orcadas Hakonus rediit.

HARALLDR GILLI KOM I NOREG.

1126. Hallkell Húkr, son Jons Smiörballta, var lendr madr á Mæri, hann fór vestr um haf, oc allt til Sudreyia; þar kom til fundar vid hann, utan af Irlandi, sá madr

ADVENTUS HARALDI GILLII IN NORVEGIAM.

Mæriæ tunc Satrapa fuit Hallkellus Hukus, Johannis Smiörbaltii filius; hic occiduum mare permensus in Hæbudas usque pervenit. Ibi illum vir quidam ex Hibernia profectus, nomine

*) Dottor Melkolfs Skota konongs ok villdi egi eiga hana ok quad ser alt þat ieitt er kom til höfdingia vestr þar bædi a Skotlandi ok Irlandi.

*) *Melcolfi Scotorum Regis filia quam ducere noluit, aversatus omnia, quæ ad Principes Scotos, Hibernosque pertinebat, Ryggiarst.*

madr er het Gilli Kristr, oc sagdiz vera son Magnúss konongs Berfætts; módir hans fylgdi honom oc sagdi, at hann het Haralldr ödro nafni. Hallkelf tók vid þessom manni, oc flutti med ser til Noregs, oc fór þegar á fund Sigurdar konongs med Haralldi oc módur hans. Þau bera fram sit erindi fyrir konogi, rædi Sigurdr konongr þetta mál fyrir höfdingiom oc bad menn til leggia sem sýndiz. Enn menn lögdo her allmisiafnt til; oc allir bádo þó konong ráda siálfan fyrir; enn fleiri voro þeir er í móti riso, oc tök konongr meir sit einrædi. Þá let Sigurdr konongr kalla til sin Haralld, oc sagdi hönom sva, at hann vill eigi synia hönom, at Haralldr fremi skírslo til fadernis ser; med því at hann vill þat vera láta í festo, þótt hönom beriz þat fadherni, er hann segir, at Haralldr skal eigi beidaz konongsdóms medan Sigurdr konongr eda Magnús konongr lifa, oc fóro þessar festar fram med svardögom. Sigurdr konongr sagdi, at Haralldr skylldi troda slár til fadernis ser, enn sú skírsla þótti mönnom helldr frek, þviat hann skylldi þá skírslo fremia til fadernis ser, enn eigi til konongdóms; enn Haralldr iátti þesso oc fastadi til iárns, ne hefir sú skírsla mest gör verit í Noregi; IX plóg-

nomine Gillius Christus, adiit, seque Regis Magni Nudipedis filium professus est. Filium mater comitata, altero eum nomine Haraldum vocari dixit. Hunc recipiens Hallkellus in Norvegiam secum transvexit, moxque ad Regem Sigurdum illum cum matre deduxit. Hi sua negotia exponunt Regi, qui rem ad proceres retulit, jussitque, in medium qvod cuique consulendum videretur, effari. Perqvam diversa tum consilia dabantur; Regis quidem ipsius arbitrio rem omnes permittere, plures tamen refragari coeperunt, adeo ut suum fere solius sententiam Rex seqveretur. Postea vocato ad se Haraldo condixit Sigurdus Rex: non negaturum se illi experimenti, qvo genus paternum assereret, copiam, modo stipulanti prius spondere velit: se, etiamsi eo, quem dixit, patre natum probaverit, Sigurdo tamen Rege filioqve Magno vivis, ad deposcendam dignitatem regiam nihil unqvam sibi juris sumturum; qvæ sponsio jurejurando firmata processit. Jubetur itaqve a Sigurdo Rege Haraldus, ad evincendum genus paternum, (ferri candentis) laminas calcare; qvæ probatio, ad faciendam tantum ortus paterni fidem, nullo ad (hereditariam) in regnum successionem emolumento, præscripta, justo durior qvibusdam videbatur. Hæc tamen in se recipiens Haraldus, ad (calcandum) ferrum jejuniis se præparavit; nec unqvam antea tam rigidum ordalii specimen in Norvegia exhibitum est. Qvippe super A. D. 1126.

IX

A. D. 1126. plóg-iárn glóandi voro nidrlögd, oc geck Haralldr þar eptir berom fótom, oc leiddo hann Biskopar ij, hann kalladi á hinn helga Columba medan, þar var oc gör reckia hanns. Þá mællti Magnus son Sigurdar konongs: eigi tredr hann hugmannliga iárnin. Konongr svarar: illa mælir þú oc grimmliga, þvíat hann hefir sköruliga framit. Sídan let Haralldr fallaz í reckiona, oc eptir þriá daga sídan er skírslan var framin, var skírslan reynd, voro þá fætur hanns óbrúnnir. Eptir þat tók Sigurdr konongr vel vid frændsemi Haralldz; enn Magnús, son hanns, óþockadiz miöc vid hann, oc margir höfdingiar snero miöc eptir hönom. Sigurdr konongr treýstiz sva miöc vinsælld sinni vit allt landz-fólk, at hann beiddiz þess, at allir menn skylldo þat sveria, at Magnus, son Sigurdar konongs, skylldi ein vera konongr eptir hann, oc feck hann þá svardaga af öllo landz-fólki.

IX vomeres ignitos, humi dispositos, nudis pedibus incedebat Haraldus, ducentibus eum duobus Episcopis, intereaque Divi Columbæ opem imploravit; ibi quoque lectus ipsi paratus aderat. Tum Magnus Sigurdi Regis filius: „haud mascule, inquit, ille ferramenta calcat,“ „Temere, regessit Rex, „crudeliterque hoc a te dictum est; isthoc „enim (experimento) fortiter ille defunctus „est.“ Re peracta, in lectum se dejiciebat Haraldus, & post triduum, cum recognosceretur probatio, inadusti pedes ejus reperiebantur. Ab illo tempore sangvinis eum Haraldo vinculum agnovit coluitque Rex Sigurdus; Magnus autem ipsius filius odiis eum & simultatibus exercuit, cujus exemplum fere secuti sunt procerum complures. Rex Sigurdus, fretus civium omnium, qua pollebat, gratia, petiit, ut regnum filio Magno soli post fata sua deferendum jurati omnes promitterent; quod juramentum solenne ab universo terræ populo impetravit.

VEDIAN HARALLDZ OC MAGNUSAR.

1126. 1129. Haralldr Gilli var madr hárr oc grannvaxinn, hálsláugr, helldr lángleitr, svarteygr, döckhárr, skiótligr oc fráligr, oc hafdi miöc Irskan bunad, stutt-klæddr oc lett-klæddr. Haralldi var stirt miöc um Norrænt mál, oc eyfldi miöc til ordanna, oc höfdo margir menn þat miöc at

HARALDUS ET MAGNUS PIGNORE CONTENDUNT.

Fuit Haraldus Gillius corpore procero & gracili, alta cervice, facie aliquantum oblonga, oculis nigricantibus, crine fusco, (membrisque) ad velocitatem & agilitatem compositis; Hibernico fere utebatur amictu, veste nimirum curta levique. Norvegicæ linguæ usus ipsi erat impeditior, adeo ut verba frustatim & morsicatim pronuntians multis

at ſpotti, en Sigurdr konongr let þat eigi duga, þegar hann var vid. Þat var vandi, at Haralldr fylgdi Sigurdi konongi til ſveſns á kvölldom, oc eitt ſinn bar ſva til, at þeir Magnus gáto hann eptir dvalit, oc ſáto þeir lengi oc drucko. Haralldr taladi vid annan mann, ſagdi hann veſtan af Irlandi, oc var þat í rædo hanns, at þeir menn voro á Irlandi, at ſva voro fóthvatir, at eingi heſtr tók um þá á ſkeidi. Magnús konongs-ſon heyrdi þetta, oc mælti: nú lýgr hann enn ſem hann er vanr; Haralldr ſvarar: ſatt er þetta, at þeir menn muno finnaz a Irlandi, at eingi heſtr í Noregi mun hlaupa um þá; ræddo þar um nockorom ordom, þeir voro bádir drucknir. Magnúſi hafdi verit ſendr heſtr gautſkr, gerſemi mikil, oc ſkiótr miöc, ræddo þeír um er vid voro, at eingi myndi heſtr vera jafnſkiótr. oc viko til Haralldſ. Þá mælti Magnús: her ſkaltu vedia ſyrir höfdi þíno, ef þú rennr eigi iamhart ſem ec ríd heſti mínom, enn ec mun leggia í mótt gullhring minn. Haralldr ſagdi: eigi ſagdi ec, at ec renna ſva hart, helldr þat at finna man ec þá menn á Irlandi, er ſva hart muno renna, oc má ec vedia um þat. Magnús konongs-ſon ſvarar: eigi man ec fara til Irlandz, her ſkulo vid vedia, enn eigi þar. Haralldr geck þá brott til ſveſns, oc

multis eſſet deriſui, quod tamen ſe coram fieri haud paſſus eſt Rex Sigurdus. Solebat Haraldus Regem Sigurdum, cubitum veſperi euntem, comitari; quodam autem forte veſpere illum Magnus cum ſuis detinuit, ita ut in multam noctem potantes conſiderent. Hic Haraldus cum ſocio de rebus hibernicis confabulans, inter alia narrabat, eſſe in Hibernia homines, quibus tanta eſſet pedum pernicitas, ut eos nullus curſu eqvus præverteretur. Hæc filius Regis Magnus audiens: „nunc etiam, inqvit, ille pro more „ſuo mentitur.“ „Imo verum, regeſſit Ha„raldus, repertum iri in Hibernia homines, „quos nullus in Norvegia eqvus curſu ſupe„rabit.“ Hac ſuper re, potus uterqve, verba qvædam commutabant. Acceperat forte Magnuſ dono ſibi miſſum eqvum gothicum, eximium & prævelocem, cui alium eqvum curſus celeritate parem haud reperiundum præſentes dicebant, Haraldi hac de re ſententiam exqvirentes. Tum Magnus: „hic tibi mecum facienda ſponſio, capitis qui„dem tui periculo, ni me eqvitantem curſu „æqvaveris; aureum autem meum annulum „ego viciſſim deponam.“ Ad qvæ Haraldus: „illam, inqvit, mihi non arrogavi „pernicitatem, ſed, qvibus eſſet tanta, in „Hibernia me inventurum dixi; de quo ſpon„dere mihi integrum“ Contra Magnus Regis filius: „in Hiberniam profecturus „non ſum, nec ibi, ſed hic pignore certabi„mus.“ Dormitum tunc abiit Haraldus, ulterius

A. D. 1126. 1129.

A.D. oc villdi eigi eiga fleira vit hann. Þetta
1126. 1129. var í Oslo. Enn eptir um morguninn þá er lokit var for-messom, reid Magnós upp í götor, oc gördi þá ord Haralldi at koma þannug. Enn er Haralldr kom, var hann sva búinn; hafdi skyrto oc il-banda brækor, stuttan möttul, hött Irskan á höfdi, spiótskapt í hendi. Magnús markadi skeidit. Haralldr mællti: oflangt ætlar þú skeidit; Magnus ætladi þegar myklo lengra, oc sagdi þó vera ofskamt. Mart var hiá manna. Þá tóko þeir skeid fram, oc fylgdi Haralldr iafnan frembæginom. Enn er þeir komo til skeids-enda, mællti Magnús: þu hellt í gagntakit ok dro hestrinn þig. hann hafdi gautzkan hest allskiótan. Þeir tóko annat skeid aptr, rann þá Haralldr allt skeid fyrir hestinom. Enn er þeir komo til skeids-enda, þá spurdi Haralldr: hellt ec nú í gagntakit? Magnús svarar: nú tókt þú fyrri til. Let Magnús þá blása hestinn um hríd; enn er hann var búinn, þá keyrdi hann sporom hestinn, oc kom hann skiótt á hlaup. Haralldr stód þá kyrr; þá leit Magnús aptr oc kalladi: renn nú, segir hann; þá liop Haralldr oc skiótt fram um hestinn, oc lángt

ulterius cum Magno commercium evitare cupiens. Hæc Osloæ facta sunt. Sacris matutinis die postero peractis, in vias ad superiora ducentes equitans Magnus, eodem Haraldum per nuntios evocat. Venit ille, & hoc qvidem modo vestitus; interulam braccasqve (talares), ligulis sub plantis constrictas, & breve pallium indutus, capite pileum hibernicum, hastile autem manu gestabat. Hic stadium determinanti Magno, nimis longum destinari, dixit Haraldus; qvod Magnus, metā haud paullo ulterius illico promota, necdum esse justæ longitudinis ajebat. Multi homines aderant (spectaturi). Jamqve cursum simul corripiunt, qvem Haraldus a latere eqvi, armo ejusdem semper junctus, peregit. Ad metam autem stadii cum pervenissent, dixit Magnus: „lorum ephippii, qvo cingulum excipitur, tenebas, & sic te eqvus protraxit.“ Vehebatur autem Magnus eqvo Gothico perceleri. Iteratur curriculum, qvod totum eqvo anterior confecit Haraldus. Permenso spatio rogans Haraldus: „numqvid, inqvit, nunc ephippii lorum tenebam?“ cui Magnus, „at hoc vice prior procurrebas,“ respondit. Eqvum deinceps paulisper passus est respirare: ast ubi commodum visum, eqvum calcaribus suffodicans in cursum celeriter concitavit. Haraldus tum restitit immotus; retrospiciens igitur Magnus inclamat: „qvin tu nunc curris,“ dicens. Nec mora in pedes se conjiciens Haraldus, citatis

lángt fyrir fram, oc sva til skeids enda; kom hann sva myklo fyrr, at hann lagdiz nidr, oc spratt upp, oc heilsadi þá Magnúsi frænda sínom, þvíat hann kom þá. Oc eptir þat fóro þeir heim til bæiar. Enn Sigurdr konongr hafdi verit medan at há-messo, oc vísi hann þetta eigi, fyrr enn eptir mat um daginn. Þá mællti hann reidoliga til Magnúsar: þer kallit Haralld heimsean, enn mer þickir þú vera meira fól, eigi kantu utanlandz sido manna; vissir þú þat eigi fyrr at menn í ödrom löndom temia sic meir vid adrar ídróttir, enn at kýla öl, eda göra sic æran oc ófæran, oc vita þá eigi til manns; oc sá Harralldi hríng sinn, oc gabba hann alldri sidan, medan mitt höfut er fyrir ofan molld, oc ec á at ráda.

tatis passibus equum brevi longeqve præteriit, & ita stadium ad terminum usqve transmisit, qvo tanto prior pervenit, ut humi interim procumbens adventantem tum qvoqve Magnum cognatum exsiliens consalutaret. His ita gestis, in oppidum reditur. Interea Rex Sigurdus sacris ejus diei primariis interfuerat, horum usqve post prandium nescius. Tum Magnum commotior his alloqvitur: „Haraldum vos „stultum dicitis, tu vero, me judice, ma„gis fatuus, qvi aliarum gentium mores ig„noras; nunc igitur tandem didicisti, esse „aliarum exteris hominibus artium exerci„tia potiora, qvam ebriaminis ingurgitandi, „qvo emovetur mens & ratio, expugnan„tur vires, & sui conscientia penitus exui„tur? Suum vero Haraldo annulum tradito, „eumqve porro illudere desinito, donec ca„put istud meum vita & imperio cassum „terra non operiet.“ A. D. 1129.

FRA SIGURDI SLEMBIDIAKN.

Sigurdr Slembidiakn var nockora hrid i Orkneyum, ok stod þar at vígi Þorkels Fóstra göfugs manns. Þadan fór hann til Skotlands i hird Davids Skota konongs, ok var þar vel metinn, sem her segir:

Sótti sidan
Sigurdr or Eyom
Dyrr at rádum
David konong:
Var med vísa
Vilhiálms bani

DE SIGURDO SLEMBIDIAKN.

Sigurdus Slembidiakn aliqvid temporis in Orcadibus transegit, cædiqve Thorkelis Fostrii (ɔ: Nutritii) nobilissimi viri adfuit. Inde in aulam Scotiæ Regis Davidis transivit, multi ab eo æstimatus, ut hic narratur.

Ivit postea
Sigurdus ex Insulis
Consilio promtus
Ad Davidem Regem
Fuitqve apud eundem
Vilhelmi interfector

A. D. 1129.

Fleinþingafamr
Fim misseri.
Þótti dyrom
Dafinz lidom
Öngr madr kominn
Ödri þángat:
Bötti visi
Verdungar lid;
Hafdi úngr konongr
Almanna lof.

Mavortiis comitiis assvetus
Qvinqve semestria.
Visus est fortibus
Davidis satellitibus
Nemo venisse
Illuc nobilior.
Auxit princeps
Satellitium.
Reportavit juvenis Rex
Communem omnium laudem.

Hann átti nockorar orroſtor, medan hann var i vikingo, ok feck iafnan sigr. Sva segir Ivarr:

Gessit prælia aliqvot piraticæ incumbens, victricibus ubiqve armis. Ita refert Ivar:

Ol hertogi
Hrafna i fiördom,
Skulfo ſkeyti
I Skota blódi:
Þars fyrir Jöfri
Auſtan komnom
Mordals metendr
Merki báru.

Aluit dux
Corvos in Sinubus (Scotiæ);
Tremebant tela
In Scotorum sangvine.
Ibi ante Regem
Ex Oriente appulsum
Mordali incolæ
Signa ferebant.

Ok enn:

Et adhuc:

Bar Sigurdi
Sigr at hendi
Or orroſto
Einn frá Stauri.

Attulit Sigurdo
Victoriam in manum
Ex prælio
Stauri incola.

Ok enn segir hann:

Et adhuc dicit:

Hádi hilmir
Hervíg fiögor
Skirſtr at öllo
I Skota velldi.

Conseruit Rex
Pugnas qvatuor
Conspicuus per omnia
In Scotorum imperio.

DRAP ÞORKELS FOSTRA.

CÆDES THORKELIS FOSTRII.

Haralldr Jarl hellt Katanes af Skota kóngi, oc var hann þar löngum, enn ſtun-

Comes Haraldus Katanesum regis Scotiæ tenia retinebat, ibidemqve sæpe, interdum vero

ſtundum upp i Skotland, átti hann þar marga frændr oc vine. Þá er Haralldr Jarl var ſtaddr i Sudrlandi, kom til hans ſá madr er Sigurdr het, oc var kalladr ſun Adalbrictz preſtz, hann var kalladr Slember; hann kom ofan af Skotlandi oc hafþi verit med David Skota kongi, oc hafþi hann lagt á hann virdingar miklar. Haralldr Jarl tók vid hönom forkunnar vel, fór Sigurdr ut i eyiar med Haralldi Jarli oc Frakaurk Maddans-dótter, þvíat þá var andadr Liótr Nídıngr broder hennar, höfþu þær ſyſtr þá mikil landrád med Haralde Jarli. Sigurdr Slember var i miklum kærleikum vid öll þau, þá fylgdi hönom Audhildr dóttir Thorleifar Moddansdottur, er ſiþan átti Hácon Kló. Audhildi hafþi átta Eirikr Stræta; þeirra ſon het Eirikr Slagbellir. Þá er þau komu út í eyiar Frakauk oc Sigurdr, geriz ſveitardráttr mikill oc heimti hvartveggi Jarla at ſer vini ſina ſem fleſta; enn þeir voro kærazter Páli Jarli Sigurþr á Veſtneſi, er átti Ingibiörgu hina tignu frændkonu Jarlanna, oc Þorkell Sumarliþaſon, er jafnan var med Pále Jarle oc var kalladr Foſtri; hann var frændi Magnus Jarls hins helga, oc var manna vinſælztr; virdu ſva viner Jarls, at Þorkell mundi þá ſizt ſpara til deilu fyrer ſakir harma þeirra ſem hann hafþi bedit af Hákone Jarle födr þeirra. Þeſſu kom ſva, at þeir Haralldr Jarl oc Sig-

vero in Scotia, numeroſos enim ibidem habebat amicos, ſedebat. Comitem Haralldum, forte in Sudrlandia conſtitutum, vir nomine Sigurdus, dictus eſſe filius ſacerdotis Adalbricti, cognomine Slember, convenit, qui de Scotia deſcenderat, apud Davidem Regem Scotiæ antea commoratus & magno ab eodem honore affectus. Hic Comitem, ab ipſo humaniſſime exceptus, & Frakauk Moddani filia, tum enim frater ipſius Liotus Nidingus mortuus fuit, in inſulas ſeqvebantur; participarunt tum multum moderandam cum Haralldo ditionem ſorores, quorum ſingulorum amore ſuffultum Sigurdum Slemberem, Audhildis filia Thorleifæ Moddani, quæ poſtea nupſit Haconi Kló, tum ſeqvebatur. Audhildem uxorem habuerat Eirikus Stræta, quorum filius erat Eirikus Slagbellir. Cum in inſulas venirent Frákaukr & Sigurdus, crebro in factiones itum eſt, utroque Comite amicos qvam plurimos arceſſente. Dilectiſſimi autem fuere Comiti Paulo Sigurdus de Veſtneſo, qui uxorem habuit Ingibiörgam Tignam, Comitum conſangvineam, & Thorkell Sumarlidi, qui jugiter Comiti adhæſit, Foſtri vocatus; erat iſte Comitis Magni Sancti cognatus, amicisqve beatiſſimus. Comitis amici Thorkelem tum jurgiis, doloris a Comite Hakone ipſorum patre percepti cauſa, neqvaqvam parcere putarunt. Hæc res eo venit, ut Comes Haralldus & Sigurdus

A. D. 1096.

A. D. Sigurþr Slember geordu til Þorkels Fostra oc drápu hann; enn er þat spurþi Páll Jarl, let hann ser allmiöc mislika, oc safnadi þegar liþi at ser: enn er þess urdu vísir viner þeirra beggia, fóru menn á millum oc leitudu um sætter, áttu þá aller lut í at þeir skyldu sættaz. Páll Jarl var sva rædr at hann vill ecki sættaz, nema þeir menn aller veri broit gerser er at víginu hofþu verit. Enn med því at bondum þótti stór mein á deilum þeirra, þá lögþu aller ord til at þeir skyldu sätter verþa; kom þvi so at Sigurþr var brottgeorr or eyionom, oc þeir menn allir er Páli Jarli þotti mest sakader um verk þetta. Haralldr Jarl hellt upp bótum eptir víg Þorkels, þat var oc mælt i sætt þessi, at batna skylde frendsemi þeirra, oc skyldu þeir vera bádir samt um jul oc allar hinar stærstu hátíder. Sigurþr Slember fór brott or Orkneyium oc upp i Skotland, oc dvaldiz þar um hríd med Melkolmi Skota kongi i gódu yfirlæti; þótti hann þar hinn mesti afrecksmadr i öllum karlmannligum íþróttum; dvaldiz, hann um hríd i Skotlandi ádr hánn fór út i Jorsalaheim.

dus Slember Thorkelem adoriundo occiderent, quod exquisitum Comiti Paulo admodum displicuit, copias statim contrahenti; verum de eo certiores utriusque amici reconciliando intercedebant, omnes, ut in concordiam reducerentur, consortes. Comes Paulus adeo iratus erat, ut, nisi omnes qui cædi ad fuerant relegarentur, placari recusaret. Cum autem jurgia eorum multum nocere viderentur, omnes, ut pacem sancirent, verba precaria addebant, unde Sigurdus, cum omnibus, qui in procuranda cæde rei Comiti videbantur, ex Orcadibus relegatus est. Comes Haraldus cædem Thorkelis reparabat. In conventu etiam cautum fuit, ut eorum concordia ad meliorem frugem redacta, per Julense & summa quæcunque festa cohabitarent. Sigurdus Slembidiakn, relictis Orcadibus, sursum in Scotiam delatus, aliquamdiu apud Regem Scotiæ Melkolfum moratur, benevole tractatus, & ibidem omnibus virilibus artibus præclarus esse æstimatur, antequam in Palæstinam iter susciperet.

FRA PALI JARLI.

Olafr het madr er bió á Garekfey; annat bú átti hann i Dungalsbæ á Katanesi. Olafr var it mesta afarmenni, oc hafdi miklar virdingar af Páli Jarli. Asleif het

DE COMITE PAULO.

Olaus nomen erat viro Garekföæ habitanti, qui alteram villicationem Dungulsbæi in Katanesa habebat. Erat Olaus vir admodum violentus, & magno honore a Comite Paulo habi-

het kona, hon var vitr oc ættstór oc hin mesta fyrir ser: Valþiófr het son hennar, annar Sveinn, þridi Gunni; aller voro þeir vel menter, Ingigerdr het syster þeirra.

habitus; Fœminæ nomen erat Asleifa, quæ claro etiam genere orta, magnitudinem præ se ferebat. Filium habebat Walthiofum, secundum Sveinem, tertium Gunnum, omnes artibus probe instructos; horum soror fuit Ingigerda. A. D.

AF KALA OC GILLA KRIST.

Þá var Kali XV. vetra er hann fór med kaupmönnum vestr til Einglands oc hafþi godann kaupeyri; þeir helldu til þess kaupstadar er Grimsbær heiter, kom þar mikit fiölmenni bæþi af Noregi oc Orkneyium, af Skotlandi oc Suþreyium. Þar fann Kali þann mann er nefndiz Gilla Kristr, hann spurdi margs af Noregi, oc taladi flest vid Kala, oc gerdiz þar felagskapr; hann feger Kala i trúnadi at hann het Haralldr oc var son Magnus Berbeins, enn móder hans var i Suþrey, fretter hann þá Kala, hvorsu honum mundi fagnat i Noregi ef hann kæmi þar? Kali segir at honom þótti likligr Sigurdr kongr til at fagna honom vel, ef ecki spillti adrer um. Þeir Gilla-Kristr oc Kali skiptuz giöfum vid at skilnadi, oc het hvor öþrum sinne vinattu fullkominne hvar sem fundi þeirra bæri saman.

DE KALIO ET GILLA-KRIST.

Kalius quindecim annos natus erat cum mercatores occidentem versus in Angliam, bonis instructus mercibus, comitaretur, in emporium, quod Grimsbær audit, tendentes; huc ingens e Norvegia, Orcadibus, Scotia & Hæbudis confluxit multitudo. Convenit ibidem Kalius virum quendam qui Gilla-Kristus appellabatur. Hic multa de Norvegia sollicitabat, plurima cum Kalio conferens, quod crebro ansam præbuit consortio; dixit Kalio sub fide silentii Harralldum se nominari, filiumque Magni Nudipedis, matrem vero in Sudreya esse. Interroganti, quali gaudio, si forte in Norvegiam veniret, incolæ ipsum forent excepturi; respondet Kalius, verisimilem videri Regem Sigurdum, quo magis ipsum humaniter excipiat, modo alii non corrumperent. Gilla-Kristus & Kalius dona ante discessum mutuabantur; plenam amicitiam, ubicunque in futurum eos convenire contingeret, invicem promittentes.

A. D.

AF RADUM KOLS.

Frákankr svarar: satt er þat at Kolr er spekingr mikill, oc vitrlega er þetta sett, at leita hingat asla, því at ver höfum frændasla mikinn oc marga teingdamenn; ec hefer nu gipta Margretu Hákonardottr Moddadi Jarli af Atjöklum er göfgaztr er at æitum allra Skota hófþingia, Melkolmr fader hans er bróder Melkolfs Skota kongs, födr Davids, er nú er Skota kongr, höfum ver oc miöc mörg sannlig tilkaull til ríkis i Orkneyium, enn erum siálf nockorer rádamenn oc köllut nockut diupvitr; kemr oss oc ecki allt á úvart i úfridum, enn þó þicke mer gott at eiga felag vid þá fegda fyrer margra luta saker; skulu þer þau mín ord segia þeim fedgum, at ver Ölfer manom koma til Orkneyia annat sumar at midiu sumri med her á hendur Páli Jarli; komi Raugnvalldr Jarl þá til mótz vid oss, oc láti þa deila um stafn vid Pál Jarl, enn ec mun i vetr draga at merliþ af Skotlandi oc Suþreyium at frændum vinum oc mágum; fóru nu sendimenn austr til Noregs, oc segia sva búit þeim fedgum.

DE CONSILIIS KOLI.

His respondet Frakarka: verum est quod Kolus vir sit valde sapiens; prudenter quoque pravisum hic auxilium quærere, cognatorum enim & affinium numero valemus; nunc nuptum dedi Margaretam Haconis filiam Comiti Moddado de Atholiâ, qui quoad genus omnibus Scotorum magnatibus nobilior est. f. Dolfualdus Melkolfus, ipsius pater, frater est Melkolfi, Scotorum Regis, patris Davidis, qui nunc Scotiæ rex est; nobis autem ipsis potestas quædam est, profunda etiam attribuitur sapientia. Non omnes hostilitates nos ex insperato superveniunt; trahunt me tamen multa eum patre & filio in consortium; referatis illi meo merba, me uempe & Aulferem circa medium proximæ æstatis eum exercitu contra Comitem Paulum venturos in Orcadas, si Comes Raungnvalldus tunc ad nos veniat, & cum Comite Paulo prælium gerat. Ego autem per hyemem exercitum ex Scotia & Hæbudis a cognatis, amicis & affinibus ad me contraham,

SVEINN FANGADI PAL JARL.

1137. Um vorit snemma hafþi Sveinn Asleifarson farit or Suþreyium oc upp á Skotland at finna vine sina; hann dvaldiz

SVEINN COMITEM PAULUM CAPIT.

Sveinn Asleifæ ineunte vere ex Hebridibus in Scotiam, amicos conveniendi animo, profectus fuerat; diu Joklis apud Comitem Maddadum

diz lengi at Jöklum med Moddadi Jarli oc Margretu Hákonardottr, oc töludu þau marga lute leyniliga; þar fretti Sveinn ufrid or Orkneyium oc gerdiz hann þá fuſs þangat at fara oc finna frændr ſina; hann for fyrſt til Katanesſ i Þorſey oc med hönum göfugr madr er Liotolfur het, med hönum hafþi Sveinn verit lengi um vorit; þeir komu til Ottars Jarls i Þórſey brodr Frákárkar, oc leitadi Liotolfr um ſætter med þeim Ottari oc Sveine um þat er Frákörk hafþi gera látit oc hellt Ottarr Jarl þar botum upp af ſinne hende; Jarl het oc vínattu ſinne Sveine, enn Sveinn het því Ottari Jarli at hann ſkyldi ſtyrkia Erlend ſon Harallds hins ſlettmálá til þeſs at han fengi födrleyfd ſina i Orkneyium þá er hann villde tilkalla; Sveinn ſkipti þar ſkipum oc hafþi þaþan byrding oc á XXX. manna, tok hann þaþan utnyrding yfir Petlandsfiörd, oc ſva fyrir veſtann Hroſsey oc ſva til Éſiuſunds oc epter ſundinu til Rolfseyiar. á eyiar endanum var höfþi mikill oc urd ſtór under nidri; þar lá opt otr i urdinne, oc er þeir Sveinn reru eptir ſundinn, tok hann til orda, menn eru þar á höfdanum oc munum ver þar at leggia oc vita tíþindi af þeim, vil ec at menn breyti nokot umbuninga ſínum, ſkulum ver rækia hudföt vor, oc ſkulu þar nidrleggiaz XX. menn, enn X. ſkulu róa, ver ſkulum

dadum & Margaretam Haquini moratur & cum his ſeorſum multa colloquitur; auditi hic ex Orcadibus tumultus, Sveinem ad conveniendos ibi cognatos alliciunt; Primum, nobili quodam nomine Liotolfo, apud quem etiam multum veris transegerat, comitante, in Katanesſum Thorseiam profectus eſt; conveniunt hic comitem Ottarem Frakarkæ fratrem; cum ipſo & Sveine quod ſoror patrari curaverat transigere conabatur Liótolfus, pro parte ſua ſatisdationem offerente Comite Ottare, qui etiam amicitiam ſuam viciſſim promiſit; verum Sveinn comiti pollicebatur auxilium ſe laturum eſſe Erlendo Haralldi Slettmali filio, recuperandi ipſi in Orcadibus debitum patrimonium, quando poſcere vellet. Heic naves mutat & Thorbiörno navem onerariam triginta nautis inſtructam gubernante, cum japyx flaret, per Petlandiæ ſinum ab occidente Roſſeyæ, deinde per Æſiuſund uſqve ad Rolſsey vehitur. In extremitate inſulæ altum erat promontorium, aſt ſubtus concava ſaxorum congeries, in qva lutra ſæpe ſe continebat. Sveinn vero ſuos per fretum remigantes ita affatur; homines, inqvit, ibi ſunt in promontorio, nova inaudituri appellemus. volo apparatu mutato ut ſub explicitis coriaceis viginti nautarum latitent, verum decem remigent; non feſtinabimus. Cæterum cum inſulæ appro- A. D. 1137.

A. D. 1157. um fara hóffamliga; enn er þeir dragaz at höfþanum kalla menn af eyiunne at þeir skylldu róa til Vestness oc færa Páli Jarli þat er þeir höfþu á skipinú; þeir þottuz mæla vid kaupmenn enn Páll Jarl hafþi verit um nottina á Vestnesi at Sigr. þar á veizlu; Jarl hafþi stadit upp snemma um morguninn, oc höfþu þeir XX. menn farit sudr á eyna at veida otr er lá i urdinne under höfþanum; þeir ætludu heim til dagdryckiu. Byrdingsmenn rero at landi, oc spurdo þeir almæltra tidinda; spurdu Byrdingsmenn hvadan þeir væri atkomner; frettaþeiroc at hvar Jarl veri; þeir segia at hannveri þar a urdinne; þetta heirdu þeir Sveinn þar er þeir lágu i hudfötunum, bat Sveinn þá þar atleggia er ecki mætti siá af höfþanum; þá mælti Sveinn at þeir skyldi vopnaz oc vinna þegar á Jarlsmönnum er þeir fyndiz, oc sva gera þeír; þar drápu þeir XIX. menn, enn VI. fellu af Sveine; þeir toku Pál Jarl med valldi oc leiddu á skip oc sneru stafn. hafi oc foru aptr hina sömu leid fyrer vestann Hrolfsey oc viku á mille Háeyiar oc Grimseyiar oc sva fyrer austan Svelg, þaþan til Breidafiardar oc epter hönum til Eckialsbaka, þar let hann epter skip sit oc XIX. menn, enn þeir foro þar til er þeir komu til Atjökla á fund Maddadar Jarls oc Margretar systr Pals Jarls, oc var þeim þar vel fagnat oc setti Maddadr Jarl Pál Jarl i háfæti sitt oc er þeir

propinqvarent, qvi in promontorio erant jubebant voce alta, ut ad Vesnesum remigarent & ad comitem Paulum ea, quæ in nave habebant, deferrent, credebant se mercatores alloqvi. Comes vero Paulus apud Sigurdum Vesnesi præcedente nocte convivio interfuerat; mane surrexerat & cum viginti suorum in insulæ partem australem, lutras interrupes, sub promontorii radicibus, venatum iverat, inde ad prandendum domum reversurus; in nave oneraria nautæ insulam adnavigantes, nova & ubi Comes esset, quærebant; respondebatur eum in rupibus adesse; audit hæc cum suis sub coriaceis Sveinn, jubetqve ut eo loci, ubi collis umbra a promontorio conspectum prohiberet, navem appelli; & suos, ut statim obvios Comitis subditos armati occideret: dabant mandato locum, undeviginte enim ibidem occiderunt, Sveine sex desiderante; Comitem Paulum, vi captum, in navem deduxere, & prora in altum conversa, eundem itineris cursum ab occidente Rolfsöæ, ab Háey & Grimsey uno milliari, & deinde ab oriente Svelg, repetierunt; inde per Breidafiord Echialsbakum venerunt; hic navigium cum viginti suorum relinqvit Sveinn, reliqvi autem, donec Atholiæ comitem Maddadum & Margaretam comitis Pauli sororem convenirent, pergunt, & benigne ibidem excipiuntur; Comes Maddadus Comitem Paulum in solio suo collocat; Verum cum considerent, magno cum

þeir höfþu nidrſetz, kom Margret inn gangándi med mikla kvenna ſveit oc hvarf til brodr ſins; epter þat voru menn fengner til ſkemtunar vid þá, var Páll Jarl helldr ſárr, ſem æi var undarligt at hann mundi hafa áhyggior miklar. Ecke er getit orda þeirra Páls Jarls oc Sveins meþan þeir foro báder ſaman. Þau Maddadr Jarl oc Margret oc Sveinn Asleifarſon gengu á tal, enn um kveldit eptir dryckiu þá var þeim Sveini fylgt til ſvefnhuſs einum ſaman oc voro þar læſter for ſva hvert kvölld meþan þeir voro þar.

cum fœminarum comitatu ingreſſa Margareta ad fratrem ſuum ſe recipit. Poſtea ludiones in eorum delicias acqviruntur. Comes Paulus taciturnum ſe exhibuit, qvod non mirum magnopere eum anxium eſſe. Comitis Pauli & Sveinis verba, qvæ invicem una euntes conferebant, memoriæ prodita non exiſtunt. Comes Maddadus, Margreta atqve Sveinn Asleifæ ſeorſum colloqvebantur; Veſperi vero poſtqvam potaverant, Sveinn, cum ſuis tantum, in dormitorium deducitur, aſt fores qvavis veſpera dum ibidem morantur, obſerantur. A.D. 1137.

JON BISKUP KOM AF SKOTLANDI.

Þá er Raugnvalldr Jarl hafþi rádit Orkneyium tva vetr, þá tok hann jola veizlu at bui ſinu þvi er heiter a Knarrarſtödum; þat var enn ſetta dag jula at ſkip var ſeet fara ſunnan af Petlandzfyrde; vedr var gott oc ſtod Jarl uti oc margt manna hiá hönum oc hugdu at ſkipinu, þar var ſá madr er Rolfr het oc var hirdpreſtr Jarls oc er þeſſer menn toku land, þá gengu þeir frá ſkipi oc höfþu Jarls menn tulu á at vera mundi XV. menn edr XVI. enn i öndverdu liþinu geck madr i blárri kápu oc hafþi brugdit hári under hufu, hann hafþi rakat ſkegg um hökuna framanverda, en urakada hvoptana oc heck þar ſýtt ofan

VENIT EX SCOTIA EPISCOPUS JONAS.

Comes Rögnvalldus ubi Orcadibus duas hyemes præfuerat, in prædio ſuo Knarraſtadis convivio intererat feſto julenſi; cujus ſexta die evenit, ut navis e meridie, Petlandicum ſinum relinqvens, advenire conſpiceretur. Aër erat placidus; Comes cum multis foris ſtabat & navem obſervabat. Erat ibi vir nomine Rolfus Comitis ſacerdos aulicus. Advenæ autem poſtqvam navem appulerant ab eadem diſcedunt, qvos Rögnvalldiani qvindecem aut ſedecem eſſe colligunt, in prima autem acie ibat vir toga indutus cærulea, qvi crines raptim ſub pileum complicaverat, in anterioribus menti barbam raſerat, qvæ in maxillis non raſa longe demitte- 1139.

A. D. 1151. ofan þessi madr þotti þeim noekut undarligr, enn Rólfr seger at þat var Jon biskup ofan af Skotlandi af Atjöklum, þá geck Jarl i moti þeim oc fagnar vel biskupi, setti Jarl biskup i hásæti sitt, enn þionar sialfr fyrer bordi sem skutilsveinn; um morginenn epter veitti biskup tíþer snemma oc þá for hann nordr til Eigilseyiar á fund Vilhialms biskups, oc var þar til tíunda dags jola; þá foru þeir báder biskuparner á fund Raugnvallds Jarls med virduligu föruneyti oc báru upp erinde sin, þeir segia frá einkamálum Sveins Asleifarsonar oc Maddadar Jarls, þat at Haralldr sun þeirra skyldi bera Jarls nafn oc hafa Orkneyiar hálfar vid Raungvalld Jarl, enn Rögnvalldr Jarl skyldi rád hafa fyrer þeim oc sva þott Haralldr þroskadiz oc villdi sit hvarr þeirra, þá skyldi Raungvalldr Jarl ráda; var Sveinn oc þar med oc bar þetta med biskupi; gerdu þeir Raugnvalldr Jarl þat rád at fundr var lagdr um vorit á langaföstu á Katanesi, oc geck þá saman sættin med þessum skildaga oc vár bundin eidum hinna beztu manna af Orkneyium oc Skotlandi; for þá Haralldr Maddadarson ut i Orkneyiar med Raugnvalldi Jarli oc var hónom þá gefit Jarlsnafn þá fór oc i eyiarnar med Haralldi Jarli Þorbiörn Klerkr, hann var son Þorsteins Haulldz oc Gudrunar dottr Frákarkar; hann var vitr madr oc mikil fyrer ser;

mittebatur; Vir iste mirandus videbatur, Rolfus autem hunc episcopum *) *Jonam de Atholiâ e Scotia esse asserit, unde comes iis obviam it & episcopum, humaniter exceptum, in solio suo collocat, mensis vero ipse loco dapiferi ministrat. Sequentis diei mane episcopus sacra celebrat & exinde boream versus in Eigilsey episcopum Vilhialmum convenit, ubi ad decimum festi Julensis diem moratur; tum ambo episcopi Comitem Rögnvalldum cum conspicuo comitatu petunt & negotia sua ipsi declarant. Referunt intima Comitis Maddadi & Sveinis Asleifæ consilia, nimirum ut eorum filius Haralldus comitis titulo ornaretur & dimididium Orcadum cum Comite Rögnvalldo retineret, Comitis autem consilia pro utroqve valerent, & ita qvamvis Haralldus maturesceret & diversa qvivis urgeret: Sveinn etiam, hic præsens, essata episcopi confirmat. Consilium erat comitis Rögnvaldi, ut tempore sexagesimali seqvente vere conventus præfiniretur in Katanesо; transigitur tunc prædicta conditione pax, additis optimatum ex Orcadibus & Scotia juramentis, sancitur. Hinc Haralldus Maddadi filius comitem Rögnvalldum in Orcades comitatur & comitis titulo simul ornatur. Seqvebatur etiam in Orcades comitem Haralldum Thorbiorn Klerkur; erat hic filius Thorsteinis Haulldii & Gudrunæ, filiæ Frákarkæ, vir sapiens & magnitudinem præ*

*) *Johannes episcopus de Dunkeld.*

ser; hann fostradi þá Haralld Jarl oc reed miöc fyrer honum; Þorbiörn kvongadiz i Orkneyium oc feck Ingiridar Olafsdottur systr Sveins Asleifarsonar, var Þorbiörn þá ýmist ut i Orkneyiom edr uppi Skotlandi, oc var hinn fræknazti madr oc hinn mesti ujafnadar madr um flesta luti. Sveinn Asleifarson tok under sic eigner þær allar er átt hafþi Olafr fader hans oc Valþiofr broder hans, gerþiz hann þá höfþinge mikill oc hafþi iafnan fiölment med ser; hann var vitr madr oc forspárr um marga luti, ujafnnadar madr oc ufyrerleitinn; ecki voru i þann tíma þeir tveir menn fyrer vestan haf er meira háttar þætti verá enn þeir Sveinn oc Þorbiórn mágar; voru þá med þeim kærleikar mikler.

præ se ferens. Comitem Haralldum tunc nutrivit, & suis consiliis plerisque eum auxit. Thorbiörnus Ingiridem Olai filiam Sveinis Asleifæ sororem in Orcadibus uxorem duxit, postea ibidem & in Scotia per vices moratur, vir alias fortissimus & in plurimis injuriosus. Sveinn Asleifæ possessiones, quæ fuerant patri Olao & fratri Valthiofo, omnes occupavit, unde magnificus, caterva semper stipatus haud parva, vir præterea prudens & in multis sagax iniquus atque petulans. Hac tempestate ab occidente maris alii duo Sveini & Thorbiörno affinibus præstantiores non fuerunt, hi tunc amicitia invicem arcte erant conjuncti. A. D. 1139.

BRENNA FRAKARKAR.

Kom Sveinn at hauste til Orkneyia á fund Raungvállds Jarls, tok hann vel vid Sveini; for Sveinn þá yfer á Nes i Dungalsbæ oc sat þar um vetrinn. I þenna tíma kom til Sveins ordsending Holldboda ór Suþreyiom at Sveinn skyldi koma til lidveizlu vid hann, því at þar hafdi komit Haulldr af Bretlandi oc hafþi elltann Holldboda or buum sinum oc rænt fei miklu, sa madr het Hrodbiartr er sendr var, enskr at kyne; Sveinn brá

 skiott

INCEENDIUM FRAKARKÆ.

*Sveinn autumno in Orcades redux, Comitem Rögnvalldum convenit, ab eo benigne exceptus, inde in Nesum transit & Dungulsbæi hyemat. Hoc tempore nuntius a *) Holldbodio ex Hæbudis missus venit, petendo, ut Sveinn ipsum auxiliaturus eo se conferret, venerat enim illuc Holldus e Britannia & Holldbodium a prædiis suis abegerat, magnas simul opes prædatus. Legato nomen fuit Hrodbiartus, natione Anglo. Sveinn audito petito celeriter annuit & in*

**) Hauld-Buidhe i. e. Comes flavus proculdubio Somerlidus qui ab Hibernis Sombrle-Buibe Somerledus flavus appellatur.*

A. D. 1140. ſkiott vid er hönom voro ſend ordin oc kom uti Orkneyiar til motz vid Raungvalld Jarl, oc bat Raungvalld Jarl at hann ſkyldi fá honom liþ oc ſkip; Jarl ſpyrr hvat Sveinn villdi þá at hafaz; hann qvad þann mann hafa ſer ord ſendt er ſízt átti hann nei vid at kveda oc hönum hafþi þá beſt gefiz er hann þurfti meſt vid, er fleſter foro á hendr hönum; Jarl ſvarar: vel væri þá ef þit ſkildiz viner, enn utruer eru fleſter Sudreyingarner, enn gæta máttu drengſkapar þíns, enn ec man fá þer tvö ſkip alſkiput; þetta líkar Sveini vel, oc for þá til Sudreyia oc fann eegi Holldboda fyrr enn hann kom veſtr i Maun (því at hann hafþi þangat ſtockit, enn er Sveinn kom i Maun,) þá vard Holldbodi hönom feginn, oc þar i Maun hafþi Haulldrinn ſá hinn Bretzki gert hervirki mikit i ránum oc manndrápum oc víþa i Suþrríki, fyrer hönum hafþi fallit gaufigr mádr er Andres het, hann átti epter konu er Ingeríd het oc ſon er het Sigmundr; Ingerid husfreyia átti fe mikit oc bu ſtór; þat rád gerþi Holldbodi at hann bæþi hennar, enn er þat var vakit vit hana þá mælti hun at Sveinn ſkyldi þat til rádahags vinna at hefna Andres bonda ſins; Sveinn ſvarar at hann mætti gera Bretum ſkada nockorn, enn æi má ec vita hvers af verdr auditum manna lát; oc epter þat fara þeir Sveinn oc Holld-

in Orcades delatus comitem Rögnvalldum rogat ut eum exercitu naves ſibi tradat. Comes de propoſito ſciſcitatur; regerit Sveinn illum virum ſibi nuncium miſiſſe, cui repulſam dare ſe neutiquam deceret, optime qvippe experto dum plurimi ſe infeſtaſſent. Ad hæc Comes; bene eſt ſi amici ab invicem diſcedatis; Verum inqvit, plerique Hæbudenſes perfidi ſunt; Virtutem autem tuam ſervabis; naves vero duas omni ex parte inſtructas tibi tradam. Sveini hæc placent, qvi inde in Hebrides vectus Holldbodium non prius qvam occidentem verſus ad Monam, eo enim fuga ſe receperat, veniret, reperit, ubi ab ipſo cum gaudio excipitur. Haulldus ille Britannus in Mona & paſſim in Sudrrikia ingentes & homicidiis & prædis hoſtilitates exercuerat, inter qvas ceciderat vir nobilis Andreas; reliqverat is uxorem nomine Ingigerdam & filium Sigmundum. Ingigerdi opes erant magnæ & prædia ingentia. Conſilium dedit Hollbodius ut nuptias ejusdem ſibi expeteret, verum eum has ſollicitaret, reſpondit illa, nuptias promerendas ultione cædis mariti Andreæ. Reſpondit Sveinn, ſe Britannis damnum qvoddam adferre forſitan poſſe, neſcio autem, inqvit, qvorſum homicidiis fortuna adſpiret. Poſt hac ipſe & Holldbodius, qvinque navibus

Holldbodi i hernat, oc höfþu V. ſkip; þeir heriudu um Bretland oc gengu þar upp er heiter Ines oc gera þar hervirki mikit; þat var eirn morgin at þeir gengu upp i þorp nockurt oc var þar lítil vídtaka, flýdu bændr or þorpinu, enn þeir Sveinn ræntu þar hvívetna oc brendu VI. bæi fyrer dagverd ſinn; þa var þar med Sveine Islendzkr madr er Eirikr het oc qvad þetta:

Bæir eru brender,
Enn búendr ræntер,
Sva hefer Sveinn hagat,
Sex i morgin,
Gerþi hann einom
Ærinn þeirra,
Leiger þar kol
Leigumanni.

Epter þetta foru þeir til ſkips ſins oc lágu uti um ſumarit oc fengu mikit herfang, enn Haulldrinn hliop í ey þá er Lund heiter, þar var vígi gott, ſátu þeir Sveinn þar um nockora hríd oc fengu ecki at gert oc foru heim um hauſtit í Maun.

vibus inſtructi, piraticam ſuſcipiunt, Britanniæ arma inferunt, exſcendunt ubi Ines audit, ibique prædantur. Mane cujusdam diei oppidum aggrediuntur; incolæ reſiſtere nequeunt & fugati diſcedunt; Verum Sveinn cum ſuis undiqve ſpoliavit, & ante prandium villas ſex incendio delevit. Sequebatur tunc Sveinem vir Islandus nomine Ericus, qui ſequentia cecinit: A. D. 1140.

Villæ exuſtæ ſunt,
Sed incolæ ſpoliati,
Ita Sveinn inſtituit,
Sex hujus diei mane,
Faceſſivit uni
Satis eorum;
Suppeditat ibi carbones
Conductori.

His geſtis ad naves redeunt, per æſtatem piraticæ vacant & ingenti præda ditantur. Verum Haulldus in inſulam qvæ Lund audit, aufugit; hic aptum propugnaculum, qvod Sveinn cum ſuis aliqvantiſper obſidet, aſt in Monam, re infecta, domum redit.

FRA RAUNGVALLDI JARLI OC SVEINE ÁSLEYFARSYNE.

Þa er Sveinn var i Suþreyiom, þa hafþi hann ſett Margad Grimsſon i Dungalsbæ til forráda oc ſengit honum i hendr ſyſlu þá er hann hellt af Raugnvallde Jarle, enn Margadr var ſakgefinn oc áleitinn, oc vard hann uvinſæll vid

DE COMITE RÖGNVALLDO ET SVEINE ASLEIFÆ.

Dum erat in Hæbudibus Sveinn, Margado Grimi filio de Dungulsbæ præfecturam a Comite Rögnvalldo acceptam, tradiderat, Margado autem ad inceſſandum & infeſtandum prono propriæ injuriæ odium peperere; 1142. ad ann. 1149.

qvor

A. D. 1142. ad ann. 1149. vid finn ujafnat, enn þeir er mest urdu fyrer ujafnadi hans ſtucku á fund Hroalldz oc helldu ſic þar, af þvi gerdiz fiandſkapr med þeim Hroalldi oc Margadi; litlu ſiþarr for Margadr ſudr til Víkr vid tuttugta mann at erindum ſinum, oc ádr hann kom ſunnan veitti hann heimſokn Hroalldi bonda oc drap hann oc nockora fleiri, for ſiþan til Dungalsbæiar á fund Sveinns, þá ſafnar Sveinn mönnum oc ferr til Lambaborgar oc býz þar um, þar var vígi gott oc ſat hann þar med LX. manna oc flutti at ſer viſtr oc önnr föng þau er þeir þurſtu at hafa; borgin ſtod á ſæſvar hömrum nockrum enn ſteinveggr var fyrer ofan vel ſmídadr, biörgin geingu langt med ſiánum annan veg; þeir gerdu þa margar uſpectir á Katanese i ránum oc fluttu þangát til ſín i borgina oc gerþuz miöc uvinſælir.

qvos autem ejus offendebat iniqvitas, ad Hroalldum, apud qvem etiam permanſere, confugiebant, unde inter hunc & Margadum ſimultates. Paulo poſt Margadus cum ſuis viceſimus, propria peracturus negotia, meridiem verſus in Vikam iter ſuſcipit, ex qvo nondum redux, colonum Hroalldum, qvem domi remanentem petit, præter aliqvot alios, occidit. Hoc facto Dungalsbæi convenit Sveinem, qvi, aſſeclis collectis, Lamburgum, ubi commodum erat propugnaculum ſe confert & ibidem ſexaginta hominibus ſtipatus reſidet, omnisqve generis, qvo opus erat, commeatum eodem contrahit. Urbs in præruptis ſita erat maritimis, paries autem ſupra verſus continentem lapideus, arte conſtructus fuerat; prærupta ex altero latere ad mare per longum ſpatium producebantur. Heic in Kataneſo vicinos crebro infeſtabant & in urbem, qvæ aſſeqvi potuere, devehebant, permagnum hoc modo ineuntes odium.

AF FERDUM SVEINS ASLEIFARSONAR.

Epter þat ſtigu þeir forum á land oc foru uppi Sudrland oc ſva til Mærhæfi oc þaþan til Duſeyra, þar fundu þeir Orkneyia menn á birdinge. het ſá Hallvardr er fyrer þeim var, enn annar Þorkell, þeir voru X. ſaman; þeir Sveinn gengu á ſkip med þeim oc foru XII. ſaman á byrdingi ſuþr fyrer Skotland, þar

DE ITINERE SVEINIS ASLEIFIDÆ.

Repetituri deinde continentem, per Sudurland, inde Marhæfiam, deniqve Duſeyras ſe conferunt. Inveniunt forte hic in nave vectoria, Orcadenſes, numero decem qvorum duci alteri Hallvardi, alteri Thorkelis nomen, verum cum Sveinn & Margadus iis conſociarentur, duodecim in nave vectoria, auſtrales Scotiæ oras prætereundo, in

þar til er þeir koma i Máeyiar, þar var þá munklifi, Balldvin het áboti sá er fyrer reed, þar voru þeir Sveinn oc hans menn VII. nætr vedr faster, oc sögduz vera sender á fund Skota kongs af Raugnvalldi Jarli; munkar grundu sögn þeirra oc ætludu vera ránsmenn oc sendu til landz epter mönnum, enn þá er þeir Sveinn verda þess varir, þa hlaupa þeir á skip oc ræntu stadinn fe miklu; þeir foru á brott oc inn epter Myrkvafyrde, þeir fundu i Eydinaborg David Skota kong, tok hann vel vid Sveine oc baud þeim at vera med ser; Sveinn sagþi kongi allan mála vöxt þangatkomu sinnar oc hve farit hefdi med þeim Raugnvalldi Jarli ádr þeir skilduz, oc sva þat er þeir höfdu rænt i Máeyium, voru þeir Sveinn um hríd med Skota Kongi i godu yfirlæti. David kongr sendi menn til þeirra manna er siar höfþu misst fyrer Sveine i ferdinne oc let þá sealfa virda skada sinn, enn bætti sinu fe hveriom sinn misser; David kongr baud Sveini at sækia konu hans i Orkneyiar, enn sá hönom slikar sæmder i Skotlandi at hann mætti vel vid una; Sveinn birti vilia sinn fyrer kongi oc seger sva at hann villdi at Margadr væri þar epter med kongi, enn hann sendi ord til Raugnvallds Jarls at hann tæki sættum vid hann, enn Sveinn letz vilia leggia allt sitt mál á valld Raugnvallds Jarls, qvadz þá jafnan vel viþr

una

in Máyeam pergunt. Erat ibidem eo A. D. 1142. ad ann. 1149.
tempore monasterium, cui præfecto abbati nomen Baldvini. Hic adversa impeditus tempestate Sveinn cum suis septem noctes moratur & se a comite Rögnvalldo ad regem Scotiæ legatum offerit, cujus assertionis veritatem suspicati monachi, piratas esse putant & conterraneos per nuncios convocant. Quod cum Sveinn cum suis comperiret, navem repente ascendit, ingentibus prius spoliatis pecuniis; post abitum translati per Myrkvafiord, Edinoburgi Davidem Regem Scotiæ conveniunt, a quo benigne exceptus Sveinn, cum suis ad nectendas ibidem moras invitatur. Sveinn regi totam sui adventus caussam, sua cum comite Rognvalldo ante discessum acta, qvodqve in Máeyis spoliaverat exponit & inde aliqvantisper, bene habitus, apud Regem Scotorum cum suis commoratur. Rex David ad eos, qui in itinere spoliati fuerant a Sveine, mittit & ipsis damni qvantitatem determinare concedit, ablati cuiqve valorem restituens. Sveini etiam deducendæ ex Orcadibus uxoris potestatem dat, ac honorem in Scotia, qvo bene contentus esse possit, promittit. Sveinn voluntatem suam regi aperit, dicens se cupire ut Margadus apud ipsum remaneret; se autem Comiti Rögnvalldo per nuncium reconciliaret, totius litis decisionem comitis arbitrio commissurum, se semper pace inter ipsos contentum, dissidia

ægre

A. D. 1149. una er þeir voru sáttir, enn þa illa er þeir voru úsáttir; David kongr svarar, bædi er nu at Jarl þessi mun vel vera, enda þycker ydr þat eina vera er til hans veit, hætter þu nu á hans trunat, enn fyrerlætr þat er ver biodum þer; Sveinn leiz hans vingan alldri láta vilia, enn sagþiz þo vilia biþia kong at hann veitti þetta, kongr kvat sva vera skyldi; David kongr sendi menn nordr i Orkneyiar med giöfum oc þeirri ordsending at Jarl skyldi taka sættum vid Svein, for þá oc Sveinn i eyiar nordr enn Margadr var eptir med kongi; sendimenn Davids kongs foru á fund Raugnvalldz Jarls, tok hann vel vid þeim oc sva giöfum þeim er kongr sendi hönum oc het sættum, tok hann siþan Svein i frid oc fulla vingan oc for hann þá til bua sinna.

ægre ferre. Regerit Rex David, utrumqve jam est quod Comes his absqve dubio laudem mereatur & quod id a vobis, qvi illum cognoscitis, contendatur. Nunc ei confidis, quæ autem tibi offerimus missa facis. Sveinn regis amicitiam sibi in posterum firmam, attamen ut hoc concedat, expetit. Annuit Rex precibus, & septentrionem versus in Orcades ad Comitem legatos cum muneribus mittit, expetendo ut Sveinem sibi reconciliari fineret Sveinn etiam simul in insulas revertitur, Margadus autem apud regem remanet. Legati Regis Davidis comitem Rögnvalldum conveniunt, & ab ipso, unacum donis a rege missis, benigne excipiuntur, pollicetur reconciliationem comes, & Sveinem exinde in pacem & plenam amicitiam recipit, postea in prædia sua redeuntem.

FRA RAUGNVALLDI JARLI OC ORKNEYINGUM.

1152. Litlu siþarr for Sveinn yfer á Katanes at erundum sinum oc sendi ord Raugnvalldi Jarli at hann skyldi sættaz á víg Arna Spítuleggs, oc þegar at hönnm qvamo þau ord, stefndi hann at ser þeim mönnum er eptermál áttu um víg Arna, oc samdiz þat sva at þeim hugnadi oc helt sialfr bótum upp; marga uspekt adra bætti hann af sinu þa er giörr var um vetrinn bæþi af Austmönnum

DE COMITE RÖGNVALLDO ET ORCADENSIBUS.

Paulo post in Katanesum ad expedienda negotia transfretat & Comiti Rognvalldo nuntium mittit, ut de eæde Arnæ Spituleggi contrahat, qvo audito Comes, convocat eos qvibus pro cæde Arnæ reperatio jure exigenda, convenit autem inter eos ut contenti essent, ipso reparationem procurante. Multas alias factiones impensis suis reparavit qvæ a Norvegis & Orcadensibus hac hyeme

num oc Orkneyingum; um vorit snemma stefndi Jarl þíng i Hrossey, komu þangat allir höfþingiar þeir er i hans ríki voru, gerþi hann bert fyrer þeim at hann ætlaþi brott or Orkneyiom oc ut i Jorsalaheim, sagþi oc þat at hann mundi ríkit fá i hendr Haralldi Jarli frænda sinum, beiddi oc þess alla vini sina, at veita hönum hlydni oc fylgia honum vel hvers sem kynne vid at þurfa medan han þurfþi brottu at vera; Haralldr Jarl var þa nær XX at alldri, hann var mikill vexti oc sterkr, liótr madr oc vel vitr, þotti mönnum hann vænn til höfþingia; Raugnvalldr Jarl bioz um sumarit or Orkneyium oc vard síþbúinn, því at þeir urdu lengi at biþa Endrida áþr skip hans kom austann or Noregi, oc er þeir voru buner, helldu þeir brott or Orkneyium simtan storskipum, þesser voru skipstiornar menn, Raugnvalldr Jarl, Erlingr Skacki, Vilhialmr Biskup, Aslakr Erlendsun, Guthormr, Magnus Havardsson, Sveinn Hroaldsson, Eindridi Ungi oc þeir er hönum filgdu; þeir sigldu or Orkneyium under Skotland oc sva til Einglandz oc er þeir sigldu til Nordimbra landz fyrer Hveruminni, þa qvad Armadr:

Hraunn fyrer Hveruminne
Háleit þar er vær beittum,
Sveiger lauk, enn lægiaz
Laund fyrer veizlu saundum;

hyeme proficiscebantur. Ineunte vere Comes concionem in Rossey convocavit, eo singuli ditionis proceres convenerunt, his notum fecit se Orcadibus relictis in terram Canaan iter suscepturum, addiditqve regimen in consangvineum suum Comitem Harolldum se esse translaturum, cui ut omnes amici obediant, auxiliumqve in omnibus, qvibus forte indigeret, ferant, dum ipse abesset, sollicitat. Erat comes Haralldus tunc viginti fere annorum, statura prægrandis, robore insignis, vultus invenusti, acrisqve judicii, princeps ad regendum aptus vulgo habebatur. Comes Rögnvalldus Orcades relicturus se æstate itineri accingebat, sero paratus, Endridium enim donec navis ejus ex Norvegia veniret exspectarent. Parati autem ex Orcadibus solvunt qvindecim naves ingentes. Hi fuere rectores navium Rögnvalldianarum; Erlingus Skackius (varus) Episcopus Vilhialmus, Aslacus Erlendi, Gutormus, Magnus Havardi, Sveinn Hroalldi, Endridus Ungius cum seqventibus. Navigabant ex Orcadibus meridiem versus ad Scotiam usqve, indeqve Angliam; Cæterum cum ad Northumbriam ante Hveruminni cursum dirigerent, cecinit Armodus: A. D. 1152.

Æstus marit est ante Hveruminni
Ubi obversis antennis navigamus,
Flectit malum; visui subtrahuntur
Terræ ad arenas humidas.

 Ecki Non

A. D. 1152. Ecki drifr í augu
Allda laudri falldin
Dreingr ríþr þrátt af þingi
Þeim er nu sitr heima,

Non stillat in oculos
Fluctus in vertice spumans
(Vir fortis a foro freqventer equitat)
Ei qvi domi remanet.

EYSTEINN HARALLDZ-SON KOM I NOREG, OC UPPHAF MAGNUSAR HARALLDZ-SONAR.

1142. Sigurdr oc Ingi konongar höfdo þá rádit VI vetor Noregi; þat var kom Eysteinn vestan af Scotlandi, hann var sun Haralldz konongs Gilla. Árni Sturlason oc Þórleifr Bryniolfsson, oc Kolbeinn Hrúga höfdo farit vestr um haf eptir Eysteini, oc fylgdo hönom í land, oc helldo þegar med hann nordr til Þrándheims; tóko Þrændor vit hönom, oc var hann þegar til konongs tekin á Eyraþíngi um Gagndaga, sva at hann skylldi hafa þridiúng Noregs vit brædor sína Sigurd oc Inga. Þeir Sigurdr oc Ingi voro þá austr í landi, fóro þá menn milli þeirra konónganna, oc sættó þá at því, at Eysteinn skylldi hafa þridiúng ríkia. Var því trúat of faderni hanns, er Haralldr konongr hafdi tilsagt. Biadauk het módir Eysteins konongs, oc kom hon í Noreg med hönom.

EYSTEINI, HARALDI FILII, IN NORVEGIAM ADVENTUS, ET MAGNI, HARALDI FILII, INITIA.

Norvegiæ regnum cum annis VI moderati fuissent Reges Sigurdus & Ingius, verno tempore ex Scotia venit Eysteinus, Regis Haraldi Gillii ipse qvoqve filius. Ad hunc accersendum Arnius Sturlæ filius, Thorleifus Brynjulfi f. & Kolbeinus Hruga (Acervus) occiduum mare trajecerant, ipsumqve regno advectum in Throndhemiam protinus deduxere. Exceptus a Throndis Eysteinus in Comitiis Eyrensibus, lustrationis anniversariæ tempore, Rex statim pronuntiatur, ea lege, ut, diviso cum Sigurdo & Ingio fratribus regno, tertiam Norvegiæ partem obtineret. Fratres interim Reges, qui in orientalibus regni partibus tum forte agebant, per intermeantes legatos conciliati, Eysteino, cujus de natalibus Haraldi Regis dicta fidem fecerant, provinciarum trientem concessere. Eysteinum in Norvegiam mater comitata est, nomine Biadöka. Qvartus Regis Haraldi Gilii filius, nomine Magnus, apud Ormum Kyrpingicum educabatur.

HER. EY.

HER-FERD EYSTEINS KONONGS HARALLDZ-SONAR.

Litlo sidarr byriadi Eysteinn konongr ferd sína or landi vestr um haf, oc sigldi þá fyrst til Katanesss, hann spurdi þá til Haralldz Jarls Madaddar-sonar í Þórs-á, hann lagdi þannug til med þriár smáscútor, oc kom á þá óvara. Enn Jarl hafdi haft þrítögt skip, oc á nær LXXX manna. Enn er þeir voro óbúnir vid, þá fengo þeir Eysteinn konongr þegar uppgöngo á skipit, oc tóko Jarl höndom, oc höfdo med ser á skip; hann leysti sik út med III mörkom gullz, oc skilldux þeir at sva búno. Sva segir Einarr Skúlason:

Voro sogns med sára
Syni Maddadar staddir
Má-grennir fremzc manna
Máttigr tigir átta.
Þrimur skútom tók þreytir
Þann Jarl drasils hranna (*)
Hraustr gaf hræ-skúfs nistir
Haufut sitt fraumom iöfri.

*) Han var leiddr fyrer kong. oc foro þeirra skipte sva at Jarl leysti sic þrem mörkum gulls, enn hann gaf ríke sitt i hendr Eysteini kongi sva at hann skyldi af hönum hafa iafnan siþan; geordiz Jarl þá madr Eysteins kongs oc batt þat svardögum, þaþan for Eysteinn kongr til Skotlandz or heriadi þar um sumarit; han heriadi vida um England i ferd þeirri oc þottiz þá hefna Haralldx sona.

EYSTEINI, HARALDI REGIS FILII, EXPEDITIO MILITARIS. A. D. 1153.

Haud multo post Eysteinus Rex in terras trans occiduum pelagus sitas, expeditionem suscepit, & Katanesô (Cathanesiæ) advectus, cum Jarlum Haraldum Maddadi filium in Thors-á (Amne Thori) subsistere cognovisset, cum tribus lembis minoribus eodem contendit, ipsique improvisus supervenit. Vehebatur Jarlus navi XXV interscalmiis, & LXXX classiariis instructa. Sed cum ad resistendum imparati essent, Eysteinus cum suis, conscensa & occupata protinus navi, prehensum Jarlum ad naves suas secum avexit. Ille vero postea, cum libertatem tribus auri selibris redemisset, dimissus est Rem testatur Einarus Skulii filius:

Sogniæ inclarescit dominus,
Cruoris avidam cibans volucrem;
Filium Maddadi stipavere
(*) Pugnatorum decades octo.
Lintre terna Jarlum prehendit
Domator fluctuum caballi;
Fortis alter avis cadaverinæ
Regi caput permisit inclyto.

Sistitur Regi, eo autem res inter eos venit ut comes se tribus auri marcis redimeret, regnum autem regi Eysteino traderet sub conditione ut ab ipso concessum exinde teneret. Addicit se regi Eysteino, & servandis conditionibus juramento se adstringit. Tendit hinc in Scotiam rex Eysteinn eamque hac æstate armis infestat. In hoc itinere Angliam passim tentabat & cædem filiorum Haraldi vindicare videbatur.
Orkneyasaga.

A. D. 1153. Þadan figldi Eysteinn konongr ſudr fyrir auſtan Skotland, oc lagdi til kaupſtadar þeſs á Skotlandi, er Apardion heitir, oc drap þar mart manna, enn rænti ſtadinn. Sva ſegir Einarr Skúlaſon:

Inde velis in auſtrum datis, orientales Scotiæ oras legebat, & emporio ejusdem terræ, qvod Apardion (Aberdonia) dicitur, claſſem admovit; multisqve ibi mortalium interfectis, urbem diripuit. Teſtis Einarus Skulii filius:

Frett hefir ec at fell
Fólk bruſto ſvell
Jöfurr eyddi frid
Apardionar lid

Cæſi feruntur, ubi
Bellicus diſſiluit chalybs,
Rege pacem exterminante,
Aberdoniæ urbis incolæ.

Adra orroſto átti hann ſudr vid Hiartapoll vid riddara-lid, oc kom þeim á flótta, oc hraud þar ſkip nockor. Sva ſegir Einarr:

Secundum ad locum, qvi Hiartapoll (Hartlepol) vocatur, cum copiis eqveſtribus prælium conſeruit; quibus in fugam actis, aliqvot etiam naves, cæſis & exturbatis vectoribus, occupavit. Hæc memorat Einarus:

Beit budlúngs hiörr
Blód foll á dörr
Hird fylgdiz holl
Vid Hiartapoll.
Huginn gladdi heit
Hrudus Engla beit
Ox vitnis vín
Um val kaſta rín.

Regius acutum momordit enſis,
Ubi ſangvine tela madebant,
Ibantqve in hoſtem una ſatellites
Fideles apud Hiartepolum.
Eſca corvum calens exhilarabat;
Adaucta lupo eſt vini copia;
Rheni ſupra falconem denſuit
Anglicorum ſtrages cadaverum.

Þá hellt hann enn ſudr á England, oc átti þar hina III. orroſto vid Hvítabæ, oc feck ſigr, enn brendi bæinn. Sva ſegir Einarr:

Porro meridiem verſus præter Angliam provectus, ad oppidum Hvitabæ (Whitby) tertio certamine conflixit, victorqve civitatem incendio vaſtavit. Teſtis Einarus:

Jók hilmir hialldr
Þar var hiorva galldr
Hóſk hilldar ſky
Vid Hvítaby.

Ciebat Rex tumultum,
Ubi arma tintinabant,
Ictusqve ſidit Hildæ
Tegmina apud Whitbyam.

Rikt

Luſit

Rikt lek vid rann
Raudz ylgiar tann
Fekz fyrdom harmr
Fyri skóga garmr.

Lusit per ædes insolenter
Arborum canis, (vorator)
Fera dentes rubebat, quod
Obviis dolebas incolis.

A. D. 1153

Eptir þat heriadi hann vída um England, enn þá var Stefnir konongr á Englandi; þar næst átti Eysteinn konongr orrostovit Skarpa-sker vit riddara nockora. Sva segir Einarr:

Per Angliam deinde, cui tunc Stefnerus (Stephanus) Rex præfuit, populabundus arma late circumtulit, ibique ad locum dictum Skarpa-sker (Scarborough) cum hostili equitatu depugnavit. Rem cecinit Einarus:

Drap döglingr gegn
Dreif strengiar regn
Vid Skörpo-sker
Skialld-kænan her.

Prostravit Rex peritus,
Degrandinante sagitta,
Turmas prope Skarpasker,
Dextre elypeis utentes.

Þar næst bardiz hann vid Pilavík, oc feck sigr. Sva segir Einarr:

Huic proxima illi ad Pilavikam pugna fuit, in qua hostes quoque superavit. Testis Einarus:

Raud siklingr sverd
Sleit gylldis ferd
Prútt Porta lík
I Pilavík.
Vann visir allt
Fyri vestan salt
Brandr gall vit brún
Brent Lángatún.

Rorabat ensem Rex eruore,
Lupus agminatim eum decora
Ad Pilavicam lancinares
Perthabellatorum cadavera.
Princeps victor universum,
Trans mare ut occiduum
Mucro loricis adstrepebat,
Dedit ignibus Langatunum.

Þar brendo þeir Lángatún mikit þorp, oc segia menn at sá býr hafi fengit litla uppreist sídan. Eptir þat fór Eysteinn konongr brott af Englandi um haustit, oc aptr til Noregs, oc ræddo menn of þessa ferd allmisiafnt.

Redactum hic in cineres Langatunum, oppidum ingens, quod ab illo tempore virium & decoris pristini parum recuperasse vulgo perhibetur. His ita gestis Eysteinus, Anglia relicta, Norvegiam eodem autumno repetiit; fuitque hæc ejus expeditio perquam diversis hominum rumoribus obnoxia.

FRA EYSTEINE KONGE.

A. D. 1153. Epter þat for Eysteinn kongr aptr í ríki sitt til Noregs oc var almisjafnt rætt um hans ferd. Haralldr Jarl var í ríke sinu i Orkneyium oc var þocka sæll af flestum mönnum; þá var andadr Maddadr Jarl fader hans, enn Margret moder hans, var komen til Orkneyia, hun var fríd kona oc svarri mikill; I þann tíma andadiz David Skota kongr, var þá til kongs tekinn Melkolmr son hans, hann var barn at alldri er hann tok ríki.

DE REGE EYSTEINE.

Posthac in regnum, qvod in Norvegia erat, reversi Regis Eysteinis iter. varias tolerat censuras. Comes Haralldus intra regnum suum in Orcadibus a plurimis amabátur. Exspiraverat tunc ipsius pater Comes Maddadus, mater autem Margareta in Orcades migraverat; erat mulier conspicua, ast animo perqvam præcipitans. Mortuus est circa id tempus David Rex Scotorum & substitutus ei ipsius filius Melkolmus, cum regnum capesceret, ætate tener.

SVEINN FOR TIL IRLANDS.

1159. Þat var til tíþinda eitthvert sinn at Sveinn Asleifarson for i vorvíking, þá for med hönum Hakon son Haralldz Jarls, þeir höfþu V. ródrar skip oc öll stor; þeir heriudu um Suþreyiar; þá var folk sva hrætt vid hann i Suþreyium at menn fálu allt lausafe sitt i jordu edr urdum; Sveinn for allt suþr til manar oc vard illt til fiár; þaþan sigldu þeir ut under Irland oc heriudu þar, enn er þeir komu nær suþr under Dýflinn, þá sigldu þar af hafi kiölar tveir er komner voru af Einglandi oc ætludi til Dýflinnar, þeir voru hladnér Enskum klæþum oc var þar á gæzka mikil; þeir Sveinn lögdu at kiölunum oc budu þeim til bardaga; litil vard vörn Enskra manna, oc ræntu þar hverium peninge sem á var kiölunum, nema Enskir menn höfþu ígangs klædi-

SVEINN IN HIBERNIAM TETENDIT.

Sveinem Asleifæ, cum vernam aliqvando susciperet piraticam, comitatus est Haco, filius Comitis Haralldi; habuere naves qvinqve, remis propellendas omnesqve magnas. Hæbudis arma intulere, qvarum incolæ Sveinem tunc adeo timuerunt, ut singulas suas res mobiles terra aut speluncis absconderent. Sveinn usqve ad Monam devectus, præda ditari neqvivit; Hinc occasum versus ad Hiberniam navigarunt ibiqve arma circumtulerunt, verum cum meridiem versus prope Dublinum delati essent, ex alto adnavigarunt cioli duo qui ex Anglia venerant, Dublinum tendentes & pannis Anglicis atqve multifariis rebus utilibus onusti; ad hos Sveinn cum suis naves applicat & nautas ad prælium provocat; Anglos, qvippe nihil fere se tueri potuerunt, singulis qvæ navibus inerant rebus spoliarunt, excepto, qvod vestes

klædi ſin oc noekrar viſter oc foru ſiþan med kiölina, enn þeir Sveinn foru i Suþreyiar oc ſkiptu herfangi ſinu; þeir ſigldu veſtan med prís miklum; þeir gerdu til ágætis ſer er þeir lágu i höfnum at þeir tiölldudu Enſkum klæþum yfer ſer, enn er þeir ſigldu i Orkneyiar ſaumudu þeir klæþin framan á ſeglinn ſva at þanning var til at ſiá ſem af ſkrudi einu væri giör ſeglin, þetta kölludu þeir ſkrudvíking. Sveinn for heim i Gareksey til buſs ſins, hann hafþi tekit af kiölunum vín mikit oc miöd Enſkann.

veſtes in qvotidianos uſus & commeatum aliquantum retinentes eiolis adveherentur. Cæterum Sveinn cum ſuis in Hæbrides reverſus ſpolia diviſit. Ex oriente eximia cum pompa navigarunt & in ſui gloriam, cum in portu anchoris detinerentur, pannis Angli eis ſe texerunt; ad Orcades autem navigantes velis pannos acu præfixerunt, ita ut eadem pretioſa eminus repræſentarent; hanc ex pompa denominaverunt piraticam. Sveinn ad villicationem Garckseyiæ rediit; ſpoliaverat eiolos vino haud exiguo & mulſo Anglico. A. D. 1159.

HERNADR SVEINS ASLEIFARSONAR.

Litlu ſiþarr bió Sveinn ferd ſina i hernat, hann hafþi VII langſkip oc öll ſtor; Hakon ſon Harralldz Jarls var med Sveine i faur; þeir helldu fyrſt til Suþreyia oc fengu þar lítit herfáng, foru þaþan ut under Irland oc heriudu þar vida, þeir foru allt ſuþr til Dýflinnar oc komu þar miöe á uvart, ſva at ſtadarmenn urdu ecke varer vid fyrr enn þeir voru komner inn i ſtaþinn; þeir tóku þar mikit fe; þeir gerdu þar hertekna valldzmenn þá er þar voru i ſtadnum, fóru þeirra ſkipti ſva at þeir gáfu upp ſtadinn i valld Sveins, oc játtudu hönum ſva miklu gialldi ſem hann villde á þá leggia; Sveinn ſkylldi oc ſkipa ſínum mönnum ſtaþinn oc hafa valld yfer; Dý-

MILITIA SVEINIS ASLEIFIDÆ.

Non multo poſt Sveinn militiæ ſe accingit, ſeptem, qvarum ſingulæ magnæ, navibus longis inſtructus; Comitatur eum Comitis Haralldi filius Hakon. Tendunt primo in Hæbudas & non magnam ibi reportant prædam; inde occaſum verſus ad Hiberniam vecti arma paſſim circumferunt; Pergunt meridiem verſus Dublinum usqve & eo ex inſperato adeo ſuperveniunt, ut adventus eorum non prius innoteſceret qvam urbem ingreſſi eſſent, ſpoliis mox onuſti. Cum præfectis, qvi ibidem erant, captis ita egerunt, ut urbem in Sveinis poteſtatem dederent &, tantam pecuniarum, qvantam imponeret, ſolutionem, promitterent; Sveinn etiam ſuis urbis præfecturam demandaret; hæc Dublini incolæ jurejurando polliciti ſunt.

A. D. 1159. Dýflinnar menn fveria eid at þeffu; þeir foru til fkipa um qvelldit, enn um morgininn fkylldi Sveinn koma i ftaþinn oc taka gífla af ftadarmönnum. Nu er frá þvi at fegia hvat titt var i ftadnum um nóttina; rædismenn þeir er i ftadnum voru höfþu ftefnu fin i milli oc kærdu vandrædi fin þau er þeim voru fallinn, þotti þeim þungt at láta koma ftad finn i valld Orkneyinga oc allrahellzt þeim manni er þeir viffu meftann ujafnadarmann i öllum veftrlöndum; kom þat áfamt med þeim at þeir mundu fvíkia Svein, ef þeir mætti; þeir tóku þat rád at þeir grofu fer grafer ftorar fyrer borgar hliþum oc viþa annarftaþar milli hufanna þar er þeim Sveini var ætlat at ganga, enn menn leynduz þar i hufunum hiá med vapnum; þeir letu vid yfer grafernar fva at nidr fkylldi falla þegar er mannz þunginn kæmi á, fiþann breiddu þeir hálm á, fva at ecki mátti tilfiá grafanna oc bidu fva morgins.

funt. Rediere vefpere in naves, fequente vero mane Sveinn, in urbem reverfus, pecunias acciperet, fuos in urbe difponeret & obfides ex urbanis retineret. Nunc quæ in urbe noctu agebantur referenda; optimates qui ibi erant conventum invicem habuere & difficultates, quæ ipfis acciderant, quefti funt, urbem fuam Orcadenfibus & in primis viro, quem in totis regionibus occidentalibus iniqviffimnm fciverunt, fubjici ægre tulerunt; Confentiere in id, ut Sveinem, modo poffent, proderent; Confilium cepe runt ut ingentes foveas intra portam & paffim alibi inter domos, ubi Sveini cum fuis transeundum, foderent, homines autem armati in propinqvis latebant domiciliis; fuperintexere lignis foveas, quæ, inftantium corporum moli ferendæ imparia corruerent; ftipulas deinceps foveis, ne confpici poffent, obduxere & mane fequens ita exfpectarunt.

BRENNA ADAMS BISKUPS.

Þá er Jon bifkup andadiz á Katanefi fá er Haralldr Jarl let meida, var tekinn bifkup i ftad hans fá er Adam het oc viffi engi madr ætt hans, því at barnit hafþi fundiz vid kirkiudyr nockurar; hann þotti Katanefingum helldr hardr i bifkupsdominum oc kendu þat meft munk þeim er var med hönum. Þat var forn fiþr

INCENDIUM EPISCOPI ADAMI.

Mortuo in Katanefia epifcopo Jona, quem lædi fecerat Comes Haralldus, electus eft fucceffor epifcopus Adamus; Conftitit nemini genus ejus, infans enim ad oftium templi cujusdam repertus fuerat; hic Katnefenfibus, dum epifcopatum geffit, nimium exigere videbatur, cujus culpam in monachum ei

ſiþr at biſkup ſkylldi hafa ſpann ſmiörs undan XX. kúm, ſkylldi þetta hvarr bondi giallda ſa er var á Katanesi, ſá meira er fleira kýr atti, enn hinn þvi minna ſem færri hafþi, oc ſkylldí hverr eptir þvi gialda ſem teldizt til, enn Adam biſkup villdi æxla gialldit oc hafa ſpann undan XV. kúm, oc er þat fekz, beiddiz hann at hafa undan XII. kúm oc er þat var uppi látit, villdi hann hafa undan X. kúm, enn þat þotti öllum, udæmí; Þa foru Katneſingar á fund Jons Jarls, hann var þá á Katanesi, oc kærdu þeir þetta fyrer Jarli, hann letz her mundi ecki tilleggia, qvadz þat þyckia uvandat, qvat tvo koſti illa fyrer höndum, qvat þetta vera úþolanda, enn letz ecki mundu annan uppqveda. Þá var Adam biſkup at hákirkiu i Þorsdal enn Jon Jarl var ſkamt þaþan; Katneſingar höfþu þá þíng á fialli yfer bæ þeim er biſkup var á; Rafn lögmadr var þá med biſkupi oc bat hann vægia helldr mönnum, qvedz ella hræddr um hverſu færi, biſkup bat hann vera kátann, qvat bændr munu ſiálfa ſtödva ſic; þá var ſendt til Jons Jarls oc bedit at hann ſkilldi ſætta þá biſkup, enn Jarl villdi hvergi nær koma; þá runnu bændr ofann af fiallinu ákafliga geyſter oc er Rafn lögmadr ſá þetta bad hann biſkup gera nockot rád fyrer ſer; þeir biſkup drucku i lopti einu oc er bændr komu at loptinu geck munk-

ei adhærentem præprimis converterunt. A. D. *More priſco receptum fuerat, ut menſuram Spann butyri ex lacte viginti vaccarum ſinguli in Kataneſia coloni, qui plures habebant, plus, qui vero pauciores minus, & quivis ex æqua proportione, epiſcopo ſolverent; Epiſcopus autem Adamus nominibus imponere voluit & ex quindecim menſuram Spann exegit, quæ cum expenderetur, ex duodecim popoſcit; hac etiam conceſſa, ex decem petiit, verum cum omnibus exemplo carere videretur, Katneſenſes comitem Jonam convenerunt eique queſti ſunt, qui de his nihil in medium ſe conſulturum, non multis circa ea curis opus, duas inſtare conditiones malas, quarum præſentem non tolerandam, ſe vero alteram taciturum reſpondit. Erat tunc epiſcopus Adamus apud primarium in Thorsdal templum, verum Comes Jonas inde non procul; Katneſenſes in monte ſito ad prædium, in quo epiſcopus, conventum habuere. Rafn legifer apud epiſcopum moratus, ipſum ut indigenis parceret, alias de exitu ſe ſollicitum aſſerens, rogavit; Epiſcopus, eum ut lætetur, rogat prædivinatque incolas ſponte pacari; Hinc Comes Jonas per nuncium ſollicitatus ut epiſcopum cum indigenis conciliaret, prorſus abnuit. Coloni poſtea ex monte, vehementes decurrunt, quod cum videret Rafn legifer, epiſcopum, ut quodam modo ſibi conſuleret, monuit; bibebant in*

A.D. munkrinn ut i dyrnar oc var þegar högvinn um þvert andlitit oc fell daudr inn i loptit, oc er biskupi var þetta sagt, þá svaradi hann, þat kom ecki fyrr fram enn likligt var, því at hann lagþi jafnan þungliga til vorra mála; þá bat biskup Rafn segia bændum at hann vill sættaz vid þá, oc er þat var sagt bændum, urdu þeir fegner aller þeir er vitrari voru, geck biskup þá ut oc ætladi til sætta, enn er þat sá hiner verri menn þeir er ódazter voru, toku þeir Adam biskup oc færdu hann i eitt litit hus oc slogu siþan í elldi, enn husit brann sva skiott at þeir er biskupi villdu biarga sengu ecki atgert; lætz þar Adam biskup oc var lík litt brunnit er fanz, þá var líkinu veittr sæmiligr gröptr oc virduligr umbunadr, enn þeir menn er hellzt höfþu verit viner biskups, þá gerdu þeir menn á fund Skota kongs; Þá var Alexander Skota kongr son Vilhialms kongs hins helga, enn kongrinn vard vid þessi tíþende sva illa, at menn hafa þær hrakningar at minnum er hann gerþi epter brennuna biskups i manna meidingum oc manndrapum, fiátránum oc brottrekan manna af landinu.

in contignatione quadam, ad quam cum incolæ venirent, monachus, in fores egressus, in mediam faciem cæditur & mortuus intro revolvitur; Hoc cum episcopo referretur, regessit; non prius quam verosimile erat, evenit, nostras enim res svasu suo semper aggravavit; Episcopus deinde Rafnem, ut colonis indicaret, se cum iis pacari velle, rogavit, quod cum audirent, omnes, qui prudentiores erant, lætati sunt; unde episcopus, eos conventurus, egressus est, quem cum viderent pejores, furore acti, ipsum comprehensum, in casam quandam, cui ignem admovebant, detruserunt; hæc vero cito adeo combusta est, ut, qui episcopo opitulari voluere, re infecta discedere cogerentur. Obiit heic episcopus Adamus, cujus cadaver, cum inveniretur, parum crematum, decenter & honeste sepelierunt; Qui autem præ aliis amici fuerant episcopi, legatos miserunt ad regem Scotorum, tunc temporis Alexandrum, filium regis Vilhelmi sancti; Is vero relatis graviter adeo irascebatur, ut posterorum memoriæ inhæreant afflictiones quarum, post incendium episcopi, autor extitit, lædendo occidendoque, spoliando res mobiles & indigenas e regione expellendo,

Res gestæ inter Scotos Norvegosqve, tribus Alexandris Scotiæ imperantibus, separatim editæ sunt duobus libellis vocatis "Anecdotes of Olafe the Black" and Haco's Expedition.

AP-

APPENDIX.

A. D. 1026.

FRA SENDIMÖNNNM KNUTS KONUNGS.

Knútr enn Ríki fendi menn veftan af Englandi til Noregs, oc var þeirra ferd búin allveglig: hörðo þeir bref oc innfigli Engla konungs Knútar. Þeir komo á fund Olafs Harallds fonar Noregs konungs í Túnsbergi um varit. Enn er konungi var fagt, at þar voro komnir fendimenn Knúts konungs ens Ríka, þá vard hann ftyggr miöc vid, oc fegir fva, at Knútr mundi einga menn þángat fenda med þeim erendom, er hönum edr hans mönnom mundi gagn í vera; oc var þat nockoro daga, er fendimenn nádo eigi fundi konungs. Enn er þeir fengo lof til at mæla vid hann, þá gengo þeir fyrir konung, oc báro fram bref Knúts konungs; oc fögdo erindi þau fem fylgdo, at Knútr konungr kallar fína eign á Noregi öllom, oc telr at hans forelldrar hafa þat ríki haft fyrir hönom. Enn fyrir þeim fökom, at Knútr konungr vill frid bióda til allra landa, þá vill hann frid bióda öllom þeim er fva má vera, oc vill eigi herfkilldi fara til Noregs, ef annars er af koftr. Enn ef Olafr konungr Harralldsfon vill vera konungr yfir Noregi, þá fari hann á fund Knúts konungs, oc taki landit í len af hönom, oc geriz hans madr, oc gialldi hönom fkatta af, flíka fem Jarlar

 gulldo

DE NUNTIIS KANUTI REGIS.

Kanutus Potens nuntios misit de occidente ex Anglia ad Norvegiam, ad iter splendido apparatu instructos, literasqve & sigillum Anglorum Regis Kanuti portantes. Hi vere ad Olafum Harálldi filium, Norvegiæ Regem, Tunsbergam venere. Regi ubi dictum est, illuc accessisse nuntios Regis Kanuti Potentis, animo admodum æger factus, dixit Kanutum nullos mittere nuntios, utilia sibi suisqve negotia portantes; transieruntqve dies qvidam, qvibus nuntii Regem convenire non potuerunt. Veniam autem Regem conveniendi nacti, eum adeuntes, literas Regis Kanuti attulere, additumqve iis exposuere negotium, Kanutum Regem suam possessionem dicere totam Norvegiam, regnum a majoribus sui: ante se possessum. Ast pacem omnibus terris offerentem Kanutum Regem, si ita fieri posset, hic etiam oblatam velle pacem, nec armis infestis Norvegiam aggressurum, si alia daretur conditio rei expediendæ. Si igitur Olafus Rex, Haralldi filius, vellet Norvegiæ Rex esse, (fore necessum) ut Kanutum Regem conveniens, regnum ab illo in feudum acciperet, ejusqve factus vasallus, tributa ei penderet, qvalia antea pependerant Jarli. Postea literas attulere (legati), eadem ipsa portantes.

A. D. 1026. gulldo fyrr. Sídan báro þeir bref fram, oc sögdo þau allt ſlíct et ſama. Þá ſvarar Olafr konungr: þat hefir ec ſagt heyrt í fornom fráſögnom, at Gormr Dana konungr þótti vera gilldr þiódkonungr, oc red hann fyrir Danmörk einni; enn þeim Dana konungom er ſídan hafa verit, þycker þat ecki einhlítt. Er nú ſva komit, at Knútr rædr einn fyrir Danmörk oc fyrir Englandi, oc hefir hann þó under ſic brotit mikinn luta af Skotlandi. Nú kallar hann til ætleifdar minnar í hendor mer; kunna ſkylldi hann hóf at umſídir um ágirni ſina. Edr hvert mun hann einn ætla at eta kál allt á Englandi? fyrr mun hann því orka, enn ec færa hönom höfot mitt, edr oc veita hönom ne eina lotning. Nú ſkolot þer ſegia hönom þau mín ord, at ec mun veria oddi oc eggio Noreg, medan mer endaz lífdagar til, enn giallda eingom manni ſkatt af ríki míno. Eptir þenna orſkurd binggoz á brot ſendimenn Knúts konungs, oc voro eigi erendi fegnir. Sighvatr ſkálld hafdi verit med Knúti konungi, oc gaf Knútr konungr hönom gullhring þann er ſtód hálfa mörk: þá var oc med Knúti konungi Berſi ſkálld Torfoſon, oc gaf Knútr konungr hönom tvo gullhringa, oc ſtód hverr hálfa mörk, oc þar med ſverd búit. Sva qvad Sighvatr:

Knútr

tes. Tum reſpondens Olaſus Rex: „id ego, inquit, vetuſtis traditum narrationibus dictum audivi, Gormum Danorum Regem viſum late potentem nationis totius Regem eſſe, etſi Daniæ ſoli imperantem; aſt eum ſecutis Danorum Regibus id nimis parvum & tenue videtur. Jam eo res proceſſit, ut Kanutus ſolus & Daniæ imperet & Angliæ, magna præterea Scotiæ parte ſubacta. Nunc regnum, mihi à majoribus hæreditate relictum, is me jubet ſibi tradere; at ſuæ is (aliqvando) temperaturus eſſet cupiditati. Num is cogitat ſolus omnibus ſeptentrionis terris imperare? aut num ſolus cogitat omnem totius Angliæ comedere crambem? hoc prius facere potis erit, quam ego ei meum attulerim caput, aut ego vel illi vel alii cuicunqve me venerabundus flexerim. Hæc ergo meo nomine ei nuntiate, me armis Norvegiam mihi vindicaturum, qvousqve mihi vivere fuerit datum, nec ulli hominum ex meo regno tributa penſurum.“ Hoc accepto reſponſo, reditui ſe accinxere Kanuti Regis legati, negotii ſui eventu haud læti. In aula Regis Kanuti, commoratus fuerat Sighvatus Skalld, cui Kanutus Rex auream dedit armillam, ſelibræ dimidiæ ponderis. Eo tempore in aula Kanuti Regis etiam verſabatur Poëta Berſius Torfii filius, qvem Kanutus Rex duabus donavit armillis, ſelibræ dimidiæ ponderis ſingulis, nec non gladio, auro multo cælato. Ita (hac de re) cecinit Sighvatus:

Kanutus

Knútr hefir ockr hinn ítri
Alldádgöfigr bádom
Hendor er hilmi fundom
Hún ſkrautliga búnar:
Þer gaf hann mörk edr meira
Margvitr oc hiör bitran
Gulls (rædr gerva öllo
Gud ſiálfr) enn mef halfa.

Kanutus noſtras, fortiſſime, ille,
Vir eximius (Berſi) amborum
Manus, cum Regem nos convenimus,
Qvam ſplendidiſſimis (donis) ornavit.
Tibi dedit is ſelibram, aut plura,
Sapiens ille, atque enſem acutum,
Auri (gubernat fortunam omnem
Deus ipſe) at mibi dimidiam.

A. D. 1026.

Sighvatr gerdi at athvarfi um ſendimenn konungs Knúts, og ſpurdi þá margra tídinda. Þeir ſögdo hönom ſlict er hann ſpurdi af vidrædom þeirra Olafs konungs oc ſendimanna, oc ſva frá erindislokom þeirra. Þeir ſegia, at konungr hefdi þúngliga tekit þeirra málom: oc vitom ver eigi, ſegia þeir, af hveriom hann hefir trauſt til ſliks, at neita því, at geraz madr Knúts konungs, oc fara á fund hans; oc mundi ſá hans koſtr beſtr: þvíat Knútr konungr er ſva milldr, at alldri gera höfdingiar ſva ſtórt til vid hann, at eigi gefi hann þat allt upp, þegar er þeir fara á fund hans, oc veita hönom lotning. Var þat nú fyrir ſkömmo, at til hans komo tveir konungar nordan af Skotlandi, af Fifi, oc gaf hann þeim upp reidi ſina, oc lönd þau öll, er þeir höfdo ádr átt, oc þar med ſtórar vingiafir. Þá qvad Sighvatr:

Sighvatus juncta cum nuntiis Kanuti Regis amicitia, multa illos rogavit, qvi qvæ rogavit omnia ei narrarunt, tam qvæ Olafum Regem & nuntios intereeſſerant negotia, qvam negotiorum ſibi mandatorum eventa. Dixere, Regem graviſſime tuliſſe mandata loqventes negotia, nec ſe ſcire, cui confidat, talia auſus, ut neget, ſe futurum Kanuti Regis vaſallum, atqve eum ſe aditurum, qvod ei foret conſultiſſimum. Eſſe enim Kanutum Regem æqui adeo mitisqve ingenii, ut in eum tam gravia nunqvam committant Principes viri, qvin deliſtorum omnium veniam adeuntibus concedat, atque ipſum (ſuppliciter) adorantibus. Haud diu eſſe, cum à borea ex Scotia duo Reges eum adierunt, ex Fifa, qvibus conceptam remiſit iram, terrasqve poſſidendas reliqvit, qvas antea tenuerant, additis qvalia amicis dari ſolent, ingentibus donis. Hic ita cecenit Sighvatus:

Hafa allframir iöfrar
Ut ſin höfot Knúti
Ferd oc Fifi nordan
Fridkaup vaf þat midio:

Attulere multum potentes Reges
Suum (qvisqve) caput (Regi) Kanuto,
(Venientes) ex Fifia, à borea usqve,
Pacem (re ea) redimentes, medio.

 Feldi Com-

A. D. 1026. Seldi Olafr aldri,
Opt vá figr hinn Digri,
Haus í heimi þvísa
Hann eingom sva manni.

Commifit (aft) Olafus (ille) nunqvam,
Sæpe fortitus victoriam eft Craffus,
Caput in orbe terrarum hocce,
Ipfe nemini cuiqvam hominum.

Sendimenn Knúts konungs fóro aptr leid sína, oc byriadi þeim vel um hafit. Fóro þeir sidan á fund Knúts konungs, oc sögdo hönum erindislok sín, oc sva þau ályctarord, er Olafr konungr mælti sidarst vid þá. Knútr konungr svarar: eigi getr Olafr konungr rett, ef hann ætlar, at ec muni einn vilia eta kál allt á Englandi; ec mundi hitt vilia helldr, at hann þat finni, at mer býr fleira innan rifia enn kál eitt; þvíat hedan skulo hönom kölld rád koma undan hverio rifi. Þat sumar komo af Noregi til Knúts konungs Áslákr oc Skiálgr, synir Erlings af Jadri, oc fengo þar gódar vidtökor; þvíat Áslákr átti Sigrídi dóttor Sveins Jarls Hákonarsonar; voro þau brædra börn oc Hákon Jarl Eiríksson. Feck Knútr konungr þeim brædrom veitzlor stórar þar med ser, oc voro þeir mikils virdir.

Nuntii Kanuti Regi iter fuum retro profecuti, atque per mare fecundo vento ufi, ad Regem Kanutum fe poftea contulere, cui tam negotii fibi mandati eventum narrarunt, qvam ultima, qvæ Olafus Rex locutus fuerat, rem decernentia verba. Ad qvæ refpondens Kanutus Rex: „fallitur, inqvit, fua conjectura Olafus Rex, fi exiftimet, me crambem omnem Angliæ folum comefurum; id potius velim ipfe fentiat, mihi intra præcordia plura verfari, qvam folam crambem, ab his enim præcordiis & a fingulis, intra qvas latent, coftis, frigida ei manabunt confilia.“ Ea æftate ex Norvegia ad Kanutum Regem venere Aflakus atque Skialgus, filii Erlingi ex Jadria, qvi ibi comiter funt excepti: matrimonio enim fibi junxerat Aslakus Sigridam, filiam Sveini Jarli, Hakoni filii, qvæ atque Hakonus Jarlus Eiriki, filius, erant patrueles. Dictis fratribus Kanutus Rex apud fe magna dedit feuda, atque ampliffimis ibi aucti illi funt honoribus.

FRA OLAFI KONUNGI OC ÖNUNDI KONUNGI.

1027. Þá er Olafr konungr sigldi til Danmerkr, hellt hann til Siólandz: enn er hann kom þar, tók hann at heria: veitti uppgöngor.

DE OLAFO REGE ET ÖNUNDO REGE.

Olafus Rex claffe in Daniam vectus, ad Sialandiam tetendit; qvo ubi appulit, bello graffari cæpit, excenfione facta. Qva re incolis

gor. Var þá bædi landzfólkit hrætt, oc sumt drepit; sumt var handtekit oc bundit, flutt sva til skipa. Enn allt flýdi þat er því kom vid, oc vard eingi vidstada. Gerdi Olafr konungr þar et mesta her-virki. Enn er Olafr konungr var á Siólandi, þá spurdi hann þau tíðindi, at Önungr konungr Olafsson hafdi úti leidángr, oc fór med her mikinn austan fyrir Skáni, oc heriadi hann þar. Vard þá bert um ráda-gerd þá, er Olafr konungr höfdo haft í Elfinni, þá er þeir gerdo samband sitt oc vináttó, at þeir skylldo bádir veita mótstödo Knúti konungi. Fór Önundr konungr til þess, er hann fann Olaf konung mág sinn. Enn er þeir hittoz, þá gera þeir þat bert, bædi fyrir sino lidi oc landzfólkino, at þeir ætla undir sic at leggia Danmörk, oc beida ser vidrtöko af landzmönnom. Enn þat var, som vída finnaz dæmi til, at þá er landsfólk verdr fyrer hernadi, oc fær eigi styrk til vidrtöko, þá iáta flestir öllom þeim álögom, er ser mega frid med kaupa. Vard þá sva, at margir menn gengo til handa þeim konungom, oc iátudo þeim lýdni. Lögdo þeir vída landit undir sic, þar er þeir fóro, enn heriodo at ödrom kosti.

incolis perterritis, quidam eorum occisi sunt, capti alii & vincti, atque ita ad naves abstracti. Omnes autem, quibus dabatur ejus rei copia, fuga salutem quærebant, adeo ut hic nemo repugnaret; (quocirca) Olafus Rex strage & populationibus ibi quam maxime sæviebat. In Sialandia autem dum erat Rex Olafus, fama & nuntiis accepit, Önundum Regem, Olafi filium, copiis (per regnum) imperatis, magno cum exercitu Scaniæ littora ad orientem legere, atque ibi bellum movere. In vulgus tunc innotuerunt consilia, quæ Olafus Rex, Rexque Önundus in fluvio Elf agitaverant, quo tempore fœdus ibi & amicitiam junxere, (pactos nempe fuisse) ut ambo Knuto Regi resisterent. Önundus Rex provectus est, donec sororis suæ maritum Olafum Regem convenit. Ambo autem congressi, tam copiis suis, quam terrarum incolis notum fecere, sibi in animo esse, Daniam subjugare, incolas igitur rogantes, ut se in Reges acciperent. Accidit ergo hic, quod alias accidisse late monstrant exempla, ut vi atque bello oppressi terrarum incolæ, cum resistendi vires non suppetunt, eorum plerique onera omnia & exactiones subeant, quibus sibi pacem possint redimere. Hinc factum est, ut multi Regibus se submittentes, fidem illis & obedientiam obstringerent. Late igitur, quocunque processere, terram sibi obnoxiam reddidere, ubicunque id non fieret, bello grassantes. Hujus belli mentionem

A. D. 1027.

A. D. 1027. kosti. Sighvatr skálld getr þessa hernadar í drápo þeirri, er hann orti um Knút konung enn Ríka:

Knútr var und himnom
Hygg ec ætt at frett
Haraldz í her
Hug vel duga.
Let lyr göto
Lid sudr or Nid
Olafr iöfurr.
Arfæll fara.
Þurdo nordan
Namz þat med gram
Til fletz svalir
Sælundz kilir:
Enn med annan
Önundr Dönom
A hendor at há
Her Sænskan ferr.
Læt um land lokit
Lid gramr saman
Mar-bedim med
Mörg nef-biörgom:
Þar er grád fyrir gnód
Grám hömlom lá
Þorn heims þrymo
Þyrn dröf eyndri.

FRA DREKA KNUTS KONUNGS.

Knútr hinn Ríki hafdi búit her sinn or landi: hafdi hann of lids, oc skip furdoliga stór; hann siálfr hafdi dreka þann, er sva var mikill, at sextugr var at rúma-tali: voro þar á höfot gullbúin. Hákon Jarl hafdi annan dreka: var sá fer-

nem facit Sighvatus Skalld in carmine, quod de Rege Knuto potente cecinit, (his verbis):

Knutus erat cælis sub (omnibus),
Cogito ego progeniem, inclytus,
Haralldi in copiis (& inter arma)
Animi robore esse præstantem.
Curavit (ille), ut piscium semitam
Naves meridiem versus ex Nida
Olafus Rex & Princeps, annonæ
Proventu læto felix, excurrerent.
Prolapsæ sunt (ita) à borea usque,
Id fama innotuit, comite Rege,
Ad latas planities, frigidæ illæ,
Terræ Selundicæ, navium carinæ.
Alio autem hic comitante,
Önundus (Rex & Princeps) Danos
Adversus (bellum & arma ferens)
Exercitu Svecico, (strenue) tendebat.
Curavit circum regionem cingi,
Navibus (quas duxit) Rex collectis,
Maris culcitam (in Sialandia)
Plurimis atque bene armatis.
Ubi vorax sub murmuravit
Regis gubernantis clavo unda,
Disparuit maris, pugnæ & belli
Spinæ mare in Xylosolea.

DE DRACONE KNUTI REGIS.

Knutus Potens, structo quem ex Anglia duxit exercitu, amplissimas quam maxime collectas habuit copias, navesque mirum in modum ingentes. Draco ipsi erat eximiæ adeo magnitudinis, ut transtra haberet sexaginta, cui caput erat pictum cælatumque auro. Alium draconem duxit Hakonus Jarlus,

fertögr at rúma-tali; voro þar oc gyllt höfot á; enn feglin bædi voro ftöfot öll med blá oc raudo oc græno: öll voro fkipin fteind fyrir ofan fæ; allr búnadr fkipanna var hinn glæfiligafti; mörg önnor fkip höfdo þeir ftór, oc búin afburdar vel. Þefs getr Sighvatr fkálld í Knútz drápo:

Knútr var und himnom
Herr auftan ferr,
Frídr fylkis nide
Frán-eygr Dana,
Skreid veftan vidr
Var glæftr fá er bar
Ut andfkota
Adalráds þadan.
Oc báro í byr
Blá fegl vid rá
Dyr var döglings för
Drekar landreka.
Enn þeir er komo
Kilir veftan til
Um leid lido
Limafiardar brim.

Sva er fagt, at Knútr konungr hellt her þeim enom mikla veftan af Englandi, oc komo heilo öllo lidi fino til Danmerkor, oc lagdi til Limafiardar: var þar fyrir famnadr mikill landsmanna.

Jarlus, cujus interftitia, transtris diftincta, numera erant quadraginta, & caput etiam inauratum, utriusqve autem navis vela calaribus, cæruleo, rubro viridique tota variegata. Omnes præterea naves, quousque fupra mare eminebant, pictæ erant, & cuncta navium inftrumenta quam fplendidiffime ornata. Multas præterea alias habuere naves ingentes, cultu excellentes. Cujus rei ita meminit Sighvatus Skálld, in carmine, dicto Knuts-drápa: A. D. 1027.

Kanutus erat cælis fub (omnibus),
Exercitus ejus de oriente tendebat,
Pulcherrimus ille, gentis progenies,
Acutis & claris oculis, Danorum.
Prolapfum eft ab occidente lignum,
Splendide ornatum, id quod portavit
In mare hoftem & inimicum
Adalradi (Regis) inde (a terra.)
Atque portarunt, vento ferente,
Cæruleis velis, antennæ annexis,
Splendidum erat Principis iter,
Draconts naves terrarum rectores.
Atqui iftæ, quæ pervenere,
Carinæ iftuc ab occidente,
Per æftuantia (ibi) tranfibant
Limici Sinus vada (& freta.)

Traditum eft, Knutum Regem, cum ingenti ifto excercitu de occidente ex Angla vectum, falvis copiis fuis omnibus ad Daniam veniffe, & ad Sinum Limicum appulisse, ubi ingens incolarum collecta erat multitudo.

A. D. 1127.

HÖRDA KNUTR TIL KONUNGS TEKINN.

Ulfr Jarl Sprakáleggsfon hafdi fettr verit til land-varnar í Danmörk, þá er Knútr konungr fór til Englands: hafdi hann fellt í hendor Úlfi Jarli fon finn, þann er kalladr var Hörda-Knútr: var þat et fyrra fumar, fem adr er ritat. En Jarl fegir þegar. at Knútr konungr hafdi bodit hönom þat erindi at fkilnadi þeirra, at hann villdi at Danir tæki til konungs yfir Danavelldi Hörda-Knút fon Knútz konungs: feck hann fyrir þá fök hann ofs í hendor; hefir ec, fegir hann, oc margir adrir her landsmenn oc höfdingiar, kært optliga þat fyrir Knúti konungi, at mönnom þikir þat her í landi vandi mikill, at fitia her konunglauft, er enom fyrrom konungom Dana þótti þat fullrædi at hafa konungdóm yfir Danavelldi eino faman. Enn þá er hin fyrri æfi var, redo þelso ríki margir konungar. Enn þó geriz þat nú miklo meira vandrædi enn fyrr hefir verit; því ver höfom her til nád í fridi at fitia fyrir útlendom höfdingiom; enn nú fpyriom ver hitt, at Noregs konungr ætli at heria á hendor ofs. Oc er mönnom þó grunr á, at Svía konungr muni oc til þeirrar ferdar rádaz. Enn Knútr konungr er nú á Englandi. Sídan bar Jarl fram bref oc innfigli Knútz konungs, þau er fóunodo

HORDA-KNUTUS IN REGEM ACCEPTUS.

Ulfus Jarlus, (Thorgilsi) Sprakaleggi filius, relictus fuerat in Dania, regnum iftud tuiturus, qvo tempore Knutus Rex in Angliam abiit, qvi Ulfi Jarli fidei filium fuum commiferat, Horda-Knutum dictum; id qvod præterlapfa æftate factum erat, ut fupra eft fcriptum. Hic autem mox indicat Jarlus, fibi in mandatis dediffe Knutum Regem, à fe digreffum, idqve juffiffe, ut Dani Horda-Knutum, Knuti Regis filium, in imperii Danici Regem acciperent, fibi eam ob caufam in manus traditum: „tam ego, inqviens, qvam multi alii hujus regni incolarum atqve Satraparum, coram Rege Knuto, fumus fæpius qvefti, incolis regionis hujus rem videri ingentis periculi, Rege ejusqve præfentia hic carere, cum prifcis Danorum Regibus fat honoris atqve potentiæ fit vifum, unius Daniæ imperio præeffe. Prifci autem ævi temporibus, huic regno multi Reges imperarunt; nunc tamen multo majori, qvam olim, periculo fumus objecti: hactenus enim nobis licuit, per exteros Principes, pace frui; at nunc nobis fert fama, nos bello aggredi Regi Norvegiæ effe propofitum, cujus expeditionis etiam focium futurum Svionum Regem, fufpicantur multi. Nunc autem Knutus Rex in Anglia commoratur." His dictis, literas atqve figillum Knuti Regis exhibuit Jarlus, qvæ

odo allt þetta er Jarl bar upp. Þetta erendi studdo margir adrir höfdingiar; oc af þeirra fortölom allra saman, red mannfólkit þat af, at taka Hörda-Knút til konungs, og var þat gert á því sama þíngi. Enn í þessari rádagerd hafdi verit upphafsmadr Emma drottning; hafdi hon látit gere bref þessi, oc látit innsigla; hafdi hon med brödgom nád innsigli konúngs: enn hann siálfr var leyndr þesso öllo. Enn er þeir Hörda-Knútr oc Úlfr Jarl urdo þess varir, at Olafr konungr var kominn nordan or Noregi, med her mikinn, þá fóro þeir til Jótlands, þvíat þat er mest megin Danavelldis: skáro þeir þá upp herör, oc stefndo saman her miklom. Enn er þeir spurdo at Svía konungr var oc þar kominn med her sinn, þá þóttoz þeir eigi styrk til hafa at leggia til bardaga vid þá báda. Þó helldo þeir samnadinom á Jotlandi, oc ætludo at veria þat land fyrir konungom. Enn skipaherinn drógo þeir allan saman í Limafiörd, oc bido sva Knúts konungs. Enn er þeir spurdo at Knútr var vestan kominn til Limafiardar, þá gerdo þeir sendimenn til hans, oc til Drottningar Emmo, oc bádo at hon skylldi verda vís, hvart konungr var þeim reidr edr eigi? oc láta þá þess verda vara. Drottning ræddi þetta mál vid konung, oc segir at Hörda-Knútr son þeirra villdi bæta öllo

quæ locutus fuerat vera esse, signa atque tesseras. Hujus negotii suasores adjutoresque multi etiam alii Satraparum erant; quorum auctoritate omnium motus populus deliberatum habuit atque statutum, ut Horda-Knutus in regnum acciperetur; id quod comitiis iisdem factum processit. Hujus autem consilii princeps & caput Emma fuerat Regina: illa has litteras scribi & signari curaverat; illa sigilli Regis dolis compos facta fuerat, cui ipsi hæc omnia erant occultata. Cæterum Horda-Knutus atque Ulfus Jarlus, certiores facti, à borea ex Norvegia ingenti cum exercitu venisse Olafum Regem, ad Jotlandiam profecti, quæ regio præcipuum erat imperii Danici robur, signo belli notata atque missa sagitta, copias ingentes contraxere; ast ubi fama accepere, Svionum quoque Regem illuc (ad Daniam) suo cum exercitu accessisse, ad manum cum utroque conferendam sibi vires non esse rati, copias tamen in unum collectas habuere in Jotlandia, regionem istam contra Reges defensuri; totaque navium classe in sinum Limicum contracta, adventum Knuti Regis ibi exspectabant. Quem ab occidente ad Sinum Limicum pervenisse ubi cognovere, missis tam ad eum quam ad Reginam Emmam nuntiis, hanc rogaverunt, vellet explorare, an Rex sibi iratus esset, necne? remque exploratam sibi indicare. Re hacce cum Rege communicata, dixit Regina, Horda-

A. D. 1127.

A. D. 1127. ôllo því, sem konungr vildi, ef hann hefdi þat gert, er konungi þætti ímóti ſkapi. Hann ſvarar, at Hörda-Knútr hafdi ecki ſinom rádom framfarit: hefir þat ſva tekiz, qvad hann, ſem van var at, er hann var barn oc óviti, er hann vildi konungr heita, oc vanda nockorn bar til handa hönom, at land þetta allt mundi herſkilldi farit, oc leggiaz undir útlenda höfdingia, ef eigi qvæmi varr ſtyrkr til. Nú ef hann vill nockora ſætt vid mic gera, þá fari hann á fund minn, oc leggi nidr hegóma nafn þat, er hann hefir ſic konung látit kalla. Sendi ſidan drottning þeſsi ſömo ord til Hörda-Knútz, oc þat med, at hon bad, at hann ſkylldi þeſſa ferd eigi undir höfot leggiaz; ſagdi ſem var, at hann mundi eigi ſtyrk til þeſs ſá, at ſtanda á móti fedor ſinom. Enn er þeſsi ordſending kom til Hörda-Knútz, þá leitadi hann ráds vid Jarl, oc vid adra höfdingia, þá er med hönom voro. Enn þat fánnz brátt, þegar er landzfólkit ſpurdi, at Knútr hinn Gamli var kominn, þá dreif til hans allr múgr landſins, oc þótti þar trauſt ſitt allt. Sá Úlfr Jarl, oc adrir felagar hans, at tveir varo koſtir ſyris höndom, annathvart at fara á fund konungs, oc leggia allt á hans valld; edr ſteſna af landi brott elligar. Enn allir fýſto Hörda-Knút et fara á fund födor ſins,

Horda-Knutum, filium ſuum, præſtita ſatisfactione, modo quo ipſe vellet juberetque Rex, omnia velle reſarcire, ſi qva commiſiſſet, quæ Regi diſplicerent. Ad quæ reſpondit Rex, ſuo conſilio hæc non feciſſe Horda-Knutum: „proceſſit hic res, inquiens, modo, quo exſpectari potuit, homini infanti, nec ullam rem ſapienti, qui titulo Regis inſigniri voluit, ut ſimul ac res ejus periculo fuiſſent objectæ, tota haece regio armis & populationibus hoſtium expoſita, exterorum Principum imperio ſubjiceretur, niſi noſtrum auxilium & noſtræ ſuccurrerent vires. Quodſi qvam igitur mecum inire vult reconciliatiouem, me conveniens, vanum quo ſe Regem vocari juſſit, deponat nomen.“ Nuntium, hæc eadem ferentem, poſtea ad Horda-Knutum miſit Regina, addito mandato, ut iter hocce non negligeret, monens quod verum erat, non adſuturas ei vires, quibus patri ſuo reſiſtere poſſet. Ad Horda-Knutum hoc delato nuntio. Jarlum atque alios Præfectos, qui præſentes aderant, re communicata conſuluit. Res vero brevi ita cecidit, ut quam primum certiores fuere redditi incolæ, Knutum ſeniorem adveniſſe, tota populi ad eum conflueret multitudo, totum ſibi ibi eſſe ſitum auxilium rata. Vidit (ergo) Ulfus Jarlus aliique ejus ſocii, duas adeſſe conditiones, vel ut Regem convenientes omnia ejus arbitrio permitterent & poteſtati, vel patriam exilio mutarent. Horda-Knuto autem ſvaſere omnes, ut ad patrem

ſins. Red hann þat oc af. Enn er þeir hittoz, þá fell hann til fóta fedor ſinom, oc lagdi innſiglit í kne hanom, þat er konungs nafn fylgdi. Knútr konungr tók í hönd Hörda-Knúti, oc ſetti hann í ſæti ſva hátt ſem fyrr hafdi hann ſetit. Úlfr Jarl ſendi Svein ſon ſinn á fund Knúts konungs. Sveinn var ſyſtorſon Knúts konungs; hann leitadi grida fedor ſinom, oc ſættar af konungi, oc baud at ſetiaz í giſling af hendi Jarls. Þeir Sveinn oc Hörda-Knútr voro iafnalldrar. Knútr konungr bad þau ord ſegia Jarli, at hann ſafnadi her oc ſkipom, oc færi ſva til fundar vid konung, enn þeir ræddi ſidan um ſættir ſinar. Jarl gerdi ſva.

patrem ſe conferret; id quod, re delibera-ta, is fecit. Cæterum ubi convenere, ad pedes patris prolapſus (Horda-Knutus) genubus ejus impoſuit ſigillum, Regis titulo quod erat annexum. Knutus Rex, Horda-Knuti arrepta manu, in ſede (Regia) eum collocavit, eodem in gradu, quem antea occupaverat. Ulfus Jarlus Sveinum filium ſuum miſit ad Knutum Regem qui Sveinus erat Knuti Regis ex ſorore nepos. Ille patri pacem à Rege & reconciliationem ut impetraret, ſemet pro Jarlo obſidem obtulit. Sveinus atque Horda-Knutus ejusdem erant ætatis. Knutus Rex ea mandata juſſit Jarlo referri, ut coactis copiis atque navibus, ad Regem ſe conferret, quo facto, de reconciliatione ſe acturos. Mandato obtemperavit Jarlus. A. D. 1127.

AF HRIGGIARSTYKKI

Efter fall Haralds konongs ſyſtiz Haraldr Gudinaſon ſudr a England med her ſinn, ſyrer því at Jarl af Normandi var kominn ſunnan um ſæ med her mikinn, oc lagdi under ſik allt land þar ſem hann fór. Sá Jarl var nefndr Wilhialmr ſon Rodberts Lángaſpiots. Rodbert var broder Emmo modor Jatvardar konongs oc taldiz Wilhialmr ſömiligri til at taka arf Játvards konongs enn Haraldr, ſa er ſik hafdi ſvikit af rikino. Enn þannoc barſc at um ſvardagan, at þa er Jat-

EX HRIGGIARSTYKKI.

Poſt victoriam cæde Haraldi Regis partam, Haraldus Godini filius ad partes Angliæ meridionales caſtra movet adverſus Normanniæ Jarlum, qui per mare magno eum exercitu illuc venerat obviaquæque ſubigens. Nomen Jarlo erat Wilhelmus filius Rodberti Longæſpathæ qui frater erat Emmæ, matris Edvardi Regis, unde Wilhelmus ſe Haraldo propiorem eſſe duxit ad capiendam, poſt Edvardum hæreditatem, quam ille dolo adeptus erat. Ita vero res accidit, ut Edvardus, dum Angliæ imperaret, & ſine

A. D Jatvardr Gudinason var konongr i Englandi oc var madr barnlaus þá sendi hann Rodbiart Erkibiskop af Kantarabyrge til Vilhialms frænda sins i Normandi oc villdi han gera konong efter sik, oc i annat sinn sendi hann ins sama eyrendes til Vilhialms Harald Jarl son Godina oc Gydo Þorgils dottor, oc var Haraldr med Vilhialme um hrid oc mælto menn at hann legdi hug á cono Vilhialms oc veri þeirra ált mikil oc grunar nu Jarlin af umrædom manna. Toko þat rád at Haraldr festi ser dottor hans oc færdi sik sva undan því ámæli er Vilhialmr Jarl hafdi han fyrer. oc á þat ofan svardi Haraldr Jarl Vilhiálmi eida at skrini Odmarus at hann skyldi alldregi vera í moti honom. Efter þat for Haraldr Jarl aftr til Jatvardar konongs oc var med honom oc tók konongdom efter han oc þvi þotti Vilhialme hann ganga á eidana þars Jatvadr konongr hafdi gefit honom konongdomen efter sina daga. oc nú er þar til taka er Vilhialmr er cominn sunnan a England — hann let binda vid merki sitt skrin Odmarus's þat sama er Haraldr Jarl hafdi svarit at ok er Haraldr sá her Vilhialms sagdi hann hvat er bundit vid merkit Villtialms, oc er honom var sagt þat, svaradi konongr at egi mætti þa undan komaz. Þar fell Haraldr Godina son &c.

sine prole viveret, Rodbertum, Archiepiscopum Cantuariensem ad Wilhelmum cognatum suum in Normanniam mitteret, cupiens ut se mortuo in Regno succederet. Secundo propter idem negotium Rex ad Wilhelmum misit Haraldum Jarlum filium Godinæ & Gydæ Thorgilsis filiæ. Qui cum aliqvo tempore apud Wilhelmum egerat, tulit fama eum conjugem Wilhelmi arcto nimis amore prosequi. Qvam ob rem id consilii capitur, ut Haraldus filiam Jarli sibi despenderet, & sic crimen a Wilhelmo objectum amoliretur. Cæterum Haraldus jurejurando super Scrinio Odmari Wilhelmo pollicitus est, se nunquam fore ejus inimicum. Qvo facto Haraldus ad Edvardum Regem reversus, apud eum vixit, eoqve mortuo successit. Qvo Wilhelmus juramentum violari ratus præsertim cum dono Edvardi regnum accepisset. Ad Wilhelmum in Angliæ australes partes delatum narrationis tela redit.. — Illo signo alligari fecit scrinium Odmari, super qvo Haraldus juramentum præstiterat — Haraldus vero hoste viso qvid rei esset signo affixum percontatus, ut illius certior fit, ominatus est nullam fore elabendi opportunitatem. Ibi Haraldus Godini filius cecidit.

AF EX

A. D.

AF
KONGS-SKUGG-SIO.

I vatni þvi sama, er ver nefndum fyrr, er Logherne heitir, þar liggur ey ein litil, er kaullot er Misdredan (*). Þar var einn heilagur madur, sá er Diermicius het, oc hafdi hann ser þar kyrkio, þá er hann sat at. Enn i þá kyrkio, edr kyrkiogard, er hann vardveitti, þá mátti ecki kvennkvikindi þar ikoma; ok kunno þau öll vit þvi at siá; hverttveggia fuglar ok adrar skepnur, þau er mannvitslaus varo, þá kunno þetta varazt sua sem menn, ok freistar ecki kvikindi þar inn at gánga i kyrkiuna eda þann kyrkiugard, þat kvennkent er; ok aungo hlídir þo at freysti.

Þar var ok enn i þvi landi heilagur madur einn sá er Kævinus het, á bæ þeim er Glumelaga (**) heitir, ok var hann i þann tíma náliga sem Einsetumadur, ok giordizt þessi atburdur i hanns tíma, er nu vilium ver frásegia. Þat bar sua til, at hann hafdi einn ungann mann hiá ser, frænda sinn, þann sem þionadi hanom, ok unni hann þeim sveini mikit. Sveinn þessi tók at sykiazt fyrir hönum, oc vard sótt hans sva hörd, mikil, ok þung, at hann vard ban-vænn. Enn þat var i þann tíma um vorit i Martio mánadi, er sóttir manna verda

EX
SPECULO REGALI.

In stagno, cujus mentionem antea injecimus, Logherne dicto, insularum est una Misdredan vocata, ubi sanctorum quidam Diermicius templum, ubi permaneret, habuit: Idem vero templum, & quod ei adjectum est cæmeterium, nemini creaturæ femineæ fas erat ingredi, a quo & sibi cavere animalia, aves & id genus reliqua, humanæ rationis expertia poterant, nec profecto est, quæ audeat ingredi, vel possit, etsi tentet, templum hoc aut cæmeterium sequioris sexus creatura.

Fuit adhæc in hoc regno unus e sanctorum globo nomine Kævinus, villam Glumelhagam inhabitans, fuitque propemodum Eremita, cum, quod mox narrabimus, evenit. Habuit forte apud se juvenem quendam sibi consanguineum, qui ipsi, cætera charissimus, famularetur. Ast juvenis iste tantum morbum contraxit, ut lethalis tandem videretur, eo quidem anni tempore, nimirum mense Martio, cum morbi quam maxime

(*) *Membr. Un. & al. Inisdedran, Inisclod (v. Inbiskled) rau, Inbiskladrau, Inbisalodrau, Inbisdradrau, Inhosdoran, Inbolsdo, Insbodo, Misolodrara,* Nicbisdedran *ex variis librariorum conjecturis.*
(**) *Giraldo l. c. Glindelachan cf. p. 725. 729.*

A. D. verda sem hættaztar. Enn þá geordist sua til, at sveinninn beiddizt af Kævino frænda sinum, at hann skylldi gefa hannom epli, ok sagdi, at sótt sin mundi þá lettari, ef hann fengi hanom þat hann beiddizt; enn til þess var þa ecki likligt i þann tíma, at þá mundi epli fázt; þviat þá hit fyrrsta tók brum at þrútna um vorit á aullum aldinvidi til laufs. Enn fyrir þvi hinn helgi. Kævinus harmadi siukleika frænda sins miök, ok þat annat, at hann mátti eigi þat hanum fá, er hann beiddizt; þá fell hann til bænar, ok bad þess Gud, at hann sendi þeim nockora þá luti, er frændi hanns iæki huggun af þvi, sem hann gyrntizt. Enn at lokinni bæn, þá geck hann ut ok fázt um; enn skamt frá húsi hanns stod píll einn mikill at vexti; enn hann leit uppi kvistu pílsins, sua sem væntandi miskunar þadan, edur nockurrar huggunar; þvi nærst sá hann at vaxin voru epli á píli þeim, sua sem vera mundi á apaldri i tíma sinn rettan, ok tók Kævinus þar af þriu epli oc færdi sveininum. Sem sveinninn hafdi bergt af þeim eplum, þá tók sótt hanns at lettazt, ok vard hann heill. Enn píll sá hefer jafnan haldit sidan þeirri giöf, er Gud gaf hanom þá, þviat hann ber á hverio ári epli sem apalldur, ok heita þau um allt Irland sidan, met þeim hætti, at menn eta þar af, éf þeir verda siukir;

xime periculosi sunt: Juvenis porro iste Kævinum cognatum suum rogavit, ut daret sibi pomum, quo gravitatem morbi levaret: eo autem tempore poma non facile acqviri poterant, nam vere tam novo frondescere arbores primum cœperant. Sed cum sanctus ille Kævinus morbum consanguinei sui doleret, & quod juvenis petiit, acqvirere non posset, ad precandum se prostravit, Deumqve petiit, ut aliquid, qvod cognato suo solamen adferret, daret: post precationem exiit domo, & circumspiciens vidit arborem magnam, quæ Salix dicitur: cujus ramusculos, solatium velut exspectaturus, cum inspiceret, poma, eorum ad instar, qvæ justo tempore maturuerunt, eidem arbori enata observavit, qvorum tria decerpsit, juvenique attulit. Ubi vero juvenis partem pomorum comedisset, morbo sensim levari sese sensit, pristinæ deinceps sanitati restitutus. Arbor vero hæc isthoc Dei dono etiamnum gaudet, nam qvovis anno mali instar poma fert, eaque vocantur ex illo tempore sancti Kævini poma, perqve totam Hiberniam circumferuntur, ut qui morbo qvodam laborant, comedant ea: notum-

siukir; ok þikiazt allir menn fródliga vita, at þau ero gód vit aullom siukleika manna, enn ecki ero þau gyrnelig til áts fyrir sætleikä sakir, ef menn hefdi þau eigi meir fyrir lækninga sakir. Margir lutir hafa þeir þar ordit, er helgir menn hafa skiótliga giört met sinom krapti; enn ver haufom um þá eina luti rædda, er met þeim heilagleik varo giörfir, at þar standa enn i dag, sem firsta dag er þeir urdo. Enn þeir adrir lutir, er menn hafa víst fyrir satt, ok fyrir sanna luti ero hafdir, þá meigom ver þá ok vel sina.

Þar er ok i þvi landi stadur sá einn, er Themar er kalladur, ok var sá stadur sua fordum, sem hann væri haufotsæti ok kongs borg, enn hann er nu þó audur, fyrir þvi at menn þora ecki at byggia hann: Enn sá atburdur giordizt til þess at stadurinn vard audur, at allt folkit, þat er í var landinu, trudi þvi, at sa kongur, er þar sæti, at þeim stad, skylldi jafnan dæma retta dóma ok aungvann annann. Enn þo at þeir væro heidnir annarzkostar, ok hefdo eigi retta tru til Gudz, þá höfdo þeir þó þenna átrunat sua stadfastann, at þeir hugdo þat hvervetna rettdæmi vera, er sá kongur dæmdi, ok alldrei hugdo þeir at rángur dómur mundi dæmazt á þvi kongs-sæti. Enn þar sem hæd þótti borgarinnar vera, þá átti kongurinn þar

O o kasta-

notumque variorum relationibus, quod admodum salubria sint pharmaca contra omnes hominum morbos: Interim dulcis eadem non commendat sapor, sed vis medendi, ut imprimis appetantur. Multa profecto sunt, quæ sancti viri sua virtute cito effecerunt, verum ea tantum nunc attulimus, quæ ad hodiernum tempus talia existunt, qualia ab initio facta fuerunt: reliqua, quæ & certa & comperta vulgo habentur etiam enarrare possumus. A. D.

In hoc regno etiam locus est Themar dictus, olim primaria urbs, regiaque sedes jam vero ob metum hominum desertus; eam vero ob causam non incolitur, quod sequens casus accideret: omnes regni incolæ credebant regem, qui in illa urbe sedem haberet, nunquam non juste judicaturum. Quamvis autem incolæ Christiana religione non fuerint imbuti, tamen summa cum persvasione credebant lites a rege, dicta in civitate residente, secundum justitiæ regulas dirimi, & in sede illa regia, quæ a justitia abhorrerent, exerceri non posse judicia. In editiore quopiam civitatis loco splendidum & tantum

A. D. kaſtala fagrann ok vel georſann, í þeim kaſtala átti hann fagra haull ok mikla, ok i þeirri haull var hann vanur at ſitia yfir dómum manna. Enn ſua giördizt til, at þau mál komo fyrir kóng, ok i hanns dóm, er annan veg áttu vinir hanns ok kunnir menn lut at, ok villdi hann þeirra máli fylgia ok fulltíngia um alla luti; enn annann veg áttu at málinu lut þeir menn er hanom var illa vit, ok hann var þeirra mikill úvin: ok geordizt þá ſua til, at kongurinn halladi dóminum eptir vilia ſinom, enn eigi eptir rettindum. Enn fyrir þvi, at þadan kom rángdæmi, er aull alþída hugdi at rættdæmi mundi koma, þá ſneri um ſæti þvi, fyrir ſakir átrunadar folkſins, ok ſneriſt þá haullin um, ok kaſtalinn, met aullom ſinom grundvelli, ok ſva jördin, þviat þat ſnerizt upp, er adur viſsi nidur, ok hefir ſua verit ſidan. Enn fyrir þvi at ſua mikill undarligleikur vard, þá þora menn eigi ſídan þann ſtad at byggia, ok eingi kongur þorir ſidan ſitt ſæti þar at ſetia, ok er þar þó hinn fegurzti ſtadur, er á þeirri jördu er, ok menn vita. Þat er ok mælt, ef menn villdo þann ſtad byggia, at ſá dagur mundi ecki yfirkoma, at ecki mundi meiga ſiá nítt undur.

tantum non Dædaleum caſtellum Rex, & intra caſtelli ſepta palatium ſtructura & nitore ſuperbum habuit, ubi ſolebat litibus incolarum componendis præeſſe; ſed, ubi aliqvando, lites ad eum deferrentur dijudicandæ, ex una parte amicorum & notorum, cauſis Rex maxime favit, ex altera vero inimicorum, & in qvos hoſtili erat animo & Rex ſuæ propenſioni, non autem juſtitiæ facturus ſatis, injuſtam ſententiam ferret, & ubi, contra omnium exſpectationem, iniqvitas ſacrum themidos ædem videretur occupaſſe; mox, ob religioſam populi fidem, tribunal, palatium, caſtellum, ejusque fundamenta & locus ipſe ſubvertebantur, cujus veſtigia hodieqve apparent. Tanto prodigio perterriti ibidem habitare aut ſedes figere nec ſubſeqventes Reges, nec incolæ, locus qvamvis omnium amoeniſſimus ſit, audent; narratur qvoqve, qvod ſi qvis eundem locum incolere præſumat, qvotidie nova prodigia proveniant.

SUC-

SUCCESSIO REGUM NORVEGIÆ AD SVERRERI TEMPORA.

Haraldus Pulchricomus, filius Halfdani nigri nascitur 853. expeditionem facit in mare occidentale 888. alteram in mare occidentale 932. Expeditionem in Orcades & Scotlandiam 895, dedit Thorgilso & Frodio naves ut piraticam exercerent in Scotlandiam, Bretlandiam & Hiberniam; Hic Thorgilsius postea fuit Rex Dublini.

Filios multos habuit; Qvorum nomina; Olavus, Biörnus, Sigtriggus, Frodius, Thorgilsius, Dagus, Hringus, Ragnarus, Hrærekus, Guttormus, Gudraudus, Halfdanus niger, Halfdanus albus, Sigraudus, omnesqve post eum Reges.

Haraldo regnante *Rollo* (Gaungu-Hrolfr) filius Rognvaldi Moriarum Comitis ex Norvegia exul. 895. In Hæbudes expeditionem facit 896, in Angliam trajecit, Normanniam, (Nevstriam) aggreditur, & vi cepit.

Erikus Blodöxe filius Haraldi, ejusqve Successor nascitur. 898, ex patria profugus, in Orcades, Scotiam & Angliam trajecit, ibiqve aliqvamdiu populatus Northumbriæ ab Adalsteino præficitur unde post Adalsteini mortem expulsus, prælio in Anglia cecidit. Ejus & Gunnhildæ filii fuere: Gamlius, Guttormus, Haraldus, Ragnfredus, Erlingus, Gudrödus, Sigurdus Slefa, hi etiam postea in Hibernia & Scotlandia bella gesserunt.

Hacon Bonus filius Harald i Pulchri comi, postea dictus Adalsteini alumnus nascitur 923, mittitur in Angliam ad Regem Adalsteinum 931, patre mortuo in Norvegiam revertitur.

Triggve Olafi, filii Haraldi, in Vikia regnavit, eo tempore, qvo Sigurdus comes Throndheimi præfuit.

Haraldus Gráfeldus Erici filius nascitur 934, una cum fratribus in Anglia educatus est, post cædem patris inde ejecti, in Orcades, dein in Daniam, se receperunt. NB. Scotiam vastavit teste Kormaki Saga.

Hacon Hladensis (comes) filius Sigurdi Comitis Trondheimi, nascitur 938 tributa ex Hæbudibus per Thorgillum Orrabein, & Olafum album exegit; vide Flöamanna Saga.

Olafus Triggvi filius nascitur 969 regno Norvegiæ nondum potitus, Hiberniam & Angliam, Northumbriam, Scotiam & Hæbudes, armis infestavit.

Ericus Haconi filius nascitur 969. â Canuto Magno Rege Daniæ, expeditionis Anglicanæ comes adsciscitur, & post res bello in Anglia præclare gestas obiit

obiit Londini, vide Knytlinga Saga, Eigla, Olafs Tryggvesens Saga.

Hacon Comes, *Erici* filius, nascitur 998, in Angliam profectus, naufragio ibi vitam finivit.

Olafus Sanctus (filius Haraldi Grænski) nascitur 993, multa illi cum comitibus Orcadensibus negotia fuere, bellum gessit in Hringmaraheydi (tesqvis) in terra Ulfkeli, cum Rege Adalrado Londinum expugnavit 1008.

Cum filiis Regis Adalrâdi tunc mortui, Hungofurdo loco ad Angliam appulit, civitatemqve ibi expugnavit, dein Northumbria prælio congressus est cum civibus & mercatoribus. Eo in Norvegia regnante Einarus Comes interfecit Eivind Urarhorn venientem ex Hibernia.

Magnus Bonus, filius Olafi Sancti, natus 1024, in Angliam legatos misit regnum poscens: sub ejus imperio Kalfus Arnæ filius piraticam exercuit in Hibernia, Scotia & Hæbudibus.

Haraldus Severus (frater Olafi sancti, qvia Asta mater Olavi iterum nupta est Sigurdo Syr Regi Ringiarikæ, cujus filius Haraldus) natus 1016. In Angliam svasu Tosti Comitis cum exercitu Norvegico trajecit, cum civibus Scardaborgi prælium iniit, civitatemqve vicit, postea promontorium Hellurnes appulit, ibiqve alterum bellum gessit, in fl. Abo (Humber) prælium gessit cum Maurakára & Valthiufo comitibus eosqve vicit; Postremo apud civitatem Eboracum, apud pontem Stanfordensem (Battlebridge) bellum gessit cum Haraldo Godvini filio, ibiqve cecidit cum Tosta comiti, & Eysteino Orrio comiti Hæbud. 1066. Tempore illius Guttormus filius Ketilli cognomine Kálfr bellum gessit cum Rege Hiberniæ Margado, eumqve vicit.

Olafus Tranqvillus, filius Haraldi severi, natus circa annum 1150, pacem ab Haraldo Godvini filio nactus, Angliam reliqvit, hyemem transigit in Orcadibus, & seqventi vere cum Schulio Tosti filio & Ketillo Krok, funus patris in Norvegiam traducit. NB. Fratrem habuit Olafus nomine Magnum, qvi aliqvamdiu cum ipso regnavit. Hic Magnus habuit filium nomine Haconem (Thoreri alumnum) qvi cum Magno Nudipede duos annos regnavit.

Magnus Nudipes filius Olafi Tranqvilli, natus 1073, duas vel tres expeditiones in Hiberniam, Scotlandiam, & Hæbudes, circa annos 1098 & 1102, suscepit; Tandem insidiis Regis Mirhiartaki interceptus in prælio occubuit, unacum Erlingo Orcadensi, Eivindo Olbogio, Ulfo Hranii filio, die 24 Augusti 1103.

Tunc fiunt in Norvegia tres Reges, filii nempe M. Nudipedis.

Eisteinus nascitur 1089.

Olafus

Olafus, 1099.

Sigurdus Hierosolymipeta, 1090; Orcadibus à patre Regis nomine præfectus, post cædem patris in Norvegiam trajecit.

Haraldus Gilli, filius M. Nudipedis in Norvegiam venit ex Hibernia 1126. Cum eo aliqvod temporis spatium regnavit *Magnus cæcus*, filius Sigurdi Hierosolymipetæ.

Sigurdus Slembedidkn (filius Thoræ, sororis matris Olafi, filii Magni Nudipedis) in Orcadibus & Scotia diu moratus, circa hoc tempus in Norvegiam venit. Rex in Nordhordiâ & Sognia agnoscitur post necem Haraldi Gilli. Tunc iterum tres fratres Norvegiæ præfuere Regis titulo.

Sigurdus Bronchus, filius Haraldi Gilli nascitur 1132.

Ingi, etiam Haraldi filius, natus 1135.

Eifteinn Gilli, Haraldi fil. ex Scotia in Norvegiam venit, & tertiam regni adipiscitur partem, 1142. NB. Magnus, Haraldi qvartus filius, etiam cum his tribus aliqvamdiu regnavit. Hic Eifteinus Gilli, in Hibernia natus & educatus, in Scotiam & Angliam expeditionem suscepit piraticam, in locis Aperdoniæ, Hartepol, Vithby, Scarborough, Langton Angliæ loca depopulatur 1153.

Hacon Humerosus filius Sig. Bronchi, nascitur 1147, post hos tres v. qvatuor Reges solus regnat.

Magnus Erlingi Schakki nascitur 1156, ejus pater Erlingus Skakki, a Valdemaro primo Daniæ Rege comitis nomine donatur 1171, ejus tempore *Sigurdus*, *Sig. Broncki* fil. in Upplandis Rex eligitur 1162.

Eifteinn Archiepiscopus, in Anglia moratus est, bello inter Magnum Erlingi & Sverrerum flagrante.

Olafus Eifteini Regis ex filia nepos Rex eligitur 1166.

Eifteinn (Eifteini fil.) cognomine Birkebein, (Betullipes) in Norvegiam venit 1173, & Rex in Vikia eligitur 1176.

Haraldus Sig. Bronchi ex Christina Erlingi uxore filius, Magniqve Regis frater uterinus, ab Erlingo interficitur 1172.

Sverrerus nascitur 1151, (Sig. Bronchi fil.) in Orcadibus perduelles vulgo Gulibeyna (auripedes) prælio vicit, deinde adversus comitem Orcadensem perduellianis postulatum infestis armis proficiscitur: In Norvegiam ex insulis Færöensibus venit Sverrerus, Norvegiæ deinceps Rex 1176. Birkibeyni illum sibi Regem præficiunt 1177.

Stemma Sitrici Regis Northumbriæ A. 926.

	ob. circa.		ob. circa.
Godred r. North. & Dub.	948	*Aulaph r. Hibern.*	981
Haraldus.		*Sigtryg r. Dublini*	1029
Godred f. Haraldi.	989	*Aulaph r. Dubl.*	1035
Regenald.	989	*Sitrici r. Dubl.*	1042
Harald niger de Irl.	1066	*Aulaph. r. Dubl.*	1042
Godred crovan r. Man. & Dub.	1072	*Godred r. Man.*	1066
		Fingal r. Man.	1066

Stemmata regum *Manniæ* & dominorum *Insularum.*

Stemma Norvegicum.	ob. circa.
Lagman f. Godred.	1096
Olave Klining f. Godr.	1142
Godr. r. Man. & Dubl.	1187
Reginald f. Godr.	1228
Olave f. G. incarcer	1237
Godred Don. f. Ola.	1230
Harald frater ejus.	1249
Reginald frat. ejus.	1249
Magnus frat. ejus.	1265
Godred f. Magni. victus a Johanne de Vescy duce exercituum Alex. regis Scotiæ.	1265

Stemma regum Insularum.	ob. circa.
Gil-adomnan.	
Gil-Bhride.	
Somerled	1161
Dugall r. ins.	1156
Dugal r. Hebud.	1229
Dunchad r. Hebud.	1229
Ospac Haco r. Hebud.	1230
Somerled r. in Insulis.	1229
Johannes sive Oenus.	1263
Dugdl r. in Insulis.	1263
Somerled occisus.	1230

Episcopi Hæbudum sive Sodorenses. Ex Annal. Island.	
Nemar circa	1180
Kollas.	1210
Simon.	1249
Marcus.	1275

Stemma Scoticum.	ob. circa.
1. *Frisgyn de Moravia floruit A. 1148.*	
2. *William.*	
3. *John Sherif of Perthsh.*	1225
4. *Malcolmus.*	
5. *William.*	
6. *Wil. Baro de Tal-y-bberdin*	
7. *Andreas.*	1332
8. *William.*	
9. *John.*	
10. *Walter.*	1390
11. *David.*	1446
12. *William.*	
13. *William.*	1509
14. *William.*	
15. *William.*	1562
16. *William.*	1583
17. *Johan. Comes de Tal-y-bberdin.*	
18. *William.*	
19. *John Athollæ. comes.*	1642
20 *Joh. Athollæ. marchio.*	1703
21. *Joh. Athollæ. dux. Jacobus d. Ath. & 1. Dom. Man.*	1760
22. *Georgius. fil. 5tus. Jo.*	
23. *Johannes f. Geo.*	
24. *Johannes Dux Athollæ, Marchio de Tullybardin Primus comes de Strange Dominus Manniæ & Insularum. &c. &c. natus die 30 Junii 1755.*	

Stemma Comitum Orcadensium ab A. 888.	ob. circa.
1. *Rognvald f. Eystein.*	
2. *Sigurd f. Eystein.*	
3. *Gutarm f. Sigurd.*	
4. *Hallad f. Rogn.*	
5. *Torf-Einar Rogn. f.*	
6. *Arnkell Einaris f.*	
7. *Erlend Einaris f.*	
8. *ThorfinCraniorum fissor f. E*	1004
9. *Aunfin Thorfinni f.*	
10. *Havard Thorfinni f.*	
11. *Lödver Thorfinni f.*	
12. *Liotus Thorfinni f.*	
13. *Skuli Thorfinni f.*	
14. *Sigurd crassus Lödv. f.*	
15. *Somerled Sigurdson.*	1013
16. *Einar Rangmudar Sigardson*	1020
17. *Brusi Sigurdson.*	1033
18. *Thorfin Sigardson natus 1008.*	1064
19 *Rögnvaldr Brusason.*	1046
20. *Paall Thorfinson*	1099
21. *Erlendr Thorfinson.*	1099
22. *Erlingr Erlendson.*	
23. *Hacon Paulson.*	1110
24 *Magnus Erlendf.*	
25. *Haraldr Hakonson.*	1135
26. *Paull Haconson.*	1157
27. *Erlendr fil. Haraldi fun. valoqui.*	
28. *Kolar Kalison.*	1158
29. *Harald Maddadson natus 1135.*	1206
30. *Harald Erici Slagbrellis fil.*	
31. *David Haraldson.*	1231

Episcopi Orcadenses. Ex Annal. Island.	
Wilhelmus.	1168
Wilhelmus II.	1188
Biarnius.	1222
Jofreyr.	1246
Hervins.	1248
Henrikus.	1269
Petrus.	1284
Dolgfinnus.	1286

INDEX CAPITUM.

SECUNDUM AUCTORES EX QVIBUS SUNT DESUMTA.

EX SNORRONE. Pag.

De Haraldo Harfager Rege, totius Norvegiæ Monarcha. 1
De liberis Haraldi Regis. 2
Haraldi Regis in Occidentem Expeditio. 3
Hrolfus (gaungu) in exilium Actus. 5
Ortus & incrementa Torf-Einaris Orcadum Jarli. 7
Haraldus Rex & Einarus Jarlus reconciliati. 10
Haraldus regnum inter suos partitur filios. 12

EX LANDNAMABOC.

De Islandiæ inhabitatione. 14

EX SNORRONE.

Legati ab Adalsteno Rege missi. 28
Iter Hauki ad Angliam. 29
Hakonus Adalsteni Alumnus Baptismo lustratus. 30

EX EGILLI SKALLAGRIMI SAGA.

De Adalsteino Anglorum Rege. 31
De Olafo Quaran Scotorum Rege. 32
De Comparatione Copiarum. 34
De Prælio Brunanburgensi. 42
Cædes Thorolfi. 46
Egillus Thorolfum tumavit. 50
Carmen Auctoris Anglosaxonici. Ex Edm. Gibsonii Chronico Anglosaxonico. 56

EX SNORRONE.

Rex summus creatur Eiricus. 61
Eirikus Rex ex Regno factus profugus. 62
Eiriki Regis Cædes. 64
Iter filiorum Gunnhildæ. 66
De Tryggvio Rege. 67
Egillus Ulfercus tumulatur. 67
Iter Olafi Regis de Vindlandia. 68
Expeditiones piraticæ Olafi Regis Tryggvi filii. 69
Olafus Rex Tryggvi filius in Scyllingis fæ ero fonte ablutus. 70
Olafus conjugem duxit Gydam. 72
Duellum Alfini & Olavi Regis. 74
Solenne Jomsvikingarum votum. 76
Iter Thoreri Klakii ad investigandum Olafum Tryggvi filium. 78
Adventus Olafi Tryggvi filii in Norvegiam. 79

EX NIALA SAGA.

Perigrinatio Nialorum. 81
De Sigurdo Dynasta. 84
Prælium inter Dynastam & Comites. 86

EX SNORRONE. Pag.

Mors Sveini furcatæ barbæ. 89
Prælium. 91
Prælium. 93
Prælia. 93
Prælium in Sinu Ringsfiord 95
Prælia. 96
De Rothomagensibus Jarlis. 97
Cædes Jormundi 93
Prælium Regis Olavi. 99

EX O. TRYGGVASONAR SAGA.

De Legibus a Sveno Rege latis. 100

EX KNYTLINGA SAGA.

De Copiis Socialibus. 103
Kanutus Rex Angliam subjugavit. 104

EX NIALA SAGA.

Peregrinatio Karli 107
Cædes Gunnaris Lambii filii. 110
De Prodigiis. 114

EX O. TRYGGVASONAR SAGA.

De Sigurdo Dynasta ejusque Majoribus. 116
De Hlodvero & Sigurdo Crasso. 119

EX NIALA SAGA.

Pugna Brianica ad Cluain-Tarbh. 120

EX KNYTLINGA SAGA.

Rex Kanutus Emmam uxorem ducit. 129
De Rege Jarmundo. 129
De Comite Ulfone. 131
De Rege Canuto. 134
De Canuto Rege. 135
De oppugnatione a Canuto Rege facta. 137
De pace inter Reges inita 139

EX NIALA.

Cædes Koli Thorsteini filii. 140
De Flosio & Kario. 142

EX KNYTLINGA SAGA.

De Regis Svenonis in Norvegiam adventu. 143
De morte Canuti. 145
De Rege Canuto. 145

EX SNORRONE.

De imperio Kanuti in Scotia. 148

EX KNYTLINGA SAGA.

De Canuto & Svenone. 148
De Horda-Knuto. 149
De divisione terrarum Regni Daniæ. 150

EX SNORRONE.

De Einaro Jarlo & Brusio Jarlo. 153

De

INDEX CAPITUM.

Pag.

De Thorkelo Amundi filio. 154
Pax inter Jarlos sancita 156
Cædes Eyvindi Urarborn. 157
Cædes Enari Jarli. 159
Pax inter Olafum Regem & Brusium Jarlum. 162
De Comitibus. 167

EX ORKNEYINGA SAGA.

Rex Olafus ex Orcadibus nulla tributa obtinet. 171
Prælium fratrum Thorfinni & Rognvaldi. 179
Recensetur militia Thorfinni Comitis. 181

EX SNORRONE.

De Magno Rege & Thorfinno. 183
De Litteris Magni Regis. 184
Responsio Edvardi Regis. 185
De Guthormo Gunnhildæ filio. 186
Negotium inter Guthormum & Margadum vel Murcheard. 187
De Angliæ Regibus. 189
De Haraldo Godvini filio 190
Mors Eavardi Regis. 191
Haraldus Godvini filius in Regem Angliæ acceptus. 192
Iter Tostii in Daniam. 153
Iter Tostii in Norvegiam. 195
Somnium Gyrdis. 197
Somnium Thordi. 199
Somnium Haraldi Regis. 199
Prælium juxta Scarborouzb. 200
De Acie Jarlorum. 201
Prælia juxta Humbrum ad Staneferdbrigge. 202
De Thostio Jarlo. 204
De Ascensu Haraldi Regis. 205
Consilium Tostii Jarli. 206
De Acie ab Haraldo Rege Ordinata. 207
De Haraldo Godvini filio. 208
De colloqvio Imperantium. 209
Exordium prælii. 212
Cædes Haraldi Regis. 213
Orrii procella. 214
De Styrkaro Aulæ Magistro. 215
De Wilhelmo Notho. 216
Cædes Haraldi Regis Godvini filii. 217
Genealogiæ. 219
Iter Olafi Haraldi filii in Norvegiam. 221
Comparatio inter Reges Olafum & Haraldum. 225
Conventus Regum Olafi Kyrre & Knuti sancti. 226
De Rege Olafo Kyrre. 228
Mors Olafi Regis. 229
Exordium Regis Magni Nudipedis. 230
Expeditio Magni Regis ad Insulas Sudorensis i. e. Habudas. 231
De Lagmanno Gudraudi Regis Manniæ filio. 232

EX ORKNEYINGA SAGA.

Cædes Jarli Hugonis Magnanimi. 234

EX SNORRONE.

Mors Jarlorum Orcadensium 237
Hiberniam armis vexat Magnus Rex. 239
Exscensio Magni Regis in Hibernia. 240
Cædes Magni Regis ad Maghicoham. 242
De Jarlis Orcadensibus & adventu Haraldi Gilli in Norvegiam. 244
Haraldus & Magnus pignore contendunt. 246

EX HRIGGIARSTIKKI.

De Sigurdo Slembidiákn. 249

EX ORKNEYINGA SAGA.

Cædes Thorkelis Fostrii. 250
De Comite Paulo. 252
De Kalio & Gilla-Krist. 253
De Consilii s Koli nec non de captivitate comitis Pauli a Sveinone 254
Venit ex Scotia Jonas Episcopus Dunkeldensis. 257
Incendium Frakarkæ. 259
De comite Rognvaldo & Sveine Asleifæ. 261
De Itinere Sveinis Asleifidæ. 262
De comite Rognvaldo & Orcadensibus. 264

EX SNORRONE.

Eysteini Haraldi filii in Norvegiam adventus & Magni Haraldi filii initia. 266
Eysteini Haraldi Regis filii expeditio in Britanniam. 267

EX ORKNEYINGA SAGA.

De Rege Eysteine & de itinere Sveinis in Hiberniam. 270
Militia Sveinis Asleifidæ. 271
Incendium Episcopi Adami Cathanensis. 272

APPENDIX

EX SNORRONE.

De nuntiis Kanuti Regis. 275
De Olafo Rege & Önundo Rege. 279
De nave Dracone Knuti Regis. 280
Horda Knutus in Regem acceptus. 282

EX HRIGGIARSTIKKI.

De cæde Haraldi Godvini filii. 285

EX SPECULO REGALI.

De lacu Loch-Erne; ubi & de St. Kavino. 287
De Themar vel Temora palatio antiqvo regum Hiberniæ. 289
Chronologia regum Norvegiæ. 291
Genealogiæ regum Manniæ; Ducum Atholiæ & Comitum Orcadensium. 294